

GOVERNMENT OF INDIA

ARCHAEOLOGICAL SURVEY OF INDIA

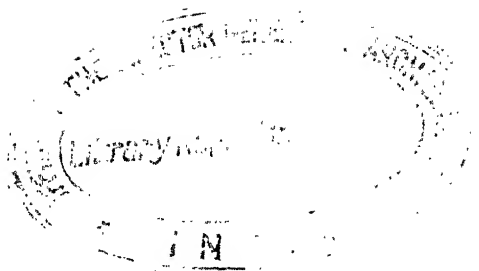
CENTRAL
ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY

ACCESSION NO. 23509

CALL No. 195 CE/11-11st

D.G.A. 79.

~~D 2535~~

GRAMMATICAL NOTES

AND

VOCABULARY

OF THE

PEGUAN LANGUAGE,

TO WHICH ARE ADDED

A FEW PAGES OF PHRASES, &c.,

BY REV. J. M. HASWELL, D. D.

23509

SECOND EDITION EDITED BY

Rev. E. O. STEVENS, M. A.

495.85
Has|Ste

116 709

RANGOON :

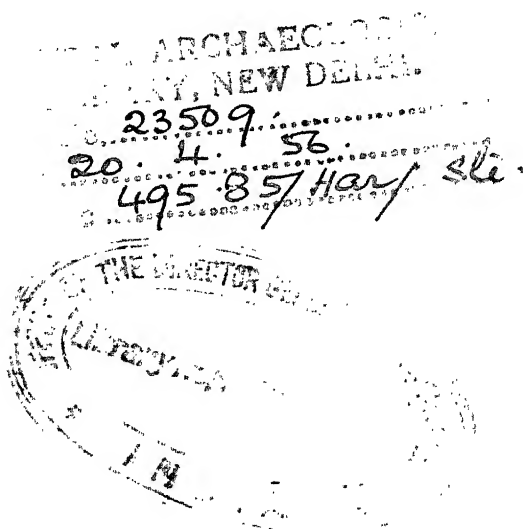
AMERICAN BAPTIST MISSION PRESS,

E. B. ROACH, SUPT.

1901.

PREFATORY NOTE TO THE FIRST EDITION.

Both the Grammatical Notes and the Vocabulary would have been more extended ; but the author, who has had the palsy for eight years, and for a long time has been unable to hold a pen, or turn over a leaf of a book, has for months been afflicted with such extreme nervous prostration, as to render mental effort almost impossible ; and it has been with great difficulty, that he has superintended the correction of the proofs.

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

The first edition of the "Grammatical Notes and Vocabulary of the Peguan Language" was out of print twelve or fifteen years ago. There has therefore long been an urgent call for republishing this valuable work of the late Rev. J. M. Haswell, D. D. In order to meet this demand, I have carefully copied every page with my own hand. No pains have been spared to correct all the typographical errors; and many Peguan words have been added, which, it is believed, will considerably enhance the value of the book. Some of the most important of the contributions came from Messrs. Robert Halliday and Alfred E. Hudson, missionaries at Yē, who have devoted themselves with marked success to the acquisition of the Peguan tongue.

The attempt has been made to enlarge the scope of the work by inserting Burmese definitions for the benefit of such as do not understand English, and by adding an appendix of geographical names. In carrying out this design I have been greatly assisted by Nai Dī, a certificated school-master, who has had rare opportunities for securing accuracy, and for comparing the Peguan, as it is spoken by tens of thousands in the Tenasserim Province, with the same language, as it is spoken by the hundreds of thousands of his race in Siam, where they are known by their proper designation as Mons, and where they cling to their own traditions and literature with remarkable tenacity. He has but recently returned from a residence of more than four years in Lower Siam.

In 1897 at Bangkok, I formed the acquaintance of Count Captain G. E. Gerini, Principal of the Royal Military Academy. That gentleman is my authority for the statement, that Siam owes to the Peguans, not only her code of laws, but also her earliest historical records. According to the late Em. Forchhammer, Ph. D., Government Archaeologist of Burma, the ancient Peguan

Empire was distinguished for the number and value of its inscriptions, of which not a few escaped the destruction ordered by Alompra.

In its present form this book may be said to resemble a lexicon, as it contains the definitions of more than five thousand words in two languages: but it is still so far from being complete, that I have concluded to retain the name of *vocabulary*. The hope is entertained, that it may be of some service in facilitating researches, which shall lead to the discovery of manuscripts, to supply the serious gap in Peguan History, to which the late Sir ARTHUR P. PHAYRE, G. C. M. G., K. C. S. I., C. B., referred in his History of Burma, and to the discovery of facts, which shall throw light on the question of the origin of the Mon kingdoms, which appear to have been well established long before the famous voyages were made to the Golden Chersonese, described by Ptolemy in his Geography.

EDWARD O. STEVENS.

Maulmain, October 1901.

KEY.

a, as in bār, bāt, bāl, basilica.

e, as in bēy, bēt, hēr.

i, as in machīne, bīt.

o, as in Bō!, blōt, nör.

u, as in pūt, büt, būll, bürr.

y, when combined with a consonant, like y in Bun-
yan, or i in scorpion.

ai, as in aisle.

oi, as in oil.

au, as in gaur.

aw, as in kaw.

ñ, as in cañon.

‘ signifies the aspirate.

’ signifies elision, or the half syllable.

. subscript signifies the short explosive accent.

g, as in get.

INTRODUCTION.

The Peguans, so named from their old capital Pegu, called by themselves Mons, by the Burmans, Talaings, were the ruling nation in southern Burma, when first visited by Europeans. They seem at one time to have been divided into several petty kingdoms, as the Martaban, Thatôn, Pegu, &c. There were continual feuds among themselves, as well as frequent wars with the Siamese, on the one hand, and with the Burmans on the other.

“From whence did they originally come”? is a question I am unable to answer. On one occasion in questioning an old Peguan on the subject, he said, he could obtain a history for me, that would tell all about it. He accordingly brought me an old palm-leaf book, * which proved to be legends of a tour of Gaudama from Ceylon to Malacca, and thence through Tenasserim and Martaban, to Pegu or Hongśawati', which is said at that time to have been covered with the waters of the ocean; but Gaudama prophesied, that it would become solid land, and that on a sand-bank, on which he alighted with 20,000 *rahans*, who accompanied him, there should be a great city built, the kings of which for many generations would be zealous promoters of his religion. It is said, that Gaudama, after leaving Malacca, having stopped at two or three places, proceeded direct to Tavoy, which at that time was the border of the Mon (Peguan) country. The book is abundantly interspersed with Pali; but consists in great part of statements, that Gaudama, passing through the air from one place to another, (names of places generally not given), having preached to those by whom he was met, would at their request for some memento or relic of him, pass his hand over his head, and give them one or more hairs, which

* Probably the Găwômpatī' ဝဂ္ဂပတိ' Ed.

they would hasten to enshrine in some pagoda or cave. There are a few pages in the book, which may, with some propriety, be called history. The names are given of fifty-seven kings of Thatôn of one dynasty, and five of another,—sixty-two in all. But little is said concerning any of them, except that they were owners of white elephants, or of horses that could pass through the air. The names of the queens are also given; but there is nothing to throw light upon the question, “from whence did the Peguans come?”

Dr. Mason thinks, they came from India, and that they are allied to the Kohls. He gives as his reason, the similarity of language, and the dark complexion of the Peguans.

I sent a list of over sixty Peguan words to missionaries among the Kohls, requesting them to examine it, and give me the corresponding words in Kohl. The Rev. Mr. Flex, of Ranshie kindly complied with my request by sending me the synonomous words of three dialects, which prevail among the Kohls. The first three numerals, and the word for *nose* have a slight similarity to the Peguan, but there are few languages, that do not have some words of similar sound and meaning. For instance, the English word *cot*, for a small bedstead, is almost precisely the same in Peguan. A few years since, Dr. Dean from China was at my house; and hearing me ask a Peguan, if he had eaten rice, (*chëer pûng tõe rāhā* *) Dr. Dean said, “*chëer pûng*, that in Chinese means eat rice.” I think this quite as strong a proof, that the Peguans are related to the Chinese, as a slight similarity in the three numerals and one word out of sixty is, that they are related to the Kohls. The frequent occurrence of the final *ng* in Chinese and Peguan might also be thought an indication of relationship.

* စဝုင်ဇွဲရတာ။

Another reason Dr. Mason gives, for thinking the Peguans are of Hindu origin, is, that they are darker complexioned than the other inhabitants of Burma. I think Dr. M. must have been so strongly impressed by his head boat-man on his first journey to Toungoo, as to think him a type of his nation. But his broad nose, wide nostrils, and high cheek bones ought to have saved him from any imputation of Hindu origin. The fact is, the Peguans, as a people, are quite as light complexioned as the Burmans. There are comparatively few full blooded Burmans in Maulmain, the great proportion of natives being full or half blooded Peguans. A gentleman resident in Rangoon told me, if he saw an uncommonly nice looking native woman, he was pretty sure on inquiry to find, that she was from Maulmain. A gentleman and lady from Henzada, on a visit to Maulmain, spoke of the fair complexion of the people.

When I had been in the country one or two years, I thought I could tell a Peguan by his looks; but I found myself so often mistaken, that after more than 38 years' residence among them, I have to acknowledge myself utterly unable to decide with reference to a stranger, simply by his looks, whether he be Peguan or Burman. There are undoubtedly in the Pegu province many Peguans, who having entirely lost the use of their own language, pass for Burmans, and this probably increases the difficulty of distinguishing the two nations by their looks. Still it remains certain that they are very much alike in features and color, both of which are entirely against the theory of their Hindu origin. My own opinion is, that the Peguans originally came from the east or north-east, rather than from the west. The Rev. Mr. Carpenter, who went overland from Maulmain to Bangkok two or three years since, met a large company of people fleeing from Siamese territory, who call-

ed themselves K'wahs.* A Karen, conversant with Peguan who was of Mr. O's company, said "They are Talaings!" Ill health has prevented me from visiting these people, (who have settled in British territory) to endeavor to learn something more about them.

From whatever part of the world the Peguans came, I think, their words for *north* and *south*, s'maw kyā,† *under the wind*, or *low wind*, for *north*, and s'mlūng-kyā,‡ *high wind* for *south*, may be taken as an evidence, that they have long lived where the S. West and N. East monsoons prevail. It is true, that they are now accustomed to say kyā 'tot.§ *strong wind*, kyā dōng.|| *a soft or weak wind*, instead of high and low wind; still, I think the origin was as above suggested. Their word for east is p'mok, ***to appear* or *cause to appear*. Their word for west is p'lāt †† *to extinguish*, having reference of course to the rising and setting sun.

RELIGION.

The Peguans like the Burmans are Buddhists. The Buddhist scriptures are said to have been translated into Peguan, before they were into Burmese. They have one book called the "mūlā mūlī," ‡‡ which the Burmans have not. It proposes to give an account of things from the very beginning, before there was a god, or any living being.

The Peguans are much more addicted to demon worship than the Burmans. If a person is taken suddenly ill, they at once make inquiry, as to where he has been; and offerings of rice, plantain, etc., are deposited near the place, especially if he have been in the jungle, hoping

* This is probably ဣ (pronounced ဣ) kwā, a *disciple*. As soon as these fugitive Talaings learned, that the foreigner, whom they had met, was a religious teacher, according to custom, they would speak of themselves as disciples Ed.

† သွင်ကျာ။ ‡ သမ္ဗုဒ္ဓကျာ။ § ကျာထတ်။ || ကျာချိန်။

** ဗွိက်။ †† ပထိတ်။ဌိတ်။ ‡‡ မူလမူလိ။

to propitiate the demon, he may have unwittingly offended. They build small houses near their own dwellings, in which they place offerings to demons. Soon after I came into the country, being in a village which had one of these little demon houses near almost every dwelling, supposing they were children's play houses, I looked into one to see what kind of toys the children were accustomed to amuse themselves with; the people who saw me came running, begging me not to go in, as the demon would be angry, and visit the family with sickness.

When a person has been long ill, they sometimes make feasts, in which the women of the family dress fantastically, and dance one after another, until the demon who caused the illness is supposed to take possession of one of them, when she begins to shake like a person in an ague fit; and whatever she says, while in that state, is considered oracular, and any directions she may give with regard to food, or medicine, or offerings, are strictly followed. I once saw a woman dancing at a festival of this kind dressed in an English frock-coat, and a high crowned hat on her head. The sick often make vows, that, if they recover, they will make a demon festival.

There are people among them, who are supposed to understand the mind of the demons, or to have influence with them. Such persons are consulted by the friends of the sick. Passing through the village of Amherst, I saw a crowd of people gathered in front of a house, the owner of which had long been ill. I stopped to see what was going on, and saw a man kneeling with his clasped hands to his forehead. He was surrounded with plantains, sugar-cane, cocoanuts, &c. Just as I arrived within hearing, he said, "Oh demon, lord of grace, have mercy on us, have mercy on us, and tell us what to do for this sick man." I learned, that this man resided about twenty miles distant, and had the reputation of being unusually skilled in demonology.

Some of these demon people are shrewd enough to give directions for things to be done, which will be likely to prove beneficial. While passing through a street of Amherst on another occasion, I heard a man crying, as if in great agony, and called at the door to see what was the matter. It was a case of severe colic. A demon woman was giving directions for a certain quantity of cayenne peppers to be steeped in arrack, and a portion of the mixture to be given to the sick man, and the remainder to be poured upon the ground in a particular direction from the house, giving as a reason, that the demon who had seized the man was a very violent demon, and must have violent medicine.

They are afraid to keep the corpse of a nursing infant in the house over night. As soon as an infant dies, whatever the time of night may be, they start at once for the burying-ground. Being in a Peguan village, I was asked, about nine o'clock in the evening, to visit a sick child. I found it near death, but thought it might live several hours. Soon after returning to my lodgings, I saw people passing with torches, and on inquiry learned, that the child had died, and that they were on their way to bury it. On another occasion I was present, when an infant died about ten at night. As soon as the breath left the body, they rolled it up in a mat, lighted torches, and hastened away to the burial-ground.

Their superstitions with regard to demons are innumerable. Demon worship was undoubtedly their only religion previous to their reception of Buddhism; and, though they are told in their books, that, if a man makes offerings to demons once, and afterwards performs works of merit a hundred times, it will be in vain, like pouring water upon the sand, yet their fear of demons is so strong, that they are continually doing something to appease, or shunning something for fear of offending them. In Maulmain demon feasts have become rare; but offerings to demons are sometimes seen by the sides of the

street. They are usually placed in square baskets, the sides of which are made of plantain stalk, the bottom, of bamboo splints.

DOCTORS.

Any one who chooses takes up the profession of doctor, of which there are two classes, the one giving medicine, the other feeding the patient with all kinds of food. The theory of this latter class is, that the body being formed of various elements, illness is caused by the excess or deficiency of one or another of these, and that some kinds of food go to replenish one element, and some another. They therefore feed the patient with every imaginable thing in hopes of hitting the right one, and thus restoring the equilibrium.

I was once called to see a child about two years old, that was ill with dysentery. I found it in a dying state. On my enquiry what medicine had been given it, they replied, no medicine had been given it, they had "fed the elements." I asked with what they had fed it: they replied, "a great many things." "But what have you given to-day," I inquired. They answered, "Fowl's flesh cooked with asafetida". Thinking I had misunderstood, I asked them to show it to me. They brought some: and I saw, there was no mistake: it was "fowl's flesh cooked with asafetida," and the poor child, who died while I was there, had been forced to swallow that horrible mess.

DISPOSAL OF THE DEAD.

When a person dies, the body is washed, and laid out decently, excepting those who die in early infancy, or of some contagious or epidemic disease like small-pox or cholera, when the body is rolled up in a mat, and buried with little delay or ceremony. With these exceptions, they burn their dead. Their coffins, like the Burman's, are very showy, covered with colored paper, the ends of

pea-cock's tails, and tinsel. They make a great parade at their funerals, especially those of elderly people.

EDUCATION.

Among the Peguans, as among the Burmans, the priests are the school-masters. Almost all the boys are put into the monasteries for a longer or shorter period: but the great proportion of them leave before they can read fluently; and seldom looking at a book afterwards, many of them forget all they have learned. There are no schools for girls. It is a very rare thing to find a Peguan woman, who can read, excepting those that have been taught in mission schools. One reason for this is the exclusion of women from their monasteries; but the principal reason is the perfect indifference of the people to their education. When urged to put their daughters into school, they often ask, "Of what use will it be? They cannot become clerks, or hold government appointments. They can take care of children, and cook rice just as well, if they cannot read, as if they could."

[These remarks continue to hold good with regard to some of those rural districts of the Tenasserim Province where Peguan is still taught in the monastic schools; but in Maulmain, and in the old Province of Pegu, where the Peguans have become Burmanized, the lay schools are now attended by large numbers of girls as well as of boys; and some of these girls have become very proficient in their studies, as may be seen from the reports of the department of Public Instruction.—Ed.]

LANGUAGE.

The Peguan language abounds in words ending with *h*, the pronunciation of which requires a sudden exhaustion of the air from the lungs. It also abounds in the letter *r*, which always has more or less of the rolling sound. It is never softened into *y*, as in Burmese. Words ending in *ng* are also frequent; hence the language is rough and guttural compared with the Burmese.

There are many Pali words in use, for some of which they have no corresponding words of their own. There are also words in common use, which are the same in

Burmese. Some of these are undoubtedly Burmese words, and have been adopted into Peguan since their subjection to the Burmans. Others I think were taken by the Burmans from the Peguan. The construction of the language is quite different from the Burmese, the location of words being almost always the reverse.

One peculiarity is the different power of vowels, when combined with different classes of consonants. There is some difference of pronunciation among the people which may properly be called *provincialisms*, those from the vicinity of Rangoon and Pegu pronouncing words with final *k* like final *t*; but the Martaban people with few exceptions give the *k* sound; thus daik,* *water*, is pronounced by the Rangoon Peguans dāt, precisely like the word for *sweet*.† There are also words in common use in one district, which are very seldom heard in another; for instance, dān‡ is the common word for *road* in the Lamaing district, while klong|| is the word unvariably used in the vicinity of Maulmain.

The language is gradually going out of use; and the sooner it is supplanted by the Burmese the better: yet I think, it will be a long time before it ceases to be the language in common use in country villages in the Amherst district, and near the sea-coast in the Martaban district. Many thousands of Peguans migrated to Siam, previous to the occupation of the Tenasserim provinces by the British. They and their descendants continue the use of their own language.

The Pwo Karens in the Siamese territory, bordering on Tavoy District, have Buddhist monasteries, in which the Peguan language is taught; but how extensively, I have been unable to learn. A Karen robber under sentence of death, a few months ago in Tavoy, wrote a letter in Peguan to his wife in Siam. Pwo Karens are called Peguan Karens, both by Burmans and Peguans. The

* ၵ်း

† ၵ်းဝ်း

‡ ၵ်းဝ်း

|| ၵ်းဝ်း

Burmese name for them is Talaing Karens (တလိင်းကရင်), the Peguans, K'rëëng Mon (ကရေင်မောနီ) Both tribes of Karens in the Tenasserim Province, and, I suppose, throughout Burma, have adopted many words, such as the word for book (လိက်), ship (ကွင်း), to row (a boat) (ရိုင်းစိုက်), to tread out grain with cattle (လိုနီ), &c. &c. Whether these are real Karens words, which are common with the Peguan, I have not been able to learn.

[Of late there appears to have been a surprising increase in the Peguan population of Burma. Whereas in 1881 the total was given as less than 89,000, those, reporting themselves as Talaings at the census taken in February 1891, amounted to considerably more than 223,000. A few years ago the Mons in Siam were estimated to number about one million.—ED.]

NAMES OF PLACES.

Names abound in the southern part of Burma, in which *kyaik*, *god* forms one syllable, as *Kyaik-k'mī*, *Kyaik-p'rang*, *Kyaik-tō* &c. All these places have some tradition, or something in their location accounting for their names. *Kyaik-kmī*, the native name for Amherst, means "*behold the gods*"—ကျိင်ခမီ One tradition with regard to it is, that three images, seated upon a log, floated over from Ceylon, and lodged on the rock near Amherst point, on which an idol temple now stands.

The large pagoda in Maulmain is called by the Burmans *Kyaik-than-lan* (ကျိက်သံလန်)—a corruption of the Peguan words *Kyaik-sēm-lūm*, *Sēm* being the Peguan name for *Shan* or *Siamese*, *lūm*, *to be destroyed*. The tradition is, that a Siamese general encamped with his army in Maulmain, and sent word to the Governor of Martaban, that he was about to attack him, and inquired, what day he would be ready for battle. The Martaban Governor replied, "If there is a battle, there will be many killed and much misery. Let us try the strength of our forces by seeing which can build the biggest pagoda in a single night; and the one that succeeds be

considered the conqueror. The Siamese agreed to the proposition, and set to work gathering bricks, and building a pagoda on the hill, where the large pagoda now stands. The Martaban people set to work and built an immense pagoda of bamboo wicker-work, and covered it with mats, and before daylight had it finished, and white-washed; so that it appeared like a veritable solid pagoda. The Siamese were amazed, and said, "If the Governor of Martaban has force sufficient to build such an immense pagoda in one night, there is no use in attacking him," and retreated. Hence the name of the pagoda Kyaik-sēm-lūm,—ကျင်ဆေင်လုံ။

• Kyaik-'tō is the name of a large village in the *Martaban District. 'Tō in Peguan is a species of hornet. It is said, that a swarm of hornets built their nest in the iron net-work on the top of the pagoda; and so it was called Kyaik-'tō, the *hornet-god*;—hence the name of the village, ကျင်တေဝ်။

A few miles from Kyaik-'tō is a pagoda called Kyaik-īśī-yū. Isī is a *hermit*, or *devotee*; yū means *to carry on the head*. It is said, that a hermit received three hairs of Gotama. Having disposed of two of them, he resolved to carry the third on his head, until he should find a rock shaped like his head on which to deposit it. He found the rock, and enshrined the hair upon it. The pagoda built upon the place is therefore called by the Peguans Kyaik-īśī-yū, ကျင်အိသီယုဝ်။ This the Burmans have corrupted to Kyaik-'tī-yō, ကျိက်ထီးယိုး။

There is a mountain in the Martaban District called by the Burmans Zin'-gyaik. This is a corruption of the Peguan Jūng-kyaik—*foot of god*, ခိုင်ကျင်။ I have not been able to learn of any legend connected with this mountain. There are many other such names, as Kyaik-kaw, *broken god*, ကျင်ကဝ်။ Kyaik-p'taing, *white god*,

* Now included in the Thaton District.

ကျာ်ပ္ပၢင်း။ Kyaik-pī, *three gods*, ကျာ်ဒိ။ Kyaik-prāng, *bank-god*, ကျာ်ၼိုင်။

Some places are named from legends connected with their history, and some from other circumstances. The Peguan name of Maulmain is Mot-mūa-lūm, မတ်မွဲလုံ။ *one eye destroyed*. The legend is, that an ancient king had three eyes, two in the usual places, and one in the centre of the forehead. With his third eye he could see what was going on in the surrounding kingdoms. The king of Siam was at war with him; and, finding his plans continually thwarted, he suspected, there were traitors in his camp, and called a council to find out who gave information concerning his plans to the enemy. His officers told him, there was no traitor; but the king of Maulmain was able with his third eye to see all that was going on in the Siamese camp. It was suggested, that the king of Siam should give his daughter to the king of Maulmain, and that, when she had succeeded in gaining the confidence of the king, she could manage to put out his third eye. This counsel was followed, and proved successful; and the third eye was destroyed; hence the name of the city. It is often called Mot-lūm-lūm, *eye destroyed, destroyed*, မတ်လုံလုံ။

There is a mountain in sight of Maulmain, sometimes called "Duke of York's Face." The Peguan name is Kūak-k'bāng, ကွက်ကွံ။ Kūak means *to hang up*, k'bāng means *a ship*. It is said, that the sea at one time came up to the mountain, and that ships were made fast to it. It is also called Krōa-k'bāng, which is much the same meaning. The village at the foot of the mountain is called in Peguan Dūng-yām, or Dūng-mī-yām, *city of the weeping mother*, ဒုင်ယံ။ ဒုင်မိယံ။ It is said, that the only son of a widow was compelled to go into the army, and was killed in battle. The mother could not be com-

forted, but continued to weep and lament for her son; hence the name of the place.

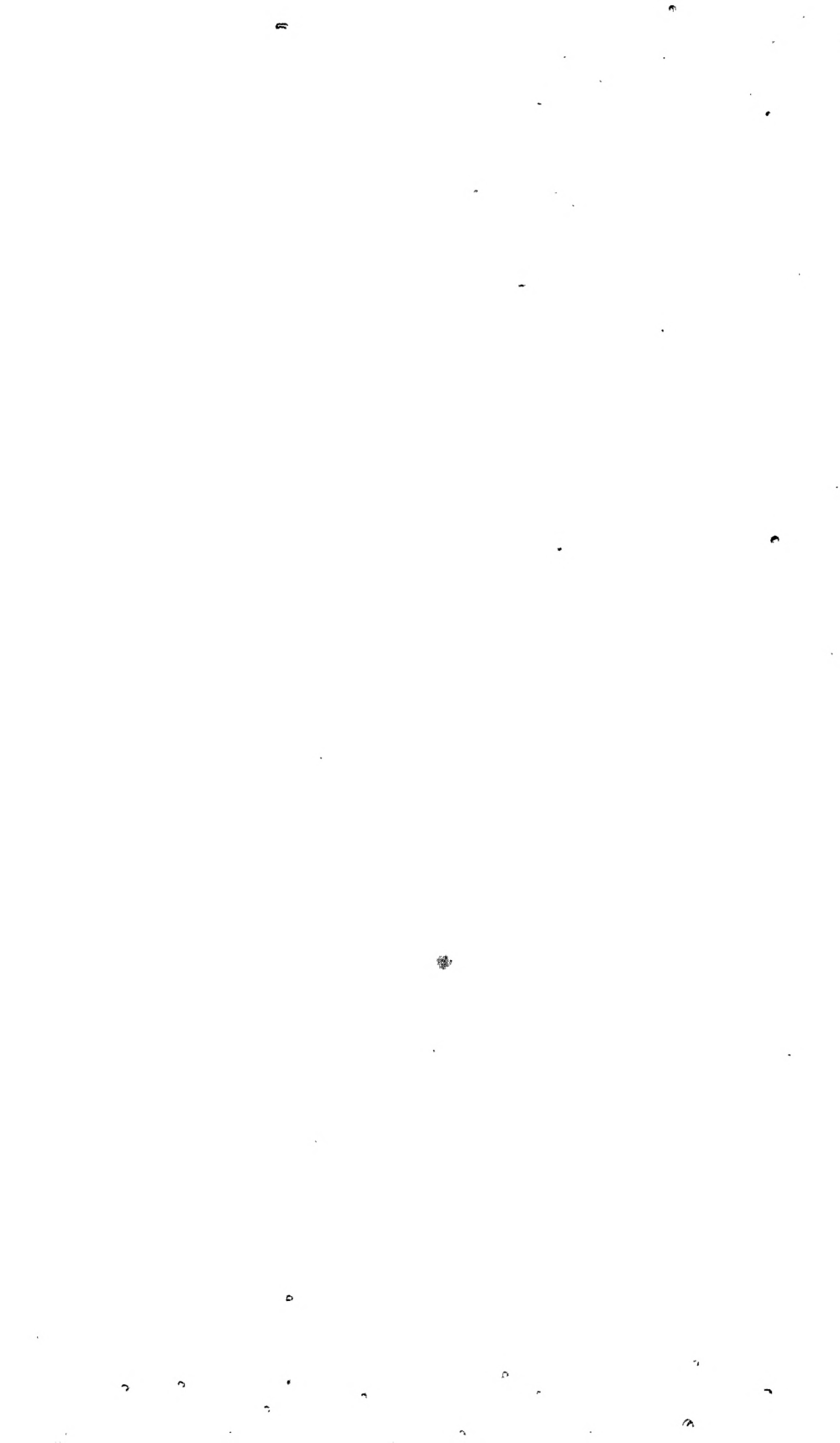
The Peguan name of Biling is Bilūm, *destroyed river*, ဝီလီ။ It is said, that formerly the river was navigable for boats; but sand-banks formed in it, and ruined it for navigation.

The Peguan name for Martaban is Mūh-t'maw, *stony point*, mūh being *nose* or *point*, t'maw being *rock* or *stone*, မုတ်တုခ်။

I had always supposed, that the native name of Tavoy was Burmese, and meant *buy a knife*; but in the book referred to, giving an account of Gotama's tours through the country, it is said, that when he arrived at Tavoy, he sat down cross-legged, as represented in most of his images, which in Peguan is ဝဝီ, 't' wai, and that from this circumstance the place was called 'T' wai.

Addendum to key on p. vi.

Also a, as in bàre.

GRAMMATICAL NOTES

OF THE

THE PEGUAN LANGUAGE.

§ 1. The PEGUAN LANGUAGE is written from left to right without separation of syllables or words. There are but few words of more than two syllables; and they are mostly of Pali origin.

THE ALPHABET.

§ 2. That the Peguan Alphabet is from the same source as the Burmese, does not admit of doubt, nearly all the simple characters being the same, and many of them having the same sound. It consists of twelve vowels (ဝ္ဃိဝ္ဃိ swü), and thirty-four consonants, (ဗျူပျူ pyon). The vowels are mostly in pairs, the first a light, the second a heavy sound of what might properly be called the same vowels. When combined with consonants they are written in symbolic form, and in their full form only when they make syllables by themselves. Their power is modified, or entirely changed by the different classes of consonants, with which they are combined, and also, by final consonants. The vowels with their symbols and power, and the manner they are combined with consonants will be seen in the following table.

TABLE OF VOWELS AND SYMBOLS.

<i>Vowels.</i>	<i>Symbols.</i>	<i>Power combined with</i>	<i>က.</i>
အ	none	a, as in Sitka,	က ka.
အာ	ဝ or ၁	a, long as in bar,	ကာ kā.
အိ	ဝ	i, as in kit,	ကိ kī.
အီ	ဇ	i, as in machine,	ကီ kī.
ဥ	၂	u, as in put,	ကု kū.
ဥာ	၂	u, as in bull,	ကူ kū.
ဧ	ဧ	e, as in bey,	ကေ kē.
အော	ဝ	oa, as in oar,	ကော kōa.
အော	ဝ-ဝ	au, as in gaur,	ကော kaū.
အ	ဝ	ow, as in rustic pronunciation of cow,	ကော kǎo.

အံ aw, as in kaw, or o in cot, ဝံ kaw.
 အ: a, as in Ah! ဝ: kah.

It will be noticed, that there are three characters, that have the sound of broad a, namely အ, precisely like a in Sitka, အဝ, as a in father, and အ: the same, only pronounced quick, as though the sound were cut short in the midst of its enunciation, like English Ah! pronounced with an explosive sound.

The symbol (°) does not properly represent a vowel, except when followed by a final consonant: in other cases its place may be supplied by a final ဝ, or အ; thus ဝံ may be equivalent either to ဝဝ် or ဝအ်။ In the former case, it would be pronounced *tawm* or *tom*, and in the latter *taw* or *tō*. When followed by a final consonant, it has the sound of o in *or*.

DIPHTHONGS.

§ 3. The vowels အဝ, and အဲ are combined, and have the sound of *ai* in aisle; as ကဝဲ, pronounced *kai*. အု and အဲ are combined, and have the sound of *ui*, as ဝဲ, pronounced 't^hui; except ဝဲ, the sign of the past tense, which is pronounced *tōē*. အဲ, အိ and အု are combined, and have the sound *ue*, as ဝဲ, pronounced *phē*. အေ and အဲ are combined, as ဝေ, pronounced 't^hēē, or nearly like *tāre*. အေ, အဝ and အဲ are combined as ဝေါ, pronounced *pōa*, almost precisely like ဝ။

The above diphthongs are never followed by a final consonant; but the diphthong, formed by the union of ဥ and ဣ is always followed by a final consonant, as ကိင်, pronounced *kūng* or *kaiṅ*.

The following are the only vowels used with final consonants, အဝ, ဣ, ဥ, ဧ, ဩ, အံ။

§ 4. CONSONANTS.

<i>Character.</i>	<i>Name.</i>	<i>Power.</i>	<i>Remarks.</i>
ᄒ,	ka,	k.	It is difficult for a foreign-
ᄃ,	ka,	k.	er to get the distinction
ᄄ,	ka,	k.	between ᄒ and ᄄ. Some-
			times the sound of ᄄ ap-
			proaches that of g hard.
ᄅ,	kaer,	k.	The r sound must not be given
ᄆ, c,	gnæer,	gn or ng.	at the end of the names
			of any of these letters.
ᄇ,	sæ,	s.	The correct pronunciation
			seems to be tschæ. In
			the Pegu pronunciation
			the s sound predominates;
			but in the Martaban pro-
			nunciation the ch sound.
ᄈ,	tsà,	ts.	This letter appears to differ
			from the preceding only
			in being aspirated.
ᄉ,	sà,	s.	The Martaban pronunciation
			gives this a distinct j
			sound, which doubtless is
			more correct.
ᄊ, ᄋ,	tsæer,	ts.	This letter seldom occurs. It
			apparently differs from ᄉ
			simply in being aspirated.
ᄌ,	ñaer,	ñ.	
ᄍ,	ta,	t.	* Seldom if ever used.
ᄎ,	ta,	t.	* " " "
ᄏ,	da,	d.	* In Peguan it retains its
			proper cerebral sound.
ᄐ,	tæer,	t.	Now never used.

* For lack of type the archaic forms of these three letters cannot be given.

<i>Character.</i>	<i>Name.</i>	<i>Power.</i>	<i>Remarks.</i>
၀,	na,	n.	
၁,	ta,	t.	
၂,	ta,	t.	
၃,	taer,	t.	Frequently pronounced with a <i>d</i> sound.
၄,	taer,	t.	
၅,	naer,	n.	The archaic form is ñ
၆,	pa,	p.	
၇,	pa,	p.	
၈,	paer,	p.	
၉,	paer,	p.	
၁၀,	maer,	m.	
၁၁,	yaer,	y.	
၁၂,	raer,	r.	The archaic form is ñ
၁၃,	laer,	l.	
၁၄,	waer,	w.	
၁၅,	sa,	s.	This retains its proper sibilant sound, which the Burmese have lost.
၁၆,	ha,	h.	
၁၇,	la,	l.	*
၁၈,	ba,	b.	This is a very peculiar sound. Perhaps it may best be described as coming between <i>p</i> and <i>b</i> .
၁၉,	baer,	b.	It is difficult for a foreigner to get this, and at the same time to distinguish it in pronunciation from ၂၀ Ed.

* For lack of type the archaic form of this letter cannot be given.

အ is also reckoned as a consonant, and is used as a final. The characters ခ, ဌ and ဝ having the same sound as ဝ, ဝ and ဝ are now never used, unless in words of Pali origin; but are retained in the alphabet, or their places filled by the repetition of ဝ, ဝ, ဝ, to fill out the division of letters into fives in repeating in *sing song*, as Peguan boys are accustomed to do when learning. ဌ is also very seldom used, the more easily written ဝ being used in its stead. ဝ, ဝ, ဝ, ဝ, often have very nearly the sound of soft *ch*. ဝ always has the smooth sound of *s*.

There is no *g* in the language save ဂ, which as an initial has the sound *gn* (the *g* being fully sounded.) As a final, it has the sound of *ng*. There is no *z*, or *th*.

The consonants, as it respects their influence on the vowels, are divided into two classes.

In the first are က ခ ဝ ဆ ဋ ဌ ဍ က ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဌ ဝ။

In the second are ဝ ဃ ဂ ဇ ဈ ည ဝ ဒ ဝ န ဝ ဝ မ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ။

§ 5. Names of symbols, illustrated by combination with က။

Vowel.	Symbol.	Name of Symbol.	Power.
အ		အမာ,	က ka.
အာ	ဝ or ၇	အာဝဲ, hand down?	ကာ k̄a.
အိ	ဝ	ခရိုက္ခိုက်, round head?	ကိ ki.
အို	ဇ	ရေဒိ, thing shut? or from	
		အရေဒိ, middle thing,	ကိ k̄i.
ဥ	၇	ဇက်ခိုက်, draw one leg,	ကု ku.

Vowel.	Symbol.	Name of Symbol.	Power.
ကူ		ကော်နိုင်ခါ, draw two legs,	ကူ kū.
ကေ	၆	ခဝေမှ,	ကေ kē.
ကော	၁	ခဝေမှ, thrown back,	ကော kōa.
ကော့	၆-၁	သောတာဝံ, pronounced <i>faunatoa</i> .	ကော့ kāt.
ကော့			
ကော့			
ကော့	၁	ဝတ်ကျိတ်, dash over head?	ကော့ kǎō.
ကော့	.	ခွံကျိတ်, dot over head?	ကော့ { kom. or kəw.
ကော့	:	ခရးကျိတ်, a rake a head?	ကော့ kəh.

The sound of the vowels, when combined with letters of the first class, (which will be called the က class,) is the same, as when standing by themselves, as represented in the table.

§ 6. With the second or ဝ class the sound of the vowel is always modified, though the modifications cannot always be represented by English letters. Sometimes the sound is quite changed, as will be seen by comparing the following table with the two preceding.

ဝ pronounced kə [Here and throughout almost g hard.
ဝါ ,, kàer. The final r must not be trilled either
here or in the last sound.—Ed.]

ဝ	,,	kī.
ဝ	,,	kī.
ဝ	,,	kū.
ဝ	,,	kū.
ဝ	,,	kē.
ဝ	,,	kōa.

ᄒᄒ	„	kou. (<i>ou</i> as in <i>Louvre</i> .) *
ᄒ	„	kàow, (the flat nasal sound of <i>ow</i> .)
ᄒ	„	kom.
ᄒᄒ	„	kehr.

It will be noticed, that several of the combinations with ᄒ are represented with the same English characters as with ᄒ; but in all these cases the sound is softer with ᄒ, than with ᄒ. It will also be noticed, that the inherent vowel sound of ᄒ is represented with à, the same as ᄒ; yet the sound is lighter; and where ᄒ forms the first syllable of a word, the vowel sound is scarcely heard at all, as ᄒᄒ, pronounced *k'ta*, and not *kà ta*.

Where one of the ᄒ class of consonants, without a vowel symbol, forms a word by itself, the à sound is followed by a slight *er* sound, but not so distinct, as when combined with the second vowel symbol ᄒ. The sound of ᄒᄒ is really that of à, pronounced quick, as though the sound were cut short in the enunciation. It is also followed by a slight *er* sound.

§ 7. FINAL CONSONANTS.

Final consonants are designated by a mark placed over them, as ᄒᄒ. The only letters used as finals are ᄒ ᄒ ᄒ ᄒ ᄒ ᄒ ᄒ ᄒ ᄒ. ᄒ, when used as a final, is always written ᄒ; and ᄒᄒ is frequently written ᄒᄒ. ᄒ is seldom used as a final, its place being supplied by the symbol ` , as ᄒ, instead of ᄒᄒ.

The consonants have their own legitimate sounds, whatever their positions, with very few exceptions.

* In the Martaban pronunciation *go*; thus ᄒᄒᄒ, *P'go*, the name of the ancient capital of the Peguan Empire.

There is never more than one simple consonant in a syllable, unless one is final.

§ 8. DOUBLE CONSONANTS.

Double consonants, (that is, where one is written under the other, as ညွှဲး) are either pronounced, as if written separately, as သအး, or the upper letter is the same as a final, as ဗာညွှဲး, pronounced as if written ဗာန့်ဝ။

Remark.—Even when the upper letter is not treated as a final,—in many instances good usage seems to sanction the writing of two consonants coming together, either one above the other, or both on the same line; thus ကွပ် or ဗကပ်, ဗွန် or ဗဒန်, ဂွှ or ဝတ။—Ed.

COMPOUND CONSONANTS.

§ 9. Compound consonants are formed by one of the following letters, or its symbol being placed under other letters, viz: ဂ ခ န ဝ ခ လ ဝ ဝ ဝ, according to the following table.

Letters.	Symbols.	Combined with ဝ, က, or လ။	
ဂ	ဂ or ဓ	ဂွ or ဓွ	t'gna.
ခ	ခ	ခွ	t'da.
န	န	နွ	t'na.
မ	မ	မွ	t'ma.
လ	လ	လွ	kyā.
က	က	ကွ	kra.
လ	လ	လွ	klā.
ဝ	ဝ	ဝွ	kwa.
ဓ	ဓ	ဓွ	k'ba.
ဝ	ဝ	ဝွ	'la.

Compound consonants are pronounced as one syllable, or as nearly so as the case will admit. The symbol ၂,

combined with ဝ (ဝျ), does not alter the consonant power, but gives the vowel combined with it the same sound, that it has with the ဝ class. The symbol ၵ sometimes has the same effect, when combined with ဝ, without the aspirate being sounded. ဂ is pronounced *fwā*.

§ 10. *Abbreviations.*

ကေ	for	ကော	နီ	for	နိ
ကျ	„	ကျာ	နို	„	ဗနီ or ဗနိ
ကို	„	ကို	နို	„	နိ
ကို	„	ကို	သို	„	သိ
ဂ	„	ဂနီ or ဂနိ	သို	„	သိ
ဝိ	„	ဝိ	နို	„	ဒနီ or ဒနိ

There are many colloquial contractions, which are not used in writing, as ဝိ (often pronounced *hai*), instead of သို, for house, and အ: for သွ: entirely.

§ 11. *Modifications of vowel sounds by final consonants.*

When a consonant of the ဝ class, without a vowel symbol, is followed by a final consonant, the combination has the vowel sound of *au* in *pauper*, as ဝတ်, *paut* or *pot*, ဝန, *paup* or *pop*; except with ဝ် and န, where it has the sound of broad *a*, as ဝ်, *pāk*, ဝန, *pāng*. The symbol ၵ combined with a consonant, followed by a final, has the sound of broad *a*, as ဝ်, *pām*, ဝ်, *pāt*; except with ဝ် and န, where it has the sound of *ai*, as ဝ်, *paik*, and ဝ်, *paing*. The symbol ° has the sound *i*, as ဂန, *pip*, ဒိ, *pīm*, except with ဝ် and န, where the sound is midway between long and short *i*, as ဂ်, *pik*, ဂန, *ping*. The symbol ၵ always has the sound of *ū*, as

ရှက် *rūk*, ရမ် *rūm*. The symbol င has the sound of long e in *bey*, as ကေတ် *kēt*, ကေမ် *kēm*, except with က် and င်, where it sometimes has the sound of long e, and sometimes ai, as ငေက် is either *pēk* or *paik*; and ငေင် is either *pēng*, or *paing*, as the connection may require. The symbol င့, when followed by a consonant, always has the sound of long o, as ကောက် *kōk*, ကောပ် *kōp*. The symbol ိ has the sound of broad a, as ကိုပ် *kāp*, ပိမ် *pām*, except with က် and င်, when it has the sound of ai, as ကိုက် *kaik*, ကိုင် *kaing*.

Note.—The native ear can make a distinction between ဝါတ် and ပိတ်, and between ဝါမ် and ပိမ်. The Martaban pronunciation of ိက်, and ိင် is *oik* and *oing*. Thus the verb, *to lie down to sleep* ခိုက်လိင်, is pronounced *s'toik loing*. The Martaban pronunciation of ကေတ် is *kit*, of ရှက် *rūk*, of ကိုက် *kūk*, and of ကိုင် *küng*, as already stated. Ed.

A consonant followed by a final ဝ, without a vowel symbol, has the sound of *aw* in *law*, as ဝပ် *paw*; with a vowel symbol, the ဝ is not sounded, as ကေဝ် *kē*, ကောဝ် *kō*, ကိုဝ် *kě*.* ဝ is a real aspirate, and requires the syllable to be pronounced in a short, explosive manner, as ကတ် *kawh*, ကုတ် *kūh*.

The vowel sound given by အ final, when it follows a simple consonant, without a vowel symbol, differs from ဝ final in that it is a little heavier, and is formed more in the throat; but when it follows a consonant with a vowel symbol, it sometimes entirely changes the vowel sound, as ကောဝ် is 'tō, while ကောအ် is pronounced 'tō.

* Almost *ker*; see *key*.

Consonants of the \circ class, followed by a final consonant without a vowel symbol, have a sound of *aw* approaching the sound of long *o*, except with ᠋ᠠᠨ and ᠋ᠨ , when the sound is long \bar{e} , and the single syllable is pronounced as if two syllables, as ᠋ᠠᠨ , pronounced *pē-uk*, ᠋ᠠᠨ *pē-ung*. Consonants of this class combined with vowel symbols, followed by finals, modify the sound of the vowels. The modification must be learned by the ear, as it is simply softer than in the ᠋ᠠᠨ class, except the symbol ᠋ᠠᠨ , which with the ᠋ᠠᠨ class, gives the sound of broad *a*, as ᠋ᠠᠨ *kāh*, but with the \circ class, nearly the sound of *u* in pull, as ᠋ᠠᠨ *küh*. Perhaps the symbol ᠋ᠠᠨ should be noticed, which, with the ᠋ᠠᠨ class gives the sound *o* in nor, with the \circ class, nearly the sound of long *o*.

As noticed in a previous section, the symbol, (᠋ᠠᠨ) when not followed by a final consonant, does not represent a vowel, but is used as a substitute for ᠋ᠠᠨ , or ᠋ᠠᠨ , except in one or two instances, where it is used instead of ᠋ᠠᠨ . In some cases the same combination stands for two words; as ᠋ᠠᠨ may be either ᠋ᠠᠨ *kawm* (*köm* or *kom*) a bullet, or ᠋ᠠᠨ *kaw* the neck; but generally the same combination stands for but one word. ᠋ᠠᠨ always stands for ᠋ᠠᠨ (*tü*). ᠋ᠠᠨ always stands for ᠋ᠠᠨ , *töm* to cook. ᠋ᠠᠨ stands for ᠋ᠠᠨ , the affix of masculine gender, (pronounced ᠋ᠠᠨ)

§ 12. Accentuation.

In dissyllables the accent almost invariably is thrown upon the second syllable. The same is true of the parts of compound words. This tendency of the language is so strong, that the unaccented syllable is frequently

treated, as if its vowel had been elided; and the word is written as if it were a monosyllable. In such instances the initial letter of the second, or accented syllable, is subscribed directly under the half or unaccented syllable. Thus ဝဠီ, and ဝဠီပညင် are regularly written ဝီ and ဝီပညင်။

When ° stands for ဆိ, it may be considered as the short explosive accent, as အာဝိ°, for အာဝိဆိ *let us go*; ကောဒေဝံ, for ကောဒေဆိဝဆိ *brethren*. Ed.

§ 13. Punctuation.

The mark ၏, called ပိတ် *pāt*, is the only mark of punctuation in the language. To mark the end of a paragraph, the ၏ is reduplicated with a short space left vacant, thus ၏ ၏ (ပိတ်ဇွှန်။) The mark ၊ (ပိတ်ချောက်) *pāt dūt the little stop*, begins to be used in printed books, as an equivalent of the European comma.

PARTS OF SPEECH.

There are eight parts of speech in Peguan, namely nouns, pronouns, adjectives, verbs, adverbs, prepositions, conjunctions, and interjections.

§ 14. NOUNS.

There are no changes in nouns to mark their relations to other words. This is shown only by their position.

Some nouns are formed from verbs by prefixing ဝ, as ဝါ *to step*, ဝဝါ *a step, a pace*; ဝိ *to speak*, ဝဝိ *a speech, a saying*; အာ *to go*, ဝအာ *going*, (referring to the gait), as ဝအာညးခိုင်ဂ, *his going*, (that is *his gait*) is good. Nouns are also formed from verbs by prefixing ဒန့်မ, as ဝဲ *to be sick*, ဒန့်မဝဲ *sickness*; ဖျဲ, *to be old*,

ဒၣ်မဃူ *old age*; ချိတ် *to die*, ဒၣ်မချိတ် *death*. Many other nouns are formed from verbs, as ကလောန် *k'lōn, work*, from ကောန် *klōn to work*; ဒဉ် *t'mlū darkness*, from ဉ် *klū to be dark*; က်မလတ် (or က်မလတ်), *a thief*, from ကတ် *klawt (or klot), to steal*; but no rule can be given for their formation.

[After a preposition မ often seems to transform a verb into a participial noun; thus ဝဲမတိတ်အာနွံ *upon going out of the sayat*. Ed.]

1. Number.

The singular is not distinguished in any manner; thus မိုတ်ကျင် may mean, either that *one man is coming*, or that *a multitude of men are coming*. If definiteness is required, the numeral ဝဲ *one* is added, as မိုတ်ဝဲ *one man*. The plural is sometimes designated by တံ *taw*, as ညး *he*, ညးတံ *they*. When a multitude is referred to, ဝဲင် *the many*, is often used, as မိုတ်ဝဲင်. Sometimes both ဝဲင် and တံ are used; thus မိုတ်ဝဲင်တံ *a multitude of men*.

2. Gender.

Gender is distinguished by a word being added; as မိုတ်တြိ *a man*, မိုတ်တြိ *a woman*, ကောန်တြိ *a boy*, ကောန်တြိ *a girl*. ဝဲ and ဝဲ are often used without မိုတ်, as ဝဲ *one man*, ဝဲ *three women*. For animals တွက် and ခွေံ (ခွေံ) are commonly used, as ဝဲတွက် *a bullock*, ဝဲခွေံ *a cow*. ခွေံ is also used to denote maturity of age, in which case it precedes the noun, as ခွေံမိုတ် *a man of mature age*, in distinction from a young man.

3. Case.

The case of nouns is shown by their location. The

nominative always precedes the verb, as ဆဲအာ *I go*,
ညးချူထိက် *he writes*, ချေင်ခြေပ် *the horse runs*.

[Note 1. ဝံ seems often to be used as if it were a nominative affix. Ed.]

The objective generally follows the verb, as ညးတက် ဆဲ *he struck me*; ဆဲတက်ညး *I struck him*; မိုဟ်ဂ်ရာန်ဂ်, *that man buys cattle*. It may however precede the verb, as ထိက်ဂ်ဆဲဗဂ်ထူရ *I have read that book*, (lit. *book that I read have*;) မိုဟ်ဂ်ဆဲတိရ, (lit. *man that I know*), or ဆဲတိမိုဂ်ဂ် *I know that man*. But, where several nouns are governed by the same verb, they always precede the verb, as ကပ်တိအကာသဇ္ဇာပ်အရာအိုတ်သိုဝ်ဂ် ဂျာ်တ္ထိဂ်ပွဟ်ထင်ရ *the world, the earth, the heavens, all things; God created*.

[Note 2. In this last example ဌ် seems to be used as an accusative affix. ဌ် serves the same purpose at the end of a clause used substantively, which forms the object of a transitive verb. Ed.]

The possessive is shown by the thing possessed preceding the possessor, as သ္မိဆဲ, *my house*, (literally, *house I*); ထိက်မိုဟ်ဂ် *that man's book*, (lit. *book man that*); မိညး *his mother*.

The dative sometimes has ကို or က before it, as ကိုပ်ကဆဲညိ *please give to me*, (lit. *give to me please*.) But more generally it would be ကိုပ်ဆဲညိ။ ညးဟို ကိုဆဲ, would be *he spake to me*, or *he told me*.

§ 15. PRONOUNS.

ဆဲ, *I, me, my, mine*, masculine or feminine, when addressing equals or inferiors; thus ဆဲကျင်ရောင် *I will come*; ကောန်ဆဲ *my son*.

ဆဲဒိုက်, *I*, (lit. *I a slave or thy servant*), masculine or feminine, used when addressing superiors, or equals, out of politeness regarded as superiors.

ဆဲဒိုက်ဇြဲ, *I*, fem. the same as above.

ဇကုဆဲ, *I myself*.

ဝိ, *we, us, our*, mas. or fem., used when addressing equals or inferiors, ဝိညးတံ, ဆဲညး; thus ကောဒေတံဝံ ခုင်တဲကိုဆဲညးဆိုတ်ရ *the brothers received us*; ကောနိဝံ ဝိညးတံ, *our children and grand-children*, (lit. *child, grand-child we they*).

ဝိဒိုက်တံ, *we*, used by inferiors, or by those who out of politeness refer to themselves as inferiors.

ဗေတ် or ဗေဒ်, sing., ဗေတ်တံ plur., *you*, spoken to inferiors, and children.

မူး, *thou, thine, thee*, mas. or fem., used in addressing equals.

မူးတံ, *ye or you, your*, mas. or fem., addressed to equals;— in formal address, ဗးမူး.

ခွတ်, *you*, sing., ခွတ် plur. mas., used only in anger and quarrelling.

ခွဲ, *you*, sing., ခွဲတံ plur., colloquial, (used by the aged to the young.)

မ္ၚိ, *you*, fem., sing., မ္ၚိတံ plur. (contemptuous.)

မ္ၚိတ်, *you*, used only by persons in anger.

ညး, *he or she, his or her, him or her*.

ဇေံ, *he or she*, disrespectful.

ညးတံ, ညးဂမ္ၚိုင်, *they*, mas. or fem.

ဇေံတံ, *they*, disrespectful.

ဇကု, *self*.

ဇကုညး, *he himself or she herself*; thus ဇကုညးဟိုကိုဆဲ, *he himself told me*.

In addressing superiors, or speaking of them, the Peguans do not use pronouns, but တီလရန် *lord of grace*, တီလပိန် *lord of wealth*, or ဘလဆဲ *my lord*. In replying to a superior, they often use ကျပ်, as ယံကျပ် *yes, lord*, (lit. *yes, god*.)

§ 16. ADJECTIVES.

Adjectives are placed after the nouns, to which they belong, as မှီတ်တြိ *an excellent man*; သွီခိုင် *a good house*; ကျပ်သာဝရ *the eternal God*.

[Nouns are often used as adjectives, as မှီတ်မောန် *a Mon (Peguan) man*; လိက်ဗွာ *a Burmese book*; ဘုံပြာတ် *a plantain tree*. Ed.]

Adjectives are compared by adding လောန်နဲ့ for the comparative, and အိုတ် for the superlative, as သွီဆူကံခိုင် လောန်နဲ့ထွိုင်ရ, *this house is better than that house*; သွီဝေခိုင်အိုတ်ရ, *the house yonder is best*.

To express a slight degree ညိ is used, as ခုတ်ညိ, *a little sweet*, or if compared with something else, *a little sweeter*. To express a very small degree, ညိ is reduplicated, as ခုတ်ညိညိ, *a very little sweet or sweeter*. To express a high degree, but not the superlative, ညိယံသေင် is used, as ခုတ်ညိယံသေင်, *very sweet*, (lit. *not a little sweet*.) ညိ may either follow or precede the adjective, as ခုတ်ညိယံသေင်, or ညိခုတ်ယံသေင်။

With two adjectives, namely ခိုင် *good*, and ဂေါင်, *handsome*, ကျပ်, (pronounced kiö or kyaw) is often used in conversation, as ကျပ်ခိုင် *exceedingly good*; but it is seldom, if ever, used in books.

1. *Pronominal Adjectives.*

Pronominal adjectives are placed generally after the nouns, to which they belong.

အလှူဆောင်, အလှူဆောင်, *this* (colloquial;) thus, ယနေ့ *this day*.
 ဤ, အဲဒါ, *that*; thus, မိမိ *that man*. [ဤ frequently occurs, where it cannot be translated. See § 14.3, Note 2. Ed.]

ထို, or ထိုဆီ, *that*, (used in speaking of objects at a distance;) thus, မိမိထို *that man*. Sometimes ထို and ဤ are both used. In that case ထို is placed before, and ဤ after the noun, and are equivalent to *that there*; thus, ထိုမိမိ *that man there*; ထိုအိမ် *that house there or yonder*.

ဤ, *this*, as မိမိဤ *this man*. ဤ is frequently used, where it cannot be translated. [See § 14.3. Note 1. Ed.]

ထို, ဤ and ဤ are sometimes used, when speaking of things that have been spoken of previously, as ထိုမိမိ *the aforesaid man*.

အဲဒါ, *that*, (spoken of a thing near by,) and အဲဒါ, အဲဒါ *this* are also in common use. အလှူဆောင် has sometimes an adverbial force with the signification of *here*.

သင်္ချာ, သင်္ချာ, *of this sort*. These two are often used adverbially with the signification of *thus*, as သင်္ချာသင်္ချာ *thus he spake*; ဤသင်္ချာ *of this kind*. This expression is also employed with an adverbial meaning, *after this manner*.

ဆ, *whatever*, as ဆမိမိ *whatever there is*.

ဆည်း, *whoever*, as ဆည်းမကြည် *whoever believes*.

မူ or မူ, *what*, as မူမိမိ *what man*, or *what sort of*

- man? မူၼ်ႈဝေႃး *what is the matter?* မူၼ်ႈဝေႃး *what is it?*
 မူၼ်ႈဝေႃး *in what place, or where?* as မူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃး
where is he? မူၼ်ႈဝေႃး *for what reason?* or *why?*
 ပေႃး, *what kind of?* as ပေႃးမူၼ်ႈဝေႃး *what kind of*
a man is he?
 မူၼ်ႈဝေႃး, *how many?* or *how much?* as မူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃး *how many*
cattle? မူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃး *how much silver?*
 တူၼ်ႈဝေႃး, *other, another,* as မူၼ်ႈဝေႃးတူၼ်ႈဝေႃး *other men.*
 မူၼ်ႈဝေႃး, *some,* as မူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃး *some of the houses are*
good, some are not good.
 မူၼ်ႈဝေႃး, *all,* as မူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃး *all men.*
 မူၼ်ႈဝေႃး, *all, the whole.*
 မူၼ်ႈဝေႃး, *every or each,* as မူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃး *every man;* မူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃး
each one of us. မူၼ်ႈဝေႃး and မူၼ်ႈဝေႃး are both used,
 and give additional force, as မူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃး, (lit.
every man, all.)
 မူၼ်ႈဝေႃး, *so much, so many,* as မူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃး *so much silver;*
 မူၼ်ႈဝေႃး *so many cattle.*
 မူၼ်ႈဝေႃး, *many, or much,* as မူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃး *many men;* သတ်းမူၼ်ႈဝေႃး
much fruit. To express a very large quantity or
 number, မူၼ်ႈဝေႃး is reduplicated, as မူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃး *very*
much silver; or မူၼ်ႈဝေႃး is prefixed, followed by မူၼ်ႈဝေႃး,
 as မူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃး, *very many men, i. e. not a few*
men.
 မူၼ်ႈဝေႃး, *few, or small in quantity,* as မူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃး *few men.*
 To express a very small quantity, မူၼ်ႈဝေႃး is re-
 peated, as သတ်းမူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃး *a very small quantity*
of fruit.

2. Numerals.

Numerals generally follow the nouns, as မူၼ်ႈဝေႃးမူၼ်ႈဝေႃး *four men*; but sometimes in inanimate objects they precede

the noun, as ပိတု *three trees*, ပိတ္တနိ *three villages*. In living objects the numeral always comes after the noun.

၁	မွဲ	mūa (Moor almost.)
၂	မါ	bā.
၃	ပိ	pī or paj.
၄	ပန်	pawn, or pon.
၅	မသုန်	m'sōn (col. p'sōn.)
၆	တရ	t'rau („ k'rau.)
၇	ထပင်	t'pawh(„ k'pawh.)
၈	ဒဝံ	t'chām(„ k'chām.)
၉	ဒပိတ်	t'chit („ k'chit.)
၁၀	စင်	chawh.
၁၁	စင်မွဲ	chawh mūa.
၁၂	စင်မါ	chawh bā.
၁၃	စင်ပိ	chawh paj.
၁၄	စင်ပန်	chawh pawn, or chawh pon.
၁၅	စင်သုန်	chawh son.
၁၆	စင်တရ	chawh t'rau.
၁၇	စင်ထပင်	chawh t'pawh.
၁၈	စင်ဒဝံ	chawh t'chām.
၁၉	စင်ဒပိတ်	chawh t'chit.
၂၀	မိစောတ်	bā chōh.
၃၀	ပိစောတ်	pě choh, or paj chōh.
၁၀၀	မွဲကံ	mūa klawm, or mūa klom.
၁၀၀၀	မွဲလိ, col. (မွဲလိ)	mūa l'ngim.
၁၀၀၀၀	မွဲလက်	mūa lāk.
၁၀၀၀၀၀	မွဲကိုတ်	mūa kāt.

၁၀၀၀၀၀၀	မွဲပြကောတိကိုတ်	mūa prākautīkāt.
၁၀၀၀၀၀၀	မွဲနီလဟုတ်	mūa nīlahūt.
၁၀၀၀၀၀၀၀	မွဲနီလဟုတ်တံင်	mūa nīlahūtong.
၁၀၀၀၀၀၀၀၀	မွဲအသင်ဃဲယံင်	mūa ṣasang - 'kōayong.

[Remark. It is the Martaban pronunciation, which is mainly followed in the above table. The Pegu pronunciation of မွဲ would be pī, of အဝံ t'sām, of ဝဋ် t'sawh, and so on. Ed.]

3. Numeral Auxiliaries.

ကလေဝံ, ကလေဝာန် is applied to things in masses or lumps, as တိမ္မဲကလေဝံ *one lump of earth*; ကွာင်မ္မဲကလေဝံ *one loaf of bread*.

ခမေဝံ, or ခမေံ, is sometimes applied to long, round things, as ခုနီမ္မဲခမေံ *one bamboo*; but ဝုင် is more generally used.

ဝတေဝံ is applied to flat things, as ဝက္ခမ္မဲဝတေဝံ *one sheet of paper*; ခတိုင်မ္မဲဝတေဝံ *one board*.

ဇကု is applied either to men or to God, as ကျပ်မ္မဲဇကု *one God*; မိုဟ်မ္မဲဇကု *one man*.

ဇောင် is applied to flowers, as ကမ္မဲဇောင် *one flower*; ကမ္မိဇောင် *three flowers*.

တလ, a master or owner, is applied to men, as မိုဟ်ပိတလ *three men*, ဝိမ္မဲတလ *one governor*.

ဝုင် is applied to long things, as ခုမ္မဲဝုင် *one log*; ဝဃဲဝဋ်ဝုင် *ten nails*.

မိုဟ် is applied to things in pairs, as မတ်မ္မဲမိုဟ် *one eye*; တမ္မိမ္မိ *both hands*.

[Note. These numeral auxiliaries are used very sparingly. In its ability to unite the numeral directly to the noun, the Peguan (or Talaing) language resembles occidental languages, and differs from all the known lan-

guages of Farther India. See Mason's *Burmah*, 1st edition p. 131. However the Peguan language appears to have undergone some modification from its contact with the Burmese; for, in addition to the eight mentioned above, the following numeral auxiliaries occur in the colloquial. Ed.]

ကဝံး is applied to things curled up, as ဇုက်ပွဲကဝံး *one coil of rope*.

ကူး is applied to things flat and small, as ဟွဲကူး *one leaf*.
ခွိုက်, what is ridden upon, as မိင်ပွဲခွိုက် *one elephant*.

ဝံင် (Bur.) is applied to writings, as ထိက်မိဝံင် *three books* or *writings*.

ဇိုင် is applied to nets, as ဇိုက်ပွဲဇိုင် *one net*.

ဇြေတ် *a circle or ring*, as ကမိန်ခါဇြေတ် *two rings*.

ထကိုခ် is applied to guns, muskets &c., as သေဏာတ်ပွဲ
ထကိုခ် *one musket*.

4. Ordinals.

The ordinals are of Pali origin, and follow the nouns to which they belong, as တွဲဒုတိယ *the second day*; တွဲတတိယ *the third day*.

ပထမ or ပဌမ first.

ဒုတိယ *second*.

တတိယ *third*.

စတုတ္ထ *fourth*.

ပဉ္စမ *fifth*.

ဆဌမ *sixth*.

သတ္တမ *seventh*.

အဋ္ဌမ *eighth*.

နဝမ *ninth*.

ဒသမ *tenth*.

ကေဒသမ *eleventh*.

ဒွိဒသမ *twelfth*.

တေရသမ *thirteenth*.

စတုဒသမ *fourteenth*.

ပန္နာသမ *fifteenth*.

သောဠသမ *sixteenth*.

§ 17. VERBS.

There are two kinds of verbs, transitive and intransitive. Some transitive verbs are formed from intransitive, as ချိုတ် *to die*, ဝရိတ် *to kill*; ဒေါင်စေင် *to fall down*; ဗဒေါ်ချေင်

to cast down; ခိုခိ် to stop, to cease going or doing, ဗမိခိ် to cause to stop; လိ် to be ruined, ပလိ် to destroy.

[Active verbs are transformed into passive by the use of ခုင် to endure, to suffer, thus ဗွဟပ် to feed, ခုင်ဗွဟပ် to be fed. The impersonal use of verbs is also quite common; thus လိ်အိုတ်ရ they say. Ed.]

The tenses and modes of verbs are very imperfectly shown by affixes and prefixes. Frequently there is nothing but the connection to show the tense or mode. The present is always expressed by the simple verb, as ညးအာ he goes; ညးစဝုင် he eats rice.

Sometimes two or three verbs follow a single nominative without anything to distinguish tense or mode. This does not cause the confusion, that one would suppose; thus ကောဆဲအာရတ်တြောဆဲ my brother has gone to reap paddy, (lit. my brother goes reap paddy); ညးအာဂှ် ရန်ဂှ် he has gone to seek cattle for purchasing, (lit. he goes seek buy cattle.)

To express the doing of one thing during another action, the preposition ရဲ is prefixed to the nominative, as ရဲညးအာညးဗဂ်ထိက် while he goes he reads a book, (lit. in he go he read book.) [In such cases the verb following the subject is treated as if it were a participial noun, governed by the preposition ရဲ" Ed.]

The only substitute, which the Peguans have for the present participle, is expressed by the use of ဝံင် See *Qualifying Affixes*.

Frequently the future is shown only by the connection, as လီဟးဆဲအာသိုင် to-morrow I will go to the city, (lit. to-morrow I go city.) It is also denoted by ရောင်, as ညးအာရောင် he will go.

The imperative is often expressed by the simple verb without the nominative, as အာ go; အာအာ go, go; ဝံင်ကူပ်

be silent, or remain silent. See ဝ or လွှဲ under *Verbal Prefixes*, and ညီ under *Imperative Affixes*.

1. *Verbal Prefixes.*

အို expresses permission, as အိုကိုညးတြိုင်သွီ *I let him build a house*; ကိုညးအာ *let him go*; ကိုညးမံင် *let him remain*.

[This prefix is strictly speaking the verb *to give*. In English occurs a similar idiom, as may be seen in the following quotation, "Then give thy friend to shed the sacred wine." Ed.]

ဒဲ expresses necessity, as ညးဒဲးအာ *he must go*; အဲဒဲးချူ *ထိက် I must write a letter*.

ဝ or လွှဲ, prohibitory, as ဝအာ *go not*; လွှဲကွိုင် *come not*.

[မ is a participial prefix corresponding to the Burmese verbal affix သော။ Thus မိုတ်မထိင့်တံ *the men remaining*, မိုတ်မသာရတ်နကိုနာမအဲ *the man called by my name*. Ed.]

သွိုက်ဝံ, *to*, signifies purpose or intention; thus အဝလဝံမံ သွိုက်သွိုက်ဝံကော်ညး *Teacher Lē wishing to call him*. *

လွံ in negation always precedes the verb, as အဲလွံတိညး *I knew him not*.

2. *VERBAL AFFIXES.*

(a.) *Assertive Affixes.*

ထဲ as an assertive affix denotes past action, as ညးအာထဲ *he has gone*.

When a transitive verb is in the past tense, the object of the verb is placed between the verb and this particle, as ညးရန်တဲထဲရ *he has bought cattle*, (lit. *he buy cattle done*).

ထဲ as an assertive affix is usually combined with ရ။ It is also frequently used as a continuative affix, thus သ

* သွိုက်ဝံ might perhaps with equal propriety be called a conjunction. See § 20. Ed.

လောင်ဖေင်ထဲဗက်လက်ကရဲခဲရ *put on [your] mantle, and follow me, or having put on [your] mantle, follow me.*

တုန် seems sometimes to be used as an assertive, or closing affix in place of ရ, especially in archaic style.

ရ as an assertive affix, when combined with ထဲ့, always follows it, when combined with ဟာ in the direct question, it stands before it; thus ဟာထံပိုင်ကျင်ထဲ့ရ *the hour has come; ထတ်ဝံင်ရဟာ are [you] well?* It sometimes adds strength to the verb, as ညးအာထဲ့ရ *he has gone, (implying past recall.)* ရောင် is sometimes merely assertive, as နှိကွေံရောင် *it is certainly so.*

ဟောင် is sometimes used in formal style in place of the assertive affix ရ, as ရန်မိကျီရန်မညွှာံဓတ်ဟံမာန်ဟောင် *the kindness of a mother and father cannot be measured.* Occasionally it occurs in addition to the closing affix ရ, as တံ့အဟာရလွှဲန်ဟောင်ကျီရ *in order to provide food continually.*

(b.) Interrogative Affixes.

ဟာ always comes at the end of a direct question, as ထြော့ဆိန္ဒီဟာ *is there paddy?*

ရော always comes at the end of an indirect question, as မှ်ရော *what is it?* ညးဂှ်ရော *who is it?*

(c.) Imperative Affixes.

ဗို, or ပိုဆ်, is employed in the imperative first person plural, as အာပိုဆ် *let us go.*

ညိ is used in addressing a superior, or an equal out of politeness treated as a superior, as ဒုင်ဂှ်ကိုင်ဆဲဒိုက်ညိ *give thy servant this water.* It is a supplicatory affix used in formal style, as in addressing the Deity; thus ပွက်တိလပိန်ဂွံကျီုဂှ်ပေင်ညိ *thy will be done.*

ရ is used in the imperative, when the speaker assumes superiority over the person addressed; thus ဗက်လက် ကရ်ခဲရ *follow me*.

(d.) *Affix of Number.*

အိုတ် is a plural affix implying, that all the persons referred to have performed an action, as ညးတံအာအိုတ် *they have all gone*. အိုတ် is also used without a verb, and expresses that a thing is exhausted, or used up, as ဩန်အိုတ်ထဲရ *the silver is exhausted, or quite used up*; စိုတ်ခဲအိုတ်ထဲရ *my mind is exhausted, that is, I am completely discouraged*. For still another use of အိုတ်, see under *Adjectives* § 16.

(e.) *Qualifying Affixes.*

လာ signifies *away*, as ကေတ်လာ *to carry away*; ကော်လာ *to call away*.

ဂွံ expresses power or permission to do a thing, as ညးအာဂွံ *he may or can go*. ဂွံ preceded by the negative တွံ, is often equivalent to a prohibition, as ညးတွံဂွံအာ *he may (or shall) not go*.

မာန် expresses ability, as ညးဗင်ထိက်မာန် *he can read*; ညးကွပ်မာန် *he is able to walk*.

မံင် expresses continuation of action, as ညးအာမံင် *he continues to go, or he is going*; ညးချူမံင် *he continues to write, or is writing*.

With the exception of the first, all of these qualifying affixes are simply auxiliary verbs.

(f.) *Euphonic Affixes.*

ဝ and လ် seem to be used merely for the sake of euphony; thus လးတမးဂိုလ်ပိုင်တရ *the light shone*; and သဒ္ဓိလ် appears to have the same signification as သဒ္ဓိ *to mark down, to take notice*.

ဥ is occasionally used in formal, solemn style; thus
ကာလထန်အာဥတဲ when a long time had gone, or
after some time. See *Imperative Affixes*.

(g.) *Closing Affixes.*

ဝုန် appears to be obsolete. See *Assertive Affixes*.

ရ is often used simply to close a sentence. It seems
also to supply the place of the verb *to be* in predi-
cating a quality; thus မိပ်မြိပ် joyful, ညးမိပ်မြိပ်ရ
he is joyful.

ရသွံ and ရောင်သွံ are expressive of surprise.

သွံ, so, indeed, adds emphasis, or indicates some emotion, as
မှူးတံနဲဝဲလျိုင်ကောင်မွတ်အိုတ်ရောင်သွံ ye have indeed
killed the Prince of Life.

§ 18. ADVERBS.

1. *Adverbs of Time, Place, and Manner.*

အခါနီ, continually, as ညးပအခါနီ he does continually.

အနိုင်အပိုင်, forcibly, as ညးပအနိုင်အပိုင် he does it forcibly,
or by force; ညးကေတ်အနိုင်အပိုင် he took it by force.

အပ်ဒပ်, harmoniously, as ညးတံမံင်အပ်ဒပ် they live harmoni-
ously.

ကွပ်ကွပ်, silently, secretly, as အာကွပ်ကွပ် go secretly; ဗင်
ထိက်ကွပ်ကွပ် read your book silently.

ကြဲ, after, as ကြဲညးဝုင်ညးအာချင်ရောင် after he has eaten
rice, he will go to the city.

ကွေ့ဂ်, or ကွေ့, truly, certainly, as နီကွေ့ရောင် it is certain-
ly so; ညးဟိုကိုအဲကွေ့ရ he truly told me; နီကွေ့ဟာ
is it certainly so?

ကွာ, before, referring to time, as ကွာညးဟွံကွင်အဲဒးအာ
before he comes, I must go.

ကွာထေခ်, or ကွာထေ, *formerly, as ကွာထေခ်ခံင်ပွဲချင်ကျင်*
ခီ *formerly I lived in Amherst.*

ချိတ်ပျိတ်, *definitely, accurately, as ညးဟိုချိတ်ပျိတ် he spoke definitely.*

ဆ, *only, as ဆညးမွဲဂွံအာ only one can go; ချေင်ဆွံဆမွဲ*
I have only one horse.

ဆောင်လ, *sometimes, as ဆောင်လညးစဆောင်လညးဟွံစ*
sometimes he eats, sometimes he does not eat.

ဆိုက် or ဆိုက်ညောန်; *near, as ဆိုက်ညောန်ကိုချင်မတ်မွဲလို*
တိဗွံ there is paddy-land near to the city of Maulmain;
သွံညးဆိုက်ကိုသွံမဆေရ his house is near to my father's
house.

လီ, *yet, as ညးဟွံအာလီ he has not yet gone; ဆဲဟွံဂွံတြိုင်သွံ*
လီ I have not yet built a house; ဆဲဟွံအာလီ I have
not yet gone, or I will not go yet.

ထရိုင်, *continually, as ညးလေပ်တရိုင် he is accustomed to*
do it continually.

ထပ်ကိုထပ်, *again and again, as ညးဟိုထပ်ကိုထပ် he said it*
again and again.

ပယတ်ပယတ်, *frequently, as ညးကျင်ပယတ်ပယတ် he comes*
frequently.

ပြင် or ပရတ်, *quickly, as အာပြင် go quickly; အာပြင်ပြင်*
go very quickly or soon.

To express great rapidity of motion ညိဟွံသောင်
is added, as ချေင်ဒြေပ်ပြင်ညိဟွံသောင် *that horse runs*
very swiftly. Sometimes ညိ precedes the adverb, as
ညိပြင်ဟွံသောင် *not a little quick.*

မွဲပရင်, *very quickly, as အာမွဲပရင် go very quickly.*

မွဲမွဲ, *together, as ညးထံအာမွဲမွဲ they went together.*

သိုက်သိုက်, *slowly, as အာသိုက်သိုက် go slowly; ဟိုသိုက်သိုက်*
speak slowly.

2. *Interrogative Adverbs.*

ဆိုလို့, *where? whither?* as ဆိုလို့သွားခွံရော *where is his house?* In formal discourse မူဒွဲ, *in what place,* is used in place of ဆိုလို့; thus မူဒွဲသွားမခွံရော *where is he?*
 နှိုလို့, *whence?* as နှိုလို့ရော *whence was it?*
 ပသဝ်, *how?* as ပသဝ်ဆဲအာမာန်ရော *how-can I go?* ပသဝ်
 သွားဟိုသဝ်သွာန်ရော *how can he say so?* Also *what kind of?* as, ပသဝ်မိုဝ်ရော *what kind of a man is he?*
 ဆောင်လဆ်, or ဆောင်လံ, *when?* as ဆောင်လဆ်ပိုင်မာန်
 ရော *when can [we] arrive?*
 မူဟိုတ်, *why? for what reason?* as မူဟိုတ်မပဝ္တသဝ်
 ဆိုတ်ရော *why are [you] doing thus?*

§ 19. PREPOSITIONS.

The Peguan language appears to be remarkably rich in prepositions. They are of two kinds, namely simple, and compound.

1. *Simple Prepositions.*

အကြာ, *between,* as အကြာသွီဝါ *between two houses.*
 အရဲ့, *within,* as အရဲ့သွီ *within the house.*
 အထိုဆ်, အထို, ထိုဆ်, ထို, (Bur.) *for* (colloquial.)
 အမှတ်, or အသွတ်, or သွတ်, *under,* as အသွတ်သွီ *under the house;*
 သွတ်တုံဆု *under the tree.*
 အလံ့မွဲ, *throughout,* as အလံ့မွဲရး *throughout the country;*
 အလံ့မွဲချင် *throughout the city.*
 ကရေဝံ, or ကရေဝမ်, *with, together with,* as အာကရေဝံဆဲ
 go with me.
 ကု, or ကို, *with,* as သွးပါကုရဲ *he cuts with an axe;* ဆဲအာကို
 ဂျင်ရောင် *I will go with (or by) boat.*
 ကောံကု, or ကောဝ်ကု, *with, or together with,* as အာကောံ
 ကုဆဲ *go with me.*

ကြပ်, *near*, as ကြပ်သို့ဆဲးဝပ်ပိုင်နို့ *near my house is a well.*

ဝတ, *before, in front of*, as ဝတသို့ *in front of the house.*

မြိပ်, *throughout*, as မြိပ်တရသွပ်ဆဲးဒုင်အခေါ်နီထွေရ *throughout six years I have had to pay taxes. (Colloquial.)*

ဝဏး, *instead of, for, for the sake of, on behalf of*, as ဝဏး
ကွပ်ဟ်ဂ် *instead of ကွပ် read ဂ်*

ဇရေင်, *in (or into) the presence of*, as နဲညးတံဝံတံင်ခဏ်
ဏာပင်လုဇရေင်သွီအိုတ်ရ *her masters dragged Paul into
the presence of the magistrate.*

နီ, *to, unto*, as နီချင်မတ်ပွဲထိုနီချင်လျာ်ခမီ *from the town of
Maulmain to the town of Amherst.*

နဲ, *by means of*, as နဲဘာသာမိုဝ် *by means of man's language.*

နီ, *from*, as နီကာထွ် *from that time*; နီသို့ဆဲး *from my house.*

ဝဲ, *in, at, into, unto*, as ဝဲထွဲဂ် *in that day*; ဝဲကွာန် *in the
village*; ဝဲသို့ *at home*; ဝဲအကာဝ, *into heaven.*

ဝ, *with*, (colloquial), as အဝဗာဆဲး *go with me.*

ပုတ်, *about*, as ပုတ်မသုန်ထွီ *about five thousand.*

မွဲ, *without, outside of*, as မွဲချင် *outside of the town.*

လက်ကရ်, *behind, after*, as လက်ကရ်သို့ *behind the house*;
ဗက်ထက်ကရ်ဆဲး *follow me.*

လတူ, *above, upon*, as လတူသို့ *above the house, or upon the
house*; လတူမ္ဘာသို့ *upon the sea.*

လုက်, *during*, as လုက်ပိထွဲ *during three days.*

သို့, *with*, as သို့စိတ် *with the mind, or heartily.*

သွက်, *for the sake of, for*, as သွက်ဂတုဂုတ် *for the month
of Pûh.*

မိတ်, *about*, as မိတ်မသုန်နာဦ *about five hours.*

2nd. Compound Prepositions.

ဒိုက်, *unto or until*, as ဒိုက်ထွဲဂ် *until that day.*

ဝင်ကီ, *over against*, as ဝင်ကီချင် *over against the city.*

နုကို, *by means of, or with, as* ညးပနုကိုတြိန်, *he did it with (or by means of) silver.*

နုအဝဲ, *out of, from among ; as* နုအဝဲဂကူဝေါင်သညးလွီ၊
ဝံ *some from among the nations.*

နုကို, *from, as* နုကိုတွဲ၌ *from that day.*

ဝဲကို, *unto, against, at, among, as* ဝဲကိုဇုဗ်သဆဲးညးဂမၠိုင်ဝံ
unto our ancestors.

ဝဲဂတ, *before, as* ဝဲဂတညးမခေပ်တသော် *before his shearer.*

ဝဲဇရေင်, *among, as* ဝဲဇရေင်မိဟ်ဂမၠိုင် *among the people;*

near, as ဝဲဇရေင်တရင်ဍုင် *near the gate of the city;*

unto, as ဝဲဇရေင်မပွဲၤကေု *unto the work.*

ဝဲမွဲ, *before, as* ဝဲမွဲဍုင် *before the city.*

ဝဲလတူ, *upon, as* ဝဲလတူညးမမိင်အိုတ်သိုဝံ *upon all the hearers.*

ဝဲလက်ကရ, *after, as* ဗြသမတ်ဝဲလက်ကရဆဲးညးပက်ရ *a certain damsel followed after us.*

ဝေင်နု, *except, as* ဝေင်နုဇုက်ပသဲ၌ *except this chain.*

ဝေင်နုကို, *except, as* ဝေင်နုကိုကလုတ်ဝံ *except the apostles.*

သိုကို, *with, as* သိုကိုမဝံၤတြိ *with boldness.*

ဟိုတ်နု, *because of, as* ဟိုတ်နုဒတိတ်ဒၣ် *because of that matter.*

§ 20. CONJUNCTIONS.

Conjunctions may be divided into two classes, namely,

First. Such as precede the verb, and stand at or near the head of the clause or sentence; *e. g.*

ဂ်လေ, *also, as* တရင်ဂုက်ဂ်လေလွံက်အာသု *the prison door also opened.*

ညံင်, ညံင်နဲ, *as, thus* ညးညံင်တလဆဲ *he as my lord.*

ညံင်ဂံ, *that, in order to, as* ညံင်ဂံပဂ်လိက်မာန်ဒးပတောန်

that one may be able to read a book, one must learn, or in order to be able to read, you must learn.

တုံ, တုခိန, တုံနသ္မိက်, *that, as တုံနဂဗိတ်ညးပွဲဂင်ဂေါင်ရ*
it is not right that [one] should kill him, or it is not right to kill him.

ဒီကျီ, *until, as ဒီကျီညးပိုင်ဆဲအာပွဲမာန် until he arrive, I cannot go.*

ယံရ, *if; as ယံရမူးပွဲကျိင်ဂဗိတ်မူဂုန်နွံရော if you do not understand, of what profit is it?*

ဝေင်နွံ, *moreover, as ဝေင်နွံဆဲသွက်ပွဲဟိုပွဲမွဲရ moreover I have nothing to say.*

သွက်ပွဲ, *that, in order that, as သွက်ပွဲကျိင်ညးမာန်ဂွံဒးကွဲ*
ဗိတ်ရောင် [you] must try that [you] may be able to give to him.

ဟိုတ်, *because, as ဟိုတ်ညးတံတိတဲ because they knew.*

ဟိုတ်ဂွံရ, *or ဟိုတ်နွံ, therefore, as ဟိုတ်ဂွံရတိတ်အာ there-fore depart.*

ဟိုတ်မွဲ, *for, as ဟိုတ်မွဲဂွံရတဲတြီဖတ်မိုတ်ညးတံသိုက်မ*
ထိုက်အိုတ်ရ for they loved man's glory.

ဟွံဒ်သံ, *or, otherwise, as မူးတံအာလမင်ခိုင်ရဟွံဒ်သံ*
မူးတံအာဟွံဂတာပ် you better go now, or you will not be in season.

မိန့်, မိန့်ဂွံ, *yet, though, but, notwithstanding, as မိန့်တင်ဒွံထိုင် though the journey is very long.*

Second. Such as follow, or stand between the nouns and adjectives connected, and in the case of verbs come at the end of the clause or sentence; *e. g.*

ကျီ, *also, as ဇာကျီပးကျီ the net and the snare also; ညးဟွံ*
မာန်ကျီ he is unable also.

ကျီ, *and, as မကျီကောန်တြီ၊ မိကျီကောန်ဗြီ father and son, mother and daughter.*

ကျီ—ကျီ, *whether,—or; as ဝကျီ၊ သင်ကျီ၊ ကောန်ကျီ၊ ဒဒ်*

ကျပ်မညာတ်၍သွာ၍ *whether you eat, or drink, or work, remember God sees you.*

၍လေကို—၍လေကို, *both,—and,* at the end of successive clauses ; as ကောန်ကြိုအဲ၍လေကို၊ ကောန်ဗြဲအဲ၍လေကို၊ အဲကိုအာဝဲတာဗွာန်လိက်ရ *both my son and my daughter I send to school.*

ထေဟ်, *if,* as ဗြိုဝထေဟ်အဲအာယွံမာန် *if it rains, I cannot go.* (Colloquial).

မွဲ, *if,* as မိုဟ်ထံဝံယွံမံင်ဝဲကွံင်မွဲ၊ မူးတံပိုင်ဟံင်ပြာ်ယွံမာန်အိုတ် *if these men do not stay in the ship, you cannot be saved.*

This မွဲ sometimes closes a conditional clause, which had been introduced by ယာ်။

As has already been shown in § 19, ကို and ကို when they precede nouns, have the force of prepositions.

§ 21. INTERJECTIONS.

အိုဝ်, အို, *Oh !*

အိုဝ်ယာ်, *Oh mother ! Oh dear ! Alas !* အိုယာ်။ ဩယာ်။

အိုထီ, *Alas !* (Literally *Father, [we] perish!*)

ဟဲ, *Ah ! ha ! aha !* used in derision and contempt, also in calling out to a child.

ဟို, *Halloo ! ho !* used to attract attention, when calling to a person at a distance.

Days of the Week.

အဒိုတ်	Ātüt,	Sunday.
ဝန်	Chawn, or Chon,	Monday.
အင်္ဂါ	Āngàer', or Āngà',	Tuesday, or Mars.
ဗုဒ္ဓါ	Pât'tawàer, or Pâtta'wà',	Wednesday, or Mercury.
ဗြဟ္မာ	Pràawp'ti, Pràawp'tai,	Thursday, or Jupiter.
သိုက်	Sāk,	Friday, or Venus.
သိုဝ်	S'ngisaw, (low house),	Saturday, or Saturn.

[The Martaban pronunciation of this last is Haisaw. Ed.]

I have read one Peguan book, in which the days of the week are numbered, instead of being named. I have never heard this in conversation; but on inquiry I am told, that they do sometimes use numbers, beginning with Sunday.

Names of Lunar Months.

ဝဲ	Chōa,	April (nearly.)
ဝသ်	P'saik,	May „
ဇေတ်	Chih or Jēh,	June „
ဒဂိုန်, or ခဂိုန်	T'kūn, or 'T'kūn,	July „
ဂဉ္ဇေသီ	K'dōasī, or K'dōasai,	August „
ဘတ်	'Pawt,	September „
ဝတ်	Wawh, or Vawh,	October „
ကထိန် or ဂထိန်	K'tân, or 'K'tân,	November „
မရေတ္တသိုဝ်	M'raik k'sü,	December „
ဂုတ်	Pūh,	January „
မင်	Maik,	February „
ဖဂါဂိုန်	'Pawrakūn,	March „

P H R A S E S

I N P E G U A N

• T R A N S L I T E R A T E D .

N. B. For the sounds of vowels, &c. see § 2, and § 3; and also § 11 on Modification of vowel sounds by final consonants, on page ninth of Grammatical Notes.

NOTE.

There are in Peguan two interrogative particles, viz. ဟာ (*hā*), for questions that can be answered by yes or no, and ဇရာ (*rau*) for questions that cannot be answered by yes or no. There are also two verbs နို့ (*nūm*) and ရှိ, (*tawh*) which are equivalent to the English verb *to be*; but they are not used interchangeably. ဝံင် *to remain*, is in some questions also equivalent to the verb *to be*.

In questions in which နို့ occurs, the affirmative answer is simply ယွံ (*yü*) *yes*, or နို့, or both combined; but the negative answer is not ယွံနို့, as we should expect, but ယွံမဲ့ (*hū mūa*) (lit. *not one*); as ဩန်နို့ဟာ *is there silver?* The affirmative answer may be simply ယွံ, or နို့, or ယွံနို့; but the negative answer is always ယွံမဲ့.

In questions in which ရှိ occurs, the negative answer is ယွံသေင် (*hū sēung*) *no*; as ရှိထိုဝ်ဟာ *is it a sheep?* ယွံသေင်နှိဗခေရောင် *no, it is a goat*.

Frequently ယွံသေင် is also used in the question, as ရှိဩန်ယွံသေင်ဟာ *is it not silver?* ယွံသေင်နှိသွဲ *no, it is copper*.

EXAMPLES OF QUESTIONS AND ANSWERS.

- Q. မူးထတ်မံင်ရဟာ။ m'ně 'tawt mong rə hā. Are you well?
- A. ယုံဆဲထတ်မံင်ရ။ yü òə 'tawt mong rə. Yes, I am well.
- A. ဆဲယုံထတ်ဇွင့်နွဲ့။ òə hū 'tawt jwawh. (commonly pronounced fawh) nūm. I am not well, have fever.
- Q. ငြေဝံနွဲ့ဟာ။ sraw (or saw) nūm hā. Is there paddy?
- A. နွဲ့တဝ်စင်နု။ nūm p'not chawh ně. There are about ten baskets.
- Q. ဩန်နွဲ့ဟာ။ srawn (or sawn) nūm hā. Is there silver? (money.)
- A. ယုံမဲ့မဲ့သတ်။ hū mūə mūə saik. There is none at all.
- A. ဆညိယုံမဲ့။ chhə ñī hū mūə. Even a little there is not.
- Q. မူးဗြဲထိက်မာန်ဟာ။ m'ně pawh loik mān hā. Can you read a book?
- A. ယုံဆဲဗြဲထိက်မာန်။ yü òə pawh loik mān. Yes, I can read a book.
- Q. လေပ်ထိက်ရဟာ။ lēp loik rə hā. Do [you] understand books?
- A. ဗင်မာန်ညိညိ။ pawh mān ñī ñī. [I] can read a little.
- Q. မိုင့်ဗြဲလေပ်ထိက်ရဟာ။ m'nīh kawh lēp loik rə hā. Does that man understand books? *i. e.* Is he a learned man?
- A. ယုံဆဲလေပ်ထိက်။ yü əchā lēp. Yes, Teacher, he does understand.
- Q. ညးလေပ်ကျောန်ဂျင်ရဟာ။ ñě lēp klōn klung rə hā. Is he accustomed to make boats? or Does he know how to make boats?
- A. ညိညးလေပ်ယုံသေင်။ ñī ñě lēp hū sēung. He knows not a little, *i. e.* he is very skilful.
- Q. မိုင့်ဗြဲလေပ်သုင်စောဗဇူရဟာ။ m'nīh kawh lēp sūng chē

na p'bū rā hā. Does that man drink intoxicating liquors? or Is that man accustomed to drink intoxicating liquors?

A. ညးဟွံလေဝ်သုင်လးလး။ ñě hū lēp sūng lě lě. He does not drink at all, or he is not accustomed to drink at all.

A. ဆညိညးဟွံလေဝ်သုင်။ chhə ñĩ ñě hū lēp sūng. Even a little he does not drink.

Q. မွိုင်ဂ်လေဝ်စတိန်ဂလာ။ m'nih kawh lēp chě 'pīn rā hā. Does that man eat opium?

Q. စတိန်ခိုင်ဂလာ။ chě 'pīn 'kāh hā. Is it good to eat opium?

Q. စတိန်ခိုင်ဂလာ။ chě 'pīn tawh tūh rā hā. Is it a sin to eat opium?

Q. မူဟိုတ်ခိုင်ဂရော။ mū hāt tawh tūh rau. Why is it a sin?

Q. စတိန်ဇကုကာယုထိုဟွံသေင်ဟာ။ chě 'pīn j'kau* kāya lūm hū sēung hā. By eating opium are not the bodies of men injured?

Q. စတိန်လေဝ်ဒ်ယဲဟွံသေင်ဟာ။ chě 'pīn lēp tawh yōa hū sēung hā. Does not eating opium produce disease?

Q. မွိုင်စတိန်ဂလေ၊ ညာန်ထိုဟွံသေင်ဟာ။ m'nih chě 'pīn kawh lē ñān lūm hū sēung hā. Are not the understandings of those who eat opium destroyed? or the opium eater also, is not [his] understanding destroyed?

Q. မွိုင်စတိန်လေဝ်ကုတ်ဒြပ်ညးဟွံသေင်ဟာ။ m'nih chě 'pīn lēp klawt trop ñě hū sēung hā. Do not men who eat opium steal the property of others? or is not the opium eater accustomed to steal the property of others?

* That is the Martaban pronunciation. The Pegu pronunciation would be j'kū.

- Q. နှိသပ်၌တဲၣ်နီၣ်ဒုၣ်ယွံသေင်ယာ။ *tawh saik kawh tō-ē tawh tūh hū sēung hā.* It being so, is it not a sin?
- Q. မူးကောင်ပိုင်ရးအမေရိကဟာ။ *m'ně kēung chāp rě Amērika hā.* Have you ever been to the country of America?
- A. အဲကောင်ပိုင်ဝါဝါ။ *ōa kēung chāp bā wà.* I have been [there] twice.
- Q. မူးကောင်ညာတ်ဖာဒိသိုင်ရဟာ။ *m'ně kēung Źat † jà tai sāng rā hā.* Have you ever seen a lion?
- A. အဲယွံကောင်ညာတ်မွဲလေင်။ *ōa hū kēung Źat mūa lēh.* I have never seen one.
- Q. စပုင်တဲၣ်ရဟာ။ *chě pūng tōē rā hā.* Have you eaten rice? (or dinner.)
- A. အဲစပုင်ရ။ *chā chě tōē rā.* I have eaten.
- A. အဲယွံဂွံစကီ။ *ōa hū gū chě nēm.* I have not eaten yet.
- Q. လေဝ်စကွာင်ဟာ။ *lēp chě kwaing hā.* Are [you] accustomed to eat bread?
- A. ဆောဝ်လအဲလေဝ်စ။ *† chhō lā ōa lēp chě.* Sometimes I eat [it.]
- Q. လေဝ်စပျုန်ဟာ။ *lēp chě 'pyūn hā.* Are [you] accustomed to eat meat?
- A. လအိလအဲစမွဲဝါ။ *law lě ōa chě mūa wà.* Once in a long time I eat [it.]
- Q. မွိုင်မနုလေဝ်သုင်ခိက်ဟာ။ *m'nih mon lēp sūng bok hā.* Do the Peguans smoke? or are the Peguans accustomed to smoke cigars? Literally, *Are Mon men accustomed to drink tobacco?*
- A. ညိလေဝ်သုင်ခိက်ယွံသေင်။ *ñī lēp sūng bok hū sēung.* [They] are accustomed to smoke not a little.
- Q. ရဲကွာန်ဆူကံလေဝ်ကွောန်ဗွရဟာ။ *rōa kwan inaw lēp*

† The Pegu pron. would be *sāt sāng.* † Pegu pronunciation, *so.*

klôn p'ngà rạ hā. Do the people of this village cultivate paddy? (or more literally,) Do these villagers work paddy-lands?

A. ညးလွီၤကျောန်ဗွဲ။ ညးလွီၤပါဝ်က။ nẽ l'ngü klôn p'ngà. ñě l'ngü pām ka. Some cultivate paddy, some catch fish.

Q. မိုၣ်ဂံၣ်မိၣ်ဒ်ဒ်ရဟာ။ m'niḥ kawḥ pān trop nūm rạ hā. Has that man property?

A. နွံညိၣ်ဂါၣ်လံၣ်သေင်။ nūm ñĩ klung hü sēung. [He] has not a little [property.]

Q. အပါဗေၣ်ကလေၣ်ဒ်ရဟာ။ apā pēh k'lēung nū dūng rạ hā. Has your father returned from the city? (Addressed to a little child.)

A. ညးဟံၣ်ကလေၣ်တီ။ ñě hü k'lēung nēm. He has not returned yet.

Q. ညးကလေၣ်တွဲဆုၣ်တံဟာ။ ñě k'lēung t'ngōa inaw hā. [Will] he return to day?

A. ညးဟံၣ်ကလေၣ်ဒ်ဝါကလီ။ ñě hü k'lēung tō k'li. He [will] not return till day after to-morrow.

Q. မူးဟံၣ်အာတီဟာ။ m'ně hü ā nēm hā. Are you not yet gone? or Will you not go yet?

A. အဲဟံၣ်အာတီ။ ōa hü ā nēm. I will not go yet.

Q. ကွၢ်ကွၢ်တံဟံၣ်ဝါတီဟာ။ k'bang k'mot hü chāp nēm hā. Has the steamer (fire-ship) not arrived yet?

A. ဟံၣ်ဝါတီ။ hü chāp nēm. [It has] not arrived yet.

Q. မူးဟံၣ်တီၣ်ခေၣ်ကျောန်ဟာ။ m'ně hü kü dẹ k'lôn hā. Will you not let him make it? or Will you not let him work? This is spoken to an inferior. See also the next two questions and their answers.

A. အဲဟံၣ်တီၣ်ခေၣ်ကျောန်။ ōa hü kü dẹ k'lôn. I will not let him work.

Q. မူးဟံၣ်တီၣ်ခေၣ်ကျၢ်သွၣ်အဲဟာ။ m'ně hü kü dẹ klung s'ngĩ (or hai) ōa hā. Will you not let him come to my house?

- A. ပွဲက်ခေံနွံခေံကျဲ(ဝ်မာန်။ p'moik * dẹ nūm dẹ klūng mīn. [If] he wish, he can come.
- Q. မူးယံင်ကီုခေံဗဒ်ထီက်ဂ်ဟာ။ m'ně hū kū dẹ pawh loik* kawh hā. Will you not let him read that book?
- A. ဆဲယံင်မိက်ကီုခေံဗဒ်ထီက်ဂ်။ ōa hū moik* kū dẹ pawh loik* kawh. I do not wish him to read that book.
- Q. မုၣ်ရော။ mū kawh rau. What is it?
- Q. မုၣ်ကော်ရော။ mū kawh kōk rau. What do [you] call it?
- Q. မုၣ်ပရော။ mū kawh pə rau. What are [you] doing?
- A. ဆဲကရော်အောင့် ၵာ k'rēuk ōh. I am splitting wood.
- Q. မုၣ်ညးပရော။ mū nē pə rau. What is he doing?
- A. ညးထီက်မံင်။ nē toik† mong. He is lying down.
- Q. မုၣ်နီုရော။ mū tawh rau. What is the matter?
- A. ယံင်နီုသ့။ hū tawh mūa saik. Nothing is the matter.
- A. ကောန်ဆဲဝတုံစေၣ်နွံသွီတဲခေံကပ်။ kōn ōa k'tom chēh nū s'ngī (or hai) tōa dẹ kaw. My child fell from the house [and] broke his arm.
- Q. မုၣ်ညးယံင်အာရော။ mū tawh nē hū ā rau. Why does he not go?
- A. ဟိုတ်ညးယံင်ထတ်ညးအာယံင်မာန်။ hāt nē hū 'tawt nē ā hū mān. Because he is not well, he cannot go.
- Q. မုၣ်ညးကျောန်ရော။ mū nē klōn rau. What is he making?
- A. ညးကျောန်ဂီ။ nē klōn kwī. He is making a cart.
- Q. ဝသ်ညးကျောန်မာန်ရော။ pə saik nē klōn mān rau. How can he make [it]?
- A. ဟိုတ်ညးလေဝ်တဲညးကျောန်မာန်။ hāt nē lēp toē nē klōn mān. Because he knows how, he can do [it].

* The Pegu pron. would be p'maik, lēt, and maik.

† Pegu pron. tēt.

- Q. မူညးကောန်စရော။ *mū ñě klōn chě rau.* What does he do for a living? (lit.) What does he do to eat?
- A. ညးသွံရာန်စဗျာ။ *ñě sḡ rān chě 'pyā.* He buys and sells bazaar for a living.
- Q. န္တလီကွင်ကျင်ရော။ *nū lū k'bang kawh klüng rau.* Where did that ship come from?
- A. ကွင်ကျင်န့ချင်မာလာက။ *k'bang kawh klüng nū dūng mālākā.* That ship came from Malacca.
- Q. ဣလီမူးအာရော။ *ilū m'ñě ā rau.* Where are you going?
- A. ဆဲအာကုဆိ။ *ōā ā klaw.* I am going to the garden, (lit.) I go garden.
- Q. ဣလီယဲမူးနွံရော။ *ilū yai m'ñě nūm rau.* Where is your mother?
- A. ညးနွံရဲကွာန်။ *ñě nūm p'dōā kwan.* She is in the village.
- Q. န္တဝုင်ဟာန်တုင်ဟာ။ *tawh daik p'nüing hā, tawh daik p'teuk hā.* Is it salt water, or fresh water?
- A. ဝုင်ဟာ။ *daik p'nüing.* Salt water.
- Q. ဝုင်ကွံဝင်ဟာ။ *daik k'nom mong hā.* Is the water boiling?
- A. ဟွံကွံဗိဗိဂီဂီ။ *hū k'nom nēm k'tāu kūm kūm.* [It] does not boil: [it is] only lukewarm.
- A. ဝုင်ကွံဗွဲဝရင်ကော။ *daik k'nom pwōā p'rawh nūng.* The water will very soon boil.
- Q. ကလောင်တိုက်ဟာ။ *k'lēung taik hā.* [Do you] return by land?
- A. ဟွံသောင်ကလောင်ကျိဂျင်ရောင်။ *hū sēung klēung kū klüng rong.* No [I] will return by boat.

EXAMPLES OF SHORT SENTENCES.

သွက်စွဲသင်ကိုးခွက်ညှိ။ s'wak gū sūng kū daik mōa
'kwak nī. Please give me a cup of water to drink.

ကေတ်နင်ခင်ဍုတ်တုကောန်ခင်လက်ဖက်ညှိ။ kit nēung daik
k'tàù tōē klōn daik lēk 'pak nī. Bring hot water
and make tea.

ကေတ်နင်ကွေတ်။ kit nēung k'mōt. Bring fire.

လးခပ်ကပ်တုတ္တိန်စကစညှိ။ lē 'k'pawk tōē p'tān chēna chē
nī. Having spread the table put on food.

အာဗျာရာန်နင်ကမ္ပဝဿ။ ā 'pyā rān nēung ka mūa p'sā.
Go [to the] bazaar [and] buy one viss of fish.

အာတုကန်ခင်ခွဲခွဲ။ ā tük nēung daik mūa nūng. Go
[and] draw a pot of water.

ဆဲးမိက်စွဲဟင်ခင်။ ၏ moik gū hūm daik. I wish to bathe.
The Pegu pronunciation would be more nearly ၏
maik kū hūm dāt.

ခင်တိုန်ခင်။ တွံပင်တီ။ daik tān mong: hū paing nēm.
The water (tide) is rising. It is not full yet.

ဝဲကတိမိက်ကိုးခွက်ခင်လပ်လွေ်အိုတ်။ p'dōa g'tau paj mok
kū paj chwēuk daik lēp j'nūk āt. In the third [day]
of the waxing and the third [day] of the waning of
the moon, the water (tide) is the greatest. The
Pegu pronunciation would be more nearly p'dōa
k'tū pī mok kū pī swēuk, dāt lēp s'nōk āt.

ဝဲခွဲခင်ဝေင်ခွဲခွဲတုရ။ pa paj chō daik chēh mūa chō tōē rā.
The tide has fallen one-third. Literally, Making
the water into three parts, it has fallen one part.

ဝယျာန်ခင်ခင်ပင်ရောင်။ p'yām chawh nādī daik paing
rong. At ten o'clock it will be full tide.

ကာလခင်တ္တိစးခင်ဝါတ်ခင်။ kāla daik k'tū chà daik wāt
mong. At spring-tide, it is difficult to go against it.

အာလိင်ဂျင်ပိညှိ။ ā loing glüng paj nī. Go hire three boats.

The Pegu pronunciation would be more like *ā laing klüng pī nī*.

ရှင်မွဲမွဲဂိုဝ်းတၢ်ကြိးနွံညးပန်။ *klüng mūa mūa m'niḥ küng t'ngaik tà nūm nī pawn*. There must be four oarsmen to each boat.

တွဲတ္တုညိတွံသေင်။ *t'ngōa k'táu nī hū sēung*. The sun is very hot, (lit. not a little hot.)

အာဝဲတွဲတ္တုဒးခလပ်ကျိင်ရောင်။ *ā p'dōa t'ngōa k'táu. tà 'k'law k'daing rong*. [When you] go in the sun, [you] must carry an umbrella.

ဆောင်လအာဝဲတွဲတ္တုထွဲကျိင်လောင်။ *chhō lə ā p'dōa t'ngōa k'táu tōē k'dāp lēp kī*. Sometimes going in the hot sun causes headache.

တွဲသပ်ထွဲအာဝဲရောင်။ *t'ngōa saw tōē ā 'kāh rōng*. [When the] sun is low, [it] will be well to go.

တွဲသပ်ထွဲဓိင်ရောင်။ *t'ngōa saw tōē bāh rōng*. [When the] sun is low, [it] will be cool.

တွဲပျိတ်ထွဲ။ *t'ngōa plāt tōē ra*. The sun has set.

တွဲတုန်ထွဲ။ *t'ngōa tām tōē ra*. The sun has risen.

ပယျံထဝါတွဲဒးအာရောင်။ *p'yām 't'ka t'ngōa tà ā rōng*. At midnight [we] must go.

မတ်ဖြူထီမံင်တြိဂူရောင်။ *mot prōa tām mong p'tōm klū rōng*. The clouds are thick, the night will be dark.

ကျာတွဲပွဲယးတြိက်ကျိင်ကျင်ခဏီရောင်။ *klā t'ngōa hū yě krāk kū chāp kyaik 'k'mī rōng*. Before day-break, [we] ought to arrive at Amherst.

ပိုင်ထွဲသွက်ပွဲမိက်အပေါတ်ဒးဂွဲက္တီရောင်။ *chāp tōē swāk gu 'p'dak apōt tà klai kwī rōng*. Having arrived [we] must seek a cart for carrying the baggage.

ပန်တွဲလောန်ထွဲဒးကလောင်ရောင်။ *pawn t'ngōa lōn tōē tà k'lēung rōng*. After four days, [we] must return.

ကြိုက်ကိုပင်ပွဲဝတုရောင်။ *krāuk kù mong mōa k'tau* rōng.*
[You] ought to remain one month.

ဟိုတ်ကောန်အဲယံထတ်ဒးကလောင်ပြင်။ *hāt kōn ōa hū 'tawt*
tā k'l'ung prawh. As my child is not well, I
must return soon.

အာတိုက်နမတ်ပွဲလိုနီကျင်ခမီဒ်တရ်ခါတွဲရောင်။ *ā tāk nū mot*
mūa lūm tū kyaik 'k'mī tawh t'rāau bā t'ngōa rōng.
From Maulmain to Amherst by land is a journey
of two days.

အာကိုဉ်ဒ်မိတ်မသုန်နာဉ်။ *ā kù klūng tawh büt m'sōn nādī.*
Going by boat it is about five hours.

အခြင်ဝှံင်ကွီကျွောတ်နွံနမတ်ပွဲ လိုနီကျင်ခမီဝှံင်အာပိုင်ခါနာဉ်မာန်။
a'krāng klong kwī k'mōt nūm nū mot mūa lūm tū
kyaik 'k'mī kù ā chāp bā nādī mām. Were there
a railroad from Maulmain to Amherst, [we] could
go in two hours.

အကြာချင်လွင်ကျိချင် ပြန်ညး တံ ဟံ ကျောန် ဝှံင် ကွီကျွောတ် ပွဲ
ဝဂ္ဂသုဝှံင်ရ။ *akra dūng l'kūng kù dūng prawn nē*
taw p'tawm klōn klong kwī k'mōt p'dōa mūa l'ngim
t'cham klom 't'pawh chōh pawn snām kawh ra. Be-
tween Rangoon and Prome they commenced making
a railroad in the year one thousand eight hundred
and seventy-four.

ဝှံင်ကျောန်ပန်ထဲအကြာချင်ခါဝှံင်အာဝှံင်ကလောင် ပွဲ ပွဲ တွဲ ရောင်။
klong kawh klōn pā tawh tōē akra dūng bā kawh
kū ā kù k'lēung p'dōa mūa t'ngōa rōng. That road
having been made between those two cities, [you]
can go and return in one day.

မိန်တရ်ဇွဲလိုင်ဂ်ညး တံ အာ ကျင် ယံ သောင် မိတ်။ *būn t'rāau*
j'ngōa† 'k'lūng kawh nē taw ā klūng hū dōng büt.
Though the journey is long, those that travel are
not much wearied.

* The Pegu pronunciation would be more nearly *k'tū*.

† Pegu pronunciation, *s'ngōa*.

ဝံင်တရညံင်ဝံအာရိပ်ပြင်ဂြိုဟ်းရးပထိုတ်တံလေပ်ချပ် ဗ စာ ရ ကာ
လအိတ်တို့ရ။ klong t'raau ñong kü ā chāp prawh kawh
ñě rě p'lāt taw lēp 'kyāp p'chāraṇā †l'att' wü ra. Peo-
ple of western countries are continually contriving
how they may travel fast.

ရိပ်သွံဂြိုဟ်းတံလေပ်ဝံကသပ်တမိဗ္ဗမဂြိုဟ်းရေင်။ rüh s'nam
kawh lē ñě taw lēp kü k'sawp t'mī pwōa m'klüng
rōng. Every year also they make very many new
inventions.

ကလောန်ဇွပ်ဇွပ်ဂကုညံင်ဝံတု ပြင်ဂြိုဟ်းတံလေပ်ချပ်အိတ်
ရ။ k'lōn j'mep †j'mep k'kūt ñong kü tōē prawh kawh
lē ñě taw lēp 'kyop āt ra. They also contrive to
do all kinds of work quickly.

မဂ္ဂီကွေင်တောင်တုတ်ယာတ်ဂြိုဟ်းကလောန်ဂြိုဟ်ဂကုညးတံ
လေပ်ကောန်တိုက်အိတ်ရ။ mē p'tawm kü klēung
tō tot yāt kawh tawh tōē k'lōn klüng k'kūt ñě taw
lēp klōn kü chāk āt ra. Besides spinning and wea-
ving cotton, many other kinds of work are done by
machinery.

ဂလောန်ရသာဂြိုဟ်ဂဝေင်အိတ်။ k'lān mūsā kawh pai wēung
āt. Avoid lying.

ဂလောန်ရသာဂြိုဟ်ဂဝေင်ဂေါင်ဟိုလးလး။ k'lān mūsā kawh hū
kawpkō hām lē lē. It is never proper to speak
falsehood.

ဇကုကိုဇကုဂလောန်သွံသွတ်ဂြိုဟ်အိတ်ရ။ *j'kau kü j'kau
k'lān s'dām s'mōt kawh hām āt ra. Speak the truth
one to another.

ဂလောန်ကိုဟ်ယုတ်မာဂြိုဟ်လွဟ်။ †k'lān klī pawp yūt mà kawh
l'pa hām. Do not speak vile words.

လွထက်ညးတုဂြိုဟ်။ l'pa leuk ñě t'nawh s'aing. Do
not revile others.

† Pegu pronunciation, p'sāraṇā. † Pegu pronunciation, s'mēp s'mēp.

* Pegu pronunciation, s'kū kü s'kū.

† Martaban pronunciation, 'kə kau.

ဝလာန်ညွှတ်မြင့်လွယ်ဟို။ k'lán s'kāt mrawh kawh l'pa hām.
Do not speak harsh words.

ပွဲပွဲဝင်သွတ်ငှါရန်ဖိုဟွံမွဲ။ p'dṣa pwa hū 'taw s'mōt kawh
kūn 'pū hū mūa. In deeds of unrighteousness there
is no profit.

ညးမနွေတ်မင်မွဲဝင်ကျာ်ဂွံတလပညာရောင်။ nē mē t'kīt mēung
mūa 'taw kyaik† kawh tawh t'la pāñā rōng. He
that keeps the commands of God is wise.

စိုတ်ပေက်ကျာ်မွဲး ဂွံ နိဂို ကွက် ညာန် ပညာ ရောင်။ chāt 'paik
kyaik† m'kē kawh tawh rüh k'nāk ñān pāñā rōng.
The fear of God is the beginning of wisdom.

ညံင်ကောန်ဂွံမွဲဝင်သွတ်ငှါ မ တံ ဂွံ ကြိုက် ကို ဝေတ် နွေန် လ
အိတ်တိုရ။ ñong kōn kù tawh m'nih 'taw s'mōt kawh
mī mē taw wū krāuk kù wēt p'ton l'it' t'wū rā. In
order that their children might become upright
men, parents should continually instruct them.

မိန် မနွံတလဒုက်ညး မ မင် မွဲ ဝင် ကျာ်ဂွံညးမနွံကိုဝရဝဲရောင်။
būn m'tawh t'la t'tūk nē mē mēung mūa 'taw kyaik†
kawh tawh nē m'nūm kù ch'rai rōng. Though he
be a poor man, he that keeps the law is honorable.

မိန်မိန်ဒြ်နွံနိဂိုဟွံမာန်ညး မလေဝ် ပွဲပွဲဝင်သွတ်ငှါရန်ဖိုဟွံယုတ်
ရောင်။ būn pūn trop nūm tū rüh hū mām nē m'lēp
pa pwa hū 'taw s'mōt kawh tawh m'nih yūt rōng.
Though possessed of uncounted wealth, he that does
unrighteously is a mean man.

ဟိုတ်ငှါပွဲပွဲဝင်သွတ်ငှါဝင်အိုတ်။ hāt kawh rā p'wa hū
'taw s'mōt kawh pai wēung āt. Therefore shun
all unrighteous acts.

ဖိုညးညံင်နဲဖိုတကျာ်ကြိုက်ကိုညှိရောင်။ 'pū nē ñong nūa 'pū
j'kaw† kawh krāuk kù s'tēm rōng. [You] ought to
regard the advantage of others even as your own.

ဝလာန်မနွံဒုတ်ညးတုင်ငှါဟိုတ်ရ။ k'lán m'tawh t'tōe

† Pegu pronunciation, s'kū. † Pegu pronunciation, kyat.

k'maw ñě t'nawh kawh hām āt ra. Speak words that are profitable to others.

ဝလာန်ပျတ်ဗွေက်ဝရဲညးဂ်လှဟို။ k'lān pyot p'taik ch'rai ñě kawh l'pā hām. Do not traduce others.

ဝဲဂိတ်လောဘဂ်လှကိုအခေါင်။ p'dōa chūt lō'pā kawh l'pā kù a'kōng. Do not give license to an avaricious spirit. (Be not avaricious.)

ဒိန်ဒြိုင်ဂ်လှဝဲလှိုင်ဂိတ် ရောင် သာဂ် လှ သ လေင်။ pūn trop klūng tōē kù l'mūh chūt rōng saik kawh l'pā s'lēh. Do not think, if you could obtain riches that you would be happy.

လောန်နွှဲဝင်တြိုင်တြိုက်ကိုဝညာရောင်။ lōn nū klai 'taw sawn kawh, krāūk kù klai pāñā rōng. More than [you] seek gold [and] silver, [you] ought to seek wisdom.

အတိုင်ခပ်မေတ္တာဂ်ဒွေတ်ဗက်အိုတ်ရ။ a'taing 'taw mēttā kawh t'kit pēuk āt ra. Live according to the law of love.

ညံင်ဝံထဝ်တြိုင်ဂ်လှလုတ်အာကိုဝင်။ ñong kù 'taw sawn kawh l'pā lūt ā kù 'taw. In order to obtain gold [and] silver, do not go [and] transgress the law.

လာ်ရဂိတ်ဇကုနင်ဒုဂ်ကိုဇကုဂ်မိဂ်ဂိတ်ယံ မာန်ရ။ yemra chūt j'kaw* nēung tūh kù j'kaw* kawh būh chāt hūmān ra. If your own heart condemns you, [you] cannot be happy.

ကာလအဲလးဝံင်အဲအာပျာ။ kālā ōa 'klā mong ōa ā 'pyā. When I have leisure, I [will] go [to the] bazaar.

သွီလးဝဲကွာန်တံယံဝဲ။ † s'ngi 'k'lā p'dōa kwān nāw hū mūa. There is no vacant house in the village.

ဝဲကွာန်ခိုင်ဂ်ရဟ်တိညိဒိုင်ယံဝင်။ p'dōa t'kaw 'k'mūng kawh rawh tai† ñi 'kāh hū sēung. The soil of Bilu Island is very good.

ဝဲကွာန်ညးလွီကောန်ကွာန်ညးလွီကောန်ဗွရ။ p'dōa t'kaw kawh

* Pegu, s'kū. † Martaban colloquial, hai. ‡ Pegu, ti. || Pegu, s'mēp.

ñě l'ngü k'lon klaw, ñě l'ngü klön p'ngü rä. On this island some cultivate gardens, some cultivate paddy.

ပဲကော့ခိုင်ဂုတ်သတ်ဇွာပ်ဂကူညိခိုင်ယွံသေင်။ p'dōa t'kaw
'k'müng kawh rawh sawt j'mep|| k'kü ñi 'käh hü
sēung. All kinds of fruit on Bilu Island have a rich
flavor. (More literally, On 'K'müng Isle the flavor
of every kind of fruit is not a little good.)

ပဲရးမောန်ဗွာပ်စကမတ်ကုန်ယွံသေင်၌။ p'dōa rě mon p'ma
kawh ch'na 'kawt k'dawn hülēp tawh. In the
Mon and Burmese Country famines are not com-
mon.

ပဲရးဇွီဒွီဒကမတ်ကုန်ငြဲလေပ်၌ပယတ်ပယတ်ရ။ p'dōa rě
l'ngü t'tawh ch'na mē 'kawt k'dawn kawh lēptawh
p'yawt p'yawt rä. In some countries famines oc-
cur frequently.

ပဲရးဝံဇြဲလေပ်ဂုၤဂြဲ။ p'dōa rě wü prōa lēp kü klüng. In
this country there is abundance of rain.

ပဲဒေသဇွီဂြဲဗြဲယွံသေင်ဂ။ p'dōa tēsā l'ngü kawh prōa hü
lēp kü. In some places it does not rain.

ပဲဒေသဇွီဟိုတ်မိုင်ဂုၤဂြဲတံ့ချေဲတံ့ဆုယွံဝဲ။ p'dōa tēsā l'ngü
hüt būh klüng t'nom 'kyōa t'nom chhü hü mūa.
In some places it is so cold there is neither grass
nor tree.

ညးဗာက်ဗွာပ်တံ့ဆုဂြဲတဲရ။ ñě paik* p'tōm t'nom chhü
kawh tōē rä. He has cut down that tree.

သွက်ဝံဝံပွတ်ခေ့ † တရေက်အောင့်တဲရ။ swak kü chong
p'mōt dē t'rēuk th tōē rä. The wood is split ready
for burning, or He has split the wood for burning.

ခေ့†ဗာက်ဒးမိုင်ကီခဲ။ dē paik* tē chūng†† kü mūē. He has
cut his foot with an axe.

ခေ့ † ရေက်ခိုင်သတ်သိမ်တဲခေ့ရေက်ဒးတဲတကုခေ့ † ရ။ dē raik
mong sawt līmāau tōē dē raik tē tōa j'kau† rä. She

* Pegu pronunciation, pēt. † He and she inferiors. ‡ Pegu, s'kū.
|| Pegu, s'mēp. †† Martaban, jūng.

was cutting an orange, and she cut her own hand.
 ဟိုတ်ခေဲ ဟွံထတ်ခေဲ ခေပ်သော်ခေဲတဲရ။ hāt dē hū 'tawt
 dē 'kip sōk dē tōē ra. †He has cut off his hair,
 because †he was ill.

ဝါဂတု ဝွဲဝါလကျာ်တံလော်ကးသော်ကျိပ်ရ။ bā k'tau || mūa
 wā l'kyaik* taw lēp ka sōk k'dāp ra. Once in
 two months the priests shave their heads.

ဝဲရးဗြိုတ်တေံဇွာ် မိုင့်တြိလော် ခေပ်သော် ကျိပ်။ p'dōa rē
 p'lāt tē j'mep m'nih trū** lēp 'kip sōk k'dāp. In
 western countries every man cuts off [his] hair.

ဗြဟတ်ဆဲယွံဝွဲ။ srāhawtt† †ōa hū mūa. I have no strength.
 ဟိုတ်ဗြဟတ်ယွံဝွဲဆဲရံင်လိက်ယွံမာန်။ hūt srā hawtt† hū mūa
 ōa rong loik† hū mān. Because I have no strength,
 I cannot study. (More literally) Because there is no
 strength, I cannot look at book.

ဆဲကျိပ်တဲရဆဲဒးဒိုဆဲရောင်။ ōa kwūng tōē ra ōa tē tū rōng.
 I am weary, I must stop.

ဟိုတ်ဇွင့်ညးနွံညးကျင်ယွံမာန်။ hūt jwawh†† nē nūm nē klūng
 hū mān. Because he has a fever, he cannot come.

ကွာတ်လိက်ကရေင်ယွံဝွဲ။ klā tē loik k'rēung hū mūa.
 Formerly the Karens had no books. (More literal-
 ly Formerly Karen book not one.)

ဗြိုင်လိက်ကရေင်နွံဂျိုင်။ l'mūh loik k'rēung nūm klūng.
 Now the Karens have many books. (More literally,
 Now Karen books are many.)

ဝဲမိုင့်ကရေင်မိုင့်လော်လိက်နွံဝွဲမဂျိုင်။ p'dōa m'nih k'rēung
 m'nih lēp loik nūm pōa m'klūng. There are many
 among the Karens that understand books.

အစာဝေတ်ညးမဃီရေင်အခပ်လိက်ကရေင်ဝွံဝဲသက္ကရာတ်ခရေတ်
 ဝွံထီဒ်စံ ကံ ထ ပင်စောင့် ပိ သွံ ဂ်ချိတ်ရ။ achā wēt
 nē m'chīrēung a'kaw loik k'rēung wū p'dōa sakk'rāt

|| Pegu, k'tū. * Pegu, l'kyāt ** Martaban pronunciation, krau.

† He, an inferior. †† Usually pronounced, sàhawt.

†† Usually pronounced, fawh.

‘k’rit mūa l’ngīm t’chām klom ‘t’pawh chōh paj
s’nām ‘kyāt ra. Teacher Wade, who prepared
Karen letters, died in the year of the Christian era
one thousand eight hundred and seventy-three.

မိုးငါကရေငါဝင်ဂေါဝ်ဗင်သွာ အစာ ဝေတ် လ အိတ် တ ဝိုင် ရောငါ။
m’nih k’reung kop kō pawh-s’nā achā* wēt l’ittawū
rōng. It is proper that the Karens should remem-
ber Teacher Wade (gratefully) forever.

သုပတ်ဓမ္မတမိန္ဒအရဲ့တာဝာသ္မာဂ်ကောမံဗုဒ္ဓိ ကွဲ ဟိတ်တာ
သာမန်ရ။ slapot **tommā t’mait nū ap’dōa pāsā
p’mā kawh kau mem-pūk wū klai p’tet pāsā mon ra.
Ko Mem-pūk translated the New Testament from
the Burmese language into the Mon language.

သွက်ဝံကျိညီသာတ္ထဝ်သ္မာ ကိုဝလာနိပါထိဟေလသဂ်အစာဟာဇေ
လဝံဗ္ဗိဗ္ဗဝ်သ္မာကိုဝလာနိပါထိရ။ s’moik kū kū nīsā s’top-
s’ta kū k’lān pālīt hēlasa kawh achā* hāsweḷa wū
p’ñi p’ñop s’ta kū k’lān pālīt ra. That [it] might
strictly conform to the Greek original, Teacher
Haswell compared [it] carefully with the original.

မိုးငါမောနိဝင်ဂေါဝ်ဗင်သွာအစာဟာဇေလ ကို ကော မံ ဗုဒ္ဓိ လ
အိတ်တဝိုင်ရောငါ။ m’nih mōn kop kō pawhs’nā achā*
hāsweḷa kū kau mem-pūk l’ittawu rōng. The
Mons should remember (gratefully) Teacher Haswell
and Ko Mem-pūk forever.

* Pegu pronunciation, ṣā. † Pegu, t’mī. ‡ Martaban, pālāi.
|| Martaban, p’ñai. ** Usually pronounced, ‘lapot.

To show something of the construction of the language, the Lord's prayer is given below, with the English word under the corresponding Peguan word.

It must be remembered, that in addressing a superior, it is not proper to use a pronoun, that wherever *thou* or *thine* occur in English, *Tilakûn*, *Lord of grace* is used, or *Tilapân*, *Lord of wealth*; and wherever *we*, *our*, *us* occur, **pōē-dīk-taw* (*lit. we slaves*) is used. ညိ *nī* closes every petition.

THE LORD'S PRAYER.

မအံက်ပိုဒိုက်တံမနွံဒွင်တံဝဲအကာသ။ နာမတီလပိန်ဝံဒွံဒ်မ
 Father our who art in heaven, name thine reveren-
 ခေင်သေင်အေပရဲဂ်ကိန်ညိ။ သန်ထာန်တီလပိန်ဝံဒွံဂ်ကိတန်တြန်ညိ။
 ced let (it) be. Kingdom thine be established. Will
 ပွက်တီလပိန်ဝံဒွံညိနမနွံကိပေင်ဝဲအကာသတေဝ်ဂ်လတူတိဇော်
 thine, as perfected in heaven, on earth also let (it) be
 ဂ်လေကိနွံကိပေင်ညိ။ စဏအဟာရသွက်ဝံဂယိုင်လချီၤခံၣ်အဝဲတွဲ
 perfected. Food for living sufficient in day this give
 ဝံကိဂ်ကုပိုဒိုက်တံညိ။ ဒုဂ်ညးမလုတ်အာကိပိုဒိုက်တံညိနပိုဒိုက်
 to us. Sins of those sinning against us, as we for-
 တံမပလးဂ်။ ဒုဂ်ပိုဒိုက်တံဂ်ပလးကိညိ။ ဒုဂ်ဒုဂ်မထွေ့ထွန်ဏာဂ်ဟံ့ကိ
 give, sins our also forgive. Places (where) sin en-
 ဗက်အာတု။ နူကိအရာယံၣ်ခိုင်တံဂ်လေဟံၣ်ဂြာ်ပိုဒိုက်တံညိ။ ဒန်မ
 tices, not let (us) follow. And from things not good
 ပိုင်အပိုကိနွံမိတြိဇ်အနုတ်နီကိဇ္ဇာပ်ကပ် အဆက် အဆက် ဂ် ကိ
 deliver us. Dominion and power (and) glory unto
 တန်ဝဲတီလပိန်ညိ။ အာမေန်။
 all worlds continually let abide in thee. Amen.

* Martaban pronuncition, *pōē-doik-taw*.

SELECTIONS FROM PEGUAN BOOKS.

The following is part of a chapter on filial obligations from a Peguan book called the *mēungk'hsūt*. (မင်္ဂလသုတ်။)

[illegible]

* လဟုတ် is the same as နိလဟုတ်။

ရာတ်ထိုက်တန့်၊ သွင်ကိုတထံသောတ်မွဲကို။ သွာသမိတ်ဒိုသိုတံဝံ
ခါရုဏ္ဏိသွင်ကိုရုန်မိမ္မးညံင်သွင်ဇာလ္လောဝ်သောတ်မွဲကိုရ၊ ရုန်မိကို
ရုန်မသ္မောံစတ်ဟံမာန်ဟောင်သတ်ဝံကျာ်တြးရ။

Translation of the above.

Yes, priests, the earth has a thickness of more than two hundred and forty thousand *yojanās*; we say it is very thick; more than the thickness of the earth a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold greater is the kindness of a mother, and the kindness of a father.

Yes, priests, the ²*chakkawā* is exceedingly broad; measured by the kindness of a mother and father the ²*chakkawā* is not broad, its width is but as the eye of a needle: the kindness of a mother and father is a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold broader than the ²*chakkawā*.

Yes, priests, the sea has a depth of eighty-four thousand ¹*yojanās*. We say the sea is exceedingly deep; the kindness of a mother and father is a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold deeper than the sea.

Yes, priests, the rock ³*Sinnarat* is eighty-four thousand ¹*yojanās* high; but the kindness of a mother and father is a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold higher than the top of ³*Sinnarat*.

How can we repay the kindness of a mother and father, which is thus excellent? Any child, who should give his right shoulder to his mother, and his left shoulder to his father, and not let them tread upon the earth,

1. One *yōjanā* is equal to 13½ English miles.

2. The *chakkawā* comprises the great central mountain, around which the sun is supposed to revolve, four continents and the surrounding seas, and islands.

3. The great central mountain "Meru."

but carry them even to the privy, he could not repay the kindness of his mother and father.

Yes, priests, if he should heap up the seven kinds of precious stones in a pile reaching from the earth to the heavens, and give it to his mother and his father, he could not repay the kindness of his mother and his father.

Yes, priests, if possessed of the whole ²chakkawā he should give the four continents, embellished with the seven kinds of precious stones, to his mother and his father, he could not repay their kindness.

How then can the kindness of a mother and father be repaid? Yes, priests, any one who has a mother and father not religiously disposed, and who do not believe in future rewards and punishments, if he is able to instruct them, and arouse their minds, so that they become religiously disposed, and believe in future rewards and punishments, make offerings, repeat the commandments, listen to the law, and repeat religious sentences, in order that they may not go to places of punishment, but may arrive at the celestial regions, and Nirvana, that man repays the kindness of his mother and father.

Yes, priests, the thickness of the earth is very great, compared with the kindness of a mother and father it is but the thickness of a bamboo leaf. The ²chakkawā is exceedingly broad: but, compared with the kindness of a mother and a father, it is but as the eye of a needle. The rock Sinnarat is exceedingly high; but when measured by the kindness of a mother and father it is like a small ant-hill. The whole ocean, when compared with the kindness of a mother and father, is but as a small brook. The kindness of a mother and father cannot be measured. Thus the excellent god spake.

LEGENDS.

Nos. 1 and 2 of the following selections from မင်္ဂလသုတ် show the rewards of filial piety. No. 3 is to show, that all Pūtīśawts are grateful, not only to parents, but also to others.

No. 1.

အတိကံတေဗောဓိသတ်ဝိနိတမာတိ၊ မိက္ခိမဒမူမတ်စွံလဝံဝံ
 ထွံဂိဇကုတ်နမက္ခိယျုန်ပြင် ဂှ်ရင်တလင်တဲဗစမိမရ။ ဝဲကာလ၌လ
 မဝွံနိလယဂးယျ။ ဝဲဇရေင်သုသာန်ဗရာန္တသီ၊ ဟဝံဝွတ်သတ်တဲ၊ ပါ
 လဝံပးဒနက်ရ။ ဗောဓိသတ်ခွဲဒးဒနက်လွှတဲ၊ ဗြသ္မာမိက္ခိမရ။ ဒန္တအဲ
 မဒးဒနက်ဝံမိက္ခိမဓါယွံတိတဲ၊ စမိန္ဒင်အဲရသွံ။ ပသင် မိမဓါသေ့ဝံပ
 အဟာပုန်ရော။ မသက် ကုအဟာဂှ်နိတဲ မဒး ဗျူတ္တဂှ်ခွင် ဝဲထွံ ဂိဇ
 ကုတ်ရသွံ။ သင်ဝံနဘာသာ မွိုင်ဂတေဝ် ယံ တရ။ လမ မိင်ယဝံ
 ဗောဓိသတ်တဲ၊ သင်ဝံသွာန်တိန်ရ။ ယွံတမာတ်သတ်တမာတ်မွဲဝံ၊
 ဝဲထာန်မူ၊ ဗုတ်ကံယောဇနာတံဂှ်၊ ဗုတ်ဇကုမိက္ခိ လေဝံညာတ်ကို။
 တလအဲမနိတမာတ်ဂှ်၊ ဇာကိုပးကိုမွဲမွဲစိုတ်ကိုမူပိုတ်ဟဝံတိဟ
 ဝံညာတ်ညိရောလ္လဂး။ ယွံကောလ္လယရပူဂိုဝံဝဲ၊ လဝံသရံပါဝံတဲ၊
 ဇာန္တိကိုဒန္တပးန္တိ ကို ချပ်ပြင် ယွံ ဒးရ။ လွေင်မပရေင်ကံဂှ်မွဲဒုင်ရ၊
 ကောလမ၊ ဗောဓိသတ်ဂး။ ယွံတမာတ်တပညာတလအဲမဉ္ဇပ္ပကာမိ
 မ၊ ညးမတိဂုန်မိမညင်တလအဲဂှ်၊ တံနဂဗိုတ်ကံယွံဂပ်ဂေါင်ရဂး
 တဲ၊ သင်ပးတဲ၊ ယွံတမာတ်တလပညာဗျူန်အဲအတိုင်ဗွက်ဗိုတ်ဂှ်ဂိုင်
 ကေတ်တဲ၊ ဖျုဏာသွက်မိမရ။ စဗြိဗြိန်မိမဓါရလမဂး။ ယွံကောလမ
 တလအဲမဝံပးဗျုအဲသိုအိုင်တရိုင်ဗိုတ်နွံဂှ်၊ ကောန်သမ္ဘာတလအဲ၊ မိမ
 ကောဒေတဝိဝါရတလအဲ၊ ကိုဝံအိုင်တရိုင်ဗိုတ်ဝဲထာန်တသိုက်ညိ
 ရ။ ဗောဓိသတ်ရာဒနာကိုလမတဲ၊ ပဝ်ကလေင်စဗိုတ်မိက္ခိမရ။ တဲ၊
 ဗျူန်ဂိုင်ဖျုဂှ်ဗစမိက္ခိမဓါရ။ သင်ဝံကွင်ဝဲသတ္တနိပါတ်ဇာတ်ဟေင်။
 နအန္တဘမတိဂုန်မိက္ခိမဂှ်၊ လမဒးသိုက်မိုက်တဲ၊ ဟဝံဂဗိုတ်မဝံပး
 လမျိုဟေင်။

Translation of Legend 1.

In a former time *our Pû-tisawt was a vulture. He placed his blind parents in the rock Gij'kût, and brought the flesh of buffaloes, cows, &c., and fed them there.

At that time a hunter name Niliyč set a snare in the burial-ground of Benares; and Pû-tisawt was caught in the snare of the hunter. Remembering his mother, and his father, he said, "Not knowing that I am ensnared, they will be expecting me. How shall my mother and father obtain food? Destitute of food they will pine away with hunger in the rock Gij'kût." Thus he lamented and wept in the language of men.

The hunter hearing the lamentation of Pû-tisawt said to him, "Yes, vulture, the nature of vultures is to see even the carcass of a rat a hundred yojanas distant. My lord is a vulture. How is it that you have been ensnared? Why did you not see?"

Pû-tisawt replied, "Yes, brother hunter, any one who does evil deeds will not discover nets and snares, but must endure the consequences of his deeds."

The hunter replied, "Yes, vulture, lord of wisdom, it is not proper to kill any one who is so grateful, and returns the kindness of his parents, as you do. "Thus saying, he loosened the snare, and said, "Take as much of my flesh as you wish, and carry to your mother and father, and feed them.

Pû-tisawt replied, "Yes, brother hunter, you have with joy set me free. May your wife, and children, parents, and all your relatives enjoy the place of happiness." Pû-tisawt having thus prayed for the hunter, flew away, and returned to his mother and father, and fed them with the flesh he had brought.

Thus is it contained in the Sottanipattjât. By virtue

* Pû-tisawt is one, who in some future state is to become a Buddh. Our Pû-tisawt invariably refers to Gôtama.

of knowing the kindness of mother and father the hunter experienced a feeling of satisfaction in that he had avoided the taking of life.

No. 2.

အတိတ်ကံတော် ဗောဓိသတ်ပို နှိမ့်ငြိမ်းကြိုက်၍ ညှိပ်ထားသော။ နှိပ်စိပ်ပဝါဒစံ စေတတိယိက္ခောနိ ဓိတိကိုမိဒမ္မမတ်၊ နှိပ်စိပ်လစိပ် ဂြိုဟ်ဟောမဝနံ။ ဝှဲမသဂ္ဂတာဝံ၊ ထောင့်ကောသကံပဝါတုံ၊ ပဂကောံ ကိုမိဒမ္မမတ်တုံ၊ ပဌောံအာဇာနိတံ မဟိရ စဏ္ဍော ရနာ နိတိသြိကို လစဒကင်္ဂဝှဲ။ ဝှဲရိုင့်ထွံးစရောင်လစစွံလဝ်မိတုံမြိမြိနတ်ရ။ ဝှဲကာလ ဂှိလ္လညးချင်ဗရာနန္ဒသီမ္မကလိင်အာတရလုက် ၅ တွဲဂတေဝ်ယံအာ ဝိပိဒမံဗောဓိသတ်ရ။ ဗောဓိသတ်မိင်ယဝါလ္လှိ ဣန္ဒြိယကရုတ်ဏာ တုတိတ်ပူဇကုကိုလ္လ၊ ဣန္ဒြိယစွံလ္လ၊ ကြိုတ်ဇကုတုံ၊ ပယံဗိပိဝံဇ်ဇောဝ် ထဇးတရ။ ထာန်ဒမံဗောဓိသတ်ညးညိ။ ဂကန်ကိုလ္လတုံကလေင် ဖအာရ။ လ္လစိပ်ဗရာနန္ဒသီတုံလ္လောဝ် ဣန္ဒြိယ။ ကာလဂှိမိင်ဇ္ဈိလေချိတ် အာ။ လ္လှိကောံညး မလေဝ်ကွတ်မိင်သ္မိ မ္လောဝ် ဏာကိုအာ ကေတ် နင်ဗောဓိသတ်။ ဝိပိတုံဝှဲရင်ဇ္ဈိလစုတ်လဝ်ရ။ အဟာမူကိုရင်တန္တိ သာဂှိကေတ်နင်ကိုဗောဓိသတ်ရ။ ဝေင်အာနန္ဒမိအဲတုံအဲယံကေတ်အ ဟာရချပ်တုံ၊ ဗောဓိသတ်ယံစစဏရ။ ဇကုသ္မိဗဒင်ကိုကိုလေဗော ဓိသတ်ယံဂိုင်စတုံသ္မိသ္မာန်ရ။ ယံသ္မိမိင်၊ မူဟိတ်တလအဲယံဂိုင်စဏ ရော။ ယံသ္မိမ ပြိအဲဥပ္ပကာ နှိပ်မိဒမ္မ မတ်ရောင်။ ဝေင်အာနန္ဒမိအဲယံဝှဲ တုံ၊ မိအဲဒး ပကာဂဝိတ်ရ။ အဲတုန် ထောင့်ကောံပြဝါဂဝလ္လိ တုံ၊ အဲ ကောန်ဓိတိကိုမိရောင်။ ဝေင်အာနန္ဒမိဒမ္မမတ်အဲတုံ၊ စဏမပြိမရှာတ် ကိုဂှိကို၊ ပိန်ဟာန်အိန်သွံမရှာတ်ကိုဂှိကို၊ အဲယံဒးဂူဝ်ရ။ လမုဂ်ပေင် အာထဂှိတုံတုံရ။ တွဲဝှိယံမိအဲယံ ပအဟာရပွး၊ မိအဲဒးပကာဂ ဝိတ်ရ။ ဗောဓိသတ်ဂးသ္မိမိင်တုံ၊ ယံမူးထံ၊ မိင်မတ်ရန် မိမဥပ္ပကာမိ ကျာ်ဂန်ရောင်၊ ဗလးကိုညးစကိုမိကျာ်ဂန်ညိရ။ သ္မိဂးတုံကိုဗလး ကောံဗောဓိသတ်ရ။ ဗောဓိသတ်ဗူးနန္ဒကံတုံ၊ ယံမရှာတ်လ္လဟိတ်မာဲ ညိ။ ဝေင်သ္မိစင်ပြိကာဂှိ လေမရှာတ် မင်ဝှဲညိ။ ဗောဓိသတ်ဒလောံ ကြောန်သ္မိတုံ၊ ပဌောံတိတ်အာကို မိဝှဲတွဲဂှိဝိပိရ။ သ္မိသ္မာင်သ္မိကံ

ဗောဓိသတ်ဗွေမကောန်ဗိုတ်ကိုမိဂ်တဲ။ ဗွေထာန်မညောန် ကိုကမာဒ
 ကင်ဂ်ဗွေကွာန်ဗွေတံန အဟာရသွက်ဗောဓိသတ်လ္လိန် ဟောင်ကိုရ။
 ကြံပွဲမိဗောဓိသတ် ပကော့ကာဂဗိုတ်တဲ။ သွီ ကို စံင်ဒန်ကော့ ဇွရ။
 အဿမာဗိုတ်မဟိဗုကရဏ္ဏကင်သွီကန္တီ လဝ်တဲ။ သွီဝ်အာချင်ရ။ ဣ
 သိ၅၀၀ မတ်တံနုဂြိုပ်ဟေမဝန်ပဒတ်ဗွေအဿမာဗိုတ်ဂ်ရ။ ဒါန်ဝတ်
 လ္လိန်သွီကိုကုဏ္ဏသိတံဂ်ရ။ ကြံပွဲလံကိုကာဗိုတ်တဲ။ ဗောဓိသတ်ပကာဂ
 ဗိုတ်ရ။ ဗောဓိသတ်ပကာဂဗိုတ်တဲ။ ဗွတ်တမာဇကုဗောဓိသတ်ဂ်
 ကိုကန္တီလဝ် ခုပ်မိင်ထွံဗွေတဲ။ ကိုကန္တီလဝ်ခြပ်ဇွေဗွေ။ ညံင်ဗုပ်ဝံဗွေ
 တွဲဗြိတဲ။ တဲပူဇသကာဝေင်တသတ်ရိဂ်သွာံရ။ ပူဂိုမဝံဇေရ်သေဂ်
 ရ်ပူဇသကာဗုပ်ဗောဓိသတ်သိုမသွင် သွီကံဗိုတ်ဗးအဿဘရ
 တိကလိဝံဇုင်သွင်ဂ်လေဂြိုင်သန်ဟောင်သတ်ဝံကျင်တြိတွံကို။ ပဂိုတ်
 ဂ်ရပူဂိုမတ်ဂုန်မိကိုမမ္ပးဝံဇုင်လဝ်ကိုရ။ ဧီကိုတိရစ္ဆာန်ကိုလေ။ ညး
 မဒးရေဂ် သေဂ်ရ်ပူ ဇသကာဗွေမထောန်၊ ဧီပကော့ကာဂဗိုတ် တဲ
 လေ။ ခုပ်ဂ်ညးမဒးကောန်ဗွေလဝ်တဲ။ ညးမဒးပူဇသကာဗွေ၊ ညးမပ
 ပူဇသကာဗုပ်ဂ်ဗွေတုန်လေ။ ဝံအာဗိုပ်ချင်သွပ် ထာန်တသိုက်ဗွေ
 ဟောင်။

Translation of No. 2.

Once upon a time our Pātisawt was a white elephant,—white as the petal of a water-lily. He was the king elephant of a herd of eighty thousand. He took care of his blind mother, and dwelt in the Hēmaṇṇon Forest. Before a long time had elapsed, leaving the herd, in company with his blind mother, he went direct to the rock Maḥimūchondawraṇā by a lily-lake. Having placed his mother in a grotto near the lake, he took care of her.

At that time a hunter from Benares, having lost his way for five days, lamenting and weeping arrived at Pātisawt's place. Pātisawt hearing the hunter weeping, his pity being excited, went out, and bowing himself down to the hunter, placed him upon his neck, and carried him to the main road, and pointed out to him the way. Charging the hunter not to make known the place of his abode, he returned.

The hunter, arriving at Benares, informed the king. At that time the royal elephant had died. The king sent the hunter with one who understood elephants, to bring Pātisawt; and after his arrival he put him into the royal enclosure, and gave him good food of various kinds; but Pātisawt, having determined, that he would not taste of food, while separated from his mother, would not eat. The king himself presented food; but Pātisawt received it not. The king asked, "Oh king elephant, why will not my lord take food?" Pātisawt replied, "Oh excellent king, I take care of my blind mother. Besides me there being no one [to take care of her], my mother must die. I, having forsaken my 80 thousand companions, served my mother. Separated from my blind mother, if your Majesty should give me the best of food, and also the wealth of the celestial regions, I should not regard it. Seven days are now completed. If my

mother does not have food to-day, she will die. "The king hearing it said," Oh ye men! An elephant is grateful and cares for his mother! Release him! and let him return to his mother." Having said this, he caused him to be released.

Pâtisawt, being freed from bonds, said, "Let not Your Majesty be grieved. Observe the ten commandments pertaining to kings." Pâtisawt having instructed the king, went direct to his mother, and arrived the same day.

The king, pleased with Pâtisawt for taking care of his mother built a village near the Lily-lake, in order to provide food for Pâtisawt continually. After this the mother of Pâtisawt having died, the king caused her body to be burned, and built the abbey Maḥimûkarondaka, and then returned to his city. Five hundred hermits coming out of Hēmaṇwon Forest, dwelt in that abbey, and the king made offerings to them continually.

A long time after this, Pâtisawt having died, the king made a stone image of an elephant about the size of Pâtisawt, and erected a large building, that the image might be protected from the sun and rain; and having finished it, he made offerings to it every year; and every one that worshipped, and made offerings to the image of Pâtisawt, with joyful minds after death attained to the heavenly regions. Thus the excellent god preached.

Therefore every one who is grateful to his mother and his father, whether he be a man or beast, is to be revered, and offerings be made to him until death; and after death his image is to be made and worshipped; and those who make offerings to the images shall arrive at the celestial regions, the place of happiness.

အတိက်ထေပာမိသတ်ငိုနှိတမာတ်ကို။ နွှင်ပွဲထွဲဂိဇကုတ်ဥပ
 ကာမိကိုမကို။ နွှဲကာလမွဲတွဲ၊ ကျာသိုဗြိဇှော်ဏ္ဍိန်တဲ။ တမာတ်ဂမ္ဘိုင်
 ပပ်ယံမာန်တဲ။ ပွဲကမာင်ချင်ဗရာနွဿီ၊ မညောန်ကိုထမိုင်ဂှ်ချန်နွှင်
 အိုတ်ရ။ ပွဲကာလဂှ်သေထီဗရာနွဿီမွဲတိတ်နွဲချင်၊ ညာတ်တမာတ်ဂ
 မ္ဘိုင်မဂံက်ဗြိဇှိုင်ဂှ်၊ ပွဲထာန်မညောန်ကိုတမာတ်၊ တမာတ်တံဂှ်၊ ကို
 ဗပ်ပမတ်တဲ။ မွေဝိသကံ ဇကုကိုအာကေတ်နင်ဖျုန်ဂှ်သုသာန်
 တဲကိုတမာတ်ဂမ္ဘိုင်တဲ။ ကိုသကံဇကု မင် လပ် ထပ်ကိုညးဂွံစုင်
 ထက်၊ ဗိုတ်ကွၢ်၊ ကျာဟဲဗြိဇှိုင်ဗျးထတ်တိုန်၊ တမာတ်တံဂှ်၊ ဂပ်
 ဂေါပ်အာထာန်ဒမံဇကုအိုတ်ရ။ ကာလဂှ်သတ်ပွဲ ဗောမိသတ်ဟို
 ကိုညးဂမ္ဘိုင်ရ။ ယံဗမူးသေထီဗရာနွဿီဂွံဥပကာလင်ပို။ တုဂုန်ပို
 ရောင်။ ပိုညးမတ္တလပ်ဂုန် ကိုဇကုဂှ်။ တုနခေတ်ဂုန်ညးဂှ်ဂပ်ဂေါပ်
 ရောင်။ ယရဲပွဲကာလမွဲယာတ်ညးကို၊ အပေါတ်ဂညိညးကိုကထိဂွံ
 တဲ၊ ပွဲသွံသေထီဂှ်ဏ္ဍိ၊ ဖျေင်ညိဗောမိသတ်ဂး။ ပတီုနွှ် မိုင့်တံစဲလပ်
 ယာတ်ကို၊ ဝတ္ထုဂညိဂညတ်ကို။ မိုင့်တံဟိုတ်မဲးနွှင်တမာတ်ဂိုင်
 ထာအာဏ္ဍိ၊ ပွဲသွံသေထီရ။ နဒ်သေထီဂွံယာတ်တံဂှ်တဲ၊ တုယာတ်
 တံဂွံတမာတ်ဂိုင်နင်ဟတ်ဂးတဲ၊ ပွဲထာန်ညးမကွၢ်အာတ်တံလုပ်
 သွာင်တရံတံဂှ်သေထီကိုအာစွံလပ်ရ။ နှိဗြိညးတဲညးကေတ်ဏာ
 ရ။ နှိတမာတ်မဂိုင်နင်ဂှ်ကံယာတ်အလုံချင်ဂှ်ညးအာလ္လောင်ဂှ်သွီ
 ရ။ သတ်တမာတ်ဖျုန်ကခေံကေတ်ရ။ ခေံကေတ်ဂှ်ကံယာတ်ရောင်
 မွးဂှ်ဟိုတ်နွဲရ။ သွီဂးတဲ။ ကိုညးပါးမွး၊ ဒးရတ်ဗောမိသတ်ရ။ မိုင့်
 ဂှ်ရပ်ဏာထစးကိုသွီရ။ သွီသွာန်ဗောမိသတ်တဲ၊ နှိမခေတ်ရောင်ဂုန်
 သေထီဂှ်ဟိုကိုသွီမင်တဲ၊ မိုန်တိရစ္ဆာန်ကိုထေ၊ ဂြင်ဂုန်ညးခေတ်ရောင်
 ဂုန်ညးကိုသွံ၊ သွီဂးတဲ။ ကိုဗလးကေံ ဗောမိသတ်ရ။ ဗောမိသတ်
 ပြာပ်ဇကုင်မိကိုမရ။ အိုတ် နှိညး တံဂှ်တုန်ထေ၊ သွီကိုသေထီ
 ကေတ်ကိုတလဲဗြိပုန်ရ။

Translation of No. 3.

Once upon a time our Pâtisawt was a vulture, and dwelt in the rock Gġjakût, and took care of his mother and his father. Upon a certain day there was a great wind and rain storm. The vultures not being able to fly, alighted upon the wall of Benares, near the moat. At that time a certain rich man of Benares, coming out of the city, seeing the vultures shivering with cold, had a fire built near them, and persuaded his companion, to go to the burying-ground and get the flesh of cattle to feed the vultures, and placed a guard, to prevent any one from beating or throwing missiles at them. The wind ceasing, and the rain abating, the vultures being freed from cold, and having recovered strength, it was proper for them to return to their own place.

At that time Pâtisawt spake thus to the vultures, "The rich man of Benares has taken care of us: he is our benefactor. It is becoming for us to repay his kindness. When we can get the clothes and ornaments of any one, let us take them, and cast them down by the house of the rich man." * * * *

From that time the people noticed, that the clothes, they spread out to dry, and other things were taken by the vultures, and cast down by the house of the rich man; and they came, and informed the king: and the king replied, "The custom of vultures is to take fish and flesh. If they take garments, there is some cause for it." And having a snare set, Pâtisawt was caught; and they carried him, and showed him to the king. And upon the king's making an inquiry, Pâtisawt told him, that they did it to repay the kindness of the rich man. The king hearing this said, "Even a beast is grateful, and repays favors." Having thus said, he ordered Pâtisawt to be released, and the property returned to the owners. Pâtisawt returned to his mother and father.

PEGUAN, ENGLISH, AND BURMESE
VOCABULARY.

ABBREVIATIONS.

- a.*, adjective.
adv., adverb.
Bur., Burmese.
col., colloquial.
conj., conjunction.
Eng., English.
gram., grammar.
int., interjection.
inter. pro., interrogative pronoun.
Mt., Mount.
Mts., Mountains.
n., noun.
n. a., numeral adjective.
o. a., ordinal adjective.
p. a., participial adjective.
p. p., past participle.
pers., personal.
pl., plural.
poss., possessive.
prep., preposition.
pro., pronoun.
pro. a., pronominal adjective.
pron., pronounced.
R., River.
St., Saint.
v., verb.
v. a., verbal affix.
v. aux., verbal auxiliary.
v. i., verb intransitive.
v. n., verbal noun.
v. p., verbal prefix.
v. t., verb transitive.

VOCABULARY

PEGUAN, ENGLISH AND BURMESE.

အ, the first vowel of the Peguan alphabet. In Pali words, privative; as ကုသိုလ် *merit*, အကုသိုလ် *de-merit*; နိစ္စ *permanence*; အနိစ္စ *impermanence*.

အ, *a.* mute, dumb; *v. i.* to be dumb; (Bur.) အသော။ အသည်။

အကာပ်, *n.* the roller, the jay; (Bur.) ဌက်ခါး။

အကာသ, (Pali), *n.* the visible heavens, အဓိ။ (Bur.) အာကာသ။

အကံက်, *n.* duty, customs; (Bur.) အကောက်။

အကြာ, *prep.* between; (Bur.) အကြား။

အကြပ်, *n.* a subordinate military officer, a sergeant, or corporal; (Bur.) အကြပ်။

အကြိ, *n.* adulatory description, when referring to one's self, boasting; (Bur.) ဝါကြွားခြင်း။

အကွက်, *n.* account, sake, behalf; (Bur.) အကွက်။

အခန့်, *n.* a section or division of a writing or discourse; (Bur.) အခဏ်း။

အခန့်ဇွေ, *n.* a chapter; (Bur.) အခဏ်းကြီး။

အခန့်ဇောတ်, *n.* a verse; (Bur.) အခဏ်းငယ်။

အဝပ်, *n.* a letter of the alphabet; (Bur.) အက္ခရာစာလုံး။

အခိင်, *n.* time, as အခိင်ဇွဲ *night-time*; အခိင်ညို *day-time*. In books the more common word is ယယံ။ (Bur.) အချိန်။

အခေါင်, *n.* permission; (Bur.) အခွင့်။

အခေါန်, *n.* a tax, tribute, ဟတ္ထ။ (Bur.) အခွန်။

အခေါတနီ, (Pali), *a.* immeasurable; (Bur.) မတိုင်းထွာနိုင်
အောင်ကြီးကျယ်သော။

အခိုက်, *n.* habit, way, acquired by use; (Bur.) အလေ့။
လေ့။

အချ, *n.* a species of large red ant; (Bur.) ခါချည်း။

အခြင်, *conj.* if; (Bur.) လျှင်။

အဝှ်, *pro. a.* that, ဝတ်။ ဝှ်။ spoken of things near;
(Bur.) ထို။ ဟို။

အဝှေ့, *n.* the south-east, အဝှေ့။ (Bur.) အရှေ့တောင်။

အပြင်, *n.* a locust; (Bur.) ဂျိုင်းကောင်။

အသော, *adv.* while; (Bur.) အခိုက်။ ဘုန်းခါ။

အင်, *n.* a natural pond or lake; (Bur.) အင်း။ အိုင်။

အင်ယာ, *n.* a pond in a plain fed by springs; (Bur.)
အင်း။ အိုင်။

အင်္ဂီ, (Pali), *n.* a member of the body, အင်္ဂါ။ (Bur.)
အင်္ဂါ။ ကိုယ်အင်္ဂါ။

အင်္ဂုဒ်, *n.* a coating of plaster for brick walls;
(Bur.) အင်္ဂုတေ။

အင်္ဂုဒ်, *n.* a species of oil-tree; (Bur.) အင်္ဂပင်။

အင်္ဂုဒ်, *n.* the lard shorea tree; (Bur.) ကညင်ပျံ။

အင်္ဂု, *n.* a desire, a longing; (Bur.) အထိုရှိခြင်း။ အထို။
တောင့်တခြင်း။

အင်္ဂါ, *n.* Tuesday, Mars. See ဂြိုဟ်အင်္ဂါ။ (Bur.) အင်္ဂါ။

အင်္ဂါ, *n.* the jaw-tooth; (Bur.) အံသွား။

အဝာ, *n.* a teacher, a head workman; (Bur.) ဆရာ။

အဝာဥပုဗ္ဗ, *n.* a superior teacher, the Paraclete; (Bur.)
ဥပုဗ္ဗဆရာ။

အဝာကဏေဋ်, *n.* a scribe; (Bur.) ကျမ်းပြုဆရာ။

အစာကဝတ်, *n.* one who shampoos the body and limbs,
to remove uneasiness or pain; (Bur.) အနှိပ်သည်။

အစာကဝိ, *n.* an author; (Bur.) စာကိုစီရင်ရေးထား
သောသူ။

အစာကသော, *n.* a painter; (Bur.) ပန်းချီဆရာ။

အစာဂိုဏ်း, *n.* a head priest of a district, a bishop; (Bur.)
ဂိုဏ်းအုပ်။

အစာတုံဝေ, *n.* a preacher; (Bur.) တရားဟောဆရာ။

အစာဒရူမတ်, *n.* a juggler; (Bur.) ချက်ထွဉ်ဆရာ။

အစာဝေဇဝံင်ဂေထိ, *n.* an evangelist; (Bur.) ဇေဝေထိဆရာ။

အစာနိဿရ, *n.* a superior teacher, capable of laying
down rules; (Bur.) နိဿရည်းဆရာ။

အစာပတန်သာသဏာ, *n.* a missionary; (Bur.) သာသနာပြု
ဆရာ။

အစာပရန်, *n.* a workman in brick and stone; (Bur.)
ပန်းရန်ဆရာ။

အစာဂြော့နိဇိက်, *n.* a school-master; (Bur.) စာသင်ဆရာ။

အစာလင်္ကာ, *n.* a poet; (Bur.) လင်္ကာဆရာ။

အစာသင်, *n.* a physician; (Bur.) ဆေးသမား။

အစာတ်, *n.* pickles conserved with spices; (Bur.) သနပ်။

အစိတ်, *n.* one quarter viss, 25 ticals; (Bur.) အစိတ်။

အစိန္တိယျ, (Pali), *a.* incomprehensible; (Bur.) အစိန္တိယျ။

အစေံတြိဟတ်, *n.* physical strength, soundness of body;
(Bur.) ခွန်အား။

အစိုင်း, *n.* a sloth; (Bur.) ချောက်မောင်းမ။

အဆက်, *n.* succession, the place where two things join;
(Bur.) အဆက်။

အဆက်အဆက်, *adv.* successively, အဆက်အဆေန်။ (Bur.)
အဆက်ဆက်။

အဇာ, *n.* a substitute, စား။ (Bur.) အစား။ ကိုယ်စား။

- အဇမ, *a.* (Greek) unleavened; (Bur.) တဆေးမဲ့သော။
- အညော, *n.* the smell of cooking in oil, အညှပ်။ (Bur.)
အညှပ်။
- အထံ, *adv.* here; (Bur.) သည်မှာ။
- အတင်ဂိုနီ, *n.* the strip of cloth at the top of a Burmese woman's petticoat; (Bur.) အထက်ဆင့်။ ရှာထည်။
- အတင်န, *n.* the binding around the top of a basket; (Bur.)
တောင်းအနားကွပ်။
- အတာ, *n.* a measure of length equal to 7 cubits, တာ။
(Bur.) အတာ။
- အတ္ထမ, (Pali), *a.* eighth, အဋ္ဌမ။ (Bur.) အဋ္ဌမ။ ရှစ်ခုမြောက်။
- အတိက်, (Pali), *n.* past time; *adv.* in past time, anciently, formerly, once upon a time, အတိက်တေ။ (Bur.)
အတိတ်။
- အတိုင်, *adv.* according to; (Bur.) အတိုင်း။
- အထိုင်သး, *n.* praise; (Bur.) ချီးမွမ်းခြင်း။
- အထိတာနီ, *n.* a vow; (Bur.) အဓိဋ္ဌာန်။
- အဒါ, *n.* a duck; (Bur.) ဝမ်းဘဲ။
- အဒိ, *n.* the beginning, ပထမ။ (Bur.) ပဌမ။ လက်ဦး။
- အဒိတ်, *n.* Sunday; (Bur.) ထနင်္ဂနွေ။
- အဒေါင်, *n.* the centre; (Bur.) အလယ်ချက်။ အလယ်ခေါင်။
ဗဟိုရံ။
- အဝါနီ, *adv.* continually, တပို။ (Bur.) အစဉ်။
- အဓိဝါ, (Pali), *n.* interpretation, ရလ။ (Bur.) အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုဖော်သောစကား။
- အနုဗ္ဗိ, (Pali), *a.* immeasurable; (Bur.) အနုဗ္ဗိ။ မရေတွက်နိုင်အောင်ကြီးကျယ်သော။
- အနတ္တ, (Pali), *n.* unsubstantiality; (Bur.) အနတ္တ။ အနှစ်မရှိခြင်း။
- အန္တရံ, (Pali), *n.* misery; (Bur.) အန္တရာယ်။ ဥပါတ်။ သေး။

အနန္တ, (Pali), *a.* infinite; (Bur.) အနန္တ။ အဆုံးမရှိသော။

အနာဂတ်, (Pali), *n.* the future; (Bur.) အနာဂတ်။

အနာဂတ္တိ, (Pali), *n.* futurity; (Bur.) အနာဂတ္တိ။

အနာဉ်, *n.* the *anaing* tree, *fragrea*; (Bur.) အနန်းပင်။

အနံ, *n.* width; (Bur.) အနံ။

အနာ, *n.* an uncle, elder brother of either parent; (Bur.)
ဘကြီး။ ဦးကြီး။

အနိုင်အပိုင်, *adv.* by force; (Bur.) အနိုင်အထက်။

အနိစ္စ, (Pali), *n.* impermanence, transitoriness. A common expression for death is နှိအနိစ္စ။ as ညးနှိအနိစ္စ
he is dead; (Bur.) အနိစ္စ။

အနုတ, (Pali), *n.* glory; (Bur.) အာနုဘော်။ ဘုန်း။

အနုမောဒနာ, (Pali), *n.* an expression of approbation to one performing a religious service, appropriate to the dedication of a sacred edifice; (Bur.) အနုမောဒနာ။

အနဲ, *n.* and *a.* the south-east, အဂ္ဂဲ။ (Bur.) အရှေ့တောင်။

အနွေ, *n.* the mesua; (Bur.) ကန့်ကော်။

အနွေန်, *n.* market-value; (Bur.) ဈေးနှုန်း။ အထိုး။

အပ်ဒပ်, *adv.* harmoniously; *v. i.* to agree; (Bur.) သင့်တင့်သည်။

အပါ, *n.* a father, papa; (Bur.) အဘ။ အဖေ။

အပါဂြို, *n.* a step-father; (Bur.) ဘထွေး။

အပါ, *n.* $\frac{1}{2}$ viss, 50 ticals; (Bur.) အကျပ် ၅၀။

အပါ, (Pali), *n.* a state of punishment, of which four are enumerated; (Bur.) အပါယ်။

အပေါတ်, *n.* a utensil, or any article of furniture; (Bur.)
အသုံးအဆောင်။

အပေါတ်အကာသတံ, *n. pl.* the host of heaven; (Bur.)
ကောင်းကင်တန်ဆာတို့။

အပေါတ်ကြိယျာ, *n.* tackling, rigging; thus အပေါတ်ကြိယျာကွင် *the tackling or rigging of a ship*; (Bur.) ကရိယာတန်ဆာ။ အသုံးအဆောင်။

အပေါတ်ဂဠု, *n.* an ornament; (Bur.) ဝတ်ဆင်ရန်တန်ဆာ။
အပိုတ်, *n.* a reed of which coarse matting is made; (Bur.) ကျူပင်။

အဝဲ, *prep.* within, among; (Bur.) အတွင်းတွင်။ အထဲမှာ။
အဝဲ၌, *adv.* thither; (Bur.) ဟိုကို။ အထဲသို့။

အဝဲမှူး၌, *adv.* inwardly; (Bur.) အတွင်း၌ကား။

အဘိဝဂ္ဂ, *n.* one grand division of the Buddhist scriptures; (Bur.) အဘိဓမ္မ။

အဘိဆိ, ဘိဆိ, *prep.* for, အဘို့။ ဘို့။ *col.*; (Bur.) အဘို့။ ဖို့။

အမင်္ဂလ, (Pali), *n.* woe, the opposite of blessing; (Bur.) အမင်္ဂလာ။

အမာတ်, *n.* a nobleman; (Bur.) အမတ်။ မူးမတ်။

အမူ, *n.* an uncle, the younger brother of either parent; (Bur.) ဦးမင်း။ ဝဇီးငယ်။ ဘလေး။

အမေဆိ, *n.* a kind of chisel with a long handle used in boat building; (Bur.) ဆောက်တမျိုး။

အမှင်, *prep.* under, အသွင်။ (Bur.) အောက်တွင်။ အောက်သို့။

အမြဲ, *n.* the visible heavens, အကာသ။ (Bur.) အာကာသ။

အယုက်, *n.* age, life-time; (Bur.) အသက်အရွယ်။

အယောင်အလာ, *n.* likeness, resemblance; (Bur.) အရောင်အဆင်း။

အဟ, *n.* a scorpion; (Bur.) ကင်းခြီးကောက်။

အဟဇေင်, *n.* a spider; (Bur.) ပင့်ကူ။

အယိုင်, *n.* a weight; (Bur.) အလေး။ အချိန်။

အယျိုင်, a kind of chisel with a long handle used in boat-building; (Bur.) ဆောက်တမျိုး။

အရင်, *a.* own, or true, as ကောန်အရင် *an own child*, in distinction from an adopted child ; (Bur.) အရင်း။
 အရထ, *n.* an interpretation, အဓိပ္ပါ (Bur.) အနက်အဓိပ္ပာယ်။

အရာ, *n.* a thing ; (Bur.) အရာ။

အရာပ်, *n.* a division of a district or of a town ; (Bur.) ဒေသအရပ်။

အရိယျ, *n.* the Buddha yet to come ; (Bur.) အရိမထေယျ။

အရုတ်, *n.* a tortoise ; (Bur.) လိပ်။

အရေပ်, *n.* a word, ဂလာန်။ (Bur.) စကား။

အရေတ်, (Eng.) *n.* arrowroot ; (Bur.) အာရိုင်ရွတ်။

အရံင်, *n.* color ; (Bur.) အရောင်။

အရံင်ပုတ်မိတ်, *n.* yellow ; (Bur.) ဝါသောအရောင်။

အရံင်ဗို, *n.* blue ; (Bur.) ပြာသောအရောင်။

အရံင်ပကေတ်, *n.* red ; (Bur.) နီသောအရောင်။

အရံင်ထဝံက်, *n.* black ; (Bur.) မည်းသောအရောင်။

အရံင်သွေက်, *n.* green ; (Bur.) မိန်းသောအရောင်။

အရိုင်, *a.* rude, uncultivated, ရိုင်။ (Bur.) အရိုင်း။

အရိ, (Pali), *n.* an object of sense or thought, material, or immaterial ; (Bur.) ရူပါရုံ။ အာရုံ။

အရှန်, *n.* an *arīya* of the highest order, အညွန့်။ (Bur.) ရဟန္တာ။

အရှင်, *n.* an enclosure around any religious building ; (Bur.) ပရဝန်။

အရှိုန့်, *n.* the dawn of day ; (Bur.) အာရုဏ်။

အထန်, *n.* order, turn ; (Bur.) အထွဋ်။

အလုံ, *prep.* throughout, as အလုံမွဲရး *throughout the whole country* ; (Bur.) တရှောက်လုံး။

အလေင်, *n.* a standard, flag, ensign ; (Bur.) အလံ။

- အလေ့, *n.* custom, habit, အလေ့အစဉ် (Bur.) ဓလေ့။ ထုံးစံ။
 အလို့, *adv.* where, ဆိုလို့ (Bur.) ဘယ်မှာ။ ဘယ်သို့။
 အယှ, (Bengali) *n.* a potato, ချော့လော (Bur.) အာလူး။
 အဝါနီ, *n.* a species of laurus ; (Bur.) ပန်းနို့သား။
 အဝဲ, *n.* a member of the body, အင်္ဂါ (Bur.) အင်္ဂါ။
 အဝေါက်, *n.* $\frac{1}{8}$ of a viss, $12\frac{1}{2}$ ticals ; (Bur.) အဝက်သား။
 အဝိုဏ်, *n.* dominion, power ; (Bur.) တန်ခိုး။
 အသင်ဗဲ, *n. a.* one thousand million, အသင်ဗဲယံင်, one
 billion ; (Bur.) ယာကုဇေ။
 အထိတ်, *n.* the 'Pōngyi bird ?
 အသံ, *n.* an order, an edict, authority ; (Bur.) အမိန့်။
 အသယမာပိတ်, *n.* an abbey ; (Bur.) ကျောင်းတမျိုး။
 အဩဇာ, *n.* the dawn, day-spring ; (Bur.) အာချက်။
 အသွပ်, *prep.* under, အမှတ် (Bur.) အောက်။
 အညှန်, *n.* an *arahat*, an *ariya* of the highest order ;
 (Bur.) ရဟန္တာ။
 အဟာရ, (Pali), *n.* food, အဟာ။ ဝူဝ။ (Bur.) အာဟာရ။ အစာ။
 စားစရာ။
 အဟာန်ကွက်, *n.* a gander ; (Bur.) ငန်းဖို။
 အဟာန်မြွေ, *n.* a goose ; (Bur.) ငန်းမ။
 အဟိန်, *adv.* as, when ; (Bur.) သောအခါ။
 အဟံ, (Pali), အဟံ, *pron.* I ; (Bur.) ငါ။ အကျွန်ုပ်။ ကျွန်ုပ်။
 အာ, *v. i.* to go ; (Bur.) သွားသည်။
 အာပြင်ပြင်, *v. i.* to hasten ; (Bur.) မြန်မြန်သွားသည်။
 အာဏာ, (Pali), *n.* authority ; (Bur.) အာဏာ။
 အာတ်, *v. t.* to beg, to ask ; (Bur.) တောင်းသည်။
 အဘဲ, *n.* an inheritance, အဘဲကွဲ (Bur.) အမွေဥစ္စာ။
 အိက်, *n.* dung ; (Bur.) ချေး။ ကျင်ကြီး။
 အိက်ရောင်, *n.* the green substance that forms on things
 long wet ; (Bur.) ရေညှိ။

အိက်ထေဝံ, *v.* to evacuate the intestines, အိက်ထေဝာနိ။
(Bur.) ချေးယိုသည်။ ကျင်ကြီးစွန့်သည်။

အိက်ပထ, *n.* cinders, the fine flakes of iron that fall off
when hot iron is beaten; (Bur.) သံပူချေး။

အိက်မိဂ်, *n.* dirt, filth; (Bur.) ဂျည်း။

အိက်ရုလ်, *n.* a mole, အိက်ရူ။ (Bur.) မွှေ။

အိက်သိုင်း, *n.* rust; (Bur.) သံချေး။

အိက်တြိန်, *n.* usury, interest; (Bur.) အတိုး။ ငွေတိုး။

အိင်, *v. i.* to be slow, ချဲ့။ လစို။ (Bur.) နှေးသည်။

အိန်ထိုင်, *n.* a family, ဖွဲ့လွှဲ။ (Bur.) အိမ်ထောင်။

အိန်နသီ, *n.* nitre; (Bur.) ယင်းစိမ်း။

အုဇြိုင်, *a.* sultry, warm; (Bur.) ပူအိုက်သော။

အုတ်, *v. i.* to be putrid, stale, rancid; (Bur.) သိုးသည်။

အုတ်, *n.* a camel; (Bur.) ကုလားအုတ်။

အုပ်, *v. t.* to cover, to preside over; (Bur.) အုပ်ထားသည်။

အုပ်မင်, *v. t.* to take care of, to rule; (Bur.) စောင့်ထိန်း
သည်။

အုပ်လခံ, *v. t.* to watch over, to rule, အုပ်လခမ်။ (Bur.)
အုပ်စိုးသည်။

အုပ်, *n.* thicket; (Bur.) မြို့ဖုတ်။

အုပ္ပံ, *n.* deceit, craft, ဥပ္ပဲ။ (Bur.) ထိပ်လည်ခြင်း။ ဖညှစ်စား
ခြင်း။

အုရုကျဇောနိ, *n.* a levanter, the Euroclydon; (Bur.)
ပြင်းထန်သောအရှေ့လေ။

အုံ, *n.* a sub-division of a place; (Bur.) အစုအကွက်။

အောင်, *v. t.* to endure, အောင်နိုင်။ (Bur.) သည်းခံသည်။

အောင်စလ, *v. i.* to fast; (Bur.) အစာရှောင်သည်။

အေ, *a.* unequal in size,—applied only to the eyes;
(Bur.) မျက်လုံးချင်းမတူသော။

အေ, *pers. pro. I*; (Bur.) ငါ။ အကျွန်ုပ်။

အဲညးထံ, *pers. pro.* we ; (Bur.) ငါတို့။

အဲဒိုက်, *pers. pro.* I, used by an inferior to a superior ;
(Bur.) ကျွန်တော်။

အဲပရဲ, *v. t.* to reverence ; (Bur.) လေးမြတ်သည်။

အောန်, *a.* few, small in quantity ; (Bur.) နည်းသော။

အောန်ပိုတ်, *a.* sorrowful, discouraged ; *v. i.* to be sorrowful, discouraged ; (Bur.) ဝမ်းနည်းမိတ်ပျက်သော။
မိတ်ငယ်သည်။

အောင်, *v. i.* to hide ; (Bur.) ဖုန်းကွယ်သည်။

အောင်မွန်, *v. t.* to ambush, to lie in wait for ; (Bur.)
ဖုန်းကွယ်စောင့်နေသည်။

အောင်မာ, *v. i.* to crouch, to bow down, အဆဲသဝ်။ ဇံသဝ်။
(Bur.) ဝပ်တွေးသည်။

အောင်ရိုင်, *v. t.* to spy, to watch secretly ; (Bur.) ချောင်း
ကြည့်သည်။

အောဟ်, *n.* fuel, firewood ; (Bur.) ထင်း။

အိုက်, *n.* the brisket ; (Bur.) အမဲနံ။

အိုတ်, affix of the superlative degree ; also a verbal affix.
See Grammar § 16, & § 17,2 (*d.*).

အိုတ်, *p. p.* exhausted, wholly expended ; *v. i.* to be exhausted, wholly expended ; (Bur.) ကုန်သော။
ကုန်သည်။

အိုတ်သို, *a.* all ; (Bur.) အားလုံး။

အိုတ်ဆဲ, *a.* slovenly ; *v. i.* to be slovenly ; (Bur.) အနေအ
ထိုင်အဝတ်အစားပက်စက်သော။ ပြစ်စလက်ခတ်နေသည်။

အိုတ်, *int.* Oh ! အို။ (Bur.) အို။

အိုတ်ယဲ, *int.* Oh Mother ! (Bur.) အိုအမေလေး။

အိုတ်, *v. i.* to decay, rot ; (Bur.) ဆွေးမြေ့သည်။

အိုတ်တမိုတ်, *a.* joyful, happy, မိပ်ပိုတ်။ *v. i.* to be joyful,
happy ; (Bur.) ဝမ်းမြောက်သော။ ဝမ်းမြောက်သည်။

ဆ, *n.* Sir, Madam, Lord, used in closing an address to a superior ; (Bur.) ခင်ဘုရား။ ရှင်။

ဆို

ဆူကောန်, *n.* the little finger ; (Bur.) လက်သန်း။

ဆိုဂှ်, *pro. a.* that, spoken of a thing near by ; (Bur.) ထိုဟို။ ယင်း။

ဆူရူဟ်, *pro. a.* this, ဆူဝံ။ (Bur.) ဤတာ။ သည်တာ။

ဆူဏဆ်, *pro. a.* this ; (*adv.*) here, ဆူဏံ။ *col.* (Bur.) သည်တာ။ သည်မှာ။

ဆူတ, *n.* father, (obsolescent;) (Bur.) အဖ။

ဆူတလိ, *a.* Italian ; (Bur.) ဆူတလိပြည်နှင့်ဆိုင်သော။

ဆူတလိ, *int.* Alas! Literally, *Father*, [*we*] *perish*. This cry of distress doubtless was often heard in the wars of extermination waged by kings of the Alompra dynasty against the Peguans, whenever they raised the standard of revolt. From this probably was derived the word တလိုင်။ the Burmese nickname for the Mons ; (Bur.) အဖယျက်စီးကုန်ပြီ။

ဆူတဟ်, *n.* a grand-mother ; (Bur.) အဘွား။ ဖွားအေ။

ဆူထေ, *adv.* there, yonder ; (Bur.) ဟိုမှာ။ ဟိုကို။

ဆူဇံ, *n.* younger sister ; (Bur.) နှစ်မ။ ညီမ။

ဆူဇာင်, *n.* the middle finger ; (Bur.) လက်လတ်။

ဆူမိ, *n.* power, authority, ဆူမိဗလ။ (Bur.) တန်ခိုး။ အာဏာ။

ဆူနဲ, *n.* an aunt older than one's parent, ဆူနော်။ (Bur.) အနီးကြီး။ မိကြီး။ ကြီးတော်။

ဆူပုတ်, *n.* the fore-finger ; (Bur.) လက်ညှိုး။

ဆူမိ, *n.* midwife ; (Bur.) ဝမ်းဆွဲ။

ဆူရ, *verb. affix.* denoting the past, chiefly applied to speaking ; (Bur.) ပြီ။

ဆူယိုင်, *adv.* where? used interrogatively; (Bur.) ဘယ်မှာ။
ဘယ်ကို။

ဆူရီ, *n.* breath ; (Bur.) ထွက်သက်ဝင်သက်။

ဆူရိပ်, *n.* a burden carried on the head ; (Bur.) မိမ္မတ
ယောက်စာရွက်နှိုင်းသောဝန်။

ဆူဝံ, *pro. a.* this, ဆူဂုဟ်။ (Bur.) သည်ဟာ။ ဤဟာ။

ဆူထိ, *n.* a hermit ; (Bur.) ရသေ့။

ဆူသီ, *n.* an aunt younger than one's parent, ဆူစီ။ (Bur.)
အရီးလေး။ ထွေးတော်။

ဆူသေနီ, *n.* the ring-finger ; (Bur.) ထက်သူကြွယ်။

ဆူမွဲ, *n.* an elder sister ; (Bur.) အစ်မ။

ဥ

ဥဋ္ဌေါသန, *n.* an interjection; (Bur.) ကွေးကြော်သောစကား။

ဥတု, (Pali), *n.* a season of four months ; (Bur.) ဥတု။

ဥချာန်, *n.* a grove or park ; (Bur.) မြိုင်။ ရဂုံ။

ဥပဋ္ဌိ, (Pali), *n.* a calamity ; (Bur.) ဥပဒ္ဓါရော။

ဥပဒေသ, (Pali), *n.* a precept; (Bur.) ဥပဒေသ။

ဥပ္ပကာ, *v. t.* to watch over, to govern, to take care of ;
(Bur.) ကွယ်ကာသည်။

ဥပ္ပဈာ, (Pali), *n.* a superior religious teacher, အစာဂိနီ။
(Bur.) ဥပဇ္ဈာယ်။

ဥပ္ပတိ, *n.* subject matter ; (Bur.) အထုပ္ပတ္တိ။

ဥပ္ပမာ, (Pali), a comparison, a parable ; (Bur.) ဥပမာ။

ဥပ္ပမေယျ, (Pali), *n.* an antitype ; (Bur.) ဥပမေယျ။

ဥပ္ပရာဇာ, *n.* a prime minister, or viceroy ; (Bur.) ဝန်ကြီး။
ထုရင်ခံမင်း။

ဥပ္ပါတ်, (Pali), *n.* famine, or any calamity ; (Bur.) ဘေး၊
အန္တရာယ်။

ဥပ္ပေ, *n.* deceit, craft, အုပ္ပိ။ (Bur.) လိင်လည်ခြင်း။

ဥပ္ပါဝ, *n.* a species of water-lily ; (Bur.) ကြာပင်တမျိုး။

ဥပး, (Pali), *n.* a term used by priests in addressing a
multitude, ဧကာတံ။ (Bur.) တကာတို့။

ဥဿာ, (Pali), *n.* a measure of distance equal to
twenty *tas*, (အတာ) or 140 cubits ; (Bur.) ဥဿာ။

ဥဿာ, *n.* (Pali), a chief ; a bull, the chief of the herd,
ဥဥဿာ။ (Bur.) နွားထားဥဿာ။

င

ငေ, (Pali), *a.* one ; (Bur.) ငေ။

ငေ, (Eng.) *n.* an acre ; (Bur.) ငေ။

ငေန္တ, (Pali), *a.* true, certain ; (Bur.) ငေန်၊ အမှန်။

ငေရာတ်, *n.* a king, တလတ်။ (Bur.) ရှင်ဘုရင်။

ငေသန်, *n.* the north-east ; (Bur.) အရှေ့မြောက်မျက်နှာ။

ထ

ထဲယ, (Pali), a stream, or current, of which there are
said to be four, which bear creatures away ; (Bur.)

ထဲယ။

ထဲယဝဲ, *int.* Oh Mother ! အိုယဝဲ။ (Bur.) အိုအမေလေး။

ထဲဝါဒ, (Pali), *n.* instruction ; (Bur.) ထဲဝါဒ။

ထော, *n.* a basin, a small bay ; (Bur.) ပင်လယ်ထောင့်
ကျွေ။

က

က, *n.* a fulcrum, short prop ; (Bur.) အချအခံ။

က, *n.* a fish ; (Bur.) ငါး။

ကကတင်ကျိပ်, *n.* the sole, (*lit.*) dog tongue fish ; (Bur.)
ခွေးမျှာငါး။

- ကကတို့, *n.* the silvery cat-fish ; (Bur.) ငါးခွံသန်း။
 ကကနန်း, *n.* the banded snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်။
 ကကထောတ်, *n.* the silago ; (Bur.) ငါးပုလွေ။
 ကကဝင်, *n.* the spotted snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်ခိုင်း။
 ကကြင်ခေါ, *n.* the *systomus* ; (Bur.) ငါးကြင်းစောက်။
 ကကွဲ, *n.* the flying-fish ; (Bur.) ငါးပျံ။
 ကခဂေါင်, *n.* the gar-fish ; (Bur.) ငါးဖောင်ရိုး။
 ကခထောတ်, *n.* the large perch ; (Bur.) ကကတစ်။
 ကခပိုင်, *n.* the stone-fish ; (Bur.) ငါးတန်။
 ကခဗိုင်, *n.* the cockup ; (Bur.) ကသပေါင်း။
 ကခဝါ, *n.* the Tavoy fish ; (Bur.) ငါးဖလူးခါ။
 ကခူရင်, *n.* the king-fish ; (Bur.) ကခူရံ။
 ကဂဏ်, *n.* the snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်ခေါင်းတို။
 ကဂြိုပ်, *n.* the polynemus ; (Bur.) ငါးတယော။
 ကခုတ်, *n.* the climbing perch ; (Bur.) ငါးပြေမ။
 ကခုင်, *n.* the silure ; (Bur.) ငါးပတ်။
 ကထခေါင်, *n.* the sword-fish ; (Bur.) ငါးဆင်။
 ကပဂိုင်, *n.* the small sorubium ; (Bur.) ငါးစင်ရိုင်း။
 ကပဏာန်, *n.* the small snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်ပခေပ်။
 ကပဇေင်, *n.* the Tenasserim bream ; (Bur.) ငါးဖန်းမ။
 ကပန်း, *n.* an eel ; (Bur.) ငါးထင်ပန်း။
 ကပန်း, *n.* the mango-fish ; (Bur.) ငါးပုလွေ။
 ကပထိုက်, *n.* Bombay-duck ; (Bur.) ငါးနှပ်။
 ကပတ္တ, *n.* the mullet-fish ; (Bur.) ငါးလုံး။
 ကဗုံတ, *n.* the *botia Berdmorei* ; (Bur.) ငါးထလဲထိုး။
 ကမိုက်, *n.* the fresh-water herring ; (Bur.) ငါးဖယ်။
 ကဖလုတ်, *n.* the large mullet ; (Bur.) ကဘီလူး။
 ကမနံ, *n.* the black and red tailed *systomus* ; (Bur.)
 ငါးခိုးမ။
 ကမပဏာန်, *n.* the sardine ; (Bur.) ငါးစိန်းနဲစေ့။

ကလငွေတ်, *n.* the small mailed cat-fish ; (Bur.) ငါးအိုက်။

ကဝဲ, *n.* the shark ; (Bur.) ငါးမန်းဟိုင်း။

ကဝဲသွင်, *n.* the saw-fish ; (Bur.) ငါးမန်း။ ငါးတက်ဝဲ။

ကသလံက်, *n.* the Rangoon shad, the hilsah ; (Bur.) ငါးသလောက်။

ကသော, *n.* salt-fish ; (Bur.) ငါးခြောက်။

ကဟကဆီ, *n.* the torpedo ; (Bur.) ငါးခူ။

ကဟဝဲ, *n.* the short headed cat-fish ; (Bur.) ငါးမြင်း။

ကဟနာနီ, *n.* the ophidion ; (Bur.) ငါးမြွေထိုး။

ကဆူဗို, *n.* the goby ; (Bur.) ကသထိုး။

ကတ္တုသနီ, *n.* the first of the five Buddhas of the present cycle ; (Bur.) ကတ္တုသနီ။

ကင်, *n.* a brass gong ; (Bur.) ကြေးစည်။

ကင်ကီ, *n.* the milleped ; (Bur.) ဂိုးလုံးကောင်။

ကင်ဂှင်, *n.* a guard ; (Bur.) လူစောင့်။ အစောင့်။

ကပ်နီ, *n.* a finger-ring ; (Bur.) ထက်စွပ်။

ကပ်နီပလော, *n.* a plain finger-ring ; (Bur.) မောင်းခွေးထက်စွပ်။

ကပ်နီဇင်ယာတ်, *n.* a thimble ; (Bur.) အချုပ်ထက်စွပ်။

ကပ်နီမတ်, *n.* a ring with jewel or stone ; (Bur.) ကျောက်နီထက်စွပ်။

ကရက်, *n.* a lash ; (Bur.) ရိုက်ချက်။

ကဆိင်, *n.* a female dancer ; (Bur.) ကသည့်မ။

ကဆံင်, *v. t.* to wash as clothes, to dash, jolt ; (Bur.) ဖွတ်ထွေသည်။

တ္ထ, *v. i.* to go, or come, usually combined with အ or တျင်, used only of persons of distinction ; (Bur.) တြွသွားသည်။ တြွလာသည်။

ကညင်, *n.* the dry season, တညင် (Bur.) နွေကာလ။

ကညာ, *n.* a virgin, usually combined with ဖြဲ; ကန်ညာ။
ကန်ညာ။ (Bur.) ကညာ။

ကညောန်, *v. i.* to endeavor to be speedy; (Bur.) အလျင်
လိုသည်။

ကညောန်, *v. i.* to endeavor; (Bur.) ကြိုးစားသည်။ အား
ထုတ်သည်။

ကညောနီ, *v. i.* to shrink, ခညောနီ။ (Bur.) တွန့်သည်။

ကညောနီ, *v. i.* to become less tense; (Bur.) လျော့သွား
သည်။

ကဏင်, *n.* a stripe; (Bur.) အစင်း။

ကဏပ်, *n.* a sheath, a scabbard, တုပ်။ (Bur.) ထားဒိပ်။

ကဏံ, *v. i.* to boil, ကဏမ်။ (Bur.) ဆူသည်။

ကဏနီ, *n.* an ant-hill, ကဏံ။ (Bur.) တောင်ပွို။

ကဏာထး, *n.* a flat roofed shed, a porch; (Bur.) ကနား
ပြင်း။ မဏ္ဍပ်။ ကနားပြင်း။

ကဏာံ, *n.* a fan for cleaning grain; (Bur.) စံကော။

ကဏာံဇာ, *n.* a coarse sieve; (Bur.) ဆန်ခါ။

ကဏိက်ဗွန်, *v. t.* to keep back, conceal; (Bur.) ထိပ်ငှက်
သည်။

ကဏိင်, *n.* a needle or pin, တဏိင်။ (Bur.) အပ်။

ကဏိန်, *n.* a ladder or stairs; (Bur.) ထွေကား။

ကဏိ, *v. i.* to sink; (Bur.) နစ်မြုပ်သည်။

ကဏု, *n.* a shell; (Bur.) ခရု။

ကဏုတ္ထောင်ကိုက်, *n.* a round shell, a clam, (*lit.*) pig-ear
shell; (Bur.) ဝက်နားခရု။

ကဏုကမာ, *n.* an oyster; (Bur.) ကနုကမာ။

ကဏုဗာရး, *n.* an oblong clam shell, (*lit.*) a comb shell;
(Bur.) ဘီးပုံခရု။

ကဏုသင်, *n.* a conch shell; (Bur.) ခရုသင်း။

ကဏုင်, *n.* the end, summit, တဏုင် (Bur.) အပျား။
အထွဋ်။

ကဏုင်, *numeral aux.*, တဏုင် applied to long round things, as ဓမ္မကဏုင်, *one stalk of sugar-cane*; (Bur.) အချောင်း။

ကဏေင်ဒွက်, *n.* bonds, a binding of the arms; (Bur.) ချဉ်နှောင်ခြင်း။

ကဏေပ်, *n.* the head, ကိုပ်။ ကိုပ် (Bur.) ဥက္ကေဝင်း။

ကဏေန်သွဉ်, *n.* small broken rice; (Bur.) ဆန်ခွဲ။

ကဏေတ်, *n.* the top, the summit, ကေုတ် (Bur.) အပျား။ အထွဋ်။

ကဏေတ်, *n.* a spit of iron or wood; (Bur.) တံမျို။ တံကျင်။ သိတံ။

ကဏေတ်သေပ်, *n.* a hair-pin; (Bur.) ဆံထိုး။

ကဏေပ်, *n.* a famine; (Bur.) အစာခေါင်းပါးခြင်း။

ကတက်, *n.* the nape of the neck; (Bur.) ထည့်ကုပ်။

ကတင်, *a.* bitter; *v. i.* to be bitter; (Bur.) ခါးသော။ ခါးသည့်။

ကတ်, *v. t.* to learn; (Bur.) သင်သည်။

ကတ်ကေ့, *n.* a species of bark used for medicine; (Bur.) သစ်ခေါက်တမျိုး။

ကတ်ချေ, *n.* a kind of grass used medicinally; (Bur.) မြက်တမျိုး။

ကတ်ပီ, *n.* the papaya; (Bur.) သင်္ဘောသီး။

ကတ်တိက, *n.* truth, covenant, သစ္စာ (Bur.) ဂတိသစ္စာထားခြင်း။

ကတ်ဟွေန်, *v. t.* to learn; (Bur.) သင်ကြားသည်။

ကတ်ထိက်, *v. i.* to study; (Bur.) စာသင်သည်။

ကတ်ကြေပ်, *n.* the caraway; (Bur.) ဓမ္မတ်။

ကတန်, *n.* the gizzard of a fowl; (Bur.) ကြက်ဌာတ်အမြစ်။

- ကတောင်, *n.* a muscle; (Bur.) အကြော။ လေကြော။
 ကတောင်ဆီ, *n.* a vein or artery; (Bur.) သွေးကြော။
 ကတောင်တံင်, *n.* a cramp, the contraction of a muscle;
 (Bur.) အကြောဆွဲခြင်း။
 ကတောင်အရိုး, *n.* a nerve; (Bur.) အာရုံကြော။
 ကတောန်, *v. i.* to be hard; (Bur.) မာသည်။
 ကတောတ်, *n.* a wart; (Bur.) ကြွက်နှီး။
 ကွေ့ဝပ်, *n.* the ear; (Bur.) နား။
 ကွေ့ဝပ်သို့၊ *a.* deaf; *v. i.* to be deaf; (Bur.) နားပင်းသော။
 နားပင်းသည်။
 ငွှေ, *a.* hot, ဝတ္တံ။ *v. i.* to be hot; (Bur.) ပူသော။ ပူသည်။
 ငွှေဖျား, *a.* very hot, oppressed, troubled; *v. i.* to be
 very hot; (Bur.) အလွန်ပူပြင်းသော။ ပူပြင်းသည်။
 ငွှေဖိုတ်, *a.* sorrowful, grieved, distressed in mind; *v. i.*
 to be sorrowful; (Bur.) မိတ်ပူသော။ မိတ်ပူသည်။
 ကတိုင်, *n.* a pit, a hole in the earth, a den, ဖွိုင်း (Bur.)
 တွင်း။
 ကတိုင်ချေးတွံ, *n.* a coal-mine; (Bur.) ကျောက်မီးသွေးတွင်း။
 ကတိုင်စင်ခတိုက်, *n.* a saw-pit; (Bur.) မြေနှိတူး၍လုပ်သော
 ဖွတ်စင်။
 ကတိုင်တွံ, *n.* a stone pit; (Bur.) ကျောက်တွင်း။
 ကတိုင်မတ်မနိုက်, *n.* a ruby mine; (Bur.) ကျောက်နီတွင်း။
 ကတိုင်လမင်, *v. i.* to be tempest-tossed; (Bur.) ယိုင်ကြောင့်
 ယှက်ရှားသည်။
 ကတိုင်သုသာန်, *n.* a grave; (Bur.) သင်းချိုင်းတွင်း။
 ကတိုင်သွက်ဝှံပတ်ခုပ်ပျော်, *n.* a wine-press; (Bur.) ဝပျော်
 သီးနယ်ရာကျင်း။
 ကတိုင်ဓိုတ်, *n.* a salt mine; (Bur.) ဆားတွင်း။
 ကတိုပ်, *v. i.* to rise up, ဖွိုပ်။ ဖွို (Bur.) ထသည်။ ထကြွ
 သည်။

ကတိုက်နှိ, *v. i.* to happen to take place, ဖြစ်ပေါ်နှိ။ ဖြစ်ပေါ်။
(Bur.) ဖြစ်လာသည်။

ကတိုက်ပွဲ, *v. t.* to create, ဖြစ်ပေါ်ပွဲ။ ဖြစ်ပေါ်ပွဲ။ (Bur.) ပန်ဆင်းသည်။

ကထိုန်, *n.* a lunar month nearly corresponding to November, ဝထိုန်။ (Bur.) တန်ဆောင်ရန်လ။

ကဒန်, *n.* a funnel, a tunnel; (Bur.) ကတော့။

ကဒါတ်, *n.* a species of yam; (Bur.) ကဒတ်။

ကဒေါတ်, *n.* a kind of fig, ဝဒေါတ်။ (Bur.) ကဒွတ်။ သဒွတ်ထီး။

ကန်, *n.* Virgo, the 6th sign of the zodiac; (Bur.) ကန်ရာထိ။

ကနိန်, *n.* a Burman woman's petticoat; (Bur.) ထမိန်။

ကန့်, *v. t.* to build, spoken of sacred edifices; (Bur.) တည်ဆောက်သည်။

ကပတ်, *n.* a canal; (Bur.) တူးမြောင်း။

ကပါက်, *n.* half of a viss; (Bur.) ကျပ်ချိန်ငါးဆယ်။

ကပေါက်, *n.* the "soap acacia," a decoction of the fruit of which is used for cleansing the hair, also for washing the hands of guests at a festival for naming a child; (Bur.) ကင်ပွန်း။

ကပိုက်, *v. t.* to wash as clothes; (Bur.) ဖွပ်ချွပ်သည်။

ကမ္မထာန်, *n.* a short sentence for repetition, of which there are forty. It is often used as euphemism for corpse; thus ဖျေငိုကမ္မထာန်။ *to conduct a funeral*, whether the body is burned or buried; သို့ကမ္မထာန် *a house of mourning*; (Bur.) ကမ္မဋ္ဌာန်း။

ကမာ, *n.* a tank; (Bur.) ကန်။

ကမာ, *a.* twin; (Bur.) အမွှာဖွားပက်ဖြစ်သော။

ကမာင်, *n.* a wall built of stone or brick, ကွာင်။ (Bur.)

ကျောက်ရိုး၊ အုတ်ရိုး။

ကမာင်ချိုင်း, *n.* the wall of a fortress ; (Bur.) မြို့ရိုး။

ကမာတ်, *n.* a vulture, တမာတ်။ (Bur.) လင်းတ။

ကမာတ်, *n.* a stopper, stopple ; (Bur.) အဆို့။ အပိတ်။

ကမာတ်, *v. i.* to shut up, to close ; (Bur.) ပိတ်သည်။

ကမိင်, *v. t.* to publish, ပွင်။ ဟိုပွင်။ (Bur.) မိန့်တော်မူသည်။

ကမိပိင်, *n.* the ridge-pole ; (Bur.) အိမ်ခေါင်ရိုး။

ကမိရံင်, *v. i.* to look forward ; (Bur.) မျှော်ကြည့်သည်။

ကမိသို, *n.* the roof of a house ; (Bur.) အိမ်ရိုး။

ကရ, *a.* white, applied to cloth, and purity of mind ;

v. i. to be white ; (Bur.) ဖြူသော။ ဖြူသည်။

ကရက်, *n.* a nightmare ; (Bur.) လောင်လမ်းခြင်း။

ကရင်, *a.* cool, comfortable ; *v. i.* to be cool ; (Bur.)

မြေသော။ မြေသည်။

ကမော်, *n.* a short post supporting the centre of a beam ;

(Bur.) ထောက်တိုင်။

ကမော်ဂနန်, *n.* arithmetic, တမော်ဂနန်။ (Bur.) ဂဏန်းသင်္ချာ။

ကမော်ထစး, *v. t.* to explain, တမော်ထစး။ (Bur.) ဖော်ပြ

သည်။

ကမောန်, *v. i.* to hasten ; (Bur.) ယှဉ်မြန်အောင်ကြိုးစား

သည်။

ကမော့ဝင်, *n.* a cook, ကမော့ဝင်။ (Bur.) ဆိုးသူကြီး။

ကမံက်, *v. t.* to take out of, draw, (as water from a

river or well) ; (Bur.) ခပ်သည်။

ကမြ, *v. i.* to cry aloud ; (Bur.) ကျွေးကြော်သည်။

ကမှက်, *a.* blind ; *v. i.* to be blind ; (Bur.) မျက်စိကန်း

သော။ ကန်းသည်။

ကမှတ်, *n.* a thief, ဝဏတ်။ (Bur.) သူရိုး။

ကမ္ဘုတ်, *n.* a germ or sprout; (Bur.) အညွှောက်။ မူထ။
အမြစ်။

ကမ္ဘေ, *a.* shining; *v. i.* to shine; (Bur.) ထောက်ပလျက်ရှိ
သော။ ထောက်ပသည်။

ကမ္ဘိုင်, *n.* a well, ပထိုင်။ (Bur.) ဂေလွင်း။

ကမ္ဘိုင်, *n.* a broad step or platform, at the head of the
stairs; (Bur.) အိပ်ဦးခန်းပြင်။

ကယျ, *n.* a defeat; (Bur.) အရှုံးခံခြင်း။

ကယျညး, *n.* one who was defeated in battle or fight;
(Bur.) အရှုံးခံရသောသူ။

ကယျာန်, *v. i.* to dispute, ကယျာန်ဝေါတ်။ (Bur.) ငြင်းခုံ
သည်။

ကယျာန်ဝါ, *v. t.* to reject, ပါဝေင်။ ပါထေဝံ။ ပါထေအိ။
(Bur.) ငြင်းပယ်သည်။

ကယျီ, *v. i.* to be soaking wet—more than, ချက် and ချက်။
(Bur.) ရှည်သည်။

ကယျု, *n.* a maggot, တယျု။ (Bur.) ထောက်။

ကယျောက်, *v. t.* to tickle, ကထေက်။ (Bur.) ကလိထိုးသည်။

ကယျ, *n.* the heddles of a loom through which the warp
passes for weaving, တယျ။ (Bur.) နှပ်။

တယိုင်, *v. t.* to adorn one's person, ကယိုင်ကယျပ်။ ကျိုင်
ကျပ်။ (Bur.) တန်ဆာဆင်သည်။

ကရတ်, *v.* to take a short cut; (Bur.) ဖြတ်သွားသည်။

ကရပ်ထပ်, *v. i.* to join with paste or glue; (Bur.) ကပ်၍
ထားသည်။

ကရင်, *v. t.* to adorn, decorate by sticking on flowers and
similar decorations; (Bur.) ပန်သည်။

ကရင်, *n.* a layman, ခရင်။ (Bur.) ဒကာ။

ကရာ, *v. i.* to be spread out, ခရာ။ (Bur.) ကားသည်။

ကရာင်, *n.* a file; (Bur.) တံစင်း။

ကရုတ်, *n.* a shuck used to brush the warp preparatory to weaving; (Bur.) ဆတ်သွားဘီး။

ကရန်, *n.* (Eng.) a grant; (Bur.) ဝရန်။

ကရုတ်, *n.* a kind of basket for catching fish, open at the bottom, and having a small hole at the top; (Bur.) ဆောင်း။

ကရုတ်ဏာ, (Pali), *n.* compassion, mercy; (Bur.) ကရုဏာ။

ကရေက်, *v. t.* to split, to divide, တရေက်။ (Bur.) ခွဲသည်။
ခြမ်းသည်။

ကရေင်, *a.* Karen; (Bur.) ကရင်အမျိုးသားနှင့်ဆိုင်သော။

ကရေ, *v. i.* to bellow; (Bur.) အော်ဟစ်သည်။

ကရောင်, *n.* a groove; (Bur.) ယှာထိုးရန်အကြောင်း။

ကရေတ်ကသပ်, *v. i.* to groan, moan, complain; (Bur.)
ညည်းတွားသည်။

ကရေန်, *n.* a crack; (Bur.) အအက်။

ကရေဝံ, *prep.* with, together with; ကရေပ်။ (Bur.) အတူ
တကွ။

ကရေပဲ, *n.* a top; (Bur.) ဂျင်။

ကရေပဲ, *n.* a windlass or capstan; (Bur.) ကျောက်ဆူးနှုတ်
သောမတ်တတ်စက်။

ကရံက်, *n.* a stick on which beans etc., are trained; (Bur.) ချော။

ကရး, *n.* the marshy jungle on the bank of creek; (Bur.)
ကမ်းနား၌ရှိသောတော။

ကရးလိက်, *v. t.* to spread as news; (Bur.) ကျော်ညာစာ
ထုတ်သည်။

ကရိုက်, *n.* suitability, just right; ဆကရိုက်။ (Bur.)
ထော်သင့်ခြင်း။

ကရိုင်ကောန်, *v. t.* to assist in labor; (Bur.) ပိုင်းလုပ်သည်။
ကူညီသည်။

ကရိုဏ်ဗ္ဗ, *v. t.* to feast, to feed plentifully; (Bur.) ကျွေးမွေးသည်။

ကရို, *v.* to boast, ကြို (Bur.) ကြွားဝါသည်။

ကလင်, *v. i.* to hearken, to listen, ကလင်တံ (Bur.) နားထောင်သည်။

ကလဆိ, *v. t.* to beg respects, as to a teacher, ကလဆိစာ။ (Bur.) ကန်တော့သည်။

ကလာ, *n.* the day after the day after to-morrow; (Bur.) ဖိန်းနွဲ။

ကလာ, *n.* any kind of box or chest, a coffin; (Bur.) သစ်တာ။ တလာ။

ကလာခရက်ပွတ်, *n.* a match box; (Bur.) မီးခြစ်သစ်တာ။

ကလာင်, *n.* the *antidesma*; (Bur.) ကင်ပလင်း။

ကလာင်, *v. i.* to float in the air, or on the water, တီအာ။ (Bur.) လွင့်သွားသည်။

ကလိဝံ, *v. t.* to obtain; *i. e.* to obtain, when some one comes, and gives a man something, which it may have been his right to receive, but which he had not asked for; (Bur.) ရသည်။

ကလိင်, *v. i.* and *v. t.* to err, to miss; as ကလိင်ဝှင် *to miss the road*; (Bur.) မှားသည်။

ကလိင်, *n.* a jungle buffalo or bison; (Bur.) ခြောင်။

ကလိတ်, *a.* smooth, polished, slippery; (Bur.) ချောသော။

ကလိတ်တုတ်, *n.* the beam of a loom around which cloth is wound; (Bur.) ရက်ကန်းလက်ဝိပ်။

ကလိလောနီ, *p. a.* passed, used in reference to time; (Bur.) လွန်သွားသော။

ကလိလောနီအာ, *v. i.* to pass away, to die, ကလိလောနီတံ။ (Bur.) လွန်သွားသည့်။ အနိစ္စရောက်သည်။

ကလီ, *n.* the day after to-morrow; (Bur.) သန့်ဖက်ခါ။

ကလုက်, *v. i.* to answer when called; (Bur.) ထူးသည်။

ကလုတ်, *v. t.* to plant seed; (Bur.) ဖိုက်ပျိုးသည်။

ကလုတ်, *n.* a messenger; (Bur.) တမန်။

ကလုတ်အကာသ, *n.* an angel; (Bur.) ကောင်းကင်တမန်။

ကလုတ်အင်, *n.* the night-heron; (Bur.) ထင်းဝက်။

ကလဲ, *n.* the *phyllanthus embelia*; (Bur.) ချိုးဖြူထီး။

ကလေင်, *v. i.* to return; (Bur.) ပြန်လာသည်။

ကလေင်ကျောန်တမိ, *v. t.* to renew; (Bur.) အသစ်ပြုပျင်သည်။

ကလေင်တိုက်, *v. i.* to return by land; (Bur.) ကုန်းကြောင်းဖြင့်ပြန်လာသည်။

ကလေင်ဓုက်, *v. t.* to face; (Bur.) မျက်နှာထွဋ်သည်။

ကလေင်ဟို, *v. t.* to reply, to answer; to report; (Bur.) ပြန်ပြောသည်။

ကလေတ်, *v. t.* to set close together, to close up; (Bur.) ဧဝအောင်ထားသည်။

ကလေံ, *v. t.* to taste of, to try by tasting with the tongue, ကလေင်ရံင်။ (Bur.) ယျာနှင့်မြည်းစမ်းကြည့်သည်။

ကလေံလတတ်, *v.* to put out the tongue contemptuously, ကလေံဆီလတတ်။ (Bur.) ယျာထုတ်သည်။

ကလော, *n.* a relative, see ဝိုင်သ။ ဝေါင်သ။ (Bur.) ဆွေမျိုးပေါက်ဖော်။

ကလော့, *n.* an evil spirit, a demon, ကျော်။ ကျော်ဒမြိုဟ်။ (Bur.) နတ်ဆိုး။

ကလော့မာ, *n.* the devil; (Bur.) မာရ်နတ်။

ကလောတ်, *n.* a fife or flute; (Bur.) ပုလေ့။

ကလောန်, *n.* work, employment, trade; (Bur.) အလုပ်အကိုင်။

ကလောန်ကမေတ်, *n.* occupation; (Bur.) အလုပ်အကိုင်။

ကလောန်ဂျိုင်, *a.* busy; (Bur.) အလုပ်ရှိ၍မအားသော။

ကလေဝံ, *v. i.* to be hardened, ကလောဆီ။ (Bur.) ခဲသည်။
 ကလေဝံ, *numeral affix*, applied to things in masses,
 ကလောဆီ။ (Bur.) အလုံး။ အခဲ။

ကလောဆီကလေန့်, *n.* a mass, lump ; (Bur.) အပိုင်အခဲ။
 ကလေဝံစာင်, *n.* a basket or box for a hen to lay eggs in,
 ကလောဆီစာင်။ (Bur.) ကြက်တင်း။

ကလံက်, *v. t.* to dip into any kind of liquid; (Bur.) နို့တ်
 သည်။

ကလး, *v. t.* to clear away, to drive away; (Bur.) ရှင်းလင်း
 စေသည်။

ကထိုက်, *v. t.* to frighten, to drive away (birds); (Bur.)
 မောင်းသည်။

ကလိုပ်, *v. i.* to be covered with water; (Bur.) ဖွင်းမိုးသည်။

ကလိုတ်, *v. t.* to make a hole through anything ; (Bur.)
 ထိုးဖောက်သည်။

ကယွိုန့်, *v. t.* to play with the fingers on the holes of a
 wind-instrument; (Bur.) တီးမှုတ်သည်။

ကဝ, *n.* a short prop ; (Bur.) ထောက်။

ကဝ, *n.* a bat ; (Bur.) လင်းနို့။

ကဝန့်ပြဲဖြာတ်, *n.* the flying-fox ; (Bur.) လင်းဆွဲ။

ကဝက်, *n.* a half ; (Bur.) ထက်ဝက်။

ကဝ်, *n.* the universe ; (Bur.) ဖြစ်လေသမျှသောစကြဝဠာ။

ကဝ်, *v. i.* to break, applied to stiff things, ကဝ်အာ။ (Bur.)
 ကျိုးပဲ့သည်။

ကဝ်, *n.* glue, or paste of any kind ; (Bur.) ကော်။

ကဝ်တာ, *n.* coarse sugar made from palm juice ; (Bur.)
 ထန်းချက်။

ကဝ်စ, *n.* coarse sugar made from sugar-cane ; (Bur.)
 ကြံသကာ။

ကဝါန့်, *n.* a species of laurel ; (Bur.) ကရဝေးတမျိုး။

ကဝါနိလတင်္ဂု, *n.* sassafras ; (Bur.) မှန်သင်း။

ကရုန့်, *v. t.* to bring to a proper consistence, as boiled rice ; (Bur.) နှပ်သည်။

ကရုတ်, *v. t.* to buy on credit ; (Bur.) အကြွေးဝယ်သည်။

ကဝေင်, *n.* a lover, a sweet-heart, ကပိုင်။ (Bur.) ခြစ်သောသူ။ ရည်စား။

ကဝေန်, *v. i.* to curl ; (Bur.) ခွေသည်။

ကဝေဝ်, *n.* the momordica ; (Bur.) ကြက်ဟင်းခါး။

ကဝေဝ်ဂလာ, *n.* the snake-gourd ; (Bur.) ပဲလင်းမြွေ။

ကဝဲဂျင်, *v. t.* to wrench ; (Bur.) လိပ်၍ကော်တင်သည်။

ကဝံင်, *n.* a pawn ; (Bur.) အပေါင်အနှံ့။ ပေါင်ထားသောပစ္စည်း။

ကပိုင်, *n.* weariness ; (Bur.) အညောင်း။

ကပိုင်မှာသွတ်, *n.* a bay, a gulf, ကပိုင်သွာသွတ်။ (Bur.) သမုဒ္ဒရာကွေ့။

ကပိုတ်, *v. i.* to wrestle ; (Bur.) နှပ်နင်းထုံးထွေးသည်။

ကဝး, *num. aux.* applied to things coiled up ; as ဇုက်ပွဲကဝး one coil of rope, col ; (Bur.) အခွေ။

ကသန်, *n.* a kind of tree, the leaves of which are used in making cigars, a species of *cordia* ; (Bur.) သနပ်ပင်။

ကသန်ကသပ်, *v. i.* to lament, to murmur ; (Bur.) မြည်ထင်းသည်။

ကသပ်, *n.* an intention or design, ဣဝ်။ ကသပ်ခန့်။ (Bur.) အကြံအစည်။

ကသပ်, *v. i.* to whine ; (Bur.) ညည်းသည်။

ကသဟ်, *n.* an answer to a question ; (Bur.) အဖြေ။

ကသဆိ, *n.* a key ; (Bur.) သေခွ။

ကသဆိ, *n.* a cork, or stopper to a bottle ; (Bur.) အဆို့။

ကသဆိ, *n.* the lungs ; (Bur.) အဆုတ်။

ကသာထပ်, *v. t.* to leave ; (Bur.) ဖြစ်ထားသည်။ ချန်ထားသည်။

ကသာယာတ်, *n.* a fringe ; (Bur.) ပန်းဝှါး။

ကသိင်, *n.* stocks for criminals ; (Bur.) ထိတ်ထုံး။

ကသီ, *v. i.* to shake, to tremble ; (Bur.) ထုပ်သည်။

ကသီတိ, *n.* an earthquake, တိချီ။ (Bur.) မြေကြီးထုပ်ခြင်း။
ငလျင်ထုပ်ခြင်း။

ကသု, *n.* a paddle ; (Bur.) ထွတ်တက်။

ကသုက်, *n.* a navel-string ; (Bur.) ချက်ကြိုး။

ကွေ့, *v. t.* to whisper, ကသေ။ (Bur.) တိုးတိုးပြောသည်။

ကသေ, *v. t.* to entice, to tempt ; to exhort, ကသေအံ့ကွပ်။
ကွေ့ကွပ်။ (Bur.) သွေးဆောင်သည်။

ကွေ့ကွပ်မွေ့ဝိတ်, *v. t.* to beseech, to exhort ; (Bur.)
ကောင်းအောင်နှိုးဆော်တိုက်တွန်းသည်။

ကသ်, *n.* a curse ; (Bur.) ကျိန်ခြင်း။

ကသံက်, *n.* the ringworm ; (Bur.) ပွေးနာ။

ကသိုင်ကေတ်, *v. t.* to pull from another ; (Bur.) လုယူသည်။

ကသိုင်ပိုင်ကေတ်, *v. t.* to take by force, plunder ; (Bur.)
လုယူသည်။

ကသိုန်, *n.* an onion ; (Bur.) ကြက်သွန်။

ကသိုန်ဗွတ်, *n.* garlic ; (Bur.) ကြက်သွန်ဖြူ။

ကသိုန်ကွပ်, *v. t.* to repeat by rote ; (Bur.) ရှုတ်ဆိုသည်။

ကသို, *n.* the rainy season ; (Bur.) မိုးဇာတိ။ မိုးဇာတိ။

ကသိုဟ်, *v. i.* to hiss like a serpent, or to make a noise
like a buffalo ; (Bur.) မှုတ်သည်။ ရှုတ်သည်။

ကသဝ, *n.* the third Buddha of the present cycle ; (Bur.)
ကသဝ။

ကဟ်, *a.* dry ; *v. i.* to be dry ; (Bur.) သွေ့ခြောက်သော။
သွေ့ခြောက်သည်။

ကစေတ်, *v. t.* to suck as sweets, ခစေတ်။ (Bur.) စုတ်သည်။

- ကဆိ, *n.* the neck, ကံ (Bur.) လည်ပင်း။
 ကအိ, *v. i.* to smile, အိ (Bur.) ပြုံးသည်။
 အိအိ, *adv.* smilingly, ကအိကအိ (Bur.) ပြုံးပြုံး။
 ကာ, *n.* service ; (Bur.) အမှုထမ်းခြင်း။ အလုပ်။
 ကာ, *n.* any vessel with a spout ; (Bur.) ကရား။
 ကာဇီ, *n.* a meritorious deed ; (Bur.) ကောင်းမှု။
 ကာလက်ဖက်, *n.* a tea-pot ; (Bur.) လက်ဖက်ရည်ကရား။
 ကာပွရီ, *n.* (from Kaffir,) a Negro ; (Bur.) ကပွဝီ။
 ကာဌါ, *n.* an axe, ခဲ (Bur.) ဝုဆိန်။
 ကာဗ္ဗိတာနိ, *n.* (Eng.) captain ; (Bur.) ကဗ္ဗိတန်။
 ကာဗွ, *n.* (Eng.) coffee ; (Bur.) ကာဖီ။
 ကာနိ, *n.* jute ; (Bur.) ဝိဇော။
 ကာပ်ကဲ, *n.* the "cap-kai," a large species of crowing lizard ;
 (Bur.) ထောက်တွဲ။
 ကာဝံ, *n.* chaff ; (Bur.) ဇွဲ။
 ကာမဂုနိ, (Pali ကာမဂုဏော), *n.* sensual enjoyment ; (Bur.)
 ကာမဂုဏ်ခံစားခြင်း။
 ကာယျ, (Pali ကာယ), *n.* the body, ဇကုကာယျ (Bur.)
 ကိုယ်ကာယ။
 ကာလ, *n.* time ; *adv.* when ; (Bur.) ကာလ။
 ကိတ်, *v. i.* to bite ; (Bur.) ကိုက်သည်။
 ကိဇေသ, (Pali), *n.* lust ; (Bur.) ကိဇေသာ။
 ကု, *prep.* to, ကို။ See Gram. § 19, 1 ; (Bur.) ကို။ သို့။ နှင့်။
 ကုက်, *v. t.* to stick the nails in ; (Bur.) ကုတ်သည်။
 ကုတ်, *v. t.* to cut off, amputate, တတ် (Bur.) ခုတ်သည်။
 ဖြတ်သည်။
 ကုနိ, *n.* a hill ; (Bur.) ကုန်း။
 ကုနိ, *v. i.* to bulge upwards, to be hump-backed ; (Bur.)
 ကုန်းသည်။

ကု, *n.* Aquarius, the 11th sign of the Zodiac ; (Bur.)
ကုယာထီ။

ကုကရန်, *n.* saffron ; (Bur.) ကုကုမံ?

ကုပရေင်, *a.* marriageable ; *v. i.* to be marriageable ;
(Bur.) ထက်ထပ်သင့်သောအချိန်အရွယ်ရှိသော။ ထက်
ထပ်သင့်သောအချိန်အရွယ်ရောက်သည်။

ကုသလ, (Pali), *n.* meritorious ; (Bur.) ကောင်းသောအကျိုး
ကိုခံထိုက်သော။

ကုသိပ်, (Pali), *n.* merit ; (Bur.) ကုသိလ်။

ကေက်, *a.* sharp ; *v. i.* to be sharp ; (Bur.) ထက်သော။
ထက်သည်။

ကေင်, *v. i.* to be accustomed to, to be in the habit of ;
(Bur.) သိကျမ်းသည်။ အလေ့အကျင့်ရှိသည်။

ကေင်ကာ, *n.* work, business, ကိုင်ကာ။ (Bur.) အလုပ်အကိုင်။

ကေစ္စ, (Pali), *n.* business ; (Bur.) ကိစ္စ။ အလုပ်အကိုင်။

ကေစ္စဂြိုင်း, *v. i.* to be very busy ; (Bur.) အလုပ်များသည်။

ကေတ်, *v. t.* to take ; (Bur.) ယူသည်။

ကေတ်တာ, *v. t.* to carry away ; (Bur.) ယူဆောင်သွားသည်။

ကေတ်နင်, *v. t.* to bring ; (Bur.) ယူဆောင်လာသည်။

ကေပ်, *v. t.* to pinch, ချုပ်။ (Bur.) ညှပ်သည်။

ကေပ်, *v. t.* to clinch in the hand ; (Bur.) ဆုပ်သည်။

ကေပ်, *n.* a handful ; (Bur.) ထက်တဆုပ်။

ကေပ်, *a.* clear, transparent ; *v. i.* to be clear ; (Bur.)
ကြည်လင်သော။ ကြည်လင်သည်။

ကေပ်, *v. t.* to weigh ; (Bur.) ချိန်သည်။

ကေပ်, *v. t.* to aim at, to point at ; (Bur.) ချိန်သည်။ ရှုယ်
သည်။

ကေဟ်, *v. t.* to write with a style ; (Bur.) ကညပ်နှင့်ရေး
သည်။

ကော, *n.* an elder brother ; (Bur.) အစ်ကို။ မောင်ကြီး။

- ကောဇံ, *n.* a relative, brother ; (Bur.) ညီအစ်ကိုထော်။
 ကောနာဂီ, *n.* the second Buddha ; (Bur.) ဂေါဏာဂုံ။
 ကောယ, *n.* a brother-in-law ; the elder brother of either
 husband or wife, or the husband of an elder sister ;
 (Bur.) ယောက်ဖ။ ခဲဒို။
 ကော်, *v. t.* to call, ကော်ဝံ။ (Bur.) ခေါ်သည်။
 ကော်ဒ, *v. t.* to name ; (Bur.) နာမည်မှည့်သည်။ ခေါ်ဝေါ်သည်။
 ကော်ဏာ, *v. t.* to call away ; (Bur.) ခေါ်သွားသည်။
 ကော်နင်, *v. t.* to call into one's presence ; (Bur.) ခေါ်ခဲ့
 သည်။
 ကောနီ, *n.* a son or daughter ; also the young of animals, as
 ကောနီဂုံ, *a calf*, ကောနီချေငုံ, *a colt*, ကောနီကျွဲ,
a cub ; (Bur.) သား၊ သမီး။
 ကောနီကိုတိုနီ, *n.* a cramp ; (Bur.) ကြွက်တက်ခြင်း။
 ကောနီကွာ, *n.* a twin ; (Bur.) အမွှာမွေးဖက်။
 ကောနီကျွန်တြိ, *n.* a nephew ; (Bur.) တူ။ သားဖျား။
 ကောနီကျွန်တြိ, *n.* a niece ; (Bur.) တူမ။ သမီးဖျား။
 ကောနီကွင်, *a parasite* ; (Bur.) ကျီးပေါင်း။
 ကောနီကျက်, *n.* a pig ; (Bur.) ဝက်ကလေး။
 ကောနီကျိုက်, *n.* a puppy ; (Bur.) မွေးကလေး။
 ကောနီကွာနီ, *n.* a villager ; (Bur.) ရွာသူရွာသား။
 ကောနီကွင်တိုင်ယာမိမ္မဂကူ, *n.* a xebec ; (Bur.) သုံးပင်တိုင်
 ဘော်ကလေးတမျိုး။
 ကောနီခမာနီ, *n.* a son-in-law ; (Bur.) သမက်။
 ကောနီခဇံ, *n.* the youngest child in a family ; (Bur.)
 သားထေး။ သမီးထေး။
 ကောနီခအင်, *n.* a daughter-in-law ; (Bur.) မြေးမ။
 ကောနီဂပဟ်ဗဝ, *n.* an adopted son ; (Bur.) မွေးစားသား။
 ကောနီဂု, *n.* the first born ; (Bur.) သားဦး။ သမီးဦး။
 ကောနီဂုင်, *n.* a small child ; (Bur.) သူငယ်။ အကလေး။

ကောန်ပိုတ်, *n.* the heart, the mind ; (Bur.) ပိတ်နှစ်လုံး။

ကောန်ဇာတ်, *n.* offspring, child ; (Bur.) သားသမီး။

ကောန်ဇာဒိသိုင်း, *n.* a lion's whelp ; (Bur.) ချင်သေ့သလယ်။

ကောန်ဇြပ်, *n.* a small zayat, or wayside chapel ; (Bur.)

ဇရပ်ကလေး။

ကောန်ချင်း, *n.* a citizen ; (Bur.) မြို့သား။

ကောန်ချင်းကောန်ကွာန်, *n.* population ; (Bur.) ပြည်သူ

ပြည်သားပေါင်း။

ကောန်တယ်, *n.* a nursing child ; (Bur.) နို့ပို့သူလယ်။

ကောန်ထွေး, *n.* a pupil ; (Bur.) တပည့်။

ကောန်ထွံ, *n.* a kidney ; (Bur.) ကျောက်ကပ်။

ကောန်ထု, *n.* the second born ; (Bur.) ဒုတိယသား။ သွီး။

ကောန်ပူ, *n.* a squab, the young of the dove ; (Bur.)

မြူးကလေး။

ကောန်ပျို, *n.* a soldier ; (Bur.) စစ်သား။ တပ်သား။

ကောန်ပရောင်, *n.* a squab, the young of the pigeon ; (Bur.)

ခိုကလေး။

ကောန်ဗဲ, *n.* a kitten ; (Bur.) ကြောင်ကလေး။

ကောန်ဗဇေခိ, *n.* a kid ; (Bur.) ဆိတ်ကလေး။

ကောန်ဗေတ်, *n.* a small pot ; (Bur.) ဒိုးကလေး။

ကောန်မတ်, *n.* the pupil of the eye ; (Bur.) မျက်ခန့်။

ကောန်မေခိ, *n.* a very small buffalo ; (Bur.) ကွဲကလေး။

ကောန်ရုပ်, *n.* a doll ; (Bur.) ယဉ်မင်း။

ကောန်ရဲ, *n.* a servant, a follower ; (Bur.) ငယ်သား။ နောက်

ထိုက်။

ကောန်ရဲကွင်း, *n.* a sailor ; (Bur.) သင်္ဘောသား။

ကောန်လတ်, *n.* the uvula ; (Bur.) ယျာခင်။

ကောန်လက်, *n.* a tadpole ; (Bur.) ဖားလောင်း။

ကောန်ဂြို, *n.* a step-child ; (Bur.) ထင်ပါသား။ သွီး။ မယားပါ

သားသွီး။

ကောန်ဂြိုဟ်၊ *n.* a step-son ; (Bur.) ထင်ပါသား။ မယားပါသား။

ကောန်ဂြိုဟ်၊ *n.* a step-daughter ; (Bur.) ထင်ပါသွီး။ မယားပါသွီး။

ကောန်သိုက်၊ *n.* a lamb ; (Bur.) သိုးသငယ်။

ကောန်သွီး၊ *n.* a prince ; (Bur.) မင်းသား။

ကောန်သွီး၊ *n.* a princess ; (Bur.) မင်းသွီး။

ကောန်အရင်၊ *n.* an own son ; (Bur.) သားရင်း။

ကောင်မွတ်၊ *v. t.* to put to death judicially ; (Bur.) ကွပ်မျက်သည်။

ကောင်ကု၊ *prep.* together with, ကျော့။ ကောင်ကု။ (Bur.) အတူတကွ။

ကောင်ဒရီ၊ *v. i.* to assemble, ကောင်ဒရီ။ (Bur.) ခဝေးသည်။

ကောသ၊ (Pali), a *kosa*, a measure of distance equal to 2,800 cubits, or 20 *ussabas*. See ဥဿဘ။ (Bur.) ကောသ။

ကံ၊ *n.* a flower ; (Bur.) ပန်း။

ကံကေတ်၊ *n.* the mimusops flower ; (Bur.) ခရားပွင့်။

ကံကွေင်ထိုက်၊ *n.* the rose ; (Bur.) နှင်းဆီပန်း။

ကံခတ်၊ *n.* a species of *zingiberaceae* ; (Bur.) မာလာပူး။

ကံဝ၊ *n.* the cock's comb flower ; (Bur.) ကြက်မောက်ပန်း။

ကံဝဇင်၊ *n.* the fragrant *bolbophyllum*, a very common orchid much prized by the women of Burma, for ornamenting the hair ; (Bur.) ထံစည်ပန်း။

ကံခဲ၊ *n.* the *careya arborea* ; (Bur.) သန့်ဇွေး။

ကံဂါပ်ဆု၊ *n.* an orchid ; (Bur.) သင်္ခပန်း။

ကံဖာဒီ၊ *n.* mace ; (Bur.) ဇာဒီလှိုင်ပွင့်။

ကံတပ်သွင်၊ *n.* the tree of mourning ; (Bur.) ဆိတ်တိလူး။

ကံတေဆီ၊ *n.* a bulbous herb-flower ; (Bur.) ဂုတတ်စာပွင့်။

ကံဒကတ်၊ *n.* a species of water-lily ; (Bur.) ကြာပွင့်။

- ကပ်ပွတ်, *n.* a spark ; (Bur.) မီးပေါက်မီးပွါး။
 ကပ်မြီ, *n.* snow ; (Bur.) မုတ်းပွင့်။
 ကပ်လှိုင်, *n.* the lily flower ; (Bur.) နှင်းပွင့်။
 ကပ်လှိုင်ဇြေ, *n.* the globe *amaranthus* ; (Bur.) မညှိုးပန်း။
 ကပ်ဝါင်, *n.* a clove ; (Bur.) လေးညှင်းပွင့်။
 ကပ်ဝှ, *n.* the cuckoo ; (Bur.) (the black species.) ဥကြော။
 ကပ်သ, *n.* a tassel ; (Bur.) ပန်းပွား။
 ကပ်အနှံ, *n.* the *mesua pedunculata* ; (Bur.) ကံကော်ပန်း။
 ကပ်ကံမိ, *v.* to cast lots ; (Bur.) မဲကောက်သည်။
 ကပ်, (Pali ကမ္မ) *n.* the secret influence of an action on
 one's future destiny, *pron.* ကပ်။ (Bur.) ကပ်။
 ကပ်ဖရတ်, *n.* shot, ကပ်ဖရတ်။ (Bur.) စရိတ်။
 ကပ်ဗလံက်, *n.* a cannon ball ; (Bur.) အမြောက်ဆန်။
 ကပ်သေနတ်, *n.* a bullet ; (Bur.) ကျည်စေ့။ သေနတ်ဆန်။
 ကပ်, *v. t.* to shave ; (Bur.) ရိတ်သည်။
 ကပ်ကပ်, *n.* a plane ; (Bur.) ရွှေပေါ်။
 ကပ်ကပ်, *v. i.* to be bent, not straight ; (Bur.) မဖြောင့်။ ကပ်ကပ်
 သည်။
 ကပ်ကပ်, *n.* the ribs or stays of a boat or ship ; (Bur.) တံကူ။
 ကပ်ကပ်, *n.* a business ; (Bur.) အလုပ်အကိုင်။
 ကပ်ကပ်, *n.* a. one hundred thousand ; (Bur.) တထိန်း။
 ကပ်ကပ်, *n.* a number ; (Bur.) ကိန်း။
 ကပ်ကပ်, *n.* a dividend ; (Bur.) တည်ကိန်း။
 ကပ်ကပ်သွက်ဝံ့ကပ်, *n.* a multiplicand ; (Bur.) မြောက်ရန်
 တည်ကိန်း။
 ကပ်ကပ်သွက်ဝံ့ကပ်, *n.* a minuend ; (Bur.) နှုတ်ရန်တည်
 ကိန်း။
 ကပ်ကပ်, *v. t.* to fish with a basket open at the bottom ;
 (Bur.) ငါးဆောင်းသည်။
 ကပ်ကပ်, *adv.* formerly, first ; (Bur.) ရှေးက။ အရင်က။

- ကို, *prep.* with; *conj.* and, also, ကိုသို့။ (Bur.) ဟိ။ ၎င်း။
- ကိုပ်, *v. t.* to give, ကိုပ်တံ။ (Bur.) ပေးသည်။ Also a *verbal prefix*. See Gram. § 17. 1; (Bur.) စေသည်။
- ကိုကာဇီ, *v.* to cause an effect to be spent, spoken of one's fulfilling his destiny; (Bur.) အကျိုးဖြစ်စေသောအလုပ်ကိုပေးသည်။
- ကိုဝံ, *v. t.* to give in marriage; (Bur.) ပေးစားသည်။
- ကိုပ်ဖြတ်, *v.* to encourage, lit. to give strength; (Bur.) အားပေးသည်။
- ကိုပ်ဖိုန်, *v. t.* to eat,—commonly applied to Buddhist priests; (Bur.) ဖုန်းပေးသည်။
- ကိုပ်လံသွာ, *v. t.* to heal. Here လံသွာ is commonly pronounced *lomfwā*; (Bur.) ချမ်းသာစေသည်။
- ကိုပ်သတိ, *v.* to caution, to give advice; (Bur.) သတိပေးသည်။
- ကိုပ်အခေါင်, *v.* to give permission; (Bur.) အခွင့်ပေးသည်။
- ကို, *prep.* with or to; *conj.* and, ကု။ (Bur.) နှိုင်း။ ကို။
- ကိုပ်, *v. t.* to throw out, empty by overturning; (Bur.) သွန်သည်။ လောင်းသည်။
- ကွင်, *a.* of a great price, dear; *v. i.* to be dear; (Bur.) အထိုးကြီးသော။ အထိုးကြီးသည်။ ရှားသော။ ရှားသည်။
- ကွတ်, *v. i.* to hatch as chickens; (Bur.) ဥကပေါက်သည်။
- ကွန်, *a.* narrow; *v. i.* to be narrow; (Bur.) ကျည်းမြောင်းသော။ ကျည်းမြောင်းသည်။
- ကွန်ပြက်, *a.* very narrow; *v. i.* to be very narrow; (Bur.) အဖွန်ကျည်းမြောင်းသော။ အဖွန်ကျည်းမြောင်းသည်။
- ကွင်, *n.* the brain; (Bur.) ဦးနှောက်။
- ကွတ်ဒီ, *n.* the summit of a mountain; (Bur.) တောင်ထိပ်။

ကျော, *a.* shallow ; *v. i.* to be shallow ; (Bur.) တိပ်သော။
တိပ်သည်။

ကွင်း, *n.* steel ; (Bur.) သံမဏိ။

ကျွတ်, *v. t.* to hate, ကျွတ်ခွဲ (Bur.) ခန်းသည်။ ရှိသေးသည်။

ကျွတ်ကွဲ, *v. t.* to make ashamed, ဖဒိုက်ကွဲ (Bur.) အရှက်
ခွဲသည်။

ကျွတ် *n.* an umbrella ; (Bur.) ထီး။

ကျွတ်, *n.* a tube, barrel ; (Bur.) ကျည်ထောက်။

ကျွတ်ချပ်, *n.* a bamboo tube ; (Bur.) ဝါးကျည်ထောက်။

ကျွတ်, *n.* the head ; (Bur.) ခေါင်း။ ဥက္ကောင်း။

ကျွတ်ကွင်း, *n.* the bow of a ship ; (Bur.) သင်္ဘောဦး။

ကျွတ်ကြံ, *n.* a species of potato ; (Bur.) ပိန်းဥ။

ကျွတ်ကွဲ, *n.* a yam or potato ; (Bur.) ချောက်ခေါင်း။

ကျွတ်ကွဲ, *n.* headache ; (Bur.) ခေါင်းကိုက်ခြင်း။

ကျွတ်ဆု, *n.* the stump of a tree in a creek or river ;
(Bur.) သင်ငုတ်။

ကျွတ်တင်, *n.* a nipple, the teat of a woman ; (Bur.) နို့ထီး။

ကျွတ်, *n.* a short stake driven into the ground, as tent-
pins ; (Bur.) ပန်ကံသေ။

ကျွတ်ကုတ်, *n.* the croton-oil tree ; (Bur.) သက်ရင်းနီ။

ကျွတ်, *n.* the spots or stripes of a tiger ; (the steps of a
staircase) ; (Bur.) အစင်း။ အကျား။ အဆင့်။ အထပ်။

ကျွတ်ကွင်း, *n.* the thwart of a boat ; (Bur.) ထွေကန့်။

ကျွတ်, *n.* the end ; as ကျွတ်အယုတ် *the end of life* ; (Bur.)
အပျား။ အဆုံး။

ကျွတ်, *a.* silent ; *v. i.* to be silent ; (Bur.) တိတ်ဆိတ်သော။
တိတ်ဆိတ်သည်။

ကျွတ်ကျွတ်, *adv.* silently, secretly, quietly, privily ; (Bur.)
တိတ်ဆိတ်စွာ။

- ကွပ်လှေ့, *a.* lost in thought ; *v. i.* to be lost in thought,
သွပ်လှေ့ (Bur.) ရှိင်တွေသော။ ရှိင်တွေသည်။
- ကွာင်, *n.* a limb or branch of a tree ; (Bur.) သစ်ကိုင်း။
အကိုင်းအခက်။
- ကွာင်, *v. t.* to lop branches of a tree ; (Bur.) ခုတ်ချိုင်
သည်။
- ကွီ, *n.* a rat or mouse, ကွီ (Bur.) ကြွက်။
- ကွီယုန်, *n.* a shrew-mouse, ကွီယုန် (Bur.) ကြွက်ရုတ်။
- ကွိုင်, *n.* the cheek ; (Bur.) ပါး။
- ကွိုင်, *n.* the head, ကွိုင် (Bur.) ဦးခေါင်း။ ဥက္ကောင်း။
- ကွီ, *n.* a floor ; (Bur.) ကြမ်း။
- ကွက်ကွဲ, *v. t.* to vex, to harass ; (Bur.) နှောင့်ရှက်သည်။
- ကွတ်, *n.* a species of tortoise ; (Bur.) ထိပ်တမျိုး။
- ကွဲ, *n.* a monkey ; (Bur.) မျောက်။
- ကွဲယံ, *n.* a kind of tree ; (Bur.) မျောက်ချောပင်။
- ကွေင်, *n.* the forehead ; (Bur.) နဖူး။
- ကွေင်, *n.* Tenasserim caoutchouc, a kind of creeper ;
(Bur.) ကြက်ပေါင်ခွယ်။
- ကွေင်ဝ, *n.* a species of soapberry tree, red *sapindus* ;
(Bur.) ဆိတ်ချေးသီး။
- ကွေင်ဟတ်, *n.* the spindle of a spinning-wheel ; (Bur.)
ဝင်ရိုး။ ယောက်သင်္ဃိတံ။
- ကွေတ်, *n.* a sharp pointed iron for writing on palm-leaf,
a style ; (Bur.) ကညစ်။
- ကွေတ်, *n.* a belt worn over one shoulder and under one
arm as a badge of office ; (Bur.) ရင်သိုင်း။
- ကွေတ်ဆု, *n.* a chip, chips ; (Bur.) ထင်းပေါက်။
- ကွေ့, *a.* low in stature, ကွေ့ *v. i.* to be low in stature ;
(Bur.) အရပ်နိမ့်သော။ အရပ်နိမ့်သည်။
- ကွေ့တ်, *n.* a pinnacle ; (Bur.) အထွဋ်။

- ကုံ, *n.* a mosquito curtain, ကုံ (Bur.) ခြင်ထောင်။
 ကုံ, *n.* urine, *pron.* ကံ (Bur.) သေး။ ကျင်ငယ်။ ဆီး။
 ကုံ, *v. i.* to boil, ကွပ် (Bur.) ဆူသည်။
 ကုံ, *n.* a sill, a summer, a girder ; (Bur.) ရက်မ။
 ကူး, *numeral auxiliary*, applied to things flat and small,
 as *ထွဲကူး one leaf*, *col.* (Bur.) အရွက်။
 ကူးခွိုင်, *n.* the bell shaped part of a pagoda ; (Bur.)
 ခေါင်းလောင်းပုံ။
 ကူးခွိုင်, *n.* a thin plate of metal, suspended from the
 tongue of a small bell, and exposed to the action
 of the wind ; (Bur.) ညောင်ရွက်။
 ကွက်, *a.* an *affix* denoting the male gender of animals ;
 (Bur.) အထီးဖြစ်သော။
 ကွက်ကဆံ, *n.* beads for the neck ; (Bur.) ဂုတီး။
 ကွက်ကွေ့, *n.* a horizontal timber on the main rafters
 of a thatched house ; (Bur.) ဆီဘူးဆွဲ။
 ကွပ်, *n.* a clam ; (Bur.) ရှပ်ပအုပ်။
 ကွတ်, *n.* fire, ကွေတ်။ ပွတ် (Bur.) မီး။
 ကွတ်အိုင်, *n.* the hornbill ; (Bur.) အောက်ချင်းငှက်။
 ကွပ်, *v. t.* to multiply ; (Bur.) မြှောက်သည်။
 ကွပ်မေတောန်, *v.* to count the beads of a rosary ; (Bur.)
 ဂုတီးစိပ်သည်။
 ကွတ်, *n.* a broom ; (Bur.) တန်မြက်စည်း။
 ကွဆံ, *adj.* every, as *ကွဆံမိတ် every man* ; (Bur.) တိုင်း။
 ကွာ, *n.* a twin, ကမာ (Bur.) အမွှာဖွားဖက်။
 ကွာင်ချင်, *n.* the wall of a city, နိုင်ချင် (Bur.) မြို့ရိုး။
 ကွတ်, *v. t.* to shut, to close an aperture ; (Bur.) ပိတ်
 သည်။
 ကွဲ, *v. t.* to carry a burden slung across the shoulder, or
 over the forehead ; (Bur.) လွယ်သည်။ လွယ်ပိုးသည်။

ဣန္ဒ, *n.* a nephew or niece; (Bur.) တူ၊ တူမ။ သား၊ ဖျား။ သမီး၊ ဖျား။

ဣန္ဒ, *n.* a kind of fish-trap; (Bur.) ငါးမြိုး။

ဣ၊ *n.* a bear; (Bur.) ဝက်ဝံ။

ဣဗ္ဗို၊ *n.* an orang-outang; (Bur.) လူဝံ။

ဣ၊ *n.* mould; (Bur.) မြှို။

ဣ၊ *n.* a stranger, visitor; (Bur.) ဧည့်သည်။

ဣ၊ *n.* the little veranda of a Burmese house; (Bur.)
အိပ်ပြင်ခန်း။ လေသာခန်း။ လက်ခံခန်း။

ဣ၊ *n.* a yoke; ကမး။ (Bur.) ထင်းတိုး။

ဣ၊ *n.* the dawn, break of day; (Bur.) အာရုဏ်။ မိုးလင်း
လင်းစ။

ဣ၊ *v. i.* to run over, (as water); (Bur.) လျှံသည်။

ဣ၊ *v. i.* to be defeated; (Bur.) ရှုံးသည်။

ဣ၊ *adv.* very; (Bur.) အလွန်။

ဣ၊ *n.* the wind; (Bur.) လေ။

ဣ၊ *n.* a whirlwind; (Bur.) လေဘွေ။

ဣ၊ *n.* a tornado, ဝဇိုတ်ကျာ။ (Bur.) ပြင်းထန်စွာ
သောမိုးလင်းသက်မုန်တိုင်း။

ဣ၊ *n.* a hurricane; (Bur.) မုန်တိုင်း။

ဣ၊ *n.* a rain-storm, a tempest, ကျာဗြီ။ (Bur.)
မိုးလင်းသက်မုန်တိုင်း။

ဣ၊ *n.* a storm, a squall, ကျာမေလင်။ (Bur.) မုန်တိုင်း။

ဣ၊ *v.* to belch up wind; (Bur.) လေတက်သည်။

ဣ၊ *n.* any object of worship, a god; also used in ad-
dressing a superior, lord; (Bur.) တရား။

ဣ၊ *a.* royal; as မိကျင်ဝန်။ *the Queen Dowager*;
(Bur.) ရှင်ဘုရင်နွဲ့ဆိုင်သော။

ဣ၊ *n.* honor; glory; (Bur.) ဂုဏ်အသရေ။

ဣ၊ *v. i.* to be rough, coarse, ပရေခပ်ပရုတ်။ (Bur.)
ကြမ်းတမ်းသည်။ ရုပ်ဆိုးသည်။

ကျံ, *n.* a crocodile, or alligator ; a musical instrument shaped like an alligator ; (Bur.) မိကျောင်း။

ကျော်ခိုင်, *a.* pretty ; (Bur.) ထွပ်သော။ တင့်တယ်သော။

ကျောင်, *v. i.* to peep ; (Bur.) ချောင်းသည်။

ကြကတ်, *n.* Cancer, the 4th sign of the zodiac ; (Bur.) ကရကဋ်ရာသီ။

ကြက်, *n.* the heart-wood, ကြက်ဆု။ (Bur.) အနှစ်။

ကြက္ခဒိန်, *n.* a calendar ; (Bur.) ဂြက္ခဒိန်။

ကြက်ပြင်, *n.* Maulmain ebony ; blackwood ; (Bur.) ယင်းတိုက်။

ကြပ်, *prep.* near ; (Bur.) အနီးမှာ။ အနားမှာ။

ကြောင်, *v. t.* to file ; (Bur.) တံစင်းတိုက်သည်။

ကြာတ်, *v. t.* to wash, as dishes, ကြံ။ (Bur.) ဆေးကြောသည်။

ကြာန့်, *v.* to be gnarled, cross-grained ; (Bur.) ရှုပ်ထွေးသည်။

ကြောင်, *v. t.* to bind, as by placing a pole on each side of a fence, and binding the palings together ; (Bur.) ညှပ်ထားသည်။

ကြံယူ, *n.* any article of furniture, or dress, a verb ; (Bur.) ကရိယာပစ္စည်း။

ကြံ, *a.* thin, used in reference to flat things ; *v. i.* to be thin ; (Bur.) ပါးသော။ ပါးသည်။

ကြက်, *a.* Chinese, as မိုင့်ကြက် *a Chinaman* ; ရးကြက် *China* ; (Bur.) တရုတ်။

ကြက်ဂန့်, *n.* a fabulous fruit, said to have the power of restoring youth ; (Bur.) ဗန္ဓရသရက်။

ကြိုင်, *n.* a brook or creek ; (Bur.) ချောင်းငယ်။

ကြက်ဆိပ်ခို, *n.* the cashew ; (Bur.) သီဟိုဠ်သရက်။

ကြုတ်, *n.* the intestines ; (Bur.) အူ။ အအူ။

ကြုတ်, *n.* the pith or heart-wood, ကြုတ်ဆု။ (Bur.) အူ။

- ကြွတ်ကိုက်, *n.* a screw ; (Bur.) ဝက်အူ။
 ကြွတ်ထုတ်, *n.* the warp of cloth ; (Bur.) ရက်ကန်းအူ။
 ကြွေ, *n.* the *eugenia* ; (Bur.) သပြေ။
 ကြွေအနှံ, *n.* the *eugenia cerastoides* ; (Bur.) သပြေချဉ်။
 ကြွေဇေယျ, *n.* the Malay apple ; (Bur.) သပြေသပြေ။
 ကြွေနှံ, *v. i.* to be shrunken ; (Bur.) အူတိုင်သေးသည်။
 ကြွေပိုင်, *n.* the *eugenia jambolana* ; (Bur.) သပြေမြူ။
 ကြွေ, *v. i.* to be jammed ; (Bur.) ညှပ်နေသည်။
 ကြွေ, *n.* a crane ; (Bur.) ကြိုးကြွ။
 ကြွေ, *v. i.* to walk out for pleasure (Bur.) အထည်သွားသည်။
 ကြွေ, *n.* a dry measure containing about one quart ; (Bur.) ဝထယ်။
 ကြွေ, *n.* any cylindrical wooden box with cover ; (Bur.) ကြွတ်။
 ကြွေ, *n.* the oak ; (Bur.) ဝက်သစ်ချပင်။ သပိတ်ပင်။
 ကြွေဆု, *n.* a shingle ; (Bur.) ပျဉ်အုတ်ကြွေ။
 ကြွေတီ, *n.* a tile ; (Bur.) မြေအုတ်ကြွေ။
 ကြွေ, *a.* fat, corpulent ကြွေအိမ်။ *v. i.* to be fat ; (Bur.) ဝသော။ ဆူသော။ ဆူဖျိုးသော ဝသည်။
 ကြွေ, *v. t.* to wash as dishes, ကြွေကြွေ။ (Bur.) ဆေးကြောသင့်။
 ကြွေ, *adv.* afterwards ; (Bur.) နောက်မှ။
 ကြွေ, *pron.* ကရံ။ *v.* to turn the back in contempt ; (Bur.) ကြွေခိုင်းသည်။
 ကြွေ, *a.* ungovernable, *pron.* ကြွေ။ *v. i.* to be ungovernable ; (Bur.) ဆိုးသော။ ဆိုးသည်။ ကြွေသည်။
 ကြွေ, *a.* harsh, abusive, ဂြာတ်မြတ်။ *v. i.* to be harsh ; (Bur.) ကြွေသော။ ဆိုးသွမ်းသည်။
 ကြွေ, *a.* stiff, hard, ကြွေညို။ *v. i.* to be hard ; (Bur.) မာသော။ တောင့်သော။ မာသည်။ တောင့်သည်။

ကြိုင်, *v. i.* to be mature ; (Bur.) ရင့်မာသော။

ကြိုက်, *a.* worthy ; *v. i.* to be worthy ; (Bur.) ထိုက်တန်သော။ ထိုက်တန်သည်။

ကြိုက်ကို, *a.* deserving of ; *v. i.* to be deserving of ; (Bur.) ခံထိုက်သော။ ခံထိုက်သည်။

ကြိုက်တန်, *a.* suitable, proper ; *v. i.* to be worthy, deserving ; (Bur.) တော်သင့်သော။ ထိုက်တန်သည်။

ကြိုင်ထပ်, *v. t.* to shut up, imprison ; (Bur.) ဖွောင်ထားသည်။

ကြိပ်, *v. i.* to bathe, to wallow, used of animals, as buffaloes, ကြိပ်ချင်ခို။ (Bur.) ခွံ့ခွက်ခွံ့လူးသည်။

ကြိပ်, *v. i.* to be unconscious through sickness, ဝိတ်ဝဲ။ (Bur.) ဖျော့နေသည်။ သေလပ်သေသည်။

ကြို, *v. i.* to boast, ကရိုကြိုစ။ (Bur.) ဝါကြွားသည်။

ကြိုဆီ, *v. i.* to be pleasant to the taste, savory ; (Bur.) ဆိပ်သည်။

ကု, *n.* a tiger ; (Bur.) ကျား။

ကုမြန်, *n.* a leopard ; (Bur.) ကျားသစ်။

ကုလင်္ကာ, *n.* a panther, the black leopard, ကုသာန်။ (Bur.) ကျားသစ်တမျိုး။ ကျားနက်။

ကုတ္တာ, *n.* one kind of leopard, (Bur.) ကျားသစ်တမျိုး။

ကုဗွေ, *n.* a tigress ; (Bur.) ကျားမ။

ကုတ်, *a.* tight, entirely closed ; as မတ်ကုတ် *blind* ; *v. i.* to be closed ; (Bur.) ကန့်သော။ ပိတ်သည်။

ကုတ်ကွိုက်, *a.* solid, not hollow ; *v. i.* to be solid ; (Bur.) ခေါင်းပိတ်။ နားပင်းပိတ်။ ခေါင်းပိတ်သည်။

ကွင်, *v. i.* to be angular, ကလင်။ (Bur.) ထောင့်ရှိသည်။ အမြောင့်မြောင့်ဖြစ်သည်။

ကွင်, *n.* a corner, ကလင်။ ထောင့်။ (Bur.) ထောင့်။

ကွင်ကဲတကဲ, *n.* a solitary, a hermit ; (Bur.) ဆိတ်ကွယ်ရပ်နေသောသူ။

- ကွင်ကွတ်, *n.* gall ; (Bur.) သည်းခြေ။
 ကွင်မိမ, *v. i.* to destitute of parents ; as ကောန်ကွင်
an orphan ; (Bur.) မိဘမဲ့သည်။
 ကွတ်, *v. t.* to steal ; (Bur.) ခိုးသည်။
 ကွတ်, *n.* a high court, ရှင်။ (Bur.) တရားမရုံး။
 ကွတ်, *n.* a dry measure equal to about one half-peck,
 ကလတ်။ (Bur.) ပြည်။ ဖြည်းတောင်း။
 ကွန်, *n.* a python ; (Bur.) စပါးကြီး။
 ကွင်, *n.* a missile, ကလင်။ (Bur.) ပြစ်ရန်ထက်နက်။
 ကွင်, *v. t.* to throw ; (Bur.) ပြစ်သည်။
 ကွဆိ, *n.* a garden ; (Bur.) ဥယျာဉ်။
 ကွဆိဇပျော်, *n.* a vineyard ; (Bur.) စပျစ်ခြံ။ စပျစ်ဥယျာဉ်။
 ကွဆိပက်, *n.* an orchard ; (Bur.) ခြံ။ ဥယျာဉ်။
 ကွာ, *prep.* before ; (Bur.) အရင်။
 ကွာဂှ်, *adv.* before that, formerly, once upon a time,
 ကွာတေ။ (Bur.) အရင်က။ ရှေးက။
 ကွာအိုတ်, *adv.* first ; (Bur.) အရင်ဆုံး။ လက်ဦးဆုံး။
 ကွတ်, *n.* a wedge ; (Bur.) သင်။
 ကွာင်, *n.* a large open-mouthed pot ; (Bur.) ဖျည်းအိုး။
 ကွာင်, *v. t.* to clean ; (Bur.) ဆေးသည်။
 ကွာန်, *v. t.* to lick with the tongue ; (Bur.) လျက်သည်။
 ကွဲ, *v. t.* to translate, ကွဲပွဲတ်။ (Bur.) အနက်ပြန်သည်။
 စကားပြန်သည်။
 ကွဲရ, *n.* a neglected clearing ; (Bur.) ပြစ်၍ထားသော
 တောင်ယာ။
 ကွဲ, *a.* muddy, filthy ; *v. i.* to be muddy ; (Bur.) ညစ်
 သော။ ညစ်သည်။
 ကွဲခိုက်, *a.* filthy ; *v. i.* to be filthy ; (Bur.) ညစ်ကြေး
 သော။ ညစ်ကြေးသည်။

ကိုပင်, *a.* filthy, dirty, slovenly, ကျိုက်လှောင်။ *v. i.* to be filthy ; (Bur.) ညစ်ပတ်သော။ ညစ်ပတ်သည်။

ကိုက်, *n.* a hog ; (Bur.) ဝက်။

ကိုက်ရွှေခံ, *n.* a sow ; (Bur.) ဝက်မ။

ကို, *n.* a kind of tree, from the bark of which rope is made ; (Bur.) လျှော်ပင်။

ကျင်, *v. i.* to come ; (Bur.) လာသည်။

ကျွတ်, *v. i.* to sprout, to germinate ; (Bur.) အပင်ပေါက်သည်။

ကွေင်, *n.* oil, *pron.* ကျိုင်း။ (Bur.) ဆီ။

ကွေင်ကိုက်, *n.* lard ; (Bur.) ဝက်ဆီ။

ကွေင်ခယောင်, *n.* wood-oil ; (Bur.) တညင်ဆီ။

ကွေင်ဂုတ်, *n.* butter ; (Bur.) ထောပတ်မိင်း။

ကွေင်စထန်, *n.* fragrant oil ; (Bur.) နံ့သာဆီ။

ကွေင်တိ, *n.* earth-oil, petroleum ; (Bur.) ရေနံ။

ကွေင်တောင်, *n.* castor-oil ; (Bur.) ကြက်ဆီ။

ကွေင်တွပ်, *n.* marrow ; (Bur.) ခြင်ဆီ။

ကွေင်ပိုင်သေဝံ, *n.* turpentine, ကွေင်ပိုင်သေဝံ။ (Bur.)
ထင်းရှူးစေး။

ကွေင်ပဲ့, *n.* ointment ; (Bur.) ဖယောင်းချက်။ ဖယောင်းဆီ။

ကွေင်သိုက်, *n.* mutton tallow ; (Bur.) သိုးဆီ။

ကွေင်တောင်, *v. t.* to spin ; (Bur.) ငင်သည်။ ဝင့်သည်။

ကွေင်ဒက်, *v. t.* to bind, to tie ; (Bur.) ချည်နှောင်သည်။

ကွေတ်, *v. i.* to be sticky, adhesive ; (Bur.) စေးသည်။

ကွေတ်, *v. i.* to be close together ; (Bur.) စုသည်။

ကွေ့်, *v. i.* to be lost, ကွေ့်ဆီ။ ကွေ့်ဗွန်။ (Bur.) ပျောက်သည်။

ကွေ့်ဖိုတ်, *v. i.* to try, to exert one's self, ကွေ့်ဆီဖိုတ်။ (Bur.)
ကြိုးစားသည်။

ကွေ့်, *n.* a root resembling a yam ; (Bur.) ကျေး။

ကော့, *n.* an evil spirit, a demon, ကလောင်။ ကလောင်ဒြိုဟ်။
(Bur.) နတ်ဆိုး။

ကော့ခရဲ, *n.* a ghost, see ဘုတ်။ (Bur.) နတ်ဆိုး။

ကော့ဂလာ, *n.* a butterfly ; (Bur.) လိပ်ပြာ။

ကော့မာ, *n.* the devil, ကလောင်မာ။ (Bur.) မာရ်နတ်။

ကော့နီ, *v. i. & v. t.* to work, to labor, to make ; (Bur.)
လုပ်သည်။

ကော့နီခိုတ်, *v. i.* to toil laboriously ; (Bur.) လုပ်ကိုင်သည်။

ကော့ဝံ, *a.* hungry, famishing ; (Bur.) ဆာမွတ်သော။

ကော့ဝံမျှင်, *v. i.* to be hungry, ကော့ဝံမျှင်ဝတ်။ (Bur.) ဆာ
သည်။

ကော့ဝံ, *v. t.* to cross over, ကော့ဆံ။ as ကော့ဝံမီ။ *to cross a
river ;* (Bur.) ကူးသည်။

ကော့, *a.* dumb ; (Bur.) ဒုသော။

ကော့, *n.* a large species of tortoise ; (Bur.) လိပ်။

ကော့, *n. a.* one hundred, *pron.* ကော့။ (Bur.) တရာ။

ကော့, *n.* a species of land-leech, ကော့။ (Bur.) ကြွတ်။

ကော့ကလောင်, *a.* filthy, dirty, slovenly. See ကော့ပင်။ (Bur.)
ညစ်ပတ်သော။

ကော့ပင်, *n.* a dog ; (Bur.) ခွေး။

ကော့ပင်ကော့, *n.* a wolf ; (Bur.) ဝံပုလွေ။

ကော့ပင်ပင်, *n.* a wild dog, a wolf ; (Bur.) ထောခွေး။ ဝံပုလွေ။

ကော့ပင်တီ, *n.* a fox ; (Bur.) မြေခွေး။

ကော့ပင်, *v. t.* to penetrate, as a nail goes through a board ;
ကော့ပင်။ (Bur.) ပေါက်သည်။

ကော့ပင်, *v. i.* to be perforated, have a hole made into or
through ; (Bur.) ပေါက်သည်။

ကော့ပင်ပိုင်, *v. t.* to understand ; (Bur.) နားလည်သည်။

ကော့, *a.* distinct, plain ; (Bur.) ရှင်းသော။

ကော့, *v. t.* to redeem ; ကော့ပိုင်။ (Bur.) ရွေးနှုတ်သည်။

- ကူးဇွဲ, *adv.* distinctly ; (Bur.) ရှင်းလင်းစွာ။
 ကူးခူး, *v. i.* to be clear, plain ; (Bur.) ရှင်းလင်းသော။
 ကွ, *a.* low in stature, ကွဲ။ *v. i.* to be low in stature ;
 (Bur.) ပုသော။ အရပ်နိမ့်သော။ ပုသည်။ အရပ်နိမ့်သည်။
 ကွက်, *v. t.* to suspend, to hang up, to write as a subscript,
 (Bur.) ဆွဲထားသည်။
 ကွင်, *v. t.* to suspend ; (Bur.) ဆွဲထားသည်။
 ကွတ်, *n.* a doctrine or precept, craft, နဲ့ (Bur.) အတတ်
 ဝညာ။
 ကွတ်မိစ္ဆာ, *n.* sorcery ; (Bur.) မှော်အတတ်။ မိစ္ဆာအတတ်။
 ကွပ်, *n.* a layer ; ထပ်။ (Bur.) အထပ်အဖျား။
 ကွပ်, *v. t.* to weave bamboos with ratan or cord ; (Bur.)
 ကြမ်းကြောသည်။
 ကွပ်, *v. i.* to walk, ကွပ်။ ကွပ်အာ။ (Bur.) လမ်းရှောက်သည်။
 ကွပ်, (*pron.* ကဝါက်။) *n.* walking ; (Bur.) အသွား။
 ကွပ်ဝှံင်တရ, *v. i.* to journey, ကွပ်တရ။ (Bur.) ခရီးသွား
 သည်။
 ကွပ်တုန်ဆန်, *v. i.* to walk to and fro ; (Bur.) ဝကြီးသွား
 သည်။
 ကွပ်တိုက်, *v. i.* to go afoot ; (Bur.) ခြေကျင်သွားသည်။
 ကွပ်ဝေင်, *v. i.* to go about, for air or exercise ; (Bur.)
 အလည်သွားသည်။
 ကွာင်, *n.* bread ; (Bur.) ခုန့်။
 ကွာင်ကဒိတ်, *n.* bread made of coarse rice flour, jaggery
 and a species of yam, and baked by steam ; (Bur.)
 ကဒိတ်ခုန့်။
 ကွာင်ကလာ, *n.* biscuit ; (Bur.) ဂျုံ(ခုန့်)ပြား။
 ကွာင်ကွေင်, *n.* a fried cake ; (Bur.) ခုန့်ဆီကျော်။
 ကွာင်ကဝေင်, *n.* a pancake ; (Bur.) ခုန့်ဖြစ်စလက်။
 ကွာင်ခနိုက်, *n.* flour ; (Bur.) ခုန့်ညက်။

ကွာင်ခိုင်ကို, *n.* bread made of coarse rice flour and jaggery, and baked by steam; (Bur.) မုန့်မင်းပေါင်း။

ကွာင်ချိုင်း, *n.* wheat bread; (Bur.) ပေါင်မုန့်။

ကွာင်ထူ, *n.* soft bread, pudding; (Bur.) မုန့်နပ်။

ကွာင်ရိုက်ကရက်, *n.* a thin cake, very light and brittle; (Bur.) မုန့်လေဘေ။

ကွာနီ, *n.* a village, ကွာနီ။ (Bur.) ရွာ။

ကွီ, *n.* a man of letters, ကဝိ။ (Bur.) ကဝိ။ ပညာရှိ။

ကွီကံ, *n.* a pond that receives its supply of water from a neighbouring river, or some other large reservoir;—*comp.* မြိုင် and ကမာ။ (Bur.) အင်းအိုင်။

ကွီတံ, *n.* the wood-apple; (Bur.) မှန်နီ။

ကွီ, *n.* a cart or carriage; (Bur.) ထည်း။ ရထား။

ကွီကွာတ်, *n.* a locomotive; (Bur.) မီးရထား။

ကွီခရိုင်, *n.* a hand-cart; (Bur.) ထွန်းထည်း။

ကွီချေငုံ, *n.* a carriage; (Bur.) ရထား။

ကွီရတ်, *n.* a carriage, a chariot, ကွီစက္ကရတ်။ (Bur.) ရထား။

ကွေတ်, *n.* a tenet, or precept; (Bur.) အယူဝါဒ။

ကွေံ, *adv.* truly, verily, ကွေံ။ ကွေံကြာနီ။ (Bur.) စင်စစ်။ အမှန်။

ကွေ, *n.* leaven; (Bur.) တဆေး။

ကွိုင်, *a.* weary; *v. i.* to be weary; (Bur.) ညောင်းသော။ ညောင်းသည်။

ကွါတ်, *n.* the back, as of a knife, or of the neck of an elephant; (Bur.) ထားနှောင့်။ ဆင်ကုပ်။

ကွါ, *n.* a spade or shovel; (Bur.) တူးရှင်းပြား။

ကွါသံထုံ, *n.* a crowbar, an iron bar; (Bur.) သံတူးရှင်း။

ကွေး, *v. t.* to coil, ကဝး။ (Bur.) ခွေသည်။ ခွေ၍ထားသည်။

ကွေ, *n.* a ship (Bur.) သင်္ဘော။

ကွပ်ကွေ့ဘတ်, *n.* a steam-vessel, ကွပ်ကွေ့ဘတ် (Bur.) ပီးသဘော။
 ကွပ်တဲ, *n.* the fist ; (Bur.) ထက်သီး။
 ကွပ်, *n.* the knee ; (Bur.) ခူး။

ခ။

ခက်, *v. i.* to be caught by anything ; (Bur.) ညှိနေသည်။
 ခက်ဒီး, *v. t.* to hit, to come in contact with, to strike
 against ; (Bur.) ထိခိုက်သည်။
 ခဝ, *v. i.* to be a dependent ; (Bur.) ခစားသည်။
 ခစာန်ဝင်, *v. t.* to brace, to prop ; (Bur.) ကန်ထားသည်။
 ထောက်ခံထားသည်။
 ခစဲ, *v.* to separate ; (Bur.) ခွဲထားသည်။
 ခစေပ်, *n.* the red roselle ; (Bur.) ချဉ်ပေါင်။
 ခစေင့်, *n.* the scales of a fish, (ခစေင့်က,) or other
 animals ; (Bur.) အကြေး။
 ခစေင့်, *v. t.* to scrape, as the scales from a fish ; (Bur.)
 ငါးကြေးထိုးသည်။
 ခစေင့်ချဲ့, *v. t.* to remove the grass from the ground with a
 shovel or spade, to weed ; (Bur.) မြက်ရှင်းသည်။
 ခစဲ, *n.* a species of laurus, producing a hard wood ; (Bur.)
 ခစွယ်ပင်။
 ခစိုက်, *n.* a cluster of fruit, as of grapes ; (Bur.) အမြွတ်။
 ခစိုပ်, *n.* the fork used in setting out rice-plants ;
 (Bur.) ကောက်စိုက်တံ။
 ခစိုပ်စုတ်, *n.* a table-fork ; (Bur.) ခက်ရင်း။
 ခစုတ်, *v. i.* to set on, as dogs to fight ; (Bur.) ကိုက်စေရ
 အောင်တိုက်သည်။
 ခညက်, *v. i.* to snarl, to snap, to speak petulantly ; (Bur.)
 ငေါက်၍ပြောသည်။

ခညောန့်, *v. i.* to be disfigured in face, as when crying;
(Bur.) မဲ့သည်။

ခညောဆီ, *v. i.* to be wrinkled; (Bur.) တွန့်သည်။

ခညွက်, *v. i.* to hang down the head, as an ear of grain;
(Bur.) ငိုက်သည်။

ခညွက်စေ့, *adv.* hanging down the head; (Bur.)
ငိုက်ဆိုက်။

ခခုက်, *v. i.* to cough; (Bur.) ခြောင်းဆိုးသည်။

ခခုင်ရာ, *n.* cinnamon; (Bur.) သစ်ကြံပိုး။

ခခုတ်, *n.* a pimple or pustule; (Bur.) အဖု။

ခခုတ်, *v. t.* to hatch; (Bur.) ဥကပေါက်စေသည်။

ခခုဆီ, *n.* a cylindrical box with cover; (Bur.) အစ်။

ခခုင်, *n.* a raven or crow; (Bur.) ကျီးကန်း။ ကျီးအ။

ခခုင်, *v. t.* to water, as plants; (Bur.) ရေလောင်းသည်။

ခခုတ်, *v. t.* to joke, to tease, ခမက်။ (Bur.) ကျီစားသည်။

ခခုေက်, *n.* a lamp, ဝခုေက်။ (Bur.) မီးခွက်။

ခခုေပ်, *n.* a small cymbal, ဆခုေပ်။ (Bur.) လင်းကွင်း။

ခခုေင်, *n.* the brinjal; (Bur.) ခရင်းထီး။

ခခုေင်ခေ, *n.* the tomato; (Bur.) ခရင်းကျဉ်။

ခခုေင်ဇိုင်ကျီ, *n.* the wild tomato; (Bur.) မြေပုံခရင်း။

ခခုေင်တာ, *n.* a large variety of the egg-plant; (Bur.)
ဆင်ခရင်း။

ခခုေပ်, *v. i.* to close, as a flower; (Bur.) ပိတ်သည်။

ခခုက်, *v. t.* to spell aloud; (Bur.) စာလုံးပေါင်း၍အံသည်။

ခခုက်, *v. t.* to knock, as at a door; (Bur.) ခေါက်သည်။

ခခုင်ဟုံခုင်, *n.* a bathing garment; (Bur.) ရေလဲ။

ခခု, *a.* round, ခခုင်။ (Bur.) လုံးသော။

ခခုိုက်ဝဝ, *v. t.* to put to shame; (Bur.) အရှက်ခွဲသည်။

ခဏ, (Pali), *n.* an instant, a short time; a measure of time equal to 4 *naras*, or $\frac{5}{16}$ of a second; (Bur.)

ခဏ။

ခဏသို့, *n.* the wall-plate of a building; (Bur.) ယောင်။

ခဏဟ်, *n.* a drop; (Bur.) အဝက်။

ခဏဟ်စေ့, *v. i.* to drop, as water; (Bur.) တဝက်ပြီးတဝက် ကျသည်။

ခဏာ, *v. t.* to fry; (Bur.) ကျော်သည်။

ခဏါင်, *n.* a kind of plant, which is eaten in a pickled state; (Bur.) ဟင်းဂလာယဉ်။

ခဏာတ်, *n.* a scoop for baling water out of a boat; (Bur.) ပက်ခွံ။

ခဏာတ်ကွင်, *n.* liquorice root; (Bur.) နွယ်ချို။

ခဏိင်, *n.* a bell; (Bur.) ခေါင်းလောင်း။

ခဏေပ်, *n.* tender leaves and plants used for food; (Bur.) ဟင်းထီးဟင်းရွက်။

ခဏိင်, *n.* a whirlpool; (Bur.) ဝဲ။

ခဏေဲ, *n.* a brass wind instrument, that can be made longer or shorter at will, an oboe; (Bur.) နှဲ။

ခဏှ, *n.* a guitar; (Bur.) စောင်းတမျိုး။

ခတန့်, *a.* barren, applied to animals; (Bur.) မြိုသော။

ခတ်ကုန့်, *a.* scarce; *v. i.* to be scarce; (Bur.) ခေါင်းပါးသော။ ခေါင်းပါးသည်။

ခတ်ကြေပ်, *n.* scissors; (Bur.) ကတ်ကြေး။

ခတင်, *n.* a window; (Bur.) ငြတင်းပေါက်။

ခတတ်, *n.* the sand lizard; (Bur.) ဂုတတ်။ *pron.* ပဒတ်။

ခတပ်, *n.* a grasshopper; (Bur.) နှံကောင်။

ခတပ်, *v. i.* to tremble; (Bur.) တုန်သည်။ တုန်ထုပ်သည်။

ခတပ်ခွင်, *v. i.* to float; (Bur.) ပေါလောနေသည်။

ခတ်, *v. t.* to snatch ; (Bur.) ဆတ်ခဲယူသည်။ in eating,
တတ်သည်။

ခတ်, *n.* a crab ; (Bur.) ဂနန်း။

ခတ်ကိုက်, *n.* epileptic fits ; (Bur.) ဝက်ရှူးနာ။

ခတ်, *n.* a mallet ; (Bur.) လက်ရိုက်။

ခတ်, *v. i.* to begin to form fruit ; (Bur.) ကင်းသည်။

ခတ်, *n.* fruit just forming ; (Bur.) အကင်း။ ဘီးစ။

ခတ်, *n.* a cluster, bunch ; (Bur.) အမြွတ်။

ခတ်, *n.* a saw ; (Bur.) ဣ။

ခတ်ပင်, *n.* a kind of creeper, ခတ်ပင်ကော့ဆီ။ (Bur.)
မြင်းခွါနွယ်။

ခတ်မတ်, *n.* the eyelid ; (Bur.) မျက်ခင်း။

ခတ်, *n.* a board or plank ; (Bur.) ပျည်ပြား။

ခတ်စောင်, *n.* a spelling-book ; (Bur.) သင်ပုံးကြီး။

ခတ်ထွံ, *n.* a slate ; (Bur.) ကျောက်သင်ပုံး။

ခတ်ပြီ, *n.* a priest of the second rank in a monastery ;
(Bur.) လက်ထောက်ဆုန်းကြီး။

ခတ်, *n.* a bridge or wharf ; (Bur.) တန်တား။

ခတ်ကွဲပြင်, *n.* a jetty ; (Bur.) တန်တားဦးတို။

ခတ်, *n.* an apartment, a room in a house, ဝန်း။ (Bur.)
အခန်း။

ခတ်ပြာတ်, *n.* the calf of the leg ; (Bur.) ခြေသလုံး။

ခတ်ပြာတ်, *n.* the large bud, whence the fruit of the
plantain is developed ; (Bur.) ငှက်ပျောဖူး။

ခန္တီ, (Pali), *n.* patience ; (Bur.) သည်းခံခြင်း။

ခန့်, *a.* thick, as applied to fluids ; *v. i.* to be thick ;
(Bur.) ပျပ်သော။ ပျပ်သည်။

ခနင်, *n.* a threshing-floor, ခနင်ပျိုနှံကြော့။ (Bur.) ကောက်
နယ်တလင်း။

ခနင်, *n.* a humming-moth ; (Bur.) ဒေါ်ယင်း။ နတ်ညှင်း။

ခနပ်, *n.* a shoe, ခနောပ်။ ခနောပ်ဇိုင်။ see ဂနပ်ဇိုင်။ (Bur.)
ခြေနင်း။ ဘိနပ်။

ခနပရက်, *n.* a lamp-wick; (Bur.) မီးစာ။

ခပါ, *v. i.* to dazzle, ခပါတွဲ။ (Bur.) မျက်စိဖန်သည်။

ခနပူင်, *n.* a candle-wick; (Bur.) ဖယောင်းတိုင်စာ။

ခနပွတ်, *n.* a flame; (Bur.) မီးတောက်။ မီးပွင့်။

ခနံပန့်, *v. t.* to build, to make, ခနံပနဟ်။ (Bur.) ဆောက်
တည်သည်။

ခနာတ်, *n.* a baler; (Bur.) ပက်ခွံ။

ခပက်ရပ်, *v. t.* to foment with herbs; (Bur.) ကြပ်ထုပ်
ထိုးသည်။

ခဝီထပ်, *n.* a yellow pumpkin; (Bur.) ရွှေဖရုံ။

ခဝီးဩဝံ, *n.* the white gourd; (Bur.) ကျောက်ဖရုံ။

ခပူ, *n.* a gimlet or auger; (Bur.) လွန်ပူ။

ခပေင်, *n.* a certain preparation of glutinous rice; (Bur.)
ခေါပျည်။

ခပေ, *n.* a hat; (Bur.) ဦးထုပ်။ ခမောက်။

ခပိုင်, *n.* the lower garment of a Buddhist priest;
(Bur.) သင်းပိုင်။

ခပိုတ်, *n.* a black book prepared for writing on with
a soapstone pencil; (Bur.) ဂရပိုတ်။

ခပိုတ်, *v. i.* to flounder, as a fish out of water; also to
tremble and twitch, as a dying animal; (Bur.)
မြောင်းဆန်ထုပ်သည်။

ခပို, *n.* a young priest, or probationer for the Bud-
dhist priesthood, also a term used in address-
ing younger persons; (Bur.) မောင်ရှင်။

ခပိုင်, *n.* a trumpet; (Bur.) တံပိုး။

ခပိုင်, *n.* lime, ဂပိုင်။ (Bur.) ထုံး။

- ခပြု, *n.* the water dillenia; (Bur.) သပြု။
 ခဇေဝ်, *n.* a coarse mat made of reeds; (Bur.) ကျူကပိုင်။
 ခမဆီ, *v. t.* to meet with; (Bur.) ဆုံမိသည်။
 ခမက်, *v. i.* to hurry; (Bur.) အလျင်အမြန်ပြုသည်။
 ခမက်ခမက်, *adv.* hastily; (Bur.) မြန်မြန်။
 ခမာနံ, *n.* a board band around a house level with the floor; (Bur.) ခါးဝန်း။
 ခမိ, *n.* the scaly ant-eater; (Bur.) သင်းခွေချပ်။
 ခဗေင်, *n.* the vessel in which the Buddhist priest collects his food; (Bur.) သပိတ်။
 ခဗံက်, *n.* a small table; (Bur.) စားပွဲ။
 ခဗိုက်, *n.* dust; (Bur.) အမှုန့်၊ ငို၊ ငုတ်။
 ခဗိုက်သွဉ်, *n.* the fine dust of rice; (Bur.) ဖွဲနွဲ။
 ခဗိုင်, *v. t.* to fell; (Bur.) ခုတ်ထွည်းသည်။
 ခဗိုနီ, *n.* a large drum; (Bur.) သံကြိုး။
 ခမက်, *v. t.* to joke, to tease, ခချုတ်။ (Bur.) ကျီစားသည်။
 ခမက်, *v. t.* to snatch in eating; (Bur.) ဟပ်သည်။
 ခမင်, *n.* a fish-net made of bamboos; (Bur.) ဒမင်း။
 ခမင်, *n.* the jaw; (Bur.) မေးရိုး။
 ခမင်ခိုင်, *n.* lockjaw; (Bur.) မေးခိုင်ခြင်း။
 ခမင်ခုင်, *n.* the rainbow; (Bur.) သင်္ကတုံ။
 ခမင်သို၊ *n.* a beam of a house, a tie-beam; (Bur.) ထုပ်။
 ခမာ, *v. i.* to creep; (Bur.) တွားတွားသည်။
 ခမာ, *a.* Burmese, ဗမာ။ as မိုင့်ခမာ *a* Burmese man, *a* Burman; (Bur.) မြဇ္ဇာ။
 ခမာ, *n.* a hook; (Bur.) ချိတ်။
 ခမာတ်ထပ်, *n.* a goldsmith; (Bur.) ပန်းတိမ်သမား။
 ခမာတ်ပထ, *n.* a blacksmith; (Bur.) ပန်းပဲ။
 ခမာတ်ပထခုင်, *n.* a tinman; (Bur.) သံပြုလုပ်သွား။
 ခမာနံ, *n.* a son-in-law; (Bur.) သမက်။

- ခမာဲ, *n.* a cooking-pot ; (Bur.) အိုး။
 ခမာဲဝုန်ဝုန်, *n.* a kettle, ခွဲခွဲဝုန်ဝုန်။ (Bur.) ရေနွေးအိုး။
 ခမာဲတဲ, *n.* a spittoon ; (Bur.) ထွေးအင်း။
 ခမာဲလွဲ, *n.* a copper-pot ; (Bur.) ကြေးအိုး။
 ခမာဲပထဲ, *n.* an iron pan, whether for frying or boiling ; (Bur.) ဒယ်အိုး။
 ခမိပ်, *n.* the chin ; (Bur.) မေးစေ့။
 ခမုင်, *n.* bellows ; (Bur.) ဖိ။
 ခမုယန်, *n.* a loom ; (Bur.) ရက်ကန်းစင်။
 ခမောတ်, *n.* an ant ; (Bur.) ပရွက်ဆိတ်။
 ခမောံ, *n.* a bud, ခမောင်။ (Bur.) အင်္ဂု။
 ခမောပ်, *n.* the myrobalam ; (Bur.) ပန်ခါးသီး။
 ခမံက်, *n.* a large hat, worn by Chinese and Shans, as well as Peguans and Burmese ; (Bur.) ခမောက်။
 ခမံက်ပထဲ, *n.* a helmet ; (Bur.) သံခမောက်။
 ခမးမး, *a.* useless, without advantage ; *v. i.* to be useless ; (Bur.) အလကား။ အချည်းနှီး။ အချည်းနှီးဖြစ်သည်။
 ခမု, *n.* an insect, ခမုဟန်။ See ခွ or စမ။ (Bur.) မိုးကောင်။
 ခမုင်, *a.* barren, childless ; (Bur.) မြို့သော။
 ခမုာထဝန်, *n.* an actor ; (Bur.) ဇာတ်သမား။
 ခမုာထေတ်, *n.* a dancer, male or female ; (Bur.) ကခြေသည်။
 အကသမား။
 ခမုဲ, *n.* an egg ; (Bur.) ဥ။
 ခမုဲစဲ, *n.* a nit ; (Bur.) သန်းဥ။
 ခမိုင်ကွိုက်, *n.* a turban ; (Bur.) ခေါင်းပေါင်း။
 ခမောပ်, *n.* mucus of the nose ; (Bur.) နှုတ်။
 ခမု, *n.* the bill of a bird ; (Bur.) နှုတ်သီး။
 ခယာ, *n.* the urine ; (Bur.) ဆီး။ သေး။
 ခယာ, *n.* the yellow varnish tree ; (Bur.) ထောင်သလဲ။

ခယိကောင်, *v.* to anoint the head with oil; (Bur.) ဆီလိမ်း
သည်။

ခယုတ်, *n.* a lever used in spreading the hull of a boat ;
(Bur.) မောင်းတချိုး။

ခယောင်, *a.* dark, in the phrase, အခိုင်တွဲခယောင်။ (Bur.)
မှောင်သော။

ခယိုင်, *n.* a post ; (Bur.) တိုင်။

ခယိုင်ဂွေင်, *n.* a sacred flag-staff; (Bur.) တံခွန်တိုင်။

ခရ, *n.* a coarse, brown earthen basin ; (Bur.) အင်တုံ။

ခရ, *n.* a sore, an ulcer ; (Bur.) အနာအဆာ။

ခရက်, *v. t.* to scratch as a match; (Bur.) ခြစ်သည်။

ခရက်ဗွတ်, *n.* a match; (Bur.) မီးခြစ်။

ခရင့်, *n.* used in the plur., ခရင့်တံ the laity ; (Bur.)
ဓမ္မဆရာမဟုတ်သောလူရ။

ခရာ, *n.* a crooket trumpet; (Bur.) တံပိုး။ ခရာ။

ခရာ, *n.* a spool for winding yarn; (Bur.) တညင်းလုံး။

ခရာ, *n.* a messure of time equal to 12 *khanas*, or $3\frac{3}{4}$
seconds ; (Bur.) ခရာ။

ခရာ, *v.* to spread out ; (Bur.) ကားသည်။

ခရိတ်, *v.* to strike against; (Bur.) တိုက်မိသည်။

ခရင်, *n.* a still, (Bur.) ပေါင်းခံ၊ ပေါင်းအိုး။

ခရပ်ထပ်, *v. t.* to put into confinement; (Bur.) ချုပ်ထား
သည်။

ခရက်, *v. i.* to hasten ; (Bur.) အလျင်အမြန်ပြုသည်။

ခရေင်, *n.* a swing cradle, သရေင်။ (Bur.) ဂုခက်။

ခရေင်မိင်, *n.* an elephant howdah, ကွိုတ်မိင်။ (Bur.) ဆင်
ပေါင်းကား။

ခရေတ်, *n.* (Greek), Christ ; (Bur.) ခရစ်။

ခရေတ်ဝင်, *n.* a gospel, an historical narrative of the
life of Jesus Christ ; (Bur.) ခရစ်ဝင်။

ခရေတ်ယာန်, *a. Christian*; (Bur.) ခရစ်ယာန်။

ခရေ, *n. the pierardia, the heritiera attenuata*; (Bur.) ကနဗိုးသီး။

ခရော်, *n. a hollow between two hills or mountains*; (Bur.) တောင်ကြားချိုင့်။

ခရောက်, *v. t. to snuff*; (Bur.) ရှူသည်။

ခရင်ခရ, *p. a. confused, tangled*; (Bur.) ရောနှောရှုပ်ထွေးသော။

ခရံ, *n. a pledge, ခရမ်* (Bur.) စားရန်။

ခရး, *n. a comb for the hair*; (Bur.) သီး။

ခရး, *n. a rake of any kind*; (Bur.) ထွန်ခြစ်။ ထွန်ထုံး။

ခရိုက်, *v. t. to shake*; (Bur.) ထုပ်သည်။

ခရိုင်, *n. a fold for cattle*; (Bur.) ခြံ။

ခရိုင်ဂဗေ, *n. a cage, ခရိုင်ဂဗေ* (Bur.) ဌာနထောင်အိမ်။

ခရိုင်တွေက်, *n. lattice*; (Bur.) ကျက်တုရွေးအိမ်။

ခရိုင်သိုက်, *n. a sheep-fold*; (Bur.) သိုးခြံ။

ခရို, *n. mud, သရို* (Bur.) ရွှံ့။

ခရိုဟ်တာ, *v. t. to push away with the hand*; (Bur.) လက်နှင့်တွန်းသည်။

ခလပ်အာ, *v. i. to fail of counting*; (Bur.) အရေထွဲသွားသည်။

ခလပ်, *v. t. to wear, as a hat; to carry, as an umbrella*; (Bur.) ဆောင်းသည်။

ခလာ, *v. i. to slant, be off the perpendicular*; (Bur.) စောင်းသည်။ တိမ်းသည်။

ခလာန်, *v. i. to be false; deceitful*; (Bur.) ပလီသည်။

ခလာတ်, *v. i. to be open, clear; n. a clearing; an open space*; (Bur.) ပြောင်နေသည်။ ပြောင်သောနေရာ။

ခလာပ်, *n. glutinous rice, (ပလိုင်း) cooked in joints of bamboos*; (Bur.) ခဲယံ။

ခလိန်, *a.* slimy, mucilaginous ; (Bur.) ခွဲသော။

ခလုလေဝံ, *v. t.* to rinse, as a dish is rinsed, ခလုလေဝာအံ။
(Bur.) ကျင်းသည်။ ဆေးသည်။

ခလူ, *v. t.* to push lengthwise ; (Bur.) ထိုးထုတ်သည်။
ခလေအံခလောင်, *v. t.* to borrow, ငှဲကေတ်။ (Bur.) ချေးငြါးသည်။

ခလဲ, *n.* the three leaved caper tree ; (Bur.) ကတတ်။

ခလောတ်, *v. i.* to slip out, as a knife from the handle;
also, *v. t.* to slip off ; thus ဝနောင်နိုင်မှူးခလောတ်ရ
slip off thy sandals ; (Bur.) ကွတ်သည်။ ချွတ်သည်။

ခလောတ်တိတ်, *v. i.* to slip off, to fall off ; (Bur.) ကွတ်ထွက်သည်။

ခလောန်တောင်, *n.* a stick for rolling cotton preparatory to spinning ; (Bur.) ခြည်လှိမ့်တံ။

ခလှ, *v. t.* to mix, mingle ; (Bur.) ရောနှောသည်။

ခလှဓိတ်, *v. t.* to salt, ဖဲ။ *see* ဓိတ်။ (Bur.) ဆားနယ်သည်။

ခလံက်, *n.* a valley, a bay ; (Bur.) ချိုင့်။ တောင်ကြား။ ချောင်။

ခလံက်ခနက်, *a.* uneven ; (Bur.) မညီမညာသော။ ချိုင့်မြစ်သော။

ခလး, *v. i.* to be at leisure, to have leisure ; to be vacant, as a house ; (Bur.) အားလပ်သော။

ခလိုင်စေင်, *v. i.* to sink into or through, as through a floor ; (Bur.) ကွဲကျသည်။

ခလိုင်လောန်, *v. t.* to transgress, ခလိုင်အာ။ (Bur.) ထွန်ကျူးသည်။

ခလီ, *adv.* in what manner, how ; (Bur.) အဘယ်သို့။ ဘဲနှယ်။

ခလိတ်, *a.* silly, foolish ; *v. i.* to be silly ; (Bur.) မိုက်မဲသော။ မိုက်သည်။

ခလှာ, *n.* arrow-root ; (Bur.) အာရိုင်ရွတ်ပင်။

ခတ္တာ, *n.* a wheel ; (Bur.) ဘိန်း။

ခတ္တာကွီ, *n.* a wheel of a cart, or carriage ; (Bur.) တွင်း
ဘိန်း၊ ရထားဘိန်း။

ခတ္တာတ်, *v. t.* to take off ; (Bur.) ချွတ်သည်။

ခရုတ်, *n.* a mill or machine for cleaning paddy ; (Bur.)
ကြိတ်ဆုံ။

ခရုတ်ထွံ, *n.* a mill for grinding grain ; (Bur.) ကျောက်
ကြိတ်ဆုံ။

ခဝါ, *n.* a species of luffa ; (Bur.) ခဲ။

ခမ, *v. t.* to bear up in the hand ; (Bur.) မထားသည်။

ခမဗဇ, *v. t.* to offer to an evil spirit ; (Bur.) ပသည့်။
နတ်တင်သည်။

ခမင်, *v. t.* to lift up ; (Bur.) ပင့်တင်သည်။

ခမိတ်, *v. i.* to be empty, shrivelled ; (Bur.) ပိန်ကြွသွား
သည်။

ခမေတ်, *v. t.* to suck ; (Bur.) မှိုသည်။ စုတ်သည်။

ခမေ, *v. t.* to move from the square, to turn to one
side ; (Bur.) ရွှေ့အောင်လုပ်သည်။

ခမေံ, *numeral auxiliary*, sometimes applied to long
round things, ခမေံ as နုန့်ပွဲခမေံ *one bamboo* ;
(Bur.) အလုံး။

ခမံက်, *n.* an iron hook, used by elephant drivers ;
(Bur.) သံကြိုး။

ခမံ, *v. t.* to inclose, shut up, as in the mouth, ခမံ။
(Bur.) ငုံသည်။

ခမိုင်ချင်, *n.* a moat ; (Bur.) ကျုံး။

ခမိုတ်, *v. i.* to stick, adhere ; (Bur.) စေးကပ်သည်။

ခမိုတ်, *n.* the gum of a tree ; (Bur.) အဝေး။

ခမိုတ်, *a.* sticky ; (Bur.) စေးကပ်သော။

ခမိုတ်, *n.* foam, froth ; (Bur.) အမြှုတ်။

ခအင့်, *v. i.* to sneeze; (Bur.) ချေဆတ်သည်။

ခအာပ်, *v. i.* to yawn; (Bur.) သမ်းသည်။

ခအီ, *n.* a cucumber; (Bur.) သခွီး။

ခအီ, *n.* a mortar; (Bur.) ဆုံ။

ခအီ, *v. i.* to smell rank, as fish; (Bur.) ညှိသည်။

ခအုင့်, *v. i.* to be rising up; (Bur.) ရိသည်။ မောက်သည်။

ခအေတ်, *v. i.* to be close, niggardly; (Bur.) ရွှေတာသော။

ဝေးနဲ့သော။

ခအိုခ်, *n.* the rafters of a house; (Bur.) အခြင်။

ခါ, *adv.* when, ခါရ။ (Bur.) သောအခါ။

ခါ, *n.* spinach, spinage; (Bur.) ဟင်းကနွတ်။

ခါက်, *v. i.* to hawk; (Bur.) သထိပ်ဟက်သည်။

ခါတ်, *n.* a cot, bedstead; (Bur.) ခုတင်။

ခါန်ကွက်, *v. t.* to appoint, ခါန်ကွက်လက်။ as duties and persons, သမေဝ်။ (Bur.) ခန့်သည်။

ခါသီ, *n.* a father-in-law, or mother-in-law; (Bur.) ယောက္ခမ။

ခါသီတြီ, *n.* a father-in-law; (Bur.) ယောက္ခမယောဘ်ကျားသူ။

ခါသီတြီ, *n.* a mother-in-law; (Bur.) ယောက္ခမမိမ္မသူ။

ခါယျဗန်, *n.* a priest's girdle; (Bur.) ရဟန်းခါးပန်း။

ခါသီ, *n.* a belt, a girdle; (Bur.) ခါးစည်း။ ခါးပန်း။ ခါးပတ်။

ခါ, *v. t.* to dig; (Bur.) တူးသည်။

ခါဒုတ်, *n.* leprosy; (Bur.) နို့နာ။

ခု, *v. t.* to prop by a short prop or fulcrum; (Bur.) ခုခံသည်။

ခုင်စွံဇိုင်, *n.* a footstool; (Bur.) ခြေထင်ခုံ။

ခုတ်ယူ, *v. t.* to name; (Bur.) နာမည်မှည့်သည်။

ခုံမာတ်, *n.* the deck of a ship or boat; (Bur.) တုန်းပတ်။

ခု, *n.* a whitlow or felon, ယဲခု။ (Bur.) ခူနာ။

- ခေပ်, *v. t.* to shear, ခေပ်သေပ်။ (Bur.) ညှပ်သည်။
 ခေံ, *v. i.* to be lame, ခေခံ။ (Bur.) ခြေမစွမ်းသည်။
 ခေါ်, *n.* a small cup; (Bur.) ခွက်ကလေး။
 ခေါ်ဖါနီ, *n.* a tumbler; (Bur.) ဖန်ခွက်။
 ခေါ်မှင်, *n.* an ink pot, or bottle, ဗိမှင်။ (Bur.) မှင်အိုး။
 ခေါ်ဗိုဝ်, *n.* a salt-celler; (Bur.) ဆားခွက်။
 ခံတ်, *n.* a rug, a carpet; (Bur.) ကောင်ဇော။
 ခံက်, *n.* a plat of ground in a paddy field; (Bur.) လယ်
 ခွက်။ လယ်ကွက်။
 ခံ, *n.* a small basket used to place offerings to demons
 in, ခပ်။ ခပ်။ (Bur.) ခေါ်ခွက်။
 ခိုင်ကျိက်, *a.* firm, stable, ခိုင်ခံ့။ *v. i.* to be firm; (Bur.)
 ခိုင်ခံ့သော။ ခြံမြဲသော။ ခိုင်ခံ့သည်။
 ခိုင်ခိုင်, *adv.* firmly, fast, (Bur.) ခိုင်ခံ့စွာ။ ခိုင်ခိုင်။
 ခိုင်, *a.* good; *v. i.* to be good; (Bur.) ကောင်းသော။ ကောင်း
 သည်။
 ခိုင်ခိုင်, *adv.* well; (Bur.) ကောင်းကောင်း။
 ခိုင်ခိုင်ခိုင်ခိုင်, *adv.* nicely; (Bur.) ကောင်းမွန်စွာ။
 ခိုင်စ, *v. i.* to be prospered; (Bur.) ကောင်းစားသည်။
 ခိုင်ပိက်, *a.* tolerable; *v. i.* to be tolerable; (Bur.) အတော်
 အတန်ကောင်းသော။ အတော်အတန်ကောင်းသည်။
 ခိုင်ခိုင်, *v. i.* to be good; (Bur.) ကောင်းမွန်သည်။
 ခိုခို, *v. t.* to prop with a fulcrum; (Bur.) ခုသည်။
 ခါ, *v. i.* to be shallow; (Bur.) တိမ်သည်။
 ချိုက်, *n.* a lamp, ပွတ်သုံး (Bur.) မီးခွက်။
 ချိုက်, *numeral auxiliary*, what is ridden upon;
 as မိင်မွဲချိုက် *one elephant*, col.; (Bur.) အစီး။
 ချက်, *v. t.* to pound, as with a pestle or the elbow;
 (Bur.) ထောင်းသည်။
 ချာ, *v. t.* to fry; (Bur.) ကျော်သည်။

ခွဲပုင်, *n.* the Indian horse-radish tree ; (Bur.) ခန့်သ
လွန်။

ခွက်, *v. t.* to kick, ခက်ကိတ်။ (Bur.) ကန့်သည်။

ခွေန်, *n.* a fish-hook ; (Bur.) ငါးမျှား။

ခွဲ, *n.* vermicelli, ခွင်။ (Bur.) မုန့်တီ။

ခွဲကြက်, *n.* vermicelli of Chinese manufacture ; (Bur.) မုန့်
ကြာဆံ။

ခွက်, *v. t.* to snatch in eating ; (Bur.) ဟပ်သည်။

ခွင်, *n.* a jaw ; (Bur.) မေး။

ခွါက, *n.* the gill of a fish ; (Bur.) ပါးဟက်။

ခွာထူ, *n.* an archer ; (Bur.) လေးသမား။

ခွဲ, *n.* stakes to trap deer, etc ; (Bur.) ဆူးသုံးခွ။

ခွဲကွက်, *n.* a singer ; (Bur.) သီခြင်းသည်။

ချပ်, *v. t.* to consider, to contrive, to intend ; (Bur.) စဉ်း
စားသည်။

ချပ်ဝန်နီ, *v. t.* to consult, to consult together ; (Bur.)
ကြံစည်သည်။ ထိုင်ပင်သည်။

ချပ်ပြင်, *v. t.* to detect, to discover ; (Bur.) ထွေမြင်သည်။

ချတ်, *v. t.* to spit ; (Bur.) ထွေးသည်။

ချဆဲ, *v. t.* to put into ; (Bur.) သွင်းသည်။

ချာ, *a.* lithe ; (Bur.) ပျော့သော။ ပျောင်းသော။

ချာ, *n.* split bamboo for tying ; (Bur.) နှီး။

ချာန်, *v. t.* to leave over ; (Bur.) ချန်ထားသည်။

ချီ, *v. i.* to tremble, to shake, ချီတ်။ ချီတတ်။ (Bur.) ထူပ်
သည်။ ထုန်ထုပ်သည်။

ချူ, *v. t.*, to write, ချူထပ်။ (Bur.) ရေးသည်။

ချူ, *v. t.* to whet, to sharpen ; (Bur.) သွေးသည်။

ချူ, *n.* a bamboo for poling a boat ; (Bur.) ထိုးငါး။

ချူလေ, *v. i.* to stagger like a drunken man ; (Bur.) က
တိမ်းကပါးသွားသည်။

- ချေတ်, *n.* a horse, a pony; (Bur.) မြင်း။
 ချေင့်ဥာဝ်, *n.* a zebra; (Bur.) မြင်းကျား။
 ချေင့်ဇွေဝ်, *n.* a mare; (Bur.) မြင်းမ။
 ချောတ်, *v. i.* to whistle; (Bur.) လေချွန်သည်။
 ချောံချး, *n.* fine bits of coal that remain after a fire, cinders, ချောင်ချး။ (Bur.) ပြာမဖြစ်သေးသောမီးသွေးနွဲ့။
 ချေဲ, *n.* grass, weeds; (Bur.) မြက်။
 ချီတ်, *v. i.* to die; (Bur.) သေသည်။
 ချီတ်ပျီတ်, *adv.* definitely, accurately; (Bur.) သေချာစွာ။
 ချီန်, *v. t.* to knead with the hands; (Bur.) နယ်သည်။
 ချီန်ခန့်, *n.* an instant, a moment; (Bur.) ခဏချင်းတွင်။
 ချီဝ်, *v. i.* to be rotten as cloth; (Bur.) ယိသည်။
 ချီဆီတာ, *v. t.* to push along; (Bur.) တွန်းထိုးသည်။
 ချီဆီထဝ်, *v. t.* to obstruct (an aperture or hole, by thrusting in something;) (Bur.) ဆို့သည်။
 ချ်, *v. t.* to curse, ချ်လက်။ (Bur.) ကျိန်ဆဲသည်။
 ချ်, *v. t.* to solder; (Bur.) ဂဟေနှင့်ဆော်သည်။
 ချိုင်, *a.* lame, ဖိုင်ချိုင်။ ဖိုင်မချိုင်။ (Bur.) ခြေမစွမ်းသော။
 ချး, *n.* charcoal; (Bur.) မီးသွေး။
 ချးထွံ, *n.* mineral coal, anthracite; (Bur.) ကျောက်မီးသွေး။
 ခြာဇိုင်ခဉ်, *n.* the mark of a cross, or any mark resembling a fowl's foot, ခြာဇိုင်စာဝ်။ (Bur.) ကြက်ခြေ။
 ခြာထဝ်, *v. t.* to separate; (Bur.) ခွဲထားသည်။ ခွဲခွါသည်။
 ခြံ, *n.* a temporary fence; (Bur.) မြီ။
 ခြို, *n.* a thicket; (Bur.) မြို။
 ခြေတ်, *n.* a jingle, a small round bell; (Bur.) ချူ။
 ခြး, *v. t.* to scratch as a fowl; (Bur.) ယက်သည်။
 မြိုင်, *n.* an enclosure; (Bur.) ထောင်အိမ်။ မြီ။
 ခုန်ထဝ်, *v. t.* to leave vacant; (Bur.) ချန်၍ထားသည်။

ခွအိ, *v. i.* to be curled, bent up, as boards with heat ;
(Bur.) ကေခွၢ်နေသည်။

ခွေဝ်ဂုန့်, *v.* to return a favor, ခွေဝ်ရေဝ်ဂုန့်။ (Bur.) ကျေးဇူး
ပြန်ဆပ်သည်။ ကျေးဇူးပြန်ပြုသည်။

ခွေဝ်ရေဝ်, *v. t.* to repay ; (Bur.) ပြန်ပေးသည်။

ခွေဝ်သဂ်, *v.* to reply to, to answer ; (Bur.) ဖြေသည်။

ခွါင်, *n.* a pond, lake ; (Bur.) ရေအိုင်။

ခွက်, *n.* a cup ; (Bur.) ခွက်။

ခွက်, *n.* a flat wooden dish, platter, tray, trencher ;
(Bur.) ဗျပ်။

ခွက်, *pron.* ခဝက်။ *v. t.* to lift with the hands and carry
between two ; (Bur.) နှစ်ယောက်ကြားဆွဲသွားသည်။

ဝ

ဝကန့်, *v. t.* to charge, to instruct ; *n.* instruction, a
message ; (Bur.) မှာသည်။ မှာစာ။

ဝကု, *n.* a kind, a race, species ; (Bur.) အမျိုး။

ဝကေဝံ, *n.* a company, congregation, ဝကေဝံ။ (Bur.) အ
ရအပေါင်း။

ဝကေဝံသင်, *n.* a church, ဝကေဝံသင်။ (Bur.) အသင်း
ထော်။

ဝကး, *v. i.* to burst with a loud sound ; (Bur.) ပေါက်ကွဲ
သည်။

ဝကိုင်, *n.* a cover or lid ; (Bur.) အဖုံး။

ဝကိုင်, *n.* a chief ; (Bur.) အကြီးအကဲ။ အအုပ်အချုပ်။

ဝင်, *n.* an ape ; (Bur.) ချောက်ငြို။

ဝဝန့်, *v. i.* to be disproportionately small ; (Bur.) သေး
သည်။

ဝဝေင်အာ, *v. i.* to go from place to place ; (Bur.) ဖွည့်
လည်သွားသည်။

ဝဝက်, *n.* the gecko ; (Bur.) အိမ်ချောင်။

ဝစတ်, *n.* a squirt, syringe, pump, any instrument which throws water with force; (Bur.) ဖြတ်။

ဝစဲ, *v. t.* to break off, to separate; (Bur.) ဖဲ့သည်။ ခွဲသည်။

ဝချက်, *n.* any sharp thing sticking up or out; (Bur.) ခြောင့်။

ဝချန်, *n.* a staff such as old men use; (Bur.) တောင်ဝေး။

ဝစေပ်, *n.* the roselle plant; (Bur.) ချဉ်ပေါင်။

ဝစေံ, *n.* a bird, ဝစေမ်။ (Bur.) ဌက်။

ဝစေံကလောင်, *n.* a screech-owl; (Bur.) ဌက်ဆိုး။

ဝစေံကွောက်, *n.* a tailor-bird; (Bur.) နှံပြည်ချက်။

ဝစေံခမာတ်ထပ်, *n.* a hoopoe; (Bur.) တောင်ဘီးစူးဌက်။

ဝစေံခရိုင်, *n.* an edolius; (Bur.) ဌက်တော်။

ဝစေံဝံက်ဂါ, *n.* the kingfisher; (Bur.) ပိန်ညင်း။

ဝစေံခွန်မိတ်, *n.* an oriole, the mango-bird; (Bur.) ဌက်ဝါ။

ဝစေံထေပ်တောက်, *n.* a plover; (Bur.) တိတ်ထူး။

ဝစေံထေပ်တောက်ကလံ, *n.* the spur winged plover; (Bur.) ဌက်တထိုင်း။

ဝစေံထုတ်, *n.* a quail; (Bur.) ငုံး။

ဝစေံဒုတ်ချ, *n.* the large horned owl; (Bur.) တီးထုတ်။

ဝစေံခံင်ဒါင်, *n.* a swallow; (Bur.) ဗျံ့လွှား။

ဝစေံပူ, *n.* the dove; (Bur.) မြိုးဌက်။

ဝစေံပံက်, *n.* a heron; (Bur.) ဥချိုင်း။

ဝစေံပံက်ကိုပ်, *n.* the brown paddy bird; (Bur.) ချိုင်းအောက်။

ဝစေံဖရို, *n.* the large wild pigeon; (Bur.) ငှက်

ဝစေံဖါစေါင်, *n.* the green pigeon; (Bur.) မြိုးပိင်း။

ဝစေံမာသွီ, *n.* a sparrow; (Bur.) စာဌက်။

ဝစေံသတ်ဖြဲ, *n.* a weaver-bird; (Bur.) စာပေါင်းသောင်း။

ဝစေံဟပြုအိ, *n.* the green bee-eater; (Bur.) ဂုဏ်းထိုး။

ဝစေံဟင်ကျိုင်း, *n.* an eagle; (Bur.) ဝံထိုဌက်။

ဂဗေမီ, *n.* a snipe ; (Bur.) ခေဋ်း။

ဂဗေမိက်ဆု, *n.* a woodpecker ; (Bur.) သစ်တောက်။

ဂဗေအပြိုက်, *n.* a wag-tail ; (Bur.) သပိတ်လွယ်။

ဂဗေအဗွက်, *n.* a night-jar ; (Bur.) မြေဝပ်။

ဂဗေအုတ်, *n.* an ostrich ; (Bur.) ဌက်ကုလားအုတ်။

ဂဗေငါ, *n.* the scales of a fish, ဂဗေငါက။ (Bur.) ငါးကြေး။

ဂဗိုင်, *v. i.* to stoop down ; (Bur.) ငုံ့သည်။ ကုန်းသည်။

ဂဗိုတ်, *v. t.* to kill, ဂဗိုတ်ထောင်။ (Bur.) သတ်သည်။ သတ်
ဖြတ်သည်။ ညှစ်သတ်သည်။

ဂဗိုတ်, *n.* a violent death ; (Bur.) အသေသတ်ခြင်း။

ဂဗို, *n.* a stick, used in transplanting the paddy plant ;
(Bur.) ကောက်ပျက်တံ။

ဂဗ်, *v. i.* to sit, ဂဗ်။ (Bur.) ထိုင်သည်။

ဂဗ်ထဝါ, *v. i.* to sit cross-legged, as do Burmans, Peguans
and other Asiatics ; (Bur.) တင်ပျဉ်ခွေထိုင်သည်။

ဂဗ်, *v. t.* to mince, chop ; (Bur.) စည်းသည်။

ဂဗိုက်, *v. t.* to jerk ; (Bur.) ထုပ်သည်။

ဂဗိုတ်, *v. t.* to wipe ; (Bur.) သုတ်သည်။

ဂဗိုဝင်, *v.* to set gamecocks to fighting ; (Bur.) ကြက်
တိုက်သည်။

ဂဗိုက်, *v. i.* to nod ; (Bur.) ခေါင်းညှိတ်သည်။

ဂဗိုက်ကွပ်, *v. t.* to bow ; (Bur.) ဦးညှိတ်သည်။

ဂဗိုကေတ်, *v. t.* to take to one's self, to be arrayed with ;
(Bur.) ဆင်ရင်သည်။

ဂဗိုဝါ, *v. t.* to adorn with ornaments ; (Bur.) ဝတ်ဆင်
သည်။

ဂဗိုသီ, *n.* the lunar month nearly corresponding to
August ; (Bur.) ဝါခေါင်ထ။

ဂဗောင်ကန်, *n.* the throat ; (Bur.) ထည်ခြောင်း။

ဂဗောင်မတ်, *n.* the eye-ball ; (Bur.) မျက်လုံး။

- ဝရောင်ထောင့်, *v. t.* to close up, as in shutting an umbrella;
 ဝရောင်ထောင့်။ (Bur.) ရှပ်သည်။
 ဝရောင်အာ, *v. i.* to close up, as an umbrella; (Bur.)
 ထီးခရိုင်ရှပ်အာသကဲ့သို့ပိတ်သွားသည်။
 ဝရိုင်, *v. t.* to filter, to strain; (Bur.) စုပ်သည်။
 ဝတ, *prep.* before in point of time or place; as ဝတအိ
before the house;—*a.* next; as သွပ်ဝတ *next year*;
 ဝတဝတ *next month*, တဝဝတ *the future state*;
 —*adv.* in future; as မကော်ပ်ဝတဝံ့အိုတ်ရောင် *in*
future they shall call; (Bur.) ခြေ။
 ဝတက်စေင့်, *v. i.* to tumble; (Bur.) ငြိမ်းထိုးကျသည်။
 ဝတပ်, *v. t.* to straighten; (Bur.) ဖြောင့်စေသည်။
 ဝတပ်ဝတပ်, *v. t.* to make straight and level; (Bur.) ဖြောင့်
 မတ်စေသည်။
 ဝတင်, *n.* a debt; (Bur.) ကြေး။ မြီ။
 ဝတပ်, *v. i.* to float; (Bur.) ပေါ်လာနေသည်။
 ဝတာ, *n.* the under part of a thing; (Bur.) အောက်ပိုင်း။
 ဝတာပိုင်, *n.* the sole of the foot; (Bur.) ခြေဖဝါး။
 ဝတာတဲ, *n.* the palm of the hand; (Bur.) လက်ဖဝါး။
 ဝတာပ်, *v. i.* to be in season, to reach; (Bur.) မှီသည်။
 အချိန်တွင်ရောက်သည်။
 ဝတိ, *n.* a promise; (Bur.) ဝတိ။
 ဝတု, *n.* the moon, a month; (Bur.) ထ။
 ဝတုစွက်, *n.* the waning of the moon; (Bur.) လပြည့်
 ကျော်။
 ဝတုပင်, *n.* the full moon; (Bur.) လပြည့်။
 ဝတုမက်, *n.* a waxing of the moon; (Bur.) လဆန်း။
 ဝတုအိုတ်, *n.* the day on which the moon entirely dis-
 appears; (Bur.) လကွယ်။

ဂတုဇာန်ဝါရီ, (Eng.), *n.* January, nearly corresponding to the lunar month ဂုဟ် (Bur.) ပြာသိုလ။

ဂတုဖေဖွါအါရီ, (Eng.), *n.* February, nearly corresponding to the lunar month မာ် (Bur.) တပို့တွဲလ။

ဂတုမာတ်, (Eng.), *n.* March, nearly corresponding to the lunar month ဖပ်ဂိုရ်နီ (Bur.) တပေါင်းလ။

ဂတုအာပြီ, (Eng.), *n.* April, nearly corresponding to the lunar month စဲ (Bur.) တံကူးလ။

ဂတုမေ, (Eng.), *n.* May, nearly corresponding to the lunar month ပသ် (Bur.) ကဆုန်လ။

ဂတုဇောန်, (Eng.), *n.* June, nearly corresponding to the lunar month ဇေတ် (Bur.) နယုန်လ။

ဂတုဇူလဲ, (Eng.), *n.* July, nearly corresponding to the lunar month ခရိန် (Bur.) ဝါဆိုလ။

ဂတုအဝ်ဂုတ်, (Eng.), *n.* August, nearly corresponding to the lunar month ဂဗွဲသီ (Bur.) ဝါခေါင်လ။

ဂတုသေပ်တေင်ဇဲ, (Eng.), *n.* September, nearly corresponding to the lunar month ဘတ် (Bur.) တော်သလင်းလ။

ဂတုအံက်တောင်ဇဲ, (Eng.), *n.* October, nearly corresponding to the lunar month ဝဟ် (Bur.) သိတင်းကျွတ်လ။

ဂတုနောင်ဝေင်ဇဲ, (Eng.), *n.* November, nearly corresponding to the lunar month ဂထိန် (Bur.) တန်ဆောင်မုန်းလ။

ဂတုဍုဆ်ဝေင်ဇဲ, (Eng.) *n.* December, nearly corresponding to the lunar month မြက်တ္တိုင် (Bur.) မရေတ္တသို (Bur.) နတ်တော်လ။

ဂတု, *v. i.* to fall; (Bur.) ကျသဉ်။

ဂတံစေငို, *v. i.* to fall down; (Bur.) အောက်သို့ကျသည်။

ဂတေဝ်, *v. i.* to cry aloud; (Bur.) အော်ဟစ်သည်။

ဂတေငို, *numeral affix*, applied to flat things; (Bur.)
အပြား။

ဂတေဝဲ *n.* a newly formed fruit; (Bur.) အကင်း။ သီးဝ။

ဂတေး, *v. t.* to turn back, turn over; (Bur.) ထွန်သည်။

ဂတေး, *v. i.* to turn around or over; to turn aside; (Bur.)
ထွည့်သည်။

ဂတိပ်မေတ်, *n.* the eyelid; (Bur.) မျက်ခွံ။ မျက်ဖွာ။

ဂထိန်, *n.* the lunar month nearly corresponding to
November; (Bur.) တန်ဆောင်မုန်းလ။

ဂဒင်ပြီ, *n.* an assistant; (Bur.) လက်ထောက်။

ဂနု, *v. t.* to pound by a hammer or hand; (Bur.)
ထုသည်။

ဂနုင်, *n.* a point of land, a cape, or promontory; (Bur.)
အငူ။

ဂဒေငို, *v. i.* to be acquainted with, ဂဒေငိုလသည်။ (Bur.)
ကျွမ်းဝင်သည်။

ဂဒေငို, *a.* tame; (Bur.) ယည်ကျေးသော။

ဂခံင်, *n.* a shield; (Bur.) ခိုင်း။ ဣား။

ဂခံ, *n.* a chamber, ဂဒင်။ ခဒင်။ (Bur.) အခန်း။

ဂခံဟင်ခွင်, *n.* a bathing room; (Bur.) ဂေချိုးခန်း။

ဂခိုပ်ငြောင်, *v. t.* to cover up, ဂခိုပ်ထင်။ (Bur.) ဖုံးအုပ်သည်။

ဂခိုပ်ထင်, *v. t.* to conceal; (Bur.) ဖုံးထားသည်။ ထိန်ငှက်
သည်။

ဂန္ဓ, (Pali), *n.* the body; (Bur.) ခန္ဓာ။

ဂနိမိုက်, *n.* brimstone; (Bur.) ကန့်။

ဂနက်, *n.* a ridge, ခလံက်ဂနက် uneven land; (Bur.) ချိုင့်
မညီမညာသောကုန်းတန်း။

- ဝတ်, *v. t.* to bind, tie together ; (Bur.) ဝည်းသည်။
 ဝနံ, *n.* a digit, a numeral, a figure, ဝုန် (Bur.) ဝဏန်း။
 ဝနပ်ဇိုင်း, *n.* a shoe, sandal ; (Bur.) ခြေနင်း။ ဘိနပ်။
 ဝနီလပ်, *v. t.* to take hold of, ရပ်သပ် (Bur.) ဆုပ်ထားသည်။ ကိုင်ထားသည်။
 ဝန္တက, *n.* a stranger, a pilgrim ; (Bur.) ဧည့်သည်အာဂန္တု။
 ဝနီ, *n.* the *queen lagerstræmia* ; (Bur.) ဖျင်းမ။
 ဝနောင်, *n.* the inga tree ; (Bur.) တညင်း။
 ဝနောဆီ, *n.* the entada bean ; (Bur.) ခန့်ညင်း။
 ဝနောဆီကျပ်, *n.* a queen, တလတိဇြီ (Bur.) မိဖုရား။
 ဝနောဆီကျပ်, *n.* a princess ; (Bur.) မင်းသမီး။
 ဝနောဆီကွံင်, *n.* the knee-pan ; (Bur.) ခန့်ညင်း။
 ဝနောင်, *n.* a ladder formed of a single bamboo ; (Bur.)
 မောင်းတက်။
 ဝနောင်, *n.* a desire ; (Bur.) အလိုရှိခြင်း။ ဆန္ဒ။
 ဝနး, *n.* a fence ; (Bur.) ခြံ။
 ဝပ်, *a.* sufficient ; (Bur.) လောက်သော။ လုံလောက်သော။
 ဝပ်ဂေါင်, *a.* proper, fit ; *v. i.* to be proper, fit ; (Bur.)
 တော်သင့်သော။ တော်သင့်သည်။
 ဝပ်လံ, *n.* a long time, ဝပ်လဆီ။ ဝပ်မလံ။ (Bur.) ကြာခြင်း။
 ဝပ်ဝံအာ, *v. i.* to go around ; (Bur.) ဟည့်၍သွားသည်။
 ဝပ်ဝါ, *n.* a bird's nest ; (Bur.) အသိုက်။
 ဝပ်ဝပ်, *n.* lime, ခပ်ဝပ် (Bur.) ထုံး။
 ဝပ်ခိုင်, *n.* a hill or mountain, of which the ascent is gradual ; (Bur.) အဆင်းအတက်လွယ်သောတောင်။
 ဝပ်ဝတ်, *n.* a deed, anything done ; (Bur.) အမှု။ အပြုအမူ။
 ဝပ်ဝတ်လောနီ, *n.* a law-suit ; (Bur.) တရားမှု။ တရားတွေ့မှု။
 ဝပ်ဝတ်, *v. t.* to throw ; (Bur.) ပြစ်သည်။
 ဝပ်ဝတ်, *n.* a stone's throw ; (Bur.) ခဲတပြစ်။

ဂဗိတ်ကျာ, *n.* a tornado, ကျာဂဗိတ် (Bur.) ပြင်းထန်စွာသော
 ချမ်းသက်မုန်တိုင်း။

ဂဗိတ်ပတိုန်, *v. t.* to throw up, toss; (Bur.) မြှောက်သည်။

ဂဗိန်ဂညောန်, *v. t.* to make firm; (Bur.) ခိုင်ခံ့စေသည်။

ဂဗး, *v. t.* to strike with the palm of the hand; (Bur.)
 ရိုက်ပုတ်သည်။ ပါးပုတ်သည်။

ဂမာမိင်, *n.* an elephant keeper, a mahout, ပွင်မိင် (Bur.)
 ဆင်ထိန်း။

ဂမ, *v. t.* to suckle; (Bur.) နို့တိုက်သည်။

ဂမ္ဘိတ်, *n.* a violent death; (Bur.) အသေသတ်ခြင်း။

ဂမ္ဘင်, *a.* bitter; *v. i.* to be bitter; (Bur.) ခါးသော။
 ခါးသည်။

ဂမ္ဘ, *a.* hot, ၾဋ် *v. i.* to be hot; (Bur.) ပူသော။ ပူသည်။

ဂမိတ်, *n.* a mosquito, ဒမိတ် (Bur.) ခြင်။

ဂမီ, *n.* the lid of a pot; (Bur.) စလောင်း။

ဂမီဂမာနာင်, *n.* soot; (Bur.) ကြိတ်ခိုး။

ဂမုက်, *v. t.* to pound, as with a pestle; (Bur.) ထောင်း
 သည်။

ဂမုင်ဂလောင်, *n.* the human fetus; (Bur.) ကိုယ်ဝန်။

ဂမုင်, *n.* a bamboo texture set up in a rivulet to inter-
 cept fish; (Bur.) ယင်း။

ဂမ္ဘာတ်, *a.* sweet, (found in books), ထမ္ဘာတ်။ *v. i.* to be
 sweet; (Bur.) ချိုသော။ ချိုသည်။

ဂမ္ဘီ, *a.* poisonous, venomous; (Bur.) အဆိပ်ရှိသော။

ဂမ္ဘိုင်, *a.* living; *v. i.* to be living, ဂျိုင် (Bur.) အသက်
 ရှင်သော။ အသက်ရှင်သည်။

ဂမြ, *n.* sediment; ဂမြ (Bur.) အနပ်။ အနည်း။ အဖတ်။

ဂမြိုင်, *n.* a confused noise of a multitude of people;
 (Bur.) ဗရုန်းဗရင်းအသံ။

ဂမ္ဘိုင်, *a. many*; as မိဂ္ဂဂမ္ဘိုင် *men in general, the many*;
v. i. to be many; (Bur.) များစွာသော။ များသည်။

ဂမ္ဘီ, *n. a Buddhist priest*; (Bur.) ပညွှင်း။

ဂယိ, *v. t. to anoint*; (Bur.) ဆီလိမ်းသည်။

ဂယး, *n. the morning*, နံဂယး။ (Bur.) နံနက်။

ဂယိုင်, *n. a husband or wife, a consort*, သမ္ဘာ။ (Bur.)
 ခင်ပွန်း။

ဂယိုင်လမျို, *v. i. to live*, ဂျိုင်လမျို။ *n. life*; (Bur.) အသက်
 ငွေ့သည်။

ဂရင်စ, *v. t. to beg*, အာတ်စ။ (Bur.) တောင်းစားသည်။

ဂရင်စာင်, *n. a cock's spur*; (Bur.) ကြက်တက်။ အတက်။

ဂရင်တိုန်, *v. i. to tremble, to quake, to shake*; (Bur.)
 တုန်ယှုပ်သည်။

ဂရင်, *n. a frame for creepers*; (Bur.) နွယ်ပင်တက်ဖို့စင်။

ဂရိပ်အရေပ်, *n. a hint*; (Bur.) စကားရိပ်။

ဂရင်, *n. a vessel of any kind, with a perforated bottom,*
used in baking by steam; (Bur.) ပေါင်းချောင်။

ဂရေတ်, *n. a pump*; (Bur.) ဗိုဝိုင်း။

ဂရေပ်, *n. a cover*; (Bur.) အဖုံး။

ဂရိုက်, *v. t. to shake*; (Bur.) ယှုပ်သည်။

ဂရိပ်ပဝေင်, *v. i. to play, to sport*; (Bur.) ကစားသည်။

ဂရိုင့်, *v. i. to gleet*; (Bur.) ယိသည်။

ဂရိုတ်, *v. t. to push, to shove*, ဂရိုင့်တာ; (Bur.) တွန်း
 သည်။

ဂရိုတ်, *v. i. to fall down into pieces*; (Bur.) ပြိုသည်။

ဂရိုခ်ဂတေပ်, *v. i. to mourn*; (Bur.) ညည်းတွားမြည်တမ်း
 သည်။

ဂလန်, *n. a turn*, အလန်။ (Bur.) အထွဋ်။

ဂလာ, *n. a native of any country west of Burma*;
 (Bur.) ကုလား။

- ဝလာဝဇံ, *n.* a chair, ဝလာဝဇံ။ (Bur.) ကုလားထိုင်။
- ဝလာနီ, *n.* a word, အရေဝ်။ (Bur.) စကား။
- ဝလာနီဝကနီ, *n.* a word, အရေဝ်။ (Bur.) မှာစကား။
- ဝလုံ, *n.* the *thalia cannaefornis*; (Bur.) သင်။
- ဝလေင်, *n.* a stick upon which burdens are borne across the shoulder, a porter's yoke; (Bur.) ထမ်းပိုး။
- ဝလေင်, *v. t.* to strike backwards, as with the elbow; (Bur.) ဆောင်းသည်။
- ဝလေံ, *v. t.* to shorten; to lend, ဝလေံ။ (Bur.) တိုစေသည်။ ချေးငြိုးသည်။
- ဝလောင်, *n.* a forked pole; (Bur.) တံချူ။
- ဝလိက်တ္တိုင်, *v. i.* to rise, or spring up quickly; (Bur.) အလျင်အမြန်ထသည်။
- ဝလိုင်, *a.* much; thus, ဝလိုင်၌ *so much*; ဝလိုင်လို့ *how much*? (Bur.) ဤမျှ မည်မျှ။
- ဝလို့, *n.* the monitor, (Bur.) ဖွတ်မိကျောင်း။
- ဝလို့ဇာတ်, *n.* one kind of varan; (Bur.) ဖွတ်တမျိုး။
- ဝလို့, *v. i.* to be wild, uncivilized, uncultivated; (Bur.) ရိုင်းသည်။
- ဝလို့ခလံင်, *v. i.* same, (most common.)
- ဝလို့ဆီ, *v. i.* to stammer, to stutter; (Bur.) စကားထပ်သည်။
- ဝဝ, *n.* shame; (Bur.) အရှက်။ ရှက်ခြင်း။
- ဝဝင်, *v. i.* to be blown away; (Bur.) လွင့်သည်။
- ဝဝမ်, *n.* the womb, ဝံဝင်။ ဝှပ်ဝင်မ်။ (Bur.) သားအိမ်။
- ဝဝင်, *v. t.* to sling; (Bur.) ထွဲသည်။
- ဝဝီ, *n.* a bundle, ဝီ။ (Bur.) အထုပ်။
- ဝဝဲ, *v. t.* to swing; (Bur.) ထွဲသည်။
- ဝဝေင်, *v. t.* to blow away; (Bur.) လွင့်သည်။
- ဝဝိုက်, *v. t.* to wag; (Bur.) နှံ့သည်။ ခါသည်။

- ဂယောင်, *v. i.* to be sloping ; (Bur.) ယောင်နေသည်။
 ဂဟ်, *pro. a.* that, *ဂ်*, as မိုင့်ဂ် *that man* ; (Bur.) ထို။
 ဂ်လေ, *conj.* also ; (Bur.) လည်း။
 ဂ်လေကို, *conj.* also ; (Bur.) ၎င်း။ ထိုနည်းတူ။
 ဂဟီ, *v. t.* to threaten, ဝရဂဟီ။ (Bur.) ခြိမ်းသည်။ ခြိမ်း
 ခြောက်သည်။
 ဂဟောင်, *v. i.* to go from place to place, လန်ဂရောင်။ (Bur.)
 တရပ်မှတရပ်သို့လှည့်လည်သွားသည်။
 ဂစင်, *v. t.* to lift up ; (Bur.) ချိသည်။ ပင့်သည်။
 ဂစိင်ဂစဲ, *v. t.* to break off, as bread is broken ; (Bur.)
 ဖဲ့သည်။
 ဂအင်္ဂ, *n.* a daughter-in-law ; (Bur.) ခြွေးမ။
 ဂအာင်, *n.* land pertaining to a town or city ; (Bur.)
 မြေကွက်။ အိမ်ရာ။
 ဂအာင်သွီ, *n.* a house-lot ; (Bur.) အိမ်ရာ။
 ဂအုံ, *v. t.* to heap, pile, ဂအုင်။ (Bur.) ဖုံးသည်။
 ဂအဲ, *n.* medicine, tobacco ; (Bur.) ဆေး။
 ဂအဲခိုက်, *n.* medicinal powder ; (Bur.) ဆေးမှုန့်။
 ဂအဲဂပိတ်ဇွင့်, *n.* quinine ; (Bur.) အဖျားဖြတ်ဆေး။
 ဂအဲဗရုန်, *n.* worm medicine ; (Bur.) သံချဆေး။
 ဂအဲမ, *n.* a pill ; (Bur.) ဆေးလုံး။
 ဂအဲဂိုတ်, *n.* chloroform ; (Bur.) မေ့ဆေး။
 ဂအဲသေဏာတ်, *n.* gun-powder ; (Bur.) ယင်း။
 ဂအဲခိုက်, *n.* salts ; (Bur.) ဆားဆေး။
 ဂအေင်, *v. i.* to hem ; (Bur.) ခြောင်သံပြုသည်။
 ဂါ, *n.* a clog put upon the neck of criminals ; (Bur.)
 ထိတ်လုံး။
 ဂါယာ, (Pali), *n.* a stanza of Pali verse consisting of
 four lines, each containing eight syllables ; (Bur.)
 ဂါယာ။

ဂါန်, *n.* (Eng.), a guard-house ; (Bur.) ဂါတ်ထံ။
 ဂါပ်ဆု, *n.* the fork of a tree ; (Bur.) သပ်ခွ။
 ဂါ, *v. i.* to step, ဂါပ်။ (Bur.) ထမ်းသည်။
 ဂါတွပ်, *v. i.* to walk, ဂါတွက်။ (Bur.) ရှောက်သည်။
 ဂါသရင်, *v. t.* to step over ; (Bur.) ကျော်သွားသည်။
 ဂိ, *v. i.* to ache, to be in pain ; (Bur.) ကိုက်သည်။ နာ
 သည်။

ဂိဇကုတ်, *n.* Gijakût, the name of a rock or crag, which
 is said to have furnished shelter to the blind
 parents of Gotama, when being an Embryo Buddha
 he was a vulture.

ဂုက်, *n.* a prison, jail, ထိပ်။ (Bur.) ထောင်။

ဂုန်, *n.* grace, favor, kindness, profit, ဂုန်ဖို။ (Bur.) ကျေး
 ဇူး။

ဂုန်စရဲ, *n.* honor, glory ; (Bur.) ဂုဏ်အသရေ။ ဆုန်း။

ဂုံ, *v. t.* to winnow, ဂုံကြော့။ ဂုံသွ။ (Bur.) ပြာသည်။

ဂုင်, *v. i.* to swell ; (Bur.) ရောင်သည်။ ဖောင်းသည်။

ဂု, *n.* a garden ; (Bur.) ဥယျာဉ်။

ဂု, *v. i.* to rain, ဖြိုဂု။ (Bur.) ရွာသည်။

ဂေင်လန်, *v. i.* to move about, as in a place to which
 one is accustomed ; (Bur.) ထည့်ပတ်၍သွားသည်။

ဂေတ်, *v. i.* to turn around ; (Bur.) ထည့်သည်။ လည်သည်။

ဂေတ်ဂရေင်, *v. i.* to go around from place to place ;
 (Bur.) ထည့်လည်သွားသည်။

ဂေါက်ခွဲ, *n.* a pot-kiln ; (Bur.) အိုးဖို။

ဂေါက်ဂပိုင်, *n.* a lime-kiln ; (Bur.) ထုံးဖို။

ဂေါက်ခိုတ်, *n.* a brick-kiln ; (Bur.) အုတ်ဖို။

ဂေါတမ, *n.* the fourth Buddha of the present cycle ;
 (Bur.) ရှင်ဂေါတမ။

ဂေါင်, *a.* handsome, beautiful, ဂေါင်ဆဲ။ *v. i.* to be handsome; (Bur.) ထွပသော။ ထွပသည်။

ဂံက်, *v. i.* to shiver; as ဂံက်ဖြဲ *to shiver in the rain*; (Bur.) ချင်း၍တုန်သည်။

ဂံက်ဂါ, *n.* a king-fisher; (Bur.) ပိန်ညှင်း။

ဂံင်, *a.* bold, daring, venturesome, ဂံင်ကြဲ။ also *v. i.* to be bold, to make bold; (Bur.) ရဲရင့်သော။ ရဲရင့်သည်။

ဂဲး *v. i.* to speak, to say, သွး။ ဟို။ (Bur.) ဆိုသည်။ ပြောဆိုသည်။

ဂိုင်ကေတ်, *v. t.* to take; (Bur.) ဆင်းယူသည်။

ဂိုင်စ, *v. t.* to take to eat, to receive; (Bur.) ယူ၍စားသည်။

ဂိုင်တာ, *v. t.* to take away; (Bur.) ချီယူသွားသည်။

ဂိုင်တိုက်, *v.* to row a boat; (Bur.) ထက်ခတ်သည်။

ဂိုင်ဖျ, *v. t.* to bring; (Bur.) ချီပြန်သည်။

ဂိုင်ထပ်, *v. t.* to take possession of; (Bur.) ဆင်းထားသည်။

ဂိုတ်, *v. t.* to put forth effort; (Bur.) အားထုတ်သည်။

ဂိုန်, *n.* a collection, assemblage, sect; (Bur.) အရအရုံး။ ဂိုဏ်း။

ဂိုပ်, *v. t.* to cover; (Bur.) ဖုံးအုပ်သည်။

ဂို, *n.* a fire balloon; (Bur.) မီးပုံးပျံ။

ဂို, *a.* warm; (Bur.) နွေးသော။

ဂို, *v. i.* to be happy, ဂိုက်။ (Bur.) ပျော်စရာကောင်းသည်။

ဂိုဂို, *adv.* rather; (Bur.) ခပ်။

ဂိုဝ်, *v. i.* to shine, to glow like coals of fire; (Bur.) ထောက်သည်။

ဂိုဝ်လဟိုဝ်, *v. i.* to glitter, to glisten, ဂိုဝ်ဟို။ (Bur.) အရောင်လျှပ်သည်။

ဂိုဝ်သလံင်, *v. i.* to blaze up; (Bur.) တောက်တက်သည်။

ရိင့်, *v. t.* to regret the loss of a thing; (Bur.) နှစ်ခြေ
သည်။

ရိင့်, *n.* an arched place for images, open on one side, a
niche, a grotto; (Bur.) ဝတ်ကျောင်း။

ဝူကျပ်, *n.* a queen; (Bur.) မိဖုရား။

ဝူက်, *v. i.* to sink deep in the mire, ဒနက်။ (Bur.) ကွဲ
သည်။

ဝူနီ, *n.* a numeral, a figure, ဝနနီ။ (Bur.) ဝဏန်း။

ဝူဝ်, *v. t.* to regard, to desire; (Bur.) အထိုရှိသည်။ လိုချင်
သည်။

ဝူဝ, *n.* a shell, as of a cocoanut; (Bur.) အခွံ။

ဝူကွဲပြ, *n.* the skull; ဝူကွဲပြ။ (Bur.) ဥက္ခောင်းခွံ။

ဝူင်, *v. i.* to be loose, not tight; (Bur.) ချောင်ဆည်။

ဝူ, *n.* a rat or mouse, ဝူ။ (Bur.) ကြွက်။

ဝူယျန်, *n.* a shrew mouse, ကိုယျန်။ (Bur.) ကြွက်ရစ်။

ဝူင်, *n.* the small of the back, the loins, the waist;
(Bur.) ခါး။

ဝူင်ဟတ်, *n.* the crank of a spinning-wheel; (Bur.) ထက်
တွည့်။

ဝူနီ, *n.* a native woman's petticoat; (Bur.) ထမိန်။

ဝူ, *n.* a pillow; (Bur.) ခေါင်းအုံ။

ဝူဝထဲ, *n.* a cushion; (Bur.) မြိအုံ။

ဝူင်, *n.* the inga tree; (Bur.) တညင်း။

ဝူင်, *n.* a tusk, an eye-tooth; (Bur.) အစွယ်။

ဝူ, *n.* the comb of a fowl; (Bur.) အမောက်။

ဝူဝက်, *n.* a stick to stir rice with; (Bur.) ယောက်မ။

ဝူဝင်, *n.* a ladder made of a single bamboo; (Bur.)
မောင်းတက်။

ဝူ, *n.* the abdomen; (Bur.) ဝမ်း။

ဝူကိတ်, *n.* the dysentery; (Bur.) ဝမ်းကိုက်နာ။

ငှမိန်, *a. costive*; (Bur.) ဝမ်းချုပ်သော။

ငှလို, *n. diarrhea*; (Bur.) ဝမ်းကျနာ။

ဂျီ, *n. poison, venom*; (Bur.) အဆိပ်။

ချင်, (Bengali,) *n. wheat*; (Bur.) ချုံစပါး။

ကျင်, *a. living*; *v. i. to be living*; (Bur.) အသက်ရှင်သော။
အသက်ရှင်သည်။

ကျင်တိုန်, *v. i. to rise to life*; (Bur.) အသက်ရှင်သည်။

ကျင်လမျို, *v. i. to live, ဂယိုင်လမျို။ n. life*; (Bur.) အသက်
ရှင်သည်။

ပြက်, *a. narrow, generally combined with, ကုန်*; *v. i. to be narrow*; (Bur.) ကျည်းသော။ ကျည်းသည်။

ပြင်, *n. the horn of an animal*; (Bur.) ဦးမြို။

ပြင်, *v. t. to understand, to comprehend, ပြင်တိ။ (Bur.)*
ဆီမြင်သည်။

ပြင်ရန်, *v. i. to be grateful*; (Bur.) ကျေးဇူးကိုဆီတတ်သည်။

ပြင်မိင်, *n. the tusk of an elephant*; (Bur.) ဆင်စွယ်။

ပြင်ထွံ, *n. an anchor, ပြင်ထွန်။ (Bur.)* ကျောက်ဆူး။

ပြင်အောက်, *n. the Indian trumpet-flower*; (Bur.) ကြောင်
လျှာ။

ပြာတ်, *v. t. to sow as seed*; *to cast*; as ပြာတ်ဖိုက် *to cast a fish-net*; (Bur.) ပြင်သည်။

ပြာပ်, *v. t. to put up a barrier*; (Bur.) အကာအဆီးကိုထည့်
သည်။

ပြဲ, *n. a deer, ခြဲ။ (Bur.)* ဒရယ်။

ပြီ, *prep. during*; (Bur.) ပတ်လုံး။

ပြန်, *n. a white-ant*; (Bur.) ခြံကောင်။

ပြီ, *a. lean*; (Bur.) ပိန်သော။

ပြီပြေ, *v. i. to be lean, thin*; (Bur.) ပိန်ကြိုသည်။ မဝ။

ပြေ, *v. t. to chew the cud*; (Bur.) စားမြုံ့ပြန်သည်။

ပြေဒက်, *v. t. to bind*; (Bur.) ချည်နှောင်သည်။

- ဂြ, *v. t.* to draw, to pull; (Bur.) ဆွဲသည်။
 ဂြ, *v. i.* to fight, quarrel; (Bur.) ရန်ဖြစ်သည်။ ရန်ရှာသည်။
 ဂြဏာ, *v. t.* to draw away, to entice; (Bur.) ပါ အောင်ဆွဲသည်။
 ဂြောင်, *v. t.* to cover up, to conceal; (Bur.) ဖုံးအုပ်သည်။
 ဂြောင်ပွို, *pron.* ဂရောင်ပွို, *n.* a pillow-case; (Bur.) ခေါင်းအုံးစွပ်အိတ်။
 ဂြောင်ဂတာ, *n.* a family; (Bur.) အိမ်သူအိမ်သားတစ်ရပ်။
 ဂြ, *v. i.* to crow; (Bur.) ထွန်သည်။
 ဂြး, *v. t.* to comb; (Bur.) ဘီးသည်။
 ဂြးဝပ်, *n.* an eclipse of the sun or moon; *v. i.* to be eclipsed; (Bur.) ကြတ်ခြင်း။ ကြတ်သည်။
 ဂြိုက်, *v. t.* to sift; (Bur.) ဆန်ခါနွှံ့ချသည်။
 ဂြိုင်, *v. i.* to laugh; (Bur.) ရယ်သည်။
 ဂြိုင်စ, *v. t.* to ridicule; (Bur.) ပျက်ရယ်ပျက်မြယ်ပြုသည်။
 ဂြိုင်, *n.* a forest, jungle; (Bur.) တော။
 ဂြိတ်, *n.* the liver; (Bur.) အသည်း။
 ဂြိတ်စာ, *a.* harsh, cruel, unmerciful; *v. i.* to be harsh; (Bur.) ရက်စက်သော။ ရက်စက်သည်။
 ဂြိတ်ပထန်, *v. i.* to retaliate; (Bur.) လက်စားချေသည်။
 ဂြိတ်, (Pali ဂြဟ), *n.* a planet; (Bur.) ဂြိဟ်။
 ဂြိတ်တိဇောက်, *n.* the earth, (Bur.) ပထဝီဂြိဟ်။
 ဂြိတ်နတ္တန်, *n.* Neptune; (Bur.) နက်ထွန်ဂြိဟ်။
 ဂြိတ်ဗာဟိရ, *n.* Uranus; (Bur.) ဗာဟိရဂြိဟ်။
 ဂြိတ်ဗုဒ္ဓဝါ, *n.* Mercury; (Bur.) ဗုဒ္ဓဟူးဂြိဟ်။
 ဂြိတ်ဗြဟ္မာ, *n.* Jupiter; (Bur.) ကြာသပတေးဂြိဟ်။
 ဂြိတ်သိုက်, *n.* Venus; (Bur.) သောက်ကြာဂြိဟ်။
 ဂြိတ်သွီသင်, *n.* Saturn; (Bur.) စနေဂြိဟ်။
 ဂြိတ်အ္ဗာ, *n.* Mars; (Bur.) အင်္ဂါဂြိဟ်။

- ၇ဟ်, *v. t.* to starboard ; to lift up with a lever ; (Bur.)
 ကော်သည်။ ခိုင်းသည်။
 ၇ာန်, *v.* to be mischievous ; (Bur.) ဆော့သည်။
 ၇ာမ်, *v. t.* to feel, feel of, as with the hand ; (Bur.) စမ်း
 သည်။
 ၇ဲ, *v. t.* to seek, to search for, ဝိုက်၇ဲ။ (Bur.) ရှာသည်။
 ၇ိ, *a.* immovable, ခိုင်၇ိ။ *v. i.* to be immovable ; (Bur.)
 ခိုင်ခံ့သော။ ခိုင်ခံ့သည်။
 ၇ိုက်, *n.* the principal garment of a Peguan or Burman ;
 (Bur.) ဂုဆိုး။
 ၇ိုင်, *a.* long ; *v. i.* to be long ; (Bur.) ရှေ့သော။ ရှေ့သည်။
 ၇ိုင်သွေ, *a.* distant in regard to time ; *v. i.* to be long
 and distant ; (Bur.) ကြာမြင့်သော။ ကြာမြင့်သည်။
 ၇ါ, *a.* dark ; *v. i.* to be dark ; (Bur.) မှောင်သော။ မှောင်
 သည်။
 ၇ါ့ညိုဝ်, *a.* benighted, foolish ; *v. i.* to be foolish ; (Bur.)
 မိုက်မဲသော။ မိုက်မဲသည်။
 ၇ါ့သဟိ, *v. i.* to become darkened ; (Bur.) မှန်သည်။
 ၇ါင်, *n.* a boat ; (Bur.) ဇွေ။
 ၇ါင်ခရီး, *n.* a ferry-boat ; (Bur.) ကုတိုဇွေ။
 ၇ါင်တဲ, *n.* a dry measure containing about one quar-
 ter of a pint ; (Bur.) တထမြူ။
 ၇ောင်, *v. t.* to carry as a burden swung upon a pole,
 across the shoulder ; (Bur.) ထမ်းသည်။
 ၇ော့, *a.* short, ၇ော့၏။ *v. i.* to be short ; (Bur.) တိုသော။
 တိုသည်။
 ၇ော့ကေတ်, *v. t.* to borrow, ခယော့ခယောင်။ (Bur.) ချေးသည်။
 ၇ြးသည်။
 ၇ောင်, *v. t.* to thrust, as with a bamboo in plucking

fruit, or as in forcing anything into the bowel,
 ဂောင်ထိမှံ ဂောင်ဝံ (Bur.) ချံသည်။

ဂောင်, *v. i.* to pass through a low place stooping; (Bur.)
 ဂပ်၍သွားသည်။

ဂုံ, *n.* an ox or a cow; (Bur.) နွား။

ဂုံဖွဲ့, *n.* an ox; (Bur.) နွားသင်း။

ဂုံဗဆ်, *n.* a bull; (Bur.) နွားသိုး။

ဂုံဓွေဝံ, *n.* a cow; (Bur.) နွားမ။

ဂုံဓွေဝံဂုတ်, *n.* a heifer; (Bur.) နွားမတန်း။

ဂုံဂုတ်, *v. t.* to take out by hand-fuls from a bag, or from
 a hole in the ground; (Bur.) နှိုက်ယူသည်။

ဂုံင်, *n.* a road; (Bur.) လင်း။

ဂုံင်ကရတ်, *n.* a cross way; (Bur.) ဖြတ်လင်း။

ဂုံင်ကရေင်, *n.* a lane; (Bur.) လင်းကြား။

ဂုံင်ကွီ, *n.* a cart-rut; (Bur.) ထည်းဘီးကြောင်း။

ဂုံင်ကွီကျွေတ်, *n.* a railroad, railway; (Bur.) မီးရထား
 လင်း။

ဂုံင်ကွီကွတ်, *n.* a cart-way; (Bur.) ထည်းသွားရာလင်း။

ဂုံင်ဆီ, *n.* a vein, or artery; (Bur.) သွေးကြော။

ဂုံင်ဇွေင်, *n.* a highway, a main road; (Bur.) လင်းမကြီး။

ဂုံင်ခုတ်, *n.* the current of a stream or river; (Bur.) ခေ
 ကြောင်း။

ဂုံင်တရ, *n.* a journey; (Bur.) လင်းခရီး။

ဂုံင်ပါင်, *n.* the cavity of the mouth; (Bur.) ဝစပ်ပေါက်။

ဂုံင်သမောန်, *n.* a border road, a boundary road; (Bur.)
 အစွန်းအနား၌ရှိသောလင်း။

ဂုံင်ထြေပ်, *n.* a narrow road or path; (Bur.) လင်းကြား။

ဂုံဂုင်, *n.* the womb, ဂုင်ဂုင်၊ ဂုင် (Bur.) သားအိမ်။

ဂုံမတ်မြီ, *n.* a cloud, ဂုင်မတ်မြီ (Bur.) တိမ်၊ မုတ်တိမ်။

၇း, *adv.* throughout; as ၇းတိဇွေ် *throughout the earth*,
အလိုဇွေ်၇းတိဇွေ်။ (Bur.) တရှောက်လုံး။

၇း, *n.* an expanse; thus ၇းအကာသ *in the expanse of*
heaven; (Bur.) ဖြန့်ပြူးသောအရာ။

၇းတြိဋ်, *n.* the breast, bosom; (Bur.) ခင်ခွင်။

၇ြက်, *v. i.* to choke with water, ၇ြက်ခုပ်။ (Bur.) မွန်းသည်။

၇ြက်, *v. i.* to be stifled, suffocated, as with smoke; (Bur.)
မွန်သည်။

၇ြက်၇း, *v. t.* to seek, to search for; (Bur.) ရှာဖွေသည်။

၇ြက်ဒရဲ, *a.* confused in mind; *v. i.* to be confused in
mind; (Bur.) ရှုပ်ထွေးသော၊ ရှုပ်ထွေးသည်။

၇ြင်, *a.* many or much; *v. i.* to be many or much, ၇ြင်
တ်။ (Bur.) များသော၊ များသည်။

၇ြင်တန်, *v. i.* to multiply, to increase; (Bur.) ပွားများသည်။

၇ြင်လေငါ, *adv.* often, many times, ၇ြင်ဝါ။ (Bur.) ကြိမ်ဖန်
များစွာ။

၇, *v. i.* to be ashamed; (Bur.) ရှက်သည်။

၇က်, *n.* a song or hymn, ခွက်။ (Bur.) သီခြင်း။

၇ါတ်, *v. t.* to scratch as a cat; (Bur.) ခြစ်သည်။

၇ါန်, *v.* to climb; (Bur.) သစ်ပင်တက်သည်။

၇ိ, *n.* a large species of tortoise; (Bur.) ထိပ်ကြီးတမျိုး။

၇ိင်၇း, *a.* fearful, timid; (Bur.) စိုးရိမ်တတ်သော၊ ကြောက်
တတ်သော။

၇ိ, *v. t.* to wrap, to tie up in a bundle; (Bur.) ထုပ်သည်။

၇ါ, *a.* white, applied to cloth; *v. i.* to be white; (Bur.)
ဖြူသော၊ ဖြူသည်။

၇ါကိုဋ်, *a.* white, as applied to the albino elephant;
v. i. to be white; (Bur.) ဖြူစင်သော၊ ဖြူစင်သည်။

၇ိ, *v. t.* to obtain. With other verbs it implies power
or permission; (Bur.) ရသည်။

ဝှံဂယိုင်လချို, *v. i.* to live; (Bur.) အသက်ပွေးသည်။
 ဝှံသန်ကြိသန္တိ, *v.* to conceive, to become pregnant; (Bur.)
 ပဋိသန္ဓေစွသည်။

ဝှံ, *v. t.* to scratch, as a dog scratches, or digs the earth
 with his paws; (Bur.) ယက်သည်။

ဝှံငါဆု, *n.* the cavity in a hollow tree; (Bur.) သစ်ခေါင်း။

ဃ

ဃဇ, *n.* a wizard; (Bur.) ဝုန်း။

ဃော, *adv.* while; (Bur.) စည်တွင်။ အခိုက်တွင်။

ဃံက်, *n.* a hook; (Bur.) ချိတ်။

ဃံက်, *v. t.* to knock; (Bur.) ခေါက်သည်။

ဃံက်တဲ, *n.* the wrist; (Bur.) လက်ကောက်ဝတ်။

ဃံင်, *n.* a sub-collector; (Bur.) သူကြီး။

ဃံင်ကျိုက်, *n.* a chief of other chiefs; (Bur.) ခေါင်းချုပ်။

ဃိုတ်, *a.* blunt, not pointed; *v. i.* to be blunt; (Bur.)
 တုံးသော။ မထက်သော။ တုံးသည်။ မထက်ဘဲရှိသည်။

ဇ

ဇိုင်, *n.* the pincers of a crab or lobster; (Bur.) ဂနန်း
 လက်မ။

ဇိုတ်, *v. t.* to swallow; (Bur.) မျိုသည်။

ဇိုင်, *n. a.* a thousand, *col.* See လွှဲ။ (Bur.) တထောင်။

ဇို, *v. t.* to seek, search for, only used in seeking lice,
 as, ဇိုဝဲ။ (Bur.) ရှာသည်။

ဇိုအာင်, *v.* to gather fuel; (Bur.) တင်းခွေသည်။

ဇု, *n.* asafoetida; (Bur.) ရှိန်းခို။

ဇုင်, *v. i.* to be lost in thought, dull; (Bur.) ခွိုင်သည်။

ဇုင်, *n.* value, price; (Bur.) အဘိုး။

ဇုင်လိင်သွို, *n.* house rent; (Bur.) အိမ်ငှားခ။

ဇုင်, *v. i.* to wake out of sleep; (Bur.) နိုးသည်။

- ရဲ၊ *n.* a shrimp ; (Bur.) ခုစွန်ဆိတ်။
 ရဲ(ဒဂေါင်း၊ *n.* a lobster, a prawn ; (Bur.) ခုစွန်တုပ်။
 ရှေ့၊ *n.* a tooth ; (Bur.) သွား။
 ရှေ့ကံခရီး၊ *n.* the tooth of a harrow ; (Bur.) ထွန်သွား။
 ရှေ့ကံတုတ်တုတ်၊ *n.* a weaver's reed ; (Bur.) ရည်သွား။
 ရှေ့ကံထေပဲ၊ *n.* a ploughshare ; (Bur.) ထမယ်သွား။
 ရှေ့တ၊ *a.* dirty ; (Bur.) ညစ်သော။
 ရှေ့ရံရံ၊ *v. i.* to look askant ; (Bur.) စောင်းကြည့်သည်။
 ရှေ့တစေ့၊ *v. i.* to diminish as in swelling ; (Bur.)
 လျော့ကျသည်။
 ရှု၊ *n.* a frog ; (Bur.) ဖား။
 ရှုဂဇးဆိ၊ *n.* a kind of frog ; (Bur.) ဖားချန်ညင်း။
 ရှုပဏိန်၊ *n.* a toad ; (Bur.) ဖားပြိုင်။
 ရှုဗွေခံ၊ *n.* one kind of frog, eatable ; (Bur.) ဖားပေါင်
 စင်း။
 ရှုး၊ *n.* the small crumbs left after eating ; အရှုး။ (Bur.)
 စားနပ်ပိတောက်။
 ရှုး၊ *v. t.* to level, ရှုးထား။ (Bur.) ရှင်းလင်းစေသည်။ ညီညာ
 စေသည်။

စ

- စ၊ *v. t.* to eat, စဝတ်။ (Bur.) စားသည်။
 စခိုင်၊ *n.* the person who receives the revenue of a
 city, by a grant from the king ; (Bur.) မြို့စား။
 စကစ၊ *n.* food, စူစ၊ အဟာရ။ (Bur.) စားစရာ။ အစာအာ
 ဟာရ။
 စကစထွေ၊ *n.* a tiffin ; (Bur.) သားရေစာ။
 စကယွံလိလောင်၊ *n.* indigestion ; (Bur.) အစာမကြေနိုင်
 ခြင်း။
 စပေန်သေန့်၊ *v.* to enjoy a pension ; (Bur.) အငြိမ်းစားသည်။

- စမြိမြိ, *v. t.* to feed; (Bur.) ကျွေးမွေးသည်။
- စလိင်, *v.* to live by hire or wages; (Bur.) အခစားသည်။
- စကြန့်, *v.* to accept a bribe; (Bur.) တံပိုးစားသည်။
- စခိက်ကြိန်, *v.* to lend money at interest; (Bur.) ငွေတိုးစားသည်။
- စက်, (Pali စက္က), *n.* a wheel, machine or machinery; (Bur.) စက်။
- စက်ကပ်, *n.* a lieutenant general, a magistrate; (Bur.) စက်ကပ်။
- စက္ကဝါ, (Pali စက္ကဝဿ), *n.* the universe; (Bur.) ဖြစ်လေသမျှသောအရာ။
- စက်စိပ်, *n.* a sewing machine; (Bur.) ချုပ်စက်။
- စက်ငွေ, *n.* a steam-engine; (Bur.) ဖီးစက်။
- စက်ရာသီ, *n.* the zodiac; (Bur.) ရာသီစက်။
- စကာ, *v. t.* to use, make use of; (Bur.) သုံးသည်။
- စက္ကော, *n.* paper; (Bur.) စက္က။
- စက္ကောဇွဲ, *n.* wax-paper; (Bur.) ဖယောင်းစက္က။
- စင်, *v. t.* to thread as a needle; (Bur.) ခြည်နှင့် (အပ်နားကို) ဟို့သည်။
- စင်, *v. t.* to make a hole in or through; (Bur.) ဖောက်သည်။
- စင်ကတောင်, *v. t.* to bore the ears; (Bur.) နားဖောက်သည်။
- စင်, *n.* a frame or stage raised for any purpose; (Bur.) စင်။
- စင်ကြီ, (Pali စင်္ဂါ), *v. i.* to walk back and forth, တွက်စင်ကြီ (Bur.) စင်္ကြာရှောက်သည်။
- စင်ခေတက်, *n.* a frame for sawing timber; (Bur.) ဖွဲ့စင်။
- စင်ခြင်, *v. i.* to consider, to meditate on, ဗုဒ္ဓါရဏာ (Bur.) ဆင်ခြင်သည်။

ဝင်ဂဗ္ဗေ, *n.* the hole through the nose of a bullock,
through which a cord is passed for driving;

(Bur.) (ကျွန်း)နုဗ္ဗေပေါက်။

ဝင်ဝေဝ်, *n.* the scarab beetle; (Bur.) နောက်ချေးပိုး။

ဝင်ရိတ်, *n.* a cricket; (Bur.) ဝရစ်။

ဝဏောဋ်, *v. i.* to conquer; (Bur.) ခိုင်သည်။ အောင်မြင်
သည်။

ဝဏောဋ်ကေတ်, *v. t.* to take by conquest; (Bur.) အနိုင်ယူ
သည်။

ဝဏ၊ *prep.* instead of, for the sake of, for, on behalf
of; (Bur.) အတွက်။ အတွက်ကြောင့်။

ဧဏ၊ *n.* a substitute; (Bur.) အစား။

ဝဏးနာမ်, *n.* a pronoun; (Bur.) နာမ်စား။

ဝတ်, *v. t.* to sting, to prick with a pin or needle;
(Bur.) ထုတ်သည်။ ထိုးသည်။

ဝတုတ္ထ, (Pali), *o. a.* fourth; (Bur.) ဝတုတ္ထ။

ဝတုဒသမ, (Pali), *o. a.* fourteenth; (Bur.) ဝတုဒသမ။
ဆယ်လေးခုမြောက်သော။

ဝန်, *v. i.* to bind together as a sheaf; (Bur.) ဝည်းသည်။

ဝန်, *n.* Monday; (Bur.) တနင်္ဂလာနေ့။

ဝန်စာ, *v. t.* to deliberate upon, ဝန္ဓာ။ (Bur.) ဝည်းစား
သည်။

ဝန်ဒက်, *v. t.* to bind as a prisoner, to tie as the hands
and feet; (Bur.) ထုပ်နှောင်သည်။

ဝနန်ထဇး, *v. t.* to point out, ဝဏောန်ထဇး။ ဝနောန်ထဇး။
(Bur.) ညွှန်ပြသည်။

ဝပ်, *v. t.* to adjoin; (Bur.) ဝပ်သည်။

ဝပ်ချင်, *n.* the wash-board of a boat; (Bur.) ငွေဝပ်။

ဝပ်ဇဏနီ, *v. t.* to cleave to, to adhere to; (Bur.) စွဲကပ်
သည်။

စမဟန်, *n.* the moth, the larva of the moth miller,
ဥဟန်။ (Bur.) ဝိုးထိုးလုံး။

စမြ, *v. t.* to threaten; (Bur.) မြိမ်းခြောက်သည်။

စရင်, *n.* a register, or record, a bill; (Bur.) စာရင်း။

စရင်တောင်ဒတောင်, *n.* a genealogy; (Bur.) ဆွေစဉ်မျိုး
ဆက်စာရင်း။

စရဲ, *n.* glory, renown, honor; (Bur.) ဂုဏ်အသရေ။

စရိုင့်, *v. t.* to pour, shed; (Bur.) လောင်းသည်။ သွန်သည်။

စရိုင့်ခိုင့်; *v.* to drop water on the ground as a witness
of having done a deed of merit; (Bur.) ရေစက်
ချသည်။

စလန်, *n.* sandal-wood; (Bur.) စန္ဒကူး။

စလိုက်, *n.* the shaking of water in a vessel; (Bur.)
ရေထုပ်ခြင်း။

စဝ်, *v. t.* to pour liquids, စရိုင့်စဝ်။ (Bur.) လောင်းသည်။

စဝ်, *v. i.* to be erect, upright; (Bur.) မတ်သည်။

စဝ်စရိုတ်, *v. t.* to pour upon; (Bur.) သွန်းလောင်းသည်။

စဝ်ခိုင့်, *v.* to water; (Bur.) ရေလောင်းသည်။

စဝ်ခောက်, *adv.* in an upright posture; (Bur.) မတ်တတ်။

စငါ, *n. a.* ten; (Bur.) တဆယ်။

စငါတရ, *n. a.* sixteen; (Bur.) တဆယ်ခြောက်။

စငါထပငါ, *n. a.* seventeen; (Bur.) တဆယ်ခုနှစ်။

စငါဒစဝ်, *n. a.* eighteen; (Bur.) တဆယ်ရှစ်။

စငါဒစိတ်, *n. a.* nineteen; (Bur.) တဆယ်ကိုး။

စငါပန်, *n. a.* fourteen; (Bur.) တဆယ်လေး။

စငါပိ, *n. a.* thirteen; (Bur.) တဆယ်သုံး။

စငါပွဲဝ်ပွဲခွဲဝ်, *n.* tenth; (Bur.) ဆယ်ဝံတဝံ။

စငါမွဲ, *n. a.* eleven; (Bur.) ဆယ်တချ။

စငါသုန်, *n. a.* fifteen; (Bur.) တဆယ်ငါး။

စငါစါ, *n. a.* twelve; (Bur.) တဆယ်နှစ်။

- စာသင်, *n.* a physician; (Bur.) ဆေးသွား။
 စာ, *n.* a great-grandchild; (Bur.) မြစ်။
 စာ, *v. t.* to tear, to rend; (Bur.) ဆုတ်သည်။
 စာစူး, *v. t.* to tear asunder, to tear apart; (Bur.) ဆုတ်
 ဖြတ်သည်။
 စာအာ, *v. i.* to be torn, rent; (Bur.) ခုတ်သည်။
 စာင်, *n.* a fowl, cock or hen; (Bur.) ကြက်။
 စာင်ကျိုက်, *n.* a pheasant; (Bur.) ရမ်။
 စာင်ကွ, *n.* a bantam fowl; (Bur.) ကြက်ကွ။
 စာင်မိင်, *n.* a turkey; (Bur.) ကြက်ဆင်။
 စာင်စုင်, *n.* a kind of water-fowl; (Bur.) ရေကြက်။
 စာင်ခေင်, *n.* a jungle-fowl; (Bur.) ထောကြက်။
 စာင်မွှား, *n.* a capon; (Bur.) ကြက်သင်း။
 စာင်အုက်, *n.* a cock; (Bur.) ကြက်ဖ။
 စာင်မွေ့, *n.* a hen; (Bur.) ကြက်မ။
 စာ, *n.* a switch, a collection of human hair made into
 a false tail; (Bur.) ဆံစု။
 စာရိုင်, *n.* a fetter; (Bur.) သံခြေချင်း။
 စာ, *v. t.* to strike with the fist; (Bur.) လက်ဆီးနှင့်ထိုး
 သည်။
 စာ, *v. t.* to eat; (Bur.) စားသည်။
 စာ, *v. t.* to fill up a vacancy; (Bur.) ဖြည့်သည်။
 မိင်, *n.* an elephant; (Bur.) ဆင်။
 မိင်ဝှာတ်, *n.* an antelope, a wild goat; (Bur.) ထောဆိတ်။
 မိင်ပြိုင်, *n.* a full grown male elephant; (Bur.) ဆင်ပြောင်။
 မိင်စုင်, *n.* a tapir; (Bur.) တရု။
 မိင်သို, *n.* the ridge of a roof; (Bur.) အိပ်ခေါင်။
 မိစုံ, *a.* complete, perfect; *v. i.* to be complete; (Bur.)
 စေ့စုံသော။ စုံလင်သော။ စုံလင်သည်။
 မိန့်, *n.* arsenic; (Bur.) မိန့်။

မိန့်, *v. i.* to be thoroughly cooked, also to be healed as a wound; (Bur.) ကျက်သည်။

မိန့်, *n.* a diamond, မတ်မိန့်။ (Bur.) မိန့်ကျောက်။

မိပ်, *v. i.* to faint, become weak; (Bur.) မျောသည်။ အားလျော့သည်။

စိစတ်, *v. t.* to search; (Bur.) ရှာဖွေသည်။

စီဖျား, *v. i.* to flash as lightning, to glitter; (Bur.) အရောင်လျှပ်စေသည်။

စီရင်, *v. t.* to arrange; (Bur.) စီရင်သည်။

စီရင်သွေဝ်, *v.* to judge, to decide a case; (Bur.) တရားစီရင်သည်။

စက်, *n.* a sharp tattooing iron; (Bur.) စက်။

စက်, *v. t.* to push with the horns as an ox; (Bur.) နွှဲသည်။

စက်, *v. t.* to collide, come in contact with; (Bur.) ခိုက်သည်။

စက်, *v. t.* to put into, to put on, as a shoe; (Bur.) ထည့်သည်။

စုတိ, (Pali), *v. i.* to die; (Bur.) သေသည်။ စုတေသည်။

စပ်, *v. i.* to be complete; (Bur.) စုံသည်။

စူ, *v. t.* to pierce, to make a hole with an awl; (Bur.) စူးသည်။

စူ, *v. i.* to be vertical; စူအာ, to be nearer the perpendicular than is wanted; (Bur.) မတ်တတ်ရှိသည်။

စေတဏှာ (Pali), *n.* good will; (Bur.) စေတနာ။

စေတီ, (Pali), *n.* a pagoda; (Bur.) စေတီ။

စေပ်, *v. t.* to taste; (Bur.) မြည်းသည်။

စေင့်, *v. i.* to descend, စေင့်ဒေက်တံ။ (Bur.) သင်းသည်။

စေင့်, *n.* a jar, smaller than ခရီ။ (Bur.) စည်အိုးကလေး။

စေင့်ဖိုတ်, *v.* to conclude, to be convinced; (Bur.) သဘောကျသည်။

စေင့်စား, *v. t.* to resist; (Bur.) ဆန့်ကျင်ဘက်ပြုသည်။

စေင့်ခွါ, *v. i.* to be settled; (Bur.) နေရာကျသည်။

စေင်, *n.* a cask; (Bur.) စည်။

စဲ, *v. t.* to dry by spreading out in the sun; (Bur.)
ထွန်းသည်။

စဲ, *n.* a louse; (Bur.) သန်း။

စဲကျိုက်, *n.* a flea; (Bur.) ခွေးသန်း။

စဲ, *n.* the lunar month nearly corresponding to April;
(Bur.) ထံကူး။

စောဒနာ, *v. t.* to revile; (Bur.) ကဲ့ရဲ့သည်။

စောဒနာတီလဒိန်, *v.* to blaspheme; (Bur.) ဘုရားကိုပြစ်
မှားသောစကားနှင့်ပြောသည်။

စောင်, *n.* the unshelled seeds in white rice; (Bur.)
စပါးလုံး။

စောတ်, *n.* a sled; (Bur.) စွပ်ပါးအိပ်။

စောန်ကျိ, *a.* bespattered with dirt; *v. i.* to be bespat-
tered; (Bur.) စွန်းကွက်သော။ စွန်းကွက်သည်။

စောန်စိုတ်, *a.* envious; (Bur.) ငြူစူသော။

စေါင်, *n.* a small inlet from a tidal creek; (Bur.)
ချောင်းကလေး။

စဲ, *v. i.* to return; as စဲချင် *return to the city*; (Bur.)
ပြန်သည်။

စဲ, *n.* a grandchild; (Bur.) ငြေး။

စဲဗွာ, *n.* an hereditary prince, doing homage to some
King or Emperor; (Bur.) စော်ဘွား။

စံ, *v. t.* to try, to prove; (Bur.) စမ်းသည်။

စံဉ်, *v.* to sound, to fathom; (Bur.) ရေစမ်းချသည်။

စံပလံ, *n.* the date, the fruit; သက်စံပလံ။ (Bur.) စွန်ပလွံသီး။

စံတော်, *v. t.* to examine, to try; (Bur.) စစ်ဆေးသည်။ စံ
စမ်းသည်။

ဝံင်, *v. t.* to burn, to consume with fire; (Bur.) မီးရှို့သည်။

ဝံင်ဒန်ကော့, *v. t.* to burn, as a body on a pyre, ဝံင်ဒန်ကော့၏။ (Bur.) ရှို့ပြစ်သည်။

ဝံင်, *n.* a harp; (Bur.) စောင်း။

ဝံင်, *numeral auxiliary*, applied to writings; as လိက်ပိဝံင် *three books or writings*, col.; (Bur.) စောင်။

ဝး, *v. t.* to oppose, to go against, as the tide or wind; (Bur.) ဆန်သည်။

ဝး, *n.* the back; (Bur.) ကြော။

ဝးတဲ, *n.* the back of the hand; (Bur.) လက်ဖျား။

ဝိုက်, *v. t.* to put into a cloth for carrying, to bunch; (Bur.) ယူသည်။

ဝိုက်, *n.* a bundle or bunch; (Bur.) အယူ။

ဝိုတ်, *n.* the mind, disposition; (Bur.) မိတ်။

ဝိုတ်တ္တ, *v. i.* to be distressed in mind; (Bur.) မိတ်ပူသည်။

ဝိုတ်တ္တီ, *v. i.* to be angry; (Bur.) မိတ်ထသည်။

ဝိုတ်ပိ, *v. i.* to have the feelings wounded; (Bur.) မိတ်နာသည်။

ဝိုတ်ပိုင်, *a. patient; v. i.* to be patient; forbearing, (long mind;) (Bur.) မိတ်ရှေ့သော။ မိတ်ရှေ့သည်။

ဝိုတ်ပွဲ, *a. irritable, quick-tempered, (short mind,)* မိုတ်ပွဲ၏။ *v. i.* to be irritable; (Bur.) မိတ်တိုသော။ မိတ်တိုသည်။

ဝိုတ်ပွဲက်, *v. i.* to be out of temper; (Bur.) မိတ်ကောက်သည်။

ဝိုတ်ပေငံ, *v.* to settle the mind; (Bur.) မိတ်ချသည်။

ဝိုတ်စောန်ဒြဲ, *n.* envy; (Bur.) ငြူသောမိတ်။

ဝိုတ်ပေါတ်, *v. i.* to be dispirited; (Bur.) မိတ်ပယ်သည်။

ပိုတ်ထတ်, *v. i.* to be resolute; (Bur.) ပိတ်အားသန်သည်။

ပိုတ်ပြင့်, *v. i.* to be quick in thought and feeling;

(Bur.) ပိတ်မြန်သည်။

ပိုတ်ပြေ, *v. i.* to be appeased; (Bur.) ပိတ်ပြေသည်။

ပိုတ်ဖောက်, *n.* fear; (Bur.) ကြောက်သောပိတ်။

ပိုတ်မခိုင့်, *n.* soberness, goodness; (Bur.) ကောင်းသော

ပိတ်။ ပိတ်ကောင်းခြင်း။

ပိုတ်မပြေချဲ့အာ, *v. i.* to disagree; (Bur.) ပိတ်ကွဲပြားသည်။

ပိုတ်ထို, *v. i.* to give out, to be discouraged from further

effort; (Bur.) ပိတ်ပျက်သည်။

ပိုတ်သာ, *v. i.* to be slightly deranged; (Bur.) ပိတ်ပေါ့သည်။

ပိုတ်အောန်, *v. i.* to be sorry, အောန်ပိုတ် (Bur.) ဝမ်းနည်း

သည်။

ပိုတ်အိုတ်, *v. i.* to lose regard for; (Bur.) ပိတ်ကုန်သည်။

ချိန်ညှိ, *a.* complete, perfect; *v. i.* to be perfect; (Bur.)

စုံလင်သော။ စုံလင်သည်။

ပိုပ်, *v. i.* to arrive; (Bur.) ရောက်သည်။

ပို့, *v. t.* to conceal with a screen or curtain; (Bur.)

ကွယ်သည်။ ကာသည်။

ပို့ဖဒင်, *v.* to put up a partition; (Bur.) ထရံကာသည်။

ပို့ဖဒန်, *v. t.* to conceal to cover up; (Bur.) ကွယ်ကာ

သည်။

ပိုဆ်, *v. a.* imperative pl., ပို; as အာပို *let us go*; (Bur.)

ပို့။

ဝူးအာ, *v. i.* to go from, to separate from, သူးအာ။

(Bur.) ခွဲခွါသည်။

ခွ, *n.* an insect, ဝမ။ ခမ။ (Bur.) ပိုးကောင်။

ခွဉ်, *n.* the water-skipper; (Bur.) ရေပိုး။

ခွဉြော့, *n.* a weevil; (Bur.) ဝပါးပိုး။

ရွှေဟီဟောင်, *n.* the golden beetle, or chameleon beetle ;
(Bur.) ဖိုးမင်းထောင်တာ။

ရွှေအပြင်, *n.* a locust ; (Bur.) ဂျိုင်းကောင်။

ရွတ်, *v. t.* to discern ; (Bur.) စစ်ကြည့်သည်။

စွဲရွှေတတ်, *v. t.* to examine, to question ; (Bur.) စစ်ဆေး
မေးမြန်းသည်။

* ရွံ, *v. t.* to place, to put down, ရွံလဝ်။ (Bur.) ထားသည်။
သိမ်းထားသည်။

ရွံ, *n.* a part ; thus ပိရွံ *three parts* ; (Bur.) အပိုင်း။ အပုံ။

ရွံစိုတ်, *v.* to settle the mind ; (Bur.) စိတ်ချသည်။

ရွက်, *n.* the waning of the moon, reckoned from the
full moon ; as ပွဲရွက်။ စါရွက် *the first day of the*
waning, second day of the waning ; လပြည့်ကျော်။

ဆ

ဆ, *adv.* only ; as ဆည်းမွဲဝံ့အာ *only one can go* ; (Bur.)
သာ။

ဆ, *pro. a.* whatever ; as ဆမနွံ *whatever there is* ; (Bur.)
သမျှ။

ဆင့်ယံသောင်, *adv.* moreover ; (Bur.) ထိုမျှမက။

ဆဂး, *conj.* but ; (Bur.) သို့သော်။

ဆညိည, *adv.* least, in the least ; (Bur.) မျှသာ။

ဆညး, *pro. a.* whoever ; as ဆညးမပွေင့် *whoever believes* ;
(Bur.) အဘယ်သူမဆို။

ဆ, *n.* fold ; as ပိဆ *three fold* ; (Bur.) အဆ။

ဆက်, *v. t.* to join ; (Bur.) ဆက်သည်။

ဆက်ဆေန်, *v. i.* to be connected, as a race or lineage ;
(Bur.) ထော်ဝင်သည်။ ဆင်းသက်သည်။

ဆက်ဆံ, *v. t.* to enjoy in common, ဆက်ဆံ။ (Bur.) ဆက်
ဆံသည်။

ဆဇုင်, *n.* a small cymbal, ခဇုင်။ (Bur.) လင်းကွင်းက
လေး။

ဆက်ပါင်, *v. t.* to salute, to accost; (Bur.) နှုတ်ဆက်
သည်။

ဆက်မွှိန်, *v. t.* to offer, to present to a superior; (Bur.)
ဆက်ကပ်သည်။

ဆင်, *v. i.* to descend (as running water over a fall; (Bur.)
ဆင်းသည်။

ဆန်, *v. t.* to write, compose, (Bur.) စီကုံးသည်။

ဆန်ဒ, *n.* literature, poetry; (Bur.) ၵာ်ာ။ ဗတ်စာ။

ဆဋ္ဌမ (Pali), *o. a.* sixth, ဆတ္တမ။ (Bur.) ဆဋ္ဌမ။

ဆာ, *a.* thin, applied to liquids; (Bur.) ပျော့သော။

ဆာ်, *v. t.* to scratch in anger; (Bur.) ခြစ်သည်။ ကုပ်
သည်။

ဆာ်ထောံ, ဆာ်ထောံအိ, *v. t.* scratch out; (Bur.) ခြစ်ထုတ်
သည်။

ဆာင်, *n.* a large cymbal; (Bur.) လင်းကွင်းကြီး။

ဆာန်, *v. i.* to love, ဆာန်ကျိန်။ (Bur.) ချစ်သည်။ ချစ်ခင်သည်။

ဆာန်ဉူ, *v. t.* to pity; (Bur.) သနားသည်။

ဆာပ်ပျာ, *n.* soap; (Bur.) ဆပ်ပြာ။

ဆာပ်ပျာဠိ, *n.* natron; (Bur.) မြေဆပ်ပြာ။

ဆာဲထောံ, ဆာဲထောံအိ, *v. t.* to pour out, empty; (Bur.)
သွန်ပြစ်သည်။

ဆိ, *n.* the *labia pudenda*, (Bur.) မိမ္မအင်္ဂါဇာတ်။ ဣတ္ထိလိင်။

ဆိ, *n.* blood; (Bur.) သွေး။

ဆီ, *v. i.* to move, shake; (Bur.) ထုပ်သည်။

ဆီဒနာ, *v. t.* to prevent, to hinder, ဒနာ။ (Bur.) ဆီးတား
သည်။

ဆု, *n.* wood, timber; (Bur.) သစ်။ သစ်သား။

ဆုကဝါန်, *n.* Martaban camphor wood; (Bur.) ကရဝေး။

ဆုကြက်ပြင်, *n.* ebony; (Bur.) ယင်းတိုက်။

ဆုကွ, *n.* teak timber; (Bur.) ကျွန်းပင်။ ကျွန်းသား။

ဆုကွေ့, *n.* *thengan*, the *Hopea odorata*. This is a very hard timber; the fibre is so interwoven as to split with difficulty; and it is on that account much prized by the natives for canoes; (Bur.) သက်နိုး။

ဆုခမီ, *n.* a log, ဆုခမီင်။ (Bur.) သစ်တုံး။

ဆုဂ္ဂီ, *n.* the queen lagerstœmia; (Bur.) ပျင်းမ။

ဆုတင်ပျတ်, *n.* the chisel-handle tree; (Bur.) ဆောက်ရိုးသစ်။

ဆုဒကုတ်, *n.* a log; (Bur.) သစ်တုံး။

ဆုဒီအဒါ, *n.* pine, ဆုပွင်သေင်။ (Bur.) ထင်းရှူးသား။

ဆုပြာနီ, *n.* iron-wood; (Bur.) ပျင်းကတိုး။

ဆုမာဇူ, *n.* *padcuk*, the gum-kino tree; (Bur.) ပိတောက်ပင်။

ဆုအနာင်, *n.* the *fragræa*; (Bur.) အနန်းပင်။

ဆုင်, *v. t.* to smell, to kiss; (Bur.) အနံ့ခံသည်။ နန်းသည်။

ဆုတ်တိတ်, *v. i.* to break wind, (vulgar.) ကျာဝှံလိုင့်။ (Bur.) အီးပေါက်သည်။ လေလည်သည်။

ဆုတ်အာ, *v. i.* to go backward, to backslide; (Bur.) ဆုတ်သွားသည်။

ဆုလေ, *n.* a thistle, or some kind of bramble; (Bur.) ဆူးလေ။

ဆဲ့, *v. i.* to move a little, to give room to another; (Bur.) ရွှေ့သည်။ ရွှေ့သည်။

ဆောင်ကျီ, *a.* pertaining to, belonging to, ဆောင်စပ်။ (Bur.) ဆိုင်သော။

ဆေတ်, *v.* to slant, be oblique, not parallel; to deflect, deviate from a right line; (Bur.) ယိမ်းသော။

ဆေပ်လဲ, *v. i.* to flash as lightning; (Bur.) အရောင်
လျှပ်သည်။

ဆံက်, *n.* straw; (Bur.) ကောက်မီး။

ဆံင်ဝက်, *v. t.* to attend to, to perform; (Bur.) ဆောင်
ရွက်သည်။

ဆေါ, *numeral auxiliary.* applied to things in pairs,
as ခယွာက္ခိမ္မေဆော *one pair of cart-wheels*; (Bur.)
အဝံ့။ အရံ။

ဆောဖွက်, *n.* a companion, a mate; (Bur.) အပေါင်း။ အ
ဖော်။

ဆောင်လ, *adv.* sometimes, လဆောင်။ (Bur.) တခါတလေ။

ဆောင်လဆ်, *adv.* when? ဆောင်လံ။ (Bur.) ဘယ်သောအခါ။

ဆာ, *n.* a trap made with a pole and spear; (Bur.) ထောင်
ချောက်တမျိုး။ ဂျမ်း။

ဆိုက်, *adv.* near to, ဆိုက်ညောန်။ (Bur.) လနီး။

ဆိုက်တန်, *v. i.* to be near, to be at hand; (Bur.) ထည်လှ
နီးသည်။

ဆိုက်ပွက်, *v. t.* to approach, to draw near to; (Bur.)
အနားသို့ချဉ်းကပ်သည်။

ဆိုင်ဝပ်, *v.* to concern, to be connected with, (followed
by ကို) See ဆေင်ဝပ်။ (Bur.) ဝပ်ဆိုင်သည်။

ဆိုင်ပံင်, *n.* a pawn shop; (Bur.) အပေါင်ဆိုင်။

ဆိုန်, *v. t.* to squeeze with the hands; (Bur.) နှပ်သည်။

ဆိုပ်, *v. t.* to find, ဆို။ (Bur.) တွေ့သည်။

ဇ

ဇ, *n.* a great-grandfather; (Bur.) အဘေး။

ဇက်, *v. t.* to draw, to drag, ဇက်ထား။ to contract; as
ဇက်ဝတင် *to contract a debt*; to play; as ဇက်ပြိုင်
to play on a violin; to march; as ဇက်ပွန် *to*
march an army; (Bur.) ဆွဲသည်။ စစ်ချီသည်။

ဇကု, *n.* person ; as ဇကုမွဲ *one person*; *num. aux.* applied either to God or man; (Bur.) လူကိုယ်။ ကိုယ်တော်။

ဇကု, *n.* a body ; (Bur.) ကိုယ်အကောင်အထည်။

ဇကုကတ်, *n.* inflammation ; (Bur.) ကိုယ်ပူရောဂါ။

ဇကုကာယ, *n.* the body ; (Bur.) ကိုယ်ကာယ။

ဇကုတိုဇကု, *adv.* mutually, one with another ; (Bur.) အချင်းချင်း။

ဇကုညး, *pro.* himself, herself ; (Bur.) သူကိုယ်တိုင်။

ဇကုညးတံ, *pro.* themselves ; (Bur.) သူတို့ကိုယ်တိုင်။

ဇကုဝိုဠ်တံ, *pro.* ourselves ; (Bur.) ကျွန်တော်တို့ကိုယ်တိုင်။

ဇကုမူး, *pro.* thyself, yourself ; (Bur.) သင့်ကိုယ်တိုင်။

ဇကုသွေး, *a.* naked ; *v. i.* to be naked ; (Bur.) အဝတ်အချည်းစည်းရှိသော။ အဝတ်အချည်းစည်းရှိသည်။

ဇကုဆဲ, *pro.* myself ; (Bur.) ငါကိုယ်တိုင်။

ဇင်ရဲ, *n.* a small species of horse-fly ; (Bur.) မှက်။

ဇင်္ဂ, *a.* distant, ဇွဲ။ သွဲ။ သွေ့။ *v. i.* to be distant ; (Bur.) ဝေးသော။ ဝေးသည်။

ဇင်္ဂလိုင်, *v. i.* to be long ; as တရုဇင်္ဂလိုင်ရဲ *the journey is long* ; (Bur.) ဝေးလွန်းသည်။

ဇတ်, *v. i.* to dry away, as water in a stream ; (Bur.) ခန်းခြောက်သည်။

ဇတ်, *v. i.* to tremble, to shake, to quake ; (Bur.) လှန်သည်။ ဖျပ်သည်။

ဇနး, *n.* victory. See ဇူး။ (Bur.) အောင်မြင်ခြင်း။

ဇန့်, *n.* a spoon. See ယံက်။ (Bur.) ဇွန်း။

ဇန့်, *n.* a string of beads ; (Bur.) ပုတီးသွိုက်ပြီးသေး။ သီတံ။

ဇန့်ဝုင်, *n.* a table-spoon ; (Bur.) စားပွဲဇွန်း။

ဇန့်ဍုင်လက်ဖက်, *n.* a tea-spoon ; (Bur.) လက်ဖက်ရည်ဇွန်း။

ဇန့်အပြက်, *n.* a glazed spoon , (Bur.) ကြွေဇွန်း။

ဇပျော်, *n.* a grape, သတ်ဇပျော်။ (Bur.) ဝပျစ်။

ဇေ့၊ *n.* betel, the leaves of which are chewed along with the areca-nut; (Bur.) ကွင်း။

ဇေ့ကွပ်, *a.* definite; *v. i.* to be definite; (Bur.) သေချာသော။ သေချာသည်။

ဇေ့ဇေ့ကွပ်ကွပ်, *adv.* definitely; (Bur.) သေသေချာချာ။

ဇေ့ငို, *a.* dry; (Bur.) ခြောက်သော။

ဇေ့မိတ်မိုင်, *n.* a foot-mat; (Bur.) ခြေသုတ်ဖျာ။

ဇေ့မော်, *a.* great, ဇေ့။ (Bur.) ကြီးသော။

ဇေ့မော်, *n.* an elder; (Bur.) အသက်ကြီးသောသူ။ အကြီး။

ဇေ့မော်ဂုက်, *n.* a jailer; (Bur.) ထောင်မှူး။

ဇေ့မော်ဂြိုဟ်, *n.* a forester; (Bur.) ထောခေါင်း။

ဇေ့မော်ဇေ့မိုင်, *n. pl.* rulers, ဇေ့မော်သမိုင်။ (Bur.) အကြီးအကဲ။

ဇေ့မော်ကွာန်, *n.* the head-man of a village, ဇေ့မော်ကွာန်။ (Bur.) ရွာသူကြီး။

ဇေ့မော်ဗာနွာ, *n.* a steward, a treasurer; (Bur.) ဘဏ္ဍာစိုး။

ဇေ့မော်, *n.* the ridges that rise on the body from severe blows with a rod; (Bur.) ဒါဏ်ရာ။ ဒါဏ်ချက်။

ဇေ့ရေ, *prep.* in the presence of; (Bur.) ထံသို့။ ချက်မှောက်။

ဇေ့, *n.* a thorn; (Bur.) ဆူး။

ဇေ့လိင်, *n.* length; (Bur.) အရှည်၊ အထူး။

ဇေ့လိင်ပတ်တိတ်, *v. t.* to lengthen; (Bur.) ရှေ့အောင်ပြုသည်။ ရှေ့စေသည်။

ဇေ့ဝေါင်, *v. i.* to flow, ဇေ့ဝေါင် (commonly pron. *fwo.*) (Bur.) စီးသည်။

ဇေ့ဝေါင်ဇေ့, *v. i.* to flow down, ဇေ့ဝေါင်ဇေ့။ (Bur.) စီးဆင်းသည်။

ဇေ့ဝေါင်ဇေ့, *v. t.* to lower, to let down; (Bur.) စီးကျစေသည်။

ဇာ, *n.* a drag-net; netting, net-work, lace; (Bur.)

ပိုက်ကွန်၊ ချာနဲ့။

ဇာင်က, *v.* to fish with a scoop; (Bur.) ငါးသွဲသည်။

ဇာင်ဂူ, *n.* vermilion; (Bur.) ဟင်းသပတား။

ဇာတ်, *n.* race, caste, kind; (Bur.) အမျိုး။ ဇာတ်။

ဇာတိ, (Pali), *n.* nature; (Bur.) ဇာတိ။

ဇာဒိယိုင်, *n.* a lion; (Bur.) ခြင်္သေ့။

ဇာဒိယိုင်ဌေဝံ, *n.* a lioness; (Bur.) ခြင်္သေ့မ။

ဇာပ်, *v. t.* to sip, to taste, စေ့ (Bur.) စုတ်သည်။

ဇာမလီ, *a.* German; (Bur.) ဇာမနီအမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

ဇာလ္လောဝ်, *n.* a brook, a small mountain stream; (Bur.)

ချောင်းကလေး။ စင်း။

ဇိက်တိ, *v.* to plow or harrow; (Bur.) လယ်ထွန်သည်။

ဇိင်, *v. t.* to sew; (Bur.) ချုပ်သည်။

ဇိပ်ဂိုဝ်, *a.* meek; (Bur.) နူးညံ့သိမ်မွေ့သော။

ဇီ, *v. i.* to transude; (Bur.) မိင့်သည်။

ဇီ, *a.* complete, wanting nothing; *v. i.* to be complete;

(Bur.) စေ့သော။ စေ့သည်။ စေ့စပ်သည်။

ဇီဇောတ်, *n.* a species of *anethum*; (Bur.) ဝပြိတ်။

ဇီယျာ, *n.* cumin; (Bur.) ဇီယာ။

ဇု, *n.* a great-grandmother; (Bur.) အဘေးမ။

ဇုဇာလ, *n. pl.* ancestors; literally, great-grandmother,

great-grandfather, grandmother, grandfather;

(Bur.) ထိုး။ ဘေး။

ဇုက်, *n.* a rope or cord; (Bur.) ကြိုး။

ဇုက်ကို, *n.* a rope made of bark; (Bur.) လျှော်ကြိုး။

ဇုက်ခရေတ်, *n.* a chain; (Bur.) သံကြိုး။

ဇုက်ခွင်, *n.* the ridges between the plats in a paddy-field;

(Bur.) ကန်စင်းရိုး။

ငှက်ငြိပ်, *n.* any kind of jungle creeper, used for tying;
(Bur.) နွယ်ကြိုး။

ငှက်တယပ်, *n.* a species of linden-bloom; (Bur.) တရော
နွယ်။

ငှက်ပွေနီ, *n.* a chalk-line for marking timber; (Bur.)
မျဉ်းကြိုး။

ငှက်လလီ, *n.* chain lightning; (Bur.) လျှပ်စစ်နွယ်။

ငှက်လဟောက်, *n.* a bridle-rein; (Bur.) ဇက်ကြိုး။

ငှက်လောက်, *n.* a wire; (Bur.) နန်းကြိုး။

ငှက်သွပ်, *n.* a thong; (Bur.) သားရေကြိုး။

ငှက်ဟတ်, *n.* the band of a spinning-wheel; (Bur.) ရစ်ခွံ
ပတ်ထားသောကြိုး။

ငှက်စပ်, *n.* a ratan; (Bur.) ကြိမ်ကြိုး။

ငှတ်, *n.* a bone; (Bur.) အရိုး။

ငှတ်ထက်, *n.* a rib; (Bur.) နံရိုး။

ငှတ်ခွင်, *n.* a jaw-bone; (Bur.) မေးရိုး။

ငှတ်ခေါ်တဲ, *n.* a shoulder-blade; (Bur.) ထက်ပြင်ရိုး။

ငှတ်ကြိုင်စာ, *n.* the wish-bone; (Bur.) ကြက်ညှပ်ရိုး။

ငှန်စာ, *n.* a swing; (Bur.) ဒန်း။

ငှ, *v. i.* to rest; (Bur.) နားသည်။

ငှနီ, *v. i.* to lodge; (Bur.) တည်းခိုသည်။

ဇောင်မင်, *n.* a pelican; (Bur.) ဝံရီ။

ဇေတ်, *v. i.* to be true; (Bur.) စစ်သည်။ မှန်သည်။

ဇေနီ, *n.* (Eng.) drill; (Bur.) ဇဉ်။

ဇေတ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to June;
(Bur.) နယုန်ထ။

ဇေ, *v. i.* to slant; be oblique, not straight; (Bur.) ဣ
သည်။ ပဲ့သည်။

ဇိုင်ခက်, *n.* a bedstead; (Bur.) ခုတ်။

ဇိုင်ခက်, *n.* a litter; (Bur.) ထင်းစင်။

ခံင်ပံင်ဂကူ, *n.* a thing made of bamboo shaped like a tree, on which all kinds of offerings for priests are hung ; (Bur.) ပဒေသာပင်။

ခံသင်, *v. i.* to crouch, to bow down, ခဆံသင်။အောင်မာ။
(Bur.) ဝင်ထွားသည်။

နိုင်, *n.* the leg including the foot ; (Bur.) ခြေ။

နိုင်ထွင်, *n.* a multiplier ; (Bur.) မြှောက်ခြေ။

နိုင်ချံ, *n.* a candle-stick ; (Bur.) ဖယောင်းတိုင်ချံ။ မီးချံ။

နိုင်ခေဆိ, *a.* lame, ခိုင်ညှိင်။ (Bur.) ခြေမစွမ်းသော။

နိုင်ဂယူ, *n.* the eaves of a house ; (Bur.) အမိုးစွန်း။ တံစက်။

နိုင်ဂြို, *n.* the end of a wood ; (Bur.) တောစွန်း။

နိုင်စ, *n.* a divisor ; (Bur.) စားခြေ။

နိုင်စာင်, *n.* a brace in the roof of a house ; (Bur.)
ကြားကန်။

နိုင်ဒိုင်, *n.* the foot of a mountain ; (Bur.) တောင်ခြေရင်း။

နိုင်နွက်, *n.* a subtrahend ; (Bur.) နှုတ်ခြေ။

နိုင်မှာသမိတ်, *n.* the seaside ; (Bur.) ပင်လယ်ကမ်းနား။

နိုင်ဝါ, *n.* the beginning of a plain ; (Bur.) တွင်းစ။

နိုင်မီ, *n.* a low bank of a river or ocean ; (Bur.) ကမ်းနား။

နိုင်, *num. aux.* applied to nets ; as ဇိုက်မွဲနိုင် *one net*, col.
(Bur.) အဆူ။

ဇိုတ်, *v. t.* to wipe with a towel ; (Bur.) သုတ်သည်။

ဇိုန်ကိုပ်, *v. t.* to vouchsafe, to condescend to grant ; (Bur.)
အပ်ပေးသည်။

ဇို, *v. t.* collide, strike, dash against ; (Bur.) တိုက်ခိုက်
သည်။

ဇို, *n.* a marsh ; (Bur.) ရေထွင်းရာအရပ်။

ဇိုဗျေင်, *v. t.* to cast down ; (Bur.) ဖြစ်ချသည်။

ဇိုပ်ထွာ, *n.* an embankment of a tank or pond ; (Bur.)
ကန်ပေါင်ရိုး။

မိုင်ခေါ်နီ, *n.* a fishing rod ; (Bur.) ငါးမျှားတံ။

မိုင်ချင်, *n.* the wall of a city, တောင်ချင်။ (Bur.) မြို့ရိုး။

မိုင်နဲ့, *n.* a curved stick to keep the cloth straight in a loom ; (Bur.) ရက်ကန်းလေး။

မွဲ, *n.* a species of lobster ; (Bur.) ပုစွန်ထုပ်ကြီးတချို့။

မွဲ, *v. t.* to grind, as with the teeth, to gnash ; (Bur.)
ခဲကြိတ်သည်။

မွှက်, *n.* a cast-net for catching fish ; (Bur.) တွန်။

တူ, *n.* a resting-place ; (Bur.) နားစရာနေရာ။

တောင်, *a.* large, great, big, ဇမ္ဗူ။ *v. i.* to be large ; (Bur.)
ကြီးသော။ ကြီးသည်။

တောင်ဂေါင်, *v. i.* to grow up ; (Bur.) ကြီးပွားသည်။

တောင်မောင်, *v. i.* to increase in stature ; (Bur.) တိုးတက်
သည်။ တိုးပွားသည်။ ကြီးပွားသည်။

တူး, *v. t.* to overcome, to conquer ; (Bur.) အောင်မြင်သည်။

တူးထု, *v. t.* to prevail over ; (Bur.) နိုင်သည်။ အောင်မြင်
သည်။

တူပ်, *a.* every ; (Bur.) တိုင်း။

တုံ, *a.* stable, firm ; *v. i.* to be stable, တွမ်။ မိုန်တုံ။ (Bur.)
ခိုင်ခံ့သော။ ခိုင်ခံ့သည်။

တူး, *n.* surf ; (Bur.) သောင်ပေါ်မှာရှိက်သောမျှင်ချပ်။

ဖြဲ, *a.* withered, ဖြဲကြွေ။ *v. i.* to be withered ; (Bur.)
နွမ်းသော။ ညှိုးနွမ်းသည်။ နွမ်းသည်။

ဖြဲက္ကင်, *a.* dried ; *v. i.* to be disfigured ; (Bur.) သွေ့ခြောက်
သော။ သွေ့ခြောက်သည်။

ဖြပ်, *n.* a building for public worship, or for strangers to lodge in ; (Bur.) ဇရပ်။

ဖြပ်ထွဲ, *n.* an inn ; (Bur.) ညှော်ခံရာဇရပ်။

ဖြပ်ဝပ်, *n.* a synagogue, a chapel, a *zayat* ; (Bur.) တရား
ဇရပ်။

ခြံ၊ *n.* a chasm or gulf, ခြောက်။ (Bur.) ချောက်။

ခြံဟတ်, *n.* strength, ခြံဟတ်။ (Bur.) ခွန်အား။

ခြံဟာန်, *n.* love, ခြံဟာန်မေတ္တာ။ (Bur.) ချစ်ခြင်း။ ချစ်ခြင်း
မေတ္တာ။

ခြံ, *a.* lean; thin in flesh; *v. i.* to be thin in flesh;
(Bur.) ပိန်သော။ ပိန်သည်။

ခြံ, *n.* a serpent, ခြံ။ (Bur.) ခြွေ။

ခြံဂကဒကင်, *n.* one kind of green snake; (Bur.) အဖြိုး
ခြောက်ခြွေပိင်း။

ခြံဂချီ, *n.* a venomous serpent; (Bur.) အဆိပ်ရှိသောခြွေ။

ခြံစက်ပိင်, *n.* the blind worm; (Bur.) ခြွေဆင်ပျက်။

ခြံဆာတ်ခဲ၊ *n.* the *laticauda scutata*; (Bur.) ငြင်ငြင်း။

ခြံဆာတ်နပ်, *n.* the *hydrus* or *hydrophis*; (Bur.) ငြင်လုံး။

ခြံဇာတ်, *n.* the *cobra de capello*; (Bur.) ခြွေဟောက်။

ခြံဇာတ်ကွာင်ကျိုပ်, *n.* the hamadryad; (Bur.) ခြွေငန်း။

ခြံဇာတ်ဂယာင်, *n.* one kind of cobra; (Bur.) တောကြီး
ခြွေဟောက်။

ခြံဇာတ်တင်, *n.* the yellow banded *bungarus*; (Bur.) ငန်း
ထောင်ကျား။

ခြံဇာတ်ပွတ်, *n.* a fiery serpent; (Bur.) မီးခြွေဟောက်။

ခြံဇာတ်ယိုက်, *n.* the dusky hamadryad; (Bur.) ငန်းပုပ်။

ခြံဇိုဗွ, *n.* the common green serpent; (Bur.) ခြွေပိင်း။

ခြံဗုင်, *n.* a water snake; (Bur.) ချေခြွေ။

ခြံပုတ်ခွါစာင်, *n.* the carpet-snake; (Bur.) ကြက်ဥခိုးခြွေ။

ခြံပဲ, *n.* a viper; (Bur.) ခြွေဗွေး။

ခြံပျော်, *n.* a kind of snake; the rat snake; (Bur.)
လင်းခြွေ။

ခြံသံသောတ်, *n.* the black striped *tropidonotus*; (Bur.)
မြက်လျှောခြွေ။

ခြစ်, *a.* over ripe, applied to grains; *v. i.* to be over ripe; (Bur.) အမှည့်လွန်သော၊ အမှည့်လွန်သည်။

ဖြိုက်, *v. t.* to bake; (Bur.) ပေါင်းသည်။

ကြိတ်, *num. aux.* a circle or ring; as ကဝိန်စါကြိတ် *two rings*, col.; (Bur.) အကွင်း။

ဇြိ, *n.* a banyan tree; (Bur.) ညောင်ပင်။

ဇြိဗောဓိ, *n.* the Bo-tree; (Bur.) ဗောဓိညောင်။

ကြောက်, *v. t.* to absorb, to suck; (Bur.) စုတ်သည်။

ကြောက်, *n.* a chasm or gulf, ခြိုင့်။ (Bur.) ချောက်။

ခြိုင်, *n.* a stand for pots or jars, composed of a ratan or rope, curved and intertwined into a ring; (Bur.) ကရုတ်။

မြိုက်, *a.* deep; *v. i.* to be deep; (Bur.) နက်သော၊ နက်သည်။

မြိုက်နက်, *a.* deep, hard to be understood; *v. i.* to be hard to be understood; (Bur.) နက်နဲသော၊ နက်နဲသည်။

ဇွဲ, *n.* a corpse, pron. *fwě*; (Bur.) အထောင်းကောင်။

ဇွင့်, *n.* fever, (commonly pron. *fwawh*), ယဲဇွင့်။ (Bur.) အဖျားရောဂါ။

ဇွင့်ချပ်, *n.* a fever occasioned by a cold, ဇွင့်ချာပ်။ (Bur.) နှာစေးဖျား။

ဇွင့်တောင့်, *n.* fever and ague; (Bur.) ယုန်ဖျား။

ဇွါ, *n.* an intimate friend; (Bur.) သူငယ်ချင်း။

ဇွဲ, *a.* left; (usually pron. *fwě*), as မူးဇွဲ *the left shoulder*; (Bur.) ဘယ်နှင့်ဆိုင်သော။

ဇွီဇွီ, *a.* Swiss; (Bur.) ဇွီဇွီ။

ဇွိတ်, *v. t.* to feel, rub gently; (Bur.) သပ်သည်။

ဇွက်, *v. t.* to cause to purge, ဇွက်ရှု။ (Bur.) ဝမ်းနှုတ်သည်။

ဧွေဝံ, *n.* provisions, provision for a journey, ဧွေခမ်။
(Bur.) အစာရိက္ခာ။

ဇွံ, *n.* a marsh clearing, ဇွမ်။ ဗာဇွံ။ (Bur.) ရှင်းလင်းထား
သောမြေရာနိဋ်။

ဇွန်ဇွေက်, *n.* the guns; (Bur.) သွားဖုံး။

ည

ညာနိ, (Pali ညာဏ), *n.* the intellect; (Bur.) ညာဏ်။

ညာတ်, *v. t.* to see; (Bur.) မြင်သည်။

ညာတ်ကေတ်, *v. t.* to behold, to take notice of; (Bur.)
ကြည့်ရှုသည်။

ညာတ်မုက်, *v. t.* to beget; (Bur.) မျက်နှာမြင်သည်။ ဖွား
မြင်သည်။

ညိ, *v. a.* supplicatory. See Gram. §17.2, (*c.*); (Bur.)
ဝါ။

ညိ, *v. a.* euphonic, an expletive, occasionally used in
formal, solemn style. See Gram. §17.2, (*f.*); (Bur.)
ထော်မူ။

ညိ, *a.* small in quantity; *v. i.* to be small in quantity;
(Bur.) နည်းသော။ နည်းသည်။

ညိည, *adv.* a very little; (Bur.) တဆိတ်တပေါက်။ အနည်း
ငယ်။

ညိညိ, *a.* very small in quantity; also *adv.* a little;
(Bur.) နည်းနည်း။

ညီသာ, *a.* even, သတတ်ညွှန်း။ *v. i.* to be even; (Bur.) ညီ
ညာသော။ ညီညာသည်။

ညီသာ, *v. i.* to agree; to be straight; *v. t.* to make
straight; (Bur.) ညီညာစေသည်။

ညောနိ, *a.* tight, မောနိ။ *v. i.* to be crowded; (Bur.) ကျပ်
သော။ ကျပ်သည်။

ညောင်ကို, *adv.* near to, almost, ကြပ်။ (Bur.) နီးလျှီ။
လျှီ။

ညောင်ခြက်, *v. i.* to be full of, have an abundance of ;
(Bur.) ပြည့်ဝသည်။

ညောင်ငြက်, *a.* very narrow ; *v. i.* to be very narrow ;
(Bur.) ကျည်းကျပ်သော။ ကျည်းကျပ်သည်။

ညှင်, *conj.* as ; (Bur.) ကဲ့သို့။

ညှင်ပုံ, *v. p.* in order to ; thus ညှင်ပုံမငု်ထိက်မာန်ဒးပတောန်
in order to be able to read, you must learn ; (Bur.)
ရအောင်။ အလိုငှါ။

ညှင်နဲ့, *adv.* in like manner ; also *conj.* as ; (Bur.) ငှင်
နည်း။ ထိုနည်းတူ။

ညး, *pers. pro.* he or she ; as ညးဂှ်ရော *who is he?* or *who*
is she? (Bur.) သူ။

ညးတံ, *pers. pro. pl.* they, ညးဂမ္တိုင်။ See Gram. §15 ;
(Bur.) သူတို့။

ညးဒွင်ပုၚ်, *n.* a soldier, ညးပုၚ်။ (Bur.) စစ်သူရဲ။ စစ်သား။

ညးမိုက်, *n.* a merchant ; (Bur.) ကုန်သည်။

ညးတသတထိုက်, *n.* the rich ; (Bur.) သူဌေး။ သူကြွယ်။

ညးတလးဒိုက်, *n.* the poor ; (Bur.) ဆင်းရဲသား။

ညးဗွ, *n.* a cultivator ; (Bur.) လယ်သည်။ လယ်ယာလုပ်
သောသူ။

ညးမကလင်, *n.* a listener, hearkener ; (Bur.) နားထောင်
သောသူ။

ညးမကလိင်ဂံၚ်, *n.* one who misses the way ; (Bur.) လမ်း
လွဲသူ။

ညးမကုတ်စ, *n.* a thief ; (Bur.) သူခိုး။

ညးမကောန်, *n.* a maker ; (Bur.) လုပ်သောသူ။

ညးမကောန်ခိုတ်, *n.* a toiler ; (Bur.) ပင်ပန်းစွာလုပ်ဆောင်ရ
သောသူ။

ညးမကွးဂြိုတ်, *n.* a Redeemer; (Bur.) ရွေးနှုတ်ကယ်တင်
သောအရှင်။

ညးမကွတ်တရ, *n.* a traveller; (Bur.) ခရီးသည်။

ညးမပြတ်မ, *n.* a sower; (Bur.) မျိုးစေ့ကြဲသောသူ။

ညးမဖိင်ဂှော်, *n.* a shoe-maker; (Bur.) ခြေနှင်းလုပ်သမား။

ညးမဖိင်စ, *n.* a tailor; (Bur.) အချုပ်သမား။

ညးမတုတ်တုတ်, *n.* a weaver; (Bur.) ရက်ကန်းသည်။

ညးမထစးဝှံင်, *n.* a guide, one who leads the way; (Bur.)
လမ်းပြ။

ညးမဒင်ဖထွာ, *n.* a publican; (Bur.) အခွန်ခံ။

ညးမဒင်သက်သီ, *n.* a witness; (Bur.) သက်သေ။

ညးမဒင်အဘဲ, *n.* an heir; (Bur.) အမွေခံ။

ညးမသုင်အရက်, *n.* a drunkard; (Bur.) ယစ်ထုပ်။

ညးမပြိုင်ဂဗုတ်, *n.* an adversary, an opponent in a law-
suit; (Bur.) တရားပြိုင်သောသူ။

ညးမဗဂူဂြိုတ်, *n.* a rain-maker; (Bur.) မိုးလင်းရွာစေသောသူ။

ညးမရတ်ချေဘဲ, *n.* a grass-cutter; (Bur.) စာရိတ်။

ညးမစံက်ကျီပ်, *n.* a leader; (Bur.) ဦးဆောင်သောသူ။

ညးမအာတ်စ, *n.* a beggar; (Bur.) သူတောင်းစား။

ညှာဝိုတ်, *v. t.* to regard the feelings of another, to fear
giving offence; (Bur.) ညှာသည်။

ညှာဒည, *a.* reverential; (Bur.) ကြောက်ရွံ့သော။ မိုသေ
သော။ *v. t.* to respect, to regard the feelings of;
(Bur.) အားနာသည်။

ခု

ခု, *n.* a span; (Bur.) အထွာ။

ခု, *v. t.* to measure with a span; (Bur.) ထွာသည်။

ခုအာ, *v. i.* to crawl, as a land-leech does; (Bur.) ထွား
ရွှံသွားသည်။

ခုန်, *v. t.* to catch, used more particularly with regard
to catching fish; thus ခုန်က *to fish with hook*
and line; (Bur.) ရွာသည့်။

ခုာ, *a.* shallow; (Bur.) တိမ်သော။

ခုာ်, *n.* water; (Bur.) ဇေ။

ခုာ်တ္တီ; *n.* the spring tide; (Bur.) ဇေထ။

ခုာ်ကရင်, *n.* cold water; (Bur.) ဇေဇေ။

ခုာ်ကထေဝံ, *n.* ice, ခုာ်ကထေဝာ်။ (Bur.) ဇေခဲ။

ခုာ်ကွို, *n.* toddy, the fermented juice of the nipa or dwarf-
palm tree; (Bur.) ဒန်ရည်။

ခုာ်ကွာ, *n.* an artificial pond; (Bur.) ဇေကန်။

ခုာ်ကွိုန်, *n.* an artificial pond; (Bur.) တမံနှင့်ဆည်သောဇေ။

ခုာ်ချိုတ်, *n.* the neap tide; (Bur.) ဇေထ။

ခုာ်ဂဝင်, *n.* a bitter medical preparation; (Bur.) တင်းခါး
ငံး။

ခုာ်ဂဝင်ခွံ, *n.* a preparation of vermicelli, ခုာ်ဂဝင်ခွင်။
(Bur.) မန့်တီဟင်းခါး။

ခုာ်ဂဝာ, *n.* the prepared water drunk on taking an oath
of allegiance; (Bur.) သစ္စာဇေ။

ခုာ်ဂဏှ, *n.* warm water; (Bur.) ဇေနွေး။

ခုာ်ဇေျတ်, *n.* wine; (Bur.) စပျစ်ရည်။

ခုာ်ဇေဝါဝ်, *n.* running water, a current; (Bur.) ဇေစီး။

ခုာ်ဇေဝ်, *n.* a flood; (Bur.) ဇေလွှမ်းမိုးခြင်း။

ခုာ်ဆု, *n.* the sap of a tree; (Bur.) သစ်ရည်။

ခုာ်ခိုဝ်, *n.* congee; (Bur.) ထမင်းရည်။

ခုာ်တရံက်, *n.* a trough placed under the eaves of a roof;
(Bur.) ဇေတရောက်။

ခုာ်တင်, *n.* milk; (Bur.) နို့။

ခုာ်ထဂေါင်, *n.* a water goglet; (Bur.) ဇေထကောင်း။

ခုာ်နွင်, *n.* a water-pot, "chatty;" (Bur.) ဇေခိုင်း။

ခုတ်နွံဂြို၊ *n.* a water-pot, used for drinking water; (Bur.)
သောက်ရေအိုး။

ခုတ်ပတေက်၊ *n.* fresh water; (Bur.) ရေချို။

ခုတ်ပလင်ကော၊ *n.* a vessel with a spout, as a tea-pot;
(Bur.) ရေကရား။

ခုတ်ပထိုင်၊ *n.* a well; (Bur.) ရေထွင်း။

ခုတ်ပါင်၊ *n.* spittle; (Bur.) တံထွေး။

ခုတ်ဗလုင်၊ *n.* salt-water; (Bur.) ရေငံ။

ခုတ်ဗလဲ၊ *n.* a spring, a fountain; (Bur.) မိဉ်ရေ။ စမ်းရေ။

ခုတ်ဗောတ်၊ *n.* a wide mouthed water jug; (Bur.) ဗျတ်အိုး။

ခုတ်ဗြိ၊ *n.* rain water; (Bur.) ခိုဗမ်းရေ။

ခုတ်မိတ်၊ *a.* yellow; *v. i.* to be yellow; (Bur.) ဝါသော။
ဝါသည့်။

ခုတ်မွင်၊ *n.* ink; (Bur.) မွင်ရည်။

ခုတ်ရမတ်၊ *n.* tears, ရမတ်။ (Bur.) မျက်ရည်။

ခုတ်ရင်ဒါန့်၊ *n.* a stand for a water-pot; (Bur.) ရေအိုးစင်။

ခုတ်ထတိုပ်၊ *n.* dew; (Bur.) နှင်းရေ။

ခုတ်ထက်ဗက်၊ *n.* a decoction of tea leaves, tea-water;
(Bur.) ထက်ဗက်ရည်။

ခုတ်ထဂေါင်၊ *n.* a brook, or small mountain-stream; (Bur.)
စမ်းရေ။

ခုတ်သဲ၊ *n.* honey; (Bur.) ဖျားရည်။

ခုတ်ထိအရက်၊ *n.* any intoxicating liquor; (Bur.) သေရည်
သေရက်။

ခုတ်သံ၊ *n.* vinegar, ခုတ်သမ်။ (Bur.) ပုံးရည်။

ခုတ်မီ၊ *n.* river water; (Bur.) မြစ်ရေ။

ခုတ်၊ *a.* sweet; *v. i.* to be sweet; (Bur.) ချိုသော။ ချို
သည့်။

ခုတ်နီ၊ *n.* a foot-path; (Bur.) ထမ်းကလေး။

ခုတ်, *v. t.* to take up water with a cloth, or sponge ;
(Bur.) ခေက်သုတ်ယူသည်။

ခုတ်, *v. t.* to make a circle or round spot ; (Bur.) ဝိုင်း
ကွက်သည်။

ခုတ်, *n.* a spot, a mark on an animal ; (Bur.) အကွက်အ
ကျား။

ခုဝ်, *a.* true, *col.*; *v. i.* to be true, ခုဝ်။ (Bur.) မှန်သော။
မှန်သည်။

ခုဝ်, *a.* red hot ; *v. i.* to be red hot ; (Bur.) ရဲရဲနီသော။
ရဲရဲနီသည်။

ခိုက်, *n.* a slave ; (Bur.) ကျွန်။

ခိုက်ပုက်, *n.* a slave born of a slave ; (Bur.) သားပေါက်ကျွန်။

ခိုက်မွဲစွံ, *n.* a fellow-servant ; (Bur.) ကျွန်ချင်း။

ခိုတ်, *a.* silent, of few words ; (Bur.) စကားနည်းသော။

ခိုတ်, *v. i.* to revolve, turn round (itself), as a top ;
(Bur.) လည်သည်။

ခုက်, *a.* green, full of sap ; *v. i.* to be green ; (Bur.)
စိမ်းသော။ စိုသော။ စိမ်းသည်။ စိုသည်။

ခုင်, *n.* a city ; (Bur.) မြို့။

ခုင်သွင်, *n.* the heavenly world ; (Bur.) ကောင်းကင်ရွှေ
ပြည်တော်။

ခုတ်, *n.* the tail of a bird ; (Bur.) ဌာန်အမြီး။

ခုန်, *v. i.* to alight, as a bird ; (Bur.) နားသည်။

ခုင်, *a.* ripe ; *v. i.* to be ripe ; (Bur.) မှည့်သော။ မှည့်သည်။

ခုက်, *a.* wet ; *v. i.* to be wet ; (Bur.) စွတ်သော။ စွတ်သည်။

ခုင်, *v. i.* to be full of water, as a field ; (Bur.) ခေတ္တမ်း
မိုးသည်။

ခုန်, *v. i.* to take fire, to kindle ; (Bur.) မီးညှိသည်။ *v. t.*
to cause to take fire ; (Bur.) မီးညှိသည်။ မီးထွန်းသည်။

ခုန်, *n.* a small, shallow basket, ခခုန်။ (Bur.) ဘန်း။

ဧနာရီ, (Greek), *n.* a denarius ; (Bur.) ဒေနာရီ။

ဧဝံ, *pers. pro.* he, she (disrespectful), or it, ဧဝံ။
(Bur.) ဟိုဟာ။ ထိုအရာ။ သင်း။ See Gram. § 15.

ဧဝင်, *a.* weary, exhausted ; (Bur.) မောသော။ မောသည်။

ဧဝင်က, *n.* a blossom ; (Bur.) ပန်းပွင့်။

ဧဝင်ဖိုတ်, *a.* discouraged ; *v. i.* to be discouraged ; (Bur.)
အားလျော့သော။ အားလျော့သည်။ စိတ်ပင်ပန်းသော။
စိတ်ပင်ပန်းသည်။

ဧဝင်ဖိုတ်, *a.* weary, weak, fatigued ; *v. i.* to be fatigued ;
(Bur.) မောပန်းသော။ မောပန်းသည်။

ဧဝတ်, *a.* small ; *v. i.* to be small ; (Bur.) ငယ်သော။
ငယ်သည်။

ဧဝတ်ဧဝတ်, *a.* very small ; (Bur.) ငယ်ငယ်ကလေးဖြစ်
သော။

ဧ, *v. i.* to cease, applied only to rain ; (Bur.) ဖြတ်
သည်။ စဲသည်။

ဧက, *v. t.* to ride ; as ဧကချေတ် *to ride a horse ;*
ဧကကွင် *to sail in a ship ;* (Bur.) စီးသည်။

ဧကချန်, *v. t.* to oppress ; (Bur.) နှိပ်စက်သည်။

ဧကပင်, *a.* complete, fulfilled ; *v. i.* to be complete ;
(Bur.) ပြည့်စုံသော။ ပြည့်စုံသည်။

ဧက, *n.* a brick ; (Bur.) အုတ်။

ဧက, *v. i.* to be powdered ; (Bur.) ညက်သည်။

ဧကဧက, *adv.* fine, as powder ; (Bur.) ညက်ညက်။

ဧန, *a.* soft, flexible ; *v. i.* to be soft ; (Bur.) ပျော့သော။
ပျော့သည်။

ဧနဧဝတ်, *a.* meek, humble ; *v. i.* to be meek ; (Bur.) နူးညံ့
ထိပ်မွေ့သော။ နူးညံ့ထိပ်မွေ့သည်။

ဧဝင်, *v. i.* to be green ; (Bur.) မိန်းလန်းသည်။

ဧ, *a.* blue ; *v. i.* to be blue ; (Bur.) ခြာသော။ ခြာသည်။

နှိပ်, *v. t.* to press; (Bur.) နှိပ်သည်။

နှိပ်ပုံ, *v. t.* to print; (Bur.) ပုံနှိပ်သည်။

ဏ

ဏဉ်, *n.* urine, ကွံ။ ကွမ်။ (Bur.) သေး။ ကျင်ငယ်။

ဏဉ်ထောင့်, *v.* to pass urine, after a suppression, ဏဉ်
ထောင့်။ (Bur.) ဆီးပေါက်သည်။

ဏာနိ, *pro. a.* this, ဏံ for ဣဏံ, *col.*; (Bur.) ဤ။သည်။
သင်း။

ဏာ, *v. a.* signifying away; as ကောတ်ဏာ *to carry away*;
ကော်ဏာ *to call away*; (Bur.) အခြားတပါးသို့။

ဏီ, *adv.* yet, still; as ညးဟွံအာဏီ *he is not yet gone*;
ညးနွံဏီ *he is still here*; (Bur.) သေး။

ဏေရတိ, *n. and a.* south-west, နေရတိ။ (Bur.) အနောက်
ထောင်။

ဏေင်, *n.* the forehead; (Bur.) နဖူး။

ဏောင်, *adv.* certainly; as အဲအာဏောင် *I shall certainly*
go; (Bur.) အမှန်အကန်။

ဏံင်, *n.* a summer, the principal timber of a floor ကွံင်။
(Bur.) ခက်မ။

ဏံင်ဏောတ်, *n.* the musical instrument also called
ဗာတ်ကောနိတ်။ (Bur.) ကြေးပိုင်း။

တ

တကောတ်, *n.* the anus; (Bur.) ဝအို။

တကဲ, *v. i.* to droop, as a branch of a tree, တလဲ။ (Bur.)
တွဲနေသည်။

တကောင်, *n.* an ear or spike of grain, ဒကောင်။ (Bur.)
အနှံ။

တကံက်, *n.* a ring; (Bur.) ကွင်း။ အကွင်း။

တကံက်တဲ, *n.* a bracelet ; (Bur.) ထက်ကောက်။

ကွဲ, *n.* an island, ကွဲ။ ကွဲ။ (Bur.) ကွဲ။

တကး, *n.* the sky ; (Bur.) မိုးကောင်းကင်။

တကး, *v. i.* to burst, to crack, ထကး။ (Bur.) ပေါက်ကွဲသည်။

တက်, *v. t.* to strike, တက်ထပ်။ (Bur.) ရိုက်သည်။ တီးသည်။ ထိုးသည်။

တက်, *n.* a stroke, used especially of the stroke, which indicates the time of day ; thus ပထဝံတက်ဝိ *three o'clock* ; (Bur.) တီးခြင်း။

တက်ကျာ, *v. i.* to converse, discourse familiarly ; (Bur.) တယောက်နှင့်တယောက်စကားစမည်ပြောသည်။

တက်ပွေန်, *v.* to mark with lines by a ruler ; (Bur.) မျဉ်းသားသည်။

တက်စင်, *v. t.* to beat ; (Bur.) ရိုက်ပုတ်သည်။

တကိုတ်, *v. i.* to be frightened, to be terrified ; (Bur.) လန့်သည်။

တကိုတ်တို့, *v. i.* to startle, be frightened ; (Bur.) ထိတ်လန့်သည်။

တခဲ, *v. t.* to beckon with the hand ; (Bur.) လက်ယပ်ခြင်းဖြင့် အမှတ်ပေး၍ခေါ်သည်။

တခီ, *n.* a writer or clerk ; (Bur.) စာရေး။

တဂင်, *n.* ginger ; (Bur.) ချင်းမင်း။

တင်, *v. i.* to remain, as unblighted fruit ; to remain as a general result ; thus မူရန်မတင်ရော *what favor remains?* i. e. *what reward have ye?* (Bur.) တင်သည်။

တင်, *n.* the joint of a bamboo ; (Bur.) အဆစ်။

တင်, *n.* pith ; (Bur.) ဖေါ့။

တင်က, *n.* a coin ; (Bur.) ဒင်္ဂါး။

- တင်ကွပ်, *n.* the knee-joint; (Bur.) ခူးဆစ်။
 တင်ဂုတ်, *n.* a shed for cattle; (Bur.) တင်းဂုတ်။
 တင်ပွန်, *n.* the red cloth, which is joined to the upper
 part of a Peguan petticoat; (Bur.) ရှာထည်။ အ
 ထက်ဆင့်။
 တင်ဝဲ, *n.* the elbow; a carpenter's square; (Bur.) ဝံ
 တောင်ဆစ်။ ကျင်တွယ်။
 တင်ထပ်, *v. t.* to build up by placing one thing upon
 another, as a brick wall; (Bur.) ထပ်ဆင့်သည်။
 တင်ဒုန်, *n.* a bamboo joint; (Bur.) ဝါးဆစ်။
 တင်လဲ, *n.* molasses, treacle; (Bur.) တင်လဲ။
 တရွှါ, *n.* a garden rake; (Bur.) ထွန်ခြစ်။
 တရွှါတ်, *v. t.* to shave; (Bur.) ဆံပင်ရိတ်သည်။
 တရွှိတ်, *v. i.* to choke; (Bur.) နင်သည်။
 တရွှိန်, *v. t.* to carry on the shoulder; (Bur.) ထမ်းသည်။
 တရွှေကံ; *n.* a parrot; (Bur.) ကျက်တူရွေး။
 တရွှက်, *a.* crooked; *v. i.* to be crooked; (Bur.) ကောက်
 သော။ ကောက်သည်။
 တရွှီ, *v. t.* to thrust at; (Bur.) ထိုးသည်။
 တဆိပ်, *n.* a seal a signature; (Bur.) တံဆိပ်။ ထက်မှတ်။
 တဆေပ်, *v. i.* to slip, to be slippery; (Bur.) ချောသည်။
 တညှင်, *n.* the dry season, ကညှင်။ (Bur.) နွေကာလ။
 တလ, *num. aux.* applied to land, col.; as တိမ္မတလ *one*
piece of ground; (Bur.) အခင်း။
 တလင်, *a.* other, another, တလင်ညွှင်။ (Bur.) အခြား။
 တခြား။
 တလင်တလင်, *adv.* apart piecemeal; (Bur.) တခြားစီ။
 တလင်, *n.* an ant-hill, ကလင်။ (Bur.) တောင်ပျံ။
 တလင်, *n.* a needle or pin, ကလင်။ (Bur.) အပ်။
 တလင်ကွပ်, *n.* a pin; (Bur.) ထွပ်အပ်။

တလံနိ, *n.* a ladder, a staircase တလံနိ။ (Bur.) ထွေကား။

တလံ, *v. i.* to sink ; (Bur.) နစ်သည်။

တလံဗျိုက်, *v. i.* to be submerged ; (Bur.) နစ်မြုပ်သည်။

တလျင်, *num. aux.* is applied to long things, တူလင်။ as

မဲဇွဲတလျင် *one sugar cane* ; (Bur.) အချောင်း။

တလျင်, *n.* the end, or point, as of a stick or needle ;

(Bur.) အပျား။

တတ်, *v. t.* to cut off, to amputate ; to make a straight

course across, တုတ်။ (Bur.) ဖြတ်သည်။

တတိယ, (Pali), *o. a.* third ; (Bur.) တတိယ။

တနိ, *n.* an interval, intervening space ; (Bur.) အကြား။

တနိ, *v. i.* to be able ; to stand, to have validity ; (Bur.)

တတ်နိုင်သည်။ တည်သည်။

တနိ, *a.* cheap ; *v. i.* to be very cheap, ဒးလျင်။ (Bur.) အသီး

ချိုသော။ အသီးချိုသည်။

တနိတြနိ, *a.* stable, firm, applied to the mind ; *v. i.* to be

firm ; (Bur.) တည်ကြည်သော။ တည်ကြည်သည်။

တနိနိရောတိယံတိ, *adv.* perhaps ; (Bur.) ဖြစ်ကောင်းဖြစ်လိမ့်

မည်ကိုမသိသည်နှင့်။

တနိန္ဒြင် *v. i.* to remain stationary ; (Bur.) တည်နေသည်။

တနာ, (Pali တဏှာ), *n.* appetite, passion ; (Bur.) တဏှာ။

တနီ, *a.* of different kinds ; (Bur.) အမျိုးမျိုးသော။

တပ်, *v. t.* to place one after another in a row ; (Bur.)

စီသည်။

တပ်ဝတ်, *v. t.* to put one after another into a box, or

anything hollow ; (Bur.) စီတည့်သည်။

တမ္ဘဝ, *n.* a humming confused noise of a multitude ;

(Bur.) ညံ့သံ။

တမာ, *a.* of the size of, as large as, as small as ; (Bur.)

မျှထောက်။

တမိ, *a. new*; *v. i. to be new*; (Bur.) သစ်သော။ သစ်သည်။

တမံက်ထစး, *v. t. to point out*, တမော်ထစး။; (Bur.) ဖော်ပြသည်။

တမး, *v. i. to shine*; (Bur.) ထင်းသည်။

တမိ၌, *v. i. to run over, as boiling milk*; (Bur.) မိသည်။ ဝေကျသည်။

တမိ၌ပိုတ်, *v. t. to make happy*; (Bur.) ဝမ်းမြောက်စေသည်။

တမ္ဘာ, *n. a fisherman*; (Bur.) တံငါ။

တမ္ဗိင်, *n. hardness*; (Bur.) မာခြင်း။

တမ္ဗိဆိ, *a. insane, foolish*, တမ္ဗိ။ *v. i. to be foolish*; (Bur.) ရူးသော။ ရူးသည်။

တမ္ဘာ, *adv. anciently, formerly*; (Bur.) ရှေးက။ အရင်က။

တမ္ဘး, *a. free, not in bondage*; *v. i. to be free*; (Bur.) လွတ်သော။ ကင်းလွတ်သော။ လွတ်သည်။

တမ္ဘှ်, *v. t. to preach, တွံတမ္ဘှ်* (Bur.) ဟောပြောသည်။ ဟောကြားသည်။

တမ္ဘှင်, *n. weariness, exhaustion*; (Bur.) မောပန်းခြင်း။

တယျူ, *n. a maggot*, ကယျူ။ (Bur.) ထောက်ကောင်။

တယျှ, *n. the heddles of a loom, through which the warp is passed for weaving*, ကယျှ။ (Bur.) နှင်။

တရင်, *n. a door, gate*, ပါင်တရင်။ (Bur.) တံခါး။ တံခါးပေါက်။

တရေက်, *v. t. to split, to divide*, ကရေက်။ (Bur.) ခွဲသည်။

တရေံ, *a. old, not new*, တရေမ်။ *v. i. to be old*; (Bur.) ဟောင်းသော။ ဟောင်းသည်။

တရ, *n. a journey*; (Bur.) ခရီး။

တရ, *n. a. six*; (Bur.) ခြောက်ချ။

တရစောဟ်, *n. a. sixty*; (Bur.) ခြောက်ဆယ်။

- တရးဂစဲ, *v. t.* to give in charity; (Bur.) စွန့်ကြဲသည်။
- တလ, *n.* a lord, master, owner; *num. aux.* applied to men; (Bur.) အရှင်။ သခင်။ တယောက်။
- တလကာ, *n.* a washerman; (Bur.) ခဝါသည်။
- တလယျှ, *n.* a person of distinction; (Bur.) နာမည်ကျော်
စောသောလူ။
- တလကွီ, *n.* a cart owner; (Bur.) ထွည်းသွား။
- တလကွင်, *n.* a ship-owner; (Bur.) သင်္ဘောပိုင်သောသူ။
- တလဂယိုင်, *n.* a family; (Bur.) အိမ်ထောင်။
- တလရန်, *n.* a benefactor, တူရန်။ (Bur.) ကျေးဇူးရှင်။
- တလဂူ, *n.* a gardener; (Bur.) ဥယျာဉ်ရှင်။
- တလဂျင်ခန့်ဆိ, *n.* a ferry-man; (Bur.) ကုတိုသွား။
- တလတထိုက်, *n.* the rich; (Bur.) သူဌေး။
- တလတိ, *n.* a king; (Bur.) ရှင်ဘုရင်။
- တလဒုက်, *n.* the poor; (Bur.) ဆင်းရဲသား။
- တလဒြပ်, *pron.* တလပြင်, *n.* a proprietor; (Bur.) ဥစ္စာရှင်။
- တလသွေဝ်, *n.* a judge; (Bur.) တရားသူကြီး။
- တလဲ *v. i.* to droop, as a branch of a tree, တလဲ။ (Bur.)
တွဲလွဲနေသည်။
- တလိတ်, *v. i.* to be slippery, smooth; (Bur.) ချောသည်။
- တလဲဉ်, *v.* to swim with the hands put together;
(Bur.) ရေကူးသည်။
- တလောတ်, *n.* a flute or fife; (Bur.) ဂုလွေ။
- တလွဲ, *n.* expanse, extent; (Bur.) အကျယ်အဝန်း။
- တဝန်, *adv.* straight; (Bur.) တည့်တည့်။
- တဝင်, *n.* a religious saying, or sermon; (Bur.) ဟော
သောဒေသနာအချက်။
- တဝင်ပါင်, *n.* a word, an utterance; as တဝင်ပါင်ကျော်ဂမျှင်
the word of the living God; (Bur.) ဟောပြောသော
အချက်။ နှုတ်ကပတ်တော်။

တဝင့်လိက်တမော်ထေး, *n.* a superscription ; (Bur.) ကမ္ဘည်း
လိပ်စာ။

တဝိဝါရ, *n. pl.* relatives ; (Bur.) ဆွေမျိုးညာတကာ။

တဝိုက်, *adv.* continually ; (Bur.) အစည်။

တဝိုနွှဲ, *adv.* from that time, henceforth, thenceforward,
ထို့နွှဲ။ (Bur.) ထိုကာလကစ၍။ ယခုကတည်းက။

တဝ်, *n.* a handle ; (Bur.) လက်ကိုင်။ အရိုး။

တဝ်ကဏ္ဍိက, *n.* a lath ; (Bur.) အုတ်ကြွပ်တန်း။

တဝ်ကမး, *n. pl.* the sticks that pass through the yoke
each side of a bullock's neck ; (Bur.) ထင်းပိုး
ကျည်း။

တဝ်ကြွတ်ကိုက်, *n.* a screw-driver ; (Bur.) ဝက်အူဖွင့်။

တဝ်ခေး, *n.* the curved handle of a harrow ; (Bur.)
ထွန်ကိုင်း။

တဝ်စရင်, *a.* most excellent, exalted ; *v. i.* to be excel-
lent ; (Bur.) မြင့်မြတ်သော။ မြင့်မြတ်သည်။

တဝ်ဒရောင်, *n.* the tongue of a cart ; (Bur.) ဖွည်းသန်။

တဝ်ဒရာ, *n.* the pin of a spool ; (Bur.) ယောက်လည်တံ။

တဝ်ပကောင်, *n.* a pencil ; (Bur.) ခဲတံ။

တဝ်မှင်, *n.* a pen-holder ; (Bur.) မှင်တံ။

တဝ်သုက်, *n.* the navel-string ; (Bur.) ချက်ကြိုး။

တဝ်ခန့်, *n.* the handle of a knife ; (Bur.) ထားရိုး။

တဝ်စံင်, *n.* a torch ; (Bur.) မီးတိုင်။

တသော်, *n.* the hair or fur of animals, and the fine
hair on the body ; (Bur.) အမွေး။

တသော်ကဆီ, *n.* the mane ; (Bur.) လည်ဆံမွေး။

တသော်ကွေင်မတ်, *n.* the eyebrow ; (Bur.) မျက်ခုံးမွေး။

တသော်ခွေပ်, *n.* the beard of the face ; (Bur.) မုဆိတ်။

တသော်ပါင်, *n.* the moustache ; (Bur.) နှုတ်ခင်းမွေး။

တသော်မတ်, *n.* an eyelash ; (Bur.) မျက်တောင်။

တဆော်ထိုင်, *n.* wool ; (Bur.) ထိုးမွေး။

တထိုက်, *n.* the place or state of happiness ; (Bur.)
သုခ။ ချမ်းသာ။

တထိုက်စိုတ်, *a.* happy, joyful ; *v. i.* to be happy ; (Bur.)
ဝမ်းမြောက်ဖွယ်သော။ ဝမ်းမြောက်သည်။

တထိုင်, *v. t.* to straighten out (the legs,) တထိုင်နိုင်။
ခြေဆင်းသည်။

တင်, *n.* the breasts, the udder ; (Bur.) နို့၊ နို့အုံ။ သားမြတ်။
တစူတဆူ, *a.* intoxicated, တစူတဆူ။ *v. i.* to be intoxica-
ted ; (Bur.) မူးဝေသော။ မူးဝေသည်။

တာ, *n.* the toddy-palm, the palmyra palm ; (Bur.) ထန်း။
တာ, *n.* a measure of length equal to seven cubits,
အတာ။ (Bur.) တာ။

တာ, *v.* to beckon to stop, တာတဲ။ (Bur.) လက်ထားသည်။
တာနီ, *v. t.* to weave as mats and baskets ; (Bur.) ဂုက်
သည်။

တဲ, *n.* a tent, or temporary building ; (Bur.) တဲ။

တဲညးမမင်ကင်, *n.* a watch-house ; (Bur.) ကင်းတဲ။

တဲဗျာ, *n.* a bazaar stall ; (Bur.) ဈေးဆိုင်။

တဲမြဲ, *n.* magic ; (Bur.) မှော်အတတ်။

တဲမဒင်ဖတ္တာ, *n.* a toll-house ; (Bur.) အခွန်ခံသောတဲ။

တိ, *n.* earth, တိဇောင်။ (Bur.) မြေကြီး။

တိဒအုန်, *n.* a small hillock like an ant-hill ; (Bur.)
ကုန်းမြေ။

တိပလေတ်, *n.* clay ; (Bur.) မြေစေး။

တိဗ္ဗ, *n.* paddy-land ; (Bur.) ထယ်မြေ။

တိထမာန်, *n.* a potter's field ; (Bur.) အိုးထိန်းထွား၏မြေ
တွက်။

တိယု, *n.* chalk ; (Bur.) မြေဖြူ။

တိလမူး, *n.* a level land, a plain ; (Bur.) မြေပြန့်၊ လွင်ပြင်။

တိကြွန်ခရီ, *n.* the globe, the whole earth, the world ;
(Bur.) ပထဝီမြေကြီး။

တိက်, *v. i.* to lie down ; (Bur.) လျောင်းသည်။ အိပ်သည်။

တိင်, *v. t.* to play on a stringed instrument with the
fingers ; (Bur.) တီးသည်။

တိတ်, *v. i.* to go out, တိတ်အာ။ (Bur.) ထွက်သည်။

တိ, *v. t.* to know, တိတ်။ (Bur.) သိသည်။

တိရုန်, *v.* to be sensible of a favor, (the only word in the
language for gratitude ; (Bur.) ကျေးဇူးသိသည်။

တိညာတ်, *v. i.* to be acquainted with ; (Bur.) သိကျွမ်း
သည်။

တိရုတ်ဆာန်, *n.* an animal, a brute, a beast, တိရစ္ဆာန်။
(Bur.) တိရိစ္ဆာန်။

တိလရုန်, *n.* lord, or master, lit. lord of wealth ; (Bur.)
ကျေးဇူးရှင်။

တိလပိန်, *n.* a lord, or master, lit. lord of grace ; (Bur.)
ဥစ္စာရှင်။

တု, *n.* a snail ; (Bur.) ပက်ကီခရ။

တုက်, *v. t.* to dip up, or out of, as water ; (Bur.) ခပ်
သည်။

တုက်, *v. t.* to dig or root up the earth, as a hog ;
(Bur.) နှုတ်ဆီးနှင့်ထိုး၍ကော်သည်။

တုက်ကိုက်, *n.* epilepsy ; (Bur.) ဝက်ရူး။

တုင်, *v. t.* to soak ; (Bur.) မိပ်သည်။

တုတ်ယာတ်, *v.* to weave cloth ; (Bur.) အဝတ်ရက်သည်။

တုန်, *n.* a mole, a small, insect eating mammal ; a bam-
boo-rat ; (Bur.) ငွေ။

တုန်, *v. a.* sometimes used in place of ရ in making an
assertion, or in closing a sentence ; (Bur.) ဟုံ။

တုန်ဆန်, *adv.* to and fro, backwards and forwards;
(Bur.) ဟိုကိုသည်ကို။

တုန်ထပ်, *v. i.* to stop, remain; (Bur.) ရပ်သည်။

တုင်, *a.* like, resembling, တုင်သွင်။ (Bur.) တူသော။

တုင်ညှင်, *v. i.* to be like unto, to resemble; (Bur.) တူသည်။

တုင်ညှင်, *adv.* perhaps; (Bur.) ဖြစ်မည်မဖြစ်မည်ကိုမသိသည်နှင့်။

တုင်, *v. t.* to scrub; (Bur.) ဝှတ်သည်။ ဝှတ်တိုက်သည်။

တူ, *v. i.* to burn; (Bur.) လောင်သည်။

တူ, *v. i.* to be slightly burnt, as food in cooking;
(Bur.) တူးသည်။

တူခုပ်ဂန္ထ, *v. t.* to scald; (Bur.) ခေပူလောင်သည်။

တူညှောက်, *v. t.* to burn to a coal; (Bur.) ကျမ်းလောင်သည်။

တူ, (Pali တူယ), *n.* Libra, the 7th sign of the zodiac;
(Bur.) တူရာသီ။

တူ, *v. a.* denoting past tense; (Bur.) ဖြိ။

တောင်, *a.* stretched tight, not slack; (Bur.) တင်းသော။

တောင်, *n.* a box-trap; (Bur.) တောင်ချောက်။

တောင်ပွဲ, *n.* a mouse-trap; (Bur.) ကြွက်ထောင်ချောက်။ သံညှပ်။

တေရသမ, (Pali), *o. a.* thirteenth; (Bur.) တေရသမ။

တေဝ်, *v. t.* to set out for sale; (Bur.) ဆိုင်တည်သည်။

တေဂ်, *v. t.* to hew; (Bur.) ရွှေသည်။

တေဝ်, *adv.* yonder, there, တေခီ။ (Bur.) ဟိုမှာ။ ဟိုကို။

တေဝ်, *a.* that, တေခီ။ (Bur.) ထို။

တေခီ, *v. t.* to kick, as in the national game of ratan foot-ball; (Bur.) (ခြင်းလုံး)ခတ်သည်။

တေ, *n.* the hand; (Bur.) လက်။

တဲဖွဲ, *n.* the left hand, တဲဝါ။ (Bur.) လက်ဝဲလက်။ ဘယ်
လက်။

တဲဖွဲ, *n.* the right hand, တဲဝင်။ (Bur.) လက်ဝဲလက်။ ညာ
လက်။

တော, *v. i.* to increase ; (Bur.) တိုးသည်။

တောတက်, *v. i.* to increase in number or quantity ;
(Bur.) တိုးတက်သည်။

တော်, *v. t.* to reckon, to add up figures ; (Bur.) တွက်သည်။

တောံ, *v. t.* to cook by boiling, တောင်။ (Bur.) ချက်ပြုတ်
သည်။

တောရော, *v. t.* to steer towards an object ; (Bur.) တူရှု
သွားသည်။

တောင်, *n.* cotton ; (Bur.) ဝါ။

တောင်ကောင်, *n.* a spindle of thread ; (Bur.) ခြည်ဝင်။

တောင်ကောင်, *n.* the woof of cotton cloth ; (Bur.) ခက်
ကန်းဖောက်။

တောင်ကုံး, *n.* cotton rolls prepared for spinning ; (Bur.)
မိုင်း။

တောင်ချိုက်, *n.* cotton with the seeds taken out ; (Bur.)
ဝှမ်း။

တောင်ခရာ, *n.* a spool of thread ; (Bur.) တညင်းလုံးခြည်။

တောင်ပလဲ, *n.* cotton thread ; (Bur.) အပ်ခြည်။

တောင်ပလောန်, *n.* a skein or hank of thread ; (Bur.)
ခြည်ခင်။

တောင်လောန်, *n.* a shuttle used in weaving cotton cloth ;
(Bur.) ခြည်လွန်း။

တ, *v. a.* euphonic ; (Bur.) သတည်း။

တင်, *v. t.* to pull, to draw ; (Bur.) ဆွဲသည်။

တံ, *n.* the beginning, pron. *tawm* ; (Bur.) အရင်း။ မူးထ။

တံခိုင်, *adv.* at the feet of, in the presence of, တံခိုင်။

(Bur.) ခြေရင်းတွင်။ ဖျက်မှောက်။

တံ, *affix*, denoting the plural, တံ။ (Bur.) တို့။

တံင်ကေတ်, *v. t.* to catch, to seize; (Bur.) ဖမ်းသည်။ ဆွဲယူသည်။

တံင်ကိုတ်, *n.* the venereal disease; (Bur.) လူပျို့နာ။

တံင်ယူ, *n.* the shin; (Bur.) ညှိတ်ကျည်း။

တး, *a.* level, smooth, as a road; *v. i.* to be level; (Bur.) ညှိညာသော။ ညှိညာသည်။

တးပါ, *v. t.* to transgress; to set aside; (Bur.) ပယ်ရှားသည်။

တိုက်, *n.* a brick building; (Bur.) တိုက်အိမ်။

တိုက်ပွာနီ, *n.* a fort; (Bur.) ရဲတိုက်။

တိုက်သွံပိုက်, *n.* a shop, a brick building used as a house of merchandise; (Bur.) ဆိုင်ထည်သောတိုက်။

တိုက်, *n.* a continent, ဂြိုဟ် (Bur.) တိုက်ကြီး။ ကျွန်းကြီး။

တိုက်, *adv.* by land; (Bur.) ကုန်းကြောင်း။ ခြေကျင်။

တိုင်, *n.* a measure of distance equal to about 2½ miles; (Bur.) တိုင်။

တိုင်ကန်, *n.* a long slender basket which a fisherman carries swung over his shoulder to deposit fish in; (Bur.) အဝကျည်းသောပလိင်း။

တိုင်က, *n.* a goal; (Bur.) ပန်းတိုးတိုင်။

တိုင်ခေက်, *n.* the stem post or stern-post of a boat; (Bur.) ရာဇတိုင်။

တိုင်ခေတ်, *n.* the short post to which the movable mast of a boat is hinged; (Bur.) ငွေခေါင်းတိုင်။

တိုင်ဝတာဝဲ, *n.* a cross; (Bur.) လက်ဝါးကပ်တိုင်။

တိုင်မိင်, *n.* the long post that supports the ridge-pole of the roof; (Bur.) ခေါင်တိုင်။

- တိုင်ဆု, *n.* a post; a mile-post; (Bur.) သစ်တိုင်။
 တိုင်ဇုက်လောဝ်, *n.* a telegraph post; (Bur.) နန်းကြိုးတိုင်။
 တိုင်ညးမဒင်, *n.* a cross; (Bur.) လက်ဝါးကပ်တိုင်။
 တိုင်ဗွံ, *n.* a mile-stone, တိုင်ဗွံဆစ်။ (Bur.) ကျောက်တိုင်။
 တိုင်ပယို, *n.* a post set up for a mark; (Bur.) မှတ်တိုင်။
 တိုင်ဗွတ်, *n.* a lamp-post; (Bur.) ဖီးတိုင်။
 တိုင်ဗဒါ, *n.* a thermometer; (Bur.) ဖြောင်းတိုင်။
 တိုင်ဗဟို, *n.* a centre post; (Bur.) ဗဟိုတိုင်။
 တိုင်ဗို, *n.* a large basket, used in catching fish; (Bur.)
 ပလိင်းကြိုး။
 တိုင်ယာ, *n.* a mast; (Bur.) ရွက်တိုင်။
 တိုင်အလေဝ်, *n.* a flag-staff; (Bur.) အလံတိုင်။
 တိုင်အင်ကလိတ်, *n.* an English mile; (Bur.) အင်္ဂလိတ်တိုင်။
 တိုန်, *v. i.* to ascend; (Bur.) တက်သည်။
 တိုပ်, *v. t.* to bury in the earth; (Bur.) မြှုပ်သည်။
 တို, *n.* a dead-fall; (Bur.) ထောင်ချောက်တမျိုး။ သိ။
 တို, *a.* thick, applied to flat things; *v. i.* to be thick;
 (Bur.) ထူသော။ ထူသည်။
 တိုကို, *a.* thick; *v. i.* to be thick; (Bur.) ထူထပ်သော။
 ထူထပ်သည်။
 တိုပ်, *v. t.* to plant; (Bur.) စိုက်သည်။ ပျိုးသည်။
 တိုပ်ပတံ, *v. t.* to transplant, တိုပ်ပွံ။ တိုပ်တင်။ (Bur.)
 ပြောင်း၍စိုက်သည်။
 တိုပ်, *n.* the wild mangosteen; (Bur.) သစ်တို။
 တိုဆီဇတ်, *v. t.* to imitate; (Bur.) တုသည်။ တုပသည်။
 တွ, *n.* a bow for shooting arrows; (Bur.) လေး။
 တွင်ြင်, *n.* a cross-bow; (Bur.) တူးလေး။
 တွပန်တောင်, *n.* a bow used for beating cotton; (Bur.)
 ဝှမ်းကိုချသောလေး။
 တွေ, *n.* the sun, sunshine, a day; (Bur.) နေ။ နေ့။

တွဲကွာယွံတမးကိုတမး, *n.* twilight of the morning ; (Bur.)
ဝေလီဝေလင်း။

တွဲကွာယွံပျိုတ်ကိုပျိုတ်, *n.* evening twilight ; (Bur.) နေဝင်
ရိုးရိုး။

တွဲဝေင်, *n.* the afternoon ; (Bur.) နေစောင်း။ မွန်းလွဲအချိန်။

တွဲထံ, *adv.* to-day, တွဲတဆ်။ (Bur.) လနေ့။ ခုနေ့။

တွဲတိင်, *n.* the day before worship-day ; (Bur.) အဖိတ်နေ့။

တွဲတိန်, *n.* the sun-rising, sunrise ; (Bur.) နေထွက်။

တွဲဝေင်, *n.* noon, တွဲကတ်ဝေင်။ (Bur.) မွန်းတည့်။

တွဲပျိုတ်, *n.* the setting-sun, sunset ; (Bur.) နေဝင်။

တွဲဗုဒ္ဓဝါ *n.* Wednesday ; (Bur.) ဗုဒ္ဓဟူးနေ့။

တွဲဖြဲတိ, *n.* Thursday ; (Bur.) ကြာသပတေးနေ့။

တွဲမယး, *n.* day-break ; (Bur.) မိလင်းလင်းစ။

တွဲသင်သင်, *n.* the latter part of the afternoon, သင်တွဲ။
(Bur.) ညနေခင်း။

တွဲသီ, *n.* a worship-day, the sabbath ; (Bur.) ဥဂုသ်နေ့။

တွဲသိုက်, *n.* Friday ; (Bur.) သောကြာကြာနေ့။

တွဲသွိသင်, *n.* Saturday ; (Bur.) စနေနေ့။

တွဲအင်္ဂါ, *n.* Tuesday ; (Bur.) အင်္ဂါနေ့။

တွေတ်, *v. t.* to crush for the purpose of expressing
juice or oil, as sugar-cane and oil-seed are
crushed in the mill ; (Bur.) ကြိတ်သည်။

တွေိုင်, *n.* a yoke or pair, as ၎်တွေိုင် *one yoke of oxen* ;
(Bur.) တရှင်း။

တွှိုက်, *n.* an oar ; (Bur.) ခတ်တက်။

တွှင်, *n.* a small spool put into a weaver's shuttle, on
which is wound the thread ; (Bur.) ခက်ကန်း
ဒေါက်တံ။

တွှ်န, *conj.* that, as တွှ်နညးဂမ္ပိတ်ယွံဂင်ဂေါင်ရ *it is not*

right, that he should be killed, or it is not right to kill him ; (Bur.) ထို့ရန်။

တူနုသွက်, *adv.* in order to, for the purpose of, တုံနုသွက်။
conj. that, in order that ; as တုံနုသွက်ကိုခြေပ် *in*
order that ye may escape ; (Bur.) ခြင်းငှါ။ အလိုငှါ။
 ရအောင်။

တူငြ, *num. aux.* applied to long things. See Gram.
 § 16-3.; (Bur.) အချောင်း။

တောင်ဝဲ, *n.* a species of soapberry tree, *red sapindus*
 sometimes တောင်မဲ။ (Bur.) ဆိတ်ချေးသီး။

တောင်ခတောင်, *n.* lineal succession ; (Bur.) အမျိုးအနွယ်။
 တုံ, *n.* a mosquito curtain, တုံ။ (Bur.) ခြင်ထောင်။

တုံ, *n.* a plant or tree of any kind, တုံ။ (Bur.) အပင်။
 တုံကမေတ်, *n.* the *sonneratia apetala* of Symms ; (Bur.)
 ကမ္ဘာယပင်။

တုံကလတ်, *n.* the ornamental *dillenia* ; (Bur.) ဇင်ပြွန်းပင်။

တုံကသန်, *n.* a kind of tree, the leaf of which is used
 in making cigars ; (Bur.) သနပ်ပင်။

တုံကနံ, *n.* flax ; (Bur.) ပိုက်ဆန်ပင်။

တုံကောန်ကွင်, *n.* the mistletoe ; (Bur.) ကျိုးပေါင်းပင်။

တုံက, *n.* a flower tree or shrub ; (Bur.) ပန်းပင်။

တုံကဇက်ကလေ, *n.* the peacock's pride ; (Bur.) မိန့်ပန်းပင်။

တုံကသွီတု, *n.* the fragrant screw-pine ; (Bur.) ဆတ်
 သွားဖူး။

တုံကွီ, *n.* the nipa, or dwarf-palm ; (Bur.) ဒန့်ပင်။

တုံကြိုက်, *n.* the red cotton tree ; (Bur.) ထက်ပုံပင်။

တုံကြိုက်, *n.* the mango tree ; (Bur.) သရက်ပင်။

တုံကွဲကစင်, *n.* the tapioca plant ; (Bur.) ပိထောပိန့်ချောက်
 ပင်။

တုံကွတ်, *n.* the wood-apple ; (Bur.) မှန်နီပင်။

- တုံခဝေပ်, *n.* the roselle ; (Bur.) ချဉ်းပေါင်ပင်။
 တုံခဒတ်, *n.* a kind of fig ; (Bur.) ကနွတ်ပင်။ သနွတ်ပင်။
 တုံခပြိုင်, *n.* the *sterculia foetida* tree ; (Bur.) ထက်ချပ်ပင်။
 တုံခယောင်, *n.* the wood-oil tree ; (Bur.) ကညင်ပင်။
 တုံချောင်, *n.* the *pongamia atropurpurea* ; (Bur.) ကျွဲထညင်းပင်။
 တုံဆု, *n.* a tree, in distinction from a shrub ; (Bur.) သစ်ပင်။
 တုံအင်ပါဏ္ဍာင်, *n.* the *plumeria acuminata*, from the flowers of which *frangi-pani* is distilled ; (Bur.) တရုတ်ပိကားပင်။
 တုံဇုတ်, *n.* any kind of creeper or vine (Bur.) နွယ်ပင်။
 တုံဇိုင်ထဲကွေ့, *n.* a kind of parasite bearing bright red flowers ; (Bur.) အခြားသောအပင်၌ပေါက်တတ်သော အပင်တမျိုး။
 တုံဇြဲ, *n.* the banyan tree ; (Bur.) ညောင်ပင်။
 တုံတာ, *n.* the toddy palm, the palmyra palm tree, the *borassus flabelliformis* ; (Bur.) ထန်းပင်။
 တုံးတာင်, *n.* the castor-oil plant ; (Bur.) ကြက်ဆူပင်။
 တုံးတာင်, *n.* the cotton plant ; (Bur.) ဝါပင်။
 တုံဒဂါ, *n.* the *gardenia coronaria* ; (Bur.) ရင်ခတ်ပင်။
 တုံဒဋ်, *n.* the *sesamum* plant ; (Bur.) နှင်းပင်။
 တုံပယောနီ, *n.* the olive tree ; (Bur.) သံလွင်ပင်။
 တုံပုဋ်, *n.* the jack-tree ; (Bur.) ပိန်းနဲပင်။
 တုံပြိုင်, *n.* a kind of cotton tree ; (Bur.) ဒီးချုံးပင်။
 တုံဒာ, *n.* the mountain jack tree ; (Bur.) ထောင်ပိန်းနဲပင်။
 တုံဖြာတ်, *n.* the plantain tree, the banana ; (Bur.) ငှက်ပျောပင်။
 တုံဘီနီ, *n.* the poppy ; (Bur.) ဘီနီပင်။
 တုံမကျီ, *n.* the *terminalia belerica* ; (Bur.) သစ်ဆိပ်ပင်။

တုံမင်ဂုန်, *n.* the tamarind tree; (Bur.) မန်ကျည်းပင်။

တုံမာမ်ကျွဲ, *n.* the lacoocha bread-fruit tree, *artocarpus lacoocha*; (Bur.) မျောက်လုပ်ပင်။

တုံမဲ, *n.* the indigo plant; (Bur.) မဲနတ်ပင်။

တုံမြိုင်, *n.* the marian tree; (Bur.) မရန်းပင်။

တုံထူရိတ်, *n.* the book-palm tree; (Bur.) ပေပင်။

တုံထွီ, *n.* the pride of India; (Bur.) ကမာခါးပင်။ တမာခါးပင်။

တုံသ, *n.* the *nauclea cordifolia*; (Bur.) ထိန်ပင်။

တုံသင်, *n.* the *salwen* tree, the linden; (Bur.) သံလွင်။

တုံသတ်, the areca-nut tree; (Bur.) ကွင်းထီးပင်။

တုံသတ်ဖြုံ, *n.* the cocoa-nut tree; (Bur.) အုန်းပင်။

တုံသတ်ဖြုံခိုင်, *n.* the tree-fern; (Bur.) မူတိုင်ပင်။

တုံသာနီ, *n.* the black varnish tree; (Bur.) သစ်စေးပင်။

တုံသုတ်စ, *n.* the mulberry tree; (Bur.) ခိုးစာပင်။

တုံဇြောင်, *n.* a species of spirical *costus*; (Bur.) ဗလံ
ထောင်ဝေးပင်။

တုံဇြော်နီ, *n.* the paddy plant, တွင်ဇြော်ခိုင် (Bur.) စပါးပင်။

တုံဟံဗ, *n.* the coriander plant, တွင်တင်ဗမ် (Bur.) နံနံပင်။

တုံစုံ, *n.* the sugar-cane plant; (Bur.) ကြံပင်။

တုံအကျွတ်, *n.* the pine-apple plant; (Bur.) နာနတ်ပင်။

တုံအီလင်, *n.* the cringe-tree; (Bur.) စောင်းကျားပင်။

တူး, *n.* a leaf; (Bur.) အရွက်။

တွံ, *n.* a bud, တွမ်။ ခမောင်။ (Bur.) အပွင့်။ အပုံ။ အဖူး။

တွင်ကွီ, *n.* the tying of a bamboo floor with ratans;
(Bur.) ကြမ်းကြော။

တွံ, *n.* a stone, a rock, တွမ်။ (Bur.) ကျောက်။

တွံကထန်, *n.* a flat level stone; (Bur.) ကျောက်ပျဉ်။

တွံခေတ်, *n.* a mill-stone; (Bur.) ကျောက်ကြိတ်ဆုံ။

တွံခရိတ်ချင်, *n.* alabaster; (Bur.) ကျောက်ဖြူ။

ထွံ့ချူမြ၊ *n.* a whet-stone; (Bur.) ထားသွေးကျောက်။
 ထွံ့ဝစး၊ *n.* alum; (Bur.) ကျောက်ချဉ်။
 ထွံ့ဝပိုင်၊ *n.* lime-stone, ထွံ့ခပိုင်။ (Bur.) ထုံးကျောက်။
 ထွံ့ပသဲဗက်၊ *n.* loadstone; (Bur.) သံထိုက်ကျောက်။
 ထွံ့မဟူရာ၊ *n.* agate; (Bur.) မဟူရာကျောက်။
 ထွံ့မက်ကွပ်၊ *n.* the keystone of an arch; (Bur.) ဘီးသွား
 သပ်ကျောက်။

ထွံ့ထး၊ *n.* a flat stone, a flag-stone; (Bur.) ကျောက်ပြား။
 ထွံ့ဝါနီ၊ *n.* laterite; (Bur.) ဝပ်ကျောက်။
 ထွံ့၊ *a.* every, ထွံ့၏။ (Bur.) တိုင်း။
 ထွေင်ထွေင်၊ *a.* uncommon, rare, diverse, divers; (Bur.)
 ထူးခြားသော။

ထွေ၊ *n.* a stranger, a guest; (Bur.) ဧည့်သည်။
 ထွေ၊ *a.* ready, prepared, နှံ့ထွေ။ *v. i.* to be ready; (Bur.)
 အသင့်ရှိသော။ အသင့်ရှိသည်။

ထွေး၊ *v. i.* to be light, clear; (Bur.) လင်းသည်။
 ထွေးဇး၊ *v. i.* to be clear, plain; (Bur.) ရှင်းလင်းသည်။
 ထွီဇေ၊ *n.* honor, glory; (pron. ငြီဇေ) (Bur.) ဂုဏ်အ
 သရေ။

ထြီ၊ an *affix* denoting the male gender, pron. ငြီ။ See
 Gram. § 14.2. (Bur.) ယောက်ျား။

ထြီထွေ၊ *n.* a widower; (Bur.) ချီးဗို။

ထြီ၊ *a.* excellent; as ကျပ်ထြီ *excellent god*; (Bur.) မြင့်မြတ်
 သော။

ထွပ်၊ *v. i.* to walk, ထွပ်အာ။ ထွပ်။ (Bur.) ရှောက်သည်။

ထွာနီ၊ *n.* a village, ထွာနီ။ (Bur.) ရွာ။

ထွိုင်ထွိုက်၊ *n.* a Mon musical instrument, about three
 quarters of a circle in form, provided with two
 cords, to which are fastened flatwise short bam-
 boo slats diminishing in size from left to right;

- (Bur.) တလိုင်ပတ်သာ။ It is usually pronounced, as if spelled ကွိုင်ကွိုင်။ တက်တွင်တွက်, *v.* to play on the same; (Bur.) တလိုင်ပတ်သာတီး။
- တွတ်မိင်, *n.* an elephant howdah, ခရေင်မိင်။ (Bur.) ခြင်းပေါင်းကား။
- တွံ, *v. t.* to sweep, တွင်။ (Bur.) တွင်းသည်။
- တွံဝေ, *v.* to preach, to give a religious discourse, တွင်။ pron. တွင်ဝေ။ (Bur.) တရားဟောသည်။
- တွး, *n.* a disciple, follower, commonly pron. တွး။ (Bur.) တပည့်။
- တွးဘာ, *n.* a scholar; (Bur.) ကျောင်းတပည့်။ ကျောင်းသား။
- တွန်တွဲ, *a.* interlaced, like branches of a tree in a forest; (Bur.) ရှုပ်နေသော။
- တွပ်, *n.* marrow; (Bur.) ခြင်ဆီ။
- တွ့, *a.* intoxicated, (pron. တွ့,) the same as ဗရူ, only more bookish; *v. i.* to be intoxicated; (Bur.) မူးသော။ မူးသည်။
- တွေတ်, *v. t.* to insinuate; (Bur.) တိုးဝင်သည်။
- တွေင့်ထက်, *v. t.* to use abusive language to any one, to abuse, to revile; (Bur.) ဆဲရေးသည်။
- တွေတ်, *v. i.* to be cold, တွိုင်။ (Bur.) ချမ်းသည်။ နေသည်။

ဝ

- ထက, *v.* to push off a boat when getting near the shore; (Bur.) ထွေကိုကန်ထားသည်။
- ထကာ, *n.* a layman; (Bur.) ထကာ။
- ထကတ်, *v. t.* to tie up in the corner of a handkerchief or napkin; (Bur.) ထုံးသည်။
- ထကပ်, *n.* a mat; (Bur.) ပျာ။
- ထကဆီ, *n.* a flock, a herd; (Bur.) အဝု။ အအုပ်။

ထကံ, *a.* gray, applied only to human hair, ထကဆံ။
v. i. to be gray; (Bur.) ဖွဲသော။ ဖွဲသည်။ ဆံပင်ဖြူစွဲ
 သော။ ဆံပင်ဖြူစွဲသည်။

ထကောဝ်, *a.* sore, painful to the touch; *v. i.* to be pain-
 ful to the touch; (Bur.) ကြိန်းသော။ ကြိန်းသည်။

ထကဲ, *n.* the side of the body; (Bur.) နံပေး။

ထကဲပြင်, *n.* the cross timbers to which the boards of a
 partition are nailed; (Bur.) ကျွဲနံ။

ထကောတ်, *n.* a species of guana; (Bur.) ဖွတ်။

ထကို, *v. t.* to stir, ဒကို။ (Bur.) မွှေသည်။

ထကိုဆံ, *num. aux.* is applied to guns, muskets, etc., as
 သေတာတ်မွဲထကိုဆံ။ *one musket*, col.; (Bur.) ထက်။
 ထထက်။ See Gram. § 16-3.

ထကး, *v. i.* to burst, to crack; (Bur.) ပေါက်ကွဲသည်။

ထဂါတ်, *v. i.* to be leafless; (Bur.) အရွက်မရှိ။

ထင်, *v. i.* to be thirsty, ထင်ဝံ။ (Bur.) ရေငတ်သည်။

ထညက်ထလန်, *v. i.* to grumble; (Bur.) မြည်တွန်သည်။

ထညောန်, *v. i.* to frown; (Bur.) မျက်နှာသုပ်သည်။

ထခိုက်, *v. t.* to knock, as at a door; (Bur.) ခေါက်သည်။

ထချိန်, *v. t.* to render flexible; (Bur.) ဖျော့အောင်လုပ်သည်။

ထတ်, *a.* well, healthy, strong; (Bur.) ကျန်းမာသော။
 ခွန်အားရှိသော။

ထတ်ထတ်, *adv.* loudly; (Bur.) ကျယ်ကျယ်။ ကြပ်ကြပ်။

ထတ်ယုက်, *a.* healthy; (Bur.) ကျန်းမာသော။

ထနှံ, *n.* a drop of any liquid, ထုတ်။ (Bur.) အစက်။

ထပ်, *n.* a fold, a plait; (Bur.) အခေါက်။

ထပ်, *v. t.* to exchange, barter, ထွပ်။ (Bur.) ထပ်သည်။
 လဲသည်။

ထပ်, *v. t.* to place one on another; (Bur.) ထပ်သည်။

ထပ်ကျီထပ်, *adv.* over and over, again and again ; (Bur.)
အထပ်ထပ်။

ထပ်ထဲ, *v. t.* to marry ; (Bur.) လက်ထပ်၍ရံဖက်သည်။

ထပ်လံင်, *v. t.* to add more to ; (Bur.) ထပ်လောင်းသည်။

ထပ်ကံ, *v. t.* to stab ; (Bur.) ထိုးဖောက်သည်။

ထပ်ငါး, *n. a.* seven ; (Bur.) ခုနစ်။

ထပ်ငါးစောင်, *n. a.* seventy ; (Bur.) ခုနစ်ဆယ်။

ထပ်လတ်, *v. i.* to be trodden smooth as a path, သူနီထပ်လတ်။
(Bur.) ဖုံသည်။ လမ်းဖုံသည်။

ထပ်ခိုက်, *n.* dust ; (col.) ခဲခိုက်။ (Bur.) ဖုတ်။ ဖုံ။

ထပ်အေး, *a.* pure, used with reference to gold ; *v. i.* to
be pure ; (Bur.) စင်သော။ စင်သည်။

ထပ်မိ, *n.* the chin ; (Bur.) မေးရေ။

ထပ်မုတ်, *v. i.* to start with horror ; (Bur.) ထိတ်လန့်သည်။

ထပ်မုတ်, *v. t.* to ram ; as ညှပ်ထပ်မုတ်ဝါးသောဏာတ် *he rams*
down the powder ; (Bur.) ထောင်းသည်။

ထပ်မုတ်ထွန်, *v. i.* to utter falsehood, to deceive ; (Bur.)
လိမ်လည်သည်။

ထပ်မုတ်, *v. t.* to roll together, to roll up ; *n.* a roll ; (Bur.)
လိပ်သည်။ အလိပ်။

ထပ်မုတ်, *num. aux.* is applied to rolls of mats ; as ထပ်မုတ်မုတ်
ထပ်မုတ် *one roll of mats* ; See Gram. § 16-3. Note.
(Bur.) အလိပ်။

ထပ်မုတ်, *a.* sweet, ဝါးမုတ်။ *v. i.* to be sweet ; (Bur.) ချို
သော။ ချိုသည်။

ထပ်မုတ်, *v. t.* to recline ; (Bur.) ထောင်းသည်။ ခြသည်။

ထပ်, *n.* gold ; *a.* golden ; (Bur.) ရွှေ။

ထပ်ပရောင်, *n.* tinsel ; (Bur.) ကုလားရွှေ။ ခပ်ပျာ။

ထပ်, *v. t.* to sustain, to hold up, to exalt ; (Bur.)
မသည်။

- ထစညှော်, *v. i.* to assist, ထစသဘာ်။ (Bur.) မစသည်။
 ထစင်, *v. t.* to lift up, ထစင်ဂြိုန့်။ (Bur.) ပင့်သည်။ ကြွပင့်
 သည်။
 ထရုတ်, *v. t.* to build, used with reference to sacred
 edifices ; (Bur.) တည်ဆောက်သည်။
 ထစေါတ်, *v. i.* to close up, as a flower ; (Bur.) ပိတ်သွား
 သည်။
 ထစး, *v. t.* to point out ; (Bur.) ပြသည်။
 ထစးကိုပ်, *v. t.* to present, to exhibit to view or notice ;
 (Bur.) ပြသည်။
 ထစးပွာ, *v. t.* to figure, to represent by figure ; (Bur.)
 ဖော်ပြသည်။ ပမာပြသည်။
 ထစး, *n.* a bamboo cymbal ; (Bur.) ဝါးလက်ချပ်။
 ထစိုင်း, *n.* a moat ; (Bur.) ကျုံး။
 ထစိုတ်, *n.* the gum of a tree, ခရိတ်။ (Bur.) အစေး။
 ထစိုင့်, *n.* scum, froth ; (Bur.) အမြှုတ်။
 ထအဆ်, *v. t.* to vomit ; (Bur.) အန်သည်။ အေ့သည်။
 ထအီ, *v. i.* to snore ; (Bur.) ဟောက်သည်။
 ထအုင်, *a.* heaped up ; *v. i.* to be heaped up ; (Bur.)
 မိုနေသော။ မိုမောက်နေသည်။
 ထအိုန်ခရ, *n.* an abomination, abhorrence, အိုန်ခရ။
 (Bur.) ရွံ့ချီအိခြင်း။
 ထာင်က, *n.* the petals of a flower ; (Bur.) အထုပ်။ ပွင့်ချပ်။
 ထာင်တကေတ်, *n.* the breach, the buttock, ထာင်ဒီ။ (Bur.)
 တင်ပါး။
 ထာင်ထဲ, *n.* the arm from the elbow to the shoulder ;
 (Bur.) မောင်းရင်း။
 ထာင်ဖြဲ, *n.* the slanting corner-ridge-pole of a roof,
 ထာင်သတ်ဖြဲ။ (Bur.) အုန်းလက်။

ထာနိ, *n.* the presence, (of a person of respectability);
(Bur.) အထံ။ ထံ။

ထာပဏာလဝ်, *v. t.* to enshrine, (Pali ဌာပနာ)။ (Bur.) ဌာပ
နာသွင်းသည်။

ထာဝရ, (Pali), *a.* eternal; (Bur.) ထာဝရ။

ထုပ်ဂ္ဂိ, *v. t.* to wrap around with cloth or paper; (Bur.)
ထုပ်သည်။

ထေင်, *v. t.* to think; (Bur.) ထင်သည်။

ထေင်, *v. i.* to be visible, ထေင်လော။ (Bur.) ထင်သည်။
ထင်ပေါ်သည်။

ထဲကြာနိ, *a.* confused, tangled; *v. i.* to be confused;
(Bur.) ရှုပ်ထွေးသော။ ရှုပ်ထွေးသည်။

ထဲခရဲ, *a.* confused, disordered; (Bur.) ဖရိုဖရဲပယင်းပတာ
ရှိသော။

ထဲ, *a.* angry; *v. i.* to be angry; (Bur.) မိတ်ဆိုးသော။
မိတ်ဆိုးသည်။

ထဲပဏောတ်, *n.* anger, ထဲပူဝတ်။ (Bur.) မိတ်ဆိုးခြင်း။

ထော, *v. t.* to entice; (Bur.) ဖြားယောင်းသွေးဆောင်သည်။

ထောင်, *n.* a rent, a hole; (Bur.) အပေါက်။

ထေဝဲ, *n.* a plow; (Bur.) ထယ်။

ထေဝဲတိ, *v.* to plow the earth; (Bur.) ထယ်တုံးနှင့်မြေကြီး
ကိုထွန်သည်။

ထောင်, *n.* a species of hornet; (Bur.) ပျားတူ။

ထောံ, *v. t.* to cast away, to forsake, ထောအိအာ။ ထောံ
ကောံ။ ထောံလဝ်။ (Bur.) ပြစ်လိုက်သည်။ စွန့်ပြစ်သည်။

ထောံပျေင်, *v. t.* to cast down, to throw down; (Bur.)
ပြစ်ချသည်။

ထောံမဲ, *v.* to cast lots; (Bur.) မဲချသည်။ စာရေးတံချသည်။

ထောံသွင်, *v. t.* to temper (a blade); (Bur.) (ထားကို)ဆေး
သည်။

တ်, *a.* old, often prefixed to the names of married men; (Bur.) အိမ်ထောင်သည်ဖြစ်သော (လူပေသာကျား။)

တံက်, *v. t.* to brace, to prop with an upright support; (Bur.) ထောက်သည်။

တံက်ကွိုင်, *v.* to kneel; (Bur.) ချီးထောက်သည်။

တိုင်, *n.* a jail, a prison, ဂုက်။ (Bur.) ထောင်။

ထေး, *n.* a flat metal dish or plate; (Bur.) လင်ပန်း။

ထိုက်, *a.* worthy, (ကြိုက်။ *v. i.* to be worthy; (Bur.) ထိုက်တန်သော။ ထိုက်တန်သည်။

ထိုက်က, *n.* the petals of a flower; (Bur.) ပွင့်ချပ်။

ထိုက်သွပ် *v.* to take off the skin of an animal, သံက်သွပ်။ (Bur.) အရေကိုနှွာသည်။

ထိုင်, *n.* a bag; (Bur.) အိတ်။

ထိုင်ဇိုင်, *n.* a stocking; (Bur.) ခြေစွပ်။

ထိုင်ပလော့, *n.* a pocket, ထိုင်ပလော့အိတ်။ (Bur.) အင်္ကျီအိတ်။

ထိုင်လမ္ပဲ, *n.* a wallet; (Bur.) လွယ်အိတ်။

ထိုင်လိက်, *n.* an envelope; (Bur.) စာအိတ်။

ထိုင်သး, *v. t.* to praise; (Bur.) ချီးမွမ်းသည်။

ထိုင်သးရန်, *v.* to return thanks; (Bur.) ကျေးဇူးကိုချီးမွမ်းသည်။

ထိုင်သွပ်, *n.* a leather bag; (Bur.) သားရေအိတ်။

ထိုင်သွပ်ခွပ်, *n.* a leathern bottle; (Bur.) သားရေဘူး။

ထိုင်ကြိန်, *n.* a purse; (Bur.) ငွေအိတ်။

ထိုင်, *n.* a cave, ထို။ (Bur.) ဥမှင်။

ထွက်, *v. t.* to beat with the elbow; to pound in a mortar with a pestle; (Bur.) ထောင်းသည်။

ထွန်, *n.* a drop of fluid, ထွန်ဟ်။ (Bur.) အစက်။

ထွန်စေ့, *v.* to drop, စေ့ဟ်စေ့ဟ်။ (Bur.) အစက်စက်ကျသည်။

ထွ, *n.* a beetle or insect. See ခမ္မ၊ ခမ္မဟန်၊ စွ or စမ။
(Bur.) ပိုးကောင်။

ထွကထွန်, *n.* a large grub found in the marsh-date palm,
of which the natives are very fond as an article
of food ; (Bur.) ပိုးတုံးလုံး။

ထွတတ်, *n.* a grass-hopper ; (Bur.) နှံကောင်။

ထွခေံ, *n.* a cockroach ; (Bur.) ပိုးဟပ်။

ထွလဲလိင်, *n.* a fire-fly ; (Bur.) ပိုးစုန်းပျံ။

ဒ

ဒက်, *v. t.* to tie, ဒက်လပ်။ (Bur.) ချည်သည်။ ချည်နှောင်
သည်။

ဒက်မိတ်, *v.* to become friends ; (Bur.) မိတ်ဖွဲ့သည်။

ဒက်, *v. t.* to build with brick or stone, ဒက်ပွန်။ (Bur.)
တည်သည်။

ဒက်ဒန်, *v. i.* to lament, to murmur, ဒက်ဒေါန်။ (Bur.)
မြည်တမ်းသည်။

ဒကတ်, *v. t.* to tie in a knot ; as ဒကတ်သော်။ *to tie up
the hair in a knot ;* (Bur.) ထုံးသည်။

ဒကင်, *n.* a species of water-lily ; (Bur.) ကြာပဒုံမာ။

ဒကံ, *n.* a company, herd, ဒကဒ်, (Bur.) အပေါင်းအဖော်
တစ်စု။ တအုပ်။

ဒကာ, (Pali ဒါရကာ), *n.* a layman ; (Bur.) တကာ။

ဒကုတ်, *n.* a piece, a fragment, ကပ်ဒကုတ်။ (Bur.) အပိုင်း။

ဒကုတ်, *v. t.* to cut anything long into pieces ; (Bur.)
ဖြတ်သည်။

ဒကုတ်သွောင်, *v. t.* to judge, to decide a case in law ;
(Bur.) စီရင်ဆုံးဖြတ်သည်။

ဒကော်, *n.* tweezers; tongs, a blacksmith's tongs ; (Bur.)
သံညှပ်။

ဒကေဝ်, *n.* a tical, a weight a little less than half an ounce; the hundredth part of a viss; a rupee; (Bur.) ကျပ်ချိန်။ အကျပ်။

ဒကး, *v. i.* to burst, to crack open, ထကး။ တကး။ (Bur.) ပေါက်ကွဲသည်။

ဒကွေ, *a.* sleepy, drowsy; *v. i.* to be sleepy; (Bur.) အိပ်ချင်သော။ အိပ်ငိုက်သော။ အိပ်ငိုက်သည်။

ဒကွေ, *n.* the blood sucker, a kind of chameleon; (Bur.) ဂုတ်သင်။

ဒကွေသွေ, *n.* the flying lizard; (Bur.) ဂုတ်သင်ယျံ။

ဒကောင်, *n.* an ear of any kind of grain, တကောင်။ (Bur.) အနံ့။

ဒကပ်, *n.* a corner; (Bur.) အထောင့်။ ထောင့်။

ဒကုပ်, *n.* a cover; (Bur.) အဖုံး။

ဒကုပ်ကွေ, *n.* a commander of a ship; (Bur.) သင်္ဘောသူကြီး။

ဒကုပ်ချင်, *n.* a governor of a city; (Bur.) မြို့ဝန်။

ဒကုပ်ပွာန်, *n.* the general of an army; a military officer; (Bur.) စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး။ စစ်တုရင်။

ဒကုပ်ပွာန်ဌးမအုပ်ထံမှိုတ်ထွီ, *n.* a colonel; (Bur.) စစ်သူရဲ ၁၀၀၀ ပါသောတပ်ကိုအုပ်သောဗိုလ်။

ဒကီ, *v. t.* to stir, ထကီ။ (Bur.) မွှေသည်။

ဒကွေ, *n.* midnight, သွာတွဲ။ (Bur.) သန်းခေါင်။

ဒကွေထောန်, *n.* after midnight; (Bur.) သန်းခေါင်ကျော်။

ဒကွေ, *v. t.* to observe, to do; *n.* an observance, a deed; (Bur.) ကျင့်သည်။ အကျင့်။ အပြုအမူ။

ဒဂိုန်, *n.* the lunar month nearly corresponding to July, ဇဂိုန်။ (Bur.) ဝါဆိုလ။

ဒဂိုန်သီ, *v.* to observe the duty-day, to keep the Sabbath, မင်သီ။ (Bur.) ဥပုသ်စောင့်သည်။

ဒဂေါင်, *n.* a tree or log lying across a road or stream ;
a beam, a bar; an impaling stake; (Bur.) တံကျင်။

ဒဂ္ဂါဝ်, *n.* a double tooth, a grinder; (Bur.) ဆံသွား။

ဒဂ္ဂေါဝ်, *n.* a mirror, or glass of any kind; (Bur.) မှန်။

ဒဂ္ဂေါဝ်တကိုဟ်, *n.* a microscope; (Bur.) မှန်ဘီလူး။

ဒဂ္ဂေါဝ်မတ်, *n.* spectacles; (Bur.) မျက်မှန်။

ဒဝံ, *n.* a. eight; (Bur.) ရှစ်ချ။

ဒဝံစောတ်, *n.* a. eighty; (Bur.) ရှစ်ဆယ်။

ဒဝိတ်, *n.* a. nine; (Bur.) ကိုးချ။

ဒဝိတ်စောတ်, *n.* a. ninety; (Bur.) ကိုးဆယ်။

ဒဝေင်, *v. i.* to lean, to be out of square; (Bur.) စောင်း
သည်။

ဒဝိုင်, *v. i.* to stoop; (Bur.) ငုံ့သည်။ ကုန်းသည်။

ဒဝးဒိုင်, *v. i.* to go to meet another; (Bur.) ဆီး၍ကြို
သည်။

ဒဇက်, *v. t.* to drag, to pull, ခေက်။ (Bur.) ဆွဲသည်။

ဒဇန့်, *v. i.* to be harsh; (Bur.) ကြမ်းတမ်းသည်။ ယက်စက်
သည်။

ဒဇဝ်ဇတဝ်, *v. i.* to tremble, to shake; (Bur.) တုန်ထုပ်
သည်။

ဒဇု, *v. i.* to leak, as a roof; (Bur.) ယိုသည်။

ဒည, *v. t.* to regard with respect or reverence; (Bur.)
ရွံ့သည်။ ရိုသေသည်။

ဒဇုင်, *v. t.* to pursue; (Bur.) လိုက်သည်။

ဒတိတ်ဒန့်, *n.* a subject for consideration or discussion ;
(Bur.) အဖြစ်အပျက်။ အကြောင်းအရာ။

ဒတုံ, *v. i.* to fall; (Bur.) ကျသည်။

ဒတံ, *v. i.* to stand; (Bur.) ရပ်သည်။

ဒတဲကွပ်, *n.* advantage, profit; (Bur.) စီးပွားအကျိုး။

ဒက်ဝ်, *v. i.* to dwell, applied to exalted personages, as kings and the deity; (Bur.) ကျိန်းဝပ်သည်။

ဒန္တိ, *v. i.* to be, to become, ဒတ်။ နှိ။ နှိတ်။ When used before verbs, they become nouns, especially with the help of the verbal formative မ။ See Gram. § 14; (Bur.) ဖြစ်သည်။

ဒန္တိဝိတ်မဂ္ဂင်, *n.* long-suffering; (Bur.) ဝိတ်ရှည်ခြင်း။

ဒန္တိဝိတ်မချိန်ဇောက်ဒိပ်ဂိုပ်, *n.* meekness; (Bur.) ဝိတ်နူးညံ့သိပ်မွေ့ခြင်း။

ဒန္တိဇိုင်တဲမချိတ်, *n.* the palsy; (Bur.) လက်ခြေသေသောရောဂါ။

ဒန္တိမချိတ်, *n.* death; (Bur.) သေခြင်း။

ဒန္တိမခူး, *n.* leisure, ဒန္တိမခလး။ (Bur.) အားလပ်ခြင်း။

ဒန္တိမဏ္ဍိုင်တိုန်, *n.* the resurrection; (Bur.) ထမြောက်ရှင်ပြန်ခြင်း။

ဒန္တိမဝံအပို, *n.* government, the exercise of authority; (Bur.) အစိုးရခြင်း။

ဒန္တိမဝုတ်ဂဆဲကိုညး, *n.* witchcraft; (Bur.) သူတပါးကိုဖြုတ်စားခြင်း။

ဒန္တိမဇွေင်ကိုပိုတ်, *n.* zeal; (Bur.) ဝိတ်အားကြီးခြင်း။

ဒန္တိမတက်ကျာ, *n.* a conversation; (Bur.) စကားစမည်ပြောခြင်း။

ဒန္တိမတိ, *n.* knowledge; (Bur.) သိခြင်း။

ဒန္တိမတိညာတ်, *n.* an acquaintance; (Bur.) သိကျွမ်းခြင်း။

ဒန္တိမနုက်, *n.* subtraction; (Bur.) နှုတ်ခြင်း။

ဒန္တိမတ္တိန်လင်နုကွာဝေံ, *n.* predestination; (Bur.) ရှေးမဆွဲကခွဲခန့်မှတ်သားခြင်း။

ဒန္တိမပိုတ်ကာမဂုန်, *n.* temperance, *i. e.* the restraint of one's passions; (Bur.) ကာမဂုဏ်ချုပ်တည်းခြင်း။

ဒန္တိမဗျူ, *n.* old age, senility; (Bur.) အိုခြင်း။

ဒန္တမယံ, *n.* sickness ; (Bur.) နာခြင်း။

ဒန္တမလဇ္ဇေ, *n.* lateness ; (Bur.) နောက်ကျခြင်း။

ဒန္တမဟ္တေ, *n.* an exchange ; (Bur.) လဲခြင်း။

ဒန္တမသေဝကံဇီ, *n.* variance ; (Bur.) ရန်တွေ့ခြင်း။ မသင့်မတင့်
ဖြစ်ခြင်း။

ဒန္တမဟံဝိဋ္ဌိ, *n.* salvation ; (Bur.) ကယ်တင်ခြင်း။

ဒန္တမဓိဟိတ္ထိ, *n.* peace ; (Bur.) ငြိမ်သက်ခြင်း။

ဒန္တမအိဝတဓိဟိ, *n.* joy ; (Bur.) ဝမ်းမြောက်ခြင်း။

ဒန္တယံဝိသ္ဗတိ, *n.* the wrong ; (Bur.) မတရားသဖြင့်ပြုခြင်း။

ဒဒေဋ္ဌိ, *a.* tame ; (Bur.) ယဉ်သော။

ဒဒေဟိယဒိ, *v. t.* to be acquainted with ; *n.* an acquaintance ; (Bur.) သိကျွမ်းသည်။ အသိအကျွမ်း။

ဒဒိကံ, *n.* misery, (Pali ဒုက္ခ), (Bur.) အတ္တန်ဆင်းရဲခြင်း။ ဒုက္ခ။

ဒဒိကံပိတံ, *n.* mental suffering ; (Bur.) ဝိတ်ဒုက္ခ။

ဒနံ, *v. t.* to mince, chop, ဒန်ခလိုက်။ (Bur.) စည်းသည်။

ဒနံ, (Pali ဒဏ္ဍေဝ,) *n.* punishment ; (Bur.) ဒါဏ်။

ဒနံထေဝံ, *v. t.* to cut off and cast away, ဒန်ထေဝာနံ။ (Bur.)
ချတ်ပြစ်သည်။

ဒနက်, *n.* a snare ; (Bur.) ကျော့ကွင်း။

ဒနက်, *v. i.* to sink deep in the mire, ဝှက်။ (Bur.) ကျုံ့သည်။

ဒနာ, *v. t.* to hinder, သီဒနာ။ (Bur.) တားသည်။ ဆီးတား
သည်။

ဒပိတံ, *v. i.* to break away by pulling ; (Bur.) လွတ်
အောင်ရုံးသည်။

ဒဗတိဒေ, *v. t.* to strike against ; (Bur.) တိုက်မိသည်။

ဒပ်, *n.* a fence ; a camp ; (Bur.) ဝင်းထရံ။ တပ်။

ဒပ်ဂနး, *n.* a hedge ; (Bur.) စောင်ရန်း။

ဒပ်ဒပ်, *v. t.* to inclose with a fence ; (Bur.) ခြံကာသည်။

ဒရန်သက်သီ, *n.* the testimony of a witness, ဒန္တမဒုင်သက်
သီ။ (Bur.) သက်သေခံချက်။

ဒမံင်, *n.* a place, a place of residence ; (Bur.) နေရာ။
 ဒမံင်ဂတိက်, *n.* a place for sleeping ; (Bur.) အိပ်ရာ။
 ဒမံင်ဂွံအုပ်လခံ, *n.* a place of authority ; ဒမံင်ဂွံအုပ်လခံ။
 (Bur.) အုပ်စိုးရသောအရာ။

ဒမြတ်, *a.* violent, used in reference to the wind ;
v. i. to be violent ; (Bur.) ငြင်းထန်သော။ ငြင်းထန်
 သည်။

ဒမြိတ်, *n.* a twinkling of the eye, ခမြိတ်။ (Bur.) မျက်စိ
 မှိတ်ခြင်း။

ဒမြှ, *n.* sound ; (Bur.) အသံ။

ဒမြှ, *v. i.* to start with fear ; (Bur.) ကြောက်လန့်သည်။

ဒမြှိတ်, *a.* wicked, violent ; *v. i.* to be violent ; (Bur.)
 ကြမ်းသော။ ကြမ်းသည်။ ရဲရင့်သော။ ရဲရင့်သည်။

ဒမူ, *n.* darkness ; *v. i.* to be dark ; (Bur.) မှောင်မိုက်။
 မှောင်သည်။

ဒမူမတ်, *v. i.* to be blind ; (Bur.) မျက်စိကန်းသည်။

ဒယှ်ကမြ, *v. i.* to be famous, to acquire notoriety or
 fame ; (Bur.) ကျော်စောသည်။

ဒယေင်, *v. t.* to sing ; (Bur.) သီခြင်းဆိုသည်။

ဒယိုန်, *v. t.* to carry on the shoulder ; (Bur.) ထမ်းသည်။

ဒယိုန်တာ, *v. t.* to take away ; (Bur.) ယူသွားသည်။

ဒယို, *v. t.* to swing anything around with the hand ;
 to estimate weight with the hand ; (Bur.) ထက်နှိုင်း
 ချိန်သည်။

ဒရက်, *v. i.* to be in a hurry ; (Bur.) အလျင်အမြန်ဆိုသည်။

ဒရာ, *n.* a spool ; (Bur.) တညင်းလုံး။

ဒရာထောင်, *v. t.* to wind thread upon a spool ; (Bur.) ခြည်
 ချသည်။

ဒရဝံ, *n.* a public granary, ခရဝံ။ (Bur.) စပါးကျို။

ဒရေတ်, *v. i.* to run, ခြေပ်။ (Bur.) ပြေးသည်။

ဒရေဝ်တာ, *v. t.* to drive on the run; (Bur.) ယူဌေး
သည်။

ဒရိုင်, *n.* a dorsal fin; (Bur.) ကြောနှင့်ဆိုင်သောဆူးတောင်။

ဒရိုတ်, *v. t.* to push, shove with the hand; (Bur.) တွန်း
သည်။

ဒရိုတ်ပှောတ်, *v. t.* to push down; (Bur.) တွန်းထည်းသည်။

ဒရိုတ်ဗကတ်, *v. t.* to push upside-down; (Bur.) တွန်း
မှောက်သည်။

ဒလန်, *v. i.* to stare, ဒလန်မောတ်။ (Bur.) မိန့်မိန့်ကြည့်သည်။

ဒလာင်, *n.* an altar near pagodas for offerings; (Bur.)
သင်ဂုတ်ပစ္စင်။

ဒလိင်, *v. t.* to carry upon a pole between two persons;
(Bur.) လိန်နှင့်ထမ်းသည်။

ဒလောင်, *n.* a long bamboo split at one end, to pick
fruit or flowers with from a tree; (Bur.) တံချူ။

ဒလဲ, *v. i.* to recline; (Bur.) လျောင်းသည်။ မှီသည်။

ဒလောံဗြောန်, *v. t.* to teach, to instruct, ဒလောခ်ဗြောန်။
(Bur.) သွန်သင်သည်။

ဒလို, *v. t.* to cover the head with a cloth or veil;
(Bur.) ချုံသည်။

ဒလို, *n.* heavy black clouds; (Bur.) တိမ်ဂုပ်။

ဒဝ်, *v. t.* to shut, as a door; (Bur.) ပိတ်သည်။

ဒဝဲ, *v. i.* to swing back and forth; (Bur.) ထွပ်၍နေသည်။
ခါသည်။

ဒသမ, (Pali), *o. a.* tenth; (Bur.) ဆယ်ချမြောက်သော။
ဒသမ။

ဒဓိက်မတ်, *v.* to shut the eyes; (Bur.) မျက်စိမှိတ်သည်။

ဒအိုန်, *v. t.* to loathe, ဒအိုန်ဒရ။ (Bur.) အီသည်။ စက်ဆုပ်
သည်။ ရှိရှာသည်။

ဒါက်, *v. i.* to spread out, as the horns of a buffalo;
(Bur.) ကား၍နေသည်။

ဒါင်, *a.* outstretched, as the arms, or as the wings of
a bird flying; *v. i.* to be outstretched; (Bur.)
ကား၍နေသော။ ကား၍နေသည်။

ဒါတ်, *v. t.* to strike with the flat hand; (Bur.) ဂုတ်
သည်။

ဒါနီ, (Pali ဒါန), *n.* an offering; (Bur.) အလှူ။

ဒါ, *n.* a belt, in which money is put and worn around
the body; (Bur.) ခါးစည်းငွေအိတ်။

ဒိင်, *n.* a sharp quick sound, as the report of a gun;
(Bur.) ဒိန်းဒိန်းသံ။

ဒိဒေ, *v. t.* to hit, to come into collision with, ဒိဒိဒေ။
(Bur.) တိုက်မိသည်။ တိုက်ခိုက်သည်။

ဒီ, *n.* the thigh; (Bur.) ပေါင်။

ဒီကိုက်, *n.* a ham; (Bur.) ဝက်ပေါင်။

ဒီ, *n.* the tide; (Bur.) ဒီရေ။

ဒီတိုနီ, *n.* a bore, a tidal wave; (Bur.) ဒီလုံး။

ဒီ, *v. t.* to drive, as animals into a snare; (Bur.) မောင်း
သည်။

ဒုက္ခ, (Pali), *n.* pain, misery, ဒဒိုက်။ (Bur.) ဒုက္ခ။

ဒုင်, *v. t.* to bear, sustain; to endure; (Bur.) ခံသည်။

ဒုင်ကေတ်, *v. t.* to receive; (Bur.) ခံယူသည်။

ဒုင်ကိုင်, *v. t.* to present, to reach out for another to
take; (Bur.) ကမ်းပေးသည်။

ဒုင်ကျောင်, *v.* to endure hunger, to be famished, ဒုင်
အောင်။ အောင်စ။ (Bur.) အငတ်ခံသည်။

ဒုင်ဂုနီ, *v.* to ask pardon, to entreat, to beseech; (Bur.)
ထောင်းပနီသည်။ ဝနီသည်။

ဒုင်စ, *v. t.* to partake of; (Bur.) ခံစားသည်။

ခုင်စကာ, *v. t.* to serve another ; (Bur.) အစေခံသည်။

ခုင်တက်တဆိပ်, *v.* to be sealed ; (Bur.) ထံဆိပ်ခတ်ခံသည်။

ခုင်ထဲ, *v. t.* to receive ; (Bur.) လက်ခံသည်။

ခုင်ထင်ခုင်, *v.* to endure thirst ; (Bur.) ရေအငတ်ခံသည်။

ခုင်ပါင်, *v.* to assent, engage for, ခုင်ကဆိပ်ပါင်။ (Bur.) ဝန်ခံသည်။

ခုင်ထယိုင်, *v.* to assent ; to become surety. See ထယိုင်။ (Bur.) အာမခံသည်။

ခုင်လအိုင်, *v.* to endure, to bear with, ခုင်လအောင်။ (Bur.) သည်းခံသည်။

ခုင်သက်သီး, *v.* to bear testimony ; (Bur.) သက်သေခံသည်။

ခုင်သွ, *v.* to take an oath ; (Bur.) ကျိန်ဆိုသည်။

ခုစရိတ်, (Pali ခုစရိယ), *n.* sin ; (Bur.) ခုစရိတ်။

ခုတ်ဒေါ, *v. i.* to excite a quarrel ; (Bur.) ဂုံးတိုက်သည်။

ခုတ်ယျ, (Pali), *o. a.* second ; (Bur.) ခုတ်ယ။

ခုန် *n.* a bamboo ; (Bur.) ဝါး။

ခုန်ကရပ်, *n.* pincers made of bamboo ; (Bur.) ဝါးညှပ်။

ခုန်ကရက်, *n.* split bamboo ; (Bur.) ဝါးခြမ်း။

ခုန်ကလိ, *n.* the elephant bamboo ; (Bur.) ဝါးပိုး။

ခုန်ချူ, *n.* a bamboo pole ; (Bur.) ထိုးဝါး။

ခုန်ဇလ, *n.* a kind of thorny bamboo ; (Bur.) ကြခတ်ဝါး။

ခုန်ဂှိုင်, *v.* to paddle a boat ; (Bur.) ထွေထွော်သည်။

ခုတ်, (Pali ခုစရိယ), *n.* sin ; (Bur.) အပြစ်။

ခဲ, *n.* an old bachelor, or an old maid ; (Bur.) လူပျိုဟိုင်း။
အပျိုဟိုင်း။

ဒေင်, *v. i.* to be dazed ; (Bur.) ငေးသည်။

ဒေင်ထွင်, *v. i.* to be amazed ; (Bur.) ထိတ်လန့်၍တွေဝေသည်။

ဒေဝတြိယကံ, *v. to commit adultery, applied to women;*
(Bur.) မျောက်မထားသည်။

ဒေဝလိ, *v. t. to treasure up, to lay by in store;* (Bur.)
သိမ်းထားသည်။ သိုထားသည်။

ဒေဝတ, (Pali ဒေဝ), *n. pl. genii;* celestial beings; (Bur.)
နတ်သင်္ကြာတို့။

ဒေသ, (Pali), *n. a place;* (Bur.) ဒေသ။

ဒေသ္မာ, (Pali), *n. a precept or doctrine,* ဒေသကာ။
(Bur.) ဒေသနာ။

ဒေ, *n. a younger brother or sister,* ဒေခမ်။ (Bur.) ညီ။
မောင်။ နှစ်မ။

ဒေခေဝတ, *n. the youngest brother or sister;* (Bur.)
ညီငွေ့။ နှစ်မငွေ့။

ဒေဇြ, *n. a younger sister;* (Bur.) ညီမ။ နှစ်မ။

ဒေသိနီ, *n. a brother-in-law or sister-in-law, younger*
than a husband or wife; (Bur.) မတ်။ ယောက်ဖမတ်။
မတ်မ။ ယောက်မမတ်။

ဒေါနီ, *v. i. to scold;* (Bur.) တောက်တီးမြည်ထွန်သည်။

ဒေါ, *v. i. to fall, applied to tall things as trees or*
houses, ဒေါင်။ (Bur.) လဲသည်။

ဒေါစေင်, *v. i. to fall down,* ဒေါင်စေတ်။ (Bur.) လဲကျသည်။

ဒေါသ, (Pali), *n. anger, wrath,* ဝှေ့တိ။ (Bur.) ဒေါသ။
အမျက်။

ဒဲ, *v. i. to flee, to run away,* ဒဲအာ။ ဒဲတိတ်။ (Bur.) ထွက်
ပြေးသည်။

ဒဲထေဝံ, *v. t. to quit,* ဒဲထေခမ်။ (Bur.) စွန့်ပြစ်သည်။

ဒဲဗညာ, *n. a nobleman, a person of rank;* (Bur.) မူးမတ်။

ဒဲအာ, *v. i. to run away;* (Bur.) ထွက်ပြေးသည်။

ဒဲင်သထိ, *v. i. to jump;* (Bur.) ခုန်ပေါက်သည်။

ဒေ, *v. p.* implying necessity; as ဒေအာရောင် *must go* ;
(Bur.) ရမည်။

ဒေ, *v. i.* to be right, true; (Bur.) ဟုတ်သည်။ မှန်သည်။
တည့်သည်။

ဒေ, *v. t.* to come in contact with, to hit; (Bur.) ထိသည်။

ဒေချပ်, *n.* catarrh, ဒေချပ်။ (Bur.) နှာစေးနာ။

ဒေပိုတ်, *v. t.* to be pleased with, to like; (Bur.) ကြိုက်
သည်။ နှစ်သက်သည်။

ဒေဗေဝ်, *a.* timely, opportune; *v. i.* to be timely; (Bur.)
အဆင်သင့်သော။ အဆင်သင့်သည်။

ဒေရာဇဝတ်, *v.* to suffer the penalty of law for crime;
(Bur.) ရာဇဝတ်သင့်သည်။

ဒေရး, *a.* suitable, proper; *v. i.* to make a good hit;
to meet an emergency; to do well; (Bur.) တော်
သင့်သော။ တော်သင့်သည်။

ဒေအိုက်, *v. i.* to chance; (Bur.) အကြောင်းမရှိဘဲအမှတ်တ
မဲ့ဖြစ်သည်။ အခန့်သင့်သည်။

ဒိုက်, *a.* scarce; (Bur.) ရှားပါးသော။ ဆင်းရဲသော။

ဒိုင်, *n.* the adjutant, a kind of bird, ဒိုင်ယူ။ (Bur.) နုံးဝပ်။
ဌက်ကြီး။

ဒိုင်ကကျ, *n.* the pelican ibis; (Bur.) ဌက်ကျား။

ဒိုင်ဂလာ, *n.* the jabiru; (Bur.) ဌက်ကုလား။

ဒိုဒက်, *v. i.* to make a temporary stay on the road, or
at a house; (Bur.) တည်းခိုသည်။

ဒိုပ်, *v. i.* to get aground, as a ship or boat; (Bur.) တင်
သည်။

ဒိုထိုင်, *v. i.* to sleep as a bird; (Bur.) နား၍အိပ်ပျော်သည်။

ဒိုပ်, *n.* a mountain, a hill, rising-ground; land as seen
from the sea; (Bur.) တောင်။ ကုန်းမြေ။

ဒို့, *prep.* to, unto ; as နွဲ့ချင်မတ်ပွဲထိုဒို့ချင်ကျပ်ခမီ *from the town of Maulmain to the town of Amherst* ; (Bur.) တိုင်အောင်။

ဒို့ထီ, *prep. and conj.* until ; (Bur.) တိုင်အောင်။

ဒိုင်ဒိုတ်, *adv.* to the end ; (Bur.) ကုန်ဝင်အောင်။

ဒိုင်ဒိုတ်ဌ္ဍးဇ္ဇ, *adv.* completely, wholly ; (Bur.) အကုန်အဝင်။ အကြွင်းမဲ့။

ဒိုင်, *n.* a point of compass ; as ဒိုင်ပလိုတ် *the west* ; ဒိုင်အမှတ်ကျာ *the north* ; (Bur.) ချက်နှာ။

ဒိုတ်, *num. aux.* applied to things in pairs ; as မတ်ပွဲဒိုတ် *one eye* ; တဲဓါဒိုတ် *both hands* ; (Bur.) အဖက်။

ဒိုင်, *a.* ignorant, foolish ; (Bur.) မိုက်သော။

မိုခ်, *v. i.* to cease going or doing ; to touch, as a ship touching at a sea-port ; (Bur.) ရပ်သည်။ ခဏဆိုက်ရောက်သည်။

ခွဲ, *n.* a place, an office, ဒေသ။ (Bur.) နေရာ။

ခွဲကလုတ်, *n.* the apostleship ; (Bur.) တမန်တော်အရာ။

ခွဲခလး, *n.* a vacancy, empty place ; (Bur.) အားလပ်သောနေရာ။

ခွဲဂဇံ, *n.* a seat, ခွဲဂဇံ။ (Bur.) ထိုင်ရာ။ ထိုင်ခုံ။

ခွဲဇိုင်, *n.* a footstep ; (Bur.) ခြေရာ။

ခွဲမမံင်, *n.* a lodging ; (Bur.) တည်းခိုသောနေရာ။

ခွဲအစာ, *n.* the ministry ; (Bur.) ဓမ္မဆရာအရာ။

ခွင်မတ်, *n.* the eyebrows ; (Bur.) မျက်ခုံးမွေး။

ခွင်, *v. i.* to remain, to dwell, ခံဝင်။ ခွင်တံ။ (Bur.) နေသည်။ တည်းနေသည်။

ခွင်ကေတ်, *v. i.* to stay, to stay behind ; (Bur.) နေရပ်သည်။

ခွင်ဂွံဒိုက်, *n.* a lodging-place, a roost, ခံဝင်ဂွံဒိုက်။ (Bur.) တည်းခိုရာအရပ်။

ချောချာ, *a. Siamese*; (Bur.) ယိုးရားလူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

ခြံ (Pali ဗ္ဗ), *n. property*; (Bur.) ဥစ္စာ။

ခြင်, *n. a violin*, ဂြင် (Bur.) တယော။

ဇြဟတ်, *n. strength*, ဇြဟတ်။ (Bur.) ခွန်အား။

ခြို, *v. i. to roar, as a lion*; (Bur.) ဟိန်းသည်။

မြိုဟ်စာ, *a. harsh, abusive*; *v. i. to be harsh*; (Bur.)

ကြမ်းတမ်းသော။ ကြမ်းတမ်းသည်။

မြှော်, *v. i. to run*, ဒရော်။ usually *pron. ငြော်* (Bur.)

ပြေးသည်။

ခွက်, *n. a song, a hymn*, ဝွက်။ (Bur.) သီခြင်း။

ခွက်, *n. a bond*, တထောင်ခွက်။ (Bur.) အနှောင်အဖွဲ့။

ခွက်သော်, *n. the knot of hair worn on a woman's head*;

(Bur.) ဆံထုံး။

ခွင်မတ်, *n. the depression around the eyes*; (Bur.) မျက်

ထွင်း။

ခွဆိ, *v. t. to come into collision with*, ခွဆိဒး။ (Bur.) ထိ

ခိုက်သည်။

ခွင်, *v. i. to be afraid, to be anxious*, ဝွင်။ (Bur.) စိတ်ပူ

ပန်သည်။ စိုးရိမ်သည်။

ခွင်ခွဲ, *a. anxious, fearful*, ဝွင်ဝွဲ။ *v. i. to be anxious*;

(Bur.) စိုးရိမ်ဘွယ်ဖြစ်သော။ စိုးရိမ်သည်။

ဝ

ဝေါတ်, *a. leafless*; (Bur.) အရွက်မရှိသော။

ဝေတ်, *n. a bed-bug*; (Bur.) ကြမ်းမိုး။

ဝေီ, *n. a centipede*; (Bur.) ကင်းခြေများ။

ဝေုတ်, *n. a kind of water-serpent*; (Bur.) ကုလားကုတ်။

ဝေုတ်, *v. t. to cheapen, to offer to give a lower price*;

(Bur.) ဆစ်သည်။

ဝေိုန်, *n. the lunar month nearly corresponding to July*,

ဒေိုန်။ (Bur.) ဝါဆိုလ။

ဝေန်သီ, *v. to attend to religious duties*; (Bur.) ဥပသ်
စောင့်သည်။

ဝေင်, *n. thunder*; (Bur.) ခိမ်းကြိုးသံ။

ဝေင်ဝထးပန်, *v. i. to thunder in loud claps*; ခိမ်းကြိုးထစ်
သည်။

ဝေင်ဆု, *n. the upper part of the stump of a tree*;
(Bur.) သစ်တုတ်။

ဝေင်မြ, *v. i. to thunder*; (Bur.) ခိမ်းမြန်းသည်။

ဝေဝ, *n. sugar*; (Bur.) သကြား။

ဝေဝထွံ, *n. sugar-candy*; (Bur.) သကြားခဲ။

ဝေဝ, *v. t. to drag, to pull*, ခေဝ်။ (Bur.) ဆွဲသည်။

ဝေ, *n. a carpenter, or any worker in wood*; (Bur.)
သက်ထွား။

ဝေညာန်, *v. i. to growl*; (Bur.) ဟိန်းသည်။

ဝေ, *n. physical energy, or constitution*; (Bur.) အား။

ဝေင်, *v. i. to shirk*; (Bur.) တိမ်းရှောင်သည်။ အလုပ်ခိုသည်။

ဝေ, (Pali), Sagittarius, the 9th sign of the zodiac;
(Bur.) ခနုရာသီ။

ဝေဒင်, *n. the heel of the foot*; (Bur.) ဗဒေင်။

ဝေ, *n. sediment*; (Bur.) အနပ်။ အနည်။

ဝေဝိုက်, *v. i. to be collected in a cluster*; (Bur.) ဂြိုဟ်၍
နေသည်။

ဝေ, (Pali), *v. i. to accord with moral law, to be right, equitable, just*; (Bur.) သမ္မာသည်။

ဝေဝာ, *n. the established nature or order of things*;
(Bur.) ဝေဝာ။

ဝေဝာတ်, (Pali ဝေဝတ္တ), *n. statute law*; (Bur.) ဝေဝတ်။

ဝေဝ်, *n. a twinkling of the eye*, ခေဝ်။ (Bur.) မျက်စိ
မှိတ်ခြင်း။

ဝေဝိုက်, *n. brass*; (Bur.) ကြေးဝါ။

- ဓမ္မ, *n.* a robber ; (Bur.) ထားမြဲ။
 ဓဟ္မိတ္တံ, *a.* noised abroad ; (Bur.) ကျော်စောသော။
 ဓယိ, *v. t.* to lift, in order to determine the weight ;
 (Bur.) ထက်နှံ့ချိန်ကြည့်သည်။
 ဓရာ, *v. t.* to spin, ဓရာထောင်။ (Bur.) ခြည်ချသည်။
 ဓရံ, *n.* a public granary, ဒရံ။ (Bur.) စပါးကျီ။
 ဓရီ, *n.* a large earthen jar, holding as much as one
 hundred or two hundred viss ; (Bur.) စည့်အိုးကြီး။
 ဓရိက်, *v. t.* to shake ; (Bur.) ထုပ်သည်။
 ဓလ, *v. i.* to reel, as a drunken man ; (Bur.) ဟိမ်းထိ
 ဟိမ်းပါးသွားသည်။
 ဓလ, *v. t.* to shove things in a place too low for a per-
 son to enter ; (Bur.) ထွန်းထိုးသည်။
 ဓဝ, *n.* the divine law ; (Bur.) တရား။
 ဓဝ, *v. i.* to be straight forward, direct from one point
 to another, ညွှပ်, ယွဲဇဲ ; to be straight up, not
 inclined ; ဓဝ, ယွံဝထာ, ယွံဇဲ ; to be even, set level,
 ယွံဝစင် ; to be in the centre, ဒုးအဒေါက်။ (Bur.)
 တည့်တည့်။
 ဓဝင်္ကီ, *prep.* over against ; (Bur.) မျက်နှာချင်းဆိုင်။
 ဓဝင်္ဂ, *adv.* straight, with a straight course ; (Bur.)
 တည့်တည့်။
 ဓဝိသ္မုတ္တံ, *a.* right, true ; *v. i.* to be true ; (Bur.) မှန်ကန်
 သော။ မှန်ကန်သည်။
 ဓဝဇေဝိဂေထိ, *n.* the gospel ; (Bur.) ဇေဝဂေထိတရား။
 ဓဝိ, *n.* a one-headed drum ; (Bur.) အိုးစည်။
 ဓိတ်, (Pali ဓိတု), *n.* a relic ; (Bur.) ဓိတ်။
 ဓုဂ္ဂ, *n.* a bundle of herbs, or anything else, used for
 fomenting to relieve pain ; (Bur.) ကြပ်ထုပ်။

ခုတ်, *n.* presents for the priests, arranged in the form of a cone or pyramid ; (Bur.) ကန်တော့ပွဲ။

ခုတ်ပြကာ, *n.* the bulging part of a graduated steeple under the "umbrella" of Buddhist temples ; (Bur.) ခုတ်ကာ။

ဗိုဇိ, *a.* stupid ; (Bur.) ထိုင်းမှိုင်းသော။

န

န, *n.* a basket, containing about one bushel ; (Bur.) တောင်း။

နသွော, *n.* a measuring basket ; (Bur.) ခြင်တောင်း။

န, *prep.* by means of, နက်၊ နက်ဝင်။ (Bur.) အားဖြင့်။

နက်, *v. t.* to sink into or through, as into mud ; (Bur.) ကျိသည်။

နက်ဝင်, *n.* a weapon ; (Bur.) ထက်နက်။

နက်သတ်, *n.* a planet ; (Bur.) ပြိုတ်။ See ပြိုတ်။

နင်, *v. t.* to bring ; (Bur.) ယူထားသည်။

နင်ဒင်, *v. t.* to accuse, to blame ; (Bur.) အပြစ်တင်သည်။

နတ်, *n.* asparagus ; (Bur.) ကညွတ်။

နနီ, *n.* a palace ; (Bur.) နနီ။

နရ, (Pali), *n.* a measure of time equal to 10 winks of the eye, or $\frac{5}{64}$ of a second ; (Bur.) နရ။

နရက်, (Pali နိရိ), *n.* hell ; (Bur.) ငရဲ။

နဝမ, (Pali) *o. a.* ninth ; (Bur.) နဝမ။ ကိုးရံ့ောက်သော။

နပ်, *n.* a fabulous serpent, a dragon ; (Bur.) နဂါး။

နာင်, *n.* a shelf over a cooking-place for depositing cooking utensils ; (Bur.) ကြပ်ခိုးဝင်။

နာဒို, *a.* Pwo, as ကရင်နာဒို Pwo Karen ; (Bur.) ထလိုင်း ကရင်။

နာဠိ, (Pali နာဠိ), *n.* in classic usage, a measure of time

equal to 4 *pats*, or 24 minutes; in modern usage, one hour; a watch or clock; (Bur.) နာရီ။

နာရီ, *n.* the *padauk*, the gum-kino; (Bur.) ပိတောက်။

နာရီ, *n.* parched rice mixed with sugar formed into balls or cakes; (Bur.) ထမင်းခြောက်ထွပ်ကိုထောင်း၍ရသောအမှုန့်ကို ထန်လျက်ဖြစ်စေ၊ သကြားဖြစ်စေ၊ ရော၍လုပ်သောမုန့်မျိုးတမျိုး။

နာမ, (Pali နာမ), *n.* a name, ယူ။ (Bur.) နာမည်။

နာမ်, (Pali နာမ), *n.* a noun; (Bur.) နာမ်။

နတ်, (Pali နာမ), *n.* spirit, soul, ပိညာနံ။ (Bur.) နံ။ ပိညဉ်။

နံ့ထိုင်, *n.* a water-bucket; (Bur.) ရေပုံး။

နဲ့, *n.* a lord, a master, Mr.; (Bur.) သခင်။ ပိုင်သောသူ။ ဥစ္စာရှင်။

နဲ့ဂျင်, *n.* a boat-owner; (Bur.) ထွေသူကြီး။

နဲ့နတ်, *n.* a helmsman; (Bur.) ထက်မကိုင်း။

နဲ့ဒင်, *n.* a general; (Bur.) စစ်သူကြီး။

နဲ့ဗြ, *n.* a lady, Mrs.; (Bur.) သခင်မ။

နိစ္စ, (Pali), *a.* unchangeable, eternal; (Bur.) နိစ္စ။

နိတိ, *n.* riches, wealth; (Bur.) ချားစွာသောဥစ္စာ။

နိတ်တြိ, *v. t.* to trust in, usually preceded by ဝ။ (Bur.) ခိုယုံသည်။

နိဗ္ဗာန်, (Pali နိဗ္ဗာနံ), *n.* annihilation; (Bur.) နိဗ္ဗာန်။

နိမိတ်, (Pali နိမိတ္တံ), *n.* a sign, a prodigy; (Bur.) နိမိတ်။

နိမိတ်လက်သန်, *n.* a miracle; (Bur.) နိမိတ်ထက္ခဏာ။

နိမိတ္တ, (Pali), *a.* created; (Bur.) နိမိတ္တ။

နိမိတ္တသတ္တံ, *n.* a created being, a creature; (Bur.) နိမိတ္တသတ္တဝါ။

နိလဟုတ်, *n. a.* ten millions; (Bur.) ထာရုဇေ။

နိလဟုတ်တံင်, *n. a.* one hundred millions; (Bur.) ဆယ်ထာရုဇေ။

နိလိယ, *n.* Nīliyā, the name of a hunter in Mon legendary lore ; (Bur.) နိလိယတည်းဟူသောရဆိုးတယောက်
၏အမည်။

နိဿရ, (Pali) *n.* a superior religious teacher ; (Bur.)
နိဿရည်း။

နိဂီ, (Pali နိဂမ), *n.* a country, a kingdom ; (Bur.) နိုင်ငံ။
နိဒါနိ, *n.* an introduction ; (Bur.) နိဒါန်း။

နှက်, *v. t.* to take from, or out of ; to subtract ; (Bur.)
နှုတ်သည်။

နှက်ကူး, *v. t.* to redeem ; (Bur.) ရွေးနှုတ်သည်။

နှက်ကြိတ်, *v. t.* to take out of, as a person out of jail ;
(Bur.) နှုတ်ထုတ်သည်။

နှင်, *n.* a water-pot, a “chatty ;” (Bur.) ခေအို။

နှင်, *n.* any medicinal odoriferous powder or drug ; (Bur.)
နှာကောင်း။

နှဲ, *prep.* from, နှဲတို့။ (Bur.) က။ ကတည်းက။ မှ။

နှဲဝလး, *n.* the morning ; (Bur.) နံနက်။

နှဲလို့, *inter. pro.* whence ? ; (Bur.) ဘယ်က။ ဘယ်ဆီက။

နှဲအဝှဲ, *prep.* out of, from among, from within ; (Bur.)
အထဲက။ အတွင်းက။

နေင်က, *n.* a fin ; (Bur.) ငါးဆူး။

နေင်ခွေန်, *n.* the barb of a fish-hook ; (Bur.) ငါးမျှားတစ်။

နေင်, *n.* an eye-tooth ; *col.* ; (Bur.) အစွယ်။

နေရတိ, *n.* and *a.* south-west, ယောရတိ။ (Bur.) အနောက်
တောင်။

နဲ, (Pali နယ), a precept ; (Bur.) နည်း။

နဲကဲ, *n.* a rule ; (Bur.) နည်းနာ။

နဲပက္ကရ, *n.* a precept, doctrine ; (Bur.) နည်းနာ။

နဲဥပဒေသ, *n. pl.* doctrines, precepts ; (Bur.) နည်းဥပဒေသ။

နောတ်, *n.* a sickle for reaping ; (Bur.) တံစဉ်။

နွဲ့, *v. i.* to be, နွဲ့င်။ (Bur.) ရှိသည်။

နွဲ့ပိုတ်, *v. i.* to become willing ; (Bur.) ဖိတ်ပါသည်။

နွဲ့ပိန်, *n.* the head priest of a monastery ; (Bur.) ဘုန်းကြီး
အကြီး။

နွဲ့, *n.* a coarse mat, made of the inner part of the
bamboo ; (Bur.) နွဲ့သားပျာ။

နွဲ့, *v. t.* to stir backwards and forwards ; (Bur.) ထွတ်
သည်။

နွဲ့င်, *n.* a royal dirk ; (Bur.) ရာဇသန်လျက်။

နွဲ့င်, *n.* a scoop for catching fish ; (Bur.) ယက်သွဲ့။

နွဲ့င်, *n.* rust ; (Bur.) သံမှစ၍သတ္တု၌တက်တတ်သောအချေး။

နွဲ့, *v. i.* to spill over ; (Bur.) ဖိတ်သည်။

နွဲ့က်, *n.* cylindrical ear ornaments ; (Bur.) နားထောင်း။

နွဲ့င်, *n.* a hoof ; (Bur.) ခွာ။

နွဲ့င်, *n.* a rudder or helm, သွေင်။ (Bur.) တက်မ။

နွဲ့က်, *v. i.* to itch ; (Bur.) ယားသည်။

နွဲ့တ်, *v. t.* to foment ; (Bur.) ကြပ်လုပ်ထိုးသည်။

နွဲ့င်, *n.* a bolt, or bar of a door or window ; (Bur.)
ကန့်လန့်လျက်။

နွဲ့င်, *n.* a line, as the ruling on paper ; (Bur.) အ
ကြောင်း။

နွဲ့, *v. i.* to mix ; (Bur.) ရောနေသည်။

နွဲ့င်, *v. t.* to mingle, to mix ; (Bur.) ရောနှောသည်။

ဝ

ဝ, *v. t.* to do, to make, to cause ; (Bur.) ပြုသည်။ လုပ်
သည်။

ဝကတ်, *v. t.* to learn ; (Bur.) သင်သည်။ သင်ကြားသည်။

ဝကတ်ကျီ, *v. t.* to instruct, teach ; (Bur.) သင်ချသည်။ သင်
ပေးသည်။

ပကင်ရင်, *v. t.* to govern, to rule, as a city or country ;
(Bur.) အုပ်စိုးသည်။

ပကပ်, *v. t.* to break, applied only to stiff things, as sticks ; (Bur.) ချိုးသည်။

ပကာဂပိတ်, *v. i.* to die, ပကော့ကာဂပိတ်။ spoken of royal personages and sacred animals ; (Bur.) အနိစ္စရောက်သည်။ မှားသည်။

ပကာဝါမဇ္ဈီ, *n.* marriage ; (Bur.) လက်ထပ်မင်္ဂလာဆောင်ခြင်း။

ပကေင်, *v. t.* to practise, ပကေင်တဲ။ (Bur.) အကျင့်လုပ်သည်။

ပကေဝံ, *v. t.* to bring together, ပကေဝံ။ (Bur.) စုသည်။ စုဆည်းသည်။

ပကေဝံခေရိ, *v. i.* to assemble, ဧကွိခေရိ။ ပကေဝံဒေရိ။ (Bur.) စည်းဝေးသည်။

ပကဗုတ်, *v.* to engage in a law-suit ; (Bur.) အမှုလုပ်သည်။

ပဂန်, *v.* to do a favor ; (Bur.) ကျေးဇူးပြုသည်။

ပဂေတ်, *v. t.* to turn, to cause to turn around, ဧဇွတ်။ (Bur.) ထွဋ်ဝေသည်။

ပဂ္ဂုတ်, *v. t.* to arouse, to awaken, ပ္ဂုင်၊ ပ္ဂွေင်၊ (Bur.) နှိုးသည်။

ပဂိတ်, *v. i.* to boast ; (Bur.) ဟန်ချိသည်။

ပဂိတ်, *v. i.* to be careful ; (Bur.) သတိပြုသည်။

ဗ္ဗိ, *v. t.* to make level ; (Bur.) ညီညာစေသည်။

ဗ္ဗိဗ္ဗင်, *v.* to consult with a view to union of sentiment ; (Bur.) သဘောညီညွတ်စေရအောင်ပြုသည်။

ဗ္ဗင်ထွေး, *v. t.* to point out, to show, ဗ္ဗင်ထေး။ (Bur.) ညွှန်၍ပြသည်။

ပချင်, *v. i.* to be salt ; (Bur.) ငန်သည်။

ပခုန့်, *v. t.* to cause to take fire, to light; (Bur.) ဟြိသည်။
ထွန်းသည်။

ပ္ပန့်, *v. t.* to build. See ဩဉ် (Bur.) ထည်သည်။

ပတန်ဇုတ်, *v.* to appraise, to fix a price; (Bur.) အဘိုး
ပြတ်သည်။

ပတံ, *v. i.* and *v. t.* to begin, ပွဲ။ ပတင်။ (Bur.) အစပြုသည်။
ပတလဒယိုင်, *v. t.* to marry, ပတလဂယိုင်။ (Bur.) နှိပ်
ထောင်ပြုသည်။

ပွိတ်, *v. t.* to take out, to put out, to issue; thus
ပွိတ်အသံ *to issue an order*; (Bur.) ထုတ်သည်။
ထုတ်ပြန်သည်။

ပွိတ်ထော, *v. t.* to pluck out and cast away, ပွိတ်ထောနီ။
(Bur.) ထုတ်ပြန်သည်။

ပွိတ်ခြံတတ်, *v.* to exert one's self, to put forth strength;
(Bur.) အားထုတ်သည်။ အားပိုက်သည်။

ပွိတ်သက်သေ, *v.* to give proof; (Bur.) သက်သေထုတ်ပေး
သည်။

ပွိ, *v. t.* to speak to, to address a superior; to petition;
(Bur.) ကြားပြောသည်။ လျှောက်သည်။

ပတုင်, *v. i.* to compare, ပွဲ။ ပွဲစိတ်။ (Bur.) နှိုင်းရှည်
သည်။

ပွဲ, *v. t.* to do, to finish, ပထွဲ။ (Bur.) ပြီးစေသည်။

ပွဲ, *v. t.* to confuse, ပထွဲ။ (Bur.) ရှုပ်ထွေးစေသည်။

ပွဲ, *v. t.* to let fall, to drop, ပွဲလျှောက်။ See ပဒေါင်။
(Bur.) ချသည်။

ပတောပွက်, *v. t.* to cause to increase; (Bur.) တိုးတက်
စေသည်။

ပွဲ, *v. t.* to set up as a post, ပတ်။ (Bur.) ထောင်သည်။ ထု
သည်။

ပွဲထင်မာန, *v. i.* to become haughty, to be proud; (Bur.)
မာနထောင်ထားသည်။

ပထား, *v. t.* to cause to be level; (Bur.) ညီစေသည်။

ထိန်း, *v. t.* to raise up, to lift, to put up higher, ပတိုန်။
(Bur.) ထင်သည်။

ထိန်ခွါ, *v. t.* to elevate to office, ပတိုန်ခွါ။ (Bur.) ချီးမြှောက်
သည်။

ထိန်လှည့်ကွာထေ, *v. t.* to predestinate; (Bur.) ရှေးမဆွက
ခွဲခန့်မှတ်ထားသည်။

ပွန်, *v. t.* to make, to cause, ပွင့်။ (Bur.) ပြုလုပ်သည်။ ဖြစ်စေ
သည်။ to build, to found; as ပွင့်ချင် to found a
city; (Bur.) တည်ထောင်သည်။

ပွန်လိုက်, *v.* to assume the marriage relation, whether
husband or wife, သပ်။ (Bur.) အိပ်ထောင်ပြုသည်။

ပဒတ်, *v. i.* to dwell for a short period; (Bur.) တည်းခို
သည်။

ပပတ္တကာ, *v.* to pray; (Bur.) ပဌာနာပြုသည်။

ပပရေ, *v. t.* to put down, degrade, ပပရေခါ။ (Bur.) ရှုတ်
ချသည်။

ပပြတိုက်, *v.* to partake of food; (Bur.) အစာကိုသုံးဆောင်
သည်။ ဖုံးပေးသည်။

ပဗ္ဗ, *v. t.* to trust in; (Bur.) အမှီပြုသည်။ ကိုးစားသည်။

ပဗ္ဗိပ်, *v. i.* to stay for a time; (Bur.) တည်းခိုသည်။

ပဗ္ဗိန်, *v.* to trust in the merits of another; (Bur.)
ကိုးစားသည်။

ပဗ္ဗိက်, *v.* to trade, to buy and sell; (Bur.) ကုန်ကူးသည်။

ပမာနသက်ကရ, *v. t.* to regard, to respect; (Bur.) ပမာဏ
ပြုသည်။ ထောက်သည်။ လေးမြတ်သည်။

ပထဝိထာန, *v.* to swear, to take on oath; (Bur.) မိဌာန်
ပြုထားသည်။

ပလိုက်ထောံ, *v. t.* to make a hole through, ပလိုက်ထောံအံ။
(Bur.) ဖောက်ပြစ်သည်။

ပလို, *v. t.* to destroy ; (Bur.) ဖျက်ဆီးသည်။

ပလိုပထာ်, *v. t.* to destroy, to spoil, to pervert ; (Bur.)
ဖျက်ဆီးသည်။

ပလိုင့်, *v. t.* to make a hole into or through; to perforate;
(Bur.) ဖောက်သည်။

ပလ္လိရယျ, *v.* to be diligent, industrious ; (Bur.) ပိရိယပြု
သည်။

ပလ္လေင့်, *v.* to pretend ; (Bur.) တန်ဆောင်သည်။

ပဝတိ, *v.* to discharge duty, to worship ; (Bur.) ဝတ်ပြု
သည်။

ပသကသီ, *v. t.* to call to witness ; (Bur.) သက်သေလုပ်
စေသည်။

ပသတိ, *v.* to be cautious, careful; to take heed, ပသ္မိ
(Bur.) သတိပြုသည်။

ပသမတ်သစ္စ, *v.* to make a solemn asseveration ; to
swear ; (Bur.) သစ္စာပြုသည်။

ပသ္မိထာန်, *v.* to marry ; (Bur.) အိမ်ထောင်ပြုသည်။

ပသ္မု, *v.* to harbor a spirit of malice or enmity ; (Bur.)
ရန်ငြိုးထားသည်။

ပဟေ, *v. t.* to pacify, to appease ; (Bur.) ငြိမ်းစေသည်။

ပအမိထာန်, (Pali အမိဋ္ဌာန်), *v.* to make a vow ; (Bur.)
ဓိဋ္ဌာန်ပြုသည်။

ပအနိုင်အပိုင်, *v. t.* to compel ; (Bur.) အနိုင်အထက်ပြုသည်။

ပွတ်, *v. t.* to deliver up, to commit to, ပွတ်ပြောင်။ (Bur.)
အပ်သည်။ အပ်နှံသည်။

ပအရီ, (Pali အာရမ္မဏ), *v.* to dwell upon in mind, to
make an object of thought or desire ; (Bur.) အာ
ရံပြုသည်။

ပအဟာရ, (Pali အာဟာရ), *v.* to have food, to feed ;
(Bur.) အာဟာရသုံးဆောင်သည်။

ပအံသဝ်, *v. i.* to wonder, to be astonished ; (Bur.) အံ့
ကြွေသည်။

ပ or လွ, *v. p. prohibitory*, not, လပ။ See Gram. § 17-1 ;
(Bur.) မ—နှင့်။

ပက္ကတိ, (Pali ပကတိ), *n.* nature ; (Bur.) ပကတိ။ နဂိုရ်။

ပက, *v. t.* to trap with a weapon, ပကသေ့နတ်။ (Bur.)
ချင်းကပ်သည်။

ပကောတ်, *n.* a leach ; (Bur.) မျှော့။

ပကောတ်တိ, *n.* the earth-worm ; (Bur.) တိကောင်။

ပ္ပဇမောနံ, *n.* a garland ; (Bur.) ပန်းကုံး။

ပကသ်, *n.* a carver in wood ; (Bur.) ပန်းခု။

ပကံကံ, *n.* the hog-plum ; (Bur.) ဂွေးသီး။

ပဂပ်, *v. t.* to join, unite, connect ; (Bur.) ဝပ်သည်။

ပဂိနံ, *v. t.* to offer respectfully (to a priest;) (Bur.) ကပ်
သည်။

ပင်, *v. t.* to bear up, as upon the hand ; (Bur.) ပင့်သည်။

ပင်ပွါနံ, *v. t.* to lift up ; (Bur.) ပင့်တင်သည်။ မတင်သည်။

ပင်မှိင်, *v. t.* to listen to, ပင်မိင်။ (Bur.) နာသည်။ တရားနာ
သည်။

ပရုပ်, *n.* a joint ; (Bur.) အဆစ်။

ပရု, *n.* the wild nutmeg ; (Bur.) ကျွဲသွေး။ တောင်စံကား။

ပရုနံ, *n.* a certain preparation of rice ; (Bur.) မုန့်ဆန်း။

ပရုနံ, *n.* a cup or earthen plate ; (Bur.) ဂုကနံ။

ပရုနံဇိုင်မိင်, *n.* a glazed earthen bowl ; (Bur.) ဇယုဂုကနံ။

ပရုနံဇုင်ထက်ဖက်, *n.* a tea-cup ; (Bur.) ထက်ဖက်ရည်ဂု
ကနံ။

ပရုနံပုင်, *n.* a glazed earthen dish or bowl ; (Bur.)
ဂုကနံ။

- ပရိနီလး, *n.* a plate ; (Bur.) ဝုကန်ပြား။
- ပရိနီလးဥင်လက်ဖက်, *n.* a saucer ; (Bur.) လက်ဖက်ရည်ဝုကန်ပြား။
- ပရိနီသွ, *n.* a cup ; (Bur.) ဝုကန်လုံးကလေး။
- ပဋ္ဌေဝံ, *v. i.* to proceed directly, ပဋ္ဌေဝါ။ ပဋ္ဌေဝါ။ (Bur.) တန်း၍သွားသည်။
- ပဋ္ဌေါဆီဆာ, *v. i.* to strive to walk fast, to hurry ; (Bur.) တန်း၍သွားသည်။
- ပဝေဝဗုတ်, (Pali ပဝေဝဗုဒ္ဓ), *n.* a semi-Boddh, one that is said to appear between two Boddhs ; (Bur.) ပဝေဝဗုဒ္ဓ။
- ပစ္စုပ္ပန်, (Pali ပစ္စုပ္ပန်), *n.* the present time ; *adv.* now ; (Bur.) ပစ္စုပ္ပန်။
- ပညမ, (Pali), *o. a.* fifth ; (Bur.) ပညမ။ ငါးခုမြောက်။
- ပညဝံ, (Pali ပညတ္တိ), *n.* a command ; (Bur.) ပညတ်။
- ပညဝံလတ်, *v.* to give commands ; (Bur.) ပညတ်ထားသည်။
- ပညာ, (Pali), *n.* wisdom, knowledge ; (Bur.) ပညာ။
- ပညောနီ, *n.* the water-melon ; (Bur.) ပရဲသီး။
- ပဏာနီ, *n.* the jack- fruit ; (Bur.) ပိန်းနီး။
- ပဏာင်, *n.* a pasture ; (Bur.) စားကျက်။ ကျက်စားရာမြေတွက်။
- ပဏိက်, *n.* a fan ; (Bur.) ယပ်တောင်။
- ပဏုက်, *v. t.* to conceal ; (Bur.) ဖွက်သည်။
- ပဏေတ်, *n.* a scar, ဝှေ့တ်။ (Bur.) အနာရှုတ်။ အမာရှုတ်။
- ပဏောက်, *n.* an aperture, an opening, as of a door or window ; (Bur.) အပေါက်။
- ပဏောတ်, *n.* anger, ပနောတ်။ (Bur.) အမျက်။ ဒေါသ။
- ပဏး, *n.* one kind of jack-fruit with a rather smooth rind ; (Bur.) ဝှန်မတတ်။
- ပတံမ, *v.* to transplant, ပတင်မ။ (Bur.) ကောက်ဖိုက်သည်။

ပတ်, *v. t.* to press with the hand, to squeeze; (Bur.)
 နှိပ်သည်။ ညှပ်သည်။

ပတ်, *v. t.* to make a hole into, as by a chisel; (Bur.)
 ထွင်းသည်။

ပတ်ချပ်တုံ, *v.* to milk; (Bur.) နို့ညှပ်သည်။

ပတ်ဩ, *n.* urine; (Bur.) ကျင်ဇယ်။ သေး။ ဆီး။ အပေါ့။

ပတ္တဏာ, (Pali ပဌာန), *n.* prayer; (Bur.) ပဌာန။

ပွင်, *a.* white, ပွင် (Bur.) ဖြူသော။

ပတိသန္ဓိ, (Pali ပဋိသန္ဓေ), *n.* pregnancy; (Bur.) ပဋိသန္ဓေ။

ပတိသန္ဓိလို, *v.* to miscarry; (Bur.) ကိုယ်ဝန်ပျက်သည်။

ပတ္တိမာရုပ်, *n.* an idol, an image; (Bur.) ရုပ်တု။ ဆင်းတု။

ပတုက်, *n.* the *Barringtonia racemosa*; (Bur.) ကျည်းပင်။

ပထောက်, *a.* fresh, not salt; (Bur.) ချိုသော။ မငန်သော။

ပွေင်, *n.* ashes; (Bur.) ပြာ။

ပွေတ်, *v. t.* to believe; (Bur.) ယုံကြည်သည်။

ပွိုင့်, *n.* purulent matter; (Bur.) ပြည်။

ပွိုင့်, *n.* a mushroom; (Bur.) မှို။

ပွိုင့်ချပ်, *n.* a sponge; (Bur.) ချေ့မှို။

ပွိုင့်နုနု, *n.* the fungus that forms on decaying bamboo,
 used by the natives as a vermifuge; (Bur.) ဝါးမှို။

ပထမ, (Pali ပဌမ), *o. a.* first; (Bur.) ပဌမ။

ပထဝီ, (Pali), *n.* the earth; (Bur.) ပထဝီ။ မြေကြီး။

ပထောင်, *n.* a hole through anything; (Bur.) အပေါက်။

ပထောင်ထောင်, *v. t.* to make a hole into or through, ပထောင်
 ထောင်။ (Bur.) ဖောက်သည်။

ပထောင်ရင်, *n.* the nostril; (Bur.) နှာခေါင်းပေါက်။

ပွဲ, *v. t.* to lean against; (Bur.) မှီသည်။

ပန့်, *n. a.* four; (Bur.) လေးချ။

ပန့်စောင့်, *n. a.* forty; (Bur.) လေးဆယ်။

ပန်, *v. t.* to discharge a gun or cannon, to shoot; (Bur.)
ပြင်သည်။

ပန်တောင်, *v. t.* to beat up cotton with a bow; (Bur.)
ဝါဗတ်လေးနှင့်ချသည်။

ပန္နာရသမ, (Pali), *o. a.* fifteenth; (Bur.) ပန္နာရသမ။ ဆယ်
ငါးခုမြောက်။

ပပ်, *a.* dirty, filthy, ကိုပပ်။ *v. i.* to be dirty; (Bur.)
ညှပ်သော။ ညှပ်ပတ်သော။ ညှပ်ပတ်သည်။

ပမန်, *n.* a charm, an article that has had incantations
repeated over it; (Bur.) လက်ဖွဲ့။ ခလဲ့လက်ဖွဲ့။

ပမပ်, *v. t.* to rehearse, to repeat, ဖုရောတ်။ (Bur.) ရှုတ်
သည်။ ဖတ်ရှုတ်သည်။

ပယတ်ပယတ်, *adv.* frequently, repeatedly; (Bur.) မကြာ
မကြာ။

ပယာံ, *n.* time, ပယျာံ။ as ပယာံတွဲ *day-time*; ပယာံတွဲတ္တ
midday; ပယာံနွှလေး *morning time*; (Bur.) အချိန်။

ပယဲ, *v. t.* to persecute, ပယဲခရ။ (Bur.) ညှည်းဆဲသည်။

ပယိုပ်, *n.* a boundary; (Bur.) နယ်စပ်။ နယ်နိမိတ်။

ပယျင်, *n.* next to the lowest order of Buddhist priests;
(Bur.) ပညွင်း။

ပယျး, *n.* a bright shining light; (Bur.) လင်းစေခြင်း။

ပယျးခိုင်, *n.* a revelation; (Bur.) ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူချက်။

ပရဂဟိ, *v. t.* to threaten, ဂဟိ။ (Bur.) ကြိမ်းမောင်းသည်။

ပရင်, *n.* anything sent to another; (Bur.) ပေးလိုက်သော
အရာ။

ပရင်စီ, *n.* a river-bank; (Bur.) မြစ်ကမ်း။ ကမ်းပါး။

ပရန်, *n.* bait; (Bur.) ငါးမျှားစာ။

ပရင်ဖေတ်, *n.* a prophet; (Bur.) ပရောဖက်။

ပရင်, *adv.* quickly, ပြင် as ဇွဲပရတ် *very quickly*; (Bur.)
လျင်မြန်စွာ။

ပရင့်, *v. i.* to abound, have in abundance, ပရင့်တိုန်။
(Bur.) စည်ကားသည်။

ပရဆိ, *v. t.* to distribute, ပရံ။ ပရံဗွင်။ (Bur.) ဝေသည်။
ဝေငှသည်။

ပရင်, *v. t.* to broil; (Bur.) ကင်သည်။

ပရတ်, *v. i.* to splash, ပရတ်ဒး။ (Bur.) စဉ်သည်။ ဖိတ်
စဉ်သည်။

ပရန်, *n.* heat, as ပရန်မတ်မြီ *sultriness*; *i. e.* heat reflect-
ed from the clouds; (Bur.) အပူ။ အိုက်ခြင်း။

ပရန်ထိ, *a.* French; (Bur.) ဖြင်သစ်။ ဖြင်သစ်။

ပရပ်တာ, *v. t.* to conduct between two persons; (Bur.)
ညှပ်၍ယူသွားသည်။

ပရိက္ခရာ, (Pali), *n.* articles belonging to a Buddhist
priest; (Bur.) ပရိက္ခရာ။ ပရိဘောဂ။ အသုံးအဆောင်။

ပရိယာ, (Pali ပရိယာယော), *n.* deceit, guile; (Bur.) ပရိ
ယာယံ။

ပရေက်, *a.* smart, very quick; *v. i.* to be smart; (Bur.)
ကျမ်းကျင်သော။ ကျင်လည်သည်။

ပရေင်, *v. t.* to set in order, to prepare; (Bur.) စီစဉ်
သည်။

ပရေင်ဝိဝါဟ, *v.* to have sexual intercourse; (Bur.) ခံ
ဖက်ခြင်းပြုသည်။

ပရေင်, *n.* an open kind of basket; (Bur.) ဝလယ်တောင်း။

ပရေ, *a.* ugly, mean, used with regard to looks and the
disposition, ပရေဆိ။ (Bur.) အရပ်ဆိုးသော။

ပရေ, *n.* profit, gain; (Bur.) အမြတ်။

ပရေပရာ, *n.* a consequence; (Bur.) အကြောင်းအရာ။

ပရေဝံ, *v. i.* to be crackingly brittle, as a dried leaf,
ပရေဝံ။ (Bur.) ကြွပ်သည်။

ပရေ, *v. t.* to separate; (Bur.) ခွဲခွာသည်။ ခွဲ၍ထားသည်။

ပရးဗွဲ, *v. t.* to scatter ; (Bur.) ဖြန့်ကြဲသည်။

ပရိုက်, *n.* capacity, as of any box or basket ; (Bur.) ဆုံခြင်း။

ပရိုက်, *n.* the citron fruit ; (Bur.) ဂြောက်သီး။

ပရိုက်ခဏာတ်, *n.* the sweet citron ; (Bur.) ဂြောက်ချိုသီး။

ပရိုင်, *n.* tidings, news ; (Bur.) သိတင်း။

ပထက်, *n.* perspiration, sweat ; (Bur.) ခြွေး။

ပထင်, *n.* a bottle ; (Bur.) ပထင်း။

ပထတ်, *n.* a thief, ကမ္ဘတ်။ (Bur.) သူရိုး။

ပထန်, *v. t.* to take revenge upon ; (Bur.) လက်စားကျေ
အောင်ရန်တုံ့ပြန်၍ပြုသည်။

ပထင်, *v. t.* to cut up, as the flesh of animals ; to shell
as beans ; (Bur.) လှီးထုတ်သည်။ ခြွေသူသည်။

ပထုတ်, *n.* a germ or sprout ; (Bur.) အညှောက်။

ပထေပထံ, *v. i.* to make a noise ; (Bur.) ညံသည်။

ပထေပ်, *v. t.* to mend, to repair, ပထေပ်ပထေတ်။ (Bur.)
ပျင်သည်။ ပြုပျင်သည်။

ပထေ, *n.* the act of rolling ; (Bur.) လိမ့်ခြင်း။

ပထေန် *n.* the olive ; (Bur.) သံလွင်။

ပထေဝံ, *n.* a coat, a shirt or jacket of any kind, ပထေအိ၊
အင်္ကျီ။

ပထံင်တာ, *v. t.* to lead or carry away ; to conduct ; (Bur.)
ပို့ထိုက်သည်။

ပထံင်နင်, *v. t.* to bring ; (Bur.) ပို့လာသည်။

ပထိုက်, *n.* dust ; (Bur.) ဖုတ်။ ဖုံ။

ပထိုက်ထေဝံ, *v. t.* to make a hole through, ပထိုက်ထေအိ။
(Bur.) ဖောက်ပြစ်သည်။

ပထိုင်, *n.* a well, ကမိုင်။ (Bur.) ချေထွင်း။

ပထိုတ်, *n.* the west, ပြိုတ်။ (Bur.) အနောက်။

ပလိုတ်, *v. t.* to put out, to extinguish; thus ပလိုတ်ပွတ်
to put out a light; (Bur.) ငြိမ်းသည်။ မီးငြိမ်းသည်။

ပလိုင့်, *v. t.* to make a hole in or through, to perforate;
(Bur.) ဖောက်သည်။

ပလွေ, *v. i.* to glitter, to sparkle; (Bur.) အရောင်ထောက်
သည်။

ပဝ်, *v. i.* to fly. When a priest dies, they say လကျော်
ပဝ်အာ *the priest has flown*; (Bur.) ချံသည်။ ပြန်တော်
မူသည်။

ပဝ်တူဂါ, *a.* Portuguese; (Bur.) ပေါတူဂါ။

ပဝါ, *n.* a towel or handkerchief; (Bur.) ပဝါ။

ပဝါ, *n.* a herd; (Bur.) အရအရပ်။

ပဝ်, *v. i.* to go for a walk with children; (Bur.) လမ်း
ရှောက်လည်သည်။

ပဝေလီ, *n.* a custom; (Bur.) ထုံးစံ။ ဓလေ့။

ပဝ, *n.* a stench, မဝ။ ပဝပဝောန်။ (Bur.) အနံ့အစေ့။

ပဝ, *v. i.* to stink; (Bur.) နံသည်။ နံစော်သည်။

ပဝလဲ, *v. t.* to trust, to have confidence in, ပဗ္ဗံ။ (Bur.)
ကိုးစားသည်။

ပဝလဲလွှော်, *v. t.* to place reliance upon; (Bur.) ခြံခိုသည်။

ပဝာ, *n.* a weight equal to $3\frac{65}{100}$ pounds, a viss; (Bur.)
ဝိသာ။

ပဝာ, *n.* the lunar month nearly corresponding to May;
(Bur.) ကဆုန်လ။

ပဝာ, *adv.* how; as ပဝာအဲအာမာန်ရော *how can I go?*
(Bur.) အဘယ်ကဲ့သို့။

ပဝာန်, *n.* heat; as ပဝာန်ထွေ *the heat of the sun*; (Bur.)
ပူခြင်း။

ပသုန်, *n. a.* five; *col.* မသုန်။ (Bur.) ငါးခု။

ပသုန်စေ့ဟ်, *n. a.* fifty; *col.* မသုန်စေ့ဟ်။ (Bur.) ငါးဆယ်။

ပသေက်ပသဝ်, *n.* blessedness ; (Bur.) ချမ်းသာ။

ပသဲ, *n.* iron ; (Bur.) သံ။

ပသဲခွပ်, *n.* tin, *i. e.* sheet iron covered with tin ; (Bur.)
သံဖြူ။

ပဟ်, *n.* the barking deer ; (Bur.) ကျီ။

မွှင်လဝ်, *v. t.* to make up into a heap ; (Bur.) ခုပုံထား
သည်။

မွှော်ဝ်, *v. t.* to persuade ; (Bur.) သွေးဆောင်သည်။

မွှော်ဝ်လာ, *v. t.* to draw away, to entice, မွှော်ဝ်လ်။ (Bur.)
ဖြားလောင်းသည်။

ပအိုဟ်, *a.* decayed ; in a good sense, ancient ; (Bur.)
ဆွေးမြေ့သော။ ရှေးကာလနှင့်ဆိုင်သော။

ပါ, *v. i.* to be in company with others, to be in one's
company ; (Bur.) ပါသည်။

ပါတ္တာ, *n.* a hinge ; (Bur.) ပတ္တာ။

ပါ, *v. t.* to halve ; (Bur.) ထက်ဝက်ခွဲသည်။

ပါ, *v. t.* to cut with an axe or cleaver ; to split, ပါထကး။
(Bur.) ထက်ခြမ်းခွဲသည်။

ပါဂစဲ, *v. t.* to sever ; to place apart ; (Bur.) ခွဲခွာသည်။

ပါင်, *n.* the mouth ; (Bur.) ပဝဝ်။ ခံထွင်း။

ပါင်ကွက်, *n.* the armpit ; (Bur.) ဆက်ကလ်။

ပါင်ကု, *n.* a vise ; (Bur.) ဂြုတ္တု။

ပါင်ဗတ်တ္ထဝ်ဝတ်, *n. pl.* principalities and powers ; (Bur.)
အာဏာစက်တို့။

ပါတ်, (Pali ပါဒ), *n.* a *pat*, a measure of time equal to
16 *bijanas*, or 6 minutes ; (Bur.) ပါဒ်။

ပါနီ, *n.* a painter of pictures ; (Bur.) ပန်းချီ။

ပါနီမက်, *n.* a sculptor, an engraver ; (Bur.) ပန်းခုသမား။

ပါင်, *v. t.* to set a trap for ; thus ပါင်က to set a
fish-trap ; (Bur.) ထောင်သည်။

ပါရမီ, (Pali), *n.* virtue, an accomplishment ; (Bur.) ပါရမီ။

ပါရသီ, *a.* Persian ; (Bur.) ပေရသီ။

ပါ, *v. t.* to reject, ပါထေဝံ။ ပါထောနိ။ (Bur.) ပယ်သည်။ ပယ်ပြစ်သည်။

ပါကွေ့, *v. t.* to reject, to refrain from, ပါဝေင်။ (Bur.) ပယ်ရှားသည်။

ပိ, *n. a.* three ; (Bur.) သုံးခု။

ပိစောင့်, *n. a.* thirty ; (Bur.) သုံးဆယ်။

ပိဝါ, *adv.* thrice, ပိဝလန်။ (Bur.) သုံးကြိမ်။ သုံးခါ။

ပိတ်, *n.* fine, nice, ခမိင့်။ *v. i.* to be fine ; (Bur.) ကောင်းသော။ ချောသော။ ကောင်းသည်။ ချောသည်။

ပိတ်, *n.* cotton cloth ; (Bur.) ပိတ်။

ပိင်မှင်, *n.* a drum ; (Bur.) တုံ။ ပတ်တုံ။

ပိဏ္ဍုပါတ်, *n.* cooked rice given to the Buddhist priests ; (Bur.) ဆွင်း။

ပိန့်, *v. t.* to thresh with a stick or with the feet ; (Bur.) စပါးကိုပုတ်သည်။ စပါးနုတ်သည်။

ပု, *v. i.* to swell, as rice in cooking ; to swell being inflated, to bloat, to puff up ; (Bur.) ရောင်သည်။ ဝှဲသည်။

ပုတ္တာ, *n.* a telescope satchel ; (Bur.) ဖါ။

ပုင်, *n.* cooked rice, ပုင်ဂရဲ။ (Bur.) ထမင်း။

ပုင်ကရုင်, *n.* cold cooked rice ; (Bur.) ထမင်းကျန်။ ထမင်းအေး။

ပုင်ခါင်နံ, *n.* rice boiled soft, ပုင်ခါင်ဒပ်။ ပုင်ခိုင့်။ (Bur.) ထမင်းဖြုတ်။

ပုင်တု, *n.* rice slightly burnt and adhering to the bottom of the pot ; (Bur.) ထမင်းမြီး။

ပုင်မောင်, *n.* boiled rice dried ; (Bur.) ထမင်းခြောက်။

ပုတ်, *v. t.* to mortise, to drill, to excavate, ပုတ်ထင်။
(Bur.) ထွင်းသည်။ စရွေးဖောက်ထွင်းသည်။

ပုတ်ဂုတ်, *v. t.* to grave, to chisel; (Bur.) ထုသည်။ ထွင်းသည်။

ပုထုဇနိ, (Pali ပုထုဇ္ဇနော), *n.* one who has not attained to the state of an *ariya*; (Bur.) ပုထုဇဉ်။

ပုနိ, *v. i.* to rebel, ပသပုနိ။ (Bur.) ပုနိကန်သည်။

ပုံ, *n.* a story, a narrative of past events; (Bur.) ပုံ။

ပုံသက်သီ, *n.* an example; (Bur.) ပုံသက်သေ။

ပုတ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to January; (Bur.) ပြာဆိုသ။

ပူ, *n.* a dove; (Bur.) ပြူး။

ပူတိ, *n.* the ground-pigeon; (Bur.) ပြူးမြို့။

ပူပါ, *n.* the ring dove; (Bur.) ပြူးလင်းပြာ။

ပူ, *v. t.* to wind around with cord or cloth; (Bur.) ပုတ်စည်းသည်။

ပူဒက်, *v. t.* to wind around and tie; (Bur.) ပတ်စည်းသည်။

ပူမိုင်, *v. t.* to put around; (Bur.) ပိုင်းထားသည်။

ပူရေတ်, *v. t.* to put around, to bind about; (Bur.) ပတ်ရပ်သည်။

ပူရီ, (Pali ပုဂ္ဂလ), *n.* a rational being; (Bur.) ပုဂ္ဂိုလ်။

ပူဇ, (Pali ပုဇ္ဇော), *v. t.* to make an offering or sacrifice; (Bur.) ပူဇော်သည်။

ပူဇသကာ, *n.* an offering, a sacrifice; (Bur.) ပူဇော်သကာ။

ပူမင်္ဂ, *a.* happy; *v. i.* to be happy; (Bur.) မွေ့လျော်သော။
မွေ့လျော်သည်။

ပူရိသာတ်, (Pali ပရိသာ), *n.* an assembly, a congregation; (Bur.) ပရိသာတ်။

ပေ, *n.* a foot, a measure; (Bur.) ပေ။

ပေင်, *a.* full; *v. i.* to be full; (Bur.) ပြည့်သော၊ ပြည့်သည်။

ပေင်ကုတ်, *a.* brimful; *v. i.* to be full; (Bur.) ပြည့်လျှမ်းသော၊ ပြည့်လျှမ်းသည်။

ပေင်တ, *v. i.* to be full; (Bur.) ပြည့်သည်။

ပေင်အာ, *v. i.* to be completed; (Bur.) ပြည့်စုံသည်။ ပြည့်သွားသည်။

ပေတ်, *v. i.* to be empty, shrivelled; (Bur.) ပိန်ကြိုသည်။

ပေန်သေန်, *n.* (Eng.) a pension; (Bur.) အမှုထမ်းခြင်းမှ လွတ်၍ခံရသော အငြင်းစားစရိတ်။

ပေပ်, *n.* the mouth-piece of a clarionet; (Bur.) အခင်နှံခင်။

ပေတ်, *v.* to kick, used only with reference to horses; (Bur.) ကန်သည်။

ပေတ်, *n.* the chevrotain, a very small species of deer; (Bur.) ဂုလောပိန်ယုန်။

ပေါင်, *v. i.* to be raised; (Bur.) ဖောင်းသည်။

ပေါင်မဇွေ, *n.* the *adenathera pavonina*; (Bur.) ရွေးကြိုး။

ပေါင်မဇောက်, *n.* the *abrus precatorius*; (Bur.) ချင်ရွေး။

ပေါင်လိုတ်, *n.* the navel; (Bur.) ချက်၊ ချက်မ။

ပေါန့်, *v. i.* to be worn away by friction; (Bur.) ဝှန်းသည်။

ပေါတ်ပွေတ်, *v. t.* to throw stones with a two stringed bow; (Bur.) ထောက်လေးနှင့်ပြစ်သည်။

ပေါ, *n.* a feast; a festival, public entertainment; (Bur.) ပွဲ။

ပေါချေင်, *n.* a horse-race; (Bur.) မြင်းမြိုင်ပွဲ။

ပေါဥင်, *n.* a boat-race; (Bur.) ဖွေမြိုင်ပွဲ။

ပေါဉ်, *n.* a bull-fight; (Bur.) နွားတိုက်ပွဲ။

ပေါပြေင်, *n.* a foot-race; (Bur.) မြေးမြိုင်ပွဲ။

ပေါ်စာင်, *n.* a cock-fight ; (Bur.) ကြက်တိုက်ပွဲ။

ပေါ်စာ, *n.* an exchanger, a broker ; (Bur.) ပွဲစား။

ပေါ်ပသခါ, *n.* the feast of the Passover ; (Bur.) ပသခါပွဲ။

ပေါ်ပန်တေကုတ္တေ, *n.* the feast of Pentecost ; (Bur.)
ပင်တေကုတ္တေပွဲ။

ပေါ်မင်္ဂလ, *n.* the Lord's Supper, the communion ; (Bur.)
ပွဲတော်။ မင်္ဂလာပွဲတော်။

ပေါ်မသုင်စ, *n.* an entertainment, wherein is eating and
drinking ; (Bur.) စားသောက်ခြင်းပွဲ။

ပေါ်ထက်ပွဲ, *n.* a boxing match ; (Bur.) ထက်ပွဲပွဲ။

ပေါ်သကေဏေ, *n.* the feast of Tabernacles ; (Bur.) သ
ကေနေပွဲ။

ပေါ်သွာန်ထိက်, *n.* an examination ; (Bur.) စာမေးပွဲ။

ပေါ်အဇမ, *n.* the feast of unleavened bread ; (Bur.) အဇ
မပွဲ။

ပေါ်အင်ကဲနီ, *n.* the feast of the Dedication ; (Bur.)
အင်ကဲနီပွဲ။

ပံက်, *v. t.* to open, လပံက်။ thus ပံက်တရင် *to open the*
door ; ပံက်အဓိပါ, *to open the meaning, to explain* ;
(Bur.) ဖွင့်သည်။

ပံင်, *v. t.* to pawn ; (Bur.) ပေါင်သည်။

ပံင်, *v. t.* to unite, to add ; (Bur.) ပေါင်းသည်။

ပံင်, *n.* an arch ; (Bur.) ပေါင်း။

ပံင်ဂျင်, *n.* the arched roof of a boat ; (Bur.) ဂျေပေါင်း။

ပံင်ဖက်, *v. i.* to associate, to form a company ; (Bur.)
ပေါင်းဖက်သည်။

ပံင်မီ, *n.* pantaloons, trowsers ; (Bur.) ပေါင်းဘီ။

ပံင်မေတ်, *n.* the thorn-apple, stramony ; (Bur.) ပခိုင်းနီ။

ပး, *n.* a snare, ပးဒန်က်။ (Bur.) ကျော့ကွင်း။

ပးခမာတ်, *n.* an anvil ; (Bur.) ပေ။

ဝးဆု, *n.* the eye of a log ; (Bur.) သစ်နဖူး။

ဝးတက်င်, *n.* the eye of a needle, ဝးတနီင်။ (Bur.) အပ်နဖူး။

ပိုက်, *v. t.* to pull up by the roots, as grass ; to heave up ; thus ပိုက်ထွံး *to heave up an anchor* ; (Bur.) ဆွဲနှုတ်သည်။ ဆွဲတင်သည်။

ပိုက်, *v. i.* to blow, as the wind ; (Bur.) ငေတိုက်သည်။

ပိုက်ပိုက်, *v. t.* to fan ; (Bur.) ယင်ခတ်သည်။

ပိုင်, *v. t.* to own ; (Bur.) ပိုင်သည်။

ပိုင်ခြာ, *v. t.* to distinguish ; (Bur.) ပိုင်းခြားသည်။

ပိုင်အပိုင်, *v. t.* to have authority over ; (Bur.) အစိုးပိုင်သည်။

ပိုတ်, *v. i.* to break, as a cord or rope ; (Bur.) ပြတ်သည်။

ပိုတ်ဒကုတ်, *v. i.* to tear in pieces ; (Bur.) အပိုင်းပိုင်းပြတ်သည်။

ပိုတ်သွုတ်, *v. i.* to cease ; (Bur.) ပြတ်လပ်သည်။

ပိုတ်, *n.* a mark of punctuation ; (Bur.) အပိုက်။

ပိုတ်ဆိုက်, *n.* a paragraph ; (Bur.) ဂုဏ်။

ပိုတ်ဇော်, *n.* a period, full stop ; (Bur.) ပိုက်ကြိုး။

ပိုတ်ဇောတ်, *n.* a comma ; (Bur.) ပိုက်ကလေး။

ပိန်, *n.* property, wealth, possessions, ပိန်ခြံပ်။ ပိန်ဟာန်။ (Bur.) ဥစ္စာပစ္စည်း။

ပိန်ဒိင်, *n.* superior happiness, supposed by Buddhists to be enjoyed in the Nat countries ; (Bur.) ချင်းသာ။ သုခ။

ပိန်ဟာန်, *n.* property, possessions ; (Bur.) ဥစ္စာပစ္စည်းပိပ်။

ပိုတ်, *v. t.* to pulverize by *rubbing* between two stones, or by rubbing with a pestle in a mortar ; (Bur.) ပွတ်ကြိတ်သည်။

ပိုတ်ထောင်, *v. to take the seeds from cotton*; (Bur.)
ဝါဝေ့ကိုထုတ်သည်။

ဝို, *pers. pro. we*, ဝိုညးတံ။ အဲညးတံ။ See Gram. § 15;
(Bur.) ငါတို့။ ကျွန်ုပ်တို့။

ပွါင်, *v. t. to arouse, to awaken*, ပဝူဟ်။ ခွေင်။ (Bur.)
နှိုးသည်။

ခွါင်, *a. salt*; *v. i. to be salt*; (Bur.) ငန့်သော။ ငန့်သည်။

ခွေန်, *v. t. to kindle a fire, to set fire to, to light as a lamp or cigar*, ပခွေန်။ (Bur.) ညှိသည်။

ဝဲ, *prep. in, at, into, unto*; (Bur.) အထဲ။ အထဲတွင်။ အ
တွင်းတွင်။ သို့။

ဝဲကာထွံ, *adv. then*; (Bur.) ထိုကာလ၌။ ထိုအခါ၌။

ဝဲတီ, *prep. unto, against, at, among*; (Bur.) အထဲတွင်။

ဝဲတီကွာ, *adv. first*; (Bur.) ရှေ့ဦးစွာ။

ဝဲဂတ, *prep. before*; (Bur.) ရှေ့တွင်။

ဝဲဖရေင်, *prep. among*; as ဝဲဖရေင်မို့ဟ်ဂမ္တိုင် *among the people*; near; as ဝဲဖရေင်တရင်ချင် *near the gate of the city*; (Bur.) တွင်။

ဝဲမသဂ္ဂတာဝ်လဆိ, *adv. before long, soon*; (Bur.) မကြာခင်။

ဝဲမွဲ, *prep. before*; as ဝဲမွဲဒုင် *before the city*; (Bur.) အ
ပြင်၌။

ဝဲလတု, *prep. upon*; as ဝဲလတုညးမမိင်အိုတ်သိုတ် *upon all the hearers*; (Bur.) အပေါ်တွင်။

ဝှဲ, *v. t. to pervade, as the perfume of flowers*; (Bur.)
နှံ့ပြားသည်။

ပွါက်, *v. t. to load, as a ship or cart*; (Bur.) တင်သည်။

ပွါက်ပွါန်, *v. t. to oppress*; (Bur.) နှိပ်စက်သည်။

ပွါင်, *a. pale red*; (Bur.) နီကျင်ကျင်။

ပွါင်, *v. t. to press down*; (Bur.) နှိပ်သည်။ ဖိစီးသည်။

ပွါင်ပွါက် *v. t. to crush, to oppress*; (Bur.) နှိပ်စက်သည်။

ပု, *n.* personification; as ပပု *to personify*; (Bur.) ဟန်
ဆောင်ခြင်း။

ပွင်, *n.* a throne; (Bur.) ရာဇပစ္ဆင်။

ပွင်ခပ်, *n.* a judgment-seat; a pulpit; (Bur.) တရားပစ္ဆင်။

ပွင်ယတ်, *n.* an altar for sacrifices; (Bur.) ယတ်ပစ္ဆင်။

ပွင်, *n.* a candle; (Bur.) ဖယောင်းတိုင်။

ပွင်ဥဲ, *n.* candle-wax; (Bur.) ဖယောင်း။

ပွန်, *n.* an army; (Bur.) ချောက်ဗိုလ်ခြံ။ အလုံးအရင်း။

ပွဲ, *n.* a place for making salt; (Bur.) ဆားလုပ်တိုရန်
နေရာ။

ပွက်, *n.* a fan; (Bur.) ယပ်တောင်။

ပျက်, *v. t.* to conceal, to hide, ပျက်ဗွန်။ (Bur.) ဖွက်ထား
သည်။

ပျတ်, *n.* a chisel; (Bur.) ဆောက်။

ပျတ်ခုတ်, *n.* a circular edged chisel; (Bur.) ဆောက်ပိုင်း။

ပျတ်ဂခခိ, *n.* a gouge; (Bur.) ဆောက်ခုံး။

ပျတ်ဂပေင်, *n.* a flat chisel; (Bur.) ဆောက်ပြား။

ပွတ်, *n.* a scar, ပထေတ်။ (Bur.) အနာရှုတ်။

ပွေါက်, *n.* a hole in a wall; (Bur.) အပေါက်။

ပွေါက်မြင်, *n.* a window; (Bur.) ပြောင်းပေါက်။

ပွေတ်, *n.* anger, wrath, ဒေါသ။ (Bur.) အမျက်ဒေါသ။

ပွေနီ, *n.* a ruler for ruling paper; (Bur.) မျဉ်းတံ။

ပွေနီပလော, *n.* a round ruler; (Bur.) မျဉ်းလုံး။

ပွေဟ်, *n.* a bow for throwing stones or clay balls;
(Bur.) ထောက်လေး။

ပွဲ, *n.* the lime fruit; (Bur.) သံဝုရာသီး။

ပူး, *n.* the shoulder; (Bur.) ပခုံး။

ပွင်, *n.* a keeper, a guard; (Bur.) ထိန်းသောသူ။ အထိန်း။

ပွင်ကိုက်, *n.* a wineherd; (Bur.) ဝက်ထိန်း။

ပွင်ဇုံ, *n.* a cowherd; (Bur.) နွားထိန်း။

ပွင်မိင်, *n.* an elephant-keeper, a *mahout*, ဂမာမိင်။ (Bur.)
ဆင်ထိန်း။

ပွင်ဗဇေခိ, *n.* a goat-herd ; (Bur.) ဆိတ်ထိန်း။

ပွင်သိုဝ်, *n.* a shepherd ; (Bur.) သိုးထိန်း။

ပွတ်, *n.* fire, တွတ်။ တွေ့ဝတ်။ (Bur.) မီး။

ပွတ်သုံ, *n.* a lamp, ချိုက်။ ပွတ်ဂဇေက်။ ; (Bur.) မီးခွက်။

ပွပ်, *v. t.* to repeat, ပမပ်။ as ပွပ်ထဝဏ္ဏာ *to repeat short religious sentences* ; (Bur.) ရွတ်သည်။ မီးဖြန်းသည်။

ပွာ, (Pali ဥပမာ), *n.* a comparison ; (Bur.) ဥပမာ။ ပမာ။

ပွိုက်, *n.* a desire or wish ; (Bur.) အလို။ အလိုဆန္ဒ။

ပွိုင်, *v. t.* to speak with authority, or send word, ပွိုင်ဏာ။
(Bur.) မိန့်တော်မူသည်။ ကြားပြောသည်။

ပျုတ်ဗွေက်, *v. t.* to slander, (Bur.) ရှုတ်ချသည်။

ပျး, *v. t.* to show, to point out ; (Bur.) ပြသည်။

ပျးကိုပ်, *v. t.* to explain ; (Bur.) ဖော်ပြသည်။

ပြ, *n.* a tower ; (Bur.) ပြအိုး။

ပြကာ, *n.* a precious thing, a jewel ; as ရတ် ၉ ပြကာ *the nine kinds of precious stones* ; (Bur.) အဘိုးလိုက်
သောရတနာ။

ပြကောတိကိုတ်, *n. a.* one million ; (Bur.) တသန်း။
၁၀၀၀၀၀၀။

ပြကိုပ်, *n.* a sacred book ; (Bur.) ဘုရားတရားနှင့်ဆိုင်သော
စာအုပ်။

ပြက်ခ, *n.* the *acacia concinna* ; (Bur.) ဆူးဖုတ်။

ပြင်, *adv.* more than ; as ကံ့ပြင် *more than a hundred* ;
(Bur.) သာ၍။ သာသည်နှင့်။ ကျော်သည်နှင့်။

ပြင်, *v. t.* to send a message, to send anything ; (Bur.)
ပို့လိုက်သည်။

ပြင်ဏာ, *v. t.* to send from ; (Bur.) ပေးပို့လိုက်သည်။

ပြင်နင်, *v. t.* to send to ; (Bur.) ပေးခဲ့သည်။

- ငြင်, *n.* a bank, ဝရင် (Bur.) ကင်း၊ ကင်းပါး။
 ငြင်ဖတီ, *n.* a beach; (Bur.) ကင်းခြေသောင်ငြင်။
 ငြင်မီ, *n.* a shore; (Bur.) မြစ်ကမ်း။
 ငြေထိုက်, (Pali ဘတ္တံ rice), *n.* cooked rice (used only of persons of note or of priests); (Bur.) ထမင်း၊ ဆွမ်း။
 ငြဝါ, *n.* a companion; (Bur.) အရ၊ အအုပ်။
 ငြတ်, *adv.* quickly, fast, rapidly, ဝရဟ် (Bur.) ယျင်မြန်စွာ။
 ငြတ်, *v. i.* to fall off, as fruit from a tree, or hair from the head, ငြင့် (Bur.) ကြွေသည်။ ကျွတ်သည်။
 ငြင့်, *v. i.* to be early; (Bur.) စောသည်။
 ငြာကတ်, *v. i.* to appear; (Bur.) ထင်ရှားသည်။
 ငြ်, *n.* a kind of cotton tree; (Bur.) တီးထုတ်ပင်။
 ငြ်ဗလး, *v. t.* to save, to deliver; (Bur.) ကယ်ထွတ်သည်။
 ငြာန်, *n.* an ancient measure of time equal to 10 kharas, or $\frac{1}{16}$ of a minute; (Bur.) ငြိန်။
 ငြာပ်ကျင်, *v. i.* to come, to draw near to; (Bur.) ချဉ်းကပ်လာသည်။
 ငြာပ်ဗဒါ, *a.* unlucky; as တွဲငြာပ်ဗဒါ, *an unlucky day*; (Bur.) ကံမကောင်းသော။
 ငြာပ်အာ, *v. i.* to go, to depart; (Bur.) ငြိန်သွားသည်။
 ငြိပ်, *n.* a squirrel; (Bur.) ဂှဉ်။
 ငြိပ်သွေင်, *n.* the flying-squirrel; (Bur.) ဂှဉ်ပျံ။
 ငြုင်ြေင်, *v. t.* to prepare, to make ready; (Bur.) ငြုပျင်သည်။
 ငြိသွာ, *a.* Prussian; (Bur.) ငြိရှ။
 ငြေ, *a.* appeased, pacified, ဝရေ၊ ဟဲ (Bur.) ငြေသော။
 ငြေစိုတ်, *pron.* ဝရေစိုတ်, *v. t.* to comfort; (Bur.) နှစ်သိမ့်စေသည်။
 ငြေင်, *n.* buffalo; (Bur.) ကျွဲ။

- ပြင်ပိဝါဟ, *v. t.* to give in marriage ; (Bur.) ဆောင်နှင်း
သည်။ ထိမ်းမြားပေးစားသည်။
- ပြီ, *v. t.* to gain ; (Bur.) မြတ်သည်။
- ပြီ, *a.* excellent, noble, precious ; *v. i.* to be excellent ;
(Bur.) ကောင်းမြတ်သော။ ကောင်းမြတ်သည်။
- ပြီဇာ, *n.* a companion, a playmate ; (Bur.) အပေါင်းအဖော်။
သူငယ်ချင်း။
- ပြောင်, *v. i.* to be splintered ; (Bur.) အလျားလိုက်ကွဲစိတ်
သည်။
- ပြောင်ဒက, *v. i.* to divide, to be divided, to be cleft
asunder, ပြောင်ဒကအာ။ (Bur.) ကြေကွဲသည်။
- ပြောင်, *a.* bruised, crushed, as a reed ; *v. i.* to be crush-
ed ; (Bur.) ကြေပွသော။ ကြေပွသည်။
- ပြိုင်, *v. i.* to remove, to change one's place of abode ;
(Bur.) ပြောင်းသည်။
- ပြိုင်တွဲ, *v. i.* to change ; (Bur.) ပြောင်းလဲသည်။
- ပြီးချဲ့, *a.* scattered, dispersed, ပြီးဇး။ *v. i.* to be scattered ;
(Bur.) ပျံ့လွင့်သော။ ပျံ့လွင့်သည်။
- ပြိုက်, *v. t.* to put into, ပြိုက်စုတ်။ (Bur.) ဆိပ်သည်။ ဆိပ်
ထည့်သည်။
- ပြိုင်, *v. i.* to contend, as in a race ; (Bur.) ပြိုင်သည်။
- ပြိုင်ပကာနီ, *v. i.* to contend in battle, ပြိုင်ပွဲနီ။ (Bur.) စစ်
ပြိုင်သည်။
- ပြီ, *v. t.* to help, assist ; (Bur.) ကူညီသည်။
- ပြိုင်, *v. i.* to leak ; (Bur.) ယိုသည်။
- ပွဲ, *v. t.* to show, as ပိင်ပူဇာကုရ *the elephant showed him-
self* ; (Bur.) ပြသည်။
- ပွဲဒပ်, *v.* to practise on parade ; (Bur.) စစ်ရေးပြသည်။
- ပွဲကိက်, *n.* the part before and above the ear, the tem-
ple ; (Bur.) နားထင်။

ပွင်, *v. t.* to melt; (Bur.) အရည်ကြိုသည်။

ပွန်, *adv.* again; (Bur.) ပြန်။ တဖန်။

ပွန်ဝတး, *v. i.* to turn around; (Bur.) ဖောက်ပြန်သည်။

ပွဆီ, *v. t.* to loosen, to slacken as a rope, ပွး။ (Bur.)
ထွေ့သည်။

ပွာ, *n.* a large species of horse-fly; (Bur.) မှက်။

ပွါ, *v. t.* to break down; to dig down as a bank, ပွါ
ပျေငို။ (Bur.) ဖြိုသည်။ ဖြိုချသည်။

ပွံအာ, *v. i.* to creep in the manner of the measuring
worm; (Bur.) လိမ်လွန်၍သွားသည်။

ပွဲ, *v. t.* to mix, as medicine with fluid; (Bur.) ပျော်
သည်။

ပွီဇုတ်, *n.* the strands of a rope; (Bur.) ကြိုးလွန်း။

ပွီ, *n.* hail; (Bur.) မိုဗ်းသီး။

ပွါတ်, *v. t.* to traduce; (Bur.) မဟုတ်မမှန်အပြစ်တင်သည်။

ပွါပ်, *v. t.* to put into, to thrust; (Bur.) သွင်းသည်။

ပွဲ, *n.* wax; (Bur.) ဖယောင်း။

ပွင်, *v. t.* to blot out, ပွင်ကွဲ။ (Bur.) ဖျက်သည်။ ဝ
ပျောက်စေသည်။

ပွင်ထောပ်, *v. t.* to waste; to exhaust, ပွင်ထောဆီ။ (Bur.)
ဖြုန်းတီးသည်။

ပွတ်, *v. t.* to smear, daub; (Bur.) လူးသည်။ ကျသည်။

ပွာ, *v. t.* to roll over and over; (Bur.) ထိပ်သည်။

ပွာတ်ပျေငို, *v. t.* to throw down; (Bur.) ထုည်းချသည်။

ပွဲ, *v. t.* to entice; (Bur.) သွေးဆောင်သည်။

ပွဲက်ပွဲတ်, *v. t.* to take out; (Bur.) ယူထုတ်သည်။

ပွဲင်, *n.* a tube; (Bur.) ပြောင်း။

ပွဲင်တရောင်စွေ, *n.* a telescope; (Bur.) မှန်ပြောင်းကြိုး။

ပွဲင်ဒုန်, *n.* a bamboo air-gun; (Bur.) ဝါးပြောင်း။

မှိုင်း, *v. t.* to snatch, to pull away by force; (Bur.) လှသည်။

မှိုင်းကေတ်, *v. t.* to spoil, to take by violence; (Bur.) လှယူသည်။

မှူး, *v. t.* to spread out, as a cloth or paper; to straighten out, as the arm or leg; (Bur.) ဖြန့်သည်။ ဆန့်သည်။

မှူးပျေင့်, *v. t.* to cast; as မှူးပျေင့်ဖို့က်ဇာ *to cast nets*; (Bur.) ဖြန့်ချသည်။

မှိုတ်, *v. i.* to be quenched, to be extinguished; See ပထိုတ်။ (Bur.) ငြိမ်းသည်။

မှိုန်, *v. t.* to tread with horses or cattle, as on a threshing-floor; (Bur.) နင်းနယ်သည်။

မှိုင့်ဇုတ်, *v.* to untwist a rope; (Bur.) လွန်းပေါင်းတင်ကို ဖြည်သည်။ ကြိုးဖြည်သည်။

မွ, *n.* a deed, an action; (Bur.) အပြုအမူ။ အကျင့်။

မွီမွိုင်, *a.* surrounding, applied to a multitude, မွီမွိုင်။ (Bur.) ပတ်သည်။

မွေကိုင်း, *n.* senna; (Bur.) မွေးကိုင်း။

မွေင်, *n.* play; (Bur.) သူငယ်ကစားခြင်းအရာ။

မွိုင်မွက်, *n.* an associate, or companion. See ပိုင်မွက်။ (Bur.) အပေါင်းအဖော်။

ဇ

ဇက်, *v. t.* to mix, as flour with water; (Bur.) နှောသည်။ ရောသည်။

ဇကေတ်, *v.* to sharpen, ချူဇကေတ်။ (Bur.) ထက်အောင် သွေးသည်။

ဇကေတ်, *a.* red; *v. i.* to be red; (Bur.) နီသော။ နီသည်။

ဇကောတ်, *n.* the terrestrial varan; (Bur.) ဖွတ်။

ဇကောတ်ဇတာင်, *n.* tin; (Bur.) မဲမဖြူ။

- ဖကောပ်ဖယိုင်, *n.* lead; (Bur.) ခဲမုင်။
 ဖကောတ်, *v. t.* to whittle; (Bur.) ချွန်သည်။
 ဖကောတ်, *n.* a soap-stone pencil; (Bur.) ကန့်ကူဆန်။
 ဖကောတ်ထွံ, *n.* a slate-pencil; (Bur.) ကျောက်တံ။
 ဖကိုတ်, *v. t.* to frighten; to make afraid by shouting;
 (Bur.) ခြောက်စွန့်သည်။
 ဖဂီ, *n.* a large species of wild pigeon; (Bur.) ငူ။
 ဖဂိုတ်, *v. t.* to blow with the mouth, ဖွဲ့တ်။ (Bur.) မှုတ်
 သည်။
 ဖခုန်, *n.* the kernel of grain, or the meat of a nut, ဖခုန်။
 (Bur.) အဆန်။
 ဖခုန်ထောပ်, *v. t.* to make narrow; ဖခုန်ထောဆ်။ (Bur.)
 ကျည်းအောင်ပြုသည်။
 ဖခုဆ်တိုန်, *v. i.* to blister; to rise, as leavened dough;
 (Bur.) ဖောင်းကြွသည်။
 ဖခုန့်, *v. t.* to shield, to shelter; (Bur.) မိုးကာစေသည်။
 ဖခုန့်တွဲ, *n.* a temporary shelter from the heat of the
 sun; (Bur.) နေကာ။
 ဖခုပ်လပ်, *v. t.* to make adhere; (Bur.) ကပ်စေသည်။
 ဖခုက်, *v. t.* to wet, to moisten, ဖခုက်။ (Bur.) စိုစေသည်။
 ဖခုောင်, *v. t.* to weary; (Bur.) မောစေသည်။ ပင်ပန်းစေရ
 အောင်လုပ်သည်။
 ဖခုောက်, *v. t.* to rehearse, to repeat, ဖခုောက်။ ပမတ်။
 (Bur.) ရွတ်သည်။
 ဖခုောက်, *v. t.* to make little; (Bur.) ငယ်အောင်ပြုသည်။
 ဖခုက်, *n.* a burden, freight, load, ဖခုက်။ ဗခုက်။ (Bur.)
 ဝန်။
 ဖခုက်ဝွ, *v. t.* to make ashamed, ကျွက်ဝွ။ (Bur.) အရှက်ခွဲ
 သည်။
 ဖခုက်မိင်, *n.* the ridge-pole of a roof; (Bur.) အိမ်ခေါင်။

ဖရိုန့်, *v. t.* to bend ; to make pliant; ဖရိုန့် (Bur.) ညွတ်
စေသည်။ ကိုင်းစေသည်။ ပျော့စေသည်။

ဖရိုဟ်, *v. t.* to filter, to strain ; to sift, as flour ; (Bur.)
စပ်သည်။ ဆန့်ခါန့်ခွဲချသည်။

ဖတုန့်, *n.* a mediator, a go-between ; (Bur.) အမှုသည်နှစ်
ဦးကြားတွင်အမှုပြေအောင်ပြုသောသူ။

ဖွံ့ပျေငို, *v. t.* to cast down ; (Bur.) ချပြစ်သည်။ ပြစ်ချသည်။

ဖတိုက်ပွာန့်, *v.* to fight in battle ; (Bur.) စစ်တိုက်သည်။

ဖတိုက်ဖတုန့်, *v. t.* to instigate ; (Bur.) နှိုးဆော်တိုက်တွန်း
သည်။ ဂိုးချောသည်။

ဖဒင်, *n.* a partition, ဖဒင် (Bur.) ထရံ။

ဖဒန့်, *v. t.* to hide, to conceal, as ဖဒန့်ပွတ် *to hide the
fire* ; (Bur.) ကွယ်သည်။ ကွယ်စေသည်။

ဖန့်ဖက်, *v. t.* to arrange ; (Bur.) စီမံသည်။

ဖနီ, *v. t.* to spill ; (Bur.) ဖိတ်အောင်ပြုသည်။

ဖန့်, *v. t.* to mix ; (Bur.) နှောသည်။

ဖဝ်, *n.* a drum, or cask ; (Bur.) စည်။

ဖရာပ်, *n.* a pigeon ; (Bur.) ခို။

ဖရဲ, *v. t.* to separate ; (Bur.) ခြား၍ထားသည်။

ဖရ, *n.* a sound ; (Bur.) အသံ။

ဖရဲ, *v. t.* to sprinkle ; (Bur.) ဖြန်းသည်။ ပျူးသည်။

ဖရောက်, *n.* a slight swelling of the feet or hands of a
sick person ; (Bur.) ဖောခြင်း။ ရောင်ခြင်း။

ဖရောက်, *n.* a kind of round grass used in making mats ;
(Bur.) ဖျာရက်သောမြက်တမျိုး။

ဖရောက်, *n.* a kind of bee ; (Bur.) သစ်ခေါင်းပျား။

ဖရိုက်, *n.* a preparation of decayed fish ; (Bur.) ငါးဖိ။

ဖရိုတ်, *n.* brass ; (Bur.) ကြေးဝါ။

ဖလဲ, *v. t.* to hold upon the limb of a tree or some other
object for support ; (Bur.) မှီတွယ်၍သွားသည်။

ဖလဲ, *n.* a hand-rail ; (Bur.) ထက်ရန်း။

ဖလဲကလိန်, *n.* a balustrade for a stair-case ; (Bur.) ထွဲကားထက်ရန်း။

ဖလဲကာ, *v. t.* to support between two, as a person, who is too weak to walk off alone ; (Bur.) ညှပ်၍ယူသွားသည်။

ဖဟာ, *n.* a tax, tribute ; (Bur.) အကောက်။ အခွန်။

ဖဟောင်းလား, *n.* the first dawn of day ; (Bur.) မိုးစင်းလင်းစ။

ဖထွေက်, *v. t.* to tear to fragments ; to reduce to small particles ; (Bur.) ခြေသည်။

ဖဝါရဝတ်, *n.* the crow pheasant ; (Bur.) ဗုတ်။

ဖဝါရိုန်, *n.* the name of the lunar month answering nearly to March ; (Bur.) တပေါင်း။

ဖအင်, *v. t.* to toast, as bread, ဖအင်ကွာင်။ (Bur.) ကင်သည်။

ဖအုတ်, *v. t.* to make sour, to make rancid ; (Bur.) ချဉ်စေသည်။ သိုးအောင်ထားသည်။

ဖအုံ, *v. t.* to heap up, pile up ; (Bur.) ဝုံထားသည်။

ဖဆဲ, *v. t.* to cause to rot ; (Bur.) ယုပ်စေသည်။

ဖအော့န့်, *v. t.* to make less ; (Bur.) နည်းစေသည်။

ဖာ, *n.* the mountain-jack ; (Bur.) တောင်ပိန်းခဲ။

ဖာ, *prep.* with, *col.* (Bur.) နှိုင်း။

ဖာ, *n.* a side ; (Bur.) ဘက်။

ဖာတ်ထပ်, *v. t.* to appoint ; to fix, set a time ; (Bur.) ချိန်းသည်။

ဖာပ်ဗွ, *v. t.* to feed, to provide with food, ဗွဖာပ်။ (Bur.) ကျွေးမွေးသည်။

ဖဲ, *v. t.* to separate with the hands, as one would part the high grass, or tall grain, if walking through the field ; (Bur.) ဖယ်သည်။

ဒိက်, *v. t.* to invite ; (Bur.) ဒိတ်သည်။

ဒိတ်, *n.* a fathom ; (Bur.) အလံ။

ဒီ, *v. t.* to cause to float ; (Bur.) ချောသည်။

ဒီပိုင်, *v.* to fish with hooks attached to floats ; (Bur.)
ငါးမျှားဖေါ့ချောသည်။

ဖုန်, *n.* a bed, a mattress, ဖုန်ညွှက်။ ဖုန်သဏာ။ (Bur.)
မွေရာ။

ဖုန်ချေငုံ, *n.* a saddle ; (Bur.) က။ ကုန်းနှီး။

ဖုင်, *v. t.* to bathe another ; (Bur.) ရေချိုးပေးသည်။

ဖို, *v. t.* to mix with various ingredients, as in making
cake ; to knead ; (Bur.) ရော၍နယ်သည်။

ဖိုမိုင်, *v. t.* to salt, ဝှပ်မိုင်။ (Bur.) ဆားနယ်၍ထားသည်။

ဖောက်, *v. t.* to fear, ဖောက်ခွံက်။ (Bur.) ကြောက်သည်။
ကြောက်ရွံ့သည်။

ဖောင်, *n.* a robe or gown with broad sleeves ; (Bur.)
ဝတ်လုံ။

ဖေဆီ, *n.* an otter ; (Bur.) ဖျံကောင်။

ဖဲ, *a.* satisfied, full ; (Bur.) မိတ်ကြေနပ်သော။ ဝံသော။

ဖဲလဲ, *v. i.* to be full ; (Bur.) ဝပြောသည်။

ဖောင်, *v.* to become soft as in water ; (Bur.) ဝွသည်။

ဖု, *n.* a fire-place, a forge ; (Bur.) ဖို။

ဖုပထဲ, *n.* a stove ; (Bur.) သံမီးဖို။

ဖုမိုင်, *n.* a salt-pan, saltern ; (Bur.) ဆားဖို။

ဖုအရက်, *n.* a distillery ; (Bur.) အရက်ဖို။

ဖက်သေဝ်, *n.* a constant customer, whether for consump-
tion or export ; (Bur.) ဖောက်သည်။

ဖိုင်, *n.* a raft ; (Bur.) ဖောင်။

ဖိုင်, *n.* a beam fixed along the side of a boat ; (Bur.)
ဖောင်။

ဗိုဝ်, (Pali ဗလ), *n.* an effect ; a good effect, an advantage,
ဗို (Bur.) အကျိုး။

ဖို့က်, *v. t.* to put, or place upon ; (Bur.) ဝန်တင်သည်။
တင်သည်။

ဖို့ဝ်ဗိုဝ်, *n.* a foot-stool ; (Bur.) ခြေတင်ရာခုံ။

ဖျပ်, *v. t.* to make low ; (Bur.) နှိပ်သည်။

ဖျပ်ပိုတ်, *v.* to humble one's self ; (Bur.) စိတ်နှိပ်ချသည်။

ဖျပ်ဖျေ့, *v. t.* to bring down, keep down, to oppress,
ဖျပ်လပ်။ (Bur.) နှိပ်ချသည်။ နှိပ်ထားသည်။

ဖျာ, *n.* a market, a bazaar ; (Bur.) ဈေး။

ဖျာ, *v. t.* to aim ; (Bur.) ရှုတ်သည်။

ဖျင်ဝေ့, *v.* to administer medicine ; (Bur.) ဆေးတိုက်
သည်။

ဖျင်ချပ်, *v.* to give drink ; (Bur.) ရေတိုက်သည်။

ဖျန်, *n.* flesh ; (Bur.) အမဲ။ အသား။

ဖျန်ကောန်ဉ်, *n.* veal ; (Bur.) နွားကလေးသား။

ဖျန်ကိုက်, *n.* pork ; (Bur.) ဝက်သား။

ဖျန်ဉ်, *n.* beef ; (Bur.) အမဲသား။

ဖျန်တုတ်, *n.* a web, cloth in a loom ; (Bur.) ရက်ကန်း
သား။

ဖျန်ပချပ်, *n.* a bruise ; (Bur.) အသားကြေသောအနာ။

ဖျန်မဂါ, *n.* a fire-cracker ; (Bur.) မီးခိုး။

ဖျန်ထိုင်, *n.* mutton ; (Bur.) သိုးသား။

ဖျဲ, *v. t.* to move by shoving without lifting up ;
(Bur.) ရွှေ့သည်။

ဖျဲဏာ, *v. t.* to shove from ; (Bur.) ရွှေ့သွားသည်။

ဖျဲထော့, *v. t.* to move, to take away, ဖျဲထော့စီ။ (Bur.)
ရွှေ့လိုက်သည်။

ဖျဲနင်, *v. t.* to shove towards ; (Bur.) ရွှေ့ခဲ့သည်။

ဖျေင်ကွေ့, *v. t.* to turn aside ; to turn away ; thus ကျွန်ုပ်

မျှင်ပျော်ကော့မုက်ခဝါရ *God turned away his face* ;
(Bur.) လွှဲသည်။ မျက်နှာလွှဲသည်။

ပျော့, *n.* the potato ; (Bur.) သင်္ဘောပျောက်ဥ။

ပျော့, *n.* the crop of a fowl ; (Bur.) စာလုပ်။

ပျော့, *n.* the prominent part of the throat called "Adam's apple" ; (Bur.) ထည်ဝေ။

ပျော်, *v. t.* to cast down ; (Bur.) ချသည်။

ပျော်ကိဗျိုက်, *v.* to bow down the head ; (Bur.) ဦးညွတ်သည်။

ပျော်ကမ္ဘာသန်, *v.* to have a funeral ; to convey to the burying-ground the body, whether it is to be buried or burned ; (Bur.) မသာချသည်။

ပျော်ပိုက်, *v.* to resolve, to determine ; (Bur.) မိတ်ချသည်။

ပျော်ထပ်, *v. t.* to gild ; (Bur.) ရွှေချသည်။

ပျော်ထပ်, *v. t.* to imprison ; (Bur.) ထောင်ထဲမှာထောင်ထားသည်။

ပျော်ဒပ်, *v.* to encamp ; (Bur.) တပ်ချသည်။

ပျော်နွဲ့, *v.* to settle ; (Bur.) နေရာချသည်။

ပျော်ခပ်, *v.* to explain and enforce divine law to individuals ; (Bur.) တရားချသည်။

ပျော်ဝှောန်, *v. t.* to rule with a ruler, or with a chalk line ; (Bur.) မျဉ်းချသည်။

ပျော်မာန, *v. t.* to cast down one's pride ; (Bur.) မာနချသည်။

ပျော်မဲ, *v. t.* to cast lots ; (Bur.) စာရေးတံချသည်။

ပျော်မေတ္တာ, *v.* to bless, to wish well ; (Bur.) မေတ္တာပို့သည်။

ပျော်သာင်, *v.* to make a present ; (Bur.) ဆုချသည်။

ပျော်အသံ, *v. to issue commands ; v. t. to sentence ;*
(Bur.) အမိန့်ချသည်။

ပျော့နီ, *v. t. to dye ;* (Bur.) ဆေးဆိုးသည်။

ပျောင်, *n. the nigella sativa ;* (Bur.) ဝမုန့်နက်။

ပျိုတ်, *a. astringent in taste ; v. i. to be astringent ;*
(Bur.) ဖန်သော။ ဖန်သည်။

ပျိုက်ကီ, *v. t. to commit, deliver, hand over ;* (Bur.) အပ်
ပေးသည်။

ပျို, *v. t. to feed, as a child is fed by putting food into*
the mouth ; (Bur.) ခွံသည်။

ပျိုက်, *v. i. to tickle ;* (Bur.) ကလိထိုး၍ယားသည်။

ပျိုတ်, *v. i. to be pale, faded, deficient in color ;* (Bur.)
ပျော့သည်။

ပျံ, *v. t. to take home ;* (Bur.) ယူသွားသည်။

ပျံ့ကာ, *v. t. to take away home ;* (Bur.) ယူသွားသည်။

ပျံ့နိုင်, *v. t. to bring home ;* (Bur.) ယူလာသည်။

ပျိုး, *a. sour ;* (Bur.) ချဉ်သော။

ဗ

ဗ, *v. i. to choke ;* (Bur.) နှင်သည်။

ဗက်, *v. t. to follow ;* (Bur.) လိုက်သည်။

ဗက်ဂြိုတ်, *v. t. to cast out ;* (Bur.) နှင်ထုတ်သည်။

ဗက်ဗွဲ, *v. t. to drive away ;* (Bur.) နှင်ပြေးသည်။

ဗွဲနီ, *v. t. to send, or leave a message, ကြံလပ်။ ကြံကာ။*
(Bur.) မှာသည်။

ဗွဲ, *v. t. to turn over, upside down, ဗကပ်။* (Bur.) မှောက်
သည်။

ဗွဲတ်, *a. red, ဗွဲတ်။* (Bur.) နီသော။

ဗွဲတ်ယောင်, *a. purple, ဗွဲတ်ယောင်။* (Bur.) နီမောင်းသော။

ဗချီ, *v. t. to shake ;* (Bur.) ထုပ်သည်။

ဗိုန်, *v. t.* to offer ceremoniously anything to a priest ;
(Bur.) ကပ်သည်။

ဗဂုတ်ဈေး၊ *v. t.* to cheapen, offer a lower price; (Bur.)
(Bur.) ဆစ်သည်။

ဗဂူ, *v. t.* to cause it to rain ; (Bur.) ရွာစေသည်။

ဗွေတ်, *v. t.* to cause to turn around, ပဂေတ်။ (Bur.) လည်
စေသည်။ ထွဉ်စေသည်။

ဗဝဲ, *n.* a cat ; (Bur.) ကြောင်။

ဗိုဟ်, *v. t.* to blow with the mouth, ဖဂိုဟ်။ (Bur.) မှုတ်
သည်။

ဗွ, *n.* land used for rice cultivation, a rice-field, ဝါဗွ။
(Bur.) လယ်မြေ။ လယ်ပြင်။ လယ်တော။

ဗွ, *v. t.* to provide with food, ဗစ။ (Bur.) အစာကျွေးသည်။

ဗွဇာပ်, *v. t.* to feed, to provide with food. See ဗာပ်ဗွ။
(Bur.) ကျွေးမွေးသည်။

ဗွပ်, *v. t.* to join, as boards in a partition ; (Bur.) ကပ်
ထည့်သည်။ ဖက်စပ်သည်။

ဗွာရဏာ, *v.* to consider, to reflect, ဗစာရဏာ။ (Bur.)
စဉ်းစားသည်။

ဗစာ်, *v. t.* to tear, rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်။

ဗစိပ်, *v. t.* to join by a union of parts; (Bur.) စေ့စေသည်။

ဗွီဝလး, *v. i.* to glisten, to shine ; (Bur.) ထွန်းလင်းသည်။

ဗစုက်ကို, *v. t.* to cause to touch ; (Bur.) မှီအောင်ပြုသည်။

ဗွတ်ဗွတ်, *v. t.* to backbite ; to give secret information
of another ; (Bur.) ကတိုက်သည်။ ဂုံးချောသည်။

ဗစိုပ်, *v. t.* to cause to arrive ; to conduct, to convey ;
(Bur.) ရောက်စေသည်။

ဗွဲ, *n.* property, ခြပ်ဗွဲ။ (Bur.) ပစ္စည်း။ ကြေးငွေ။

ဗစးဒုင်, *v.* to go to meet, in order to stop ; (Bur.) ကြို
ဆီးသည်။

- ဗဝးအာ, *v. to go to meet; advance towards one approaching; (Bur.)* ကြိုဆိုသည်။
 ဗဇင်, *n. a charm, ဗဇံ (Bur.)* လက်ဖွဲ့။
 ဗဉ်, *n. the kernel of grain, or the meat of a nut, ဗဉ်နီ ဝဉ်နီ (Bur.)* အဆန်။
 ဗဉ်တိတ်, *v. t. to cause to turn around (itself); (Bur.)* လည်စေသည်။
 ဗဉ်နီလင်, *v. t. to put or place upon; (Bur.)* တင်ထားသည်။
 ဗဉ်တိတ်, *v. t. to rehearse, to repeat, ဗဉ်တိတ် (Bur.)* ရွတ်သည်။
 ဗဉ်ကြ်, *n. a burden, freight, load, ဗြကြ် ဗဉ်ကြ် (Bur.)* ဝန်။
 ဗဉ်နီ, *v. t. to carry, bear (in the womb); (Bur.)* (ကိုယ်ဝန်) ဆောင်သည်။
 ဗဉ်, *n. the tail of an animal; (Bur.)* အမြီး။
 ဗဉ်တိတ်, *v. i. to exhibit feats of activity; (Bur.)* ဖြမ်းထိုးပြသည်။
 ဗဉ်, *v. t. to make straight; (Bur.)* ဖြောင့်စေသည်။
 ဗဉ်, *n. adhesiveness; (Bur.)* ဝေးကပ်ခြင်း။
 ဗဉ်, *verb. affix, as, like as; after the manner of; (Bur.)* သည်လို ဤကဲ့သို့။
 ဗဉ်, *a. white, ဂ္ဍဉ် v. i. to be white; (Bur.)* ဖြူသော ဖြူသည်။
 ဗဉ်, *n. a rabbit; (Bur.)* သဘောယန်။
 ဗဉ်, *v. t. to put to sleep; (Bur.)* သိပ်သည်း အိပ်စေသည်။
 ဗဉ်, *v. t. to throw down from an erect posture; (Bur.)* ထွန်းချသည်။
 ဗဉ်, *n. sand, ဗဉ် (Bur.)* သဲ။

ကျွန်, *v. t.* to teach, to instruct; also, to learn; (Bur.)
သင်ချသည်။ သင်သည်။

ကျွန်ပျောက်, *v. t.* to discipline; (Bur.) ဆုခွင့်သင်သည်။

ဗတိုက်ပွန်, *v.* to fight in battle, ဗတိုက်ပွန်။ (Bur.) စစ်
တိုက်သည်။

ဗတိုက်ဗတုန်, *v.* to contend, strive; (Bur.) ပြိုင်၍နိုင်အောင်
အားထုတ်သည်။

ဗတိုန်, *v. t.* to cause to rise; (Bur.) တက်စေသည်။

ဗွီ, *n.* night, ဗတံ၊ ဗတမ်။ (Bur.) ည။ ညည့်။

ဗဒ, *v. i.* to take refuge in, adhere to; (Bur.) ခိုသည်။ ခို
သည်။ ကပ်သည်။

ဗဒင်, *n.* a partition, ဗဒင်။ (Bur.) ထရံ။ အကာအရံ။

ဗဒန်, *v. t.* to conceal, ဗွန်။ (Bur.) ကွယ်ကာသည်။

ဗွင်, *n.* a kind of plum, jujube; (Bur.) ဖျီး။

ဗဒါ, *n.* quicksilver; (Bur.) ပြတား။

ဗွဲ, *v. t.* to lean upon; as ဗွဲကိုညး to lean upon him;
(Bur.) ခိုသည်။

ဗွဲ, *v. t.* to touch; (Bur.) ထိစေသည်။

ဗွဲ, *n. t.* to incite animals to fight, as in a buffalo fight;
(Bur.) ကျွဲစတ်စေရအောင်၊ နွားခွေစေရအောင်တိုက်တွန်း
သည်။

ဗွဲ, *a.* rather large; *v. i.* to be rather large; (Bur.)
အတော်အတန်ကြီးသော။ အတော်အတန်ကြီးသည်။

ဗဒင်ကိုက်, *v. t.* to reach for a person to take, ဗွင်။
(Bur.) ကမ်းပေးသည်။

ဗဒုတ်ဗဒို, *v.* to deliberate in secret; (Bur.) တိတ်တဆိတ်
တိုင်ပင်သည်။

ဗဒက်ပျက်, *v. t.* to humble; *a.* humble; (Bur.) နှိမ့်ချ
သည်။ နှိမ့်ချသော။

ဗဒေဝ်လဝ်, *v. t.* to place near; (Bur.) အနား၌ကပ်ထား
သည်။

ဗဒေါင်, *v. t.* to fell, to let fall, ငွေ့ဝင်။ (Bur.) ထွင်း
သည်။

ဗဒေါင်ဖျေတ်, *v. t.* to cast down, ဗဒေါင်ဖျေင့်။ (Bur.) ထွင်း
ချသည်။

ဗွောဆိ, *v. t.* to stop; to cause to cease going or doing,
ဗဒိုဆိ။ (Bur.) ရပ်စေသည်။ စဲစေသည်။

ဗွဲ, *v. t.* to cause to touch; to cause to hit; in nautical
language, to hug; thus လှံဗွဲ to hug the shore of
an island; (Bur.) မှန်အောင်ပြုသည်။ ထိအောင်ပြုသည်။

ဗနံ, *v. t.* to embrace, to hug, ဗနံကေတ်။ (Bur.) ဖိုက်သည်။
ဖိုက်ဖက်သည်။

ဗနိုက်, *n.* merchandise, ဗိုက်။ (Bur.) ကုန်စည်။ ကုန်စလယ်။

ဗနီ, *v. t.* to enfold in a waistcloth; (Bur.) ဝုဆိုးဆီး
သည်။

ဗဝ်, *v. t.* to soak in water, as clothes preparatory to
washing; (Bur.) ဝိပ်သည်။

ဗပေင်, *v. t.* to fill, to make full; (Bur.) ဖြည့်သည်။

ဗွေင်, *n.* the *erythrina indica*; (Bur.) ကသပ်။

ဗဗေင်, *n.* the vessel in which a Buddhist priest re-
ceives his offering of food; (Bur.) သဝိတ်။

ဗဗိုတ်, *v. t.* to besmear; (Bur.) လူးသည်။

ဗဗိုတ်, *n.* the earth scratched out of a hole by an
animal; (Bur.) တိရိစ္ဆာန်တွင်းဝ၌ယက်တင်ထားသော
မြေယက်စာ။

ဗဗွေင်, *adv.* righteously; (Bur.) မှန်ကန်စွာတရားသဖြင့်။

ဗမာ, *a.* Burman or Burmese, ခမာ။ (Bur.) မြွေ့။

ဗမုး, (Pali ဝဇ္ဇော), *n.* a Brahmin; (Bur.) ဝဇ္ဇေား။

ဗမ္မံ, *pers. pro. ye, O ye*, used in formal address ; (Bur.)

သင်တို့။ အချင်းတို့။

ဗလာဝမေတ္တာ, *v. to wish one well* ; (Bur.) မေတ္တာပို့သည်။

ဗယိ, *n. an accusation* ; (Bur.) အပြစ်တင်ခြင်း။

ဗယျိုဝြ, *n. a boundary* ; (Bur.) နယ်စပ်။ နယ်နိမိတ်။

ဗရန်ဇွော်, *n. the confluent small-pox* ; (Bur.) ကျောက်

ကြီး။

ဗရန်ဥာ, *n. the chicken-pox* ; (Bur.) ကျောက်ဖြူနာ။ ရေ
ကျောက်။

ဗရန်ပုင်, *n. the small-pox, when the pustules are dis-
tinct* ; (Bur.) ကျောက်ပုလင်းနံ။

ဗရ, *n. a noise or sound* ; (Bur.) အသံ။

ဗရပါင်, *v. i. to shout, to whoop* ; (Bur.) ဟစ်သည်။
အသံပြုသည်။

ဗရပါင်, *n. the voice, a shout, a whoop* ; (Bur.) ဟစ်သံ။

ဗရနိ, *n. an intestinal worm* ; (Bur.) သိကောင်။

ဗရေ, *v. t. to sprinkle* ; (Bur.) ဖြန့်သည်။

ဗရေဖျော်, *v. t. to sprinkle with any fine powder, as
flour* ; (Bur.) ဖြူးချသည်။

ဗရောနိ, *a. spotted, as a leopard* ; (Bur.) ကွက်ကျားသော။

ဗရံင်ဥာ, *n. any artificial water course, a ditch or canal* ;
(Bur.) ရေမြောင်း။

ဗလ, (Pali), *n. strength* ; (Bur.) ခွန်အား။

ဗလင်, *n. a porcupine* ; (Bur.) ဖြူကောင်။

ဗလာနိ, *v. t. to singe, scorch, burn slightly* (Bur.) မှိုက်
သည်။

ဗလံ, *n. a fountain, a spring* ; (Bur.) စင်းရေပေါက်။

ဗလေတ်, *v. to dodge* ; (Bur.) ရှောင်သည်။ တိမ်းရှောင်သည်။

ဧညာဆိတ္တောနိ, *v. t. to instruct, discipline* ; (Bur.) ဆုံးမပဲ့
ပျင်သည်။

ဗလံက်, *n.* a cannon ; (Bur.) အမြောက်။

ဗထိုက်, *v. t.* to immerse, to baptize ; (Bur.) နှစ်သည်။

ဗထိုက်, *v. i.* to bathe in medicated or charmed water ;
(Bur.) ခေါင်းပေါ်ကလောင်း၍ချိုးပေးသည်။

ဗထေး, to let go, to forgive ; thus ဗထေးရင့်တံ to forgive
sins ; to utter ; thus, ဗထေးရမျှောင် to utter a sound ;
(Bur.) ထွတ်သည်။

ဗထေးလပ်, *v. t.* to let alone, to leave to one's self, မှူး။
(Bur.) ထွတ်ထားသည်။

ဗပ်, *v. t.* to heap up, ဗပ်လပ်။ (Bur.) ပုံထားသည်။

ဗပ်ခွတ်, *v. t.* to offer food to a pagoda, or idol ; (Bur.)
ဆွမ်းတင်သည်။

ဗပ်, *a.* much in quantity, or many in number ; *v. i.* to
be many ; (Bur.) များသော။ များသည်။

ဗပ်အပ်, *a.* plentiful ; *v. i.* to be plentiful ; (Bur.) ပေါ
များသော။ များပြားသည်။

ဗတ်, *v. t.* to read ; (Bur.) ဖတ်သည်။

ဗတ်ပျတ်, *v. t.* to think of with interest ; (Bur.) အောင်း
မေ့သည်။

ဗတ်သွာ, *v. t.* to remember with affection, ဗင်္ဂသဏာ။
(Bur.) အောင်းမေ့သည်။

ဗဟေက်ဖိုတ်, *v. t.* to terrify, to alarm ; (Bur.) ထိတ်လန့်
စေသည်။

ဗဟိုက်, *n.* a measure of time equal to 6 hours ; (Bur.)
ဗဟိုတ်။

ဗရူ, *a.* dizzy ; (Bur.) မူးသော။

ဗရူ, *v. i.* to be intoxicated, တွူ။ (Bur.) မူးသည်။

ဗစေခိ, *n.* a goat ; (Bur.) ဆိတ်။

ဗစေခိကွက်, *n.* a he-goat ; (Bur.) ဆိတ်ထီး။

ဗစေခိမွှေခံ, *n.* a she-goat, ဗစေခိမွှေခိ (Bur.) ဆိတ်မ။

ဗမိင်, *n.* the tiger-cat; (Bur.) တောကြောင်။

ဗမိင်ပလိုင်, *n.* the Malacca civet; (Bur.) ကြောင်ကတိုး။

ဗခီ, *n.* the hump on the shoulders of a bull; (Bur.)

လပျို။ နွားလည်ပျို။

ဗခုံ, *n.* a heap; (Bur.) အပုံ။

ဗခေ, *v. t.* to cause to be withered; (Bur.) ညှိုးနွမ်းစေသည်။

ဗာ, *n.* a kind of long basket, used by Karens for carrying clothes, etc; (Bur.) ပို နောက်ထွယ်။

ဗာ, *v. t.* to carry a burden slung across the shoulder, or over the forehead; (Bur.) လွယ်သည်။

ဗာယပ်, *n.* the north-west; (Bur.) အနောက်မြောက်။

ဗာ, *v. t.* to cut, to hew, ဗာက်။ (Bur.) ခုတ်သည်။

ဗာဗွေသ်, *v. t.* to fell, to cut down; (Bur.) ခုတ်ထွင်းသည်။

ဗာတ်ကောန်စုံ, *n.* a musical instrument, composed of a semicircular box, in which are arranged tengongs of different sizes; (Bur.) ဝတ်သော။

ဗာတ်တလာ, *n.* a semicircular musical box with bamboo slats of different lengths, strung upon two cords which follow the curve of the box; (Bur.) ဝတ်တလာ။

ဗာတ်ပိုင်, *n.* the circular frame, around the inside of which are suspended drums of various sizes; (Bur.) ဝတ်ပိုင်း။

ဗာန, *v.* to adhere to, to stick; (Bur.) ကပ်သည်။

ဗာနလပ်, *v. t.* to apply a plaster, or a poultice; (Bur.) ကပ်ထားသည်။

ဗိစ္ဆာ, (Pali ပြိစ္ဆာ a scorpion), *n.* Scorpio, the 8th sign of the zodiac; (Bur.) ပြိစ္ဆာရာသီ။

ဝိန္နု, (Pali), *n.* the small circle (°), a dot; (Bur.) ဝိန္နု။

ဝိ, *n.* a small bottle; (Bur.) ဘူး။

ဝိသုခံ, *n.* a leathern bottle; a vessel made from the stomach of an ox; (Bur.) သားရေဘူး။

ဝိ, *n.* the Bengal quince; (Bur.) အုပ်ရှပ်။

ဝိဇနာ, *n.* an ancient measure of time equal to 6 *prans*, or $\frac{3}{8}$ of a minute; (Bur.) ဝိဇနာ။

ဝိတခါတ်, *n.* the *cassia florida*; (Bur.) မဲစဝီ။

ဝိမ္ဗင်, *n.* an inkstand; (Bur.) မှင်အိုး။

• ဝိလိုက်, *n.* the teredo borer, a worm which eats into wood in the water; (Bur.) ဒိဗိုး။

ဝိတ္ထင်, *n.* an architect; (Bur.) ပိဿုကော။

ဗ, *a.* white, applied to paper or cloth, ဝူ (Bur.) ပြုသော။

ဗင်, *n.* the belly; (Bur.) ဝမ်းပိုက်။

ဗင်ဂိ, *n.* the stomach-ache; (Bur.) ဝမ်းနာခြင်း။

ဗတ်, *v. t.* to grind, as paddy; (Bur.) ကြိတ်သည်။

ဗတ်, *v. t.* to turn with a lathe; (Bur.) ပွတ်ခံသည်။

ဗုဒ္ဓ, *n.* (Pali), Buddha; (Bur.) ဗုဒ္ဓ။

ဗုဒ္ဓဝါ, *n.* Wednesday, တွဲဗုဒ္ဓဝါ။ Mercury. See ပြိုဟ်ဗုဒ္ဓဝါ။ (Bur.) ဗုဒ္ဓဟူး။

ဗတ်ဝေတ်, *v. i.* to settle down as a loaded vessel, also, as the setting sun; (Bur.) နပ်ကျသည်။ စောင်းသည်။

ဗေတ်, *pers. pro.* you (contemptuous); (Bur.) မင်းမောင်မင်း။

ဗေတ်သွဲ့, *n. pl.* companions from childhood; (Bur.) ခေတ္တမျိုး။

ဗောတိ, *n.* a very small pot or cup; (Bur.) အိုးကလေး။

ဗောဓိသတ်, (Pali ဗောဓိသတ္တော), *n.* one who is to become a Boodh; (Bur.) ဘုရားလောင်း။

ဗောဓ်, *n.* the penis, သိုင်းဇေယျ (Bur.) ထီး။ ယောကျ်ား၏ အင်္ဂါဇာတ်။

ဗံ, *n.* a vessel of basket work with cover, ဗမ်။ Some are made water tight for carrying oil; (Bur.) သစ်ဇေးပုံး။

ဗိုက်, *v. t.* to wear, as a garment, ဗိုက်လတက်။ (Bur.) ဝတ်ဆင်သည်။

ဗိုင်း, *n.* elephant-grass; (Bur.) ကိုင်းပင်။

ဗိုင်း, *v. t.* to surround; (Bur.) ဝိုင်းသည်။

ဗိုင်းကော့, *v. t.* to surround on every side, ဗိုင်းကော့အ်။ (Bur.) ဝတ်လည်ဝိုင်းသည်။

ဗိုတ်, *n.* an emerald; (Bur.) မြဲ။

ဗိုတ်, *v. t.* to throw, as a stone; (Bur.) ပြစ်သည်။

ဗိုတ်ကာ, *v. t.* to carry away; as a chicken is carried away by a kite; (Bur.) ချီယူသွားသည်။ သုတ်သည်။

ဗိုတ်ထော့, *v. t.* to throw away, ဗိုတ်ထော့အ်။ (Bur.) ဖွင့် ပြစ်လိုက်သည်။

ဗိုတ်ပွါန်, *v. t.* to throw up; (Bur.) ပြစ်၍တင်သည်။

ဗိုတ်ပျေင်, *v. t.* to throw down; (Bur.) ပြစ်ချသည်။

ဗိုန်, *a.* firm, ဗိုန်ဇွဲ။ ဗိုန်ဇွဲအ်။ *v. i.* to be firm; (Bur.) ဗိုင်း ခံသော။ ခိုင်ခံ့သည်။

ဗိုန်ဇွဲ, *v. i.* to be secure; (Bur.) လုံချင်သည်။

ဗိုန်ဇွဲ, *a.* permanent; *v. i.* to be permanent; (Bur.) မြဲစွဲ သော။ မြဲသည်။

ဗိုန်ဇွဲအ်, *adv.* safely, securely; (Bur.) လုံချင်စွာ။

ဗိုန်ဗတ်, *a.* steady; (Bur.) ခိုင်ခံ့သော။

ဗိုန်ဗိုန်, *adv.* truly, certainly; searchingly, steadfastly; (Bur.) မှန်မှန်။ ခိုင်ခိုင်။

ဗိုန်သွတ်, *a.* true, certain; (Bur.) မှန်ကန်သော။

ဗို, *n.* a pattern; (Bur.) ပုံ။

ဒိုဗဟိုခုံက်, *n.* a spelling-book, ထိက်ဒိုဗဟိုခုံက် (Bur.)
သင်ပုံးကြီး။ သင်ပုံးကြီးစာ။

ဒိုတိ, *n.* a map; (Bur.) မြေပုံ။

ဒိုပြင်, *n.* shape, form, appearance; (Bur.) ပုံပန်း။

ဒိုမီ, *n.* a chart; (Bur.) ပင်လယ်ပုံ။

ဒိုဝ်, *v. t.* to look at from curiosity or pleasure; (Bur.)
ကြည့်သည်။

ဒိုဝ်လဗး, (Pali ဗလ), *n.* an army; (Bur.) ရဲမက်ဗိုလ်ခြေ။

ဇ, *n.* a grand-mother, ဣတင် (Bur.) အဘွား။ ဖွားအေ။

ဗွ, *n.* a rice-field; (Bur.) လယ်တော။ လယ်ခြေ။

ဗွတ်, *prep.* about; as ဗွတ်ဒိနာဦး *about three o'clock*; (Bur.)
လောက်။

ဗွပ်ပထ, *n.* a nail; (Bur.) သံချွန်။ သံမျှ။

ဗွိုက်, *n.* merchandise, ဗနိုက် (Bur.) ကုန်စည်။ ကုန်စလယ်။

ဗွုတ်, *n.* a spear; (Bur.) ဖွံ။

ဗွု, *n.* a species of white water-lily; (Bur.) ကြာတမျိုး။

ဗွးဇာတ်, *n.* the Tenasserim ichneumon; (Bur.) ခြွေပါ။

ဗွိုက်, *n.* the east; (Bur.) အရှေ့။

ဗွိုက်, *v. i.* and *v. t.* to appear, or to cause to appear;
(Bur.) ပေါ်လာသည်။ ပေါ်လာစေသည်။

ဗျတ်, *v. t.* to filter, examine; to purify; (Bur.) ခေစစ်
အောင်ပြုသည်။

ဗျန်, (Pali ဗျန္တန်), *n.* a consonant; (Bur.) ဗျည်း။

ဗျီ, *v. t.* to find fault with, to blame, ဗျီပျုတ် (Bur.)
အပြစ်တင်သည်။

ဗျူ, *a.* old, not young; (Bur.) အိုသော။

ဗျူဝ်, *a.* hungry, ဗျူ *v. i.* to be hungry; (Bur.) ဆာမွတ်
သော။ ဆာသည်။

ဗျူဝ်ဗျက်, *v. t.* to incite enmity between persons; (Bur.)
ဝံ့တိုက်သည်။

မျိုဝ်ဆွင်, *v. i.* to pine away with hunger; (Bur.) ချိုးသွား
သည့်။

မြကောင်, *n.* a crown; (Bur.) ဦးရင်။

မြတ်, *n.* the plantain, banana; (Bur.) ငှက်ပျော။

မြတ်ကွ, *n.* the dwarf plantain; (Bur.) ငှက်ပျော့။ ဝက်
မလွတ်ငှက်ပျော။

မြတ်ဂလာ, *n.* the kalah plantain; (Bur.) ကုလားငှက်ပျော။

မြက်ပြင်မိင်, *n.* a large kind with only two plantains
to a comb; (Bur.) ဆင်စွယ်ငှက်ပျော။

မြတ်ဆေရန်, *n.* a small sweet kind; (Bur.) မိတ်နို့ငှက်
ပျော။

မြတ်ခိုင်တုံ, *n.* the Aracan plantain, a very common
kind; (Bur.) ရခိုင်ငှက်ပျော။

မြတ်ခိုင်တုံကို, *n.* a very small variety; (Bur.) ကြွက်နို့ငှက်
ပျော။

မြတ်ခိုင်သဲ, *n.* the honey plantain, a large kind; (Bur.)
ပျားရည်ဆန်းငှက်ပျော။

မြတ်တာ, *n.* the traveller's palm; (Bur.) ထန်းငှက်ပျော။

မြတ်တွံ, *n.* a low growing kind, of which the fruit is
not edible; (Bur.) ကျောက်ငှက်ပျော။

မြတ်ထပ်, *n.* the golden plantain, a kind of banana, the
fruit of which has a beautiful red color when
ripe; (Bur.) ရွှေငှက်ပျော။

မြတ်ပွင်, *n.* a small kind with a bluish tinge
when ripe; (Bur.) ပြာသောအရောင်ရှိသောဖိုးကြမ်း
တမျိုး။

မြတ်ဗီလာ, *n.* a very useful kind, excellent for cooking;
(Bur.) ဖိုးကြမ်းငှက်ပျော။

မြတ်လာင်, *n.* a wild plantain full of seeds; (Bur.) တော
ငှက်ပျော။

မြာတ်ထွ, *n.* a choice kind with long fruit of a green color even when ripe; (Bur.) သီးမွှေးဌက်ပျော။

မြာန့်, *n.* a huntsman, လွှ။ (Bur.) ရဆိုး။

မြိုင်, *n.* abdominal dropsy, ယဲမြိုင်။ (Bur.) ရေပျဉ်းနာ။

မြု, *v. i.* to make a noise; (Bur.) မြည်သည်။

မြေန်ဂျေဝ်, *a.* Roman Catholic; (Bur.) ဖရင်ကျိ။

မြီ, *n.* rain; (Bur.) မိုးရေ။

မြီဂ, *v. i.* to rain; (Bur.) မိုးရွာသည်။

မြိုင်, *v. i.* to be dry, as the sky; not to rain in season; (Bur.) မိုးမရွာသည်။

မြီ, *n.* a woman; (Bur.) မိန်းမ။

မြီအွဲ, *n.* a widow; (Bur.) ရဆိုးမ။

မြီဒေါင်, *n.* a female possessed of an evil spirit; (Bur.) နတ်ကတောင်။ နတ်ဝင်မိမ္မ။

မြီဗတီ, *n.* Thursday, တွဲမြီဗတီ။ Jupiter. See မြီဗတီ။ (Bur.) ကြာသပတေး။

မြီမိန့်, *n.* a nun; (Bur.) မတ်သီတရှင်။

မြီဂုတ်, *n.* a virgin; (Bur.) အပျိုကညာ။

မြီသမတ်, *n.* a damsel; (Bur.) အပျို။

မြီသွီ, *n.* the wife of a ruler; (Bur.) မင်းကတောင်။

မြီအီဇီ, *n.* a courtesan, harlot; (Bur.) ပြည်တန်ဆာမ။

မြီ, *v. i.* to be blasted, as young fruit, မြိုင်။ (Bur.) မအောင်၍ပျက်သည်။

မြီ, *v. i.* to capsize, as a ship or boat, မြိုင်။ (Bur.) မှောက်သည်။

မြီက်, *n.* a water-dipper, ချပ်မြီက်။ ချပ်ခွဲမြီက်။ (Bur.) ရေမှတ်။

မြိုင်, *n.* a ditch, moat; (Bur.) မြောင်း။

မြီ, (Pāli မြီဗ္ဗာ), a Brahma, a being superior to men,

- and demons, inhabiting the higher celestial regions ; (Bur.) ဗြဟ္မာ။
- မြိတ်, (Pali ဗြိသ), *n.* Taurus, the 2nd sign of the zodiac ; (Bur.) ဗြိသရာဇ်။
- မြိဆ်, *n.* a boil ; (Bur.) အနာစိမ်း။ သွေးရနာ။
- ဗွဲ, *n.* a young man. See မင်ဗွဲ။ (Bur.) လူပျို။
- ဗွဲဂဓုလေင်, *n.* a lad of the age of puberty ; (Bur.) လူပျိုပေါက်။
- ဗွဲပရင်, *n.* an old bachelor ; (Bur.) လူပျိုဟိုင်း။
- ဗွဲသွီ, *n.* a petty officer, a constable ; (Bur.) မင်းလှလင်။
- ဗွဲတ်, *v.* to miss, go astray ; (Bur.) မှားသည်။ လွဲသည်။
- ဗွဲ, *n.* a pearl ; (Bur.) ဂုလဲ။
- ဗွဲဆ်, *v. t.* to patch, to mend, ဗွဲဆ်။ (Bur.) ဖာသည်။
- ဗွဲင်မီ, *n.* an echo ; (Bur.) ပဲ့တင်သံ။
- ဗွဲက်, *v. i.* to sink ; (Bur.) နစ်မြုပ်သည်။
- ဗွဲင်, *n.* a young branch or shoot ; (Bur.) အတက်။
- ဗွဲပ်, *v. t.* to dive ; (Bur.) ဂုပ်သည်။
- ဗွဲး, *v. i.* to escape ; (Bur.) ထွက်သည်။
- ဗွဲးဝါ, *v. i.* to be one of a company, to be along ; (Bur.) ဝါဝင်သည်။
- ဗွဲးဖျံ, *v. t.* to release, to free ; (Bur.) ပြန်ထွတ်သည်။
- ဗွဲးသွဲး, *v. i.* to be freed from, to escape ; (Bur.) ထွတ်ကင်းသည်။
- ဗွဲးအာ, *v. i.* to make a miss ; to stray away ; (Bur.) မှားသွားသည်။ ထွတ်သွားသည်။
- ဗွဲင်, *n.* a pile, a heap ; (Bur.) အင်္ဂ။
- ဗွဲ, *adv.* very ; as ဗွဲပရင် *very quickly* ; (Bur.) အလွန်။
- ဗွဲကြိ, *adv.* afterwards ; (Bur.) နောက်မှ။
- ဗွဲကြိယွံလံ, *adv.* before long ; (Bur.) မကြာမမြင့်မီ။
- ဗွဲစုစောန်, *n.* a brief summary ; (Bur.) အချုပ်အချာ။

ဗွေခိုင့်, *prep.* toward, towards; (Bur.) သို့။ ကို။ မှ။
 ဗွေမထောန်, *adv.* exceedingly; (Bur.) အင်မတန်။ အထူးသ
 ဖြင့်။ အလွန်တရာ။
 ဗွေလွင်, *adv.* regularly; (Bur.) မှန်မှန်။
 ဗွေသရုပ်, *n.* an abridgment, an epitome; (Bur.) အကျဉ်းချုပ်။
 ဗွေသွာ, *a.* easily understood; (Bur.) နားလည်လွယ်သော။

ဝ

ဝ, *v. t.* to frighten, ဘပူ။ (Bur.) ခြောက်စွန့်သည်။
 ဝင်, *a.* amazed; *v. i.* to be amazed; (Bur.) ထိတ်လန့်၍
 တွေဝေသော။ ထိတ်လန့်၍တွေဝေသည်။
 ဝင်, *n.* ganja; (Bur.) တင်း။ ဆေးခြောက်။
 ဝတ်, *n.* the name of the lunar month nearly equivalent
 to September; (Bur.) တော်သလင်းလ။
 ဝတ်ခြံ, *n.* one's constitution; (Bur.) ခန္ဓာဝတ္ထက။
 ဝဝ, (Pali), *n.* a state of existence; (Bur.) ဘဝ။
 ဝဝက်, *n.* a follower of a man of rank; (Bur.) နောက်
 လိုက်နောက်ပါ။
 ဝဝက်, (Pali ဘဝဂ္ဂေါ), *n.* the summit of a *sekyah* sys-
 tem, or of the universe; the zenith; (Bur.)
 ဘဝက်။
 ဘဝိုက်, *n.* clothing, ဘဝိုက်လတက်။ (Bur.) အဝတ်။
 ဘဝိုက်, *n.* circumference; (Bur.) အဝန်း။
 ဘာ, *n.* a monastery, a school; (Bur.) စာသင်ကျောင်း။
 ဘာတွဲသီ, *n.* a Sabbath-school; (Bur.) ဥပုသ်နေ့စာဖြေ
 ကျောင်း။
 ဘာသာသဏာ, *n.* a mission school; (Bur.) သာသနာ
 ကျောင်း။
 ဘာဝဏာ, (Pali ဘာဝနာ), *n.* short religious sentences
 for repetition; (Bur.) ဘာဝနာ။

ဘာသာ, (Pali), *n.* a system of religion; language; mode of practice; (Bur.) ဘာသာ။

ဘာသာဒိဋ္ဌိ, (Pali ဘာသာဒိဋ္ဌိ), *n.* heresy; (Bur.) ဒိဋ္ဌာဒိဋ္ဌိ။

ဘက်, *n.* half; (Bur.) ထက်ဝက်။ ထဝက်။

ဘက်ဇိပ်, *n.* a dry measure containing about one peck; (Bur.) နှစ်ပြည်။

ဘက်န, *n.* a dry measure containing about one half-bushel; (Bur.) တစ်ခွဲ။

ဘိဝံသ, *a.* entranced, astounded; (Bur.) အနိအားသင့်သော။

ဘိန, *n.* opium; (Bur.) ဘိန်း။

ဘိသေခ, (Pali အဘိ excelling, and သေက pouring), *n.* an anointing; (Bur.) ဘိသိတ်သွန်းလောင်းခြင်း။

ဘုတ်, *n.* a ghost; (Bur.) ဗုတ်။

ဘုတ်, *n.* an idol-house; (Bur.) ဂူဝိတ်ဆင်းတုထားသောဗိတ်မှန်။

ထုံ, *n.* a division of the universe, of which there are said to be thirty-one; (Bur.) ထုံ။

ထုံပါရမီသု, *n.* Paradise; (Bur.) ပရမီသုထုံ။

ထို, *prep.* for, *col.*; အထိုအနီ။ (Bur.) ထို။

ထဲ, *n.* a calamity; (Bur.) တေး။

မ

မ, *n.* a father. See နှုတ် and မအံက်။ (Bur.) အဖ။ မမည်းတော်။

မ, *n.* seed of any kind; (Bur.) မျိုးစေ့။

မကြေတ်, *n.* a small stone; (Bur.) ကျောက်ခဲ။ ကျောက်စရစ်။

မကြိုက်, *n.* a testicle; (Bur.) ငွေးစေ့။ ငွေးစေ့။

မ, *num. aux.*, what is round; as သတ်လိမ့်မ one orange, col.; (Bur.) အလုံး။

မ, *v. participial prefix* nearly equivalent to the relation pronouns who, which. See Gram. § 17-1. (Bur.) သော။

မက်ကု, *n.* the pomegranate; (Bur.) သလဲသီး။

မက်ကြုတ်, *n.* the lemon; (Bur.) ရှောက်ချဉ်ငယ်တမျိုး။

မက်ဖီ, *n.* the benefits gained by deeds of merit; (Bur.) အကျိုး။ ကောင်းကျိုး။

မက်မတ်, *v. t.* to desire, to covet; (Bur.) တပ်မက်သည်။

မဂဇေင်, *n.* a pellet; (Bur.) ထောက်စာလုံး။

မဝံင်ကြဲ, *n.* boldness; (Bur.) ချေခံခြင်း။

မ္မး, *conj.* if; also used as a connective; (Bur.) လျှင်။

မ္မးဂှ်, *conj.* as to, concerning, in regard to; (Bur.) အကြောင်းမှာ။

မင်, *v. t.* to wait for, မင်လေ။ (Bur.) စောင့်သည်။ ဆိုင်းနေသည်။

မင်သီ, *v. t.* to observe the duty-day, to keep the Sabbath, ဒွါနိသီ။ (Bur.) ဥပုသ်စောင့်သည်။

မင်, *v. t.* to watch over; (Bur.) စောင့်၍နေသည်။

မင်ကင်, *v. t.* to stand sentry, keep watch at a chokey station; (Bur.) ကင်းစောင့်သည်။

မင်မွဲ, *v. t.* to guard, to keep in safety; (Bur.) စောင့်ထိန်းသည်။

မင်ဗွဲ, *n.* a young man; (Bur.) လူမျိုး။

မင်, *n.* the red deer; (Bur.) သမင်။

မင်ကြေဆ်, *n.* the cactus; (Bur.) ရှားစောင်း။

မင်္ဂလ, (Pali), *n.* blessedness; (Bur.) မင်္ဂလာ။

မင်္ဂလပ္ပိနိတ, *n.* ordination; the ceremony of ordaining by the laying on of hands; (Bur.) လက်တင်မင်္ဂလာ။

- မင်ဂင်, *n.* the large black squirrel ; (Bur.) ရှဉ့်ပေါ။
 မင်ဂုတ်, *n.* the mangosteen ; (Bur.) မင်းကွတ်။
 မင်ဂုန်, *n.* the tamarind ; (Bur.) မန်ကျည်း။
 မဝ္ဂါ, *n.* a bead ; (Bur.) ဂုတီး။
 မဆောတ်ယုံမွဲ, *adv.* without fail ; (Bur.) ကေန်အမှန်။
 မဇ, *v. t.* to help, to assist ; (Bur.) မစသည်။
 မညှပ်, *v. t.* to shake, shake off or out ; (Bur.) ခါသည်။
 မညောဆီ, *n.* the morinda ; (Bur.) ခဲရီသီး။
 မတ်, *n.* the eye ; (Bur.) မျက်စိ။
 မတ်မိင်, *n.* the ankle-bone, lit. elephant's eye ; (Bur.)
 ဖမျက် ခြေမျက်စိ။
 မတ်, *n.* a precious stone ; as မတ်မိန် *a diamond* ; မတ်မ
 နိတ် *a ruby* ; (Bur.) အဖိုးတန်သောကျောက်။
 မတ်မိုတ်, *n.* an emerald ; (Bur.) မြဲ။
 မတ်, *n.* the edge of any cutting instrument ; (Bur.)
 သွား။
 မတ်မြဲ, *n.* a cloud ; (Bur.) မိမိးတိင်။
 မတွံဂး, *adv.* that is to say, *i. e.*, မိဝ္ဂး။ (Bur.) တည်းဟူ
 သော။ ဆိုလိုသည်နှင့်။
 မဒင်ရောက်တလျင်သွံ, *p. a.* circumcised ; (Bur.) အရေဖျား
 လှီးခြင်းကိုခံသော။
 မနီ, *a.* Peguan, Mon, မောနီ။ (Bur.) မွန်ပြည်နှင့်ဆိုင်သော။
 မွန်လူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
 မနီ, *v. t.* to repeat charms over water or medicine ;
 (Bur.) မန်းသည်။
 မနိက်, *n.* a ruby ; (Bur.) ပတ္တမြား။
 မနူဿ, (Pali), *n.* a man ; (Bur.) လူ။
 မနော, (Pali), *n.* the mind ; (Bur.) မနော။ စိတ်။
 မတ္တိ, *adv.* in the first place, မတတင်။ (Bur.) ရှေ့ဦးစွာ။
 မဇီ, *n.* hail ; (Bur.) မိမိးသီး။

- မဇ္ဈိမ, *n.* a seedling ; (Bur.) မျိုးပင်။
- မမာ, *n.* Job's tears ; (Bur.) ကျိတ်စေ့။
- မရေတ္တသိုဝ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to December ; (Bur.) နတ်တော်လ။
- မရိတ်, *n.* the custard apple ; (Bur.) ဩဇာသီး။
- မရိတ်ကွင်, *n.* the bullock's heart, or sour-sop fruit ; (Bur.) သင်္ဘောဩဇာ၊ ဒူးရည်းဩဇာ။
- မရှာတ်, *n.* Sire, a term used by one king or governor in addressing another ; (Bur.) အရှင်ဘုရား။
- မဃာ, *n.* a support for the back, when one is sitting ; (Bur.) တံကဲ။ အဒိ။
- မလင်္ဂမတ်, *v.* to open the eyes, မှင်မတ်။ (Bur.) မျက်စိဖွင့်သည်။
- မလေံ, *v. t.* to hate, ကျင့်မလေံ။ ကျင့်မေံ။ ကျင့်မေ့ဆီ။ (Bur.) မုန်းသည်။
- မလောင်, *n.* an echo ; (Bur.) ပွဲတင်သံ။
- မလံ, *n.* anything that gets into the eye, a mote, *pron.* မလမ်။ (Bur.) အတ္တန်သေးနုင်သောအဝအနံ၊ ခြောင့်ငယ်။
- မသ, *n.* a stench, ပသ။ (Bur.) အနံအဝေင်။
- မသ, *n.* a breed ; (Bur.) အမျိုး။
- မတ္တဝိဇ္ဇာ, *n.* righteousness ; (Bur.) ခြောင့်မတ်ခြင်း။
- မသုန်, *n. a.* five, *col.*, ပသုန်။ (Bur.) ငါးချ။
- မသုန်စောတ်, *n. a.* fifty, *col.*, ပသုန်စောတ်။ (Bur.) ငါးဆယ်။
- မဟာ, (Pali), *n.* great, excellent ; (Bur.) မဟာ။
- မဟိရဝဏ္ဏောရနာ, Mahimūchōndōraṇā, the name of a rock or crag in Mon legendary lore ; (Bur.) မဟိရဝဏ္ဏောရနာဟုအမည်တွင်သောကျောက်ကြီး။
- မဟံမှာ, *n.* loss ; (Bur.) ပျောက်ဆုံးခြင်း။
- မအိက်, *n.* a father, used only of persons of royal rank and of the deity ; (Bur.) ခမည်းတော်။

မာ, (Pali မာရေ), *n.* the devil, ကျော်မာ။ (Bur.) မာရ်။
မာရ်နတ်။

မာ, *v. i.* to kneel, with the head bowed down; (Bur.)
ဦးချဝပ်သည်။

မာဂုတထပညာ, *n.* a Magian, one of the Magi; (Bur.)
မာဂုပညာရှိ။

မာဂြဲ, *n.* the spotted *saccolabium*; (Bur.) မိဗီးမေ။ သစ်
ခွပင်တမျိုး။

မာကိ, *v. t.* to port, to put the helm to larboard; (Bur.)
မက်သည်။

မာ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to February; (Bur.) တပို့တွဲလ။

မာ်, *v. t.* to hook, catch with a hook; (Bur.) ချိတ်သည်။

မာ်, *n.* the plant which produces Job's tears; (Bur.)
ကျိတ်။

မာ်ဗတဝင်, *n.* millet; (Bur.) ဆပ်။

မာတ်, *v. t.* to shut up; (Bur.) ပိတ်သည်။

မာန, (Pali), *n.* pride; (Bur.) မာန်။

မာန, *a.* able; *v. i.* to be able, to have ability; (Bur.)
တတ်နိုင်သော။ တတ်စွမ်းသည်။ နိုင်သည်။

မာန, *v. t.* to overcome, to conquer; (Bur.) နိုင်သည်။

မာန, *v. t.* to work clay with the hands in making pottery; (Bur.) အိုးထုပ်သည်။

မာနဏ, (Hebrew), *n.* manna; (Bur.) မန္န။

မာရဏ, (Pali မရဏ), *n.* death; (Bur.) မရဏ။ မရဏာ။

မဲ, *n.* an ass; (Bur.) မြဲ။

မဲ, *n.* indigo; (Bur.) မဲနပ်။

မဲ, *n.* anything used in casting lots; (Bur.) မဲ။

မဲသုတ်, *n.* a silk handkerchief, or napkin, ပဝါ။ (Bur.)
မိုးပဝါ။

မဲသော, *n.* a torch made of bamboo splints, or of cloth saturated with oil, and tied to a bamboo ; (Bur.) မီးနုတ်။

မိ, *n.* a mother, ယဲ။ (Bur.) အမိ။

မိမ, *n. pl.* parents ; (Bur.) မိဘ။

မိက်, *v. t.* to dun ; (Bur.) အပူအပြင်းတောင်းသည်။

မိက်ဝံ့, *v. t.* to desire to obtain, သွက်ဝံ့။ (Bur.) ထိုချင်သည်။

မိဂ္ဂ, *adv.* that is to say, မတို့ဝး။ (Bur.) ထိုထိုဆိုသော်။

မိင်, *n.* a harpoon ; (Bur.) မှိန်း။

မိင်, *v. t.* to hear ; (Bur.) ကြားသည်။

မိစ္ဆာ, (Pali), *n.* falsehood, error, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ (Bur.) မိစ္ဆာ။

မိတ်တူဂ်, *n.* turmeric ; (Bur.) နံနွင်း။ သနွင်း။

မိန့်, *v. t.* to take in the arms ; (Bur.) ဖိုက်သည်။ ဖက်သည်။

မိန့်, (Pali မိနော a fish), *n.* Pisces, the 12th sign of the zodiac ; (Bur.) မိန့်ရသည်။

မိဝ်, *a.* well, happy, comfortable ; *v. i.* to be happy ; to be well ; (Bur.) ပျော်ပါးသော။ ပျော်သည်။ မာသည်။

မိဝ်ဖိုတ်, *a.* joyful ; *v. i.* to be joyful ; (Bur.) ဝမ်းမြောက်သော။ ဝမ်းမြောက်သည်။

မိဝ်ဖြိုပ်, *a.* full of joy ; *v. i.* to be full of joy ; (Bur.) ဝမ်းမြောက်ခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသော။ ဝမ်းမြောက်ခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသည်။

မိဝ်ဖြိုပ်ရာင်ဆဲ, *a.* glad ; *v. i.* to be glad ; (Bur.) ဝမ်းသာသော။ ဝမ်းသာသည်။

မိသာတဲယျ, (Pali သတာယယ associating), *n.* a friend ; (Bur.) မိတ်ဆွေ။

မိတ်, *n.* a measure equal to the breadth of the hand with the length of the thumb ; (Bur.) အမိတ်။

မိတ်, *n.* a crucible ; (Bur.) မိုက်။

မိတ်, *n.* dirt on one's person ; (Bur.) ချည်း။

မိဂ်, (Pali မိဿ a goat), *n.* Aries, the 1st sign of the zodiac ; (Bur.) မိဿရသီ။

မိမာနာင်, *n.* soot ; (Bur.) ကြပ်ခိုး။

မက်, *n.* the face ; (Bur.) မျက်နှာ။

မက္ခဝါ, (Pali မုက္ခ a mouth), *n.* the countenance, royal or divine, မက်ခဝါ။ (Bur.) မျက်နှာတော်။

မက်မတ်, *n.* the countenance ; (Bur.) မျက်နှာ။

မက်ရင်, *n.* a porch, မက်ရေင်။ (Bur.) အိမ်ဦး။

မက်, *n.* the persimmon ; (Bur.) တည်။

မယဝ်, *n.* barley ; (Bur.) မယော။

မသာ, (Pali), *n.* a lie ; (Bur.) မသာစကား။

မတ်, *n.* the nose ; (Bur.) နှာခေါင်း။

မတ်, *n.* the end of a cape or promontory ; a fringe ; (Bur.) အစွန်း။ အငူ။ ပန်းပွား။

မဂ်ဂဒင်, *n.* a cape ; (Bur.) အငူ။

မတ်ကျာ, *n.* the cold season ; (Bur.) ဆောင်းကာလ။

မဲ, *n.* an axe ; (Bur.) ဂုဆိန်။

မူ, *int. pro.* what ? thus မူဂ်ရော *what is this ?* မူန့်ရော *what is the matter ?* (Bur.) ဘာ။ ဘယ်အရာ။

မူခွါ, *int. pro.* and *adv.* where ? whither ? (Bur.) ဘယ်နေရာ။

မူရ, *a.* any ; (Bur.) အကြင်။

မူလ, *n.* origin, foundation ; (Bur.) မူလ။

မူပိုတ်, *adv.* why ? wherefore ? (Bur.) အဘယ်ကြောင့်။

မူ, *n.* a *mû*, a small weight used by goldsmiths ; (Bur.) မူ။

မူဇွော်, *n.* a weight equal to two great *boas*, (မဲဇွော်) (Bur.) မူးကြီး။

- မူဇောတ်, *n.* a weight equal to two small *boas*, (မဲဇောတ်) (Bur.) မူးငယ်။
- မေက်, *v. i.* to be notched as an axe, or to be as a knife with a notched edge; (Bur.) ပဲ့သည်။
- မေတ္တာ, (Pali), *n.* love; (Bur.) မေတ္တာ။
- မေထုန်, (Pali မေထုန်), *n.* Gemini, the 3rd sign of the zodiac; (Bur.) မေရန်ရာသီ။
- မေလံင်မေြာတ်, *n.* a hurricane, ကျာဒြာတ်။ ကျာဒီလံင်။ (Bur.) ရန်တိုင်း။
- မောန်, *a.* Mon; (Bur.) မွန်တလိုင်း။ See မန်။
- မောန်, *a.* tight, as a garment, or hard, as a knot; *v. i.* to be tight; (Bur.) ကျပ်သော။ ကျပ်သည်။
- မောန်ခရေန်, *adv.* safely; (Bur.) လုံချုံစွာ။
- မောင်, *a.* fragrant, မြမောင်။ *v. i.* to be fragrant; (Bur.) မွှေးသော။ မွှေးသည်။
- မောင်တိုန်, *v. i.* to increase; (Bur.) မော်တက်သည်။
- မောဟ, (Pali), *n.* darkness, ignorance; (Bur.) မောဟ။
- မံက်, *v. i.* to appear, to come to light, မံက်ကျင်။ (Bur.) ပေါ်လာသည်။
- မံင်, *v. i.* to tarry, to dwell; to be; မံင်တံ။ မံင်ကေတ်။ *as* မူးထတ်မံင်ရဟာ။ *Are you well?* (Bur.) နေသည်။ တည်နေသည်။ ရှိသည်။
- မံင်လွှာ, *v. i.* to be on the side of, to defend; (Bur.) တက်ခွဲနေသည်။
- မံင်, *n.* a gong; (Bur.) မောင်း။
- မံင်, *n.* a lever; a lever that plays on a pivot; (Bur.) မောင်း။
- မိုပ်မာ, *v. i.* to lie on the face, as one in great grief; (Bur.) ဖြပ်ဝပ်သည်။
- မ, *v. t.* to suck, as an infant; (Bur.) မို့သည်။

မဲ, *n.* a weight equal to one quarter of a tical, (ဒကေပ်),
and to two great *mis* (မူဇွေ); in coinage, one
quarter of a rupee; (Bur.) မတ်

မွဲ, *n.* a stockade; (Bur.) သတ်တပ်

မွဲ, *n.* an ordinance, a rite; (Bur.) စီရင်ထုံးစံသောမတ်
လာ

မွဲဗလိုက်, *n.* the rite of baptism; (Bur.) နှစ်ခြင်းမတ်လာ

မွဲ, *a.* royal, sacred; as မိင်မွဲ *the royal elephant*; (Bur.)
ထောင်။ ရှင်ဘုရင်နှင့်ဆိုင်သော။

မွဲဟ်, *n.* to be hard. stiff; (Bur.) ထောင့်သည်။

မွဲ, *prep.* without; *a.* outer; (Bur.) အပြင်။ အပြင်ဘက်မှာ။

မွဲဟ်, (Pali မနုဿ), *n.* man, a human being; (Bur.) လူ။

မွဲဂ်ကမုက်, *n.* the blind; (Bur.) လူကန်း။

မွဲဂ်ကးကျိပ်, *n.* a barber; (Bur.) ဆတ္တာသည်။

မွဲဂ်ကျော်ဒမြိုင်မသွေန်စပ်, *n.* a demoniac; (Bur.) နတ်ဆိုးစွဲ
သောလူ။

မွဲဂ်ဂိုင်တွဲက်, *n.* an oarsman, မွဲဟ်ဂိုင်တပွဲက်။ (Bur.) ခတ်
တက်ခတ်ထွား။

မွဲဂ်ဇိင်စ, *n.* a tailor, မွဲဂ်ပွိုင်။ (Bur.) အချုပ်သမား။

မွဲဂ်ဇိင်လိက်, *n.* a book-binder; (Bur.) စာအုပ်ကျိချုပ်တတ်
သောသူ။

မွဲဂ်တတ်ကျီ, *n.* a cart-driver; (Bur.) ထွင်းမောင်းထွား။

မွဲဂ်ဒုင်ဂဇိုင်, *n.* an agent; (Bur.) ကိုယ်စားထွယ်။

မွဲဂ်ပဗိုက်, *n.* a trader; (Bur.) ကုန်သည်။

မွဲဂ်ဗွဲ, *n.* a lad; (Bur.) လူပျို။ လူပျိုပေါက်။

မွဲဂ်ဗွဲ, *n.* a cultivator; (Bur.) လယ်ယာလုပ်သောသူ။

မွဲဂ်မကြိပ်, *n.* a boaster; (Bur.) ဝါကြွားသောသူ။

မွဲဂ်မင်ကင်, *n.* a watchman, a sentry; (Bur.) ကင်းစောင့်။

မွဲဂ်မထေးဝှံင်, *n.* a guide; (Bur.) လမ်းပြ။

မွဲဂ်မဒုင်ဗဟော, *n.* a publican; (Bur.) အခွန်ခံ။

မှိုင့်မနုင်သက်သီ, *n.* one who bears testimony ; (Bur.)
သက်သေခံသောသူ။

မှိုင့်မရပ်အလေင်, *n.* a standard-bearer ; (Bur.) အသံကိုင်။

မှိုင့်မသုင်ခွင်ဖျေတ်လောန်, *n.* a wine-bibber ; (Bur.) စပျစ်
ရည်သောက်ကြူးသောလူ။

မှိုင့်မင်ဉ်, *n.* a cow-herd (Bur.) နွားကျောင်းသွား။

မှိုင့်လယိုင်, *n.* a surety ; (Bur.) အာမခံ။

မှိုင့်လံက်ခွင်ခဲ, *n.* a painter of a house ; (Bur.) ဆေး
သုတ်သောသူ။

မှိုင့်ဝေင်ဂြိုင်, *n.* a gambler ; (Bur.) ကစားသွား။

မှိုင့်သုင်စဝေင်ဂြိုင်, *n.* a drunkard ; (Bur.) ယစ်ထုပ်။

မှိုင့်သွံရာန်စ, *n.* a regular customer ; (Bur.) ဖောက်သည်။

မှိုင့်ဟေလေထေတ်, *n.* a Hellenist ; (Bur.) ဟေလေနစ်လူမျိုး။

မှိုင့်ဇက်ကျိုက်, *n.* a leader ; (Bur.) ခေါင်းတည်သောလူ။

မှိုင့်အ, *n.* a mute ; (Bur.) လူအ။

မှိုင့်အရိုင်, *n.* a barbarian ; (Bur.) လူရိုင်း။

မှို, an abbreviated form of မနွံ။ See မ the *v. p.*
participial ; (Bur.) ရှိသော။

မှူး, *pers. pro.* thou ; (Bur.) သင်။

မှူးတံ, *pers. pro.* ye ; (Bur.) သင်တို့။

မြ, *n.* a large knife or cleaver ; (Bur.) ထား။

မြမောင်, *n.* fragrance ; (Bur.) မွှေးသောအနံ့။

မြင်, *n.* a peacock ; (Bur.) ဥဒေါင်း။

မြင်, *n.* red peppers ; (Bur.) ငရုတ်။

မြင်ခွိုင်, *n.* black pepper ; (Bur.) ငရုတ်ကောင်း။

မြာန်, *n.* the *marian*, a species of plum, the *mangifera*
oppositifolia ; (Bur.) မရန်း။

မြပတ်, *v. i.* to be destroyed, lost ; (Bur.) ပျက်စီးသည်။

မြမြန်, *v. t.* to take care of; to foster ; (Bur.) မွေးစားသည်။
မြရသည်။

မြိတ်, *n.* a wink, 10 of which are equal to one *nara* ;
(Bur.) မျက်စိတဖွတ်။

မြောက်တ္ထိုက်, *n.* the name of the lunar month nearly corresponding to December, မရေတ္တထိုက်။ (Bur.) နတ်တော်လ။

မြော, *n.* a fence made of small upright posts ; (Bur.) မျော။

မြို့, *adv.* thus, after this manner ; (Bur.) ထိုသို့။ သည်အတိုင်း။

မြိမြိ, *v. i.* to renew strength after an illness ; (Bur.) ခွန်အားပြည့်လာသည်။

မှတ်မတ်, *v.* to open the eyes, မလတ်မတ်။ (Bur.) မျက်စိဖွင့်သည်။

မွဲ, *n. a.* one ; (Bur.) တစ်။

မွဲချိုန်ခန့်, *adv.* suddenly ; (Bur.) တခဏချင်းတွင်။

မွဲဂကောံ, *adv.* in one company, မွဲဂကောင်။ (Bur.) တခု။

မွဲစွဲ, *adv.* together ; (Bur.) အတူတကွ။

မွဲစွဲ, *n.* a part ; thus မွဲစွဲ *one part*, မွဲစွဲ *another part* ;
(Bur.) တပုံ။

မွဲဒမြိတ်, *adv.* immediately, *i. e.* in the twinkling of an eye ; (Bur.) တဖို့တ်။

မွဲနဲတုန့်, *adv.* again, moreover ; (Bur.) တနည်းကား။

မွဲပါင်, *n.* a mouthful ; (Bur.) တလုပ်စာ။

မွဲလရိုတ်, *n.* as much as is swallowed at once ; (Bur.) တကျိုက်။

မွဲလေင်, *adv.* ever ; used only in negative sentences, thus မူးတံဟွံမဂ်မွဲလေင်လိဟာ။ *Did you never read?*
(Bur.) တခါမျှ။

မွဲဝါ, *adv.* once ; (Bur.) တခါ။

ဝါဝတ်, *adv.* all at once ; (Bur.) တခါတည်း။

ခွဲသွင်း, *n.* a dose; (Bur.) တခွက်စာ။
 ခွဲဟာနီ, *adv.* together; (Bur.) တလုံးတဝတည်း။
 မှာ, *n.* a lord; (Bur.) အရှင်။ သခင်။
 မှာသွိတ်, (Pali မဟာသမုဒ္ဒေါ), *n.* a sea, an ocean, မှာသ
 မိတ်။ သွာသွိတ်။ (Bur.) သမုဒ္ဒရာ။
 မှုက်, *n.* the measles; (Bur.) ဝက်သက်ရောဂါ။
 မှုက်ရိုင်း, *v. t.* to peep out in order to see; (Bur.) ချောင်း
 ကြည့်သည်။
 မှောတ်ကောတ်, *v. t.* to endeavor; (Bur.) အားထုတ်သည်။
 မှေးဆီ, *n.* a tick; (Bur.) မှူး။

ယ

ယ, *n.* The wax of the dammer-bee. This mixed with
 earth-oil is used as a substitute for pitch; (Bur.)
 ခွဲလျက်။
 ယဘင်ဂှ်, *n.* the gum of the "lard shorea" tree; (Bur.)
 အင်တွဲ။
 ယက်, *n.* smoke; (Bur.) မီးခိုး။
 ယတ်, (Pali ယာဇ္ဇ), *n.* a sacrifice; (Bur.) ယဇ်။
 ယတ်ပရောဟိတ်, *n.* a Jewish priest; (Bur.) ယဇ်ပရော
 ဟိတ်။
 ယတ်သွတ်, *n.* pleasure, enjoyment; (Bur.) ပျော်မွေ့ခြင်း။
 ယရဲခွဲကာလခွဲ, *adv. or conj.* whenever; (Bur.) အကြိမ်
 ကာလတစ်ခွဲ။ အခါတပါး။
 ယဝံ၊, *n.* weeping, lamentation, ယဝါမ်။ (Bur.) ဝိုခြင်း။
 ယဝရ, *conj.* if, *col.*; (Bur.) လျှင်။
 ယာ, *n.* a sail of a boat or ship; (Bur.) ချွန်ထည်။
 ယာ, *v. t.* to lift up; (Bur.) ပင့်သည်။ ကြွေသည်။
 ယာကြာကျင်, *v. i.* to come (respectful); (Bur.) ကြွေလာ
 သည်။

ယာကြာအာ, *v. i.* to go (respectful); (Bur.) ကြွသွားသည်။
 ယာတ်, *n.* cloth, cotton cloth; (Bur.) အဝတ်။
 ယာတ်ကာနီ, *n.* linen; (Bur.) ပိုက်ဆန်ခြည်နှင့်ရက်သောအ
 ဝတ်။

ယာတ်ဂ, *n.* a shawl or blanket; (Bur.) အနံကြီးသောတပက်။
 ယာတ်ဇိုတ်တဲ, *n.* a towel; (Bur.) လက်သုတ်ပဝါ။

ယာတ်ဇိုတ်ရက်, *n.* a handkerchief; (Bur.) လက်ကိုင်ပဝါ။

ယာတ်ဇောတ်, *n.* a narrow waist-cloth; (Bur.) ပုဆိုးနံငယ်။

ယာတ်တသော်ထိုင်; *n.* a blanket; (Bur.) သက္ကလတ်စောင်။

ယာတ်ပိက်, *n.* cotton cloth, ယာတ်ပြိုင်။ (Bur.) ပိတ်။

ယာတ်ဉဲ, *n.* wax-cloth; (Bur.) ဖယောင်းပုဆိုး။

ယာတ်ဖေင်, *n.* a cloak; (Bur.) ဝတ်လုံ။

ယာတ်မှ်, *n.* a rag, duster; (Bur.) အဝတ်ရတ်။

ယာတ်လတက်, *n.* a blanket, or sleeping-cloth; ချုံစောင်။

ယာတ်လး, *n.* a sheet, ယာတ်စံင်။ (Bur.) အိပ်ရာခင်း။

ယာတ်လးလွှက်; *n.* a table-cloth; (Bur.) စားပွဲခင်း။

ယာမ, *n.* a sweet kind of drink; (Bur.) ယမကာ။

ယဝံ, *v. i.* to weep, ယာမ်။ ယဝံဂကပ်။ ယဝံတ။ (Bur.) ပိုသည်။

ယဝံရ, *conj.* if, ယာမ်ရ။ (Bur.) ယျှင်။

ယဝဲ, *n.* a mother, မိ။ (Bur.) အမိ။

ယဝဲတ, *n.* parents; (Bur.) မိဘ။

ယဝဲဂ္ဂိ, *n.* a step-mother; (Bur.) မိငွေး။

ယုတ်, *a.* mean, depraved; *v. i.* to be mean, depraved;
 (Bur.) ယုတ်သော။ ယုတ်သည်။

ယုတ်မာ, *a.* low, vile, mean; *v. i.* to be mean, vile;
 (Bur.) ယုတ်မာသော။ ယုတ်မာသည်။

ယုတ်အာ, *v. i.* to decrease; (Bur.) ယုတ်သွားသည်။

ယဲ, *v. i.* to be ill; (Bur.) နာသည်။

ယဲကလေဝံကလေနီ, *n.* a tumor, ယဲကလေဝံနီကလေနီ။ (Bur.)
 အကျိတ်အခဲ။

- ယဲကသန္ဓ်, *n.* a lung disease ; (Bur.) အဆုတ်ရောဂါ။
 ယဲကာလ, *n.* pestilence ; (Bur.) ကာလနာ။
 ယဲကောန်ထွံ, *n.* heart-disease ; (Bur.) နှစ်လုံးရောဂါ။
 ယဲကုန်, *n.* hernia ; (Bur.) မုတ္တ။
 ယဲဆုက်ကိုက်, *n.* epileptic fits ; (Bur.) ဝက်ရှူးနာ။
 ယဲခါဒုတ်, *n.* the leprosy ; (Bur.) နူနာ။
 ယဲခေါက်, *n.* the itch ; (Bur.) ယားနာ။
 ယဲခွင်ဂုတ်, *n.* the mumps ; (Bur.) ဝါးစေ့ရောင်နာ။
 ယဲဂယျာဂျိုင်, *n.* the diabetes ; (Bur.) ကျင်ပြောသောရောဂါ။
 ယဲဂိုင်ဂီ, *n.* the lumbago ; (Bur.) ခါးကိုက်နာ။
 ယဲဂြိုဓ်တဝ်, *n.* palpitation of the heart ; (Bur.) နှစ်လုံး
 တုန်ရောဂါ။
 ယဲတလီ, *n.* a kind of leprosy ; (Bur.) သမင်လျက်။
 ယဲတံင်ကိုတ်, *n.* the venereal ; (Bur.) လူပျိုနာ။
 ယဲဒူလာ, *n.* rheumatism ; (Bur.) တူလာရောဂါ။
 ယဲပရုဆ်, *n.* insanity ; (Bur.) အရူးရောဂါ။
 ယဲပူထံက်, *n.* a cutaneous disease ; a kind of leprosy ?
 (Bur.) သမင်လျက်တမျိုး။
 ယဲမှတ်, *n.* the asthma ; (Bur.) ပန်းနာ။
 ယဲရောဂါ, (Pali ရောဂါ), *n.* sickness, disease ; (Bur.) အနာ
 ရောဂါ။
 ယဲသွိက္ခောတ်, *n.* the menses ; (Bur.) မီးရပ်နာ။
 ယောဂီ, (Bengali), *n.* a fakir ; (Bur.) ဇော်ဂျီ။
 ယောင်ယာ, *a.* depraved ; (Bur.) ရွှေ့လျော့သော။ ယုတ်မာသော။
 ယောင်မှာ, *v. i.* to err, go astray ; (Bur.) ယောင်မှားသည်။
 ယောင်ဟောင်, *v. i.* to turn aside ; to be guilty of dereliction
 from the path of duty ; to be unfaithful ;
 (Bur.) လွဲသွားသည်။
 ယောင်အာ, *v. i.* to withdraw, degenerate ; (Bur.) ယိမ်း
 သည်။ ယိုယွင်းသည်။

ယောင်, *v. i.* to be over ripe, of fruit; (Bur.) ပြော်သည်။
အမှည့်လွန်သည်။

ယဇိုင်း, *n.* a spider; (Bur.) ပင့်ကူ။

ယဇိုင်းကူ, *n.* a tarantula; (Bur.) ပင့်ကူကျား။

ယံက်, *n.* a large spoon, or ladle; (Bur.) ယောက်။

ယိုက်, *v. t.* to carry, as a child in the arms, or a beam
on the shoulder, ယိုက်နှင်း (Bur.) ချီသည်။

ယိုက်ခိုက်, *v. t.* to reverence; (Bur.) ရိုသေသည်။ ရို
သေဆေးမြတ်သည်။

ယို, *v. t.* to breathe; (Bur.) ရှူသည်။

ယိုတိတ်, *v. t.* to breathe out; (Bur.) အသာသထုတ်
သည်။

ယိုလှင်, *v. t.* to breathe in; (Bur.) ပသာသရှူသည်။ ဝင်သက်
ရှူသည်။

ယိုင်, *v. t.* to carry on the head; (Bur.) ရှိုက်သည်။

ယိုင်ခစာ, *v.* to take an oath on a sacred book; (Bur.)
ကျမ်းရှိုက်သည်။

ယိုတ်, *n.* fruits preserved in sugar; (Bur.) ယို။

ယိုဆ်သိုဆ်, *v. t.* to respect or reverence; (Bur.) ရိုသေသည်။

ယး, *v. i.* to shine, to give light; (Bur.) ထင်းသည်။

ယးဝထ, *n.* the morrow, လီယး။ (Bur.) နက်ဖန်။

ယးတမး, *v. i.* to be light; (Bur.) ထွန်းလင်းသည်။

ယှ, *n.* a name, နာမ။ (Bur.) နာမည်။ နာမ။

ဩ, *a.* any, ယရ; as ဩညးဗွဲ *any one*; (Bur.) အကြင်။

ယွံ, *adv.* yes; also used in introducing a formal, autho-
ritative address; (Bur.) ဟုတ်ကဲ့။

၇

၇, *v. a.* assertive, the closing letter of a sentence. See
Gram. § 17-2. (*a*), (*c*) and (*g*); (Bur.) ဧ။ ဖြီ။

ရသွံ, *v. a.* expressive of surprise, ရောင်သွံ။ (Bur.) တ
ကား။

ရင်တူင်, *v. t.* to go out to meet one, ရင်တလင်၊ ဝါင်တူင်။
(Bur.) ကြိုဆိုသည်။

ရင်ညှိ, *adv.* mutually, one with another, ရင်ညှိ၏။ (Bur.)
အချင်းချင်း။

ရတ်, *n.* the hole in a house post, through which the
summer used to be thrust, ပထောင်ရတ်။ (Bur.)
ရက်မပေါက်။

ရတ်, *v. t.* to reap; (Bur.) ရိတ်သည်။

ရတ်ထွ်သ်, (Pali ရတနာ), *n.* the seven kinds of wealth,
including children, servants, cattle, etc.; (Bur.)
ရတနာချွန်ပါး။

ရတ်ဒိတ်သ်, *n.* the nine kinds of precious stones;
(Bur.) အထိုးထိုက်သောကျောက်မြိတ်ကိုးပါး။

ရတ်ပိ, *n.* the three objects of worship, namely, Boodh,
the law, and the priesthood; (Bur.) ရတနာသုံးပါး။

ရထ, *n.* an interpretation, အဓိပ္ပါ။ (Bur.) အနက်။ အ
ဗိဗ္ဗာယ်။

ရန်ကိုဝ်, *v. t.* to have regard to; (Bur.) ထောက်ထား
သည်။

ရန့်ကံဗွန်, *a.* concealed; (Bur.) ထိပ်ဖွက်သော။

ရပ်, *v. t.* to take hold of, to use; (Bur.) ကိုင်သည်။ အ
သုံးပြုသည်။

ရပ်စပ်, *v. t.* to make use of, to spend; (Bur.) သုံးစွဲသည်။

ရပ်ဖိုင်, *v. t.* to geld, castrate; (Bur.) သင်းသည်။ ခြေ
ထိမ်းသည်။

ရပ်ထက်ဗန်, *v. i.* to wrestle; (Bur.) နှလုံးလုံးထွေးသည်။

ရပ်သွေဝ်, *v. t.* to direct the course of a vessel; (Bur.)
ပဲ့ကိုင်သည်။ ပဲ့သည်။

ရမတ်, *n.* tears, ချီရမတ်။ (Bur.) မျက်ရည်။

ရမျှာင်, *n.* the voice, also a sound, usually *pron.* ရာပ်
သာင်။ (Bur.) အသံ။

ရမျှာင်ကူး, *n.* distinct utterance, clear articulation;
(Bur.) စကားအပြောရှင်းခြင်း။ အသံပြတ်သားခြင်း။

ရဝ်မ, *a.* Roman; (Bur.) ရောမနှင့်ဆိုင်သော။

ရသိ, *n.* a devotee; (Bur.) ရသေ့။

ရတ်, (Pali ရသ), *n.* flavor, quality; (Bur.) အရသာ။

ရာက်, *n.* a cabin or lodge built upon high posts;
(Bur.) တဲ။

ရာင်, *v. i.* to expand; (Bur.) ပြသည်။

ရာင်, *v. i.* to blossom, to open as a flower; (Bur.) ဝှင့်
သည်။

ရာင်ဆဲ, *v. i.* to flourish, to prevail, applied to religions;
(Bur.) ဝှင့်လင်းသည်။ စီးပွားတိုးတက်သည်။

ရာဇာ, (Pali), *n.* a king, a Raja; (Bur.) ရာဇာ။ မင်းကြီး။

ရာဇာဝင်, (Pali ရာဇာဝိသ), a history of kings, civil his-
tory; (Bur.) ရာဇဝင်။

ရာဇာဝတ်, (Pali ရာဇဝတ္ထု), *n.* a heavy penalty inflicted
by government; (Bur.) ရာဇဝတ်။

ရာဒနာ, *v.* to pray, ရာဒနာမိက်။ (Bur.) ဆုတောင်းသည်။

ရာနီ, *v. t.* to buy; (Bur.) ဝယ်သည်။

ရာပ်, *v.* to leave the priesthood, ရာပ်။ (Bur.) လူထွက်သည်။

ရာသီ, *n.* a season, ဥတု။ (Bur.) ဥတုရာသီ။

ရဲ, *n.* mustard, also radish; (Bur.) မုန့်ညင်း။ မုန့်လာ။

ရဲကြိုက်, *n.* the cabbage; (Bur.) သင်္ဘောမုန့်လာ။

ရဲရှာတ်, *a.* uncommon, rare; (Bur.) ဖြစ်ခဲသော။ ရှားပါး
သော။

ရိက္ခိ, *n.* the axle of a carriage or cart; (Bur.) ဝင်ရိုး။

ရိတ်, *n.* a pestle; ကျဉ်မွေ။

ရိပူဝ်, *n.* the stem that passes through the jack-fruit,
ရိပဏဋ်။ (Bur.) ဖိန်းနဲအူတိုင်။

ရိင်, *a.* hot, peppery ; *v. i.* to be hot; (Bur.) စပ်သော။ စပ်
သည်။ ပူသည်။

ရိပ်ဝီ, *v. t.* to have a slight knowledge of, also to con-
jecture; (Bur.) ရိပ်မိသည်။

ရင်, *n.* a court-house, ကွတ်။ (Bur.) ရုံး။

ရင်ကွီကွောက်, *n.* a railway station; (Bur.) ဖီးရထားရုံ။

ရင်ချေငို, *n.* a stable; (Bur.) မြင်းရုံ။

ရင်ပင်ဇွေ, *n.* a hotel; (Bur.) ထမင်းဆိုင်ကြီး။

ရန်, *v. i.* to pull contrarily, of an animal trying to get
loose; (Bur.) ရုန်းသည်။

ရပ်, (Pali ရူပ), *n.* a picture, an image; (Bur.) အရပ်။

ရူပါရိ, (Pali ရူပါရုံ), *n.* an appearance, a vision; (Bur.)
ရူပါရုံ။

ရုပ်သိ, *n.* the countenance; (Bur.) အဆင်းသဏ္ဌာန်။

ရုပ်ဟိန်, *a.* ugly, not handsome; (Bur.) အရှုပ်ဆိုးသော။

ရုံ, *a.* enough, sufficient, ရုံဝပ်။ *v. i.* to be enough; (Bur.)
လုံထောက်သော။ လုံထောက်သည်။

ရုဗသံသံ, *n.* a tumult; *a.* tumultuous; (Bur.) အုတ်
အုတ်သဲသဲပြုခြင်း။ အုတ်အုတ်သဲသဲဖြစ်သော။

ရူ, *n.* the common house-fly; (Bur.) ယင်ကောင်။

ရူဝင်, *n.* a large kind of fly; (Bur.) ယင်ကောင်အကြီးမျိုး။

ရူ, *v. t.* to select, choose; (Bur.) ရွေးသည်။

ရူကေတ်, *v. t.* to take one's choice; (Bur.) ရွေးယူသည်။

ရူကံက်, *v. t.* to select, to choose, ရွှေ့။ (Bur.) ရွေးကောက်
သည်။

ရူနုက်, *v. t.* to redeem, ransom; (Bur.) ရွေးနှုတ်သည်။

ရေက်, *v. t.* to cut with a sliding motion, as in cutting
slices; လှီးသည်။

ရေနီ, *n.* a sand-fly; (Bur.) ဖြိတ်ကောင်။

ရေတ်သေင်, *v. t.* to reverence, to worship, ရံ (Bur.)
ရိသေသည့်၊ ကိုးကွယ်သည်။

ရဲ, *n.* one of a race or tribe, a follower; (Bur.) အပေါင်း
အဖော်။ နောက်လိုက်။

ရဲကွာနီ, *n.* a villager; (Bur.) ရွာသား

ရဲခရေတ်, *n.* a convict, a man in fetters; (Bur.) အကျဉ်း
သမား။

ရဲဂု, *n.* a gardener; (Bur.) ဥယျာဉ်ကိုစိုက်ပျိုးပြုစုသောသူ။

ရဲချင်, *n.* a citizen; (Bur.) မြို့သား။

ရဲပျင်, *n.* a stranger; (Bur.) တတိုင်းတပြည်သား။ လူမိင်း။

ရဲဗွ, *n.* a cultivator; (Bur.) လယ်သူ။

ရဲရ, *n.* a rustic; (Bur.) တောသား။

ရဲ, *n.* a group, a collection; as ကောဇံမဲ့ရဲ *a group of*
brothers; (Bur.) အရ။

ရော, *v. a.* sign of an indirect question; (Bur.) လဲနည်း။

ရော်, *v. t.* to repay; (Bur.) ဆပ်သည်။

ရောင်, *v. a.* of the future tense; (Bur.) လိမ့်မည်။ ထထံ။

See Gram. § 17 page 22.

ရော့ဆီ, *v. i.* to be loose, porous as soil; (Bur.) ဝှသော။

ရိုက်, *n.* a pulley; (Bur.) စက်သီး။

ရိုက်, *n.* a tilt hammer; (Bur.) မောင်းတုံး။

ရိုင်, *v. t.* to look, to behold; (Bur.) ကြည့်သည်။

ရိုင်ဝိုင်, *v. t.* to watch over; (Bur.) ကြည့်ရှုသည်။

ရိုင်ဝံ, *v. t.* to see: see here, behold, ရိုင်ဝင်။ (Bur.) ကြည့်စမ်း။

ရိုင်မွဲ, *v. t.* to take care of; (Bur.) စောင့်ထိန်းသည်။ ကြည့်ရှု
သည်။

ရိုင်ဝိုင်, *v. t.* to see, behold, ရိုင်ဝင်။ (Bur.) ကြည့်စမ်း။

ရိုင်ထီ, *v. t.* to expect, to hope for; (Bur.) မျှော်ကြည့်
သည်။

ရိုင်ထိက်, *v.* to study, to apply the mind to books ;

(Bur.) စာကြည့်သည်။

ရိုက်, *v. i.* to be plentiful ; (Bur.) ပေါများသည်။

ရိုက်, *n.* a bag ; (Bur.) အိတ်။

ရိုက်ကာနီ, *n.* a gunny-bag ; (Bur.) ဂုနီအိတ်။

ရိုင်, *a.* rude, uncultivated, အရိုင်။ *v. i.* to be rude ;

(Bur.) ရိုင်းသော။ ရိုင်းသည်။

ရိုတ်, *n.* the corypha or book-palm ; (Bur.) ဝေ။ See တွံတွံ

ရိုတ်။

ရို, *v. t.* to help ; (Bur.) ကူညီသည်။

ရိုအိ, *v. t.* to assist, to aid, ရိုဗင်။ (Bur.) မစသည်။

ရိုတ်, *v. t.* to count ; (Bur.) ရေသည်။

ရိုတ်ရင်, *v. t.* to number ; (Bur.) ရေတွက်သည်။

ရိုတ်, *a.* every ; as ရိုတ်တွဲ *every day* ; ရိုတ်သွံ *every year* ;

(Bur.) တိုင်း။

ရိုတ်ဝကျ, *a.* monthly ; (Bur.) ထစည်။

ရိုင့်ဒန့်တွဲ, *adv.* daily, ရိုင့်တွဲ။ (Bur.) နေ့တိုင်း။ နေ့စဉ်။

ရိုင့်ဒန့်သွံ, *adv.* yearly, ရိုင့်သွံ။ (Bur.) နှစ်တိုင်း။

ရိုင့်ဟိတ်, *adv.* nightly ; (Bur.) ညည့်တိုင်း။ ညည့်စဉ်။

ရိုင့်အဖိုတ်, *adv.* weekly ; (Bur.) ခုနစ်ရက်အပတ်တိုင်း။

ရိုတ်, *n.* a root ; (Bur.) အမြစ်။

ရိုတ်ကွက်, *n.* a tap-root, the main root of a tree ;

(Bur.) ရေသောက်မြစ်။

ရိုတ်ခိုတ်, *n.* the foundation of a brick building, pagoda,

or any brick structure ; (Bur.) တိုက်မြစ်။

ရိုတ်ထော့, *v. t.* to pull down as an old building, or to

take off, as an old roof, ရိုတ်ထော့အိတ်။ (Bur.) ဖျက်

ပြစ်သည်။

ရ, *n.* a kind of basket made of open work ; (Bur.) ခြင်း။

ရံ, *n.* a foot-ball made of ratan wicker-work ; (Bur.)
ခြင်းလုံး။

ရံ, *v. t.* to worship, ရေတ်သေင် (Bur.) ရိုသေလေးမြတ်
သည်။

ရံ, *n.* a scaffold for the support of workmen, ရမ် (Bur.)
ခြင်း။

ရံ, *n.* a country; also country in distinction from city;
as ကွာန်ရံ *a country village* ; (Bur.) တိုင်းပြည်
တောရွာ။

ရံ, *n.* a kingdom or an empire ; (Bur.) တိုင်းနိုင်ငံ။

လ

လ, *n.* a grand-father, လဇု။ အနော်။ (Bur.) အထိုး။ မိုးအေ။

လ, *n.* an old man ; (Bur.) အဖိုးကြီးအို။

လ, *n.* an old woman ; (Bur.) အမယ်ကြီးအို။

လ, *n.* a. ten thousand, *pron. lāk* ; (Bur.) အသောင်း။

လ, *v. t.* to revile, *pron. lēūk* ; (Bur.) ဆဲရေးသည်။

လကန်, *n.* the day before yesterday ; (Bur.) တယုန်နေ့။

လက္ကနေ, *n.* yesterday, လက္ကနေ့။ (Bur.) မနေ့။

လက်ကရံ, *prep.* behind, after ; also *adv.* afterwards ;
(Bur.) နောက်။ နောက်မှ။

လက်ကျိပ်, *n.* the forepart of a ship or boat, the bows ;
(Bur.) ဦးပိုင်း။

လက်ဝစင်, *adv.* sideways ; (Bur.) နံဖေးစောင်း။

လက်ဝတ, *adv.* forward ; (Bur.) ရှေ့သို့။

လက်ဝတး, *adv.* wrong side out ; (Bur.) ပြောင်းပြန်။

လက်ဝှင်, *adv.* transversely, crosswise ; (Bur.) ကန့်လန့်။

လက်တင်, *adv.* supinely ; (Bur.) ဝက်လက်။

လက်လက်, *n.* the time, during which a person lived,
flourished, or reigned ; (Bur.) လက်လက်။

ထက်နှောပ်, *n.* the after part of a ship or boat, the stern;
(Bur.) ဖဲပိုင်း။

ထက်ဝါ, *n.* the left side; (Bur.) ထက်ဝဲဗက်။ ထယ်ဘက်။

ထက်ဝှင်, *n.* the right side; (Bur.) ထက်ဘက်။ ညာဘက်။

ထက်ပွဲ, *n.* boxing, fighting with the fist; (Bur.) ထက်
မွေ့သတ်ခြင်း။

ထက်ဗကပ်, *adv.* pronely, — opposed to ထက်တင်္ဂါ။ (Bur.)
မှောက်ချ်။

ထက်ဗတက်, *n.* upside down; (Bur.) ပြောင်းပြန်။ စောက်ထိုး။

ထက်ဗန်, *n.* wrestling; (Bur.) နှပ်နင်းခြင်း။

ထက်ဗျက်, *adv.* upside-down; ထက်ဗတက်။ (Bur.) ပြောင်း
ပြန်။ စောက်ထိုး။

ထက်ဟတ်, *n.* the lathe of a loom; (Bur.) ထက်ခတ်။

ထက်ကျက်, *n.* filth; (Bur.) အညစ်အကြေး။

ထက်ချာ, *n.* an intoxication preparation of rice; (Bur.)
ဆေဇာ။

ထက်သန်, *n.* a characteristic, symptom, sign; (Bur.)
လက္ခဏာ။

ထက္ခဏာ, (Pali), *n.* a sign, an indication; (Bur.) ထက္ခဏာ။

ဣ, *n.* an island, လကန်။ ဣ။ usually *pron.* ကန်။ This
word occurs frequently in the names of towns
and villages, which are surrounded by water only
during a part of the rainy season; (Bur.) ကွန်း။

ဣဝဲ, *n.* the wrist, ဣခဲဝဲ။ (Bur.) ထက်ကောက်ဝတ်။

ဣဗ္ဗ, *n.* a refuge; thus ဝဣဗ္ဗ to be a refuge; (Bur.)
(Bur. ခိုထုံရာ။) with ထီ *v. t.* to take refuge in;
(Bur.) ခိုထုံသည်။

ထက်ကိုင်, *n.* an anklet, or ornamental ankle ring;
fetters; (Bur.) ခြေချင်း။

ထက်ကပ်, *n.* a bracelet; (Bur.) ထက်ကောက်။

- လကိုတ်, *a.* terrified, frightened; *v. i.* to be terrified;
(Bur.) ထိတ်လန့်သော။ ထိတ်လန့်သည်။
- လကိုန်, *n.* the edible root of a species of water-lily;
(Bur.) ကြာရိုး။
- လကိုတ်, *n.* a fabulous monster, which is said to eat
human flesh, and to have supernatural power;
(Bur.) ဘီလူး။
- လကျာ်, *n.* a Buddhist priest; (Bur.) သုန်းကြီး။
- လဂင်, *n.* ginger, ထဂင်။ (Bur.) ချင်းမင်း။
- လဂီ, *n.* a step, a pace; (Bur.) အတွင်း။
- လဂူ, *a.* upright, just, ညွှပ်လှ။ *v. i.* to be just; (Bur.)
ရိုးသားသော။ ဖြောင့်မတ်သော။ ဖြောင့်မတ်သည်။
- လွှာဝ်, *n.* a mountain stream; (Bur.) စင်းချောင်း။
- လရီ, *n.* a pleasant grove; (Bur.) ရင်္ဂ။
- လင်, *v. i.* to melt; (Bur.) အရည်ဖြစ်သွားသည်။
- လင်္ဂ, *v. i.* to turn up the face; (Bur.) မော့သည်။
- လင်္ဂ, *v. i.* to be dull; (Bur.) မှိုင်းနေသည်။
- လင်္ဂေါတ်, *v. i.* to diminish, as a swelling; (Bur.) ပိန်ကျ
သည်။
- လင်္ဂေါင်, *v. t.* to worship, to make obeisance to; (Bur.)
ရှိခိုးသည်။
- လစ, *n.* a lake; (Bur.) ဇေအိုင်။ အင်း။
- လစိန်, *n.* a thimble, or ring for the finger. See ကစိန်။
(Bur.) အချုပ်ထက်စွတ်။
- လစိင်, *prep.* in; as လစိင်ပြိုင် *in the forest*; (Bur.) အထဲမှာ။
- လစုတ်, *n.* a stroke, a stripe; (Bur.) ရိုက်ချက်။
- လစံက်, *a.* black, လွံက်။ *v. i.* to be black; (Bur.) မည်းသော။
မည်းသည်။
- လစံင်, *n.* a species of water-lily; (Bur.) ကြာတမျိုး။
- လဆူ, *v. i.* to reel, to stagger; (Bur.) ကတိမ်းကပါးသွားသည်။

လဆောင်, *adv.* sometimes, ဆောင်လ။ (Bur.) တခါတရံ။
 လစ, *v. i.* to wait, tarry, မင်လစ။ (Bur.) စောင့်နေသည်။
 စောင့်ဆိုင်းသည်။

လစဲ, *v. i.* to be late; (Bur.) နောက်ကျသည်။

လတိက်, *v. t.* to build tier on tier, လွှဲက်ပြာထား။ (Bur.)
 အဆင့်ဆင့်တင်တည်သည်။

လညှင်, *n.* the dry season, ဖွှင်။ (Bur.) နွေကာလ။

လတက်, *v. t.* to dress, to put on clothes, လတက်ကတ်။
 သေ့ခံလတက်။ (Bur.) ဝတ်သည်။ ဝတ်ဆင်သည်။

လတံ, *n.* the tongue; (Bur.) ယျာ။

လတံပေပ်, *n.* a mouth-piece of a wind-instrument;
 (Bur.) အခင်။

လတ်လတ်, *a.* raw, ဂျိုင်းဂျိုင်း။ (Bur.) မိမ်းသော။ လတ်လတ်ရှိ
 သော။ အသက်ရှင်ချက်ရှိသေးသော။

လတူ, *prep.* above, over, upon; *a.* upper; (Bur.) အပေါ်
 မှာ။ အထက်။

လတောင်, *n.* a sinew, a muscle; (Bur.) အကြော။

လတိုင်း, *v. t.* to toss up, ကတိုင်း။ (Bur.) မြှောက်သည်။

လတိုက်, *n.* dew, fog; (Bur.) နှင်း။

လနက်, *v. i.* to be miry, to sink in mire, ထုက်ခရို။
 (Bur.) ကျံသည်။

လန့်ဝလှေ့, *v. i.* to itinerate, to go from place to place,
 ဝလှေ့။ (Bur.) တရပ်မှတရပ်သို့စုတ္တံလည်သွားသည်။

လန့်ဝပတ်, *v. i.* to make a circuit; (Bur.) လည်ပတ်သွားသည်။

လန့်နီနီ, *v. t.* to trample upon; (Bur.) ကျော်နင်းသည်။

လန့တ်, *a.* lazy; *v. i.* to be lazy; (Bur.) ပျင်းသော။ ပျင်းရိ
 သည်။

လန့တ်လီ, *a.* habitually indolent; *v. i.* to be indolent;
 (Bur.) ပျင်းရိသော။ ပျင်းရိသည်။

- လနေင်, *n.* a hawk, or kite; (Bur.) ဝှန်။
 လွ, *v. p.* prohibitory, not, လွ။ ဝ။ See Gram. § 17. 1.;
 (Bur.) မ—နှံ့။
 လှ, *n.* a wave, လပင်။ လပင်ခွေး။ (Bur.) ထိုင်းတံပိုး။
 လပင်ခွေး, *n.* a breaker; (Bur.) ကျောက်ကိုခတ်သောထိုင်း
 ချပ်။
 လှ, *v. t.* to pick up, လှင့်။ လပင်။ (Bur.) ကောက်ယူသည်။
 လှမိင်, *n.* an elephant's trunk; (Bur.) ဆင်နှာမောင်း။
 လွံ, *n.* a dream, လွမ်။ (Bur.) အိမ်မက်။
 လဝံကြော့, *n.* empty, unsubstantial grain, လပခံကြော့။
 (Bur.) စပါးပျင်း။
 လွှာ, *n.* the side; (Bur.) အဖက်။ တဖက်။ ဘက်။
 လပုင်, *n.* an earthen pot for boiling salt; (Bur.) ပျဉ်း
 အိုး။
 လပုတ်တဲ, *n.* a finger; a finger-breadth, လပုင်တဲ။ (Bur.)
 လက်ချောင်း။ လက်သစ်။
 လပံက်, *v. t.* to open, ပံက်။ လွှက်မှတ်။ (Bur.) ဖွင့်သည်။
 လပေင်, *n.* mire, thick mud; (Bur.) ညွန်ပျောင်း။
 လပံက်, *n.* a table; (Bur.) စားပွဲ။
 လပိုတ်, *n.* a stone's throw; (Bur.) ခဲတပြင်။
 လပိုတ်ကျာ, *n.* a storm, tempest; (Bur.) ခိုဗမ်းသက်ရန်
 တိုင်း။
 လမ, *n.* a huntsman, a hunter, လှ။ မြာန်။ (Bur.) မုဆိုး။
 လမက်, *n.* a puddle; (Bur.) ရွှံ့ဝက်။ ဗွက်။
 လမင်ပိုင်, *n.* a foot-print; (Bur.) ခြေရာ။
 လမာတ်, *n.* one of an a religious order inferior to
 the monks, or priests; (Bur.) မိုးသူတော်။
 လမာန်, *n.* a potter; (Bur.) အိုးထိန်းသွား။
 လမဲ, *n.* a present; (Bur.) လက်ဆောင်။
 လမဲ, *v. t.* to stir around; (Bur.) မှေ့သည်။

လမာ, *v. t.* to suspend from the shoulder ; (Bur.) လွတ်သည်။

လမိတ်, *n.* a number, လမိတ်သင်ချာ။ as လမိတ်မှိတ် *the number of men* ; (Bur.) အရေအတွက်။

လမီ, *v. i.* to look forward ; (Bur.) ရှောင်သည်။

လမီဗျတ်, *v. t.* to hope for ; (Bur.) ရှောင်လင့်သည်။

လမီရံင်, *v. t.* to look for, ကမီရံင်။ (Bur.) ရှောင်ရှာသည်။
ကြည့်ရှောင်သည်။

လမီသွိ, *n.* the roof of a house ; (Bur.) အိပ်ခန်း။

လမု, *n.* a kind of tree, the sour *sonneratia* ; (Bur.)
လမုပင်။

လမုဂ်, *adv.* now ; လွတ်။ လမုဟ်ဝံ။ (Bur.) ယခု။

လမုဂ်, *v. i.* to be cold ; (Bur.) ချမ်းသေသည်။

လမုဂ်ဖိုတ်, *v. i.* to be in comfort ; to be at ease ; (Bur.)
စိတ်အေးသည်။

လမေင်လမေင်, *adv.* successively ; (Bur.) အဆက်ဆက်အ
တန်းတန်း။

လမော်, *n.* a number, လမိတ်။ (Bur.) အရေအတွက်။

လမော်သင်ချာ, *n.* a number ; as ညးတံဝံနံဂီလမော်သင်ချာ
တောတက်အိုတ်ရ *they increased in number* ; (Bur.)
အတွက်သင်ချာ။

လမောင်ဖိုတ်, *v. i.* to be wearied ; (Bur.) စိတ်ပင်ပန်း
သည်။

လမိုင်, *v. i.* to be overthrown as a tree in a storm ;
(Bur.) အမြစ်ပါလဲသည်။

လမိုနီ, *adv.* always ; (Bur.) အစဉ်။

လမိုနီကာလ, *adv.* steadfastly ; (Bur.) ခိုင်ခံ့မြဲမြန်စွာ။

လမံ, *n.* the orange, လိမံ။ (Bur.) လိမ္မော်သီး။

လမ္မ, *a.* solitary ; *v. i.* to be solitary ; (Bur.) ဆိတ်ညံ့
လျက်ရှိသော။ ဆိတ်ညံ့သည်။

လမ္ဗုလွန်, *n.* deep solitude like the depths of the jungle,

လမ္ဗုတြင် (Bur.) ဆိတ်ညံ့လျက်ရှိနေခြင်း။

လမျို, *n.* life; (Bur.) အသက်။

လယတ် *v. t.* to shake off, as dust from the feet, လယင့်

ဈေ့ (Bur.) ခါသည်။

လယိုင်, *v. i.* to assent; as ခုင်လယိုင် *to give assent*; (Bur.)

အာမခံသည်။ ဝန်ခံသည်။

လယိုင်, *n.* weight; (Bur.) အလေးချိန်။

လယိုတ်, *n.* depth, မှုံ့လယိုင့် (Bur.) အနက်၊ ဇောက်၊ အ

စောက်။

လယး, *n.* light; (Bur.) အလင်း။

လရိဆိ, *v. i.* to cry, to weep, လရိဆိတ် (Bur.) ငိုသည်။

လရိဆိယံ, *v. i.* to cry aloud; to weep with a loud voice;

(Bur.) ငိုကျွေးသည်။

လလံသွာ, *n.* recovery from illness; relief of mind,

လလံသွာ။ (Bur.) သက်သာခြင်း။ ချမ်းသာခြင်း။

လလီ, *n.* lightning; (Bur.) လျှပ်စစ်။

လလဲ, *v. i.* to be left behind; (Bur.) ကျန်ရစ်သည်။

လလဲသထဲ, *v. t.* to drop; to fall away, to apostatize,

လလဲသထဲအာ။ (Bur.) ကျရစ်သည်။ ဇောက်ပြန်သည်။

လလောင်, *n.* dissolution; a being dissolved; (Bur.) အ

ရည်ဖြစ်ခြင်း။

လလောင်, *v. t.* to lift up, as the voice, လလောင်တ်။

အော်ဟစ်သည်။ ကျွေးကြော်သည်။

လလောင်ကဏ္ဍ, *v. t.* to proclaim, as a public crier; (Bur.)

ကျွေးကြော်သည်။

လလောင်တရး *v. i.* to be noised abroad; (Bur.) နှံ့မျှသွား

သည်။

လလံ, *v. i.* to be spread out as the branches of a tree;

(Bur.) ကားထွက်သည်။

လပ်, *v. a.* euphonic. See Gram. § 17.2. (*f*); (Bur.)
လေ။ ဟေ။

လဝီ, *n.* weeping, လဝီ။ (Bur.) လိုခြင်း။

လဝီ, *n.* breathing, လူဝီ။ (Bur.) အသက်ရှူခြင်း။

လဝိုင်, *adv.* continually; (Bur.) အစဉ်အမြဲ။

လသာ, *v. t.* to abandon; (Bur.) စွန့်သည်။

လသာလပ်, *v. t.* to leave as an animal leaves its young
to go in search of food; (Bur.) ဖြစ်ထားသည်။ ထား
ခဲ့သည်။

လသာတ်, *v. i.* to go beyond, သာတ်အာ။ ဂထိုင်ထောန်အာ။
(Bur.) လွန်သွားသည်။

လဟင်ပိုတ်, *a.* happy; *v. i.* to be happy. See ဟိုင်ပိုတ်။
(Bur.) စိတ်ပျော်ပါးသော။ စိတ်ပျော်ပါးသည်။

လဟောက်, *n.* a bridle-bit; (Bur.) ဇက်။

လဟို, *n.* a speech, a saying; (Bur.) အပြော။ အဆို။

လဇက်, *v. t.* to suspend, as on a rope or pole, or as a
scarf over the shoulder; (Bur.) တင်သွားသည်။

လဇေါက်, *v. t.* to worship; (Bur.) ကိုးကွယ်သည်။

လံ, *adv.* long, a long time, လဆံ; as ညးမံင်ထံ *he stays a
long time*; (Bur.) ကြာကြာ။

လံ, *v. i.* to be long in time, လဆံ; as ကြိတ်ထံစူတ်မိနာဒီရ
it was about three hours after; (Bur.) ကြာသည်။

လအာ, *v. n.* a going, gait; thus လအာညးခိုင်ရ *his gait
is good*; (Bur.) သွားခြင်း။ အသွား။

လအာတ်, *n.* a beggar, မိုင့်ဂရင်စ။ (Bur.) သူတောင်းဝား။

လအိတ်ကာလ, *adv.* throughout time, forever; (Bur.)
ကာလအစဉ်။

လအိတ်တိုင်, *adv.* continually; (Bur.) အစဉ်အမြဲ။

လာ, *n.* a mule; (Bur.) လား။

လတ်, *v. i.* to fall to pieces, to crumble, as an old brick

building; to cave off, as the bank of a stream undermined by the water; (Bur.) ပြိုသည်။

လတ်, *v. t.* to split bamboo into thin strips for tying, လတ်ချာ။ (Bur.) နှိုးပျာသည်။

လတ်, *n.* a quotient; (Bur.) ရလတ်။

လတ်, (Pali လာတာ), *n.* a prize; (Bur.) ဆု။

လတ်ဂတု, *n.* a monthly salary; (Bur.) လခ။

လတ်သကာ, (Pali လာတာ), *n.* a present, a gift; (Bur.) ဆုလတ်။

လတ်, *v. t.* to feel of with the hand, တွာ။ (Bur.) လက် နှင့်စမ်းသည်။

လတ်သပေါတ်, *v. t.* to stroke with the hand; (Bur.) စမ်း သပ်သည်။

လဲ, *v. i.* to become loose as a knot; (Bur.) ပြေသည်။

လဲ, *v. i.* to dissolve, as sugar in water; (Bur.) အရည် ဖြစ်လာသည်။

လဲလေင်, *v. i.* to be dissolved; (Bur.) အရည်ဖြစ်လာ သည်။

လဲလေင်, *v. i.* to disappear, to perish; (Bur.) ပပျောက်သည်။

လဲလိင်, *n.* a fire-fly; (Bur.) ဖိုးဝန်းပြုံး။

လိမ်, *n.* an orange, လိမ်။ (Bur.) လိမ္မော်။

လိက်, (Pali လိက္ခ), *n.* a book, or writing of any kind; (Bur.) စာ။

လိက်တ္ထုကြ်, *n.* a bond; (Bur.) စာချုပ်။

လိက်ကတ်တိက, *n.* a covenant; (Bur.) ပစ္စိညဉ်းဖွဲ့သောစာ ချုပ်။

လိက်ကိုဉ်တာ, *n.* a letter, an epistle; (Bur.) သူတပါးထံသို့ ရေး၍ပေးလိုက်သောစာ။

လိက်ကိုဉ်အခေါင်, *n.* a ticket; (Bur.) အခွင့်ပေးသောလက် မှတ်စာ။

ထိက်ဂထီ, *n.* a promissory note; (Bur.) ဂထီထားသောစာ။

ထိက်ဇုက်လောတ်, *n.* a telegram; (Bur.) နန်းကြီးစာ။

ထိက်ဗိုဝ်စို, *n.* a printed book; (Bur.) ပုံနှိပ်သောစာ။

ထိက်ဒုင်သက်သီ, *n.* a certificate; (Bur.) သက်သေခံလက်မှတ်။

ထိက်ပတ်, *n.* a sacred book; (Bur.) စာပေကျမ်းဂန်။

ထိက်ပွဲ, *n.* a petition; (Bur.) ချောက်လွှာ။

ထိက်ပရင်, *n.* a letter; (Bur.) ဆောင်းပါးစာ။

ထိက်ပရိုင်, *n.* a newspaper; (Bur.) သိတင်းစာ။

ထိက်ညွှန်, *n.* a written communication; (Bur.) မှာစာ။

ထိက်ဗွန်, *n.* an epistle; (Bur.) မှာစာ။

ထိက်ဗိုဝ်စိုက်, *n.* a spelling-book; (Bur.) သင်ပုံးကြီး ဖတ်စာ။

ထိင်, *v. t.* to hire; *n.* wages; (Bur.) ငှားသည်။ အခ။

ထီ, *v. t.* to defraud; (Bur.) ထိမ်သည်။

ထီထွက်, *v. t.* to extort; (Bur.) လျှပ်စားသည်။

ထီစန်, *v. i.* to be twisted; (Bur.) ကောက်ကျစ်သည်။

ထီ, *v. t.* to wash, used only with regard to the face; (Bur.) မျက်နှာသစ်သည်။

ထီယး, *n.* the morrow, *ယးဂတ*။ (Bur.) နက်ဖန်။

ထုက်, *v. t.* to run against, to come into collision with; (Bur.) ထိမိသည်။

ထုတ်, *prep.* during; as *ထုတ်ပိတ္တ* *during three days*; (Bur.) ကာလပတ်လုံး။

ထုတ်, *v. i.* to sin, to transgress, *ထုတ်အာ* (Bur.) မှားသည်။ ဖြစ်မှားသည်။

ထုတ်ထို, *v. i.* to commit adultery or fornication; (Bur.) မှားယွင်းသည်။

ထုန်, *n.* a protruding of the bowel, as in obstinate cases of chronic dysentery; (Bur.) ထိပ်ခေါင်းထွက်ခြင်း။

- လုပ်, *v. t.* to enter, to go into; (Bur.) ဝင်သည်။
 လှေလှော်, *v. i.* to walk; (Bur.) ခြေထမ်းသွားသည်။
 လဲ, *v. i.* to wade; (Bur.) (ရေထဲသို့) ဆင်း၍သွားသည်။
 လောင်, *v. i.* to carry on the hip; (Bur.) ခါးထပ်၍သည်။
 လောင်ကာ, *n.* the guava; (Bur.) မာလကာ။
 လေပ်, *v. t.* to be skilled in, to understand, to be accus-
 tomed to; (Bur.) ထတ်မြောက်လိမ္မော်သည်။
 လေံသု, *n.* the agati tree, လေံသု (Bur.) ပေါက်ပန်းဖြူ။
 လေလာန်, *n.* an auction; (Bur.) လေလံ။
 လေ့, *v. t.* to pay a debt; (Bur.) ဆပ်သည်။
 လေ့, *v. t.* to relate, လေ့ဗွဲ (Bur.) ပြန်ပြောသည်။ ပြောဆို
 သည်။
 လေ့ကိုင်စား, *v. t.* to substitute; (Bur.) အစားထိုးသည်။
 အစားပိုက်သည်။
 လေဟ်, *v. i.* to dance; (Bur.) ကသည်။
 လေဟ်, *adv.* an affix of denial, မွဲလေင့်။ See လေးလေး။ (Bur.)
 မှ။
 လေဆီ, *n.* a staff or walking-stick, လေဆီဂရန်။ (Bur.)
 ဒုတ်။ တောင်ဝေး။
 လေဆီခုင့်အိက်စွှေတံ, *n.* an ear-pick; (Bur.) နားဖာကော်။
 လေဆီတို, *n.* a rod, လေံတို။ (Bur.) နှင်တံ။
 လေဆီပုံက်ပသဲတောင်, *n.* a sledge-hammer; (Bur.) သံတူ
 ကြိုး။ တူမကြိုး။
 လေဆီတခေါတ်, *n.* a strickle, လေဆီဂရက်။ (Bur.) တံသုတ်။
 လေဆီတက်ကွီ, *n.* a whip; (Bur.) နှင်တံ။ ရှိုက်စရာတံပျာ။
 လေဆီတပ်တိုက်, *n.* a batten, a lath; (Bur.) ဒုတ်ကြွပ်
 တန်း။
 လေဆီဒကောက်, *n.* a goad; (Bur.) ဒုတ်ချွန်။
 လေဆီဒုက်, *n.* a stick; (Bur.) ဒုတ်။
 လေဆီစပ်, *n.* a cane, rod; (Bur.) ကြွပ်လုံး။

လဲ, *n.* a friend ; (Bur.) ပိတ်ဆွေ။

လော, *v. i.* to roll over and over; (Bur.) လိပ်သည်။

လောခလူစေင်အာ, *v. i.* to roll down ; (Bur.) လိပ်၍ကျသည်။

လောက, (Pali), *n.* this world, as distinguished from a permanent future state ; (Bur.) လောက။

လောကီ, (Pali), *a.* pertaining to the present world ; (Bur.) လောကီ။

လောကုတ္တိဝံ, (Pali လောကုတ္တရာ), *a.* pertaining to a future state; (Bur.) လောကုတ္တရာ။

လောတံ, *v. i.* to fall down, applied to men or animals, that fall from faintness or other cause ; (Bur.) ထည်းသည်။ လဲသည်။

လောတံစေတံ, *v. i.* to fall down, as in walking ; (Bur.) ထည်းကျသည်။

လောနံ, *n.* a weaver's shuttle ; (Bur.) လွန်း။

လောနံ, *adv.* very ; as ခိုတ်လောနံ *very good* ; also a sign of the comparative degree ; (Bur.) အလွန်း။—gone by with reference to time or place, လွန်၍။

လောနံနူဂ်, *adv.* still more ; (Bur.) သည်ထက်မက။

လောနံ, *v. i.* to be gone by with reference to time or place ; (Bur.) လွန်သည်။

လောနံသနံ, *v. t.* to exceed ; (Bur.) လွန်သာသည်။

လောနံအာ, *v. t.* to go beyond ; (Bur.) လွန်သွားသည်။

လောဘ, (Pali), *n.* selfish desire, cupidity ; (Bur.) လောဘ။

လော်, *v. i.* to be easy, not difficult ; (Bur.) လွယ်သည်။

လံ, *n.* an arrow ; (Bur.) မြှား။

လံ, *n.* one of the race of Laos in northern Siam ; (Bur.) လောအမျိုးသား။

လိက်, *v. t.* to besmear; (Bur.) လူးသည်။ သုတ်သည်။

လိက်ဗွာင်, *v. t.* to whitewash; (Bur.) အဖြူသုတ်သည်။

လိင်စ, *v. t.* to wager; (Bur.) ထောင်းစားသည်။

လိင်စုက်, *v. t.* to add more to; (Bur.) ထပ်လောင်းသည်။

လိုက်, (Pali လောက), *n.* that which pertains to this world, လိုက်ဗာ။ (Bur.) လောက။

လိုက်, *v. i.* to come through, appear, (Bur.) ပေါက်လာသည်။

လိုက်, *n.* a kind of tree; bearing trumpet flowers, and long twisted pods, the *spathodea serrulata*; (Bur.) မလ္လ။

လိုန့်, *v. t.* to tread upon, to tread under foot; (Bur.) နင်းသည်။

လို, *a.* destroyed, ruined, လိုလင်။ *v. i.* to be destroyed, ruined; (Bur.) ဖျက်စီးသော။ ဖျက်စီးသည်။

လိုဖိုတ်, *v. i.* to give out, to become discouraged from further effort; (Bur.) ဖိတ်ဖျက်သည်။

လို, *n.* the gourd creeper; (Bur.) တူးသီး။

လိုတ်, *v. i.* to untwist; (Bur.) ပြေသည်။

လး, *v. t.* to spread out, as a cloth or mat; (Bur.) ခင်းသည်။

လး, *v. i.* to be stretched; (Bur.) စန့်သည်။

လး, *a.* flat, level; as ထွံလး *a flat stone*; *v. i.* to be flat; (Bur.) ပြားသော။ ပြားသည်။

လးလး, *adv.* at all, used in prohibition and denial; as ဝအာ လးလး။ *go not at all*; လွဟိုလးလး *speak not at all, or say nothing*; ဆဲဟွံဟိုလးလး *I never said it, or I never spoke at all*; (Bur.) လားလား။ ဘယ်သောအခါ၌။ အလျင်း။

လွပွတ်, *n.* coals of fire; (Bur.) မီးခဲ။

လွတ်ဝေတ်, *v. i.* to decrease in quantity or size, လွှောတ်။ (Bur.) မိန့်ကျသည်။ လျော့ကျသည်။

ယာဝတီနီ, *v. t.* to right, place right side up; (Bur.)
 ထွန်တင်သည်။

ယောက်ရံင်, *v.* to look upwards; (Bur.) မော်ကြည့်သည်။

ယိုး, *n. a.* a thousand, *col.*, ရှိပ်။ (Bur.) တထောင်။

ယှု, *a.* lonely, applied to the feelings; *v. i.* to be lonely;
 (Bur.) အဖော်မရှိ၊ ဆိတ်ညံ့ထွက်ရှိသော။ ဆိတ်ညံ့သည်။

ယှုင်ယှု, *v. i.* to be amazed, to be astonished; (Bur.) မှိုင်
 တွေသည်။

ယှောင်, *v. t.* to place the palms of the hands together
 and raise them to the forehead, as an act of
 reverence or worship; (Bur.) ရှိခိုးသည်။

ယှောင်ဟို, *v. t.* to petition reverently; (Bur.) သံတော်ဦး
 တင်သည်။

ယှိုင်, *pro. a.* some; (Bur.) အချို့။

ယှု, *n.* a huntsman, a hunter, ထမ၊ ဗြာန်။ (Bur.) မုဆိုး။

ယှိုင်ခိုင်, *n.* a foot-step; (Bur.) ခြေရာ။

ယှု, *v. t.* to stir anything round and round in a vessel;
 (Bur.) မွှေသည်။

ယှိုင်, *adv.* now, ထမရင်။ (Bur.) ယခု။

ယှိုင်, *v. t.* to sprinkle; (Bur.) ဖြန်းသည်။

ယှိုင်ဖိုတ်, *v. i.* to be happy; (Bur.) ဝိတ်သက်သာသည်။
 ချမ်းသာသည်။

ယှောင်ယှောင်, *adv.* in succession, in order; (Bur.) အစဉ်
 အတိုင်း။

* ယှောင်, *v. t.* to instruct, to reprove; (Bur.) ဆုမ္မသည်။

* ယှောင်ခွါ, *v. t.* to prohibit, ယှောင်ခဒ္ဒာ။ (Bur.) မြစ်တား
 သည်။

ယှိတ်တာ, *v. t.* to drive away, following after with a
 whip; (Bur.) မောင်းနှင်သည်။

ယှိန်, *adv.* continually; (Bur.) အစဉ်။

လွဟ်တဲ, *n.* a weapon, ဝဟ်တဲ။ (Bur.) လက်နက်။
 လွိတြာ, *v. t.* to take care of, to support, လွိပရာ။ (Bur.)

ပြုရသည်။

လွိမာန်, *n.* a temple; (Bur.) ဒိတ်မုန်။

လွိရိယျ, (Pali ဝိရိယ), *n.* diligence; (Bur.) ဝိရိယ။

လွေတ်, *n.* pretence, assumption; (Bur.) ဟန်ဆောင်ခြင်း။

လှ, *n.* a leaf, လှ။ (Bur.) အရွက်။

လှကွဲ, *n.* dwarf palm leaves used for roofing; (Bur.)

ခနိဇက်။

လှတရင်, *n.* the shutter of a door; (Bur.) တံခါးရွက်။

လှဒကေင်, *n.* scales for weighing; (Bur.) ချိန်ခွင်။

လှဗတင်, *n.* a window-shutter; (Bur.) ပြတင်းရွက်။ ပြတင်း
 ဒိတ်။

လှဗာန်, *n.* a ceiling; (Bur.) ပျဉ်ချက်နံရံ။

လှင်, *v. i.* to be amazed; (Bur.) ထိတ်လန့်၍လေ့စေသည်။

လှရိတ်, *n.* a leaf of the corypha or book-palm; (Bur.)
 ပေရွက်။

လှဝိဆိ, *n.* a kind of grass used in thatching; (Bur.) သက်
 ကလံ။ သက်လယ်။

လှာ, *n.* a lake; (Bur.) အင်း။

လှာ, *n.* an inferior kind of brass; (Bur.) ညံ့သောကြေးဝါး။

လှာင်, *v. i.* to have a hole or hollow in the side of any
 thing; (Bur.) လှိုင်ရှိသည်။

လှဲ, *v. t.* to change, လှဲ။ (Bur.) လဲသည်။

လှိက်, *n.* edible moss; (Bur.) လှစားနိုင်သောကျောက်မွှေး။

လှိုင်, *v. i.* to sleep, လှိုင်တံ။ (Bur.) အိပ်ပျော်သည်။

လှိုင်ရိတ်, *v. t.* to enjoy, to take pleasure in. See လှ
 ဟိင်ရိတ်။ (Bur.) မွေ့လျော်သည်။

လှဲ, *n.* copper; a copper coin; as လှဲ ပွဲဂတေငံ *one copper
 coin. Col.*; (Bur.) ကြေးနီဒင်္ဂါး။

ထွက်ထိုင်, *v. i.* to be rent, or broken to pieces ; (Bur.)
ကြေမွသည်။

ထွတ်, *n.* phlegm ; (Bur.) သလိပ်။

ထွေ, *v. t.* to deceive, ထွေစေ။ (Bur.) ထည့်စားသည်။

ထွေထွန်, *v. t.* to entice, to coax, ထွေထွန်ကာ။ (Bur.)
သွေးဆောင်သည်။

ထွေ, *a.* broad ; *v. i.* to be broad ; (Bur.) ကျယ်သော။ ကျယ်
သည်။

ထွေး, *a.* extensive ; *v. i.* to be extensive ; (Bur.) ကျယ်
ဝန်းသော။ ကျယ်ဝန်းသည်။

ထွောင်ပြ, *v. i.* to rejoice ; (Bur.) ရှင်စမ်းသည်။ ဝမ်းမြောက်
သည်။

ထွောင်အာ, *v. i.* to sail ; (Bur.) ထွန်သွားသည်။

ထိုက်, *a.* dirty, filthy ; (Bur.) ညစ်သော။

ထိုက်, *n.* hiccough ; (Bur.) ခြို့။ ခြို့ထိုးခြင်း။

ထွိုက်စိုက်, *v. t.* to make comfortable and happy ; (Bur.)
စိတ်ဝေစေသည်။

○

ဝ, *n.* a tribe of Peguans who resemble Karens ; (Bur.)
မွန်လူမျိုးတမျိုး။

ဝက်, *num. aux.* applied to books ; as လိက်ပွဲဝက် *one book* ;
(Bur.) အစောင်။

ဝင်, *n.* a pool ; (Bur.) ချေခိုင်း။

ဝင်, *n.* a fence, enclosure ; (Bur.) ဝင်း။

ဝင်သာသဏာ, *n.* a mission compound ; (Bur.) သာသ
နာဝင်း။

ဝင်, *v. i.* to cease (of rain) ; ခု။ (Bur.) ပြတ်သည်။ စဲသည်။

ဝတ်, (Pali ဝတ္တ), *n.* duty ; (Bur.) ဝတ်။

ဝတ်ကျ်, *n.* duties to God ; (Bur.) ဘုရားဝတ်။

- ဝတ်ထွဲ, *n.* duties of hospitality ; (Bur.) ညွှော်သည်ဝတ်။
 ဝတ်မိမ, *n.* duties to parents ; (Bur.) မိဘဝတ်။
 ဝတ္ထုဒါနံ, *n.* an offering ; (Bur.) ဒါနဝတ္ထု။
 ဝတ္ထုဂဉ္ဇိဂဉ္ဇတ်, *n.* trinkets of various kinds ; (Bur.)
 အဘိုးမထိုက်သောတန်ဆာကလေး။
 ဝတ်ယာတ်, *v. t.* to wring water from cloth ; (Bur.) အ
 ဝတ်ညှစ်သည်။
 ဝဇ္ဇနာ, (Pali), *n.* divine homage ; (Bur.) ဆုရားကိုရှိခိုး
 ခြင်း။
 ဝပ်တဲ, *n.* a weapon, လွတ်တဲ။ (Bur.) ထက်နက်။
 ဝဟ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to Octo-
 ber ; (Bur.) သတင်းကျွတ်။
 ဝဂ်, (Pali ဝါသ), *n.* the Buddhist lent, an annual period
 of three months, during which religious observ-
 ances are strictly enjoined ; (Bur.) ဝါ။
 ဝါ, *n.* an open plain or prairie ; (Bur.) လွင်ပြင်။
 ဝါ, *n.* time referring to repetition ; thus ဝှဲဝါ *one time*
 or *once* ; ခါဝါ *two times* or *twice* ; ဂျိုင်ကိုဝါ *re-*
 peatedly ; (Bur.) အခါ။
 ဝါ, *n.* a paper kite ; (Bur.) ဂွန်လေတံခွန်။
 ဝါဗီ, *n.* an adze ; (Bur.) တံဝည်း။
 ဝါဒိ, *n.* a beginning, တံဝါဒိ။ (Bur.) အစ။ ထက်ဦး။
 ဝါဗ္ဗ, *n.* fields, generally a collection of paddy fields ;
 (Bur.) လယ်တော။
 ဝါဓိဝ်, *n.* a salt-marsh ; (Bur.) ရေငန်ထွင်းရိုးသောကွင်း။
 ဝါင်, *n.* a species of mint ; (Bur.) ဝင်မိင်း။
 ဝါင်ဒုင်တျင်, *v. t.* to go out to meet, ဝါင်ဒုင်တလှင်။
 (Bur.) ဖြိုဆိုသည်။
 ဝါထ်, *a.* difficult ; *v. i.* to be difficult ; (Bur.) ခက်သော။
 ခက်သည်။

ဝါတ်ခါ, *v. i.* to be in distress for want of food, etc.;

(Bur.) ဆင်းရဲသည်။

ဝါတ်ဂါတ်, *a.* very difficult, ဝါတ်ညှိယုံသေင်။ *v. i.* to be very difficult; (Bur.) ခက်ခဲသော။ ခက်ခဲသည်။

ဝါဒ, (Pali), *n.* instruction, a precept; (Bur.) ဩဝါဒ။

ဝါရ, *adv.* while; (Bur.) စည်တွင်။

ဝါရန်, *n.* (Eng.), a warrant; (Bur.) ဝါရန်း။

ဝါသွာ, *n.* natural bent; (Bur.) ဝါသနာ။

ဝဲ, *n.* manure; (Bur.) နောက်ချေး။

ဝိ, *n.* the sycamore; (Bur.) သဖန်း။

ဝိကွင်, *n.* the fig; (Bur.) သဘောသဖန်း။

ဝိဝိက္ခိဉ္စာ, (Pali), *a.* unstable, fickle; (Bur.) ဝိဝိက္ခိဉ္စာ။ မမြဲမြံသော။

ဝိညာနိ, (Pali ဝိညာဏ), *n.* the spirit, the soul; (Bur.) ဝိညာဉ်။

ဝိဘတ်, *n.* a preposition; (Bur.) ဝိဘတ်။

ဝိမိင်ဒေဝှင်, *v. i.* to be amazed, astounded; (Bur.) အနိအားသင့်သည်။

ဝိသေသ, *a.* or *adv.* exceeding, extraordinary, extraordinarily; (Bur.) ဝိသေသ။ အထူး။

ဝိ, *v. t.* to doctor, to nurse; (Bur.) ကုသသည်။

ဝိ, *v. t.* to raise, applied to the rearing of animals for a livelihood; (Bur.) မွေးသည်။ ကြီးအောင်ကျွေးမွေးသည်။

ဝိပရာ, *v. t.* to care for, to nourish; (Bur.) ပြုစုသည်။

ဝိပက်, (Pali ဝိပါက), *n.* the result of former evil deeds; (Bur.) ဝိဘက်။

ဝိပကဝတ်, *n.* the consequences, that follow evil deeds supposed to have been committed in a former state of existence; (Bur.) ဝိဘက်။ ဝဋ်။

- ဂုတ်, *n.* a young woman, a virgin; (Bur.) အပျို။
 ဂုတ်ဂဗ္ဗလေင်, *n.* a girl of the age of puberty; (Bur.) အပျိုပေါက်။
 ဂုတ်ပရံင်, *n.* an old maid; (Bur.) အပျိုဟိုင်း။
 ဂုတ်ခိုတ်, *adv.* round about; (Bur.) ပတ်လည်။ ပတ်ဝန်းကျင်။
 ဂုတ်ဆီ, *n.* the long-armed ape; (Bur.) မျောက်ထွဲကြောင်။
 ဂုန်, *v. i.* to be cooked, applied only to rice; (Bur.) နပ်သည်။ ထမင်းနပ်သည်။
 ဂုန်သေလာ, *n.* the sweet-potato; (Bur.) ကစွန်းဥ။
 ဝေင်, *v. i.* to play; (Bur.) ကစားသည်။
 ဝေင်တသတင်, *v. t.* to make, especially an honorific term used of offerings made by royalty; (Bur.) ဝွဲလင်းသတင်ပြုလုပ်သည်။
 ဝေင်နွဲ့, *prep.* except, ဝေင်နွဲ့ကီ။ (Bur.) မှတပါး။
 ဝေင်နွဲ့၌, *conj.* moreover; (Bur.) ထိုအပြင်။ သည်အပြင်။
 ဝေင်ဝဲ, *v. t.* to avoid, to reject; (Bur.) ကြဉ်ရှောင်သည်။
 ဝေင်အာ, *v. i.* to be separated; (Bur.) ခွဲခွာသွားသည်။
 ဝေတ်, *v. t.* to reprove, to punish; (Bur.) အပြစ်တင်၍ ဆုခွသည်။
 ဝေတ်ဟွောန်, *v. t.* to rebuke; (Bur.) ဆုခွသွန်သင်သည်။
 ဝေဒနာ, (Pali), *n.* suffering, misery; (Bur.) ဒုက္ခဝေဒနာ။
 ဝေန်, *a.* crooked, as an arm by contraction of the muscles; *v. i.* to be crooked; (Bur.) ကောက်ကွေးသော။ ကောက်ကွေးသည်။
 ဝေန်ဝံက်, *v. i.* to be deformed; (Bur.) ကောက်လိပ်သည်။
 ဝဲ, *n.* malice; (Bur.) ရန်ငြိုးဖွဲခြင်း။
 ဝဲ, *n.* an eddy, a whirlpool; (Bur.) ဝဲ။
 ဝေါင်သ, *n.* a tribe, a family, ဝိုင်သ။ (Bur.) ဆွေမျိုး။
 ဝေါန်ဝပ်, *v.* to humble one's self, to beg pardon, ဝန်ဝပ်။ (Bur.) ဝန်ချသည်။ တောင်းပန်သည်။

ဝေါဟာ, (Pali ဝေါဟာရ), *n.* common parlance; (Bur.)
ဝေါဟာရ။ စကားစမည်။

ဝိုင်း, *n.* a hoop; (Bur.) ခွေပတ်။ စည်ပတ်။

ဝိုင်ခိုင်, *n.* lemon-grass; (Bur.) စပါးလင်။

ဝိုတ်, *v. t.* to forget; (Bur.) မေ့သည်။

ဝိုတ်ထေဝံ, *v. t.* to forsake, ဝိုတ်ထော့၏။ (Bur.) မေ့ရစ်သည်။

ဝိုတ်ထေ့, *v. t.* to leave a thing through forgetfulness;
(Bur.) မေ့၍ချန်ထားခဲ့သည်။

ဝိုန်, *n.* joists, the timbers on which a floor is laid;
(Bur.) ဆင့်။

ဝိုင်း, *n.* the ridges that rise on the body from severe
blows with a rod; (Bur.) ဒါဏ်ရာ။

ဝဲ, *v. t.* to break, by bending back and forth. or by
twisting; (Bur.) ချိုးသည်။

ဝံ, *pro. a.* this. It is frequently used, where it cannot
be translated. See Gram. § 14-3. Note 1.;
(Bur.) ဤဟာ။ သည်ဟာ။

ဝှင်လွံ, *n.* a dream, သွပ်လပ၏။ (Bur.) အိပ်မက်။

သ

သက, *v. t.* to shove off; thus သကဉ် or ထကဉ် *to shove*
off a boat, either to keep it from hitting a bank
or wharf, or to start it out from the shore;
(Bur.) ကန်သည်။

သက္ကရာဇ်, *n.* an era; (Bur.) သက္ကရာဇ်။

သက်, *v. i.* to be destitute; as မသက်ကုအဟာရ *destitute*
of food; (Bur.) မွဲလျက်ရှိသည်။

သက်သက်, *adv.* wholly, at all; as ယွံမွဲသက်သက် *there is*
none at all; (Bur.) သက်သက်။

သက်ထပ်, *v. t.* to mark down, for the sake of calling to
mind; (Bur.) မှတ်သားသည်။

သက်သီ, *n.* a witness, an evidence; (Bur.) သက်သေ။

ညွတ်, *a.* dry; *v. i.* to be dry; (Bur.) ခြောက်သော။ ခြောက်သည်။

ညွှန့်, *n.* a company, a herd, ဂ္ဂံပဝါ။ a companion; (Bur.) အဝု။ အဖေဌ်။

ညွှတ်, *a.* fierce, strong, applied to the wind; (Bur.) ပြင်းစွာသော။

ညွှတ်မြတ်, *a.* harsh, severe, abusive, ကြံကြံ။ *v. i.* to be harsh; (Bur.) ပြင်းပြသော။ ပြင်းပြသည်။

ညွှတ်, *v. t.* to omit, ဝါ့တတ်။ (Bur.) မ(ပြု)ဘဲမှတ်ထားသည်။

ညွှတ်ဖလုတ်, *n. pl.* omissions; (Bur.) ချန်မှတ်ထားခြင်း။

ညွှပ်, *n.* a digest, an abstract, ငွေ့။ (Bur.) အကျဉ်းအချုပ်။

ညွှပ်တဲ, *v. t.* to grasp with the hand, ငွေ့တဲ။ *n.* a handful; a dry measure equivalent to one gill; (Bur.) ထက်ဆုပ်ယူသည်။ ထက်တဆုပ်။

ညွှပ်, *v. t.* to weigh; (Bur.) ချိန်သည်။

ညွှပ်, *n.* weight; (Bur.) အချိန်။

ညွှန်တဲ, *v. t.* to clasp with the hand; (Bur.) ထက်နှံ့ဆုပ်ကိုင်သည်။

ညွှာတွဲ, *n.* midnight, နှိုတွဲ။ သင်္ဂါဟံ။ (Bur.) သန်းခေါင်။

ညွှတ်သွတ်, *a.* scarce;—*v. i.* to lack; (Bur.) ပြတ်လပ်သော။ ပြတ်လပ်သည်။

ညွှပ်, *v. t.* to obtain, သင်္ဂေါဇ်။ သင်္ဂံ။ (Bur.) ရသည်။

ညွှိညွှိ, *adv.* lukewarm; (Bur.) ပူပူ။ နွေးနွေး။

ညွှဲ, *v. t.* to speak, to say; (Bur.) ပြောသည်။ ဆိုသည်။

သင်, (Pali သင်္ဃာ), *n.* the priesthood; (Bur.) သင်္ဃာ။

သင်ကာ, *v. t.* to be doubtful of, suspicious of; (Bur.) သင်္ကာမကင်း။ ယုံမှားသည်။

- သင်ထူးကျပ်, *n.* the church ; (Bur.) အသင်းတော်။
- သင်, *n.* the hair that grows in a circle on the head
or neck of a man, ox or horse ; (Bur.) သေ့။
- သွာ, *n.* a priest's garment ; (Bur.) သင်္ကန်း။
- သွဉ်, *v. t.* to chew, masticate ; (Bur.) ဝါးသည်။
- သရေဝံ, *n.* repentance, a being silent from sorrow, သွေ့ဝံ။
သရေဝံ (Bur.) နှောင်တ။
- သစ္စ, (Pali), *n.* truth as opposed to falsehood ; (Bur.)
သစ္စာ။
- သွင်, *n.* a sword ; (Bur.) ထားလွယ်။
- သွဆီသွင်, *v. i.* to be wearied, tired ; (Bur.) မောပန်း
သည်။
- သွင်ကေပ်, *a.* clear, transparent ; (Bur.) ကြည်လင်သော။
- သွင်ဝွ, *a.* pure, pure white ; *v. i.* to be pure white ;
(Bur.) ဖြူစင်သော၊ ဖြူစင်သည်။
- သွင်ချိုက်, *v. t.* to be pleased with, ချိုက်မြိုက်။ (Bur.) နှစ်
သက်သည်။
- သွင်, *a.* heavy, grievous ; *v. i.* to be heavy ; (Bur.)
လေးသော၊ လေးသည်။
- သွင်သန်, *a.* difficult ; *v. i.* to be heavy ; (Bur.) လေးထန်
သော၊ လေးထန်သည်။
- သွင်, *a.* deep ; *v. i.* to be deep ; (Bur.) နက်သော၊ နက်
သည်။
- သွင်နက်, *a.* intricate, hard to be understood ; *v. i.* to
be hard to be understood ; (Bur.) နက်နဲသော၊
နက်နဲသည်။
- သဏှ, *n.* a measure ; (Bur.) အခြင်အတွယ်။ ပမာဏ။
- သဏှင်ဇိုင်ဂဏှင်, *n.* the talon of a bird of prey ;
(Bur.) ဌာင်ရဲ၏ခြေသည်း။
- သဏှင်တဲ, *n.* the finger-nail, သွင်တဲ။ (Bur.) လက်သည်း။

သဉ္ဇီ, *v. t.* to collide with, used of stars; (Bur.) ထိခိုက်သည်။

သဉ္ဇောနီ, *v. i.* to walk in a place requiring caution, as on a narrow path on the bank, or on a log, သဉ္ဇောနီအာ။ (Bur.) ရှောက်သွားသည်။

သဉ္ဇောနီအာ, *v. i.* to coast along, as a ship; (Bur.) ရှောက်လိုက်သွားသည်။

သတ်, *n.* fruit; the areca-nut, which has no other name; (Bur.) အသီး။ ကွင်းသီး။

သတ်ခဇိုင့်, *n.* the luffa; (Bur.) သဖွတ်သီး။

သတ်ချ, *n.* the Malay chestnut; (Bur.) သစ်ချသီး။

သတ်ချော်လော, *n.* the pumelow, the shaddock; (Bur.) ကျွဲကောသီး။

သတ်စပျော်, *n.* the grape fruit, သတ်ဇပျော်။ (Bur.) စပျော်သီး။

သတ်ဇာဒီ, *n.* the nutmeg; (Bur.) ဇာဒီပွိုလ်သီး။

သတ်ဇက်ထိ, *n.* the ground-nut, pea-nut; (Bur.) မြေပဲ။

သတ်စုတ်, *n.* a kind of fruit resembling the orange; (Bur.) လိမ္မော်သီးနှင့်တူသောအသီးတမျိုး။

သတ်တဲ, *n.* the fist, *i. e.* the hand clenched for striking a blow; (Bur.) လက်သီး။

သတ်ပကံက်ခဏာတ်, *n.* the sweet hog-plum; (Bur.) ငွေချိုသီး။

သတ်ပကို, *n.* a tree producing a small, astringent, apple-like fruit, the *flocourtia cataphracta*; (Bur.) နဲရွဲသီး။

သတ်မီ, *n.* the Bengal quince or bael; (Bur.) အုပ်ရှစ်သီး။

သတ်ဖြ, *n.* the cocoanut; (Bur.) အုန်းသီး။

သတ်ဖြမီ, *n.* the sea cocoanut; (Bur.) ပင်လယ်အုန်းသီး။

သတ်မြိတ်, *n.* the custard-apple ; (Bur.) ဩဇာသီး။

သတ်မြိတ်ကွင်, *n.* the ox-heart. The same name seems to be applied to the sour-sop ; (Bur.) သဘောဩဇာသီး။ ခူးရည်းဩဇာသီး။

သတ်, *v. t.* to bear, to bring forth, applied to trees and plants producing fruit ; thus တုံ့ယုံခိုင်၍သတ်ခိုင်၍ သတ်ယုံမာန် *a bad tree cannot bring forth good fruit ;* (Bur.) အသီးသီးသည်။

သတ်, (Pali သတ္တော), *n.* a living being, anything that has animal life ; (Bur.) သတ္တဝါ။

သတ်ဂဗျ၊ *n.* a venomous animal or reptile ; (Bur.) အဆိပ်အတောက်ရှိသောတိရစ္ဆာန်။

သတ်ဇိုင်ပန်, *n.* a quadruped ; (Bur.) ခြေလေးချောင်းရှိသောတိရစ္ဆာန်။

သတ်ဇိုင်ဓါ, *n.* a biped ; (Bur.) ခြေနှစ်ချောင်းရှိသောသတ္တဝါ။

သတ်တိရတ်ဆာန်, *n.* a beast, a brute, တိရစ္ဆာန်။ (Bur.) တိရစ္ဆာန်။

သတ်ဩ, *n.* an enemy ; (Bur.) ရန်သူ။

သတ်တူသွေင်, *n.* a bird, a winged animal ; (Bur.) အတောင်ရှိသောတိရစ္ဆာန်။

သတ်ပရိုင်, *n.* a very old person ; (Bur.) လူအို။

သတ်ပွဲဇနီ, (Pali ပုဗ္ဗဇနော), *n.* a human being ; (Bur.) ပုဗ္ဗဇနီ။

သတ္တံ, (Pali သတ္တော), *n. pl.* living beings, သတ္တန္တံ။ (Bur.) သတ္တဝါတို့။

သတ္တမ, (Pali), *o. a.* seventh ; (Bur.) ခုနစ်မြောက်။

သတ္တဝါ, (Pali သတ္တော), *n.* a rational being ; (Bur.) သတ္တဝါ။

သတ္တဟ, (Pali), *n.* a week ; (Bur.) ခုနစ်ရက်။ တထိတင်း။

သတ္တ, (Pal), *n.* strength ; (Bur.) သတ္တိ။

သတင်, *v. i.* to lie down, used with regard to men of note ; (Bur.) လျောင်းသည်။

တ္တင်, *a.* straight ; *v. i.* to be straight ; (Bur.) ဖြောင့်သော၊ ဖြောင့်သည်။

တ္တင်တ္တင်, *adv.* straight-forwardly, in a straight forward manner ; (Bur.) တည့်တည့်။ ဖြောင့်ဖြောင့်။

တ္တင်လှ, *a.* upright, righteous, လှ။ *v. i.* to be upright ; (Bur.) ဖြောင့်မတ်သော၊ ရိုးသားသော၊ ရိုးသားသည်။

တ္တင်ထင်, *v. t.* to make straight ; (Bur.) ဖြောင့်အောင်လုပ်သည်။

တ္တင်တ္တ, *v. t.* to strengthen ; to make straight ; (Bur.) ဖြောင့်စေသည်။

သတာထေရ, (Greek), *n.* a stater ; (Bur.) သတာထေရ။

သတိ, (Pali), *n.* caution, attention ; (Bur.) သတိ။

တ္တိက်တ္တင်, *v. i.* to lie down ; (Bur.) အိပ်သည်။ လျောင်းသည်။

တ္တိက်သိုဉ်, *v. i.* to sleep ; (Bur.) အိပ်ပျော်သည်။

တ္တိ, *v. t.* to regard ; (Bur.) ကြည့်မှတ်သည်။

တ္တိဒီး, *v. t.* to remember ; (Bur.) မှတ်မိသည်။

တ္တောံဇတိ, *v. t.* to measure, တ္တောဆီဇတိ။ (Bur.) တိုင်းထွားသည်။

တ္တိ, *n.* thickness ; (Bur.) အထူ။

တ္တိ, *a.* right, as opposed to left, ညွှန်။ as တဲတ္တိ the right hand, တဲတ္တိ (Bur.) လကျာဘက်နှင့်ဆိုင်သော။

သွင်, *v. i.* to become, နှိ။ (Bur.) ဖြစ်လာသည်။

သွင်သွင်, *v. i.* to be amazed ; (Bur.) အနံ့အားသင့်သည်။
See ဒေင်ထွင်။

သွိုင်, *a.* numb ; *v. i.* to be numb ; (Bur.) ထုံကျဉ်းသော၊ ထုံကျဉ်းသည်။

သွိုဟ်, *a.* stupid, dull of apprehension, သမ္ဘိဟ်။ *v. i.* to be stupid ; (Bur.) မိုက်မဲသော၊ မိုက်မဲသည်။

သဒ္ဓါ, (Pali), *v. i.* to feel kindly towards others; (Bur.)
သဒ္ဓါသည်။

သဒ္ဓါဝာဂ, *v. i.* to be religiously disposed; (Bur.) သု
ရားတရားကြည်ညိုသည်။

သန့်, *v. i.* to be good, suitable, proper; *a.* good; as ဟံ
ခိုင်ဟံသန့် *that which is not good, i. e. the evil*;
(Bur.) သင့်သည်။ သင့်သော။

သန့်ထာန့်, *n.* a kingdom; (Bur.) နိုင်ငံ။

သဝါ, *a.* dim, dim-sighted; *v. i.* to be dim; (Bur.) မှန်
သော။ မှန်သည်။

သဝါနီ, *a.* Spanish; (Bur.) သဝါနီပြည်နှင့်ဆိုင်သော။

သဝုန့်, *n.* rebellion; (Bur.) ဝုန်ကန်ခြင်း။

သဝုန့်, *v. i.* to rebel; (Bur.) ဝုန်ကန်သည်။

သပေါတ်, *v. t.* to stroke gently with the hand; (Bur.)
ပွတ်သပ်သည်။

သပေါန့်, *v. t.* to rub with the hand to relieve pain;
(Bur.) ထက်နှင့်ထိုက်ပွတ်သည်။

သဝံ, *n.* blasted grain, သွံ။ သဝဇ်။ (Bur.) အဖျင်း။

သဝဲ, *n.* a bird's nest; (Bur.) အထိုက်။

သဝိုင်, *n.* a small cloth worn around the loins by Bud-
dhist priests; (Bur.) သင်းခိုင်။

သဝိတ်, *n.* a reed used for making coarse matting;
(Bur.) ကျူ။

သဗ္ဗ, (Pali), *a.* all, every; (Bur.) ခပ်သိမ်းသော။

သဗ္ဗညု, (Pali), *n.* omniscience; *a.* omniscient, used as a
title of Gotama; (Bur.) သဗ္ဗညု။

သဗ္ဗညုတညာနီ, (Pali သဗ္ဗညုတညာဏ), *n.* omniscience;
(Bur.) သဗ္ဗညုတညာဏ်။

သဗာနီ, *n.* a first class road, (found in books); (Bur.)
လမ်းမ။

သဘာဝ, *n.* nature, character; disposition, natural bent;
(Bur.) သဘော။

သဘာဝေ, *n.* divine law; (Bur.) တရား။

သမင်, *a.* barren; (Bur.) မြိုသော။

သမတ်, *a.* young, small; *v. i.* to be small; (Bur.) ငယ်
သော။ ငယ်သည်။

သမတ်, *n.* a small one, a child, a little one, a babe;
(Bur.) သူငယ်။

သမတ်မြို့, *n.* a young woman; (Bur.) မိန်းမငယ်။

သမတ်သစ္စ, *v. t.* to pledge; *n.* a pledge; (Bur.) သစ္စာဝ
တိထားသည်။ သစ္စာဝတိထားခြင်း။

သမင်ရထ, *v. i.* to consult together, to reason together;
(Bur.) တိုင်ပင်သည်။ ဆွေးနွေးသည်။

သမင်သွန်, *adv.* harmoniously, သွင်သွန်။ သွင်သွောန်။ (Bur.)
သင့်သင့်တင့်တင့်ရှိသည်နှင့်။

သမာမိ, (Pali, probably သမ္မာမိ), *n.* steadiness in a good
cause; (Bur.) သမာမိ။

သမာန်, *v. t.* to ask, to inquire, သွာန်။ သွာန်တိုန်။ (Bur.)
မေးမြန်းသည်။

သမာန်သွကြ်, *v. t.* to ask, to inquire; သွာန်သွကြ်။ (Bur.)
မေးမြန်းသည်။

သမိင်ကျိုပ်, *n.* a turban; (Bur.) ခေါင်းပေါင်း။

သမုတ်, *v. t.* to call, to name; as မသမုတ်နဂီနာမစဲ
called by my name; (Bur.) သမုတ်သည်။

သမုန်တုန်, *a.* false; (Bur.) မဟုတ်မမှန်သော။

သမူ, *n.* scent, smell; (Bur.) အနံ့။

သမူဥင်, *n.* steam; (Bur.) ဆူသောရေငွေ့။

သမူအမြဲ, *n.* vapor, steam; (Bur.) အခိုးအငွေ့။

သမောန်, *n.* a border, သွောန်။ (Bur.) အစွန်းအနား။

သမောန်ပါင်, *n.* the lips; (Bur.) နှုတ်ခင်း။

သမ္ဘာ, *n.* fear ; (Bur.) ကြောက်ခြင်း။

သမ္ပ, *v. i.* to be stained ; (Bur.) စွန်းကွက်သည်။

သမေဝဲ, *v. t.* to appoint, သမေဝဲထပ်။ (Bur.) ခန့်ထားသည်။

သန္တိ, *v. t.* to mark down, to take notice of, သန္တိဂညာတ်။ (Bur.) အမှတ်ရသည်။ မှတ်သားသည်။

သန္တိဒေ, *v. t.* to call to mind, to remember ; (Bur.) မှတ်မိသည်။

သမ္ဗိဟ, *a.* stupid, သမ္ဗိဟ။ *v. i.* to be stupid ; (Bur.) ထိုင်းမှိုင်းသော။ ထိုင်းမှိုင်းသည်။

သမ္ဘာ, (Pali), *n.* a consort, a husband or wife ; (Bur.) ခင်ပွန်း။

သမ္ဘာ, (Pali), *a.* true, excellent ; (Bur.) သမ္ဘာသော။ မှန်သော။

သမ္ဘာပယောဂ, (Pali), *n.* a pious disposition ; (Bur.) သမ္ဘာပယောဂ။

သမ္ဘင်, *n.* a shadow ; the place, situation, etc., of one's predecessor, etc. ; (Bur.) အရိပ်။ အရိပ်အရာ။

သမ္ဘင်မဇ္ဇေ, *n.* violence ; (Bur.) ပြင်းထန်ခြင်း။

သမ္ဘင်ကျာ, *n.* the south ; *a.* south ; (Bur.) တောင်။ တောင်မျက်နှာ။

သမ္ဘိ, *a.* foolish ; *n.* fool ; (Bur.) မိုက်သော။ အမိုက်ကြီး။

သရ, *n.* a sore, a wound, ကရ။ *col.* ; ခရ။ (Bur.) အနာ။

သရမဒေတက်, *n.* a stripe ; (Bur.) ရိုက်ရာဒါဏ်ချက်။

သရဝံဟိ, *n.* a depraved, vile disposition ; (Bur.) အပြစ်။ ယုတ်မာသောသဘော။

အရဝဲ, *n.* a wild beast ; (Bur.) သားရဲ။

သရဝဲပျင်, *n.* a harlot ; (Bur.) ပြည်တန်ဆာ။

သရဝဲပူနီ, *n.* a soldier ; (Bur.) စစ်သူရဲ။

သရင်, *v. t.* to step over anything ; (Bur.) ကျော်သွားသည်။

သရုပ်, (Pali သရူပ), *n.* an epitome, a digest; (Bur.) အကျဉ်းချုပ်သောစာ။

သရောင်, *n.* a swinging cradle, ခရောင် (Bur.) ပုခက်။

သရို, *n.* mire, mud, ခရို (Bur.) ရွှံ့။

သလင်, *n.* height, သမုင် (Bur.) အမြင့်။

သလင်လင်, *v. t.* to make high, (Bur.) မြှင့်ထားသည်။

သလေတ်, *v. t.* to think, to suppose; (Bur.) ထင်သည်။

သလေတ်ပွါ, *v. t.* to doubt; (Bur.) ယုံမှားသည်။

သလေတ်သန္တိ, *v. t.* to perceive; (Bur.) ထင်မှတ်သည်။

သလောင်သွပ်, *a.* delighted, overjoyed; *v. i.* to be delighted, overjoyed; (Bur.) ပျော်မွေ့ရွှင်လန်းသော။
ရွှင်လန်းသည်။

သလး, *v. t.* to clear up, to make clear; (Bur.) ရှင်းပေးသည်။

သလးကပ္ပ, *v. t.* to bring forth, to give birth to; (Bur.) မွေးဖွားသည်။

သဝါ, *a.* low; *v. i.* to be low; (Bur.) နိမ့်သော။ နိမ့်သည်။

သဝေါင်ဍုင်, *v.* to draw water from a well; (Bur.) ရေခင်သည်။

သတ်, *v. t.* to untie, to strip; (Bur.) ဖြေသည်။ ချွတ်သည်။

သတ်ကွဲ, *v. t.* to confute; to cast off; as သင့်ကွဲသပိုက်။
ထတက် to cast off clothes; (Bur.) ချွတ်သည်။

သဟဲ, (Pali သဟာယ associating), *n.* a friend; (Bur.) မိတ်ဆွေ။

ညှို့ညှောက်, *v. i.* to be slightly burnt, as food in cooking; (Bur.) တူးချစ်သည်။

သခံ, *n.* a key; (Bur.) ဇယု။

ညွှာ, *v. i.* to go (intensive); as အဲညွှာရောင် *I myself will go*; (Bur.) သွားသည်။

ညွှာင်, *a.* another; (Bur.) အခြားသော။

ညောင်ညှာ၊ *v. i.* to be putrid ; (Bur.) ဂုဏ်ဝပ်သည်။

ညှာ၊ *v. i.* to be incipiently putrid, applied to cooked food ; (Bur.) သိုးသည်။

ညှာ၊ *a.* decayed, putrid ; *v. i.* to be decayed ; (Bur.) ဂုဏ်ဝပ်သော၊ ဂုဏ်ဝပ်သည်။

ညှာ၊ *a.* withered, *သေ*။ *v. i.* to be withered ; (Bur.) ညှိုးနွမ်းသွေ့ခြောက်သော။ ညှိုးနွမ်းသည်။

ညှာညှောင်၊ *v. i.* to become corrupt ; (Bur.) ဂုဏ်ဝပ်နံ့စေသည်။

ညှာညှာ၊ *v.* to boast ; (Bur.) ဝါကြွားသည်။

ညှာ၊ *a.* decayed, rotten, as wood ; *v. i.* to be decayed ; (Bur.) သွေးမြေသော။ သွေးမြေသည်။

ညှာ၊ *adv.* entirely ; as အိုတ်ညှာ၊ *entirely gone* ; (Bur.) အတုန်အစင်။

ညှာ၊ (*pron.* အး။) *v. i.* to be clear ; to be cleaned from dirt ; (Bur.) စင်သည်။

ညှာညှာ၊ *adv.* wholly ; (Bur.) လုံးလုံး။

ညှာနွေး၊ *a.* pure, holy ; *adv.* clearly ; *v. i.* to be clean, to be cleansed ; (Bur.) စင်ကြယ်သော။ စင်ကြယ်စွာ။ စင်ကြယ်သည်။

သာ၊ *a.* light, not heavy ; *v. i.* to be light ; (Bur.) ပေါ့သော။ မလေးသော။ ပေါ့သည်။

သာဓု၊ *a.* active ; (Bur.) ပေါ့ပါးလျှင်မြန်သော။

သာသွေ့၊ *a.* trifling, light-minded ; *v. i.* to be light-minded ; (Bur.) ပေါ့လျော့သော။ စိတ်ပေါ့သော။ စိတ်ပေါ့သည်။

သာ၊ *n.* borax ; (Bur.) လက်ခြား။

သာအိုင်း၊ *n.* tincal ; (Bur.) လက်ခြားရိုင်း။

သာဂူ၊ (Eng.) *n.* sago ; (Bur.) သာဂူ။

သာသာ၊ *adv.* quietly ; (Bur.) တိတ်တဆိတ်။ တိတ်ဆိတ်စွာ။

သပ်, *n.* color; a kind.; (Bur.) အရောင်အဆင်း။ အမျိုး။

သပ်ထဝါ, *n.* a color; (Bur.) အရောင်အဝါ။

သပ်, *v. t.* to tear, to rend; (Bur.) ဆုတ်သည်။

သပ်ဂ်, *adv.* as, like as; (Bur.) သည်လို။ သဖွယ်။

သပ်ထံ, *pron. a.* such, of this sort; (Bur.) ဤသို့။

သပ်လီ, *adv.* how, why; (Bur.) အဘယ်ကြောင့်။ ဘွဲ့ယ်
ကြောင့်။ အဘယ်နည်းဖြင့်။

သပ်ဂွံ, *adv.* thus, after this manner, သပ်ဂ်။ (Bur.) ဤသို့။
ထိုသို့။

သာင်, *n.* a dam; (Bur.) တံ။

သာတ်, *v. t.* to bail, as water out of a boat, သာတ်ခုပ်
ရှင်။ (Bur.) ရေပက်သည်။

သာတာန်, (Hebrew), *n.* Satan; (Bur.) မာရ်နတ်။ စာတန်။

သာမည, (Pali), *a.* common; (Bur.) သာမည။

သာရိကာ, *n.* the large mynah bird; (Bur.) သာလိကာ။

သာသဏာ, (Pali သာသနာ), *n.* a system of religion;
(Bur.) သာသနာ။

သပ်, *n.* an eunuch, သပ်တဲ; (Bur.) မိဗ္ဗလျာ။ သင်းကွပ်
ခြင်းကိုခံပြီးသောယောက်ျား။

သပ်ဗာန်, *n.* (Eng.), summons; (Bur.) သမ္မန်စာ။

သပ်သောင်, *n.* a ramrod; (Bur.) သေနတ်ထိုးတံ။

သဲ, *n.* a honey-bee; (Bur.) ယုးကောင်။

သဲရဲ့, *n.* a small kind of honey-bee; (Bur.) ယင်ယုး။

သဲဗောင်, *v. t.* to hack a bamboo lengthwise, prepara-
tory to flattening it, as used in floors; (Bur.)
ခွဲခြင်းသည်။

သိင်, (Pali သိဟ a liver), *n.* Leo, the 5th sign of the
zodiac; (Bur.) သိန်ရာသီ။

သိင်, *v. i.* to be wide apart; (Bur.) ကျယ်သည်။

သိင်သာ, *v. i.* to be lonely; ပိုတ်သွၼ် (Bur.) မချော်နှိုင်းအောင်
သိတ်ညံ့လျက်ရှိသော။

သိင်ဃုတ်, *n.* the hill on which the Shwe Dagon Pagoda
stands; (Bur.) သိဃုတ်ကုန်း။

သိင်ဃီ, (Pali သီဟဇ္ဇ), *n.* Ceylon; (Bur.) သီဟိုဠ်။

သိတ်, *v. i.* to abrade; (Bur.) ဝှန်းသည်။

သိန္နရာတ်, *n.* Mount Sinnarat, *i. e.* Mt. Meru, the great
central mountain, around which the sun is sup-
posed to revolve; (Bur.) မြင်းမိုရ်တောင်။

သီ, *n.* the building, where Buddhist priests are conse-
crated, and also the building over water, where
they confess; (Bur.) သီမ်။

သီကေတ်, *v. t.* to take to one's self, to take possession
of, သီကဏ္ဍတ်။ သီဒက်။ (Bur.) သိမ်းယူသည်။ သိမ်း
သည်းသည်။

သီပိုင်, *v. t.* to attach (property); (Bur.) ဝါရာန်းကပ်သည်။

သီဒက်, *v. t.* to see to, put through, despatch, as a mat-
ter of business; (Bur.) ထိန်းသိမ်းသည်။

သီပကေဝံ, *v. t.* to gather and put away, သီပကေဝမ်။
(Bur.) စုသိမ်းသည်။

သီပပင်, *v. t.* to pick up and put away; (Bur.) ကောက်
သိမ်းသည်။

သိတ်, *v. i.* to remain, to be left on hand; (Bur.)
ကျန်သည်။

သိင်, *n.* a remainder, သမေင်။ (Bur.) အကျန်။

သိင်ဇး, *n.* a remainder; (Bur.) အကြွင်းအကျန်။

သီက္ခီ, *n.* an attendant upon a king or governor; (Bur.)
ခစားသောသူ။

သီက္ခီ, *v. i.* to serve as an attendant; (Bur.) ခစား
သည်။

သီလ, (Pali), virtue ; (Bur.) သီလ။

သုဂ်, *n.* the *placenta* ; (Bur.) အချင်း။ သွေးအိမ်။

သုဂ်ကလိ, *n.* the *Amherstia* ; (Bur.) သော်က။ အသော်က။

သုဂ်သတ်ဖြ, *n.* a pithy substance, that fills the cavity of a cocoanut that has germinated ; (Bur.) အုန်းဆန်ခြည်ထွေး။

သုခ, (Pali) ; *n.* bliss, happiness ; (Bur.) သုခ။ ချမ်းသာ။

သုင်, *v. t.* to drink ; (Bur.) သောက်သည်။

သုင်ခံက်, *v.* to smoke, to smoke tobacco. ခံက် is evidently derived from *tabaco*. This appears to be the only word contributed to the Mon language by the American Indians ; (Bur.) ဆေးလိပ်သောက်သည်။

သုတ်, *n.* silk ; (Bur.) ဖိုး။

သုန်ည, (Pali သုည), *n.* zero ; (Bur.) သုည။

သုတ, (Pali), *n.* excrement. Probably this is a euphemism, a polite term to be used on occasion instead of အိက်။ (Bur.) ကျင်ကြီး။

သုသာန်, (Pali သုဿန), *n.* a grave-yard ; (Bur.) သင်းချိုင်း။

သု, *v. t.* to measure, as grain ; (Bur.) ခြင်သည်။

သုစရိတ်, (Pali သုစရိယ), *n.* a good deed ; (Bur.) သုစရိတ်။

သုရာ, (Pali), *n.* an intoxicating liquor ; (Bur.) သုရာ။

သေက်ဖိုက်, *v. i.* to quarrel, သေက်ညးကဆီ။ (Bur.) ရန်ထွေသည်။

သေတာတ်, *n.* a gun, a musket ; (Bur.) သေနတ်။

သေထီ, *n.* a rich man ; (Bur.) သူဌေး။

သေံ, *a.* Shan, သေံ။ This is often used for နှော့နှော့။ (Bur.) ရှမ်းလူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

သေဲ, *a.* very small ; (Bur.) သေးသော။

သေဝ်နဲ, *n.* a lawyer ; (Bur.) ချေ့နဲ။

သေတ်, *v. i.* to remain, to be left on hand, သိင်္ဂ (Bur.)
ကျန်သည်။

သော်, *n.* the hair of the head ; (Bur.) ခံပင်။

သော်ကောင်, *n.* the forelock ; (Bur.) နုဖူးဆံ။

သော်ယံင်, *n.* the knot of hair worn by men ; (Bur.)
ယောင်။

သောန် *v. t.* to cast in a mould ; (Bur.) သွန်းသည်။

သောန်, *a.* brittle ; (Bur.) ဆတ်သော။

သောဝ်ကာ, *adv.* sometimes ; (Bur.) တခါတလ။

သောဠသမ, (Pali), *o. a.* sixteenth ; (Bur.) တဆယ်ခြောက်
ချမြောက်သော။

သံက်, *v. t.* to peel off, as the bark of a tree, or the
rind of an orange, or the husk of a cocoanut ;
(Bur.) အခွံကိုခွင်သည်။ ခွာသည်။

သံက်သွံ, *v.* to take off the skin of an animal, ထိုက်သွံ။
(Bur.) သားရေကိုဆုတ်ခွာသည်။

သံအတ္တိ, *n.* a sandbank ; (Bur.) သောင်။

သံဝ်ဝါသ, (Pali သံဝါသ), *n.* a union, applied particu-
larly to sexual intercourse ; (Bur.) သံဝါသ။

သံဝ်ဝေဝ, (Pali သံဝေဝ), *n.* repentance ; (Bur.) သံဝေဝ။
နောင်တ။

သံဝ်သာ, (Pali သံသရာ), *n.* transmigration ; (Bur.) သံတ
ရာကျင်လည်ခြင်း။

သိုက်, *n.* Venus, ဂြိုဟ်သိုက်။ Friday, တွဲသိုက်။ (Bur.)
သောက်ကြာ။

သိုက်, *v. i.* to have in abundance ; (Bur.) ငွေသည်။

သိုက်သိုက်, *a.* rich, wealthy ; *v. i.* to be wealthy ; (Bur.)
ကြွယ်ဝသော။ ကြွယ်ဝသည်။

သိုက်သိုက်, *adv.* slowly ; (Bur.) တဖြည်းဖြည်း။

သိုင်း, *n.* a hole (as a serpent's); (Bur.) ထွင်း။ အပေါက်။

သိုင်းတကေတ်, *n.* the anus; (Bur.) စအို။ ဖင်း။

သို, *prep.* with, သိုလို့ as သိုရိတ် *with the mind or heart-ily*; (Bur.) နှိုင်း။

သိုဝှးတိဝှေ့, *prep. and adv.* throughout; (Bur.) တရှောက်လုံး။

သိုရိတ်သိုစရိတ်, *v. i.* to enter fully into a business, soul and body; (Bur.) မိတ်ပါကိတ်ရောက်သည်။

သိုမဝံင်ဖြဲ, *adv.* boldly, with all boldness; (Bur.) ရဲရင့်သည်နှိုင်း။

သိုမပြာကတ်, *adv.* openly; (Bur.) ထင်ရှားသည်နှိုင်း။

သိုမအိုင်တခိုင်, *adv.* joyfully; (Bur.) ဝင်းမြောက်သည်နှိုင်း။

သို, *a.* all, the whole, သိုအိုတ်။ It is used to show, that all the persons spoken of have performed a given act; as သိုညးမသုန်အာထွေရ *the whole five are gone*; (Bur.) အားလုံး။

သိုဝ်, *n.* a sheep; (Bur.) သိုး။

သိုဝ်ကွက်, *n.* a ram; (Bur.) သိုးထီး။

သိုဝ်သမ, *n.* a lamb, (in sacred style); (Bur.) သိုးသငယ်။

သိုဝ်မွေ့, *n.* a ewe; (Bur.) သိုးမ။

သံပါန့်, *n.* a boat of foreign construction; (Bur.) သံတန်ထွေ။

သး, *v. t.* to cleanse, make clean, ဖအး။ to clean rice by pounding, သးသွဲ; (Bur.) ဖွပ်သည်။

သွို, *n.* a house, frequently pronounced ဟိ။ (Bur.) အိမ်။ နေအိမ်။

သွိုကမ္မထာန့်, *n.* a house of mourning; (Bur.) မသာအိမ်။

သွိုကွိန်, *n.* a family, a household; (Bur.) အိမ်ထောင်။

သွိုဂဓံ, *n.* a cage; (Bur.) ဌာတ်ထောင်အိမ်။

သွိုချပ်, *n.* a privy; (Bur.) ရေအိမ်။

- သို့တင်, *n.* the udder; (Bur.) နို့အုံ။
 သို့ပဏ္ဍိ, *n.* a safe; ကြောင်အိမ်။ ဂုဏ်စင်။
 သို့ပွတ်, *n.* a lantern; (Bur.) မီးအိမ်။
 သို့ဗ, *n.* a small building erected to an evil spirit, a demon, သို့ကလောင်။ သို့ဗု။ (Bur.) နတ်စင်။
 သို့ဗြိမိ, *n.* a nunnery; (Bur.) မယ်ဘီလရှင်ကျောင်း။
 သို့ဝတ်, *n.* a privy; (Bur.) ရေအိမ်။ အိမ်သာ။
 သို့သင်, *n.* Saturn, ဂြိုဟ်သို့သင်။ Saturday, တွဲသို့သင်။ (Bur.) စနေ။
 သို့သစ်, *n.* a lock; (Bur.) သေခွံအိမ်။
 သို့သာသဏာ, *n.* a mission house; (Bur.) သာသနာအိမ်။
 သို့တအာ, *v. i.* to swoon, to faint away, ပိုတ်ပဲ့အာ။ (Bur.) တိတ်သွားသည်။ မေ့သွားသည်။ ချောသွားသည်။
 သို့တဖြ, *a.* calm, quiet; (Bur.) တိတ်ဆိတ်သော။ တိတ်ဆိတ်သည်။
 သို့ထလံ, *a.* satisfied; *v. i.* to be satisfied; (Bur.) ကြေ နပ်သော။ တင်းတိမ်သည်။
 သွဉ်, *n.* rice, (uncooked); (Bur.) ဆန်။
 သွေ့, *a.* green; *v. i.* to be green; (Bur.) မိမ်းသော။ မိမ်းသည်။
 သွေ့, *a.* distant, သွေ့။ ဇွဲ။ ဇွဲ။ *v. i.* to be distant; (Bur.) ဝေးသော။ ဝေးသည်။
 သွတ်သွတ်, *a.* true, certain; *adv.* assuredly; *v. i.* to be true; (Bur.) မှန်ကန်သော။ မှန်ကန်သည်။
 သွိုက်, *v. t.* to be pleased with; (Bur.) ကြိုက်သည်။
 သွိုက်မြိုက်, *v. t.* to be gratified with, သွိုက်မလိုက်။ (Bur.) နှစ်သက်သည်။
 သွိုင်, *a.* deaf; *v. i.* to be deaf; (Bur.) ပင်းသော။ ပင်းသည်။
 သွိုတ်, *v. i.* to be fine, made fine, reduced to powder; (Bur.) ညက်သည်။

သို့တိ၊ *v. i.* to be very fine ; (Bur.) အတ္တိန္ဒြိယသိဝ်။

သို့တိ၊ *a.* cunning, quick-witted ; *v. t.* to be cunning ;
(Bur.) လိမ္မာသော။ လိမ္မာသည်။

သို့ငှိ၊ *v. t.* to strain, filter ; (Bur.) စပ်သည်။

သွာ၊ *a.* shallow ; *v. i.* to be shallow ; (Bur.) တိမ်သော။
တိမ်သည်။

သွား၊ *v. t.* to part from ; (Bur.) ခွဲခွာသည်။

သွားအာ၊ *v. t.* to separate from, to go from ; သွားအာ။
(Bur.) ထွက်သွားသည်။

သွ၊ *n.* enmity ; (Bur.) ရန်။

သွဗ္ဗတ်၊ *n.* a flame ; (Bur.) မီးတောက်။ မီးလျှံ။

သွင်၊ *n.* temper of metal ; (Bur.) ဆေး၍မာခြင်း။

သွာ၊ *n.* the leather used by Buddhist priests to kneel
upon ; (Bur.) သုန်းကြိုးတို့သုံးတတ်သောသားရေးနယ်။

သွာတ၊ *n.* a holder ; ထက်နှိုး။

သွင်၊ *n.* a two edged sword, or dagger ; (Bur.) တိုလော
သံထွက်။

သွာနိ၊ *v. i.* to spread out as fire ; (Bur.) ပွားသွားသည်။

သွပ်၊ *n.* the skin, leather ; (Bur.) သားရေ။

သွပ်၊ *n.* a year ; (Bur.) နှစ်။

သွပ်မ္ဘေတေ၊ *n.* year before last ; (Bur.) တမုန်နှစ်။

သွပ်ယး၊ *n.* next year ; (Bur.) နောင်နှစ်။

သွပ်အာ၊ *n.* last year ; (Bur.) မနှစ်။

သွပ်ဒ၊ *n.* a petty officer, a sergeant, သဏာဒ။ (Bur.) အ
ရာရှိမင်း။

သိုင်း၊ *n.* rust, အိက်သိုင်း။ (Bur.) သံမှစ၍သတ္တု၌တက်တတ်
သောအချေး။ သံချေး။

သုဂ္ဂါရဝ၊ *n.* a bathing garment ; (Bur.) ရေသန့်ဝတ်။

သွက်၊ *n.* an ear-ring ; (Bur.) နားသံကွင်း။

သွင်၊ *n.* a bird's wing ; (Bur.) အထောင်။

သွေ့နှိပ်, *v. t.* to adhere to, သလှေနှိပ် (Bur.) စွဲသည်။
စွဲကပ်သည်။

သွေ့ခိုင်း, *n.* a toe-nail ; (Bur.) ခြေသည်း။

သွေ့ခိုင်း, *n.* a finger-nail, သလှေခိုင်း (Bur.) လက်
သည်း။

သွေ့, *n.* a helm, a rudder, နှေ့ (Bur.) ဖွဲ့။

သွေ့, *n.* a shore, landing-place ; (Bur.) ဆိပ်ကမ်း။

သွေ့ကွင်း, *n.* a port, an anchoring place ; (Bur.) သင်္ဘော
ဆိပ်။

သွေ့ဆု, *n.* the bark of a tree ; (Bur.) သစ်ခေါက်။

သွေ့တံခံ, *n.* measure ; (Bur.) အတိုင်းအတွာ။

သွေ့, *n.* a bar or bolt for a door or window ; (Bur.)
တံခါးချင်း။ ကန့်လန့်ချင်း။ ကန့်လန့်။

သွေ့, *n.* a star, a constellation ; (Bur.) ကြယ်။

သွေ့ကလေး, *n.* the Southern Cross ; (Bur.) တံငါကွန်
တိုင်။

သွေ့ကောန်စာ, *n.* the Pleiades. The conceit is that
of a hen with a brood of chickens ; (Bur.) ဖြောက်
ဆိပ်။ ကြွေကော။

သွေ့ကောန်သွေ့လိပ်, *n.* Orion. The conceit is that of
a large jar of water suspended from a pole
borne upon the shoulders of two princes ; (Bur.)
လိပ်နွတ်။

သွေ့ဂြိုဟ်, *n.* a meteor ; (Bur.) ကြယ်ပျံ။

သွေ့မင်း, *n.* *Ursa Major*, the Great Bear. The conceit
is that of a huge elephant in the sky ; (Bur.)
ချွပ်စဉ်း။

သွေ့စံပါ, *n.* the morning star ; (Bur.) ကြယ်နီ။

သွေ့တိုင်, *n.* the north star ; (Bur.) ခုတ်ကြယ်။

သွေ့နီ, *n.* a comet ; (Bur.) ကြယ်တံခွန်။

ထွက်ကိုင်, *v. i.* to be willing to give; (Bur.) ပေးချင်သောစိတ်ရှိသည်။

ထွက်လုပ်, *v. i.* to volunteer; (Bur.) ဆောင်ရွက်ရန်အမှုကို ကိုယ်အလိုအလျောက်ဝင်သည်။

ထွတ်, *a.* true; *v. i.* to be true; (Bur.) မှန်သော၊ မှန်သည်။

ထွပ်, *prep.* under, beneath; (Bur.) အောက်မှာ။ အောက်သို့။

ထွပ်ကျာ, *n.* the north; *a.* north; literally *under the wind*; (Bur.) မြောက်မျက်နှာ။

ထွပ်တွဲ, *n.* the evening; (Bur.) ညနေ။

ထွတ်, *adv.* alike, in the same manner; (Bur.) ညီတူစွာ။ အတူအညီ။

ထွတ်, *v. i.* to agree, သွင့်။ It is followed by the preposition ကို။ (Bur.) သဘောတူသည်။

ထွတ်စိတ်, *a.* like-minded; *v. i.* to agree; (Bur.) သဘောတူသော။ သဘောတူသည်။

ထွတ်ရထ, *v. i.* to reason together; to consult together, သမင်ရထ။ (Bur.) တိုင်ပင်သည်။ ဆွေးနွေးသည်။

ထွတ်ညွှတ်, *a.* without diversity; *v. i.* to agree; (Bur.) ညီညွတ်သော။ ညီညွတ်သည်။

ထွင့်သမောန်, *v. i.* to be level, to accord, to be in accord; (Bur.) ညီညွတ်တို့သည်။

ထွတ်, *a.* wicked, foolish; *v. i.* to be foolish; (Bur.) မိုက်သော။ မိုက်သည်။

ထွာန်, *v. t.* to ask a question, ထွာန်တိုန်။ *n.* a question; (Bur.) မေးသည်။

ထွာန်ထွက်, *v. t.* to question; (Bur.) မေးမြန်းသည်။

ထွာသွတ်, (Pali မဟာသမုဒ္ဒေါ), *n.* the sea, the ocean, မှာသွတ်။ (Bur.) သမုဒ္ဒရာ။

ထွက်ဂး, *v. t.* to signify; (Bur.) ဆိုချင်သည်။

သွက်ဝံ့, *v. t.* to desire to obtain, မိက်ဝံ့ *conj.* that, to, in order to ; (Bur.) ထိုချင်သည်။ အလိုငှါ။

သွင်, *n.* a ruler, governor, king, သွီ—commonly *pron.* မိုင်။ (Bur.) မင်း။

သွင်ဇွေ, *n.* a petty king, သွီဇွေ။ (Bur.) မင်းကြီး။

သွင်ဒကိုင်ချင်, *n.* a governor, the Mayor of a city, သွီဒကိုင်ချင်။ (Bur.) မြို့ဝန်မင်း။

သွပ်, *n.* a dry measure containing about one pint ; (Bur.) လမယ်။

သွောန့်ဝှံင်, *n.* a roadside ; (Bur.) လင်းစွန်း၊ လင်းနား။

သွဂ်, *a. and adv.* only ; as သွဂ်ဇာလှောင်ချောင်းဝှံ only a little brook ; (Bur.) ချသော။

သွးသွး, *adv.* uselessly, without profit ; (Bur.) အချည်းနှီး။

ထွင်, *n.* a shore, a bank of a creek or river ; (Bur.) ကင်း။

ထွန်, *n.* silver, money ; (Bur.) ငွေ၊ ငွေဝ။

ထွန်ခရီးဆိ, *n.* ferriage ; (Bur.) ကုတိုခ။

ထွန်သွက်ဒလဲ, *n.* a debt ; (Bur.) ဆပ်ရန်ကြွေးငွေ။

ထွပ်ကျင်, *v. t.* to near, to approach ; (Bur.) အနီးသို့လာသည်။

ထွပ်ဖျပ်, *v. t.* to draw near to ; to hold to ; as ကျိနဲပွဲတထွပ်ထွပ်ဖျပ်ရောင် [he] will hold to one master ; (Bur.) ချည်းကပ်သည်။

ထွပ်, *v. t.* to tear, to rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်။ ဆုတ်ပဲ့သည်။ ဆုတ်ဖျက်သည်။

ထွာနီ, *n.* black wood-oil ; (Bur.) သစ်စေး။

ထွဲသွဲ, *v. i.* to separate, to part ; (Bur.) ခွဲခွါသည်။

ထွိုင်, *v. i.* to be wide apart, to be separated ; (Bur.) ကျယ်သည်။ တချွတ်တချွတ်ဝေးသည်။

ဩတ်, *n.* a rhinoceros ; (Bur.) ဩတ်။

ဩင်, *v. t.* to step over any object ; (Bur.) ကျော်သည်။

ဩင်, *a.* withered, သေင်။ *v. i.* to wither ; (Bur.) သွေ့ခြောက်သော။ သွေ့ခြောက်သည်။

ဩတ်, *n.* mortar ; (Bur.) သရက်။

ဩတ်, *n.* zinc ; (Bur.) သွပ်။

ဩတ်, *n.* grain, paddy, ဩတ်အိ။ ဩတ်သွ။ (Bur.) စပါး။ ကောက်စပါး။

ဩတ်နီ, *n.* maize ; (Bur.) ပြောင်း။

ဩတ်ချို, *n.* wheat ; (Bur.) ချိုစပါး။

ဩတ်စေ့, *n.* rice that is long in growth ; (Bur.) ကောက်ကြီး။

ဩတ်ပယိုင်, *n.* glutinous rice ; (Bur.) ကောက်ညှင်း။

ဩတ်ပယိုင်တင်စ, *n.* the red glutinous rice ; (Bur.) ကောက်ညှင်းအနီ။

ဩတ်ပယိုင်ပစံက်, *n.* the black glutinous rice ; (Bur.) ကောက်ညှင်းငန့်။

ဩတ်ပိုင်, *n.* a sheaf of paddy, ဩတ်စနီ။ (Bur.) ကောက်ပိုင်။

ဩတ်နီဗြတ်, *n.* the common low-land paddy ; (Bur.) ကောက်စပါး။

ဩတ်နီသေ့, *n.* a kind of paddy generally used in feeding ponies ; (Bur.) ရှမ်းကလေး။

ဩင်, *v. t.* to build ; (Bur.) ဆောက်သည်။

ဩင်ပွန်, *v. t.* to build up ; to edify ; (Bur.) တည်ဆောက်သည်။ တည်လုပ်သည်။

ဩတ်, *n.* the chest ; (Bur.) ရင်ခေါင်း။

ဩင်ဗ, *n.* consumption, ဩင်ကြက်။ (Bur.) ခြောင်းခြောက်။

ဩ, *n.* a leaf, ဩ။ (Bur.) အရွက်။

ဩတ္တေဝ, *n.* the external ear ; (Bur.) နားရွက်။

သုကရင်, *n.* the leaf of a door ; (Bur.) တံခါးရွက်။

သုကြိုက်, *n.* the spleen ; (Bur.) သရက်ရွက်။

သုဇေဉ်, *n.* catechu ; (Bur.) ရှားဇေး။

သုတာထင်, *n.* an ear ornament of beaten gold rolled in to a cylinder ; (Bur.) ရွှေနားတောင်း။

သုတ္တေဝ်, *n.* a balance ; (Bur.) ချိန်ခွင်။

သုပတ်, *n.* a sacred book, the Scriptures ; (Bur.) ကျမ်းဝါ။

သုပတ်ပညတ္တိ, *n.* a book of commands, the Law ; (Bur.) ပညတ္တိကျမ်း။

သုပတ်အနာဂတ္တိ, *n.* a book of prophecies, the Prophets ; (Bur.) အနာဂတ္တိကျမ်း။

သုယာ, *n.* a sail ; (Bur.) ရွက်ထည်။

သုသွေဝ်, *n.* the blade of an helm ; (Bur.) တက်မ။

သုဝံဇး, *v. t.* to encourage one who is overcome with fear, သှောင်ဇး။ (Bur.) ရဲရင့်စေသည်။

သုဝဲ, *v. t.* to change, to exchange, ဟွဲ။ (Bur.) လဲသည်။

သုဝဲဇး, *v. t.* to change one's clothes ; (Bur.) အဝတ်လဲသည်။

သုဝဲဆု, *n.* the outer part of a tree, the alburnum ; (Bur.) အကာ။

သုမြင်, *a.* high, exalted ; *v. i.* to be high ; (Bur.) မြင့်သော။ မြင့်သည်။

သုသွံ, *v. t.* to cover, overspread, သလောင်။ (Bur.) ချံသည်။

သုသွံလတက်, *v. t.* to wear a cloth, as a shawl over the shoulder, သလောင်လတက်။ (Bur.) အဝတ်ဝတ်သည်။

သွိုက်ရုတ်, *v. t.* to put on as shoes or gloves ; (Bur.) ခွပ်ထည့်သည်။

သွိုင်း, *n.* a metal cup or bowl ; (Bur.) ဟင်းခင်း။

သွးကြိသန္တိ, *v. t.* to beget. See သလးဂပ္ပ (Bur.) မွေးဖွားသည်။

သွ, *n.* any kind of soup, broth, gravy, or curry, commonly pronounced *fwa*; (Bur.) ဟင်း။

သွက်, *prep.* for the sake of, သွက်ပွိုက်။ (Bur.) အတွက်။ အဖို့။

သွက်ဝံ့, *conj.* that, in order that; (Bur.) အောင်။ ငှါ။ အလိုငှါ။

သွတ်, *a.* small, commonly pronounced *fwarot*; *v. i.* to be small; (Bur.) သေးသော။ နှုတ်သော။ သေးနှုတ်သည်။

သွပ်လပ်, *v.* to dream; *n.* a dream, commonly pronounced *fwarwp l'paw* or *fop l'paw*; (Bur.) အိပ်မက်။

သွပ်, *n.* one of the celestial regions according to Buddhism; (Bur.) ကောင်းကင်သို့နှင့်ဆိုင်သောအရပ်ဒေသ။

သွာ, *n.* a water-lily, usually pronounced *fwa* (Bur.) ကြာ။

သွာင်, *n.* a branch of a tree, of a road or river, usually pronounced *fwaing*; (Bur.) အကိုင်းအခက်။ မြစ်ခွကလေး။ လမ်းခွကလေး။

သွီ, *n.* duckweed; (Bur.) မှော်။

သွါင်, *n.* a dose; (Bur.) တခွက်စာ။

သွေဒေန်, *a.* Swedish; (Bur.) သွေဒင်လူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

သွိုဝ်, (Pali သဝ), *n.* a vowel; (Bur.) သဝ။

သွံ, *n.* an oath, a curse, usually pronounced like *fwarw*; (Bur.) ကျိန်ခြင်း။

သွံ, *v. t.* to sell; (Bur.) ရောင်းသည်။

သွံပရး, *v. t.* to retail; (Bur.) လက်ထိပ်တံ၍ရောင်းသည်။

သွံ, *v. a.* so, indeed. See Gram. § 17-2. (*g*); (Bur.) တကား။

သွေး, *n.* drift-wood and other rubbish floating on the water; (Bur.) ခိုက်၊ အမြိုက်။

သွာတ်ချ်, *v.* to bail water out of a boat or ship; (Bur.) ထွေထဲကရေပက်သည်။

ဟ

ဟလုင်, *n.* an eel; (Bur.) ငါးရှဉ့်။

ဟင်, *n.* stocks, timbers on which a boat is built; (Bur.) စင်။

ဟင်, *n.* a granary, ဟင်ဒရပ်။ (Bur.) ကျိကျ။ စပါးကျိ။

ဟတ်, *n.* a spinning-wheel; (Bur.) ရစ်။

ဟတ်, *n.* a cubit equal to 18 inches; (Bur.) အတောင်။

ဟတ်သံခိုင်, *n.* a standard cubit equal to $19\frac{1}{2}$ inches; (Bur.) သံတောင်။

ဟပ်, *n.* a high, raised frame, stage, scaffold; (Bur.) လင့်စင်။

ဟာ, *v. a.* sign of a direct question; (Bur.) ထား။ ထော။

ဟာ, *v. i.* to open, to spread apart as a wound; (Bur.) ဟာသည်။

ဟာပါင်, *v.* to open the mouth; (Bur.) နှုတ်ဖွင့်သည်။

ဟဲ, *int.* Ah! aha! used in calling out to a child; (Bur.) ဟေ့။

ဟာတ်, *n.* a shallow place in a river; (Bur.) မြစ်ထဲမှာ ရေကိုင်။

ဟိင်ဟိုင်, *v. i.* to be dull, melancholy; (Bur.) ခိတ်ညှိုးငယ် သော။

ဟိတ္တ, *a.* ugly, wicked; *v. i.* to be ugly; (Bur.) ရုပ်ဆိုး သော။ ရုပ်ဆိုးသည်။

ဟိ, *v. i.* to drift; (Bur.) ချောသည်။

ဟုတ်, *v. i.* to diminish, as numbers; (Bur.) ဆုတ်ထွေသည်။

- ယုံ, *v. i.* to suffer loss in business or trade; to fail,
 ဟုင် (Bur.) ရှုံးသည်။
 ဟိုဖြီ, *a.* sorrowful, desponding; *v. i.* to be sorrowful;
 (Bur.) ဝမ်းနည်းသော။ ဝမ်းနည်းသည်။
 ဟုံ့ဝှ်, *v. i.* to bathe; (Bur.) ရေချိုးသည်။
 ဟူဟူ, *v. i.* to blaze, to start up, as the wind; (Bur.) (ဖီး)
 တောက်သည်။ (လေ) ထသည်။
 ဟောက်, *v. i.* to be burnt up, consumed by fire; (Bur.)
 ကျွမ်းသည်။
 ဟောင်, *v. a.* like ရောင်။ See Gram. § 17-2. (*a.*); (Bur.)
 လိမ့်မည်။
 ဟေန်ဆဲ, *v. t.* to treasure up; (Bur.) ဆည်းဖူးသည်။
 ဟေဗြဲ, *a.* Hebrew; (Bur.) ဟေဗြဲအမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
 ဟေမန္တ, (Pali), *n.* one of the three seasons of the year,
 the cold season, the winter; (Bur.) ဟေမန္တဥတု။
 ဆောင်းကာလ။
 ဟေလသ, *a.* Greek; (Bur.) ဟေလသလူမျိုးနှင့်ဆိုသော။
 ဟေလေဇေတ်, (Greek), *a.* Hellenistic; (Bur.) ဟေလ
 နိုတ်အမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
 ဟေ့, *n.* the gadfly, ဟေ့ဆီ (Bur.) မှက်။
 ဟေ့, *n.* a kind of reed used in making mats; ဟေ့ဆီ။
 (Bur.) သပေါ့ပင်။
 ဟဲ, *a.* pacified, quieted, applied also to the closing of
 war; *v. i.* to be pacified; (Bur.) ပြေသော။ ပြေသည်။
 ဟဲဟုံ, *a.* tranquillized, pacified, quieted, ဟဲဟေဝံ။ *v. i.*
 to be pacified; (Bur.) ပြေငြိမ်းသော။ ပြေငြိမ်းသည်။
 ဟဲ့, *int.* Halloo! Ho! an exclamation used to call the
 attention of a person at a distance; (Bur.) ဟလူ။
 ဟဲ့, *v. t.* to associate with, to mingle with; (Bur.)
 ရောသည်။

ယှက်, *v. i.* to be mingled; (Bur.) ရောနှောနေသည်။

တင်, *v. t.* to save, to rescue, especially from water;
(Bur.) ကယ်သည်။ ဆယ်သည်။

တင်ပြ, *v. t.* to deliver, to save; (Bur.) ကယ်တင်သည်။
ကယ်ဆယ်သည်။

ဟိုင်း, *n.* a large species of hornet; (Bur.) ယူးတူအကြီးမျိုး။

ဟိုတ်, *n.* a cause; as ဟိုတ်ဖို့, *cause and effect*; *conj.* be-
cause; (Bur.) အကြောင်း။ အကျိုးအကြောင်း။ သော့
ကြောင့်။

ဟိုတ်ငှါ, *conj.* on account of that, therefore, because of
that, ဟိုတ်နှိုင်း (Bur.) ထိုအကြောင်းကြောင့်။ ထို
ကြောင့်။

ဟိုတ်နဲ့, *prep.* because of; (Bur.) အကြောင်းကြောင့်။

ဟိုတ်ဖို့, *n.* an event; (Bur.) အကြောင်း၏အကျိုး။

ဟိုတ်မ္မား, *conj.* for; (Bur.) အကြောင်းမူကား။

ဟိုတ်မဲ, *v. i.* to be grieved; (Bur.) ဝမ်းနည်းသည်။

ဟို, *v. i.* and *v. t.* to speak, ဟိုတ်။ as ဟိုအရပ် to talk;
(Bur.) ပြောသည်။

ဟိုခွပ်, *v. t.* to reply to in conversation; (Bur.) ပြန်ဆို
သည်။ ပြန်ပြောသည်။

ဟိုင်း, *v. t.* to say; (Bur.) ပြောဆိုသည်။

ဟိုဇို, *v. i.* to say, speak, tell; (Bur.) ပြောဆိုသည်။

ဟိုထွံ, *v. t.* to speak in solemn discourse, to preach;
(Bur.) ဟောပြောသည်။

ဟိုမုသာ, *v.* to lie; (Bur.) မသောပြောသည်။

ဟိုပ်, *v. t.* to fasten, a woman's petticoat; (Bur.) ထမိန်
ဝတ်သည်။

ဟူး, *v. t.* to overflow; (Bur.) ဖွင်းသည်။

ဟူးပရူး, *v. t.* to overflow, as a flood, ဟူးပူး။ (Bur.) ဖွင်း
မိုးသည်။

ယွံ, *adv.* not, ဟ။ (Bur.) မ။ မ—ဘူး။
 ယွံက, *v. i.* to be not even, *i. e.* to exceed, used only
 in negative form, and most commonly adverbially;
 as မှီဟ်ယုပန်စောင့်ယွံက *more than forty Jews*;
 (Bur.) မက။

ယွံတီဂုန်, *a.* ungrateful, literally does not know a favor;
v. i. to be ungrateful; (Bur.) ကျေးဇူးမဲ့သော။ ကျေး
 ဇူးမဲ့သည်။

ယွံဒ်သံဂ်, *conj.* but; (Bur.) ထိုသို့မဟုတ်။ သို့သော်လည်း။
 ယွံပိတ်, *adv.* without intermission, ယွံသူတ်။ (Bur.)
 မပြတ်မလပ်။

ယွံမွဲ, *adv.* not to be; not one; *a.* absent, not any;
 (Bur.) မရှိ။

ယွံမွဲကိုဂုန်, *a.* useless; (Bur.) ကျေးဇူးမရှိသော။

ယွံမွဲကိုမိမ, *n.* an orphan; (Bur.) မိဘမဲ့။

ယွံလံ, *adv.* lately, ယွံလဆ်။ (Bur.) မကြာခင်။

ယွံညွးဇူး, *a.* unholy; *v. i.* to be unholy; (Bur.) မသန့်ရှင်း
 မစင်ကြယ်သော။ မစင်ကြယ်ဘဲရှိသည်။

ယွံသောင်, *adv.* no, not so; as ဩန်ယွံသောင် *it is not silver*;
 (Bur.) မ။ မဟုတ်။

◎

ဇက်, *v. t.* to pass over; (Bur.) ကျော်သည်။

ဇင်, *n.* a bamboo shoot, or sprout; (Bur.) ညှပ်။

ဇတ်, *a.* young, tender; *v. i.* to be tender; (Bur.) နုသော။
 နုသည်။

ဇတ်, *v. t.* to measure with a ruler or line; (Bur.) တိုင်း
 သည်။

ဇန်, *v. t.* to braid; (Bur.) ကျစ်သည်။

ဇန်သော်, *v.* to do up the hair by braiding; (Bur.)
 ဆံပင်ကိုကျစ်သည်။

- ခပ်, *n.* ratan; (Bur.) ကြိပ်။
 ခပ်ကဒါတ်, *n.* the okra; (Bur.) ရုံးပတီ။
 ခပ်ကယုန်, *n.* the marsh-date palm; (Bur.) သင်ပေါင်း။
 ခပ်ရမ္မထာ, *n.* a large species of ratan used as rope;
 (Bur.) ရမ္မထာကြိပ်။
 ခတ်, *v. t.* to pluck, as fruit or flowers from a tree;
 (Bur.) ခူးသည်။
 ခါ, *n. a.* two; (Bur.) နှစ်။
 ခါကရေက်, *a.* cloven; (Bur.) နှစ်ခြမ်းဖြစ်သော။
 ခါဝေတ်, *n. a.* twenty; (Bur.) နှစ်ဆယ်။
 ခါဝါ, *adv.* twice, ခါဝထန်။ (Bur.) နှစ်ကျိပ်။ နှစ်ခါ။
 မိင်ချပ်, *v. i.* to swim; (Bur.) ရေကူးသည်။
 မီ, *n.* a river; a sea; (Bur.) မြစ်။ ပင်လယ်။
 မီဇွေ, *n.* a sea; (Bur.) ပင်လယ်။
 မုက်, *n.* a kind of plant; the Telinga potato, the *arum*
campanulatum; (Bur.) ဝ။
 မုင်, *v. t.* to strike; (Bur.) ရိုက်သည်။
 မုန်, *n.* a knife; (Bur.) ထား။
 မုန်ပွေပ်, *n.* a clasp-knife; (Bur.) မောင်းချထား။
 မုန်သော်, *n.* a razor; (Bur.) သင်တုန်းထား။
 မုန်သွင်စာင်, *n.* a pen-knife; (Bur.) မှင်တံကျီချွန်သော
 ထားကထေး။
 မေတ်, *v. i.* to be crowded; (Bur.) တယောက်နှင့်တယောက်
 တိုးသည်။
 မေ, *a.* distorted, out of square; *v. i.* to be distorted;
 (Bur.) ရွေ့သော။ ရွေ့သည်။ ရွှဲသည်။
 မဲ, *n.* an anna; (Bur.) ပဲ။
 မဲ, *n.* the pea, a leguminous plant, of which there are
 many kinds; (Bur.) ပဲ။
 မဲကလုတ်တိ, *n.* the Goa bean; (Bur.) ပဲမြင်။

မဲဇွေ, *n.* a weight equal to four of the seeds of the
adenanthera pavonina, (ပေါင်မဇွေ) (Bur.) ပဲကြီး။

မဲဇောက်, *n.* a weight equal to three of the seeds of the
adenanthera pavonina, (ပေါင်မဇောက်) (Bur.) ပဲငယ်။

မေိတ်, *v. t.* to unsheathe; (Bur.) (ထားကို) ခိပ်ဆွဲထုတ်
သည်။

မေိပင်, *v.* to rinse the mouth; (Bur.) နှုတ်ကျင်းသည်။

မိုက်, *n.* a small mortar; (Bur.) ဆုံ။

မိုင်, *n.* a pickle condiment; (Bur.) ချဉ်ဖတ်။

မိုင်, *n.* a large species of deer, the *rusa hippelaphus*;
(Bur.) ဆတ်။

မိုတ်, *v. t.* to take with the hand; (Bur.) ထက်နှံယူသည်။

မိုတ်, *v. t.* to make straight; (Bur.) ဖြောင့်စေသည်။

မိုတ်, *adv.* even; (Bur.) ဝင် အမျှ ဝင်။

မိုတ်, *prep.* about; (Bur.) အခန့် အမျှ အလောက်။

မိုတ်လို့, *adv.* about how much, however much; (Bur.)
အဘယ်မျှလောက်။

မိန်, *conj.* yet, though, still; (Bur.) သော်လည်း။

မိန်ဂ်လေ, *conj.* notwithstanding; (Bur.) သို့သော်လည်း။

မိန်နှိုကို, *conj.* notwithstanding it is so; (Bur.) ထိုသို့ဖြစ်
သော်လည်း။

မိုက်, *n.* a teal duck; (Bur.) စစ်စလီ။

မိုက်မေင်, *n.* a small species of teal; (Bur.) ဂါရုတ်။

မိုမ်, *a.* not sharp, dull; *v. i.* to be not sharp, dull;
(Bur.) မထက်။ ထုံးသော။ ထုံးသည်။

မိုမ်, *a.* dull, stupid; *v. i.* to be dull; (Bur.) ညာဏ်ထိုင်း
သော။ ညာဏ်ထိုင်းသည်။

မိုဝ်, *n.* salt; (Bur.) ဆား။

မိုဝ်ကောင်, *n.* calomel; (Bur.) ဂြိုဟားဆားချို။

မိုဝ်ဆိပ်, *n.* rock-salt; (Bur.) ဆိခွေဆား။

မိုတ်, *a. cold ; v. i. to be cool*, တို့တ် (Bur.) ချင်းသော။
မြေသည်။

မိုတ်စိုတ်, *a. happy, literally, cool in the mind ; v. i. to be cool in the mind*; (Bur.) စိတ်အေးသော၊ စိတ်အေးသည်။

မိုတ်ညိုတ်, *a. comfortable, peaceful ; v. i. to be comfortable ; (Bur.)* ငြိမ်သက်သော။ ငြိမ်သက်သည်။

မိုတ်, *v. t. to cook by boiling ; (Bur.)* ပြုတ်သည်။

မို, *n. sugar-cane ; (Bur.)* ကြံ။

မိုက်, *v. t. to hoe ; to spin (as a top) ; to peck (as a bird) ; (Bur.)* ပေါက်သည်။

မိုက်, *n. a cigar ; (Bur.)* ဆေးစိပ်။

မိုက်တပ်, *n. a pipe for smoking ; (Bur.)* ဆေးတံ။

မိုက်တူ, *n. a mattock, a hoe ; (Bur.)* ပေါက်တူး။

မိုင်, *v. t. to bear, bring forth, as animals, ဆင်* (Bur.)
ဖွားသည်။ မွေးသည်။

မိုင်ကွေတ်, *v. to warm one's self by a fire ; v. i. to be in childbed ; (Bur.)* မီးထုံသည်။ မီးနေသည်။

မိုး, *v. t. to change, မိုးသွှေ* (Bur.) လဲသည်။

မိုးဝဝ, *v. to change states of existence, that is, to die ; (Bur.)* ဘဝပြောင်းသည်။

မိုးယာတ်, *v. to change one's clothes ; (Bur.)* အဝတ်လဲသည်။

ခွ

ခွ, *pers. pro. mas. sing. you, disrespectful ; (Bur.)* မင်း။
မောင်မင်း။ နင်။

ခွ, *pro. it ; (Bur.)* သင်း။

ခွတ်, *pers. pro. mas. sing. you, used only in anger and quarrelling ; (Bur.)* မင်း။

ရွဲ, *pers. pro. sing. you*, used in a friendly, familiar way
by the aged to the young; (Bur.) ဂွယ်။

ရွဲ, *n.* an elder sister; (Bur.) အစ်မ။

ရွဲဗဲ, *n.* a sister-in-law, the elder sister of either husband or wife; (Bur.) မဒီး။ လောက်မကြီး။

ရွဲ, *pers. pro. fem. sing. you* (contemptuous); (Bur.) ညည်း။

ရွဲကံ, *pers. pro. fem. sing. you*, used only by persons in anger; (Bur.) နင်။

ရွဲ, *n.* a female, ရွဲအစ်မ။ (Bur.) အမ။

ရွဲ, *a.* an affix denoting the feminine gender,
ရွဲအစ်မ; as ရွဲရွဲ *a cow*; (Bur.) အမ။

ရွဲကိုတ်, *n.* a crown; (Bur.) သရဖူ။

ရွဲဝဲ, *n.* a large louse; (Bur.) သန်းမ။

ရွဲဇိုင်, *n.* the great toe; (Bur.) ခြေမ။

ရွဲတလကောန်, *n.* a female animal that has young;
(Bur.) သားအုပ်မ။

ရွဲတဲ, *n.* the thumb; (Bur.) ထက်မ။

ရွဲမှိုတ်, *n.* a man of mature age, in distinction from a
young man; (Bur.) လူကြီး။ အသက်ကြီးသူ။

ရွဲသွယ်, *n.* the best quality of rice; (Bur.) ဆန်ရင်း။

APPENDIX.

GEOGRAPHICAL NAMES.

အ

အထွတ်	A-hlaik,	အထွတ်။
က		
ကမာကေင်	Kamā-ke,	ကမာကေး။
ကမာဝက်	Kamā-wet,	ကမာဝက်။
ကမာရှိုတ်	Kamā-yût,	ကမာရှုတ်။
ကလန်	Ka-law,	ကလော့။
ကလဲ	Ka-lwí,	ကလီ။
ကလိုင်မီ	Ka-la-bi,	ကလာဗီ။
ကပိုင်မ္ပါသွတ်ဗင်္ဂလ	Bay of Bengal,	ဘင်္ဂလားဘေ့ငွေ။
ကပိုင်မ္ပါသွတ်ဟန်	Hudson's Bay,	ဟန်စံပင်ဆယ်ဘေ့ငွေ။
သန်		ဘေ့ငွေ။
ကကွတ်	Nga-bye-ma,	ငါးဂြေမ။
ကျက်ကဇိုကျက်သထို	Kyaik-tha-tôn,	သထုံစေတီ။
ကျက်ကလောန်ပန်	Kyaik-ka-lûnpon,	ကျက်ကလွန်ပွန်။
ကျက်ကသန်	Kyaik-ka-than,	ကျက်ကသန်။
ကျက်ခိုင်	Kyaik-khût,	ကျက်ခွတ်။
ကျက်ထွံ	Kyaik-kamaw,	ကျက်ကမော့။
ကျက်ထောင်	Kyaik-hto,	ကျက်ထို။
ကျက်ဟင်	Kyaik-padaing,	ဘုရားဖြူ။
ကျက်ပရင်	Kyaik-p'rang,	ကျက်ပရန်။
ကျက်ပိ	Kyaik-pí,	ဘုရားသုံးဆူ။
ကျက်ဗရင်	Kyaik-myaw,	ကျက်မျော။
ကျက်ဗင်ဇော်	Kan-gyi-Pagoda,	ကန်ကြီးစေတီ။
ကျက်ဗူး	Kyaik-hpa-n,	ကျက်ဖနဲ။
ကျက်မြီစာတ်	Kyaik-prabat,	ခြေတော်ရာ။
ကျက်ရောဂေါ	Ro-go Pagoda,	ရိုးဂိုးစေတီ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ကျာ်သံထို၊ကျာ် သေင်ထို	Kyaik-than-lan, ကျိုက်သံလန်။
ကျာ်ဗူထီယိုင်	Kyaik-htiyo, ကျိုက်ထီးယိုး။
ကြိုက်ပိ	Krûk-pĩ, ကြိုတ်ပိ။
ကြိုင်က	Kyong-ka, ကြိုက်က။
ကြိုင်ပိသွာင်	Chaung-sôn (The ချောင်းဆုံ three branches),
ကြိုင်ဝါန်	Kyong-wan, ကြိုဝန်း။
ကြိုင်ပေင်	Kyong-paing, ကြိုပိုင်။
ကြိုင်မြန်	Kyong-mayan, ကြိုမရန်း။
ကြိုန်ထိုင်	Ye-bû, ရေပူ။
ကွံက်ထိုင်	Natmaw, နတ်မော်။
ကွာန်ကဒေါ	Ka-doe, ကဒိုး။
ကွာန်ကရေင်	Kwan-karen, ကရင်ရွာ။
ကွာန်ခပွင်	Zā-tha-ben, ဇာသပြင်။
ကွာန်ခရိုင်ပြေင်	Kywè-gyan, ကျွဲခြံ။
ကွာန်ခလတ်	Kha-lat, ခလတ်။
ကွာန်ချင်ထိုက်	Khyan-laik, ချံထိုက်။
ကွာန်ခြင်	Kwan-khrom, ဗရံကူ။
ကွာန်ဂဒုင်သိင်	Kha-dongthē, ဂဒုန်သေး။
ကွာန်ဂူ	Kwan-gû, တောင်ယာရွာ။
ကွာန်တမိ	Kwan-tamĩ, ရွာသစ်။
ကွာန်ဒလိုင်	Kwan-talaing, ဒလိုင်ရွာ။
ကွာန်ဒုန်ဂွ	Kwan-tûnglè, ကြွတ်ဝါးရွာ။
ကွာန်ပိစောင့်	Thongzè, သုံးဆယ်။
ကွာန်ဖအံက်	Hpa-awk, ဖအောက်ရွာ။
ကွာန်မင်ဂွန်	Kwanmangglon, မန်ကျည်းရွာ။
ကွာန်လခိုင်	Lamaing, လခင်း။
ကွာန်လပ်	Kwan-lai, လိုင်ရွာ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ကွာန်သံပင်လို၊	{ Sam-paw-lerm, }	သင်္ဘောပျက်ရွာ။	
ကွာန်ကွင်မြင်			
ကွာန်သွေငြိ	Nyaungbenzeik, ညောင်ပင်ဆိပ်။		
ကွက်ခပင်	Kweik-kha-pong, ကွတ်ခပုန်။		

ခ

ခဇိုင်	Kha-zaing,	ခဇိုင်း။
ခဃး	Kha-da,	ခဒါး။
ခယျး	Kha-yah,	ခရားရွာ။
ခလံက်ကထိုင်	Let-pan,	လက်ပန်။
ခလံက်စင်	Kha-lauk-bo,	ခထောက်ဗို။
ခိုက်ကာသပိ	Caspian Sea,	ကာသပိဆားအိုင်။
ခိုက်ဂါလီလဲ	Sea of Galilee,	ဂါလီလဲအိုင်။
ခိုက်တစာတ်	Lake Tchad,	တချန်အိုင်။
ခိုက်သုပေရီအတ်	Lake Superior,	သုပေရီအော်အိုင်။
ခိုက်အာရလ	Sea of Aral,	အာရလဆားအိုင်။

ဂ

ဂရောန်	Shan-zu,	ရှမ်းသူ။
ဂရိုက်ထိတ်	Kha-raik-thit,	ခရိုက်သစ်။
ဂြိုဟ်လစံက်	Black Forest,	တောနက်။
ဂြိုဟ်ဟေမဝန်	Hemawon Forest,	ဟိမဝန္တတော။

င

ငါင်ဒိုင်	Ngan-tè,	ငန်းတေး။
-----------	----------	----------

စ

စိုင်ကျော်ယောင်ဇွန်	Zing-kyaik,	စင်းကျိုက်။
စိုင်ဒိုင်ဏင်ကုသီ	Tenasserim Range,	တနင်္သာရီတောင်ရိုး။
စိုင်ဒိုင်ပုရဏေ	Pyrenees,	ပုရနေတောင်ရိုး။
စိုင်ဒိုင်ဗဂေါ	Pegu Yoma Range,	ပရီးရီးယေတောင်။
စိုင်ဒိုင်ရခိုင်	Arakan Yoma Range,	ရခိုင်ရိုးယောင်တောင်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဇိုင်ခိုင်ရိုက်ကိ	Rocky Mts.,	ရောကီတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်ဟေမဝန်	Himalaya Mts.,	ဟိမဝန္တတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာတ်လာတ်	Atlas Mountains,	အာတ်လာတ်တောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာန်ဒေ	Andes,	အန်ဒေတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာလဟေဏ်	Alleghany Mts.,	အာလဟေဏ်တောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာလပ	Alps,	အာလပတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်ဥရလ	Ural Mountains,	ဥရလတောင်ရိုး။
ပြီဇာသျှဇာ	Paingnè-gōng,	ပိန်းနဲကုန်း။

ဇ

ချင်ကဇိုချင်သထို	Thaton,	သထုံမြို့။
ချင်ကန်တ္တာန်ထိနပ်	Constantinople,	ကံစတံတီနောပလမြို့။
ချင်ကင်ပေန်ဟာဂေန	Copenhagen,	ကိုပင်ဟာဂင်မြို့။
ချင်ကင်ဂါဇွါ	Corinth,	ကောရိန္သမြို့။
ချင်ကာလီဗာတ္တ	Calcutta,	ကာလကတ္တမြို့။
ချင်ကဲရောပ်	Cairo,	ကေရိုမြို့။
ချင်ကျာ်ခမီ	Amherst,	ကျိုက္ခမီမြို့။
ချင်ကျော်တောင်	Kyoto,	ကျိုတိုမြို့။
ချင်ကျွေင်တိ	Yaynangyaung,	ရေနံချောင်းမြို့။
ချင်ကွာန်တန်	Canton,	ကောင်းတုံမြို့။
ချင်ကွီဇေက်	Quebec,	ကွီဗက်မြို့။
ချင်ခတိုင်	Sittang,	စစ်တောင်းမြို့။
ချင်ခရေတ်ယျာဏ	Christiania,	ခရစ်ယာန်မြို့။
ချင်ဂျါသဂေါင်	Glasgow,	ဂလ္လာစဂျိုမြို့။
ချင်စိန်ဏပေါင်	Singapore,	စင်္ဂပူမြို့။
ချင်စေတ်ကိုင်	Sagaing,	စင်ကိုင်းမြို့။
ချင်စေတ်တင်	Chittagong,	စစ်တကောင်းမြို့။
ချင်စေတ်ထွေ	Akyab,	စစ်ထွေမြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ချင်စင်ရှော	Zimmé or Chieng-စင်းမယ်မြို့	
	mai,	
ချင်ဖိခေါန်	Zidon,	ဖိဒုန်မြို့။
ချင်ဇရိဟ်	Zurich,	ဇရိတ်မြို့။
ချင်ဇြာ	Zaya,	ဇယားမြို့။
ချင်ဓမ္မသက	Damascus,	ဓမ္မသက်မြို့။
ချင်ဗျူစွန်	Dublin,	ဒလင်မြို့။
ချင်ဏင်ကသီ	Tenasserim,	တနင်္သာရီမြို့။
ချင်ထပ်ရန်ထောင်	Toronto,	တိုရန်တိုမြို့။
ချင်တဟေရာန်	Teheran,	ထေရ်မြို့။
ချင်တုနုတ်	Tunis,	တုနပ်မြို့။
ချင်ထောင်ကျောက်	Tokyo,	တိုကျိုမြို့။
ချင်တံင်ဂူ	Toungoo,	ထောင်ဂူမြို့။
ချင်တိုက်ဂလ (Pali ဂေါဠမတ္တိက)	Tokkola (the pre-sent Ayitthi-ma),	တိုက်ကလားမြို့။
ချင်ထဝါ၊ ချင်ခဝါ	Tavoy,	ထားဝယ်မြို့။
ချင်ဒဏုဗျူ	Danubyu,	ဒနုမြို့။
ချင်ချောချာ	Yuthya,	ယိုးဇယားမြို့။
ချင်နွယ်ဟ်	New York,	နွယ်ဟာကမြို့။
ချင်ပါရီ	Paris,	ပါရီမြို့။
ချင်ပိလပ်ပိဏာန်	Penang,	ပိလောပိနံမြို့။
ချင်ပုသီ	Bassein,	ပုသိန်မြို့။
ချင်ပေကျိန်	Pekin,	ပေကျိန်မြို့။
ချင်ပြန်	Prome,	ပြည်မြို့။
ချင်ဖာပန်	Pāpūn,	ဖာပွန်မြို့။
ချင်ဖိလဒေလဖီ	Philadelphia,	ဖိလဒေလဖီမြို့။
ချင်ဖျာပန်	Pyapūn,	ဖျာပုံမြို့။
ချင်ဗဂေါ	Pegu,	ပရီးမြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ချင်ဗမ်ဗေ	Bombay,	ဗုံဗိုင်မြို့။
ချင်ဗမ်မင်	Bamaw, or Bamo,	ဗံမော်မြို့။
ချင်ဗရာနူသီ	Benares,	ဗရဏသီမြို့။
ချင်ဗိက်	Mergui,	မြိတ်မြို့။
ချင်မြဝတီ	Myawadi,	မြဝတီမြို့။
ချင်မြေမြေ	Ratpuri,	ရတ်ပူရီမြို့။
ချင်ဏ	Macao,	မကောမြို့။
ချင်မတ်ပွဲလို့၊ ချင်မတ် လို့လို့၊	Maulmain,	မော်လမြိုင်မြို့။
ချင်မင်ဇ္ဈာဝ်	Moscow,	မောစကိုမြို့။
ချင်မာဒုရတ်	Madras,	မာဒရတ်မြို့။
ချင်မာန့်ချေသတိုင်	Manchester,	မံချက်တာမြို့။
ချင်မာန့်တလေ	Mandalay,	မန္တလေးမြို့။
ချင်မာဏာကာ	Malacca,	မာလကာမြို့။
ချင်ရင်ထွံ၊ ချင်ရတ် ထွန်	Martaban,	ရတ္တမမြို့။
ချင်ယဗွေ	Joppa,	ယုဗျေမြို့။
ချင်ယံ၊ ချင်မိယံ	Dongyin,	ဒုန်ရင်း။
ချင်ရံပြီ	Ramree,	ရမ်းပြီမြို့။
ချင်ယေရုသလေမ်	Jerusalem,	ယေရုရှလေမ်မြို့။
ချင်ယောဝ်ကိုနိဟါမ	Yokohama,	ယိုကိုဟားမမြို့။
ချင်ယျက်	York,	ယော့ကမြို့။
ချင်ရဟေင်	Raheng,	ရဟိုင်မြို့။
ချင်ရပ်မ	Rome,	ရောမမြို့။
ချင်ရေင်	Ye,	ရေးမြို့။
ချင်ထကံကြိုက်၊ ချင် ကွံကြိုက်	Kaw-karit,	ကော့ကရိတ်။
ချင်ထရင်၊ ချင်လှိုင်	Rangoon.	ရန်ကုန်မြို့။
ချင်လန်ဒန်	London,	လံဒန်မြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ခုလ်လိသွန်	Lisbon,	လိစပံမြို့။
ခုလ်လိစေပူ	Liverpool,	လိဝေပူလ်မြို့။
ခုလ်ဝါသိုင်တန်	Washington,	ဝါရှင်တန်မြို့။
ခုလ်ဝိအေဏ္ဍ	Vienna,	ဝိဇနာမြို့။
ခုလ်ဝေဟာမ်	Wareham,	ဝေဟမ်မြို့။
ခုလ်တ္တိုက်ဟောမ်	Stockholm,	စတိုက်ဟိုမြို့။
ခုလ်သမရဏ	Smyrna,	စမရန်မြို့။
ခုလ်သာန့်တဲ	Sandoway,	သံတွဲမြို့။
ခုလ်သာန့်ပေတြိုဇုဂ်	St. Petersburg,	စိန့်ပေတရုတ်မြို့။
ခုလ်သဲဂေါန်	Saigon,	စဲဂံမြို့။
ခုလ်သွင်ဟဲ	Shanghai,	ရှံဟဲမြို့။
ခုလ်သွဲကျောန်	Shwegyin,	ရွှေကျင်မြို့။
ခုလ်သွဲတင်	Shwedaung,	ရွှေထောင်မြို့။
ခုလ်သွဲလံင်	Shwe-laung,	ရွှေလောင်းမြို့။
ခုလ်ဟာလပ	Xalapa, or Jalapa,	ဟာလပမြို့။
ခုလ်ဟဲ	Hue,	ဟွေးမြို့။
ခုလ်ဟံင်ကံင်	Hongkong.	ဟံချံမြို့။
ခုလ်ဟံင်သတ	Henzada,	ဟင်သာတမြို့။
ခုလ်ဟံင်သာဝတီ	Hanthawaddy,	ဟံသာဝတီမြို့။
ခုလ်စင်ကံက်	Bangkok,	ပံကောက်မြို့။
ခုလ်စင်ညွန်	Boston,	ဗောစတံမြို့။
ခုလ်စါသွာင်	Chaung-sōng,	ချောင်းဆုံမြို့။
ခုလ်စါဇုလောန်	Babylon,	ဗာဗုလုန်မြို့။
ခုလ်အမရပူရ	Amarapura,	အမရပူရမြို့။
ခုလ်အင်စိင်	Insein,	အင်းစိန်မြို့။
ခုလ်အတ္တဝါ	Ottawa,	အော့တဝါမြို့။
ခုလ်အဝ	Ava,	အင်းဝမြို့။
ခုလ်အဝသွီဂေါင်	Oswego,	ဝဲစီဂီမြို့။
ခုလ်အဝေါ	Nukburi,	နောက်ပူရီမြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ခုင်အာထေန်	Athens,	အာသင်မြို့။
ခုင်အာလေဇာဒြီး	Alexandria,	အာလေဇာဒြီးမြို့။
ခုင်အာမ်စတာဒမ်	Amsterdam	အမ်စတာဒမ်မြို့။
ခုင်ဣသဟန်	Ispahan,	ဣသဟန်မြို့။
ခုင်ဥတိက	Utica.	ဥတိကမြို့။
ခုင်အေမို	Amoy,	အေမိုမြို့။
ခုင်ဒေဇန်စေါင်ရောင်	Edinburgh,	ဒေဇန်စေါင်ရောင်မြို့။
ခုင်ဗြေဟ်ဗျေမ်	Bethlehem,	ဗြေဟ်ဗျေမ်မြို့။
ခုင်ဗြေဟ်ဗျေမ်	Berlin,	ဗေရလင်မြို့။
ခုင်ဗြိုမင်ဟာမ်	Birmingham,	ဗားမိန်ဟံမြို့။

ထ

တရောင်တာ	Taranā,	တရဟ်နာ။
တဝ်ဂူ	Taw-gû,	တော်ဂူ။
တဝ်ဂိုဏ်	Taung-po,	တောင်ပို။
တိုက်အမေရိကသွတ်	North America,	မြောက်အမေရိက
ကျာ		တိုက်။
တိုက်အမေရိကသွင်	South America,	တောင်အမေရိက
ကျာ		တိုက်။
တိုက်အာဖရိက	Africa,	အာဖရိကတိုက်။
တိုက်အာသိ	Asia,	အာရှတိုက်။
တိုက်ဥရောပ	Europe,	ဥရောပတိုက်။

For ကွံ or ကွံဆ်, see ကွံ or ကွံဆ်။

ထ

ထင်မာင်	Htōng-maing,	ထုံးမိုင်။
ထင်အာင်	Htōng-aing,	ထုံးအိုင်။
ထင်ကေင်	Htong-kē,	ထော်ကေး။
ထိုဟွာင်	Htom-padaing,	ထိုင်ဖတိုင်။
ထိုမသ	Dammathat,	ဓမ္မသတ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

3

နိုင်ကေလသ	Mt. Kelasa,	ကေလသတောင်။
နိုင်ကွက်ကွင်း၊ နိုင်ဂြို ကွင်း	Duke of York's Face,	ဇွန်ကပ်တောင်။
နိုင်ဇီအေန်	Zion,	ဇီအန်တောင်။
နိုင်ဇိုင်ကျော်၊ နိုင်ဂြိုင်နာ	Zingyaik,	ဇင်းကျိုက်တောင်။
နိုင်တွံ့ကြောင်ကေတ်	Kyauk-ta-lōng,	ကျောက်တလုံး။
နိုင်ပသဲ	Zimma-thwè,	ဇင်းမသွယ်။
နိုင်သီက	Mt. Sinai,	သီနာတောင်။
နိုင်သီဆူရတ်	Mt. Meru,	မြင်းမိုရ်တောင်။
နိုင်အာရရတ်	Mt. Ararat,	အာရရတ်တောင်။

4

နိုဂျိကြက်	China,	တရုတ်နိုင်ငံ။
နိုဂျိဇပါန်	Japan,	ဇပန်းနိုင်ငံ။
နိုဂျိဇာန်ဇီဇါ	Zanzibar,	ဇံဇီဗာနိုင်ငံ။
နိုဂျိဇာမဏီ	Germany,	ဇာမန်နိုင်ငံ။
နိုဂျိတူရက	Turkey,	တူရကနိုင်ငံ။
နိုဂျိတြိပတ်လီ	Tripoli	တြိပေါလီနိုင်ငံ။
နိုဂျိဒေဏ	Denmark,	ဒေန်နိုင်ငံ။
နိုဂျိဆော့ဆာ	Siam,	ယိုးဒယားနိုင်ငံ။
နိုဂျိပတ်တူဂါ	Portugal,	ပေါ်တူဂါနိုင်ငံ။
နိုဂျိပါရသီ	Persia,	ပေရှန်းနိုင်ငံ။
နိုဂျိပြုသွာ	Prussia,	ပြုရှန်းနိုင်ငံ။
နိုဂျိမတ်ရိုက်ကောင့်	Morocco,	မိုရော့ကိုနိုင်ငံ။
နိုဂျိရုသွာ	Russia	ရုရှန်းနိုင်ငံ။
နိုဂျိသပါဏီ	Spain,	စပါနီနိုင်ငံ။
နိုဂျိသွေဒေန်	Sweden,	စွေဒင်နိုင်ငံ။
နိုဂျိဟတ်လန်	Holland,	ဟောလန်နိုင်ငံ။
နိုဂျိဟေလသ	Greece,	ဟေလသနိုင်ငံ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

နီဂီဇေယျူမ်	Belgium,	ဗေလျူနိုင်ငံ။
နီဂီအဘိသိဏိ	Abyssinia,	အဘိသိနီနိုင်ငံ။
နီဂီအပ်သတြီ	Austria,	တြှာတရီနိုင်ငံ။
နီဂီအေင်ဂလိက်	England,	အင်္ဂလိတ်နိုင်ငံ။
နီဂီဣတလီ	Italy,	ဣတလီနိုင်ငံ။

၀

ပဂ္ဂ	Pa-nga,	ပင။
ပါင်ကမာ	Paing-kamā,	ပိုင်ကမာ။
ပိသွာင်၊	Thōng-gwa,	သုံးခွ။
ပံင်	Paung,	ပေါင်။

၀

ဖကုင်	Hpa-nûng,	ဖနွန်။
ဖင်ဖ	Hpan-hpa,	ဖန်ဖ။
ဖာဂါဝ်	Hpa-gat,	ဖားဂတ်။
ဖာဗွံက်	Hpa-byauk,	ဖာဗျောက်။
ဖာသီ	Hpa-thein,	ဖာသိန်။

မ

မာတြိပ်	Mè-ta-yaw,	မဟ်တယော။
မာဂျင်	Migalōng,	မိဂလုံ။
မာဇင်	Mi-zan,	မိဇန်။
မုင်ကပ်မောဝ်ရိန်	Cape Comorin,	ကောမိုရင်ဂူ။
မုင်ဂျီ	Mû-kyi,	မုဂျီ။
မုင်ဂြိုင်	Cape Horn,	ဟောရုံဂူ။
မုင်ချိုင်	Mûdōng,	မုဒွန်။
မုင်ပန်	Mûpwon,	မုပွန်။
မုင်ရပ်မာနောဝ်	Cape Romano,	ရိုမားနိုအူ။
မုင်ရိတ်ဖွေ်	Mu-rit-gyi,	မုရစ်ကြီး။
မုင်ရိတ်ဇောတ်	Mu-ritkalē,	မုရစ်ကလေး။
မူဖွေ်	Mû-hot,	မူဟွတ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

မုရောက်	Mû-dûr,	မုဒွတ်။
	ရ	
ရံသံ	Thaya-gōng,	သာယာကုန်း။
ရဲကာကု	Canada,	ကနေဒါ။
ရဲကံစေါင်ယု	Cambodia,	ကံဗိုးဒါ။
ရဲဂါလီလဲ	Galilee,	ဂါလီလဲ။
ရဲစီလီ	Chili,	စီလီ။
ရဲဇွန်တရားရဲအိန္ဒိယ	India,	အိန္ဒိယတိုင်း၊ သောဠ
ယုရဲအိန္ဒိယ		သောဠ။
ရဲဇွန်	Switzerland,	ဇွန်။
ရဲတရက်	Tartary,	တရက်။
ရဲထိဗက်	Tibet,	ထိဗက်။
ရဲနော်ဝေ	Norway,	နော်ဝေ။
ရဲပြင်သေတ်၊ ရဲပရန်သိ	France,	ပြင်သစ်။
ရဲဗမာ၊ ရဲဗမာရဲဗမာ	Burma,	မြန်မာ။
ရဲမာကေဒိုး	Macedonia,	မာကေဒိုး။
ရဲမက္ဆီကို	Mexico,	မက်ဆီကို။
ရဲယုကတန်	Yucatan,	ယုကတန်။
ရဲယုဒ	Judea,	ယုဒ။
ရဲရခိုင်၊ ရဲဗဟို	Arakan,	ရခိုင်။
ရဲဝီယော့	Wyoming,	ဝီယော့။
ရဲဝီနီဇွဲလာ	Victoria,	ဝီနီဇွဲလာ။
ရဲဝီနီဇွဲလာ	Wisconsin,	ဝီဆကန်ဆင်။
ရဲဝေဗွေလ	Venezuela,	ဝေဗွေလ။
ရဲကော့တလန်	Scotland,	စကော့တလန်။
ရဲသီဗီးရီးယား	Siberia,	စီဗီးရီးယား။
ရဲသေံ၊ ရဲသေံ	Shanland,	ရှမ်း။
ရဲဟံသာဝတီ	Hanthawadi,	ဟံသာဝတီနယ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ရးဇွန်အမေရိက	United States,	အမေရိကပြည်ကြီး။
ရးအာရပ်	Arabia,	အာရပ်ပြည်။
ရးအဲဂျပ္	Egypt,	အဲဂျပ္ပြည်။
ရးအဲထီအိပီ	Ethiopia,	အဲထီယောပီပြည်။
ရးအောက်ဟဲအောင်	Ohio,	အိုဟီးအိုချိုင်။
ရးဇူသရေလ	Palestine,	ဇူသရေလပြည်။
ရးဥရူဂွေ	Uruguay,	ဥရူဂွေပြည်။
	လ	
ကွန်ကုပရု၊ ကွန်ကုပရု	Cyprus,	ကုပရုကျွန်း။
ကွန်ကုပရု		
ကွန်ကုမ	Cuba,	ကုမကျွန်း။
ကွန်ကြေထေ	Crete,	ကရေထေကျွန်း။
ကွန်ကု	Kyah-gyûn,	ကျားကျွန်း။
ကွန်ခရိုင်	Double Island,	ခရိုင်ကျွန်း။
ကွန်ခမာ	Kaw-kha-mè,	ကော့ခမယ်။
ကွန်ခရိုင်	Bilu Isle,	ဘီးလူးကျွန်း။
ကွန်ဂနဲအိ	Kaw-kha-ne,	ကော့ခနဲ။
ကွန်ဂို	Kaw-go,	ကော့ဂို။
ကွန်ပိုင်တပေါင်	Singapore Island,	စင်္ဂပူကျွန်း။
ကွန်ခွတ်	Kaw-dût,	ကော့ခွတ်။
ကွန်တကာ	Green Island,	ကော့တကာ။
ကွန်တာသွာချ	Tasmania,	တာစမာနီကျွန်း။
ကွန်ထေရဒေလဖိုင်ဂေါ	Tierra del Fuego,	တယ်ရဒယ်ဖိုင်ဂေါကျွန်း။
ကွန်ထောင်	Kaw-tâm,	ကော့ထွင်။
ကွန်ဒဂုတ်	Kalagôk Island,	ကလဂုတ်ကျွန်း။
ကွန်ဒုန်	Kaw-dûn,	ကော့ဒုန်။
ကွန်နီဇေလာန်တစ်	New Zealand Is-	နီဇေးလန်ကျွန်းစု။
	lands,	
ကွန်နိုဝင်လာန်	Newfoundland,	နိုဝင်လာန်ကျွန်း။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ကွီနာတ်	Kaw-nhat,	ကော့နတ်။
ကွီပလိုင်း	Kaw-palaing,	ကော့ပလိုင်း။
ကွီပန်ကလိုင်း	Gaung-ze-gyûn,	ခေါင်းဆေးကျွန်း။
ကွီပါပွာ	Papua,	ပါပွာကျွန်း။
ကွီပီလပ်ပီလပ်	Penang Island,	ပီလောပိန်ကျွန်း။
ကွီပိုင်ဗောတ်	Kaw-pong-bût,	ကော့ပုံဗတ်။
ကွီပိုက်	Kaw-pok,	ကော့ပိုက်။
ကွီပြောင်	Kaw-praing,	ကော့ပရောင်။
ကွီဖိလိပိုတစ်	Philippine Islands,	ဖိလိပိုနိုကျွန်းစု။
ကွီမိန်	Kaw-bein,	ကော့မိန်။
ကွီယာဝါ	Java,	ယာဝါကျွန်း။
ကွီလရစ်	Kaw-la-mû,	ကော့လရစ်။
ကွီဟ	Kaw-lha,	ကော့ဟ။
ကွီသမ္မ	Samoa,	စမီးအကျွန်း။
ကွီသက်	Kaw-that,	ကော့သတ်။
ကွီသီလ်ဆို	Ceylon,	သီဟိုဠ်ကျွန်း။
ကွီသီလ်	Sicily,	စီစီလ်ကျွန်း။
ကွီသုမာတြ	Sumatra,	သုမာတရကျွန်း။
ကွီသွင်ကွန်တစ်	Falkland Islands,	ဖော့ကလံကျွန်းစု။
ကွီဟာဝါတစ်	Hawaiian Islands,	ဟာဝါကျွန်းစု။
ကွီအာသတြာလျ	Australia,	အာသတြာလျကျွန်း။
ကွီအိန္ဒိယပလိုတ်တစ်	West Indies,	အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစု။
ကွီအိုရလာန်	Ireland,	အိုရလံကျွန်း။
လိုင်ကောင်	Laung-kaing,	လောင်းကိုင်။
လိုင်ဗွဲ	Lhaing-bwè,	လှိုင်ဗွဲ။
ဝါဂဲ	Wa-kha-bwè,	ဝါဂဗွေ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဝါဂရူ	Wagarū,	ဝါးဂရူ။
ဝါဇုတ်	Wè-dût,	ဝယ်ဒွတ်။
ဝါဒိုင်ဂေါန်	Daing-wûn-quin,	ဒိုင်ဝန်ကွင်း။
ဝါယာပ်	Wè-yat,	ဝယ်ယပ်။
ဝေက်ဒါ	Wet-tè,	ဝက်တဲ။

၀၀

သက်က	Thek-kaw,	သက်ကော်။
သွီဇုတ်	Min-yua,	မင်းရှုာ။
သွီနိင်	Mhein-neing,	မိန်နိန်။

၀

ဇင်ကဉ္စီ	Bangkadi,	ဗံကဒီ။
ဇင်မဲ	Bangmai,	ဗံမယ်။
ဇင်သီခါတ်	Bangsikhat,	ဗံသီခတ်။
ဇီကန်ဂေါ	Congo River,	ကံဂိုမြစ်။
ဇီကြက်ပိ	Krûkpî Creek,	ကြုတ်ပိချောင်း။
ဇီဆိုင်	Sittang River,	စစ်တောင်းမြစ်။
ဇီဂင်္ဂါ	Ganges River,	ဂင်္ဂါမြစ်။
ဇီဂါဗျ	Gambia River,	ဂံဗျမြစ်။
ဇီဂြာင်	Gyaing River,	ဂြိုင်းမြစ်။
ဇီဇွီ	Zamī River,	ဇမ်ချောင်း။
ဇီဒူဇ	Danube River,	ဒါနူဗမြစ်။
ဇီဒုန်	Don River,	ဒံမြစ်။
ဇီညှပ်မိတ်	Yellow Sea,	ယဲလ်ပင်လယ်။
ဇီထင်ကထီ	Tenasserim River,	တနင်္သာရီမြစ်။
ဇီကီလ	Nile River,	နီလမြစ်။
ဇီတိဇွေ	Tiber River,	တိဗာမြစ်။
ဇီထေပ်	Thames River,	ထမ်မြစ်။
ဇီဒြာင်	Dagyaing River,	ဒါးဂြိုင်းမြစ်။
ဇီဒွီဇ	Dnieper River,	ဒီပါမြစ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဧကွာင်၊ ဧကွာင်	White Sea,	ပွဲကပ်ပင်လယ်။
ဧဝါရဲ၊	Pázûndaung R.,	ပုစွန်ထောင်မြစ်။
ဧဝါဟောင်	Peiho River,	ပေဟိုးမြစ်။
ဧပုထိ	Bassein River,	ပုသိန်မြစ်။
ဧမိသိသိပိ	Mississippi River,	မိစီပီမြစ်။
ဧမိသုရီ	Missouri River,	မိစုရီမြစ်။
ဧမာကံင်	Mekong River,	မေကောင်မြစ်။
ဧမာဏာပ်	Menam River,	မေနပ်မြစ်။
ဧယာဉ်	Jordan River,	ယောဉ်မြစ်။
ဧယာဉ်ကျင်	Yangtsekiang R.,	ယံပီမြစ်။
ဧယေဏီသေပ်	Yenesei River,	ယေဒီဝဲမြစ်။
ဧရိဏ	Rhine River,	ရိန်းမြစ်။
ဧရောန်	Rhone River,	ရုန်းမြစ်။
ဧလိုင်	Lhaing River,	လှိုင်မြစ်။
ဧလီ	Bilin River,	ဘီလင်းမြစ်။
ဧဝင်ရ	Win-yaw River,	ဝင်ရေမြစ်။
ဧဝင်လှ	Volga River,	ဝေါလဂါမြစ်။
ဧဝါဂျူ	Wagaru Creek,	ဝါးဂျူချောင်း။
ဧသင်လောန်	Salwen River,	သံလွင်မြစ်။
ဧသိန္ဒု	Indus River,	သိန္ဒုမြစ်။
ဧဟန်သန်	Hudson River,	ဟန်စံမြစ်။
ဧဟုဗာလီ	Hûghly River,	ဟုဂလီမြစ်။
ဧဟံင်ဂြပ်	Haungdaraw R.,	ဟောင်းဒရေမြစ်။
ဧဟွင်ဟောင်	Hoang-ho River,	ဝါမြစ်။
ဧအဒေါတ်ထိ	Mediterranean	မြေထဲပင်လယ်။
	Sea,	
ဧအာမဇန်	Amazon River,	အာမဇန်မြစ်။
ဧဥရိဏ	{ The Euxine or Black Sea,	{ ဥရိနပ်ပင်လယ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

မီဒေဝန်	Red Sea,	နီပင်လယ်။
မီရော့တီ	Irrawaddy R.,	ရော့တီမြစ်။
မီအော်ရီဏော် ကော်	Orinoco River,	အိုရီနိုးကျမြစ်။

CORRIGENDA.

<i>Page</i>	<i>For</i>	<i>Read</i>
iv	Acedemy	Academy.
55	ယုံမှီတံ	ယုံဂမှီတံ။
77	ချဲ	ချာ။
89	ဒကာ	တကာ။
131	တိတိတူ	တိတိတူး။
132	death	a violent death.
„	သေခြင်း	အသေသတ်ခြင်း။
213	ညွှးဇွဲ	ညွှးဇွဲ။
214	ဓဂုက်	ဓဂိုက်။
220	coarsemat	coarse mat.
247	နည်းစေသည်	နည်းစေသည်။
249	towards	towards.
253	ဗတပ်	ဗတပ်။
„	ဗတ်	ဗတ်။
255	ပုဏ္ဏာ	ဗြဟ္မဏ။
271	မိန့်ရာသည်	မိန့်ရာသီ။
„	မိပ်ခြင်ရောင်ဆဲ	မိပ်ခြင်ရောင်ဆဲ။
274	ရွှိတ်, n.	ရွှိတ်, v.
„	မိုင်တတ်ကွီ	မိုင်တက်ကွီ။
„	မိုင်ပမှိုက်	မိုင်ပမှိုက်။
275	မိုင်ခက်ကွိုက်	မိုင်ခံက်ကွိုက်။
276	ဝါဝင်	မွဲဝါဝင်။
277	မှာသွိတ်	မှာသွိတ်။
278	repectful	respectful.
„	ပိုက်ဆန်ခြည်	ပိုက်ဆန်ခြည်။
„	ယောက်ဖိုတ်မုက်	ယာတ်ဖိုတ်မုက်။

CORRIGENDA.

Page	For	Read
278	ချုံစောင်	(Bur.) ချုံစောင်။
282	ရသော	ရသော့။
„	ပွင့်လင်းသည်	ပွင့်လန်းသည်။
„	ကျည်မွှေ	(Bur.) ကျည်မွှေ။
283	ရှင်ကွီကျွောက်	ရှင်ကွီကျွတ်။
„	al arge	a large.
„	ထိုးသင့်	(Bur.) ထိုးသင့်။
284	ရဲရ	ရဲရး။
„	ရံဝံင်	ရံဝံ။
„	ရံင်ဝံင်	ရံင်ဝံ။
„	expset	expect.
286	အသောင်းး	အသောင်း။
298	လံင်ရက်	လံင်ရတ်။
„	ပအာလးလး	လပအာလးလး။
309	သတ္တ, (Pal.)	သတ္ထိ, (Pali).
319	တခါတာလ	တခါတလေ။
„	သံအတ္တိ	သံင်တ္တိ။
320	ရဲရင့်သည်နှံ	ရဲရင့်သည်နှင့်။
„	သိုဝ်သမ	သိုဝ်သမတ်။
321	ကြောင်အိမ်	(Bur.) ကြောင်အိမ်။
„	သွိဗရ	သွိဗရ။
322	ထွက်သွားသည်	ထွက်သွားသည်။
„	သားရေနုတ်	သားရေနုတ်။
„	တိုလောသံကျက်	တိုသောသန်ကျက်။
„	သဏာန်	သဏာန်။

CORRIGENDA.

<i>Page</i>	<i>For</i>	<i>Read</i>
322	သုဝံယး	ယးသုဝံ။
323	လက်နှီး	(Bur.) လက်နှီး။
„	သောတ်ဗစံတ်	သောတ်ဗစတ်။
„	သိုင်စင်	သိုင်ပင်။
324	သွတ်သွး	သွတ်သွ့။
„	ညီညွတ်တို့သည်	ညီညွတ်သည်။
333	နှစ်ကျိပ်	နှစ်ကြိပ်။
339.	Kyaik-hpa-n	Kyaik-hpanè.

INSERT.

119	ခနိုက်, <i>n.</i> a curtain; (Bur.) ကုလားကာ။
„	ခနိုက်, <i>n.</i> powder; as ဂဆေခနိုက် <i>medicinal powder</i> ; (Bur.) အမှုန့်။
„	ခနိုက်တိ, <i>n.</i> dust, dust of the earth; (Bur.) မြေမှုန့်။

On page 283 erase ပူသည်။

Archaeological Library,

23509
Call No. 495.85/Has/ste

Author—Haswell, J. M.

Title—Grammatical notes
& Vocabulary

Borrower No.

Date of Issue

Date of Return

"A book that is shut is but a block"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY
GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI.

Please help us to keep the book
clean and moving.